

SYYRIAN TILANNEKATSAUS HELMIKUUSSA 2019

Tässä tilannekatsauksessa käsitellään Syyrian turvallisuustilannetta ja tähän vaikuttavia merkittävimpiä tapahtumia ja turvallisuusvälikohtauksia, joita Syyriassa raportoitiin heinäkuun ja joulukuun 2018 välisenä aikana. Katsauksessa on käytetty eri lähteiden, kuten YK-järjestöjen, eri tutkimuslaitosten ja tiedotusvälineiden tuottamaa tietoa, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavissa katsauksen kirjoittamishetkellä. Syyrian turvallisuustilanteen ohella katsaus tarkastelee myös yleisellä tasolla Syyrian humanitaarista tilannetta ja erityisesti pääkaupunki Damaskoksen sosioekonomisia olosuhteita. Muita Syyrian kannalta ajankohtaisia teemoja käsitellään muissa maatietopalvelun lähtömaatietotuotteissa, kuten joulukuussa 2018 julkaistussa Syyrian tiedonhankintamatkaraportissa.

Vuoden 2019 helmikuuhun tultaessa pian jo 8 vuotta jatkuneen Syyrian sodan katsotaan olevan päättymässä Syyrian hallinnon voittoon. Hallinto ei kuitenkaan hallitse koko Syyriaa ja sotilaalliseen kehitykseen vaikuttaa monia geopolittisiä seikkoja. Hallintoa vastustavat ryhmät ovat keskittyneet pääasiassa terroristijärjestö Hayat Tahrir al-Shamin (HTS) hallitsemaalle Idlibin kapinallisalueelle Luoteis-Syyriaan, Turkin tukemien kapinallisryhmien hallitsemien ryhmien kontrolloimiin Aleppon maakunnan pohjoisosiin ja Syyrian kurdien johtamien Syyrian demokraattisten joukkojen (SDF) hallitsemaan Koillis-Syyriaan. Vuoden 2018 jälkipuoliskolla Syyriassa käydyt taistelut ovat keskittyneet erityisesti Idlibin kapinallisalueelle ja sen ympäristöön sekä terroristijärjestö ISISin Itä-Syyriassa, Deir al-Zourin maakunnassa hallitsemille alueille. Syyrian hallinnon joukkojen ja hallintoa vastustavien ryhmien yhteenotot Idlibin kapinallisalueen rajoilla ovat jatkuneet Turkin ja Venäjän alueelle syyskuun 2018 puolivälissä solmimasta tulitauosta huolimatta. Idlibin kapinallisalueella on raportoitu yhteenottoja myös hallintoa vastustavien ryhmien välillä ja HTS:n katsotaan lujittaneen valtansa alueella erityisesti tammikuun 2019 alussa saavuttamiensa voittojen seurauksena. Helmikuussa 2019 Itä-Syyriassa käyty ISISin vastainen taistelu on päättymässä terroristijärjestön kukistumiseen. Vuoden 2018 jälkipuoliskolla SDF ja Yhdysvaltojen johtama ISISin vastainen liittouma saivat vallattua valtaosan ns. Hajinin enklavista pois ISISin hallinnasta. Helmikuussa 2019 taisteluita käydään edelleen Baghuzin kaupungin hallinnasta, jota pidetään ISISin viimeisenä tukialueena Syyriassa. Yhdysvallat ilmoitti joulukuussa 2018 joukkojensa vetämisestä Koillis-Syyrian alueelta. Vetäytymisilmoituksen jälkeen Turkki on ilmoittanut olevansa valmis luomaan Koillis-Syyrian Turkin vastaiselle rajalle kaavaillun ”turvallisuusvyöhykkeen”. Syyrian kurdit ovat neuvotelleet Syyrian hallinnon joukkojen sijoittamisesta Koillis-Syyriaan Turkin hyökkäyksen estämiseksi.

Syyrian väestön humanitaarisen tilanteen voidaan katsoa olevan kokonaisuudessaan hyvin huono. Arviolta 13 miljoonan ihmisen raportoidaan olevan Syyriassa humanitaarisen avun tarpeessa. Heistä 8,7 miljoonaa asuu Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla. Välittömän humanitaarisen avun tarpeessa eläviä oli vuoden 2018 lopussa arviolta 5,2 miljoonaa. Vuonna 2017 arviolta 27 % Syyrian asuntokannasta oli tuhoutunut sodan aikana osittain (20 %) tai täydellisesti (7 %) ja eri puolilla Syyriaa on taisteltu laajamittaisesti myös tämän jälkeen. Maassa ei ole tapahtunut mittavaa jälleenrakennusta. Perushyödykkeistä on pulaa ja hyödykkeiden hinnat ovat nousseet moninkertaisiksi. Sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä (IDP) raportoitiin olevan noin 6,2 miljoonaa, minkä lisäksi pelkästään Syyrian lähialueilla eli 5,7 miljoonaa rekisteröityä syyrialaispakolaista. Vuoden 2018 aikana yli 1,5 miljoonaa siviiliä joutui pakenemaan kodeistaan konfliktiin liittyvien väkivaltaisuuksien seurauksena.

Summary in English:

This situation report concerns the security situation in Syrian Arab Republic and significant events and security incidents, reported in Syria between July and December 2018. When composing the report the Finnish Immigration Service has used various sources available at the time of writing, such as reports by UN organisations, different research institutes, and the media. In addition to the security situation the report also focuses on the general humanitarian situation in Syria and especially on the socio-economic situation in the capital Damascus. Other relevant themes concerning Syria are discussed in other COI (country of origin information) products by the Finnish Immigration Service, such as in the fact-finding mission report on Syria published in December 2018.

In February 2019, the government of Syria seems set to win the civil war that has been raging for almost 8 years. However, Syria is not entirely under the government's control and military developments are affected by many geopolitical considerations. The armed groups opposing the government have gathered to rebel-held Idlib enclave controlled mainly by terrorist organisation Hayat Tahrir al-Sham (HTS), areas in Northern parts of Aleppo governorate controlled by the Turkey-backed rebels, and areas in North-East Syria controlled by the Syrian Democratic Forces (SDF) led by the Syrian Kurds. In the later part of 2018, the battles in Syria have been fought especially in the rebel-held Idlib enclave and surrounding areas and in Eastern Deir al-Zour governorate controlled by the ISIS terrorist organisation. Clashes between forces supporting the Syrian government and armed groups opposing it have been reported in the demilitarised zone delimiting the Idlib enclave despite of the ceasefire deal negotiated between Turkey and Russia in mid-September 2018. In addition, there have been reports of infighting among different armed groups opposing the government with HTS consolidating its control of the enclave particularly after its military success in early January 2019. In February 2019, the war against ISIS in Eastern Syria is set to end in a military defeat of the organisation. In the later part of 2018, SDF and the anti-ISIS coalition led by the United States took over and wrenched most parts of the so-called Hajin enclave from ISIS's control. In February 2019 the battle for Baghouz town, considered as the ISIS's last support area in Syria, is still on. The United States announced in December 2018 the decision to pull its troops from North-East Syria. After the announcement, Turkey has expressed its willingness to create a so-called "security zone" planned for areas bordering Turkey in North-East Syria. Syrian Kurds, for their part, have been negotiating to gain the Syrian government forces' protection to prevent the Turkish offensive.

The humanitarian situation in Syria is considered generally very poor. It has been reported that approximately 13 million people are in need of humanitarian assistance, 8.7 million of whom reside in areas controlled by the Syrian government. At the end of 2018, approximately 5.2 million people were in need of immediate humanitarian assistance. In 2017, it was estimated that 27 % of the housing stock has been destroyed during the war either partly (20 %) or completely (7 %) and, since then, battles have been raging extensively in different parts of Syria. Large-scale reconstruction has not taken place. There is a lack of basic goods and prices have multiplied. The number of internally displaced persons (IDP) is approximately 6.2 million with 5.7 million registered Syrian refugees living in Syria's neighbouring countries alone. In the year 2018, over 1.5 million civilians were forced to flee from their homes because of conflict-related hostilities.

Sisällys

1. Syyrian yleinen tilanne	6
2. Konfliktin luonne ja osapuolet	12
2.1. Syyrian hallintoa tukevat joukot	15
2.1.1. Syyrian valtiolliset turvallisuusjoukot.....	15
2.1.2. Syyrian hallintoa tukevat puolisotilaalliset militiat.....	15
2.2. Valtiota vastustavat aseelliset ryhmät ja muut ryhmät	17
2.2.1. Idlibin alueen kapinallisryhmät.....	17
2.2.2. Turkin tukemat kapinallisryhmät.....	18
2.2.3. ISIS.....	19
2.2.4. Syyrian demokraattiset joukot (SDF) ja kurdijoukot.....	20
3. Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus	21
3.1. Pommitukset (ja räjähtävät aseet)	21
3.1.1. Elintärkeiden siviilikohteiden pommittaminen.....	22
3.1.2. Kemiaaliset aseet ja muut laittomat aseet.....	22
3.2. Miinat, improvisoidut räjähteet (IED) ja sodan räjähtämättömät jäänteet (ERW)	23
3.3. Taistelut	25
3.4. Mielivaltaiset ja laittomat pidätykset ja sieppaukset	26
3.4.1. Syyrian hallinnon toteuttamat pidätykset.....	27
3.4.2. Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien toteuttamat pidätykset.....	28
3.5. Laittomat surmat	29
3.6. Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuva väkivalta	29
3.7. Saarrot ja väestön kollektiivinen rankaiseminen	31
4. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet	32
4.1. Uhriluvuista ja niiden arvioimisesta	32
4.2. Syyrian konfliktin siviilikuolonuhrit (heinäkuu–joulukuu 2018)	34
5. Turvallisuustilanne alueittain	37
5.1. Damaskos	37
5.1.1. Siviiliuhrit Damaskoksen kaupungissa.....	38
5.1.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Damaskoksen kaupungissa.....	39
5.1.3. Mielivaltaiset pidätykset Damaskoksen kaupungissa.....	39
5.2. Rif Dimashq	40
5.2.1. Itä-Ghouta.....	41
5.2.2. Siviiliuhrit Rif Dimashqin maakunnassa.....	42
5.2.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Rif Dimashqin maakunnassa.....	43
5.2.4. Mielivaltaiset pidätykset Rif Dimashqin maakunnassa.....	44
5.3. Deraa	45
5.3.1. Etelä-Syyrian oppositioalue.....	46
5.3.2. Siviiliuhrit Deraan maakunnassa.....	49
5.3.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Deraan maakunnassa.....	52
5.3.4. Mielivaltaiset pidätykset Deraan maakunnassa.....	53
5.4. Suweida	54
5.4.1. Siviiliuhrit Suweidan maakunnassa.....	55
5.4.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Suweidan maakunnassa.....	58
5.4.3. Mielivaltaiset pidätykset Suweidan maakunnassa.....	58
5.5. Quneitra	59
5.5.1. Siviiliuhrit Quneitran maakunnassa.....	60
5.5.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Quneitran maakunnassa.....	61
5.5.3. Mielivaltaiset pidätykset Quneitran maakunnassa.....	62
5.6. Homs	62
5.6.1. Homsin kaupunki.....	63

5.6.2. Al-Tanfin rajavyöhyke ja Rukbanin leiri	63
5.6.3. Siviiliuhrit Homsin maakunnassa	64
5.6.4. Sodan räjähtämättömät jäänteet Homsin maakunnassa	66
5.6.5. Mielivaltaiset pidätykset Homsin maakunnassa	66
5.7. Hama	67
5.7.1. Siviiliuhrit Haman maakunnassa	68
5.7.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Haman maakunnassa	70
5.7.3. Mielivaltaiset pidätykset Haman maakunnassa	71
5.8. Tartus	72
5.8.1. Siviiliuhrit Tartusin maakunnassa	73
5.8.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Tartusin maakunnassa	73
5.8.3. Mielivaltaiset pidätykset Tartusin maakunnassa	73
5.9. Latakia	74
5.9.1. Siviiliuhrit Latakian maakunnassa	74
5.9.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Latakian maakunnassa	76
5.9.3. Mielivaltaiset pidätykset Latakian maakunnassa	76
5.10. Idlib	78
5.10.1. Idlibin kapinallisalue	79
5.10.2. Siviiliuhrit Idlibin maakunnassa	85
5.10.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Idlibin maakunnassa	94
5.10.4. Mielivaltaiset pidätykset Idlibin maakunnassa	94
5.11. Aleppo	96
5.11.1. Turkin tukemat kapinallisalueet (Afrin ja ”Eufratin kilpi”)	96
5.11.2. Afrinin piirikunta ja Tal Rifaatin alue	97
5.11.3. Manbij	100
5.11.4. Aleppon kaupunki	101
5.11.5. Siviiliuhrit Aleppon maakunnassa	102
5.11.6. Sodan räjähtämättömät jäänteet Aleppon maakunnassa	109
5.11.7. Mielivaltaiset pidätykset Aleppon maakunnassa	109
5.12. Raqqa	111
5.12.1. Raqqan kaupunki	111
5.12.2. Siviiliuhrit Raqqan maakunnassa	114
5.12.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Raqqan maakunnassa	116
5.12.4. Mielivaltaiset pidätykset Raqqan maakunnassa	117
5.13. Deir al-Zour	118
5.13.1. Eufrat-joen itäpuoliset alueet (Yhdysvallat, SDF ja ISIS)	119
5.13.2. Eufrat-joen länsipuoliset alueet (Syyrian hallintoa tukevat joukot)	123
5.13.3. Siviiliuhrit Deir al-Zourin maakunnassa	124
5.13.4. Sodan räjähtämättömät jäänteet Deir al-Zourin maakunnassa	129
5.13.5. Mielivaltaiset pidätykset Deir al-Zourin maakunnassa	129
5.14. Hasaka	130
5.14.1. Siviiliuhrit Hasakan maakunnassa	131
5.14.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Hasakan maakunnassa	133
5.14.3. Mielivaltaiset pidätykset Hasakan maakunnassa	133
6. Humanitaarinen tilanne	135
6.1. Yleistä humanitaarisesta tilanteesta	135
6.2. Humanitaarisen avun pääsy alueille	139
6.3. Infrastruktuuri ja jälleenrakennus	140
6.4. Ruokaturva ja hinnat	142
6.5. Terveystieteiden huolto	144
6.6. Naiset ja tytöt	146
6.7. Lapset	147

6.8. Sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt	149
6.9. Syyrialaispakolaiset maan ulkopuolella	151
6.9.1. Paluumuutto ja palanneisiin kohdistuneet oikeudenloukkaukset	152
6.10. Humanitaarinen tilanne maakunnittain	155
6.10.1. Rif Dimashqin maakunta	155
6.10.2. Deraan maakunta	158
6.10.3. Suweidan maakunta	159
6.10.4. Quneitran maakunta	160
6.10.5. Homsin maakunta	160
6.10.6. Haman maakunta	162
6.10.7. Tartusin maakunta	163
6.10.8. Latakian maakunta	164
6.10.9. Idlibin maakunta	165
6.10.10. Aleppon maakunta	166
6.10.11. Eufratin kilpi -alue	168
6.10.12. Afrin ja Tal Rifaat	168
6.10.13. Koillis-Syyria (Raqqa, Deir al-Zour ja Hasaka)	169
6.10.14. Raqqan maakunta	170
6.10.15. Deir al-Zourin maakunta	171
6.10.16. Hasakan maakunta	172
7. Damaskoksen sosioekonominen tilanne	173
7.1. Väestö	173
7.1.1. Mahdollisuudet palata Damaskokseen	175
7.2. Infrastrukturi	175
7.3. Humanitaarinen tilanne	176
7.3.1. Humanitaarista apua tarjoavien järjestöjen läsnäolo ja toiminta	176
7.3.2. Elinolosuhteet	177
7.3.3. Terveystieteiden palvelut	180
7.3.4. Naiset ja lapset	180
8. LÄHTEET	181

1. Syyrian yleinen tilanne

Vuoden 2018 lopulla presidentti Bashar al-Assadin hallinnon katsotaan voittaneen maassa vuodesta 2011 jatkuneen sodan.¹ Syyria-analyitikko Aron Lundin 14.12.2018 esittämässä arviossa Syyrian esitetään olevan muuttumassa ”jäätäneeksi konfliktiksi”, jossa ulkovallat pitävät Assadin hallinnon poissa tukemiltaan erillisalueilta ja näiden alueiden tulitaukosopimusten määrittämät rajat vakiinnuttavat asemansa ilman virallista tunnustamista.² Lundin mukaan Etelä-Syyrian oppositioalueen takaisinvaltauksen jälkeen kaikki alueet, jotka eivät ole Syyrian hallinnon hallinnassa, ovat Venäjän, Yhdysvaltojen, Turkin ja tietyissä määrin myös Iranin Syyrialle asettamien poliittisten ja sotilaallisten järjestelyjen suojaamia. Tämän seurauksena Syyriassa vallitsee asetelma, jonka puitteissa Syyria on jäämässä poliittisesti jakautuneeksi presidentti Bashar al-Assadin autoritaarisen hallinnon edustamaan keskushallintoon, jonka hallitsemilla alueilla elää valtaosa Syyrian väestöstä ja joka joutuu kamppailemaan talousvaikeuksien kanssa alueidensa jälleenrakentamiseksi, ja yhteen tai useampaan kilpailevaan hallintoon, jotka tulevat selviytymään ulkovaltojen suojelemien erillisalueiden puitteissa.³

Syyrian ja Irakin konflikteja laajasti tutkineen Hassan Hassanin mukaan vuoden 2018 jälkipuoliskolla nähtiin Assadin hallinnon näkökulmasta monia merkittäviä sotilaallisia ja diplomaattisia voittoja. Syyrian hallinnon joukot toteuttivat kesäkuun ja heinäkuun 2018 aikana onnistuneesti sotilasoperaation Etelä-Syyrian oppositioalueiden takaisinvaltaamiseksi. Yhdistyneiden arabiemiirikuntien, Bahrainin ja Kuwaitin kaltaiset Persianlahden monarkiat ovat palauttamassa diplomaattisuhteensa Assadin hallintoon. Arabiliiton raportoidaan suhtautuvan myönteisesti Syyrian jäsenyyden palauttamiseen. Hassanin mukaan Yhdysvaltojen presidentti Donald Trumpin 19. joulukuuta 2018 antama ilmoitus yhdysvaltalaisjoukkojen vetäytymisestä pois Syyriasta merkitsi Syyrian kurdien johtamien ”Syyrian puolustusjoukkojen” (eng. Syrian Defense Forces, SDF) hallitseman Koillis-Syyriasta käytyjen neuvottelujen siirtymistä Assadin hallintoa tukevan Venäjän, kurdeihin vihamielisesti suhtautuvan Turkin ja kurdien itsensä käsiin. Tammikuun ja maaliskuun 2018 välisenä aikana Turkin Afrinin maakunnassa toteuttaman, kurdien YPG-joukkoja (kurd. Yekîneyên Parastina Gel, ”Kansan puolustusyksiköt”) vastaan suunnatun operaation toistumista pelkäävät Koillis-Syyrian kurdit ovat pyytäneet Syyrian hallinnolta apua Turkin mahdollisen hyökkäyksen ehkäisemiseksi.⁴

Lund jakaa analyysissään Syyrian maantieteellisesti ja poliittisesti viiden eri toimijan hallitsemiin alueisiin. Näitä alueita ovat 1) presidentti Assadin johtaman keskushallinnon hallitsemat alueet; 2) Yhdysvaltojen hallitsema Tanfin rajavyöhyke Kaakkois-Syyriassa; 3) Turkin vaikutuspiiriin kuuluva Luoteis-Syyria; 4) Yhdysvaltojen tukemien kurdijoukkojen hallitsema Koillis-Syyria; ja 5) alueet, joilla ISIS on edelleen jossain mitassa läsnä.⁵ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa Luoteis- ja Pohjois-Syyrian oppositioalueita käsitellään niin ikään yhtenä kokonaisuutena. Lundista poiketen ISISin Syyriassa hallitsemia alueita ei käsitellä omana erillisenä alueenaan.⁶ Tässä tilannekatsauksessa Turkin vaikutuspiiriin Luoteis-Syyriassa kuuluvat alueet jaotellaan a) terroristijärjestö al-Qaidaan kytköksissä olevan jihadistijärjestö Hayat Tahrir al-Shamin (HTS, suom. ”Al-Shamin vapautusjärjestö”) vaikutuspiirissä olevaan Idlibin kapinallisalueeseen ja b) Turkin turvallisuusjoukkojen ja näiden tukemien syyrialaista aseellisten oppositioyhmien Pohjois-Syyriassa toteuttamien ”Eufratin kilpi”- ja ”Oliivinoksa” -sotilasoperaatioiden aikana Aleppon maakunnan pohjoisosissa hallintaansa ottamiin alueisiin.

¹ Lund 14.12.2018, 9; The Guardian/ Hassan 30.12.2018.

² Lund 14.12.2018, 9.

³ Lund 14.12.2018, 3.

⁴ The Guardian/ Hassan 30.12.2018.

⁵ Lund 14.12.2018, 11.

⁶ HRC/ IICIS 28.2.2019, 6.

Lundin edellä kuvaama tilanne on seurausta vuoden 2018 alkupuolella Syyriassa raportoidusta sotatoimien kiihtymisestä ja Syyrian hallinnon onnistuneista sotilasoperaatioista Itä-Ghoutan (huhtikuu 2018), Rastanin ja Talbisehin (toukokuu 2018) ja Etelä-Syyrian oppositioalueiden (heinäkuu 2018) takaisinvaltaamiseksi. Syyria hallinnon joukot käynnistivät mittavilla maa- ja ilmapommituksilla alkaneen operaation Itä-Ghoutan kapinallisenklaavin takaisinvaltaamiseksi marraskuussa 2017 ja enklavia hallinnassaan pitäneet kapinallisryhmät taipuivat hallinnon kanssa tehtyihin paikallisiin tulitaukosopimuksiin huhtikuun 2018 alussa.⁷ Pian Itä-Ghoutan takaisinvaltauksen jälkeen, 13. huhtikuuta 2018, Syyrian hallinnon joukot käynnistivät maa- ja ilmapommitukset myös Rastanin ja Talbisehin kapinallisenklaavien alueella. Pommitukset päättyivät 18. huhtikuuta Syyrian hallinnon ja Rastanin ja Talbisehin aseellisten oppositioyhmien välillä solmittuun tulitaukosopimukseen.⁸ Sekä Itä-Ghoutan että Rastanin ja Talbisehin tapauksessa tulitaukosopimukset edellyttivät kapinallistaistelijoiden laajamittaista evakuoimista Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien Pohjois-Syyriassa hallitsemille alueille.⁹ Syyrian hallinnon joukot lisäsivät 19. huhtikuuta 2018 sotilasoperaatioitaan Damaskoksen eteläisissä kaupunginosissa. Huhtikuun lopulla Yaldan, Babilan ja Beit Sahemin kaupunginosia hallussaan pitäneet aseelliset ryhmät pääsivät Syyrian hallinnon kanssa sovintoon kaupunginosien asukkaiden evakuoinnista. Kuukauden kestäneiden taisteluiden jälkeen, 21. toukokuuta 2018 Syyrian hallinto ilmoitti saaneensa Yarmoukin leirin¹⁰ ja tätä ympäröivät Qadamin, Tadamunin ja Hajar al-Aswadın kaupunginosat takaisin hallintaansa.¹¹ Damaskoksen eteläisten kaupunginosien takaisinvaltauksen jälkeen Syyrian hallinto hallitsi ensimmäistä kertaa aseellisen konfliktin puhkeamisen jälkeen koko Damaskoksen kaupunkia ja kaikkia sitä ympäröiviä esikaupunkialueita (Rif Dimashqin maakunnassa).

Syyrian hallinto ja tämän liittolaiset käynnistivät 19. kesäkuuta 2018 sotilasoperaation Etelä-Syyrian oppositioalueiden takaisinvaltaamiseksi. Taistelut suurella osalla Etelä-Syyrian oppositioalueita päättyivät 6. heinäkuuta solmittuun paikalliseen aselepoon ja ”evakuointisopimukseen”. 15. heinäkuuta, evakuointisopimuksen piiriin kuuluvien taistelijoiden ja siviilien evakuoimisen jälkeen, Syyrian hallinnon joukot käynnistivät hyökkäyksen hallintoa vastustavien ryhmien jäljellä oleviin aseisiin Golanin kukkuloiden vastaisella rajalla.¹² Syyrian hallinto sai koko Etelä-Syyrian kapinallisalueen hallintaansa heinäkuun 2018 loppuun mennessä ja elokuun alussa hallinto ilmoitti valloittaneensa myös terroristijärjestö ISISiin kytköksissä olevien ryhmien Etelä-Syyriassa hallitsemat alueet.¹³ Syksyn 2018 aikana Etelä-Syyrian entisten oppositioalueiden turvallisuustilanteen ja siviilien elinolosuhteiden voidaan katsoa vaihdelleen sen mukaan, mikä taho piti alueita hallinnassaan. Osa alueista oli edelleen Syyrian hallinnon kanssa sovintoon päässeiden (entisten) kapinallisryhmien hallinnassa ja nämä alueet olivat myös monesti säästyneet takaisinvaltausoperaation aikana laajamittaisilta tuhoilta.¹⁴ Joidenkin entisten kapinallisryhmien suhteellisen autonomisesta asemasta huolimatta Syyrian hallinnon katsottiin olevan palauttamassa alueita autoritaarisen valtansa alle.¹⁵ Samalla alueella uutisoitiin hallintoa ja tämän liittolaisia vastaan masinoidusta uudesta aseellisesta kapinasta.¹⁶

Idlibin maakunnan ja tätä ympäröivien Aleppon, Haman ja Latakian maakuntien alueelle muodostunut Idlibin kapinallisalue on ainoa Venäjän, Turkin ja Iranin välisellä sopimuksella

⁷ HRC/ IICIS 20.6.2018.

⁸ UNSC 22.5.2018, 3.

⁹ Itä-Ghouta: HRC/ IICIS 20.6.2018; Rastan: Reuters 16.5.2018; UNSC 20.6.2018, 3.

¹⁰ Kyseessä Syyriaan vuoden 1949 jälkeen paenneiden palestiinalaispakolaisten alun perin asuttama epämuodollinen asuinalue, josta kehittyi sittemmin yksi eteläisen Damaskoksen kaupunginosista.

¹¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 4.

¹² HRC/ IICIS 12.9.2018, 4, 10.

¹³ International Crisis Group 25.2.2019; Syyrian hallinnon ISISin vastaiset operaatiot jatkuivat Suweidan maakunnassa myös syksyllä 2018. HRC/ IICIS 28.2.2019, 9

¹⁴ Syria Direct/ a-Noufal & Clark 12.12.2018.

¹⁵ International Crisis Group 25.2.2019.

¹⁶ Ks. esim. Haid 24.12.2018.

Astanassa toukokuussa 2017 Syyriaan perustetuista neljästä ”de-eskalaatioalueesta”, joka on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) edelleen olemassa.¹⁷ Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten Iranin ja Venäjän arvioidaan käyttäneen de-eskalaatiosopimuksia keinona konfliktin hallinnoimiseen ja hallintoa tukevien joukkojen sotilaallisen voiman keskittämiseen yhden kapinallisenklaavin kukistamiseksi kerrallaan. Venäjän katsotaan myös hyödyntäneen prosessia Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tukemalle Geneven rauhanprosessille rinnakkaisten neuvottelujen käymiseen. Turkki taas on pyrkinyt Astanassa oman ja Syyrian opposition poliittisen painoarvon säilyttämiseen poliittisen ratkaisun löytämisessä Syyrian jo 8 vuotta jatkuneeseen konfliktiin. Tämän lisäksi Turkin katsotaan pyrkineen Astanassa kuitenkin myös Idlibin kapinallisalueen tilanteen rauhoittamiseen. Turkki on lähettänyt alueelle joukkoja ja perustanut tarkastuspisteitä de-eskalaatioalueen rajoille lokakuusta 2017 lähtien tätä tarkoitusta silmälläpitäen.¹⁸ Syyrian armeija käynnisti helmikuussa 2018 laajamittaisen sotilasoperaation Idlibin maakunnassa sijaitsevan Saraqibin alueen valtaamiseksi. Niin ikään helmikuun 2018 alussa Venäjän ilmavoimat vastasivat hävittäjänsä alas ampumiseen Maasran lähellä lisäämällä Idlibin kapinallisalueelle kohdistuvia ilmapommituksia. 28. toukokuuta 2018 Astanan neuvotteluiden takaajina toimivat Venäjä, Turkki ja Iran sopivat 29 tarkkailupisteen perustamisesta ns. Idlibin de-eskalaatiovyöhykkeen valvomiseksi.¹⁹ Idlibin kapinallisalueella raportoitiin jo vuoden 2018 alkupuolella yhteenottoja Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien kesken, terroristijärjestö al-Qaidaan kytköksissä olevan HTS:n joukkojen ottaessa yhteen järjestön keskeisen kilpailijan Jabhat Tahrir Souriya (eng. Syria Liberation Front, suom. ”Syyrian vapautusrintama”) kanssa.²⁰

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson alkupuolella – elokuun ja syyskuun 2018 välisenä aikana – Syyrian hallintoa tukevat joukot lisäsivät pommituksiaan Idlibin kapinallisalueella ja eri tahot enteilivät Syyrian hallinnon käynnistämää offensiivisiä Idlibin alueen takaisinvaltaamiseksi.²¹ Idlibin kapinallisalueen ja Syyrian hallinnon hallitsevien alueiden välisille rajoille perustettiin 17. syyskuuta 2018 Venäjän ja Turkin välityksellä demilitarisoitu vyöhyke, jonka perustamisella pyrittiin Syyrian hallinnon suunnitteleman offensiivien ehkäisemiseen.²² Syyrian hallintoa tukevien joukkojen aiempaa satunnaisemmat pommitukset Idlibin kapinallisalueella jatkuivat kuitenkin myös vuoden 2018 lopulla.²³ Vuoden 2019 tammikuun alussa Idlibin kapinallisalueella HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyain välillä käytyjen taisteluiden raportoitiin johtaneen HTS:n voittoon ja järjestön valta-aseman lujittumiseen. Samalla Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien välisten yhteenottojen raportoitiin jatkuvan myös demilitarisoidun vyöhykkeen alueella.²⁴

Idlibin kapinallisalue on ollut jo pelkästään maantieteellisen sijaintinsa perusteella riippuvainen alueelle Turkin puolelta toimitetusta rajat ylittävästä humanitaarisesta avusta. YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 13. joulukuuta 2018 päätöslauselman 2449 (2018), jossa alun perin päätöslauselman 2165 (2014) kappaleissa 2. ja 3. hyväksyttyä käytäntöä rajat ylittävän humanitaarisen avun toimittamiseksi pelkällä Syyrian viranomaisille annetulla ilmoituksella päätettiin jatkaa 20. tammikuuta 2018 asti. Päätöslauselmansa yhteydessä turvallisuusneuvosto esittää järkytyksensä Syyrian konfliktin väkivaltaisuuksista ja satojen tuhansien ihmisten surmista ja suuren huolensa Syyrian yhä edelleen musertavan huonosta humanitaarisesta tilanteesta, jonka seurauksena yli 13 miljoonaa syyrialaista on humanitaarisen hätäavun tarpeessa, näistä 6,2 miljoonaa (joukossa palestiinalaisia pakolaisia) sisäisesti siirtymään joutuneina (internally

¹⁷ Muut kolme de-eskalaatioaluetta sijaitsivat Rif Dimashqin maakunnassa (Itä-Ghouta), Homsin maakunnan pohjoisosissa (Rastan ja Talbiseh) sekä Etelä-Syyriassa (osissa Deraan, Quneitran ja Suweidan maakuntia). Al Jazeera 4.7.2017; UNHCR 11/2017, 12.

¹⁸ International Crisis Group 3.9.2018.

¹⁹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 3–4.

²⁰ HRC/ IICIS 12.9.2018, 3.

²¹ Ks. esim. UNSC 14.9.2018, 1, 3; ISW 14.9.2018.

²² Lund 2.10.2018.

²³ Ks. esim. Syria Direct/ Nassar, Limogens & Al-Haj Ali 4.12.2018.

²⁴ UNSC 19.2.2019, 3.

displaced persons, IDP) ja yli miljoonan syyrialaisen eläessä edelleen vaikeapääsisillä alueilla. Vuonna 2018 YK:n ja tämän kumppaneiden toimittaman humanitaarisen avun arvioitiin tavoittaneen kuukausittain keskimäärin 5,4 miljoonaa syyrialaista.²⁵

Syyrian kurdien johtaman SDF:n ja Turkin välit ovat kiristyneet entisestään Turkin vuoden 2018 alkupuolella Afrinin piirikunnassa toteuttaman sotilasoperaation seurauksena. Turkki ja tämän tukemat Syyrian vapaaksi armeijaksi (eng. Free Syrian Army, FSA) kutsutut kapinallisryhmät käynnistivät tammikuun 2018 alussa Luoteis-Syyriassa, Aleppon maakunnassa operaation pääasiassa YPG-joukkojen hallinnassaan pitämän Afrinin piirikunnan valtaamiseksi.²⁶ Kyseisen "Oliivinoksa" -nimellä tunnetun sotilasoperaation aikana toteutetut maa- ja ilmaoperaatiot käynnistyivät 20. tammikuuta, keskittyivät etupäässä Afrinin maaseudulle ja jatkuivat maaliskuun 2018 puoliväliin, jolloin kurdijoukot luovuttivat ilman merkittäviä taisteluja Afrinin kaupungin Turkin tukemien joukkojen hallintaan.²⁷ Afrinin hallintaansa ottaneiden Turkin tukemien kapinallisryhmien raportoidaan syyllystyneen sotilasoperaation aikana ja sen jälkeen mm. siviilien surmiin, mielivaltaisiin pidätyksiin ja ryöstelyyn, Turkin valtion toiminnalle todennäköisesti antamalla hiljaisella hyväksynnällä.²⁸

Yhdysvaltojen edellä käsitelty vetäytymispäätös vaikuttaa ilmeisellä tavalla kurdijoukkojen hallitseman Koillis-Syyrian tulevaisuuteen. Tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuussa 2019) Yhdysvaltojen vetäytymisen aikataulu ja yksityiskohdat ovat kuitenkin vielä epäselviä. Koillis-Syyrian kurdihallinto ilmoitti tammikuun 2019 alussa sopineensa Syyrian hallinnon kanssa "tiekartasta", jonka pääasiallisena tarkoituksena on kurdialueiden Turkin vastaisen rajan suojaaminen Turkin mahdollista hyökkäystä vastaan. Tiekartan tarkoituksena on johtaa kurdien ja Syyrian hallinnon välillä (Venäjän välityksellä) saavutettuun sopimukseen, jossa Syyrian armeijan yksiköt asettuisivat valvomaan kurdialueiden pohjoista rajaa. Kurdien uutisoidaan pyrkivän sopimuksella alueellisen autonomiansa turvaamiseen ja näiden kerrotaan kieltäytyneen Damaskoksen ehdottamasta, Etelä-Syyrian oppositioalueilla saavutettua sovintoa vastaavasta järjestelystä, jossa Syyrian hallintoa tukevat joukot olisivat ottaneet kurdialueet hallintaansa.²⁹ Turkki on pyrkinyt edistämään presidentti Recep Tayyip Erdoğanin johdolla SDF:n ja YPG:n Koillis-Syyriassa hallitsemien alueiden Turkin vastaiselle rajalle perustetun, n. 30 kilometriä leveän "turvallisuusvyöhykkeen" perustamista. Turkin suunnitelmassa vyöhyke olisi Turkin turvallisuusjoukkojen ja näiden liittolaisten valvonnassa ja YPG-joukot olisi poistettu vyöhykkeen alueelta.³⁰ Turkki ja Yhdysvallat sopivat 4. kesäkuuta 2018 omasta "tiekartastaan", jonka puitteissa sovittiin Syyrian kurdien YPG-joukkojen vetäytymisestä SDF:n hallitseman Manbijin alueelta.³¹ Vuoden 2018 lopulle tultaessa Turkin ja Yhdysvaltojen sopimus ei ole kuitenkaan toteutunut käytännössä, ja Syyrian hallinnon joukkojen uutisoidaan asettuneen SDF:n hallitseman Manbijin kaupungin ympäristöön suojaamaan aluetta Turkin tukemien joukkojen mahdolliselta hyökkäykseltä.³²

Yhdysvaltalaisjoukkojen läsnäolo Syyriassa on tulkittu vastineeksi Iranin voimistuneeseen läsnäoloon Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla.³³ International Crisis Groupin mukaan presidentti Bashar al-Assadin hallinnon aseman vahvistuminen on merkinnyt myös tämän

²⁵ UNSC 13.12.2018, 1, 2.

²⁶ HRC/ IICIS 12.9.2018, 3.

²⁷ HRC/ IICIS 12.9.2018, 5.

²⁸ HRC/ IICIS 12.9.2018, 6–7.

²⁹ Reuters/ Said 4.1.2019. Syyrian hallinto ja kurdien dominoiman SDF:n johtajat kävivät neuvotteluja Koillis-Syyrian tulevaisuuden hallintojärjestelyistä jo kesällä 2018, yhdysvaltalaisjoukkojen odotettavissa olevaa vetäytymistä silmälläpitäen. Tuolloin kurdien arvioitiin pyrkivän neuvotteluilla jonkinlaisen hallinnollisen autonomian ja SDF:n omaehtoisen aseman säilyttämiseen, Syyrian hallinnon pyrkiessä täysin vastakkaiseen päämäärään ja Damaskokselle rinnakkaisen autonomisen valtakeskittymän syntymisen estämiseen. Haid 31.7.2018.

³⁰ Hürriyet Daily News 15.1.2019; Middle East Eye/ Soylu 17.1.2019.

³¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 4.

³² The Guardian/ McKernan 28.12.2018.

³³ The New Yorker/ Harp 26.11.2018.

keskeisten tukijoiden Iranin valtion ja Libanonin Hizbollah-liikkeen aseman vahvistumista Syyriassa ja samalla Israelin strategisen aseman heikkenemistä. Crisis Groupin 7.2.2018 julkaiseman raportin mukaan Israel on ollut huolissaan Lounais-Syyriassa havaitusta kehityskulusta, jossa Hizbollah ja Iranin Syyriassa tukemat shiimilitiat ovat hivuttautumassa lähemmäs Golanin kukkuloita ja vuoden 1974 aselepolinjaa. Toisaalta Israelin todetaan vastustavan myös yleisemmin Iranin pysyvää sotilaallista läsnäoloa Syyriassa.³⁴ Syyrian hallinnon joukkojen kesäkuun ja heinäkuun 2018 aikana toteuttaman Etelä-Syyrian oppositioalueen takaisinvaltausoperaation jälkeen Venäjä pyrki Israelin huolien rauhoittamiseen ilmoittamalla Etelä-Syyriaan sijoitettujen Iranin joukkojen pysyttelevän noin 85 kilometrin etäisyydellä Israelin rajasta.³⁵ Hanin Ghaddar ja Phillip Smyth arvioivat kuitenkin jo kesäkuun 2018 lopussa, Etelä-Syyrian takaisinvaltausoperaation yhteydessä, että Iran kykenisi soluttamaan joukkojaan Etelä-Syyrian alueelle osana muita Syyrian hallintoa tukevia joukkoja.³⁶ Syyria-analyytikko Mona Alami arvioi puolestaan 31.8.2018 julkaistussa artikkelissaan, että Iran tulisi vahvistamaan vaikutusvaltaansa Etelä-Syyriassa edellä kuvatun soluttautumistoiminnan ohella myös Hizbollahin sotilaallisen läsnäolon ja tätä läsnäoloa tukevan maan alla toimivan infrastruktuurin vahvistamisen kautta.³⁷ Hizbollahin läsnäolon vahvistumisesta Etelä-Syyriassa saatiin viitteitä myös marraskuun 2018 alussa The Wall Street Journalin uutisoidessa Hizbollahin värvänneen riveihinsä arviolta jopa 2 000 aiemmin Etelä-Syyrian kapinallisryhmiin kuulunutta taistelijaa.³⁸

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana Israel on vastannut Iranin ja Hizbollahin Syyriassa vahvistuneeseen asemaan useilla ilmaiskulla. Israelin puolustusvoimat (Israeli Defense Forces, IDF) toteutti 17. syyskuuta ilmaiskuja, jotka kohdistuivat iranilaisten aseisiin lähellä Latakian kaupunkia. Iskujen aikana Syyrian ilmavoimat ampui vahingossa alas venäläisen tiedustelukoneen. Venäjä syytti Israelia koneen putoamisesta ja ilmoitti 24. syyskuuta vastaavansa välikohtaukseen toimittamalla Syyrian eteläisten rajojen suojaksi 4–7 kappaletta S-300-ilmatorjuntajärjestelmiä.³⁹ IDF iski Syyriaan seuraavan kerran 29. marraskuuta 2018. Tuolloin IDF toteutti ilmaiskuja, jotka kohdistuivat ainakin Iraniin kytköksissä olevien joukkojen tukikohtaan Damaskoksen eteläpuolella, Kiswahin alueella, mutta mahdollisesti myös Hizbollahin aseisiin Harfassa, lähellä Golanin kukkuloita.⁴⁰ IDF:n iskut Syyriassa sijaitseviin iranilaiskohteisiin jatkuivat myös tammikuussa 2019.⁴¹

Mercy Corps -avustusjärjestön Syyria-analyytikko Aron Lundille luovuttamien väestöarvioiden mukaan Syyriassa edelleen asuvista syyrialaisista 73 %, eli noin 13,3 miljoonaa, elää Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla, 17 % Turkin tukemien kapinallisten tai Idlibin alueen kapinallis- ja jihadistiryhmien hallitsemilla alueilla ja 10 % kurdien johtaman SDF:n hallitsemilla alueilla. Tämän lisäksi alle 1 % syyrialaisista elää ISISin hallitsemilla alueilla ja Israelin miehittämien Golanin kukkuloiden alueella.⁴² Syyrian hallinto ja sitä tukevat joukot kontrolloivat Syyrian neljää keskeisintä kaupunkia – Damaskosta, Aleppoa, Homsia ja Hamaa –, useimpien maakuntien pääkaupunkeja ja koko Libanonin vastaista rajaa. Tämän lisäksi hallinto on palauttanut rajallisen maayhteyden Irakiin, ottanut takaisin hallintaansa Syyrian etelärajan ja avannut rajan Jordanian kanssa käytävälle kaupalle lokakuussa 2018. Syyrian valtio on joutunut toimimaan äärimmäisen taloudellisen paineen alaisena. Se on kuitenkin pystynyt jatkamaan rajallisessa mittakaavassa

³⁴ International Crisis Group 7.2.2018.

³⁵ Alami 31.8.2018.

³⁶ Ghaddar et.al 29.6.2018.

³⁷ Alami 31.8.2018.

³⁸ The Wall Street Journal/ Rasmussen et.al. 1.11.2018.

³⁹ ISW 28.9.2018. Venäjän raportointiin toimittaneen 8. lokakuuta Syyriaan mainituista ilmatorjuntajärjestelmistä 3, joista yksi olisi sijoitettu Homsin maakunnassa sijaitsevaan T-4-tukikohtaan ja toinen Syyrian rannikolla sijaitsevan Baniyasin öljynjalostamon alueelle. Joulukuun alussa Venäjän raportointiin siirtäneen yhden S-300-ilmatorjuntajärjestelmänsä Haman maakunnasta Deir al-Zourin maakuntaan. ISW 14.12.2018.

⁴⁰ ISW 14.12.2018.

⁴¹ Ks. esim. The Guardian/ Baumont 21.1.2019.

⁴² Lund (Mercy Corps) 14.12.2018, 23, 39

koulujen, sairaaloiden ja muiden valtionlaitosten toimintaa ja maksamaan työntekijöidensä palkat ja eläkkeet ilman viivästyksiä, joskin palkkojen arvo on laskenut merkittävästi.⁴³ Syyrian sodan arvioidaan johtaneen konfliktista taloudellisesti hyötyvien ”sotaherrojen” aseman vahvistumiseen, minkä arvioidaan vaikeuttavan konfliktin ratkaisemista.⁴⁴ Samalla Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla elävä tavallinen väestö on joutunut kamppailemaan toimeentulostaan matalien palkkojen, korkean inflaation ja epävakaa turvallisuustilanteen seurauksena.⁴⁵ Maailmanpankin heinäkuussa 2017 esittämän arvion mukaan 27 % Syyrian asutokannasta oli tuhoutunut sodan aikana osittain (20 %) tai täydellisesti (7 %) ja konflikti oli aiheuttanut monilla alueilla laajamittaista vahinkoa myös sairaaloiden, koulujen ja tieverkoston kaltaiselle perusinfrastruktuurille.⁴⁶

Human Rights Watchin tutkija Sara Kayyalin 12.12.2018 esittämän arvion mukaan aktiivisten taisteluiden vähentymisestä huolimatta Syyrian konfliktin taustalla vaikuttaneisiin syihin ei ole juurikaan puututtu, mikä näkyy Syyriassa toteutettuina mittavina ja järjestelmällisinä oikeudenloukkauksina. Syyriasta paenneet haluavat palata takaisin kotimaahansa, mutta pelkäävät kotiansa olevan pakkolunastettu tai tuhattu. Lisäksi Syyrian hallinnon tai konfliktin muiden osapuolten pelätään epäävän⁴⁷ palanneilta pääsyn takaisin kotialueelleen. Konfliktin eri osapuolten tiedetään myös olevan vastuussa kymmenien tuhansien henkilöiden tahdonvastaisista katoamisista, joiden kohtalon epäselvyys muodostaa esteen yhteiskuntarauhan palautumiselle. Syyrian oikeusjärjestelmässä on myös monia puutteita, jotka ovat mahdollistaneet esimerkiksi Syyrian turvallisuusjoukkojen konfliktin aikana systemaattisesti ja laajamittaisesti toteuttamat pidätykset ja kidutukset. Kayyalin mukaan on vaarana, että Syyrian oikeusjärjestelmässä ilmenevät puutteet mahdollistavat ihmisoikeusloukkausten toteuttamisen myös tulevaisuudessa.⁴⁸

YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Syyrian 7 vuotta jatkuneeseen konfliktiin liittyvät väkivaltaisuuksien ovat synnyttäneet lukuisia turvallisuustyhjiöitä (”security vacuums”), jotka ovat kasvattaneet monilla alueilla väkivaltaisuuksien jatkumisen ja rankaisemattomuuden vallitessa toteutettujen ihmisoikeusloukkausten riskiä. Syyrialaiset ovat kärsineet toimivan oikeusvaltion puuttumisesta esimerkiksi Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hiljattain takaisin valtaamalla alueilla (esim. Itä-Ghoutan alueella Rif Dimashqin maakunnassa ja Deraan maakunnassa) ja Idlibin kapinallisalueella, jonka asukkaat ovat lisäksi kärsineet myös kahden rinnakkaisen hallinnon⁴⁹ synnyttämästä toimivan keskushallinnon puutteesta. Myös Turkin tukemien kapinallisryhmien valtaaman Afrinin alueen asukkaat ovat kärsineet yhtenäisen oikeuslaitoksen ja tehokkaiden valitusmekanismien puutteesta, kymmenien aseellisten ryhmien kilpaillessa keskenään Afrinin eri alueiden hallinnasta.⁵⁰ Tutkintakomission mukaan Syyriassa raportoitujen sieppausten, mielivaltaisten pidätysten ja tahdonvastaisten katoamisten laajuus ja mittakaava, elintärkeän infrastruktuurin kärsimät tuhot, palveluiden ja siviiliasiakirjojen asianmukaisessa jakelussa ilmenevät puutteet ja laajamittaiset omaisuuden takavarikot osoittavat, että Syyrian sisällä paenneiden henkilöiden ja maan ulkopuolella elävien pakolaisten kestäväälle paluulle on lukuisia haasteita.⁵¹

YK:n tuella Genevessä käydyt rauhanneuvottelut ovat olleet vuosien ajan umpikujassa. YK:n pääsihteerin Syyrian erikoisedustaja Staffan de Mistura totesi kautensa lopulla joulukuussa 2018, ettei neuvotteluiden puitteissa ole ollut mahdollista koota riittävän tasapainoista, uskottavaa ja

⁴³ Lund 14.12.2018, 39.

⁴⁴ Sinjab 28.7.2018.

⁴⁵ Samaha 18.9.2017.

⁴⁶ World Bank 2017, v.

⁴⁷ Lisää aiheesta, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

⁴⁸ Lobe Log/ Kayyali 12.12.2018.

⁴⁹ Kyseessä ovat HTS:n ylläpitämä ”pelastuksen hallitus” (”salvation government”) ja Turkin tukema Syyrian ”väliaikaishallinto” (”interim government”).

⁵⁰ HRC/ IICIS 28.2.2019, 3–4.

⁵¹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 4.

inklusiivista perustuslaillista komiteaa. Komitean perustaminen on osa Syyrian rauhanprosessia koskevan turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 (2015) implementoimista. De Misturan erikoisedustajana 7. tammikuuta 2019 korvannut Geir O. Pedersen totesi YK:n jatkavan prosessin edistämistä kyseisen päätöslauselman ja vuoden 2012 Geneven kommunikation mukaisesti.⁵² Syyrian hallintoa pitkään tutkineen ja myös Alankomaiden Damaskoksen suurlähettiläänä toimineen Nikolaos van Damin mukaan Geneven rauhanprosessin umpikuja juontaa juurensa neuvottelujen osapuolten kompromissihaluttomuuteen. Presidentti Bashar al-Assadin hallinto on ollut sisällissodan alusta lähtien valmis vain vaatimattomiin Syyrian oppositiolle tehtyihin myönnytyksiin, opposition edustajien vaatiessa sitkeästi täydellistä vallanvaihdosta ja siirtymäajan hallinnon asettamista.⁵³ Kesällä 2017 Geneve-prosessin arvioitiin olevan kansainvälisesti legitiimi ja kustannustehokas neuvottelukanava, joka mahdollistaisi neuvotteluratkaisun löytymisen tulevaisuudessa, neuvottelujen osapuolten asenteiden muuttuessa. Prosessin esitettiin myös toimivan väylänä esimerkiksi Syyrian kansalaisyhteiskunnan huolenaiheiden esilletuomiseen ja vastapainona Venäjän, Iranin ja Turkin johdolla Astanassa joulukuussa 2016 käynnistyneille, kyseisten valtioiden etunäkökohtia painottaville neuvotteluille. Samalla Geneven rauhanneuvottelujen ei kuitenkaan katsota tarjoavan nykyisellä asetelmallaan mahdollisuuksia Syyrian sisällissodan päättämiseen ja rauhan saavuttamiseen.⁵⁴

2. Konfliktin luonne ja osapuolet

UNHCR:n mukaan Syyrian tilannetta ja syyrialaisien elinolosuhteita määrittelevät käynnissä olevien konfliktien moninaisuus ja monimutkaisuus, turvallisuustilanteen epävakaisuus, raportoitujen ihmisoikeusloukkausten ja väärinkäytösten suuri määrä ja syvälle juurtuneet epäluulot alkuperältään tai taustaltaan erilaisia henkilöitä kohtaan.⁵⁵ UNHCR:n marraskuussa 2015 esittämän arvion mukaan kokonaiset ryhmät ja yhteisöt ovat valikoituneet väitetysti edustamansa poliittisen mielipiteen perusteella ilma- ja maapommitusten, piiritysten, itsemurha- ja autopommi-iskujen, mielivaltaisten pidätysten, panttivangiksi ottamisen, kidutuksen, raiskausten ja muun seksuaalisen väkivallan ja laittomien teloitusten kohteiksi.⁵⁶ UNHCR määrittelee Syyrian konfliktin ominaispiirteeksi asetelman, jossa konfliktin eri osapuolet katsovat usein tietyn ryhmän edustavan määrättyä poliittista mielipidettä pelkästään tietyn perhe- tai heimotaustan, uskonnon, etnisyyden tai asuinpaikan (tietty kaupunki, kylä tai asuinalue) perusteella. Tämän perusteella henkilön vahingoitetuksi tuleminen riski on vakava ja todellinen, vaikka tähän ei kohdistuisi väkivallan uhkaa tämän yksilöllisen taustan perusteella.⁵⁷

YK:n Syyria-tutkintakomission maaliskuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan Syyrian kansannousua ja sotaa on määrittänyt konfliktin puhkeamisesta lähtien osapuolten välinpitämättömyys näiden väitetysti edustamaa Syyrian siviiliväestöä ja kansainvälistä oikeutta kohtaan. Siviilit eivät ole joutuneet yksin omaan tahattomasti väkivallan kohteiksi, vaan näiden valikoituminen laittomien sodankäynnin keinojen ja menetelmien kohteiksi on ollut usein tarkoituksellista. Tuhannet pidätetyt ovat joutuneet mielivaltaisten pidätysten, pakotettujen katoamisten, kidutuksen sekä seksuaalisuuteen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan kohteiksi. Elintärkeää siviili-infrastruktuuria on tuhottu toistuvilla iskuilla sairaaloihin, kouluihin ja markkinapaikkoihin. Humanitaarista apua on käytetty sodankäynnin välineenä piirityssodankäynnin ja elintärkeän avun toimittamisen estämisen toimiessa keinona pakottaa paikallisyhteisöjä ja/tai konfliktiin osallistuvia aseellisia ryhmiä joko nääntymään tai antautumaan.⁵⁸

⁵² UNSC 19.2.2019, 3.

⁵³ Van Dam 2017, 138–167.

⁵⁴ Heller 30.6.2017.

⁵⁵ UNHCR 11/2017, 69.

⁵⁶ UNHCR 11/2015, 12.

⁵⁷ UNHCR 11/2017, 5.

⁵⁸ HRC/ IICIS 6.3.2018, 1.

YK:n Syyria-tutkintakomission elokuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan vuoden 2018 tammikuun ja heinäkuun välisenä aikana, Aleppon maakunnan (Afrin), Homsin maakunnan pohjoisosien (Rastan ja Talbiseh), Damaskoksen kaupungin ja Rif Dimashqin maakunnan (Itä-Ghouta), Deraan maakunnan ja Idlibin maakunnan alueella Syyrian hallintoa tukevien ja hallintoa vastustavien ryhmien välillä käyty taistelut sekä taisteluiden päätyttyä allekirjoitetut ”evakuointisopimukset” johtivat yli miljoonan syyrialaisen pakenemiseen maan sisällä.⁵⁹ Tutkintakomission mukaan Syyriassa sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden (IDP) määrän ennennäkemätön kasvu vuoden 2018 alkupuolella oli seurausta taisteluihin osallistuvien tahojen määrän lisääntymisestä ja konfliktin entistä suuremmasta militarisoitumisesta.⁶⁰ Väkivaltaisuuksien lisääntymisen raportoidaan vaikeuttaneen kriittisellä tavalla mahdollisuuksia Syyrian siviiliväestön suojelemiseen. Siviiliväestön elämään vaikuttivat ilma- ja maahyökkäysten ohella myös IDP-väestön määrän lisääntymisen ja elinolosuhteiden heikkenemisen synnyttämä haavoittuvaisuus. Syyrian sisällä pakenemisen arvioitiin olevan useimmiten seurausta joko taisteluiden osapuolten epäonnistumisesta niissä toteutettavissa olevissa varotoimissa, joita kansainvälinen humanitaarinen oikeus näiltä edellyttäisi, tai eri osapuolten siviileihin tahallisesti tai summittaisesti kohdistamien hyökkäysten kaltaisesta laittomasta toiminnasta.⁶¹

Vuoden 2018 jälkipuoliskolla Syyrian konfliktiin liittyviä pommituksia ja taisteluita raportoitiin Aleppon, Idlibin, Latakian, Deir al-Zourin, Hasakan, Homsin, Haman, Rif Dimashqin, Deraan, Quneitran ja Suweidan maakunnissa. Taistelut Etelä-Syyrian oppositioalueella vähenivät merkittävästi elokuussa 2018.⁶² Tämän jälkeen pommitukset ja taistelut keskittyivät pääsääntöisesti Idlibin oppositioalueelle ja sen ympäristöön (Idlibin, Aleppon, Haman ja Latakian maakunnat) sekä itäiseen Deir al-Zourin maakuntaan (tarkemmin, ks. Turvallisuustilanne alueittain). YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle tammikuussa 2019 antaman selonteon mukaan Syyrian konfliktiin liittyvien väkivaltaisuuksien intensiteetti oli suhteellisesti vähentynyt vuoteen 2019 tultaessa. Tästä huolimatta konfliktiin suoraan tai epäsuorasti liittyvät väkivaltaisuuudet vaikuttivat edelleen merkittävästi monissa osissa Syyriaa elävien siviilien elämään. YK:n mukaan siviileitä kuoli ja haavoittui yhä ilma- ja maaiskuissa ja iskut johtivat myös siviili-infrastruktuurin tuhoutumiseen ja vahingoittumiseen.

Syyria-tutkintakomissio toteaa 28.2.2019 julkaisemassaan raportissa dokumentoineensa jo 7 vuoden ajan tarkasti sotilaallisen voiman räikeästä väärinkäytöstä, johon kaikkien Syyrian konfliktin osapuolten katsotaan syyllistyneen. Syyrian siviiliväestö on maksanut hengellään ja elinmahdollisuuksillaan raskaan hinnan konfliktin osapuolten sotilaallisen voiman avulla suorittamista aluevaltauksista, joiden yhteydessä on turvauduttu myös saartoihin perustuvan laittoman piirityssodankäynnin keinoihin (tarkemmin saarroista ks. luku 3.7). Samalla satojen tuhansien Syyrialaisen lasten, naisten ja miesten tilanteen todetaan olevan edelleen epävarma ja haavoittuva myös niillä alueilla, joilla konfliktiin liittyvät väkivaltaisuuudet ovat laantuneet.⁶³

---

⁵⁹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 1.

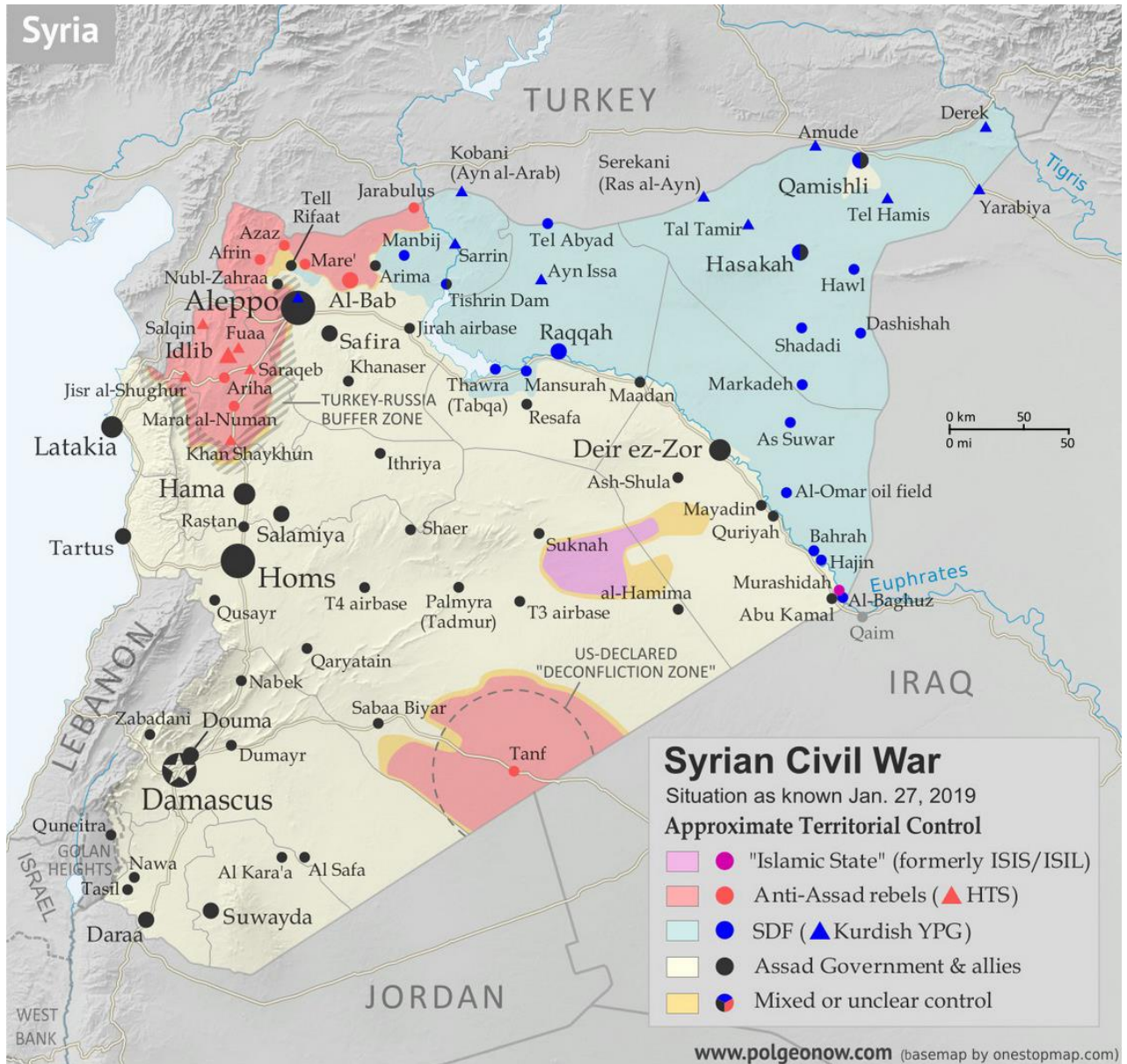
⁶⁰ HRC/ IICIS 12.9.2018, 3.

⁶¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 5.

⁶² UNSC 14.9.2018, 2.

⁶³ HRC/ IICIS 28.2.2019, 3.

Kartta: Syyrian sota (eri osapuolten hallitsemät alueet) tammikuussa 2019; Lähde: Polgeonow 27.1.2019 (<http://www.polgeonow.com/>)

2.1. Syyrian hallintoa tukevat joukot

2.1.1. Syyrian valtiolliset turvallisuusjoukot

Syyrian valtiolliset turvallisuusjoukot koostuvat Syyrian valtiollisen turvallisuuskoneiston muodostavista turvallisuus- ja tiedusteluorganisaatioista sekä Syyrian armeijan joukoista.

Syyrian valtiollinen turvallisuuskoneisto rakentuu Kansallisen turvallisuusviraston (eng. National Security Bureau; arab. *Maktab al-Amn al-Watani*) ja tämän valvomien neljän keskeisimmän turvallisuusorganisaation ympärille, joita ovat 1) Yleinen tiedusteluvirasto (eng. General Intelligence Directorate; arab. *Idarat al-Mukhabarat al-'Amma*); 2) Poliittisen turvallisuuden virasto (eng. Political Security Directorate; arab. *Idarat al-Amn al-Siasia*); 3) Sotilastiedusteluosasto (eng. Military Intelligence Directorate; arab. *Shu'bat al-Mukhabarat al-'Askariya*); ja 4) Ilmavoimien tiedusteluvirasto (eng. Air Force Intelligence Directorate; arab. *Idarat al-Mukhabarat al-Jawiya*).⁶⁴ Eri turvallisuusorganisaatioiden vastuut ovat osin päällekkäisiä ja kaikki edellä mainitut organisaatiot vastaavat toiminnastaan suoraan presidentti Assadille.⁶⁵ Turvallisuusorganisaatiot ovat autonomisia toimijoita, joilla on ollut konfliktin puhkeamisesta lähtien käytännössä rajattomat valtuudet pidätysten, kotietsintöjen, kuulustelujen ja vangitsemisten toteuttamiseen.⁶⁶

Jane's Intelligence Review'n Tim Rippleyn marraskuussa 2017 esittämän arvion mukaan **Syyrian armeija** (Syrian Arab Army) koostuu 20 tavallisesta prikaatista/rykmentistä (jokaisessa rykmentissä on arviolta 500–1 000 sotilasta), 20 tasavaltalaiskaartin (eng. Republican Guard) rykmentistä sekä arviolta 6 ns. "Tiikerijoukkojen" rykmentistä (tarkemmin alla). Armeijan taisteluvahvuudeksi arvioidaan noin 45 000 sotilasta, minkä lisäksi noin 5 000 henkilöä työskentelee komento- ja hallintotehtävissä sekä esimerkiksi ohjuksiin ja pioneiritointaan liittyvissä erikoistehtävissä.⁶⁷ Aron Lundin mukaan tasavaltalaiskaartin, Syyrian armeijan 4. divisioonan ja erikoisjoukkojen kaltaiset, pääasiassa Syyrian alaviittivähemmistön edustajista koostuvat, hyvin varustetut ja Assadin uskollisen hallinnon tukipilarin muodostavat yksiköt ovat keskeisessä osassa Syyrian armeijan hyökkäysoperaatioissa.⁶⁸ Syyria-analyitikko Khedder Khaddourin mukaan Syyrian armeija ja muut hallintoa tukevat joukot ovat säilyttäneet konfliktin aikana toimintakykynsä epävirallisten, hallinnon ja armeijan avainhenkilöiden keskinäisiin suhteisiin perustuvien tukiverkostojen avulla. Khaddourin mukaan nämä tukiverkostot ovat mahdollistaneet esimerkiksi paikallisten komentajien korrupioon perustuvan sitouttamisen Syyrian hallintoon ja Syyrian hallintoa tukevien puolisolitaallisten militioiden joustavan värväämisen Syyrian armeijan joukkojen tueksi.⁶⁹

2.1.2. Syyrian hallintoa tukevat puolisolitaalliset militiat

Syyrian armeijan yksiköiden rinnalla taistelevat "Tiikerijoukot" (eng. Tiger Forces; arab. *Quwat al-Nimr*) ovat keskeinen osa Syyrian armeijan tueksi perustettua ns. **Viidettä armeijakuntaa** (eng. Fifth Corps).⁷⁰ Tiikerijoukot määritellään joissakin arvioissa osaksi Syyrian armeijaa.⁷¹ Toisissa arvioissa Tiikerijoukkojen todetaan olevan Syyrian ilmavoimien tiedustelun kontrolloima ja Venäjän tukema puolisolitaallinen militia, joka muodostuu yhtäältä Syyrian armeijan rinnalla eri puolilla Syyriaa taistelevista hyökkäysjoukoista ja etupäässä Latakian, Tartusin, Haman ja

⁶⁴ HRW 16.12.2015; Khlebnikov 15.2.2018; Lund 14.12.2018, 43.

⁶⁵ Khlebnikov 15.2.2018.

⁶⁶ HRW 16.12.2015.

⁶⁷ IHS Markit/ Ripley 2.11.2017.

⁶⁸ Lund 14.12.2018, 45.

⁶⁹ Khaddour 14.3.2016.

⁷⁰ Tiikerijoukkoja ja muita Syyrian hallintoa tukevia puolisolitaallisia militoita käsitellään tarkemmin Maahanmuuttoviraston Syyrian vuoden 2018 tiedonhankintamatkaraportissa. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

⁷¹ IHS Markit/ Ripley 2.11.2017.

Homsin maakunnissa toimivista paikallisista mililitioista.⁷² Vuonna 2016 Aleppon ilmavoimien tiedustelun komentajan Suheil al-Hassanin johtamien Tiikerijoukkojen raportoitiin koostuvan sotilaskoulutuksen saaneesta ydinjoukoista ja tämän kanssa Haman maakunnassa yhteistyötä tekevien militioiden ja rikollisryhmien verkostosta. Syyrian hallinnon ei katsota kykenevän kontrolloimaan Hassanille uskollisten militiajohtajien tai ”sotaherrojen” toimintaa.⁷³

Syyrian armeijan joukkojen rinnalla on taistellut Tiikerijoukkojen ohella myös kymmeniä muita puolisolitaallisia mililitioita – merkittävimpana Syyrian hallintoa tukevan liikemiehen rahoittamat ”Aavikkohaukat” (eng. Desert Hawks; arab. *Suqour al-Sahra*), joita on käytetty pääsääntöisesti alueiden säilyttämiseen Syyrian hallintoa tukevien joukkojen kontrollissa. Monet mililitioista ovat järjestäytyneet osaksi paikallisesti organisoituneita ”Kansallisia puolustusjoukkoja” (eng. National Defense Forces, NDF).⁷⁴ NDF-militioihin on liittynyt alaviitteja ja shioja mutta myös muiden Syyrian uskonnollisten vähemmistöjen edustajia (erityisesti kristittyjä ja druseja) ja sunneja.⁷⁵ Aavikkohaukat perustettiin vuonna 2013 Assadin hallintoon taloudellisesti kytköksissä olevien veljesten Mohamed ja Aymen Jaberin toimesta. Vuonna 2016 ”Aavikkohaukkojen” katsottiin kehittyneen Syyrian sotataloudesta ja erityisesti öljykuljetuksista saamiensa tulojen avulla Syyrian asevoimien komentoketjusta erilliseksi ryhmittymäksi, joka vastasi rahoituksestaan, värväystoiminnastaan ja tarvikehankinnoistaan itsenäisesti.⁷⁶ Syyrian hallintoa tukevia aseellisia ryhmiä laajasti tutkineen Haid Haidin mukaan erilaiset puolisolitaalliset militiat ovat muodostaneet haasteita Syyrian hallinnolle ja maan vakaudelle. Militioiden suuri määrä ja selkeän, yhtenäisen komentorakenteen puuttuminen on tehnyt militioiden kontrolloimisesta vaikeaa. Militiat ovat pystyneet luomaan paikallisia, Syyrian hallinnolle rinnakkaisia valtakeskuksia, ottaneet yhteen muiden Syyrian hallinnon joukkojen kanssa ja syyllistyneet myös rikolliseen toimintaan.⁷⁷ Tämän seurauksena Syyrian hallinto on pyrkinyt saattamaan Aavikkohaukkojen kaltaiset vaikutusvaltaiset militiat takaisin komentoonsa.⁷⁸ Haidin mukaan militioiden integroiminen Syyrian hallinnon ja armeijan viralliseen komentorakenteeseen on ollut kuitenkin monesti vain nimellistä.⁷⁹

Syyrialaiset ovat olleet vuodesta 2017 lähtien yhä tyytymättömämpiä erilaisten Syyrian hallintoa tukevien militioiden toimintaan. Niiden jäsenet ovat varastelleet, syyllistyneet valloitetujen alueiden ryöstelyyn, toteuttaneet murhia ja sieppauksia ja kiristäneet ihmisiä tarkastuspisteillä. Militiat ovat myös ottaneet yhteen toistensa kanssa osana Syyrian hallinnon ja tätä tukevien tahojen keskinäisiä valtakamppailuja. Jotkin militioiden johtajista ovat myös kytkeytyneet Syyrian jälleenrakennukseen ja voivat hyötyä siitä taloudellisesti. Ryhmien johtajilla on usein hyvät suhteet turvallisuusviranomaisiin ja armeijan keskeisiin henkilöihin eivätkä poliisi tai paikalliset turvallisuusviranomaiset yleensä puutu ryhmien tekemiin oikeudenloukkauksiin. Edellä kuvatun kaltaisia väärinkäytöksiä ja oikeudenloukkauksia on raportoitu eri puolilla Syyrian hallinnon kontrolloimia alueita, kuten Damaskoksen, Aleppon, Homsin ja Haman kaupungeissa, Syyrian rannikkokaupungeissa (esimerkiksi Latakiassa) sekä Etelä-Syyriassa hallinnon vuonna 2018 takaisin valtaamalla entisillä oppositioalueilla.⁸⁰

2.1.3 Syyrian hallintoa tukevien ulkovaltojen joukot

⁷² Waters 10/2018.

⁷³ Schneider 31.8.2016.

⁷⁴ Ripley 2.11.2017..

⁷⁵ Ostovar 2016, 211; sunnien NDF-joukoista, ks. Zambelis 24.3.2017.

⁷⁶ Schneider 31.8.2016.

⁷⁷ Haid 21.11.2018.

⁷⁸ Aavikkohaukkojen johtajien rankaisemisesta ja militian lakkauttamisesta, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 14–16.

⁷⁹ Haid 12.12.2018.

⁸⁰ Daher 12/2018, 16; Syria Direct/ Nassar et.al. 4.2.2019; Synaps Network 6.8.2018; SNHR 5.11.2018, 4–6; UNFPA 11/2017, 91.

Iran on toimittanut Syyrian hallinnolle laajamittaista taloudellista, sotilaallista sekä turvallisuuteen ja tiedustelutoimintaan liittyvää apua maaliskuusta 2011 lähtien. Iranin vallankumouskaartin (Islamic Revolutionary Guard Corps, IRGC) upseerit myös toimivat jo varhaisessa vaiheessa Syyrian hallinnon joukkojen kouluttajina ja sotilasneuvonantajina ja IRGC:n edustaja tiedotti toiminnasta ensimmäisen kerran toukokuussa 2012. IRGC:n keskeisin vaikutus Syyrian konfliktin kulkuun liittyi kuitenkin Syyrian hallintoa tukevien puolisotilaallisten militioiden perustamiseen ja kouluttamiseen, jotka järjestäytyivät myöhemmin vuonna 2013 ”Kansallisiksi puolustusjoukoiksi” (NDF).⁸¹

Iranilla ja erityisesti IRGC:n Quds-erikoisjoukoilla oli keskeinen rooli myös Libanonin **Hizbollah-liikkeen** taistelijoiden masinoimisessa Syyrian hallinnon tueksi. Hizbollahin johtaja Hassan Nasrallah vahvisti järjestönsä taistelijoiden läsnäolon Syyrian Libanonin vastaisilla raja-alueilla toukokuussa 2012 ja vuonna 2013 Hizbollah myönsi toimivansa avoimesti monissa osissa Syyriaa. Myös IRGC:n tukemia irakilaisia shiimilitioita on taistellut Syyriassa hallinnon joukkojen rinnalla jo vuoden 2012 alkupuolelta lähtien ja mukaan on liittynyt vierastaistelijoita esimerkiksi Afganistanista ja Pakistanista.⁸² Shiialaisia puolisotilaallisia ryhmiä tutkineen Phillip Smythin mukaan Syyriassa toimii yhteensä 20 000–30 000 hallintoa tukevaa vierastaistelijaa (Hizbollahin ja Iranin kokoamien militioiden joukkoja) määrän vaihdellessa hallintoa tukevien joukkojen tarpeiden mukaan. Vierastaistelijat toimivat Syyriassa aluksi osana Liwa Abu Fadl al-Abbas -militiaverkostoa, jonka muodostaneet ryhmät eriytyivät myöhemmin omiksi, Iraniin ideologisesti kytköksissä oleviksi ryhmittymikseen.⁸³ CSIS:n mukaan toukokuussa 2018 Hizbollahilla oli Syyriassa 6 000–8000 taistelijaa, jotka olivat sijoittuneet Damaskoksen, Aleppon, Haman ja Homsin maakuntiin, mutta myös muille alueille. Muiden vierastaistelijoiden (esim. Irakista, Afganistanista ja Jemenistä) muodostamien ryhmittymien kokonaisvahvuudeksi arvioitiin 8 000–12 000 taistelijaa.⁸⁴

Venäjä käynnisti sotilaallisen väliintulonsa Syyriaan syyskuussa 2015 aseellisten oppositioryhmiä vastaisella ilmakampanjalla. Väliintulon arvioidaan olleen suoraa seurausta hallintoa vastustavien ryhmien aiemmin vuoden 2015 aikana saavuttamista voitoista.⁸⁵ Venäjän sotilaallisen väliintulon ja Venäjän välityksellä vuoden 2017 aikana Syyrian hallinnon ja oppositioryhmiä välille neuvoteltujen tulitaukosopimuksien arvioidaan vaikuttaneen yhdessä Iranin vallankumouskaartin Syyrian taistelukentille värväämien vierastaistelijoiden kanssa Assadin hallinnon aseman vahvistumiseen.⁸⁶ Vaikka Venäjän Syyrian hallinnolle antama sotilaallinen tuki on näkynyt konfliktin aikana ensisijaisesti Venäjän ilmavoimien Syyriassa toteuttamina pommituksina, maassa uutisoidaan toimineen myös esimerkiksi yksityisten yritysten palkkaamia venäläisiä palkkasotureita.⁸⁷ Venäjän presidentti Vladimir Putin ilmoitti 11. joulukuuta 2017 Venäjän vetävän joukkonsa osittain pois Syyrian maaperältä.⁸⁸

2.2. Valtiota vastustavat aseelliset ryhmät ja muut ryhmät

2.2.1. Idlibin alueen kapinallisryhmät

Terroristijärjestö al-Qaidaan yhdistetty **Hayat Tahrir al-Sham -liittouma (HTS)** oli lujittanut marraskuuhun 2017 tultaessa asemansa suuressa osassa Idlibin maakuntaa ja ympäröiviä

⁸¹ Ostovar 2016, 208–211.

⁸² Ostovar 2016, 216–219.

⁸³ Smyth 12.4.2018.

⁸⁴ Jones 17.5.2018.

⁸⁵ Phillips 2016, 213–219.

⁸⁶ Pierret 2017, 122.

⁸⁷ Yaffa 16.2.2018.

⁸⁸ UNSC 23.1.2018.

kapinallisalueita.⁸⁹ Syksyllä 2018 HTS:n arvioitiin hallitsevan noin 60 % Idlibin maakunnasta, joskin liittouman todettiin nauttivan vain vähäistä suosiota paikallisen väestön keskuudessa.⁹⁰ Syyskuussa 2018 HTS hallitsi Idlibin kaupunkia, Bab al-Hawan merkittävää rajanylityspistettä Turkin vastaisella rajalla sekä monia muita Idlibin maakunnan keskeisiä alueita. HTS:n johdon arvioidaan toimivan pragmaattisesti yhteistyössä Turkin tiedustelupalvelun kanssa ilman, että järjestö olisi kuitenkaan täydellisesti Turkin komennossa.⁹¹ HTS on rahoittanut toimintaansa pääasiassa hallitsemiensa alueiden asukkailta perityillä veroilla ja tietulleilla. Järjestö on perinyt tullimaksuja myös Idlibin alueen muille kapinallisryhmille toimitetusta aseistuksesta. Tämän lisäksi HTS on saanut rahoitusta toiminnalleen esim. Persianlahden valtioissa (mm. Saudi Arabia, Qatar ja Kuwait) asuvien yksityishenkilöiden antamista lahjoituksista.⁹² Center for Strategic & International Studies (CSIS) tutkimuslaitoksen 17.5.2018 julkaistun raportin mukaan HTS:n vahvuus Idlibissä on noin 12 000–15 000 taistelijaa.⁹³

Helmikuussa 2018 HTS:n kanssa Luoteis-Syyrian kapinallisalueiden hallinnasta aiemmin kampaillleet Ahrar al-Sham ja Harakat Nur al-Din al-Zinki muodostivat **Jabhat Tahrir Souriya -ryhmittymän** (eng. Syria Liberation Front, suom. ”Syyrian vapautusrintama”) -nimisen ryhmittymän.⁹⁴ Jabhat Tahrir Souriya on pyrkinyt haastamaan HTS:n aseman erityisesti Idlibin oppositioalueen Aleppon maakunnan puolelle ulottuvissa itäosissa.⁹⁵ Rintaman arvioidaan pysyvän kasassa Turkin sille antaman tuen sekä HTS:n, Assadin hallinnon ja Syyrian kurdien kaltaisten yhteisten vihollisten myötävaikutuksella.⁹⁶ Näiden keskeisimpien ryhmien ohella Idlibin oppositioalueella on toiminut myös **”Turkestanin islamilaisen puolueen”** (eng. Turkistan Islamic Party, TIP) uiguuritaustaisia jihadistieja (keskittyneet Jisr al-Shughurin alueelle Idlibin maakuntaan), Haman läänistä käsin operoivan ja FSA:han kytköksissä olevan Jaish al-Ezzan joukkoja ja HTS:ään tavalla tai toisella kytköksissä olevia pieniä jihadistiryhmiä.⁹⁷ CSIS:n mukaan Jabhat Tahrir Souriyen riveissä on noin 15 000–25 000 taistelijaa. HTS:stä irtautuneet ja tätä radikaalimpaa linjaa edustavat salafi-jihadistit ovat muodostaneet omia aseellisia ryhmiään, joista esim. Hurras al-Dinillä on noin 3 000 jäsentä.⁹⁸

2.2.2. Turkin tukemat kapinallisryhmät

Turkki ja Syyrian maanpakolaisoppositio poliittisena äänenkannattajana toimiva ns. ”Syyrian väliaikaishallinto” (Syrian Interim Government) ilmoitti joulukuussa 2017 ns. **”Kansallisen armeijan”** (eng. National Army; arab. *al-Jaish al-Watani*) perustamisesta.⁹⁹ Kansallinen armeija perustettiin Turkin valtion myötävaikutuksella 30 Syyrian vapaan armeijan (FSA) alaisuudessa toimivan kapinallisryhmittymän toimesta. Vuoden 2018 vaihteessa ryhmittymän vahvuudeksi arvioitiin noin 22 000 taistelijaa.¹⁰⁰ Kevättalvella 2018 ”Kansallisen armeijan” vahvuudesta esitetyt arviot vaihtelivat 7 000–25 000 taistelijan välillä.¹⁰¹ Kansallisen armeijan perustamisella pyrittiin kapinallisryhmien yhtenäisen komentorakenteen luomiseen ja joukkojen aiempaa ammattimaisempaan järjestäytymiseen (sotilashierarkian asettaminen, perus- ja

⁸⁹ UNHCR 11/2017, 10–11; Hayat Tahrir al-Sham -liittouma perustettiin tammikuussa 2017. Liittouma muodostuu Syyrian hallintoa vastustavista sunni-islamistiryhmistä ja sitä johtaa terroristijärjestö al-Qaidaan kytköksissä oleva Jabhat Fateh al-Sham (aiemmin Jabhat al-Nusra). HRW 28.1.2019.

⁹⁰ Brookings/ Karasapan 17.9.2018.

⁹¹ Lund 3.9.2018.

⁹² HRW 28.1.2019.

⁹³ Jones 17.5.2018.

⁹⁴ Al Monitor/ Osman 28.2.2018; A-Noufal et.al. 22.2.2018.

⁹⁵ Al Monitor/ Osman 28.2.2018; Enab Baladi 2.3.2018.

⁹⁶ Lund 3.9.2018.

⁹⁷ HTS:ään kytköksissä olevia ryhmiä ovat esimerkiksi tsetseenitaustaisten jihadistien muodostama Junoud al-Sham ja HTS:stä irtautunut Hurras al-Din. Lund 3.9.2018.

⁹⁸ Jones 17.5.2018.

⁹⁹ Haid 2.11.2018.

¹⁰⁰ Yeni Şafak 1.1.2018.

¹⁰¹ IHS Markit/ Barfi 12.2.2018; The Guardian/ Shaheen 22.3.2018.

erikoiskoulutuksen järjestäminen, sotilaspoliisin ja joukkoja valvovien tuomioistuinten perustaminen).¹⁰² Turkin tukema Syyrian väliaikaishallinto ilmoittikin maaliskuussa 2018 yhteensä 300 hengen vahvuisten sotilaspoliisijoukkojen perustamisesta. Joukot toimivat ns. Eufraatin kilpi - alueella ja ne pyrkivät alueen siviiliväestöön kohdistuvien väärinkäytösten minimoimiseen sekä aseellisen opposition jäsenten ja FSA:ta vastustavien aseellisten ryhmien (esim. ISIS ja YPG) syytteeseen asettamiseen.¹⁰³ Turkin tukemien kapinallisryhmien Pohjois-Syyriassa hallitsemilla alueilla toimii myös Afrinin alueelle muualta Syyriasta evakuoituja kapinallisryhmiä. Esimerkiksi SOHR raportoi toukokuun 2018 puolivälissä Itä-Ghoutan alueelta evakuoidun kapinallisryhmä **Jaish al-Islamin** pyrkimyksistä joukkojensa uudelleenorganisointiin ja vahvistamiseen Afrinin, Aleppon maakunnan pohjoisen maaseudun ja al-Babin alueella. Samassa yhteydessä SOHR raportoi myös **Failaq al-Rahmanin** olevan järjestäytymässä uudelleen Afrinin alueella Turkin valtion tuella. Turkin arvioitiin kaavailevan niin ikään Itä-Ghoutan alueelta evakuoidulle Failaq al-Rahmanille keskeistä roolia Afrinin alueen hallinnoimisessa.¹⁰⁴

2.2.3. ISIS

Terroristijärjestö ISIS (eng. Islamic State of Iraq and Syria, ”Irakin ja Syyrian islamilainen valtio” tai pelkästään ”Islamilainen valtio”) on joutunut luopumaan helmikuulle 2019 tultaessa maantieteellisesti rajatun ”kalifaatin” hallitsemiseen perustuneesta toimintaperiaatteesta. ISIS on muuntautunut Irakin ja Syyrian alueella salassa toimivaksi ja aiempaa hajaantuneemmaksi terroristiverkostoksi, jonka paikalliset johtajat vastaavat Syyriassa itsenäisesti esimerkiksi toimintansa rahoituksesta ja logistiikasta.¹⁰⁵ CSIS:n mukaan toukokuussa 2018 Syyriassa on vielä arviolta 5 000–12 000 taistelijaa, jotka jatkoivat epäsymmetrisiä iskuja konfliktin muita osapuolia vastaan.¹⁰⁶ Maxwell Markusen esittää CSIS:n marraskuussa 2018 julkaisemassa raportissa arvion, jossa ISISillä oli Syyriassa 10 000–15 000 taistelijaa.¹⁰⁷ YK:n pääsihteerin 1.2.2019 julkaistussa raportissa Irakissa ja Syyriassa arvioidaan toimivan yhteensä 14 000–18 000 ISIS-taistelijaa, joiden joukossa todetaan olevan jopa 3 000 vierastaistelijaa. Helmikuun 2019 alussa Hajinin alueella arvioitiin oleskelevan edelleen yli 3 000 ISIS-taistelijaa, joista useimmat olivat irakilaisia. Tämän lisäksi Koillis-Syyriaa hallitseva SDF/YPG oli pidättänyt lähes 1 000 ISIS-taistelijaa ja yli 500 näiden perheenjäsentä.¹⁰⁸

Helmikuuhun 2019 tultaessa ISIS on menettänyt käytännössä kaikki Syyriassa hallitsemansa alueet. Syyrian hallintoa tukevat joukot ottivat toukokuussa 2018 hallintaansa ISISin Damaskoksen kaupungin eteläosissa hallitsemat kaupunginosat. Elokuulle 2018 tultaessa hallinnon joukot olivat ottaneet hallintaansa myös ISISiin kytköksissä olevan Jaish Khalid bin al-Walidin (JKBW) Etelä-Syyriassa, Quneitran maakunnassa kontrolloimat alueet. Vuoden 2018 lopulla Yhdysvaltojen johtaman liittouman tukema SDF jatkoi ISISin vastaista sotilasoperaatiota Deir al-Zourin maakunnan itäosissa, jossa ISISin vaikutuspiiri rajoittui muutamiin kyliin ja harvaanasuttuun aavikkoseutuun (tarkemmin, ks. luku 5.13). Institute for the Study of War (ISW) - tutkimuslaitoksen 19.12.2018 julkaiseman tilanpäivityksen mukaan ISISiä ei ole kuitenkaan vielä lopullisesti kukistettu Deir al-Zourin itäosissa, minkä lisäksi terroristijärjestön arvioidaan olevan aktivoitumassa myös muilla SDF:n Koillis-Syyriassa kontrolloimilla alueilla.¹⁰⁹ ISISin aktivoitumisesta Syyrian hallintoa tukevien joukkojen kontrolloimilla, Eufraat-joen länsipuolisilla alueilla raportoitiin jo kesäkuussa 2018. Tuolloin ISIS kerrottiin turvautuvan enenevässä määrin asymmetrisen sodankäynnin keinoihin ja ryhtyneen toteuttamaan Deir al-Zourin maakunnassa

¹⁰² Haid 2.11.2018.

¹⁰³ Al Monitor/ Al-Khateb 22.3.2018.

¹⁰⁴ SOHR 16.5.2018.

¹⁰⁵ UNSC 1.2.2019, 1–2.

¹⁰⁶ Jones 17.5.2018.

¹⁰⁷ CSIS/ Markusen 30.11.2018; jotkin tahot ovat pitäneet CSIS:n raportissa esitettyjä arvioita jihadistien määrästä eri maissa liian korkeina, Ks. esim. International Crisis Group/ Heller 12.12.2018.

¹⁰⁸ UNSC 1.2.2019, 3, 4.

¹⁰⁹ ISW/ Wallace & Caffarella 19.12.2018.

(erityisesti Mayadinin ja al-Bukamalin alueella) ja Homsin maakunnassa (al-Sukhna'n alueella) iskuja hallinnon ja tämän liittolaisten joukkoja vastaan. ISISin todettiin perustaneen Syyrian ja Irakin rajalle leirejä ja rakentaneen alueelle tunneliverkostoja, joita järjestön raportoitiin nyt käyttävän Syyrian hallintoa vastaan suunnattujen iskujen toteuttamiseen.¹¹⁰

ISW:n mukaan ISIS on kyennyt myös säilyttämään Keski-Syyrian maa- ja aavikkoseudun tukialueenaan järjestöä vastaan Etelä- ja Itä-Syyriassa käydyistä taisteluista huolimatta. ISW:n mukaan ISIS on hajauttanut taistelijansa Homsin maakunnan itäisille aavikoille Syyrian hallinnon joukkojen al-Safan alueella, Syyrian ja Jordanian rajalla marraskuun puolivälissä (17.11.2018) loppuunsaattaman ISISin vastaisen operaation seurauksena. Aktivistit esittivät Syyrian hallinnon tarjonnan ISISille (Venäjän välityksellä) mahdollisuuden taistelijoidensa evakuoimiseen alueelta. ISW arvioi ISISin säilyttäneen Syyriassa pääsyn Jordanian ja Irakin vastaisille rajoille ja Keski-Syyrian kulkureittien risteyskohtana toimivaan Palmyran kaupunkiin. ISW:n mukaan ISIS oli vuoden 2018 lopulla edelleen läsnä ”maan alla” myös Syyrian hallintoa tukevien joukkojen Eufraatin eteläpuolella hallinnassaan pitämän Albu Kamalin alueella, jossa tämä kykeni muodostamaan uhan Syyrian öljyinfrastruktuurille.¹¹¹ YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ISISin vastaiset operaatiot jatkuivat Deir al-Zourin maakunnan maaseutualueilla sekä Homsin, Rif Dimashqin ja Suweidan maakunnissa.¹¹²

2.2.4. Syyrian demokraattiset joukot (SDF) ja kurdijoukot

Yhdysvaltojen tukemat **Syyrian demokraattiset joukot (SDF)** pitävät tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuussa 2019) edelleen hallinnassaan Eufraatin itäpuolisia alueita sekä Eufraatin länsipuolella, Aleppon maakunnassa sijaitsevia Manbijin ja Tal Rifaatin alueita. SDF toimii **Syyrian kurdipuolue PYD:n** (*Partiya Yekîtiya Demokrat*, suom. Demokraattinen liittopuolue) ja tämän aseellisen siiven muodostavien **”Kansan puolustusyksiköiden”** (*Yekîneyên Parastina Gel*, YPG) alaisuudessa, joskin SDF:n riveissä taistelee myös paikallisia arabijoukkoja.¹¹³ Vuoden 2018 tammikuussa Syyrian kurdien YPG/YPJ¹¹⁴ joukkoihin arvioitiin kuuluvan 20 000–30 000 taistelijaa. Samalla YPG:n raportoidaan ilmoittavan SDF:n kokonaisvahvuudeksi arviolta 50 000 taistelijaa.¹¹⁵

SDF:n Pohjois- ja Koillis-Syyriassa hallitsevat alueet on jaettu Eufraatin (ent. Kobane) läntiseen ja Jaziran itäiseen hallintoalueeseen, jotka ovat liittyneet osaksi Pohjois-Syyrian demokraattisen federaation (Rojava) itsehallintoaluetta. Pohjois-Syyrian demokraattisen federaation asukaslukuksi arvioitiin heinäkuussa 2018 noin 4,6 miljoonaa. Valtaosa alueen väestöstä on etniseltä taustaltaan kurdeja. Arabit ovat enemmistönä osassa Eufraatin hallintoaluetta.¹¹⁶ Terroristijärjestö PKK:hon kytköksissä oleva PYD/YPG on määräävässä asemassa SDF:n organisaatiossa. Pohjois-Syyrian demokraattisen federaation Koillis-Syyriassa hallitsevat alueet ovat SDF:n ja PYD/YPG:n omien poliisivoimien, Asayishin tiukassa hallinnassa. Samalla Syyrian hallinnon joukot ovat kuitenkin läsnä monissa osissa PYD/YPG:n hallitsemia alueita. Hallinnon joukot hallitsevat esimerkiksi Qamishlin sotilaslentokenttää sekä Qamishlin ja Hasakan kaupunkeihin edelleen toiminnassa olevien hallintokortteleiden ympärille perustettuja turvavyöhykkeitä. SDF:n kanssa lokakuusta 2014 lähtien yhteistyötä tehneellä Yhdysvalloilla on hallinnassaan kaksi Koillis-Syyriassa sijaitsevaa lentotukikohtaa. Rumeilan alueella Hasakan maakunnassa ja Kharab al-Sheikhin kaupungissa, Kobanen (Ain al-Arab) kaupungin lounaispuolella. Tämän lisäksi Yhdysvalloilla on kahdeksan sotilastukikohtaa SDF:n Hasakassa,

¹¹⁰ Hassan 6/2018.

¹¹¹ ISW/ Wallace & Caffarella 19.12.2018.

¹¹² UNSC 11.12.2018, 2.

¹¹³ Balanche 2018, xv.

¹¹⁴ YPJ (kurd. Yekîneyên Parastina Jin) on naistaistelijoiden muodostama vastinpari kurdien YPG-joukoille.

¹¹⁵ Rashid 23.1.2018, 4.

¹¹⁶ IHS Markit/ Spyer 16.8.2018.

Manbijissa ja Raqqassa hallitsemilla alueilla.¹¹⁷ Yhdysvaltalaisjoukkojen vetäytyessä Syyriasta tukikohtien tulevaisuus on epävarma.

3. Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus

3.1. Pommitukset (ja räjähtävät aseet)

YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle toimittamien selontekojen mukaan ilma- ja maapommitukset jatkuivat Syyriassa vuoden 2018 jälkipuoliskolla ja johtivat siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin sekä elintärkeän infrastruktuurin tuhoutumiseen ja vahingoittumiseen. Monet siviiliuhrit ja siviili-infrastruktuurin kokemien tuhojen mittakaava osoittivat vahvasti sen, että kansainvälistä oikeutta on rikottu. Taisteluiden aikana rikottiin summittaisille iskuille asetettua täyskieltoa sekä taistelijan ja siviilin välisen eronteon, sotatoimien keskinäisen verrannollisuuden ja tarpeettomien kuolonuhrien välttämisen kaltaisia perustavanlaatuisia sodan sääntöjä. Räjähtäviä aseita käytettiin asutettujen alueiden pommittamiseen, mikä johti siviilikuolemiin, loukkaantumisiin ja elintärkeän infrastruktuurin kokemuksiin tuhoihin ja vahinkoihin.¹¹⁸ YK:n pääsihteerin 19.2.2019 antaman selonteon mukaan ilma- ja maapommitukset Syyriassa jatkuivat myös vuodenvaihteen 2019 molemmin puolin ja niiden raportoitiin johtaneen siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin sekä siviili-infrastruktuurin tuhoutumiseen ja vahingoittumiseen erityisesti Deir al-Zourin maakunnan itäosissa (tarkemmin, ks. luku 5.13). Vuoden 2019 tammikuulle tultaessa maapommitusten raportoidaan lisääntyneen myös Idlibin oppositioalueella ja sen ympäristössä.¹¹⁹ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan tutkintakomissio dokumentoi vuoden 2018 jälkipuoliskolla (heinäkuun puoliväli 2018–tammikuu 2019) siviileihin ja siviiliikohteisiin kohdistuneita ilmapommituksia ja maahyökkäyksiä Idlibin, Aleppon, Deir al-Zourin ja Suweidan maakunnissa, iskujen ja hyökkäysten vahingoittaessa merkittävästi sairaaloiden ja koulujen kaltaista perusinfrastruktuuria. Tutkintakomission raportissa Syyrian konfliktille tunnusomaisiksi ("emblematic") määriteltiin siviileihin kohdistuneisiin hyökkäyksiin syyllistyneet Syyrian hallintoa tukevat joukot, hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät ja ISIS-terroristit.¹²⁰

AOAV:n tammikuussa 2019 julkaiseman raportin mukaan vuosien 2011 ja 2018 välisenä aikana Syyrian konfliktissa on saanut räjähtävien aseiden (pommitukset ja muut räjähteisiin perustuvat sodankäynnin keinot) seurauksena surmansa yhteensä 79 206 henkilöä, joista 85 % (eli 67 263) siviilejä. Samalla räjähtävien aseiden käyttö on johtanut Syyrian infrastruktuurin tuhoutumiseen, riistäen yhteisöiltä pääsyn puhtaaseen veteen, sanitaatioon, sähkönjakelun ja terveydenhuollon piiriin, pakottaen siviiliväestön monesti pakenemaan kodeistaan. Fyysisen väkivallan ja tuhon ohella räjähtävät aseet ovat myös tuottaneet Syyrian väestölle mittavaa psykologista vahinkoa, koulunkäynnin keskeytymisen ja työelämän häiriintymisen katkaistessa yksilön kehityksen vuosien ajaksi.¹²¹

Syrian Network for Human Rights (SNHR) -kansalaisjärjestön mukaan vuoden 2018 aikana Syyrian hallinnon ilmapommituksissa käytettiin tynnyripommeja ainakin 3 601 eri yhteydessä. SNHR:n raportoimista iskuista 1 396 toteutettiin Rif Dimashqin maakunnan, 917 Deraan maakunnan, 607 Idlibin maakunnan, 417 Damaskoksen kaupungin, 139 Haman maakunnan, 52 Aleppon maakunnan, 41 Homsin maakunnan, 28 Quneitran maakunnan ja 4 Latakian maakunnan alueella. Tynnyripommeja käytettiin ilmaiskussa heinäkuun ja joulukuun 2018

¹¹⁷ IHS Markit/ Spyer 16.8.2018.

¹¹⁸ UNSC 22.8.2018, 4; UNSC 14.9.2018, 4; UNSC 23.10.2018, 4; UNSC 21.11.2018, 4–5; UNSC 11.12.2018, 3–4; UNSC 19.2.2019, 4.

¹¹⁹ UNSC 19.2.2019, 4.

¹²⁰ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

¹²¹ AOA 1/2019, 4.

välisenä aikana ainakin 693 kertaa. Heinäkuussa tynnyripommeja käytettiin 528, elokuussa 67 ja syyskuussa 98 eri yhteydessä.¹²²

Tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana ilmapommituksia toteutettiin erityisesti Deraan ja Quneitran maakunnissa (heinäkuu 2018), Idlibin maakunnassa ja osissa Aleppon, Haman ja Latakian maakuntia ja Deir al-Zourin maakunnassa. Ilma- ja maapommituksia Syyriassa toteuttivat Syyrian hallinto ja tämän liittolaiset (ks. Etelä-Syyrian oppositioalue, Idlibin kapinallisalue), hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät (ks. Aleppon kaupunki) sekä Yhdysvaltojen johtama liittouma ja tämän tukema SDF (ks. Eufrat-joen itäpuoliset alueet).

3.1.1. Elintärkeiden siviilikohteiden pommittaminen

SNHR:n vuoden 2019 alussa julkaiseman katsauksen mukaan Syyriassa toteutettiin vuoden 2018 aikana ainakin 587 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin.¹²³ Näistä hyökkäyksistä ainakin 133 toteutettiin heinäkuun ja joulukuun 2018 välisenä aikana.¹²⁴ Elintärkeisiin siviilikohteisiin tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana kohdistuneita pommituksia käsitellään tarkemmin alla.

YK:n mukaan sairaaloita pommitettiin Syyriassa tammikuun ja lokakuun 2018 (1.1.–31.10.2018) välisenä aikana yhteensä 137 kertaa. Sairaaloihin kohdistuneet iskut jakaantuivat eri maakuntien alueelle seuraavalla tavalla: Damaskos 7, Rif Dimashq 46, Deraa 14, Homs 3, Hama 10, Idlib 47, Aleppo 6 iskuja ja Deir al-Zour 1 isku, minkä lisäksi kolmen iskun kohteen sijaintia ei pystytty määrittämään. Sairaaloihin kohdistuneissa iskuissa kuoli yhteensä 97 ja loukkaantui 169 henkilöä. Iskut vaikuttivat myös esimerkiksi hoidon ja terveydenhuoltotarvikkeiden kuljetuksiin. Suurin osa iskuista tehtiin tammikuun ja huhtikuun 2018 välisenä aikana.¹²⁵ Suurin osa Damaskoksen ja Rif Dimashqin alueella tehdyistä iskuista liittyy luultavasti pääkaupungin itä- ja eteläpuolella sijainneiden kapinallisalueiden takaisinvaltaukseen.

Assistance Coordination Unitin (ACU) kesäkuussa 2018 julkaiseman tutkimuksen mukaan Syyriassa tuhoutujen koulujen määrä vaihteli alueittain. Eniten kouluja oli tuhouttu Aleppon ja Deir al-Zourin maakunnissa ja Itä-Ghoutan alueella. Kouluja on tuhoutunut kaikilla niillä tutkimuksessa tarkastelluilla alueilla, joita Syyrian hallintoa vastustavat ryhmät ovat hallinneet jossain vaiheessa konfliktin aikana.¹²⁶ Kouluja vastaan tehdyistä iskuista 46 % oli ilmapommituksia, 24 % maaiskuja tai ilmapommituksia ja 29 % maaiskuja.¹²⁷

3.1.2. Kemialliset aseet ja muut laittomat aseet

Human Rights Watchin (HRW) mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot ja Venäjä käyttivät vuoden 2018 aikana toteuttamissaan sotilasoperaatioissa kemiallisia aseita, rypälepommeja ja palopommeja. Rypäle- ja palopommeja käytettiin HRW:n mukaan myös Etelä-Syyrian offensiivien aikana heinäkuussa 2018.¹²⁸ Kemiallisten aseiden kieltojärjestön (OPCW) 6.7.2018 antaman lausunnon mukaan Syyriassa toteutetuissa kemiallisissa iskuissa on käytetty suurella varmuudella sariinia, klooria ja sinappikaasua.¹²⁹ HRW:n 4.4.2018 julkaiseman artikkelin mukaan Syyriassa on toteutettu yhteensä 85 vahvistettua kemiallista iskua, Syyrian hallinnon ollessa vastuussa valtaosasta iskuista.¹³⁰

¹²² SNHR 7.1.2019, 4.

¹²³ SNHR 8.1.2019.

¹²⁴ SNHR 8.8.2018, 5; SNHR 7.9.2018, 4; SNHR 4.10.2018, 5; SNHR 4.11.2018, 5; SNHR 5.12.2018, 5; SNHR 8.1.2018, 7.

¹²⁵ Health Cluster 12.11.2018.

¹²⁶ ACU 6/2018, 26.

¹²⁷ ACU 6/2018, 27.

¹²⁸ HRW 2019.

¹²⁹ OPCW 6.7.2018.

¹³⁰ HRW 4.4.2018.

Human Rights Watchin vuoden 2018 vuosiraportti nostaa kemiallisten iskujen osalta esille erityisesti huhtikuussa 2018 Itä-Ghoutan alueella sijaitsevassa Duman kaupungissa raportoidun kemiallisen iskun.¹³¹ Iskua käsitellään tarkemmin YK:n Syyria-tutkintakomission 20.6.2018 julkaisemassa raportissa. Tutkintakomission raportin mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot toteuttivat 7. huhtikuuta 2018 ilmaiskuja, jotka kohdistuivat Itä-Ghoutassa sijaitsevan Duman kaupungin asuinalueille. Erääseen asuintaloon kohdistuneessa iskussa sai surmansa ainakin 49 henkilöä, minkä lisäksi jopa 650 kerrottiin haavoittuneen. Kyseisestä iskusta saatavilla oleva todistusaineisto viittaa tutkintakomission mukaan suurelta osin kloorin käyttöön, joskin osa todistusaineistosta viittaa ennemminkin johonkin toiseen kemialliseen yhdisteeseen, mahdollisesti hermokaasuun.¹³² Tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan tutkintakomissio ei ollut vielä kyennyt saamaan 7. huhtikuuta 2018 tapahtuneeseen iskuun liittyviä tutkimuksia päätökseen. Samalla tutkintakomissio kuitenkin toteaa kansainvälisen oikeuden kieltävän kloorin käytön asetarkoituksiin.¹³³ Tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot toteuttivat myös 22. tammikuuta ja 1. helmikuuta 2018 Itä-Ghoutan alueella sijaitsevan Karm al-Rasasin alueelle kohdistuneita maaiskuja, joissa loukkaantuneiden siviilien raportoitiin kärsineen kloori-iskua vastaavista oireista. Tutkintakomissio määritteli iskut Syyrian hallinnon toteuttamiksi sotarikoksiksi, joissa hallinto käytti kiellettyjä aseita Itä-Ghoutan siviiliväestöön kohdistuneissa summittaisissa hyökkäyksissä.¹³⁴

Aleppon maakunnassa raportoitiin 24.11.2018 Syyrian hallinnon hallitseman Aleppon kaupungin länsiosiin kohdistuneesta kemiallisesta iskusta, jossa arvioitiin haavoittuneen jopa 100 siviiliä (tarkemmin, ks. Aleppon kaupunki). OPCW:n 8.1.2019 antaman lausunnon mukaan iskuun liittyvät tutkimukset olivat edelleen kesken.¹³⁵

3.2. Miinat, improvisoidut räjähteet (IED) ja sodan räjähtämättömät jäänteet (ERW)

YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle antamien selontekojen mukaan tiheään asutettuja alueita saastuttavat sodan räjähtämättömät jäänteet (explosive remnants of war, ERW) surmasivat ja haavoittivat siviilejä ja estivät humanitaarisen avun toimittamisen alueille. Joillakin alueilla improvisoitujen räjähteiden (improvised explosive device, IED) käyttö lisäsi räjähteiden aiheuttaman vaaran kompleksisuutta.¹³⁶ Vuoden 2019 vaihteessa improvisoitujen räjähteiden käytön raportoitiin lisääntyneen erityisesti Luoteis- ja Koillis-Syyrian alueilla.¹³⁷

OCHAN mukaan Syyrian konfliktin rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille katsotaan jääneen paljon räjähteitä, kuten miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä.¹³⁸ Syria Deeplyn vuoden 2017 marraskuussa haastatteleman Human Rights Watchin (HRW) asiantuntijan Sara Kayyalin mukaan kaikki Syyrian sodan osapuolet ovat jättäneet jälkeensä sodan räjähtämättömiä jäänteitä, tilanteen vaihdellessa kylästä toiseen sen mukaan, mitkä osapuolet kunkin kylän alueella ovat toimineet. Erityisesti terroristijärjestö ISISin kerrotaan ansoittaneen tarkoituksella hallitsemiaan alueita.¹³⁹ Myös Mine Action Review katsoo ISISin jossain vaiheessa konfliktia hallussaan pitämien alueiden olevan sodan räjähtämättömien jäänteiden osalta erityisen saastuneita.¹⁴⁰ Myös Syyrian ja Venäjän asevoimien ja ei-valtiollisten aseellisten ryhmien kerrotaan jättäneen jälkeensä sodan räjähtämättömiä jäänteitä, jotka osoittautuvat usein ilmapommitusten aikana

¹³¹ HRW 2019.

¹³² HRC/ IICIS 20.6.2018, 14.

¹³³ HRC/ IICIS 12.9.2018, 17.

¹³⁴ HRC/ IICIS 12.9.2018, 8–9.

¹³⁵ OPCW 8.1.2019.

¹³⁶ UNSC 22.8.2018, 4; UNSC 14.9.2018, 4; UNSC 23.10.2018, 4; UNSC 21.11.2018, 4–5; UNSC 11.12.2018, 3–4; UNSC 19.2.2019, 4.

¹³⁷ UNSC 19.2.2019, 4.

¹³⁸ OCHA 14.12.2018, 6.

¹³⁹ Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017

¹⁴⁰ Mine Action Review 1.10.2018, 358.

tiputetuiksi, räjähtämättömiksi rypälepommeiksi.¹⁴¹ Landmine & Cluster Munition Monitorin mukaan rypälepommeja on käytetty vuodesta 2012 lähtien kaikissa Syyrian maakunnissa, pois lukien Tartus. Ensimmäinen rypälepommi-isku Suweidan maakunnassa tehtiin järjestön mukaan toukokuussa 2018.¹⁴²

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana miinoin, improvisoituihin räjähteisiin ja muihin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin Syyriassa liittyvä raportointi on painottunut erityisesti Raqqan kaupunkiin, joskin räjähteisiin liittyviä turvallisuusvälikohtauksia on raportoitu myös muualla Syyriassa (tarkemmin, ks. luku 5). YK tarkastelee helmikuussa 2018 pidetyssä esityksessä sodan räjähtämättömien jäänteiden levinneisyyttä Syyriassa. Esityksen internetsivuilla on nähtävissä kartta, jossa on eritelty erilaiset turvallisuusvälikohtaukset piirikuntakohtaisesti. Yhteenottoja konfliktin eri osapuolien välillä on ollut lähes kaikilla Syyrian alueilla satoja. Lähinnä Tartusin ja Latakian maakuntien eteläosista löytyy joitain alueita, joissa yhteenottoja ei ole raportoitu.¹⁴³ HRW raportoi jo vuonna 2012 Syyrian hallinnon kylvävän miinoja Turkin ja Libanonin vastaisille rajoille.¹⁴⁴

Landmine & Cluster Munition Monitorin viimeisimmän, vuotta 2017 käsittelevän katsauksen mukaan miinat ja sodan räjähtämättömät jäänteet vaativat vuonna 2017 yhteensä 1 906 uhria. Järjestön mukaan Syyrian turvallisuustilanteen ja maassa käynnissä olevan konfliktin seurauksena kaikkia miinoin ja sodan räjähtämättömiin jäänteisiin liittyviä turvallisuusvälikohtauksia ei ole kuitenkaan todennäköisesti raportoitu. Uhreista 989 sai surmansa ja 911 haavoittui, uhreista 6 kohtalon jäädessä epäselväksi. Uhrien joukossa oli 1 703 siviiliä, 1 miinanraivaaja, 89 sotilashenkilöä ja 113 taustaltaan tuntematonta henkilöä. Uhreja vaatineista räjähteistä 319 oli henkilömiinoja, 18 ajoneuvomiinoja, 887 improvisoituja miinoja, 431 erittelemättömiä miinoja, 17 rypälepommin räjähtämättömiä ammuksia, 185 sodan räjähtämättömiä jäänneteitä ja 49 tunnistamattomia miinoja/sodan räjähtämättömiä jäänteitä. Vuonna 2017 uhreista 46 % (eli 880) raportoitiin Raqqan maakunnassa, 29 % (550) Aleppon maakunnassa ja loput Damaskoksen, Rif Dimashqin, Deraan, Suweidan, Quneitran, Homsin, Haman, Idlibin, Deir al-Zourin ja Hasakan maakunnissa.¹⁴⁵ Tartusin ja Latakia maakuntia ei mainita raportissa.

Humanity & Inclusion (HI) -kansalaisjärjestön helmikuussa 2019 julkaisemaan raporttiin koottujen tietojen mukaan arviolta 10,2 miljoonaa syyrialaista altistui räjähteiden aiheuttamalle vaaralle tammikuussa 2019. Vuonna 2018 Syyriassa raportoitiin päivittäin keskimäärin 187 räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtaus, joista 4 % liittyi improvisoituihin räjähteisiin, miinoin tai muihin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin. Tarkkaa tietoa Syyrian eri alueilla olevien räjähteiden määrästä ja mittakaavasta ei ole kuitenkaan saatavilla, sillä valvontajärjestöillä ei ole pääsyä alueille, eikä paikallisväestöllä ole kyvykkyyttä humanitaariseen miinanraivaustyöhön. Vuonna 2018 tutkituista yhteisöistä 72 % raportoi kotialueidensa olevan räjähteiden saastuttamia ja 51 % raportoi räjähteisiin liittyvistä onnettomuuksista ja/tai uhreista.¹⁴⁶ Aiempina vuosina UNICEF ja Halo Trust ovat raportoineet 8,2 miljoonan syyrialaisen, joukossa yli 3 miljoonaa lasta, elävän erilaisten sodan räjähtämättömiä jäänteiden tai miinojen saastuttamilla alueilla. Suuri osa tuhoutuneesta asuntokannasta, sairaaloista, kaduista ja kouluista on erilaisten sodan räjähtämättömien jäänteiden saastuttamia.¹⁴⁷ Lapset joutuvat usein miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden uhreiksi, koska nämä eivät osaa varoa räjähteitä ja saattavat myös käyttää räjähteitä tai miinoja leikeissään. UNICEF raportoi vuoden 2018 lokakuussa 24 sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamasta kuolemasta ja loukkaantumisesta Idlibin, Raqqan ja

¹⁴¹ Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017.

¹⁴² Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

¹⁴³ Rajashingham 13.2.2018. Ks. kalvo "Explosive Hazard Situation in Syria".

¹⁴⁴ Mine Action Review 1.10.2018, 358.

¹⁴⁵ Landmine & Cluster Munition Monitor 3.12.2018.

¹⁴⁶ HI 1/2019.

¹⁴⁷ Children of Syria 4.4.2018, 5; Halo Trust 4.12.2017.

Aleppon maakunnissa. Suurimmassa osassa (71 %) näistä turvallisuusvälikohtauksista sodan räjähtämättömien jäänteiden uhri oli lapsi.¹⁴⁸

Eri asiantuntijoiden mukaan koko Syyrian raivaaminen sodan räjähtämättömistä jäänteistä tulisi kestämään 30 vuodesta jopa 50 vuoteen.¹⁴⁹ Miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaustyöt eivät ole kunnolla alkaneet. Syyriassa ei ole kansallista miinojenraivaukseen erikoistunutta viranomaista eikä esimerkiksi tarpeeksi raivausta tekeviä järjestöjä.¹⁵⁰ Mine Action Review -julkaisun mukaan YK:n miinanraivausjärjestö UNMAS tutki keväällä 2018 sodan räjähtämättömien jäänteiden levinneisyyttä Aleppon, Deraan, Idlibin, Rif Dimashqin ja Quneitran maakunnissa.¹⁵¹ YK:n turvallisuusneuvosto esitti 13.12.2018 hyväksymässään päätöslauselmassa vaatimuksen humanitaarisen miinanraivaustyön tehostamisesta nopealla aikataululla kaikkialla Syyriassa.¹⁵²

YK:n alaisen Mine Action -järjestön Syyrian kriisin alueellisen varakoordinaattorin mukaan miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivauksen haasteita ovat, ettei Syyriassa ole saatavilla kunnan raivausvälineitä tai koulutusta ja kapasiteetti on aivan liian pieni ongelman suuruuteen nähden. Syyrian osalta ei ole myöskään saatavilla tarkkaa kuvaa sodan räjähtämättömien jäänteiden ja improvisoitujen räjähteiden määrästä tai sijainneista. Myöskään rahoitusta työlle ei ole ollut tarpeeksi. Raivauksia tehdään siellä, missä se on ollut mahdollista, eli käytännössä Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemilla alueilla Koillis-, Luoteis- ja Etelä-Syyriassa. Hallintoa vastustavien ryhmien alueiden supistuessa myös raivaustyön mahdollisuudet ovat vähentyneet.¹⁵³ Kansainvälisillä järjestöillä ei ole välttämättä mahdollisuutta tehdä laajamittaista raivaustyötä Syyrian hallinnon kontrolloimilla alueilla. Järjestöjen mukaan Syyrian hallinto on joka vuosi sodan alusta lähtien kieltäytynyt sisällyttämästä miinojen raivausta suunnitelmaan maahan kohdistetusta humanitaarisesta avusta.¹⁵⁴ Syyrian valtiollinen uutistoimisto SANA uutisoi heinäkuussa 2018, että YK:n miinanraivausjärjestö ja Syyrian hallinto olivat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen miinanraivauksen ja koulutuksen aloittamisesta Syyriasta.¹⁵⁵ Tammikuussa 2019 SANA uutisoi, että hallinto ja UNMAS kävivät edelleen neuvotteluja UNMASin työn aloittamisesta Syyriassa.¹⁵⁶

3.3. Taistelut

YK:n pääsihteerin YK:n turvallisuusneuvostolle antamien selontekojen mukaan Syyriassa raportoitiin vuoden 2018 jälkipuoliskolla aktiivisista, taisteluihin liittyvistä sotatoimista Aleppon, Idlibin, Latakian, Deir al-Zourin, Hasakan, Homsin, Haman, Rif Dimashqin, Deraan, Quneitran ja Suweidan maakunnissa.¹⁵⁷ Esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston 22.8.2018 päivätyssä raportissa mainitut, eri osapuolten välillä eri puolilla Syyriaa heinäkuussa ja elokuussa 2018 käydyt taistelut vaikuttivat sairaaloiden, koulujen, markkinoiden ja uskonnollisten paikkojen kaltaiseen siviili-infrastruktuuriin. Taisteluiden raportoidaan myös johtaneen siviiliuhreihin ja mahdollisiin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksiin useissa Syyrian maakunnissa. OHCHR:n keräämien tietojen perusteella oikeudenloukkauksiin syyllistyivät Syyrian hallinto ja tämän liittolaiset, ei-valtiolliset aseelliset ryhmät ja näiden liittolaiset sekä YK:n turvallisuusneuvoston terroristijärjestöiksi määrittelemät tahot.¹⁵⁸ Myös HRW:n mukaan Syyrian

¹⁴⁸ UNICEF 10/2018, 4.

¹⁴⁹ Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Foreign & Commonwealth Office 22-24.5.2017, 2.

¹⁵⁰ OCHA 14.12.2018, 4, 6; Mine Action Review 1.8.2018, 133.

¹⁵¹ Mine Action Review 1.8.2018, 134.

¹⁵² UNSC 13.12.2018, 4.

¹⁵³ Rajashingham 13.2.2018.

¹⁵⁴ NRC et.al. 5.2.2018, 14–15.

¹⁵⁵ SANA 4.7.2018.

¹⁵⁶ SANA 29.1.2019.

¹⁵⁷ UNSC 22.8.2018, 2; UNSC 14.9.2018, 2; UNSC 23.10.2018, 2; UNSC 21.11.2018, 2; UNSC 11.12.2018, 2.

¹⁵⁸ UNSC 22.8.2018, 4.

hallintoa vastustavien ryhmien keskinäiset yhteenotot, kyseisten ryhmien toteuttamat salamurhat ja autopommi-iskut johtivat vuoden 2018 aikana siviilikuolemiin.¹⁵⁹

3.4. Mielivaltaiset ja laittomat pidätykset ja sieppaukset

YK:n ihmisoikeusneuvoston Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Syyrian siviiliväestö kärsi vuoden 2018 jälkipuoliskolla (heinäkuu 2018–tammikuu 2019) oikeusvaltioperiaatteen yleisen noudattamatta jättämisen seurauksista: Lukuisat siviilit joutuivat aseellisten ryhmien ja rikollisten sieppaamiksi Idlibin oppositioalueella, mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin kaikkialla Turkin tukemien kapinallisten hallitsemassa Afrinin piirikunnassa ja myös Syyrian hallinnon joukkojen hiljattain takaisin valtaamalla alueilla (Itä-Ghouta ja Deraan maakunta) raportoitiin mielivaltaisista pidätyksistä ja tahdonvastaisista katoamisista.¹⁶⁰ Tutkintakomission 8.3.2018 julkaiseman raportin mukaan mielivaltaiset pidätykset kohdistuvat Syyriassa usein siviileihin, joiden oletetaan joko kannattavan jotakin konfliktin osapuolta tai joiden tiettyä osapuolta kohtaan osoittaman uskollisuuden katsotaan olevan riittämätöntä. Pidätykset perustuivat säännönmukaisesti myös seuraaviin syihin: vihamielisiksi käsitettyjen mielipiteiden esittäminen, pidätetyn perheenjäsenen kytkös konfliktin osapuoleen, poikkeaminen uskonnollisista käytösnormeista, pidättäminen värväystarkoituksessa, pidättäminen panttivankitarkoituksessa sekä pidätetyn internoiminen.¹⁶¹ Tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan kaikki Syyrian konfliktin osapuolet syyllistyivät vuoden 2018 jälkipuoliskolla laittomiin pidätyksiin ja sieppauksiin. Vuoden 2011 jälkeen mielivaltaisten pidätysten voidaan kuitenkin katsoa keskittyneen erityisesti Syyrian hallinnon vaikutuspiiriin kuuluville alueille.¹⁶²

Syrian Network for Human Rightsin (SNHR) mukaan Syyriassa raportoitiin vuoden 2018 aikana yhteensä 7 706 mielivaltaisesta pidätyksestä. Kidutuksen aikana kuolleiden määräksi raportoitiin 976.¹⁶³ SNHR raportoi Syyriassa heinäkuussa 2018 yhteensä 647 mielivaltaista pidätystä,¹⁶⁴ elokuussa 693 mielivaltaista pidätystä,¹⁶⁵ syyskuussa 687 mielivaltaista pidätystä,¹⁶⁶ lokakuussa 488 mielivaltaista pidätystä,¹⁶⁷ marraskuussa 529 mielivaltaista pidätystä¹⁶⁸ ja joulukuussa yhteensä 580 mielivaltaista pidätystä¹⁶⁹. Myös YK:n turvallisuusneuvoston raporttien mukaan Syyriassa raportoitiin vuoden 2018 jälkipuolella Syyrian konfliktiin liittyvistä mielivaltaisista pidätyksistä. Esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta ja syyskuuta 2018 käsittelevien raporttien mukaan eri puolilla Syyriaa raportoitiin mielivaltaisista pidätyksistä ja vangitsemisista, vapaudenriistoista, sieppauksista, kidutuksesta sekä epäinhimillisestä, julmasta ja alentavasta kohtelusta.¹⁷⁰

SNHR pitää tammikuussa 2019 hallussaan tietoja yhteensä 140 850 Syyriassa raportointihetkellä pidätetystä henkilöstä, joukossa myös naisia ja lapsia. Järjestö kuitenkin arvioi, että todellisuudessa pidätettynä olisi jopa yli 215 000 henkilöä. Tämä vastaa noin 1 % Syyrian sotaa edeltävästä väestöstä (yhteensä 21 miljoonaa). SNHR:n mukaan pidätettyjen omaiset eivät aina halua raportoida järjestölle henkilöiden, varsinkaan naisten, katoamisista, koska sen pelättäisiin asettavan kadonneen henkilön entistä suurempaan vaaraan. Syyrian hallinto ja sitä tukevat tahot ovat SNHR:n mukaan vastuussa 87 % kaikista järjestön tietoon tulleista mielivaltaisista

¹⁵⁹ HRW 2019.

¹⁶⁰ HRC/ IICIS 28.2.2019, 1.

¹⁶¹ HRC/ IICIS 8.3.2018a, 3.

¹⁶² HRC/ IICIS 28.2.2019, 15.

¹⁶³ SNHR (päiväämätön).

¹⁶⁴ SNHR 5.8.2018, 4–5.

¹⁶⁵ SNHR 4.9.2018, 4–5.

¹⁶⁶ SNHR 3.10.2018, 4–5.

¹⁶⁷ SNHR 5.11.2018, 4–6.

¹⁶⁸ SNHR 3.12.2018, 4–5.

¹⁶⁹ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

¹⁷⁰ UNSC 14.9.2018, 4; UNSC 23.10.2018, 5.

pidätyksistä.¹⁷¹ SNHR:n kokoamat tiedot eivät pidä sisällään rikoksiin syyllistymisen seurauksena pidätettyjä ja/tai vangittuja henkilöitä, vaan kaikki tilastoidut pidätykset liittyvät Syyrian konfliktiin. SNHR:n mukaan ihmisiä on pidätetty satunnaisesti, esimerkiksi jos heidän sukulaisensa ovat osallistuneet aseellisten oppositioryhmiin toimintaan tai toimittaneet humanitaarisen apua. Suurin osa pidätyksistä tehdään SNHR:n mukaan ilman pidätysmääräystä joko ratsioiden tai tarkastuspisteillä tehtyjen tarkastusten yhteydessä. SNHR:n mukaan tuhansia vankeja on saanut vapautuksen, mutta heitä pidetään edelleen vangittuina esimerkiksi oikeuslaitoksen resurssien¹⁷² puutteesta johtuen.¹⁷³

3.4.1. Syyrian hallinnon toteuttamat pidätykset

UNHCR:n mukaan Syyrian hallinto on osoittanut hyvin vähäistä suvaitsevaisuutta poliittista toisinajattelua kohtaan ja käyttänyt erittäin laveita arviointikriteerejä poliittisen toisinajattelun määrittelyssä¹⁷⁴. Hallintoa kohtaan millä tahansa tavalla ja missä tahansa muodossa osoitettu kaikenlainen arvostelu, vastustus ja jopa riittämätön uskollisuus on riittänyt perusteeksi oikeudenloukkauksiin, jotka ovat vaihdelleet matkustuskieltoon asettamisesta ja mielivaltaisista pidätyksistä kidutukseen ja laittomiin teloituksiin.¹⁷⁵ UNHCR:n mukaan hallintoa vastustavaksi käsitetyn yksilön toiminta on yhdistetty toistuvasti myös tämän perheenjäseniin, naapureihin ja kollegoihin. UNHCR:n kokoamien tietojen perusteella esimerkiksi aktivistien, mielenosoittajien, oppositiotaitelijoiden ja sotilaskarkureiden perheenjäseniin on kohdistunut erilaisia oikeudenloukkauksia mielivaltaisista pidätyksistä summittaisiin teloituksiin. Syyrian hallinnon joukkojen raportoidaan käyttäneen etsittyjen henkilöiden perheenjäseniin kohdistuvia oikeudenloukkauksia keinona etsittyä henkilöä koskevien tietojen hankkimiseen sekä henkilön painostamiseen ja rankaisemiseen.¹⁷⁶ Yhdysvaltojen ulkoministeriön mukaan Syyrian terrorisminvastainen lainsäädäntö antaa hallinnolle mahdollisuuden ”terroristiksi” epäillyn henkilön pidättämiseen enimmillään 60 päiväksi ilman tämän asettamista syytteeseen. Terrorisminvastaiseen lainsäädäntöön tukeutuvat toimet ovat kohdistuneet myös henkilöihin, jotka ovat osallistuneet esimerkiksi mielenosoitusten, humanitaarisen avun toimittamisen tai ihmisoikeusrikkomusten dokumentoimisen kaltaiseen rauhanomaiseen toimintaan. Hallinto ei ole antanut pidätetyille laissa säädettyä mahdollisuutta pidätyksensä laillisuuden kyseenalaistamiseen oikeudessa.¹⁷⁷

YK:n Syyria-tutkintakomission 6.3.2018 julkaiseman raportin mukaan Syyrian hallinnon alueilla toimivat tarkastuspisteet altistavat syyrialaiset mielivaltaisille pidätyksille ja pakotetuille katoamisille. Sotaoikeudessa, kenttöoikeudessa ja terrorisminvastaisissa oikeudenkäynneissä esitetyt tekaistut syytökset ovat toimineet keinona tuhansien syyrialaiden pidätyksiin, jotka merkitsevät usein eristysvankeutta äärimmäisen huonoissa olosuhteissa. Kuolemia summittaisten teloitusten sekä kidutuksen ja julman, epäinhimillisen ja alentavan kohtelun seurauksena on raportoitu koko konfliktin ajan sekä tunnetuissa että salaisissa pidätyskeskuksissa. Koska

¹⁷¹ SNHR 3.1.2019, 2–3.

¹⁷² Syyrian oikeuslaitoksen resursseista ja mielivaltaisesti pidätetyksi joutumisesta ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹⁷³ SNHR 3.12.2018, 1, 3–4.

¹⁷⁴ UNHCR:n maatietopäivityksessä helmikuulta 2017 hallinnon vastustajiksi miellettyksi ryhmiksi määritellään erikseen 1) hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien tällä hetkellä tai aiemmin hallitsemilta alueilta kotoisin olevat tai näillä alueilla asuneet henkilöt; 2) hallintoa vastustavien ryhmien alueilta tulevat taisteluikäiset miespuoliset henkilöt; 3) palvelukseen astumista välttävät henkilöt; 4) sotilaskarkurit; 5) ulkomailla tiettyihin, hallinnon vastustamiseksi käsitettyihin toimiin osallistuneet henkilöt. UNHCR 2/2017, 13; Yhdysvaltojen ulkoministeriön vuoden 2016 ihmisoikeusraportin mukaan myös Syyrian hallinto pyrki asettamaan syytteeseen myös henkilöitä, jotka olivat hakeneet turvapaikkaa toisesta maasta välttääkseen Syyriassa näille annettua tuomion. USDoS 2017, 36.

¹⁷⁵ UNHCR:n eri lähteistä kokoamien tietojen perusteella Syyrian hallinto ei ole välittänyt hallinnon arvostelemiseksi tai vastustamiseksi käsitettyjen toimien kohdalla siitä, onko toiminta ollut rauhanomaista vai väkivaltaista, spontaania vai järjestäytyntä, itsenäisesti vai osana hallintoa vastustavaa ryhmää toteutettua, virtuaalista vai taistelulentillä tapahtuvaa. UNHCR 2/2017, 7; UNHCR 11/2017, 35–36.

¹⁷⁶ UNHCR 2/2017, 11. Ks. esim. Amnesty International 2018, 353; HRC/ IICIS 3.2.2016, 15.

¹⁷⁷ USDoS 2018, 10–11.

pidätettyjen omaiset saavat vain harvoin jos koskaan tietoa pidätettyjen kohtalosta tai pidätys- ja kuolinsyistä, tuhannet syyrialaisperheet joutuvat elämään läheistensä kohtaloon liittyvässä epätietoisuudessa.¹⁷⁸ Tutkintakomission 8.3.2018 julkaiseman raportin mukaan Syyrian hallinnon joukot ja näiden kanssa yhteistyötä tekevät puolisotilaalliset militiat ovat pidättäneet mielivaltaisesti tai laittomasti tuhansia henkilöitä, joita pidetään säilössä virallisissa tai väliaikaisissa pidätyskeskuksissa eri puolilla Syyriaa. Valtaosaa pidätetyistä pidetään säilössä ilman asianmukaista oikeusprosessia ja eristyksissä ilman pääsyä oikeusapuun tai yhteyttä perheisiinsä. Pidätettyjen raportoidaan altistuvan väkivaltaiselle kidutukselle ja näitä pidetään säilössä äärimmäisen epäinhimillisissä olosuhteissa. Pidätyksen aikana kidutettuja on pahoinpidelty sulottuna autonrenkaaseen (*dulab*), roikutettu ranteista katossa (*shabeh*) sekä pahoinpidelty esimerkiksi putkenpätkillä ja sukupuolielimiin johdetuilla sähköshokeilla. Kymmenien tuhansien pidätettyjen olinpaikasta tai kohtalosta ei ole tietoa, minkä perusteella näiden raportoidaan kadonneen tahtonsa vastaisesti. Syyria-tutkintakomissio toistaa kaksi vuotta aiemmin 3.2.2016 esittämänsä arvion, jossa hallinnon laajamittaiset ja järjestelmälliset pidätykset ja näiden yhteydessä pidätettyihin kohdistettu väkivalta luokitellaan sotarikoksiksi ja/tai rikoksiksi ihmisyyttä vastaan.¹⁷⁹

3.4.2. Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien toteuttamat pidätykset

Syyria-tutkintakomission mukaan Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät ja terroristijärjestöt ovat pidättäneet ihmisiä usein perusteettomasti tai pelkästään hyödyntääkseen kyseisiä henkilöitä panttivankeina Syyrian hallinnon kanssa käydyissä neuvotteluissa. Siviileitä, joukossa Syyrian asevoimissa palvelevien henkilöiden sukulaisia, on otettu panttivangeiksi ja pyritty vaihtamaan Syyrian hallinnon pidättämiin henkilöihin. Panttivangit ovat kuuluneet usein uskonnollisiin vähemmistöihin ja näitä on kohdeltu hirvittävällä tavalla. Vankeja on pidetty epäinhimillisissä oloissa ja he ovat altistuneet kidutukselle tai muulle julmalle, epäinhimilliselle ja alentavalle kohtelulle. Joitakin vankeja on myös teloitettu mielivaltaisten oikeudenkäyntien päätteeksi.¹⁸⁰ Human Rights Watchin mukaan erityisesti terroristijärjestö al-Qaidaan kytköksissä oleva HTS syyllistyi vuoden 2018 aikana mielivaltaisiin pidätyksiin ja sieppauksiin, joiden kohteiksi joutuivat järjestön paikalliset poliittiset vastustajat ja toimittajat.¹⁸¹

Tutkintakomission 8.3.2018 raportin mukaan myös hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät ja terroristijärjestöt ovat perustaneet väliaikaisia pidätyskeskuksia, joissa on kidutettu, kohdeltu huonosti ja jossain tapauksissa myös summittaisesti teloitettu hallituksen sotilaita. Myös satoja siviilejä on pidätetty näiden lojaalisuuteen liittyvien epäilysten, näiden läheisiltä kiristettyjen lunnasrahojen sekä hallinnon joukkojen kanssa suunniteltujen vanginvaihtojen perusteella. Joidenkin pidätettyjen raportoidaan kuolleen tehdessään pakkotyötä. Pidätykset ovat kohdistuneet myös uskonnollisiin vähemmistöihin (esim. alaviitit, ismailiitit, shiitit, druusit ja kristityt). Hallinnon toimien tavoin myös hallintoa vastustavien ryhmien raportoidaan syyllistyneen murhien, kidutuksen, muun huonon kohtelun ja asianmukaiseen oikeusprosessiin liittyvien rikkomusten kaltaisiin sotarikoksiin. HTS:n edeltäjän Jabhat Fateh al-Shamin raportoidaan syyllistyneen pidätettyjen murhiin, julmaan kohteluun ja kiduttamiseen. ISISin raportoidaan syyllistyneen pidättämiensä henkilöiden murhien ja kiduttamisen yhteydessä rikoksiin ihmisyyttä vastaan.¹⁸²

¹⁷⁸ HRC/ IICIS 6.3.2018, 5.

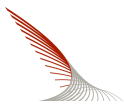
¹⁷⁹ HRC/ IICIS 8.3.2018a, 2–3; YK:n ihmisoikeusneuvoston Syyria-komission helmikuussa 2016 julkaisemassa raportissa hallinnon katsottiin syyllistyneen joukkotuhonnan (*extermination*), murhien, raiskausten tai muun seksuaalisen väkivallan, kidutuksen ja vangitsemisten kaltaisiin rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksiksi luokiteltaviin murhiin, julmaan kohteluun, kidutukseen, raiskauksiin, seksuaaliseen väkivaltaan ja henkilön henkilökohtaisen ihmisarvon loukkaamiseen. Ks. HRC/ IICIS 3.2.2016.

¹⁸⁰ HRC/ IICIS 6.3.2018, 5–6.

¹⁸¹ HRW 2019.

¹⁸² HRC/ IICIS 8.3.2018a, 2; HRC/ IICIS 3.2.2016.

3.5. Laittomat surmat

YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan erityisesti Syyrian hallinnon joukkojen laajamittaisesti toteuttamien mielivaltaisten pidätysten ja vangitsemisten käyttäminen sorron välineenä on johtanut tuhansien pidätettyjen syyrialaisien siviilien kuolemaan.¹⁸³ Tutkintakomission 8.3.2018 julkaiseman raportin mukaan osa konfliktin eri osapuolten pidättämisestä henkilöistä on saanut surmansa pahoinpitelyn tai kidutuksen aikana saatujen vammojen tai äärimmäisen epäinhimillisissä olosuhteissa tapahtuvan heitteillejätön seurauksena. Monet pidätetyistä on myös teloitettu summittaisesti.¹⁸⁴ Laittomista surmista raportoidaan myös YK:n turvallisuusneuvoston vuoden 2018 jälkipuoliskoa käsittelevissä raporteissa. Heinäkuussa 2018 Syyriassa raportoitiin YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan lukuisista siviilien ja antautuneiden taistelijoiden surmista (raportissa keskitytään erityisesti Etelä-Syyrian sotilasoperaatioiden yhteydessä raportoituihin surmiin, ks. Etelä-Syyrian oppositioalue).¹⁸⁵ Myös elokuussa ja syyskuussa 2018 eri puolilla Syyriaa elävien siviilien raportoitiin joutuneen pidätysten ohella myös laittomien surmien kohteiksi.¹⁸⁶

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevän raportin mukaan yli 200 siviiliä on raportoinut OHCHR:lle kesäkuun 2018 jälkeen vastaanottaneensa viranomaisilta pidätettyjen perheenjäsentensä ja sukulaistensa virallisia kuolintodistuksia. Todistuksissa mainitut henkilöt pidätettiin Syyrian hallinnon toimesta eri ajankohtina (jotkut jo 1990-luvulla). Kaikissa todistuksissa asianosaisen väitetään kokeneen luonnollisen kuoleman. Kuolleiden ruumiit oli palautettu vain muutamissa tapauksissa näiden omaisille – useimmiten tapauksissa, joissa henkilön ilmoitettiin kuolleen äskettäin. Monet kuolleiksi ilmoitettujen perheistä kertoivat, että heitä on estetty vaatimasta itsenäistä kuolinsyynytutkintaa ja että he pelkäävät tällaisen tutkinnan vaatimista.¹⁸⁷ Syyria-tutkintakomission 28.11.2018 julkaiseman alustavan raportin mukaan pidätettyjen kuolintodistusten myöntäminen merkitsee välillisesti myös sen seikan myöntämistä, että Syyrian hallinnon viranomaiset olivat tietoisia pidätyksen aikana kuolleiden olinpaikasta. Tutkintakomission mukaan tämä tekee hallinnosta osallisen myös joidenkin pidätettyjen teloittamisesta, toteutettiin nämä sitten laittomasti tai oikeuden päätöksellä.¹⁸⁸

Human Rights Watch toteaa tuhansien ISISin itäisessä Syyriassa sieppaamien henkilöiden kohtalon olevan edelleen (vuoden 2019 tammikuussa) hämärän peitossa, eikä Yhdysvaltojen johtaman liittouman tai SDF:n katsota pyrkineen sieppattujen kohtalon selvittämiseen.¹⁸⁹

3.6. Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuva väkivalta

YK:n turvallisuusneuvoston 23.3.2018 julkaiseman raportin mukaan seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa on käytetty Syyrian konfliktissa sodankäynnin, kidutuksen ja terrorismin välineenä.¹⁹⁰ YK:n Syyria-tutkintakomission 8.3.2018 julkaiseman raportin mukaan naisiin, tyttöihin, miehiin ja poikiin kohdistuva seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta on jatkunut Syyriassa vuodesta 2011 lähtien. Konfliktin osapuolet ovat käyttäneet seksuaalista väkivaltaa keinona pelon lietsomiseen, henkilöiden nöyryyttämiseen ja rankaisemiseen ja ISISin kaltaisten terroristijärjestöjen tapauksessa konfliktin osapuolten edustaman yhteiskuntajärjestyksen vahvistamiseen. Syyrialaisien raportoidaan joutuneen edellä mainittujen

¹⁸³ HRC/ IICIS 28.2.2019, 15.

¹⁸⁴ HRC/ IICIS 8.3.2018a, 3.

¹⁸⁵ UNSC 22.8.2018, 5.

¹⁸⁶ UNSC 14.9.2018, 5; UNSC 23.10.2018, 5.

¹⁸⁷ UNSC 14.9.2018, 5.

¹⁸⁸ IICIS 28.11.2018, 4.

¹⁸⁹ HRW 2019.

¹⁹⁰ UNSC 23.3.2018, 23.

käytänteiden uhreiksi taustastaan riippumatta. Samanaikaisesti käytänteillä raportoidaan olevan suhteeton vaikutus naisiin ja tyttöihin, jotka ovat joutuneet seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi useamman eri käytänteen perusteella.¹⁹¹ Turvallisuusneuvoston raportin mukaan seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreiksi joutuneet naiset (ja tytöt) saavat osakseen sosiaalisen stigman, mikä on saattanut johtaa naisten perheiden taholta hyljeksintään ja pelkkien raiskausepäilyjen seurauksena tapahtuneisiin ”kunniamurhiin”. Alaikäisten tyttöjen avioliitoista on tullut Syyrian konfliktin pitkittyessä selviytymiskeino, joka on altistanut tytöt koti- ja lähisuhdeväkivallalle. Syyriasta paenneet naiset ovat myös maininneet raiskatuksi joutumisen pelon toistuvasti keskeisimmäksi syyksi maasta pakenemiseen (tarkemmin, ks. 6.6 Naiset ja tytöt).¹⁹²

Syyrian hallintoa tukevien joukkojen raportoidaan syyllistyneen toteuttamiensa maaoperaatioiden aikana, mielenosoittajien ja opposition kannattajien pidätyksiin johtaneiden kotietsintöjen yhteydessä sekä ylläpitämällä tarkastuspisteillä raiskauksiin ja seksuaalisen hyväksikäyttöön, jonka uhreiksi ovat joutuneet naiset ja tytöt sekä toisinaan myös miehet. Pidätetyt naiset ja tytöt ovat joutuneet tunkeilevien ja nöyryyttävien ruumiintarkastusten, raiskausten ja joukkoraiskausten uhreiksi. Miespuolisiin pidätettyihin kohdistuva seksuaalinen väkivalta on perustunut tavallisesti esineen avulla tapahtuvaan raiskaukseen ja toisinaan myös uhrien sukupuolielinten silpomiseen.¹⁹³ UNHCR:n mukaan miespuolisiin henkilöihin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa on raportoitu tapahtuneen pääsääntöisesti virallisissa ja epävirallisissa pidätyskeskuksissa. Seksuaalinen väkivalta on kohdistunut UNHCR:n mukaan nuorimmillaan 10-vuotiaisiin poikiin ja vanhimmillaan yli 80-vuotiaisiin miehiin.¹⁹⁴ Syyria-tutkintakomission mukaan sekä naisiin että miehiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa on käytetty keinona tunnustusten pakottamiseen sekä väkivallan välittömien uhrien ohella myös kokonaisten yhteisöjen rankaisemiseen. Esimerkiksi kymmenien Syyrian tiedustelupalveluiden eri osastojen raportoidaan syyllistyneen pidätettyjen raiskauksiin eri puolilla Syyriaa (Alepossa, Damaskoksessa, Deraassa, Deir al-Zourissa, Hamassa, Hasakassa, Homsissa, Idlibissä, Latakiaassa, Quneitrassa ja Tartusissa).¹⁹⁵ YK määrittelee Syyrian hallintoa tukevien joukkojen toimet laajalle levinneeksi ja järjestelmälliseksi, Syyrian siviiliväestöön kohdistuvaksi hyökkäykseksi, joka voidaan luokitella rikokseksi ihmisyyttä vastaan.¹⁹⁶

Naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa on raportoitu myös hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskuudessa, joskin huomattavasti vähemmän kuin hallintoa tukevien joukkojen kohdalla.¹⁹⁷ Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemilla alueilla liikkuvat ihmiset altistuvat seksuaalisuuteen ja sukupuoleen perustuvalla väkivallalla suhteessa Syyrian hallinnon alueilla liikkuvia henkilöitä vähemmän. Tätä selitetään hallintoa vastustavien ryhmien alueilla toimivien tarkastuspisteiden suhteellisen pienellä määrällä ja syyrialaisien merkittävästi vähäisemmällä siirtymisellä hallinnon kontrolloimilta alueilta kapinallisryhmien kontrolloimille alueille. Tästä huolimatta myös hallintoa vastustavien ryhmien katsotaan syyllistyneen sotarikoksiksi luokiteltaviin raiskauksiin ja muuhun seksuaaliseen väkivaltaan sekä näiden tekojen yhteydessä tapahtuneisiin ihmisoikeusrikkoksiin. HTS:n raportoidaan altistaneen alueillaan elävät henkilöt uskonnollisille käytöskoodeille, joiden sukupuoleen perustuvaksi syrjinnäksi luokiteltava vaikutus on kohdistunut suhteettomasti erityisesti naisiin ja tyttöihin. HTS:n ja muiden aseellisten ryhmien raportoidaan myös ylläpitäneen laittomia oikeusistuimia, jotka ovat antaneet myös sotarikoksiksi luokiteltavia kuolemantuomioita naisille ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville henkilöille.¹⁹⁸

¹⁹¹ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 1.

¹⁹² UNSC 23.3.2018, 23.

¹⁹³ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 1.

¹⁹⁴ UNHCR 10/2017, 7; ks. myös UCLA/ All Survivors Project 5.9.2018.

¹⁹⁵ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 10, 11–12.

¹⁹⁶ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 1.

¹⁹⁷ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 1.

¹⁹⁸ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 2.

Terroristijärjestö ISISin raportoidaan syyllistyneen alueilleen asettamansa hallinnon puitteissa naisiin, tyttöihin ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuvaan syrjintään. Uskottomuudesta syytettyjen naisten ja tyttöjen kivittämisen, homoseksuaalien teloitusten sekä paikallisten sunnalaisten naisten/-tyttöjen ja ISIS-taistelijoiden välillä solmittujen pakkoavioliittojen raportoidaan olleen toistuva ilmiö ISISin hallitsemilla alueilla. ISISin asettamaa pukeutumissääntöjä loukanneisiin henkilöihin – useimmiten naisia, mutta myös alaikäisiä tyttöjä – kohdistettiin raipparangaistuksia. YK:n mukaan ISISin teot voidaan luokitella murhien, kiduttamisen, julman tai epäinhimillisen kohtelun ja naisen henkilökohtaisen ihmisarvon loukkaamisen tunnusmerkit täyttäväksi sotarikoksiksi, minkä lisäksi seksuaalivähemmistöjen kohtelua voidaan pitää vainon tunnusmerkit täyttävänä rikoksena ihmisyyttä vastaan. Tämän lisäksi ISISin Raqqan ja Deir al-Zourin maakunnissa hallitsemilla alueilla elävään väestöön kohdistettiin toimia, jotka voidaan luokitella laajalle levinneeksi ja systemaattiseksi hyökkäykseksi alueiden siviiliväestöä vastaan.¹⁹⁹

UNHCR:n mukaan Syyriassa toimivat aseelliset ryhmät ovat kohdistaneet seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin (LGBTI) kuuluviin henkilöihin.²⁰⁰

3.7. Saarrot ja väestön kollektiivinen rankaiseminen

YK:n Syyria-tutkintakomission 29.5.2018 julkaiseman raportin mukaan laajamittaisiin sotarikoksiin perustuneet piiritykset ovat olleet Syyrian konfliktin yhteydessä ensisijainen sodankäynnin keino. Tutkintakomission mukaan kyseistä keinoa on käytetty pääasiassa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen toimesta – kansainvälisistä ihmisoikeuksista ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta piittaamatta – Syyrian siviiliväestön kollektiiviseen rankaisemiseen. Joissakin tapauksissa piirityksen alla olevat aseelliset ryhmät ovat vastanneet piiritykseen epäämällä piiritetyltä väestöltä pääsyn perushyödykkeisiin, estämällä siviilien poistumisen alueelta ja käyttämällä näitä ihmiskilpinään.²⁰¹ Syyria-tutkintakomission elokuussa 2017 julkaiseman raportin mukaan piirityssodankäynti ja saartojen käyttäminen sodankäynnin taktiikkana ovat heikentäneet kaikista Syyrian konfliktin osapuolten käyttämistä keinoista eniten Syyrian siviiliväestön asemaa. Saarrot ovat perustuneet perushyödykkeiden kuljetusten estämiseen sekä mielivaltaisiiin ja tarkoituksella sairaalojen kaltaiseen siviili-infrastruktuuriin kohdistuviin iskuihin, joilla pyritään piiritetyillä alueilla elävien elinmahdollisuuksien heikentämiseen.²⁰²

Syyria-tutkintakomission mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot ovat käyttäneet piirityksiä vuodesta 2012 lähtien koordinoitulla ja suunnitelmallisella tavalla pakottaakseen piirityksen alla elävän väestön joko nääntymään tai antautumaan.²⁰³ Vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla Syyrian hallinnon joukot käyttivät edellä kuvattuja piiritys- ja näännytysodankäynnin keinoja erityisesti (vuodesta 2013 piiritetyn) Itä-Ghoutan kapinallisenklaavin takaisinvalloittamisessa.²⁰⁴ Syyrian sodan aikana toteutettuja saartoja ja saarron alla eläneiden yhteisöjen tilannetta seuranneen Siege Watchin mukaan Itä-Ghoutan (huhtikuu 2018), Damaskoksen eteläisten kaupunginosien (toukokuu 2018) ja pohjoisessa Homsin maakunnassa sijaitsevan Rastanin oppositioenklaavin (toukokuu 2018) takaisinvaltauksset merkitsivät Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten harjoittaman piiritys- ja näännytystaktiikan kulminaatiopistettä, minkä jälkeen Fu'an ja Kafrayan kaupungit muodostivat ainoat pitkäaikaisen piirityksen alla elävät alueet Syyriassa.²⁰⁵

¹⁹⁹ HRC/ IICIS 8.3.2018b, 2.

²⁰⁰ UNHCR 10/2017, 7, 27.

²⁰¹ HRC/ IICIS 29.5.2018, 3.

²⁰² HRC/ IICIS 8.8.2017, 5.

²⁰³ HRC/ IICIS 29.5.2018, 3, 5.

²⁰⁴ HRC/ IICIS 29.5.2018, 3.

²⁰⁵ PAX/ Siege Watch 17.9.2018.

Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallussaan pitämien ja hallintoa vastustavien ryhmien maaliskuusta 2015 lähtien saartamien Fu'an ja Kafrayan kaupunkien väestön täysimittaisesta evakuoimisesta päästiin sopuun 16. heinäkuuta 2018. YK:n mukaan Fu'an ja Kafrayan evakuoimisen jälkeen, heinäkuun 2018 lopussa Syyriassa ei ollut enää alueita tai yhteisöjä, jotka täyttäsivät YK:n piiritetyille tai saarretulle alueelle tai yhteisölle asettamat tunnusmerkit.²⁰⁶ Siege Watch kuitenkin painottaa, että aiemmat piiritykset vaikuttavat edelleen piiritetyiltä alueilta paenneiden syyrialaisien asemaan, joista 2,2 miljoonaa on paennut Idlibin kapinallisalueelle.²⁰⁷

4. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet

4.1. Uhriluvuista ja niiden arvioimisesta

Arviot Syyrian sodan kuolonuhrien määrästä vaihtelevat merkittävästi. Tämä on seurausta Syyriassa vallitsevan sotatilan ohella myös Syyrian konfliktin eri osapuolien raportoiville tahoille asettamista rajoitteista. Syyrian hallinto ei ole antanut esimerkiksi OHCHR:ille²⁰⁸ tai YK:n Syyria-tutkintakomissiolle²⁰⁹ pääsyä maahan. Syrian Network for Human Rightsin kaltaiset valvontajärjestöt ovat raportoinnissaan riippuvaisia näiden tietolähteinä Syyrian eri maakunnissa toimivista paikallisista verkostoista, minkä seurauksena tiettyä maakuntaa koskevien tietojen vähäisyys saattaa selittyä käytettävissä olevien tietolähteiden rajallisuudella.²¹⁰ Syyrian hallinnon raportoidaan rajoittavan edelleen hallinnon alueilla toimivien toimittajien mahdollisuuksia hallinnon toimista raportointiin ja toimittajat ovat pakotettuja mukailemaan hallinnon virallista sanomaa.²¹¹ Toimittajat eivät kuitenkaan kykene toimimaan vapaasti minkään konfliktin osapuolen hallitsemilla alueilla. YK on raportoinut toimittajien vaikeasta toimintaympäristöstä SDF:n hallussa pitämällä alueilla.²¹² Turkin valtio on rajoittanut toimittajien toimintamahdollisuuksia tukemiensa kapinallisryhmien Pohjois-Syyriassa hallitsemilla alueilla.²¹³

YK julkisti viimeisen oman arvionsa kuolonuhrien määrästä vuonna 2016, jolloin 400 000 arvioitiin kuolleen sodan seurauksena. Viimeisin, laajasti hyväksytty kokonaisarvio sodan uhreista esitettiin Syrian Center for Policy Research -tutkimuslaitoksen (SCPR) toimesta vuonna 2016, jolloin kuolonuhrien määräksi arvioitiin 470 000. Syrian Observatory for Human Rights (SOHR) ja Syrian Network for Human Rights (SNHR) -valvontajärjestöjen kaltaisten, paikallisten yhteistyökumppanien varassa toimivien kansalaisjärjestöjen arvioita ei ole vahvistettu kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen toimesta. SOHR on näistä kansalaisjärjestöistä merkittävin ja sen lukuja käytetään laajasti eri tahojen toimesta Syyrian tilanteen havainnollistamiseen. SNHR:n luvut kootaan paljolti SOHR:n lukuja vastaavalla tavalla, mutta niissä otetaan huomioon yksinomaan konfliktin vaatimat siviiliuhrit.²¹⁴ Maailmanpankki sekä Amnesty Internationalin ja Human Rights Watchin kaltaiset kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat tukeutuneet viimeisimmissä arvioissaan edellä esitettyjä vastaaviin lukuihin. Maailmanpankin heinäkuussa 2017 julkistaman arvion mukaan Syyrian konfliktissa oli kuollut vuoden 2011 jälkeen 400 000–470 000 henkilöä.²¹⁵ Maailmanpankin arvioon viitataan Amnesty Internationalin ja Human Rights Watchin vuotta 2017 käsittelevissä vuosiraporteissa, joiden mukaan Syyrian konfliktin seurauksena oli kuollut vuoden 2011 jälkeen yli 400 000 henkilöä.²¹⁶ Syyria-tutkija Aron Lundin syyskuussa 2018 haastatteleman YK:n asiantuntijan mukaan uskottavat arviot Syyrian konfliktiin

²⁰⁶ UNSC 22.8.2018, 2.

²⁰⁷ PAX/ Siege Watch 17.9.2018.

²⁰⁸ UNSC 22.8.2018, 4.

²⁰⁹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 3.

²¹⁰ SNHR 16.10.2018, 2.

²¹¹ Ks. esim. CPJ/ Westcott 12.11.2018; Syria Direct/ Hamou et.al. 10.12.2018.

²¹² HRC/ IICIS 6.3.2018, 10

²¹³ Ahval/ Aktar 26.1.2019.

²¹⁴ Specia 13.4.2018.

²¹⁵ World Bank 2017, i.

²¹⁶ Amnesty International 2018, 349–350; Human Rights Watch 2018, 525.

liittyvän väkivallan seurauksena kuolleiden määrästä sijoittuvat 350 000 ja 500 000 välimaastoon.²¹⁷ Human Rights Watchin vuoden 2018 vuosiraportissa viitataan SOHR:n maaliskuun 2018 lukuihin ja puhutaan 511 000 kuolonuhrista.²¹⁸

Tässä tilannekatsauksessa Syyrian konfliktin seurauksena Syyrian eri maakunnissa koituneiden siviiliuhrien arvioimisessa käytetään etupäässä SNHR:n tuottamia lukuja ja YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle kuukausittain toimittamassa raportissa esitettyjä, OHCHR:n kokoamia tietoja Syyriassa raportoiduista, siviiliuhreja vaatineista turvallisuusvälikohtauksista. Syyrian yleistä tilannetta ja kuukausittaisia siviiliuhrilukuja tarkasteltaessa SNHR:n ja OHCHR:n lukuja täydennetään myös SOHR:n siviiliuhriluvuilla ja Action on Armed Violence (AOAV) -kansalaisjärjestön kokoamilla luvuilla pommitusten ja muiden räjähteisiin liittyvien turvallisuusvälikohtausten vaatimista siviiliuhreista. SNHR ja SOHR eivät tarjoa tilastoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista. AOAV:n luvut pitävät sisällään sekä räjähteisiin kuolleet että haavoittuneet. AOAV toteaa, että konfliktin seurauksena haavoittuneita koskeva raportointi on muuttunut harvinaisemmaksi Syyrian konfliktin pitkittyessä ja erityisesti sellaisten turvallisuusvälikohtausten yhteydessä, joissa kuolonuhrien määrä on suuri. Tämän seurauksena esimerkiksi räjähteisiin perustuvan väkivallan seurauksena koituneiden uhrien määrä on todennäköisesti raportoitua suurempi.²¹⁹

SNHR on tilastoinut siviiliuhreja näistä vastuussa olevan tahon perusteella. SNHR:n tilastoissa ”Syyrian hallinto” kattaa Syyrian hallinnon asevoimat, turvallisuuspalvelut, paikalliset aseelliset ryhmät ja ulkomaiset shiia-taistelijat. Syyrian kurdijoukkoihin SNHR viittaa ”itsepuolustusjoukkoina”, jotka koostuvat pääasiassa kurdipuolue PYD:n alaisuudessa toimivista joukoista.²²⁰ ”Aseellinen oppositio” termillä viitataan Syyrian hallintoa vastustaviin aseellisiin ryhmiin (pois lukien ISIS, HTS ja kurdijoukot). Termillä ”muu osapuoli” viitataan raportointihetkellä tuntemattomaksi jääneeseen tekijään tai vaihtoehtoisesti Turkin, Jordanian tai Libanonin asevoimiin.²²¹ SNHR huomauttaa, että järjestö on raportoinut vain sellaiset siviilikuolemat, joissa se on kyennyt varmistamaan menehtyneen koko nimen sekä tapahtumapaikan ja -ajan. SNHR:n mukaan kuolonuhrien määrä on todellisuudessa raportoitua korkeampi, sillä järjestö ei ole kyennyt verifioimaan kuolonuhreja alueilla, joille sillä ei ole pääsyä.²²²

SNHR:n mukaan vuoden 2018 aikana Syyrian konfliktin seurauksena kuoli yhteensä 6 964 siviiliä.²²³ Syyrian hallinnon raportoitiin olevan vastuussa 4 162, hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien 48, HTS:n 32, ISISin 446, kurdijoukkojen 285, Yhdysvaltojen johtaman kansainvälisen koalition 417, Venäjän asevoimien 467 ja jonkin muun tai tuntemattomaksi jääneen osapuolen 1 107 siviilikuolonuhrista.²²⁴ SOHR:n mukaan vuoden 2018 aikana Syyrian konfliktin seurauksena kuoli 6 482 siviiliä. 1 293 siviiliä sai surmansa Syyrian hallinnon ilmapommituksissa. Syyrian hallinnon maajoukot olivat vastuussa 752 siviilikuolonuhrista, minkä lisäksi 133 siviilin raportoidaan kuolleen Syyrian turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden pidätyskeskuksissa. 1 511 siviiliä sai surmansa Venäjän asevoimien ilma- ja tykistöpommituksissa, 635 Yhdysvaltojen johtaman liittouman ilmapommituksissa, 331 Turkin asevoimien hyökkäyksissä ja ilmapommituksissa ja 65 Turkin rajavartioiden tulituksessa. ISISin raportoidaan olevan vastuussa

²¹⁷ Lund 14.12.2018, 24.

²¹⁸ HRW 2018.

²¹⁹ AOAV 1/2019, 4.

²²⁰ SNHR 1.8.2018, 2.

²²¹ SNHR 1.8.2018, 5–6.

²²² SNHR 1.8.2018, 6.

²²³ SNHR on raportoinut kuolonuhreina myös muita kuin Syyrian kansalaisia seuraavasti (kuolinpaikkaa ei mainittu): lokakuu 31: kansainvälinen koalitio (31); marraskuu 16: kansainvälinen koalitio (16). SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

²²⁴ <http://sn4hr.org/blog/2018/12/31/civilian-death-toll-2018/> (käyty 29.3.2019).

1 278 ja muiden Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien (eri kapinallisryhmät, HTS, kurdijoukot) 484 siviilikuolonuhrista.²²⁵

Vuoden 2018 jälkipuolella (heinäkuu–joulukuu 2018) Syyriassa kuoli SNHR:n tietojen mukaan yhteensä 1975 siviiliä.²²⁶ Siviilikuolonuhreja raportoitiin eniten heinäkuussa 2018, jolloin näitä oli SNHR:n mukaan yhteensä 886.²²⁷ SOHR:n mukaan Syyriassa kuoli vuoden 2018 jälkipuolella yhteensä 1988 siviiliä.²²⁸ SOHR:n mukaan heinäkuussa 2018 Syyriassa sai surmansa 439 siviiliä (eli yli puolet vähemmän suhteessa SNHR:n raportoimiin lukuihin).²²⁹ SOHR:n mukaan siviilikuolonuhreja raportoitiin eniten joulukuussa 2018, jolloin näitä oli SOHR:n mukaan yhteensä 710. Luvussa on mukana 600 terroristijärjestö ISISin väitetysti teloittamaa henkilöä.²³⁰ (Teloituksia ei oteta huomioon SNHR:n joulukuun 2018 siviiliuhriluvuissa, joiden mukaan Syyriassa sai surmansa 108 siviiliä.)²³¹

YK:n turvallisuusneuvoston kuukausittain julkaisemat raportit antavat hyvän yleiskuvan Syyrian konfliktin kehittämisestä vuoden 2018 jälkipuoliskolla. Siviiliuhreja vaativien turvallisuusvälikohtauksien tutkimisesta vastaavalla YK:n ihmisoikeuskomissaarin toimistolla (OHCHR) on kuitenkin vain rajalliset mahdollisuudet turvallisuusvälikohtausten ja siviileihin kohdistuvien oikeudenloukkausten dokumentoimiseen, sillä Syyrian hallinto ei ole antanut OHCHR:lle pääsyä maahan.²³² Tämän vuoksi OHCHR:n myös YK:n turvallisuusneuvoston käyttöön tuottamat tiedot Syyrian sodan siviiliuhreista eivät ole välttämättä täysin kattavia. OHCHR erittelee kokoamissaan tiedoissa turvallisuusvälikohtausten seurauksena kuolleet ja haavoittuneet siviilit. OHCHR:n tietojen pohjalta kootut uhriluvut ovat kuitenkin huomattavasti SNHR:n ja SOHR:n kokoamia lukuja pienemmät, minkä perusteella voidaan katsoa, etteivät ne luultavastikaan tarjoa kattavaa kuvaa Syyrian konfliktin siviiliuhreista.

Pommituksiin ja räjähteisiin perustuvaan väkivaltaan keskittyvän AOAV:n vuosiraportin mukaan Syyriassa kuoli tai haavoittui vuoden 2018 aikana pommeihin ja räjähteisiin liittyvissä turvallisuusvälikohtauksissa yhteensä 12 012 henkilöä, joista 9 587 (eli 80 %) siviilejä. Pommeihin ja räjähteisiin liittyviä siviilikuolemia raportoitiin yhteensä 5 486. Tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana (heinäkuu–joulukuu 2018) pommit ja räjähteet surmasivat tai haavoittivat AOAV:n vuosiraportin mukaan Syyriassa yhteensä 2 203 siviiliä. AOAV toteaa siviiliuhrien määrän saavuttaneen Syyriassa huippunsa Itä-Ghoutan pommitusten aikaan helmi-maaliskuussa 2018. Vuoden 2018 viimeisinä kuukausina erityisesti Yhdysvaltojen johtaman koalition ilmaiskujen seurauksena koituneiden siviiliuhrien määrän raportoitiin lisääntyneen hälyttävästi.²³³

Tässä tilannekatsauksessa käsitellyt uhriluvut on raportoitu kulloisessakin lähteessä esitetyllä tarkkuudella.

4.2. Syyrian konfliktin siviilikuolonuhrit (heinäkuu–joulukuu 2018)

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 Syyriassa sai surmansa yhteensä 886 siviiliä. Kuolonuhrien määrä jatkoi kasvuaan koko maassa (kesäkuussa 2018 siviiliuhreja raportoitiin 593). Siviilejä kuoli

²²⁵ SOHR 31.12.2018.

²²⁶ SNHR 1.8.2018, 3–4; SNHR 1.9.2018, 3; SNHR 1.10.2018, 3; SNHR 1.11.2018, 3; SNHR 1.12.2018, 3; SNHR 1.1.2019, 8–9.

²²⁷ SNHR 1.8.2018, 3–4.

²²⁸ SOHR 1.8.2018; SOHR 1.9.2018; SOHR 1.10.2018; SOHR 1.11.2018; SOHR 1.12.2018; SOHR 1.1.2019.

²²⁹ SOHR 1.8.2018.

²³⁰ SOHR 1.1.2019.

²³¹ SNHR 1.1.2019, 3, 6–7.

²³² UNSC 22.8.2018, 4.

²³³ AOAV 11.1.2019, 3–4.

miinoin ja näitä myös surmattiin erityisen paljon Aleppon ja Idlibin maakunnissa. Suurimmat uhriluvut raportoitiin Deraan maakunnassa, jossa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ja kapinallisten väliset taistelut jatkuivat. Sotilasoperaatioita oli yhä käynnissä niillä alueilla Deraan maakunnan alueilla, jotka eivät olleet Syyrian hallinnon kontrollissa.²³⁴ SNHR raportoi heinäkuussa mm. kidutuksen, ilmaiskujen, pommitusten, tulituksen, miinojen sekä mielivaltaisen tulituksen seurauksena koituneita siviiliuhreja.²³⁵

SOHR:n mukaan Syyriassa sai heinäkuussa 2018 surmansa 439 siviiliä. Kuolleista 28 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen maapommitusten (ja tarkka-ampujatulen) ja 34 hallinnon ilmapommitusten seurauksena, 35 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 10 hallintoa vastustavien ryhmien (mukana myös HTS ja SDF) toimesta, 8 hallintoa vastustavien ryhmien kranaatinheitiniskuissa, 146 ISISin teloittamana, 75 Venäjän asevoimien toteuttamissa ilmaiskussa, 31 Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttamissa ilmaiskussa, 16 Turkin joukkojen toimesta ja 51 tuntemattomissa olosuhteissa. Lisäksi räjähdeansojen raportoidaan vaatineen yhteensä 15 siviilin hengen²³⁶

AOAV:n mukaan heinäkuussa 2018 Syyriassa raportoitiin yhteensä 78 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta ja niissä sai surmansa tai haavoittui yhteensä 880 siviiliä (ja kesäkuussa 2018 yhteensä 551 siviiliä).²³⁷

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 siviiliuhrien määrä laski taisteluiden laantuessa eri puolilla Syyriaa. Siviiliuhreja raportoitiin koko maassa yhteensä 391 koko maassa. Samaan aikaan erilaisten pommitusten ja surmien seurauksena koituneiden siviiliuhrien määrät olivat kuitenkin kasvaneet jo viiden kuukauden ajan.²³⁸ SNHR raportoi elokuussa mm. kidutuksen, pommitusten, ilmapommitusten, ampumisten, miinojen sekä mielivaltaisen tulituksen seurauksena koituneista siviiliuhreista.²³⁹

SOHR:n mukaan Syyriassa sai elokuussa 2018 surmansa 253 siviiliä. Kuolleista 31 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen maapommitusten (ja tarkka-ampujatulen) ja 12 hallinnon ilmapommitusten seurauksena, 58 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 2 hallintoa vastustavien ryhmien toimesta, 5 hallintoa vastustavien ryhmien kranaatinheitiniskuissa, 15 ISISin teloittamana, 41 Venäjän asevoimien toteuttamissa ilmaiskussa, 5 Turkin joukkojen toimesta ja 76 tuntemattomissa olosuhteissa. 4 siviiliä kuoli miinojen seurauksena, minkä lisäksi räjähdeansojen raportoidaan vaatineen yhteensä 4 siviilin hengen²⁴⁰

AOAV raportoi Syyriassa elokuussa 2018 yhteensä 54 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa tai haavoittui yhteensä 177 siviiliä.²⁴¹

Syyskuu

SNHR raportoi Syyriassa yhteensä 192 siviiliuhria sotilasoperaatioiden vähetessä eri puolilla maata. Pommitusten ja surmien seurauksena koituneiden siviiliuhrien määrä kasvoi kuitenkin

---

²³⁴ SNHR 1.8.2018, 3–4.

²³⁵ SNHR 1.8.2018, 6.

²³⁶ SOHR 1.8.2018.

²³⁷ AOAV 11.1.2019, 3.

²³⁸ SNHR 1.9.2018, 3.

²³⁹ SNHR 1.9.2018, 6.

²⁴⁰ SOHR 1.9.2018.

²⁴¹ AOAV 11.1.2019, 3.

edelleen.²⁴² Syyriassa raportoitiin mm. kidutuksen, ilmaiskujen, pommitusten, miinojen, tulituksen ja mielivaltaisen tulituksen seurauksena koituneista siviiliuhreista.²⁴³

SOHR:n mukaan Syyriassa sai syyskuussa 2018 surmansa 139 siviiliä. Kuolleista 18 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen maapommitusten (ja tarkka-ampujatulen) ja 3 hallinnon ilmapommitusten seurauksena, 10 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 4 hallintoa vastustavien ryhmien toimesta, 14 hallintoa vastustavien ryhmien kranaatinheitiniskuissa, 25 ISISin teloittamana, 19 Venäjän asevoimien toteuttamissa ilmaiskussa, 7 Turkin rajavartioiden toimesta ja 39 tuntemattomissa olosuhteissa.²⁴⁴

AOAV raportoi Syyriassa syyskuussa 2018 yhteensä 95 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa tai haavoittui yhteensä 125 siviiliä.²⁴⁵

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 siviiliuhrien määrä laski edelleen koko maassa ja uhreja raportoitiin yhteensä 167. Samaan aikaan kansainvälisen koalition iskut Deir al-Zourin maakunnassa ISISiä vastaan kiihtyivät. Maakunnassa kuoli ilmaiskujen seurauksena yhteensä 43 henkilöä, joista 38 % lapsia. Pommitusten ja tulituksen seurauksena koituneiden siviiliuhrien määrä jatkoi kasvuaan. Myös terveystalveluiden heikkenemisen seurauksena menehtyneiden siviilien määrä kasvoi edelleen, etupäässä Rukbanin IDP-leirillä Homsin maakunnassa oleskelevien sisäisesti siirtymään joutuneiden keskuudessa.²⁴⁶ Siviiliuhreja raportoitiin koituneen mm. kidutuksen, ilmaiskujen, pommitusten, ampumisten, miinojen ja mielivaltaisen tulituksen seurauksena.²⁴⁷

SOHR:n mukaan Syyriassa sai lokakuussa 2018 surmansa 146 siviiliä. Kuolleista 9 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen pommituksissa, 5 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 9 hallintoa vastustavien ryhmien toimesta, 3 hallintoa vastustavien ryhmien kranaatinheitiniskuissa, 6 ISISin teloittamana, 57 Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttamissa ilmaiskussa, 3 Turkin rajavartioiden toimesta ja 38 tuntemattomissa olosuhteissa. 5 siviiliä kuoli puutteellisen terveydenhuollon seurauksena, minkä lisäksi räjähdansojen raportoidaan vaatineen yhteensä 11 siviilin hengen.²⁴⁸

AOAV raportoi Syyriassa lokakuussa 2018 yhteensä 73 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa tai haavoittui yhteensä 268 siviiliä.²⁴⁹

Marraskuu

SNHR:n mukaan siviiliuhrien määrä kasvoi marraskuussa 2018 edellisiin kuukausiin verrattuna ja koko maassa raportoitiin yhteensä 231 siviiliuhria. Kansainvälisen koalition iskut ISISiä vastaan Deir al-Zourin maakunnassa lisääntyivät jo toisena kuukautena peräkkäin. Nämä iskut olivat marraskuussa suurin siviiliuhrien aiheuttaja. Myös erilaisten pommitusten ja ampumisten seurauksena koituneiden siviiliuhrien määrä kasvoi. Marraskuussa myös lapsiuhrien määrä

---

²⁴² SNHR 1.10.2018, 3.

²⁴³ SNHR 1.10.2018, 5–6.

²⁴⁴ SOHR 1.10.2018.

²⁴⁵ AOAV 11.1.2019, 3.

²⁴⁶ SNHR 1.11.2018, 3.

²⁴⁷ SNHR 1.11.2018, 5–6.

²⁴⁸ SOHR 1.11.2018.

²⁴⁹ AOAV 11.1.2019, 3.

kasvoi 39 %.²⁵⁰ Syyriassa raportoitiin mm. kidutuksen, ilmaiskujen, pommitusten, ampumisten, miinojen ja mielivaltaisen tulituksen seurauksena koituneista siviiliuhreista.²⁵¹

SOHR:n mukaan Syyriassa sai marraskuussa 2018 surmansa 301 siviiliä. Kuolleista 23 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen pommituksissa, 3 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 5 hallintoa vastustavien ryhmien toimesta, 7 ISISin teloittamana, 206 Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttamissa ilmaiskussa, 1 Turkin joukkojen toteuttamissa pommituksissa, 2 Turkin rajavartioiden toimesta ja 42 tuntemattomissa olosuhteissa. 2 siviiliä kuoli puutteellisen terveydenhuollon seurauksena, minkä lisäksi räjähdansojen raportoidaan vaatineen yhteensä 10 siviilin hengen.²⁵²

AOAV raportoi Syyriassa marraskuussa 2018 yhteensä 79 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa tai haavoittui yhteensä 543 siviiliä.²⁵³

Joulukuu

SNHR:n mukaan koko Syyriassa sai joulukuussa 2018 surmansa yhteensä 108 siviiliä. Eniten siviilikuolonuhreja raportoitiin Idlibin ja Haman maakunnissa sekä Deir al-Zourissa. Lähes puolet kuolemista on ”muun osapuolen” tekemiä eli tekijää ei ole pystytty verifioimaan tai tekijä on Turkin, Jordanian tai Libanonin asevoimat.²⁵⁴ Kuolemista raportoitiin mm. kidutuksen, ilmaiskujen, pommitusten, tulituksen, miinojen ja mielivaltaisen tulituksen seurauksena.²⁵⁵

SOHR:n mukaan Syyriassa sai joulukuussa 2018 surmansa yhteensä 710 siviiliä. Kuolleista 4 sai surmansa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen pommituksissa, 2 Syyrian hallinnon vankiloissa tapahtuvan kidutuksen seurauksena, 9 hallintoa vastustavien ryhmien toimesta, 600 ISISin teloittamana, 53 Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttamissa ilmaiskussa, 2 Turkin rajavartioiden toimesta ja 24 tuntemattomissa olosuhteissa. Yhden imeväisikäisen lapsen raportoidaan kuolleen puutteellisen terveydenhuollon seurauksena minkä lisäksi räjähdansojen raportoidaan vaatineen yhteensä 15 siviilin hengen.²⁵⁶

AOAV raportoi Syyriassa joulukuussa 2018 yhteensä 45 pommituksiin ja räjähteisiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa tai haavoittui yhteensä 210 siviiliä.²⁵⁷

5. Turvallisuustilanne alueittain

5.1. Damaskos

Damaskoksen kaupungin väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen 1,9 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 650 000.²⁵⁸ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Damaskoksen kaupungissa oli elokuussa 2018 arviolta 624 600 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Kaupunkiin oli palannut 16 200 henkilöä.²⁵⁹

---

²⁵⁰ SNHR 1.12.2018, 3.

²⁵¹ SNHR 1.12.2018, 5–6.

²⁵² SOHR 1.12.2018.

²⁵³ AOAV 11.1.2019, 3.

²⁵⁴ SNHR 1.1.2019, 3, 6–7.

²⁵⁵ SNHR 1.1.2019, 8–9.

²⁵⁶ SOHR 1.1.2019.

²⁵⁷ AOAV 11.1.2019, 3.

²⁵⁸ UNFPA 11/2017, 90–91.

²⁵⁹ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

Vuoden 2018 aikana Damaskoksen kaupungissa raportoidut Syyrian konfliktiin liittyvät väkivaltaisuuksien olivat pääasiassa Itä-Ghoutan kapinallisenklaavin takaisinvaltausoperaation aikana kaupungin alueelle enklavia hallitsevien aseellisten ryhmien toimesta toteutettuja kranaatinheitiniskuja. YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 päivätyn raportin mukaan kyseiset sotarikoksiksi määriteltävät summittaiset iskut surmasivat ja vahingoittivat yhteensä satoja siviilejä ja niiden toistuva käyttö Damaskoksen kaupungin ja Rif Dimashqin maakunnan pommittamiseen oli merkki Itä-Ghoutan kapinallisryhmien pyrkimyksistä sotarikokseksi niin ikään luokiteltavaan kauhun levittämiseen pommitettujen alueiden siviiliväestön keskuuteen.²⁶⁰

Damaskoksen kaupunki on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. Damaskoksen kaupunki on ollut kokonaisuudessaan Syyrian hallinnon joukkojen hallinnassa 21. toukokuuta 2018 lähtien, jolloin Syyrian hallinto ilmoitti saaneensa takaisin hallintaansa Yarmoukin leirin palestiinalaiskaupunginosan ja tätä ympäröivät kaupunginosat. Damaskoksen kaupungin eteläosassa sijaitseva Yarmoukin asuinalue oli ollut heinäkuusta 2013 lähtien Syyrian hallinnon joukkojen saartama ja terroristijärjestö ISIS oli saanut huhtikuussa 2015 kaksi kolmasosaa Yarmoukin alueesta hallintaansa, minkä lisäksi ISIS, HTS ja muut hallintoa vastustavat ryhmät kontrolloivat osia Yarmoukista ja monia sitä ympäröiviä kaupunginosia. Syyrian hallintoa tukevien joukkojen Yarmoukin alueelle kohdistamat pommitukset lisääntyivät 19. ja 24. huhtikuuta 2018 välisenä aikana. Tuolloin myös ISIS ryhtyi pommittamaan summittaisesti hallinnon joukkojen Yarmoukia ympäröiviä asemia. Syyrian hallinnon joukkojen pommitukset laajenivat huhtikuun ja toukokuun 2018 aikana täysimittaiseksi taisteluksi Yarmoukin leirin hallinnasta. Taisteluiden raportoidaan vaikuttaneen niiden jopa 10 000 siviilin elämään, jotka sinnittelivät Yarmoukin leirin alueella koko vuosia jatkuneen piirityksen ajan. Yarmoukin leirin takaisinvaltauksen jälkeen valtaosa siviileistä pakotettiin poistumaan leirin alueelta aluetta koskevan ”evakuointisopimuksen” perusteella.²⁶¹

5.1.1. Siviiliuhrit Damaskoksen kaupungissa

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 93 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviiliuhreja oli 82, elokuussa 2, syyskuussa 3, lokakuussa 1, marraskuussa 3 ja joulukuussa 2 (tarkemmin, ks. alla).²⁶²

YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa, jotka käsittelevät tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana tapahtuneita ja siviiliuhreja vaatineita turvallisuusvälikohtauksia, ei mainita Damaskoksen kaupungissa tapahtuneita turvallisuusvälikohtauksia.²⁶³

Heinäkuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 82 siviiliä.²⁶⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (81), jokin muu osapuoli (1).²⁶⁵

Elokuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 2 siviiliä.²⁶⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): jokin muu osapuoli (2).²⁶⁷

²⁶⁰ HRC/ IICIS 12.9.2018, 21.

²⁶¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 9.

²⁶² SNHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

²⁶³ UNSC 22.8.2018; UNSC 14.9.2018; UNSC 23.10.2018; 21.11.2018; 11.12.2018.

²⁶⁴ SNHR 1.8.2018, 5.

²⁶⁵ SNHR 1.8.2018, 5.

Syyskuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 3 siviiliä.²⁶⁸ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (2), jokin muu osapuoli (1).²⁶⁹

Lokakuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 1 siviili.²⁷⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (1).²⁷¹

Marraskuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 3 siviiliä.²⁷² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (3).²⁷³

Joulukuu

SNHR:n mukaan Damaskoksen kaupungissa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 2 siviiliä.²⁷⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (3).²⁷⁵

5.1.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Damaskoksen kaupungissa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.²⁷⁶ Tanskalainen Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Damaskoksesta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista.²⁷⁷

5.1.3. Mielivaltaiset pidätykset Damaskoksen kaupungissa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Damaskoksen kaupungissa 42, Syyrian hallinnon ollessa vastuussa kaikista pidätyksistä.²⁷⁸

Elokuu

---

²⁶⁶ SNHR 1.9.2018, 5.

²⁶⁷ SNHR 1.9.2018, 5.

²⁶⁸ SNHR 1.10.2018, 5.

²⁶⁹ SNHR 1.10.2018, 5.

²⁷⁰ SNHR 1.11.2018, 5.

²⁷¹ SNHR 1.11.2018, 5.

²⁷² SNHR 1.12.2018, 5.

²⁷³ SNHR 1.12.2018, 5.

²⁷⁴ SNHR 1.1.2019, 8.

²⁷⁵ SNHR 1.1.2019, 8.

²⁷⁶ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

²⁷⁷ Danish Demining Group [päiväämätön].

²⁷⁸ SNHR 5.8.2018, 6.

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Damaskoksen kaupungissa raportoitiin yhteensä 41 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.²⁷⁹

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Damaskoksen kaupungissa raportoitiin yhteensä 45 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.²⁸⁰

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Damaskoksen kaupungissa raportoitiin yhteensä 36 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.²⁸¹

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Damaskoksen kaupungissa raportoitiin yhteensä 38 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.²⁸²

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Damaskoksen kaupungissa raportoitiin yhteensä 41 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.²⁸³

5.2. Rif Dimashq

Rif Dimashqin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan 3,3 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 1,3 miljoonaa.²⁸⁴ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Rif Dimashqin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 1 227 400 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 100 000 henkilöä.²⁸⁵ YK-järjestöjen vuoden 2018 aikana laajasti seuraama Rukbanin leiri sijaitsee Rif Dimashqin maakunnassa, Rif Dimashqin ja Homsin maakuntien alueille ulottuvalla al-Tanfin rajavyöhykkeellä (tarkemmin, ks. luku 5.6 Al-Tanfin rajavyöhyke ja Rukbanin leiri).

Rif Dimashqin maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa Syyrian hallinnon joukkojen todetaan käynnistäneen Rif Dimashqin maakunnassa (erityisesti Itä-Ghoutan alueella sijaitsevassa Duman kaupungissa) ja muilla vuoden 2018 alkupuolella takaisin valtaamallaan alueilla kampanjan, joka on perustunut mielivaltaisiin pidätyksiin ja vangitsemisiin ja synnyttänyt näille alueille ”pelon ilmapiirin”. Vastaavat pidätyskampanjat ovat kohdistuneet aiemmin erityisesti taisteluikäisiksi käsitettyihin, yli 15-vuotiaisiin miespuolisiin henkilöihin. Vuoden 2018 jälkipuoliskolla pidätysten raportoidaan kohdistuneen myös aktivisteihin, ns. ”siviilipuolustukseen” osallistuneisiin vapaaehtoiisiin (Civil Defense, ”White Helmets”), armeijakarkureihin, viimeaikoina Syyriaan palanneisiin henkilöihin ja muihin yleisesti opposition kannattajiksi miellettyihin henkilöihin. Myös oppositiotaiistelijoihin tai loikkareihin perhesiteitä omaavien naisten kerrotaan joutuneen mielivaltaisten pidätysten

---

²⁷⁹ SNHR 4.9.2018, 6.

²⁸⁰ SNHR 3.10.2018, 6.

²⁸¹ SNHR 5.11.2018, 7.

²⁸² SNHR 3.12.2018, 7.

²⁸³ SNHR 3.1.2019, 9.

²⁸⁴ UNFPA 11/2017, 134–135.

²⁸⁵ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

kohteeksi osana näiden perheenjäseniin kohdistuvia kostotoimia tai pyrkimyksiä näihin liittyvän tiedon keräämiseen.²⁸⁶ Rif Dimashqin ja Homsin maakuntien alueelle ulottuvalla al-Tanfiriin rajavyöhykkeellä sijaitsevaa Rukbanin leiriä käsitellään luvussa 5.6.2.

5.2.1. Itä-Ghouta

YK:n mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot käyttivät helmi–huhtikuussa 2018 Itä-Ghoutan valtaamiseen johtaneen sotilasoperaation aikana suureksi osaksi laittomia sodankäynnin keinoja, joilla pyrittiin rankaisemaan kollektiivisesti kapinallisenklaavin asukkaita ja pakottamaan nämä joko nääntymään tai antautumaan. Tällaisiin sodankäynnin keinoihin kuuluivat sotarikoksesi luokiteltava kollektiivinen rankaiseminen, humanitaarisen pääsyn estämisen avulla tapahtuva siviilien näännyttäminen, siviilien tiivisti asuttamille alueille kohdistuvat summittaiset iskut niin tavanomaista kuin kiellettyä aseistusta käyttäen sekä lääkinnällisiin syihin perustuvien evakuoitien kieltäminen. YK:n mukaan Itä-Ghoutasta käytyjä taisteluja määrittivät kuitenkin kaikkien konfliktin osapuolten toimintaa kokonaisvaltaisesti leimaavat sotarikokset. Hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät ja terroristijärjestöt syyllistyivät säännöllisesti Syyrian hallinnon Damaskoksen kaupungissa ja maaseudulla (Rif Dimashq) hallitsemille alueille kohdistuneisiin kostoiskuihin, joissa sai surmansa ja haavoittui satoja siviilejä.²⁸⁷ Syyrian hallinnon joukot käyttivät Itä-Ghoutan valtauksen aikana epätarkkoja raketinheittäjiä, jotka eivät kyenneet tekemään eroa sotilas- ja siviilikohteiden välillä, joskin näitä käytettiin myös tarkoituksella siviilien pelon lietsomiseen. Monissa tapauksissa pommitukset myös kohdistuivat kauas etulinjojen takaisille alueille.²⁸⁸ Human Rights Watchin (HRW) mukaan Syyrian hallinto ja tätä tukevat Venäjän asevoimat syyllistyivät vuoden 2018 aikana Syyrian siviiliväestöön ja siviilikohteisiin kohdistuviin summittaisiin pommituksiin ja muihin summittaisiin hyökkäyksiin. Esimerkiksi helmikuussa 2018, Itä-Ghoutan kapinallisenklaavin takaisinvalloitusoperaation yhteydessä, 18. helmikuuta ja 21. maaliskuuta välisenä aikana, Syyrian hallinnon joukkojen todetaan surmanneen yli 1 600 siviiliä, osuneen hyökkäyksillään ainakin 25 terveydenhuoltolaitokseen, 11 kouluun ja lukemattomiin siviilien koteihin.²⁸⁹

Itä-Ghoutan takaisinvaltauksen jälkeen Syyrian hallintoa tukevien joukkojen raportoidaan käynnistäneen alueella kampanjan, jonka aikana Itä-Ghoutan asukkaat ovat altistuneet mielivaltaisille pidätyksille ja vangitsemisille (ks. edellä). Pidätysten ja vangitsemisten lisäksi Syyrian hallinnon joukkojen vastikään (vuoden 2018 alkupuoliskolla) takaisin valtaamalla alueilla raportoitiin hallinnon siviiliväestölle asettamista rajoituksista, jotka ovat vaikuttaneet erityisesti sellaisiin henkilöihin, jotka ovat joutuneet liikkumaan Syyrian sisällä peruspalveluiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi Itä-Ghoutan alueen asukkaat (ja erityisesti taisteluikäiset miehet) ovat altistuneet usein hallinnon joukkojen toteuttamille turvatarkastuksille ja nämä ovat joutuneet maksamaan usein lahjuksia päästäkseen läpi hallinnon tarkastuspisteistä ja mahdollistaakseen pääsynsä peruspalveluihin. Esimerkiksi Duman kaupungin (ja Deraan maakunnan) tapauksessa koulutus- ja terveyspalveluiden kaltaisia peruspalveluita ei ole myöskään tasaisesti saatavilla, joidenkin alueiden asukkaiden eläessä edelleen tuhoutuneiden kotiensä kellareissa tai itse rakentamissaan asumuksissa. Syyrian hallinnon ei raportoida hyväksyvän hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien myöntämiä siviiliasiakirjoja (esim. syntymä- ja kuolintodistukset tai omistuskirjat), minkä seurauksena esimerkiksi Duman asukkaat ovat joutuneet matkustamaan pidätyksen uhalla Damaskokseen saadakseen haltuunsa peruspalveluihin oikeuttavia asiakirjoja. Näiden lisäksi perinteisesti Syyriassa naisilla on raportoitu olevan erityisiä haasteita esimerkiksi perintöoikeuteen liittyvissä kysymyksissä.²⁹⁰

²⁸⁶ HRC/ IICIS 28.2.2019, 15, 15 n31.

²⁸⁷ HRC/ IICIS 20.6.2018, 9.

²⁸⁸ HRC/ IICIS 20.6.2018, 6.

²⁸⁹ HRW 2018.

²⁹⁰ HRC/ IICIS 28.2.2019, 16.

5.2.2. Siviiliuhrit Rif Dimashqin maakunnassa

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 200 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 128, elokuussa 41, syyskuussa 13, lokakuussa 6, marraskuussa 5 ja joulukuussa 7 (tarkemmin, ks. alla).²⁹¹

YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa, jotka käsittelevät tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana tapahtuneita turvallisuusvälikohtauksia, ei mainita Rif Dimashqin maakunnassa tapahtuneita, siviiliuhreja vaatineita turvallisuusvälikohtauksia.²⁹² Esimerkiksi elokuussa 2018 ja marraskuussa 2018 Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin kuitenkin YK:n mukaan edelleen ilmaiskujen ja tykistöpommitusten kaltaisista sotatoimista (ks. alla) ja on mahdollista, että kyseisten sotatoimien seurauksena on koitunut myös siviiliuhreja.

Heinäkuu

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 128 siviiliä.²⁹³ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (123), aseelliset oppositioyhmät (2), HTS (1), jokin muu osapuoli (2).²⁹⁴ Muista lähteistä ei löytynyt tässä vaiheessa vahvistusta SNHR:n raportoimalle, suhteellisen suurelle Syyrian hallinnon toiminnan seurauksena surmansa saaneiden siviilien määrälle (123). Esimerkiksi SOHR raportoi koko Syyrian alueella heinäkuussa 2018 yhteensä vain 97 siviilin kuolemasta Syyrian hallinnon ilma- (34) ja maapommituksissa (28) tai hallinnon ylläpitämissä vankiloissa (35).²⁹⁵

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Elokuussa 2018 Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.²⁹⁶

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 41 siviiliä.²⁹⁷ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (39), jokin muu osapuoli (2).²⁹⁸

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Rif Dimashqin maakunnassa:

- 22.9. Syyrian hallinnon turvallisuusjoukot sieppasivat kaksi naispuolista siviiliä Irbinin kaupungissa Itä-Ghoutan alueella. Sieppauksen syystä ei ole tietoa.²⁹⁹

²⁹¹ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

²⁹² UNSC 22.8.2018; UNSC 14.9.2018; UNSC 23.10.2018; 21.11.2018; 11.12.2018.

²⁹³ SNHR 1.8.2018, 5.

²⁹⁴ SNHR 1.8.2018, 5.

²⁹⁵ SOHR 1.8.2018, 5.

²⁹⁶ UNSC 14.9.2018, 2.

²⁹⁷ SNHR 1.9.2018, 5.

²⁹⁸ SNHR 1.9.2018, 5.

²⁹⁹ UNSC 23.10.2018, 12.

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 13 siviiliä.³⁰⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (11), kurdijoukot (2).³⁰¹

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Rif Dimashqin maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.³⁰²

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 6 siviiliä.³⁰³ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (4), jokin muu osapuoli (2).³⁰⁴

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistötulen, maataisteluiden ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista.³⁰⁵

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 5 siviiliä.³⁰⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (3), aseelliset oppositioryhmät (2).³⁰⁷

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Rif Dimashqin maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.³⁰⁸ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 7 siviiliä.³⁰⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (1), jokin muu osapuoli (6).³¹⁰

5.2.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Rif Dimashqin maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.³¹¹ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Rif Dimashqin maakuntaan oli tehty vuoden aikana 6 rypälepommi-iskua. Näiden iskujen tekijää tutkittiin vielä raportoimishetkellä.³¹² Landmine & Cluster Munition Monitor -

³⁰⁰ SNHR 1.10.2018, 5.

³⁰¹ SNHR 1.10.2018, 5.

³⁰² UNSC 21.11.2018.

³⁰³ SNHR 1.11.2018, 5.

³⁰⁴ SNHR 1.11.2018, 5.

³⁰⁵ UNSC 11.12.2018, 2.

³⁰⁶ SNHR 1.12.2018, 5.

³⁰⁷ SNHR 1.12.2018, 5.

³⁰⁸ UNSC 19.2.2019.

³⁰⁹ SNHR 1.1.2019, 8.

³¹⁰ SNHR 1.1.2019, 8.

³¹¹ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

³¹² SNHR 24.3.2017.

kansalaisjärjestön heinäkuussa 2018 julkaiseman tiedon mukaan rypälepommeja oli käytetty hiljattain Rif Dimashqin maakunnassa.³¹³ ICRC uutisoi perheestä Itä-Ghoutassa, joka oli työskentelemässä pellolla, kun heihin osui sodan räjähtämätön jäännös.³¹⁴

5.2.4. Mielivaltaiset pidätykset Rif Dimashqin maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Rif Dimashqin maakunnassa 63, Syyrian hallinnon ollessa vastuussa kaikista pidätyksistä.³¹⁵ Heinäkuussa 2018 SNHR raportoi asepalvelusikäisten (18–42-vuotiaat), opiskelijoiden ja valtion työntekijöiden pidätyskampanjoista.³¹⁶ ACLED raportoi pakkorekrytoinnin ja siihen liittyvien pidätysten määrän kasvaneen kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana Itä-Ghoutan alueella Rif Dimashqin maakunnassa.³¹⁷ SNHR:n mukaan siviilejä pidätettiin myös ns. rekonsiliaatiosopimusten piiriin kuuluvilla alueilla Damaskoksen laitamilla (Damaskoksen esikaupunkialueet Rif Dimashqin maakunnassa).³¹⁸

Elokuu

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa pidätettiin elokuussa 2018 mielivaltaisesti yhteensä 62 henkilöä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³¹⁹ SNHR:n mukaan Syyrian hallinto pidätti mielivaltaisesti rekonsiliaatioalueilla eläviä siviilejä sekä sellaisia tällaisille alueille Pohjois-Syyriasta palaavia henkilöitä, jotka olivat käyneet ns. rekonsiliaatioprosessin läpi jo aiemmin. Pidätykset keskittyivät Deraan maakuntaan ja Damaskoksen itäpuolella, Itä-Ghoutan alueella sijaitsevaan Duman kaupunkiin.³²⁰

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin yhteensä 62 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³²¹ SNHR raportoi tapauksista, joissa Syyrian hallinto pidätti mielivaltaisesti rekonsiliaatioalueilla oleskelevia ja tällaisille alueille palaavia henkilöitä. Pidätykset keskittyivät Deraan maakuntaan ja Damaskoksen esikaupunkialueille. Hallinto pidätti edelleen myös aktivistien perheenjäseniä.³²²

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevän raportin mukaan OHCHR:n tietoon tuotiin tapauksia, joissa Syyrian hallinnon joukot olivat pidättäneet takaisinvalloitetuille ja ns. ”paikallisten sovintojen” piiriin kuuluville alueille jääneitä siviilejä Rif Dimashqin maakunnassa ja Homsin maakunnan pohjoisella maaseudulla.³²³

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin yhteensä 42 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³²⁴ SNHR:n mukaan Syyrian

³¹³ Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

³¹⁴ ICRC 30.10.2018.

³¹⁵ SNHR 5.8.2018, 6.

³¹⁶ SNHR 5.8.2018, 4–5.

³¹⁷ Pavlik et. al. 6.9.2018.

³¹⁸ SNHR 5.8.2018, 4–5.

³¹⁹ SNHR 4.9.2018, 6.

³²⁰ SNHR 4.9.2018, 4–5.

³²¹ SNHR 3.10.2018, 6.

³²² SNHR 3.10.2018, 4–5.

³²³ UNSC 23.10.2018, 5.

³²⁴ SNHR 5.11.2018, 7.

hallinto jatkoi pidätyksiä, joiden kohteina oli edelleen rekonsiliaatioprosessin läpikäyneitä henkilöitä. Lokakuussa SNHR raportoi myös Syyriaan lähialueilta palanneiden pidätyksistä. Osa pidätetyistä kuului ns. armahduslakien³²⁵ piiriin ja osa oli solminut hallinnon kanssa myös rekonsiliaatiosopimuksen.³²⁶

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Rif Dimashqin maakunnassa raportoitiin yhteensä 45 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³²⁷ SNHR:n mukaan Syyrian hallinnon toteuttamat pidätykset kohdistuivat aiempien kuukausien tavoin rekonsiliaatioprosessien piiriin kuuluneisiin henkilöihin. Myös naapurimaista Syyrian palanneiden henkilöiden pidätykset jatkuivat.³²⁸

Joulukuu

SNHR:n mukaan Rif Dimashqin maakunnassa pidätettiin joulukuussa 2018 mielivaltaisesti yhteensä 75 henkilöä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³²⁹ SNHR:n mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot pidättivät joulukuussa 2018 aiempien kuukausien tapaan rekonsiliaatioprosesseihin osallistuneita henkilöitä sekä joitain Pohjois-Syyriaan aiempien rekonsiliaatiosopimusten seurauksena paenneita ja sittemmin alkuperäiseen asuinpaikkaansa palanneita henkilöitä. Syyrian hallinto pidätti myös naapurimaista palanneita henkilöitä, jotka kuuluivat edellä mainittujen armahduslakien piiriin. Naapurimaista palanneita pidätettiin erityisesti Damaskoksen esikaupunkialueilla ja Deraan maakunnassa.³³⁰

Oppositiomedia Zaman al-Wasl raportoi 21.12.2018 tapauksesta, jossa Syyrian ilmavoimien tiedustelu olisi siepannut kotietsinnän yhteydessä Itä-Ghoutan alueelle Pohjois-Syyriasta palanneen naisen. Uutissivuston mukaan Itä-Ghoutan alueella olisi raportoitu alueen takaisinvaltauksen jälkeen useita tapauksia, jossa alueelle palanneita naisia olisi pidätetty tekaistujen syytösten perusteella.³³¹

5.3. Deraa

Deraan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 900 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 330 000.³³² Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Deraan maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 362 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 61 200 henkilöä.³³³

Syyrian hallintoa tukevat joukot saivat Etelä-Syyrian oppositioalueen takaisin hallintaansa alueella kesäkuussa 2018 käynnistyneiden sotilasoperaatioiden päätteeksi (ks. alla). Deraan maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa Syyrian hallinnon joukkojen todetaan käynnistäneen Deraan maakunnassa ja muilla vuoden 2018 alkupuolella takaisin valtaamallaan alueilla kampanjan, joka on perustunut mielivaltaisiin pidätyksiin ja

³²⁵ Narmahduslaeista, kkappale 6.9.1.

³²⁶ SNHR 5.11.2018, 4–6.

³²⁷ SNHR 3.12.2018, 7.

³²⁸ SNHR 3.12.2018, 4–5.

³²⁹ SNHR 3.1.2019, 9.

³³⁰ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

³³¹ The Syrian Observer/ Zaman Al Wasl 21.12.2018.

³³² UNFPA 11/2017, 94–95.

³³³ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

vangitsemisiin ja synnyttänyt näille alueille ”pelon ilmapiirin”. Vastaavat pidätyskampanjat ovat kohdistuneet aiemmin erityisesti taisteluikäisiksi käsitettyihin, yli 15-vuotiaisiin miespuolisiin henkilöihin. Vuoden 2018 jälkipuoliskolla pidätysten raportoidaan kohdistuneen myös aktivisteihin, ns. ”siviilipuolustukseen” osallistuneisiin vapaaehtoiisiin (Civil Defense, ”White Helmets”), armeijakarkureihin, viimeaikoina Syyriaan palanneisiin henkilöihin ja muihin yleisesti opposition kannattajiksi miellettyihin henkilöihin.³³⁴

5.3.1. Etelä-Syyrian oppositioalue

Syyrian hallinto ja tämän liittolaiset käynnistivät 19. kesäkuuta 2018 sotilasoperaation Etelä-Syyrian oppositioalueiden takaisinvaltaamiseksi.³³⁵ Human Rights Watchin mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot syyllistyivät keväällä eskaloituneen Itä-Ghoutan offensiivien tavoin myös Etelä-Syyrian sotilasoperaation aikana Etelä-Syyrian oppositioalueille kohdistuviin summittaisiin hyökkäyksiin.³³⁶ YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan Syyrian hallinnon ilma- ja tykistöpommitukset johtivat useiden Etelä-Syyrian oppositioalueen kaupunkien (mm. Busra al-Harir ja Herak) laajamittaiseen tuhoutumiseen. Syyrian hallintoa vastustavat ryhmät perääntyivät oppositioalueen siviiliväestön tavoin Syyrian hallintoa tukevien joukkojen tieltä tehden samalla vain vähäistä vastarintaa. Syyrian hallinnon joukkojen toteuttamat pommitukset ja sotilaallisen toiminnan merkittävä eskaloituminen Syyrian eteläosissa jatkui vielä heinäkuun 2018 alkupuolella, hallintoa vastustavien ryhmien kieltäytyttyä aluksi Syyrian hallinnon aselevolle asettamista ehdoista.³³⁷ Syyrian hallinnon joukot ja hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät pääsivät 6. heinäkuuta 2018 sopimukseen hallinnon Etelä-Syyrian sotilasoperaatioon liittyvien taisteluiden keskeyttämisestä.³³⁸ Tulitauon yhteydessä solmitun ”evakuointisopimuksen” piiriin kuuluneiden taistelijoiden ja siviilien siirtyminen hallintoa vastustavien ryhmien Pohjois-Syyriassa hallitsemille alueille saatiin päätökseen 15. heinäkuuta 2018, minkä jälkeen Syyrian hallinnon joukot käynnistivät hyökkäyksen hallintoa vastustavien ryhmien aseisiin Golanin kukkuloiden vastaisella rajalla.³³⁹

Terroristijärjestö ISIS toteutti heinäkuun 2018 lopulla laajamittaisen hyökkäyksen, joka kohdistui Suweidan maakunnan druusiväestöön. ISIS käynnisti 25. heinäkuuta koordinoitujen hyökkäysten ja itsemurhaiskujen sarjan Suweidan kaupungissa, joka johti satojen ihmisten kuolemaan. ISIS-taistelijat myös hyökkäsivät Suweidan maakunnan itä- ja koillisosissa sijaitseviin kyliin, surmasivat ainakin kahdeksassa kylässä siviilejä näiden perheenjäsenten silmien edessä ja sieppasivat Shabkin kylästä panttivangeiksi 27 naista ja lasta.³⁴⁰ Kaiken kaikkiaan 25. heinäkuuta ISISin panttivankeiksi ottamia druusisiviilejä (naisia ja lapsia) raportoidaan olleen ainakin 32.³⁴¹ Panttivankeja pyrittiin käyttämään keinona Syyrian hallinnon kiristämiseen ja hallinnon joukkojen Daraan maakunnan länsiosassa käynnistämisen ja ISISin paikallisia liittolaisia, Jaish Khalid bin al-Walidia (JKBW; ”Khalid bin al-Walidin armeija”), vastaan suunnatun sotilasoperaation keskeyttämiseen. 30. ja 31. heinäkuuta Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten joukkojen raportoidaan syyllistyneen Deraan maakunnassa Yarmoukin laakson sotilasoperaation yhteydessä antautuneiden ISIS-taistelijoiden teloittamiseen. Myös joidenkin väitetysti ISISiin kytköksissä olevien siviilien raportoidaan saaneen surmansa Yarmoukin laakson operaation aikana, Ma’ariyah’in ja Kuwayyah’in alueella.³⁴² Heinäkuun lopussa Syyrian hallintoa tukevat joukot olivat saaneet takaisin hallintaansa valtaosan aseellisten oppositioryhmien Etelä-Syyriassa hallitsemista alueista. Taistelut ja ilmaiskut jatkuivat kuitenkin edelleen Quneitran maakunnassa

³³⁴ HRC/ IICIS 28.2.2019, 15, 15 n31.

³³⁵ HRC/ IICIS 12.9.2018, 4.

³³⁶ HRW 2019.

³³⁷ HRC/ IICIS 12.9.2018, 10; UNSC 22.8.2018, 1, 2–3.

³³⁸ HRC/ IICIS 12.9.2018, 4.

³³⁹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 10.

³⁴⁰ UNSC 22.8.2018, 5.

³⁴¹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

³⁴² UNSC 22.8.2018, 5.

sijaitsevan Yarmoukin laakson alueella, keskittyen alueille, jotka olivat JKBW:n hallinnassa. Kansainväliset humanitaariset tahot olivat huolissaan Etelä-Syyriassa edelleen käynnissä olevien sotatoimien vaikutuksista JKBW:n hallitsemilla alueilla eläviin siviileihin, joita arvioitiin olevan jopa 55 000. JKBW:n raportoitii myös rajoittavan alueilta poistumaan pyrkivien siviilien liikkumista.³⁴³

OCHA raportoi 2.8.2018 Syyrian hallinnon ottaneen hallintaansa kaikki Etelä-Syyrian oppositioalueet, mukaan lukien alueet JKBW:n hallitsemat alueet Yarmoukin laaksossa.³⁴⁴ International Crisis Groupin mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot onnistuivat valtaamaan Etelä-Syyrian oppositioalueet aiempia kapinallisalueiden takaisinvalloitusoperaatioita nopeammin, alueiden kärsiessä samalla myös vähäisempiä tuhoja. Tämän todetaan olleen seurausta Syyrian hallinnon ja paikallisten kapinallisjohtajien välillä Venäjän välityksellä solmituista antautumissopimuksista (*taswiyat*), joiden puitteissa kapinallisryhmien jäsenet saivat pitää kevyen aseistuksensa ja vapautensa (eli taistelijoiden nimet poistettiin seulontaprosessin jälkeen turvallisuuspalveluiden etsittyjen henkilöiden listalta) vastineeksi Syyrian hallinnon nimellisen vallan palauttamisesta alueille.³⁴⁵

YK:n turvallisuusneuvoston 22.8.2018 päivätyn raportin mukaan Syyrian hallinnon sotatoimet Etelä-Syyrian oppositioalueella johtivat siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin sekä koulujen ja sairaaloiden kaltaisen siviili-infrastruktuurin tuhoutumiseen ja vahingoittumiseen. Heinäkuun alkupuolella Etelä-Syyrian taistelut olivat johtaneet jo arviolta 325 000 henkilön pakenemiseen sotatoimien tieltä. Heinäkuun lopussa uusia Syyrian eteläosista paenneita henkilöitä oli 180 000, joista noin 100 000 Quneitran maakunnasta. Humanitaariset avustuskuljetukset Jordaniasta Syyriaan oli pysäytetty heinäkuussa 2018, eivätkä esimerkiksi Quneitran alueelta heinäkuussa paenneet olleet valtaosin humanitaarisen avun piirissä. Suuri joukko humanitaarisia avustustyöntekijöitä ja peruspalveluiden tarjoajia jäi taisteluiden jalkoihin ja joutui pakenemaan alueelta taisteluita pakenevien siviilien rinnalla.³⁴⁶ YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 päivätyn raportin mukaan Syyrian etelärajalla eli edelleen heinäkuun 2018 lopussa äärimmäisen karuissa olosuhteissa jopa 60 000 Etelä-Syyrian takaisinvalloitusoperaation tieltä paennutta siviiliä. Jordanian ja Israelin hallitusten kerrottiin pitävän edelleen maiden rajat suljettuina. Quneitran maakunnan IDP-leireillä eli edelleen noin 164 000 siviiliä.³⁴⁷

Elokuun alussa Etelä-Syyrian taisteluiden seurauksena sisäisesti siirtymään joutuneiden määräksi arvioitiin jopa 184 000, joskin pienimuotoisen IDP-väestön paluumuuton raportoitii käynnistyneen. Yhteensä 10 064 henkilöä oli evakuoitu Idlibin kapinallisalueelle tai muille hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien Luoteis-Syyriassa hallitsemille alueille.³⁴⁸ YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan Etelä-Syyrian oppositioalueilla vielä heinäkuussa merkittävästi eskaloituneiden sotatoimien raportoitii vähentyneen merkittävästi elokuuhun tultaessa. Valtaosan alueita kesäkuun 2018 lopulta lähtien paenneista arviolta 325 000 henkilöstä raportoitii palanneen kotialueilleen.³⁴⁹ Elokuun 2018 puolivälissä Etelä-Syyrian sotilasoperaatioiden seurauksena sisäisesti siirtymään joutuneiden määräksi arvioitiin 60 000 henkilöä. Humanitaarisen avun tarpeen raportoitii olevan korkea niin kotialueilleen palanneiden kuin muun Etelä-Syyrian väestön keskuudessa. YK osallistui Syyrian Punaisen Puolikuun rinnalla humanitaarisen avun toimittamiseen Etelä-Syyrian alueelle, joskin humanitaaristen toimijoiden pääsy monille alueille oli rajallinen.³⁵⁰ OCHA:n mukaan Syyrian hallinto oli tarjonnut Etelä-Syyrian oppositioalueilla toimineelle lääkintähenkilökunnalle

³⁴³ UNSC 22.8.2018, 3.

³⁴⁴ OCHA 2.8.2018, 1.

³⁴⁵ International Crisis Group 25.2.2019.

³⁴⁶ UNSC 22.8.2018, 1, 2–3.

³⁴⁷ HRC/ IICIS 12.9.2018, 16.

³⁴⁸ OCHA 2.8.2018, 1.

³⁴⁹ UNSC 14.9.2018, 2, 3.

³⁵⁰ UNSC 14.9.2018, 2, 3.

mahdollisuuden alueelle jäämiseen ja ”asemansa selvittämiseen”³⁵¹ turvallisuustarkastuksen läpikäymisen kautta. Oppositioalueiden takaisinvaltauksen jälkeen kaikki alueilla toimineet kansalaisjärjestöt oli kuitenkin lakkautettu, minkä seurauksena järjestöjen työntekijät olivat menettäneet elinkeinonsa ja humanitaarisen avun toimittaminen alueille oli heikentynyt.³⁵²

OCHA esitti elokuun 2018 alussa huolensa Etelä-Syyriassa sisäisesti siirtymään joutuneiden ja kotiseuduilleen palanneiden turvallisuudesta, alueella elävien tarpeiden ollessa vallanvaihdoksen seurauksena mittavat. Suweidan ja Deraan maakuntien maaseutualueilla eläville tarjolla olevat palvelut olivat myös paikallisviranomaisen mukaan puutteelliset. Virallisten siviiliasiakirjojen puute ja turvallisuuteen liittyvät tekijät haittaisivat erityisesti miesten ja nuorten poikien kohdalla IDP-väestön pääsyä jo olemassa olevien leirien tarjoaman turvan piiriin. Erityisesti Quneitran maakunnan kohdalla humanitaarisen avun toimittamisen raportoitiin olevan haastavaa turvallisuustilanteen ja avun toimittamiseen vaadittujen lupien takia. OCHA myös totesi Etelä-Syyrian väestön tarpeen henkilöllisyysasiakirjojen saamiseen korkeaksi, siviilirekisterien ollessa monesti kaukana ja ilman asiakirjoja liikkuvien liikkumisenvapauden rajoitettua.³⁵³

Syyskuussa 2018 Deraan kaupunkiin Etelä-Syyriassa kesällä 2018 käytyjen taisteluiden jälkeen palanneet henkilöt raportoivat mittavista tuhoista, jotka olivat kohdistuneet erityisesti Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien aiemmin hallussaan pitämille alueille. Laajamittaisia tuhoja raportoitiin myös Deraan maakunnan läntisellä maaseudulla, jossa rakennustarvikkeiden korkean hinnan raportoitiin pahentavan palanneiden vaikeuksia kotiensa korjaamisessa asumiskelpoisiksi. YK:n henkilökunnan pääsyn Etelä-Syyrian alueille raportoitiin olevan edelleen hyvin rajallinen, avun toimittamisen jatkuessa yhteistyössä SARCin, ministeriöiden ja paikallisten humanitaaristen yhteistyökumppanien avulla.³⁵⁴ ISW:n 28.9.2018 julkaiseman tilanpäivityksen mukaan Israelin puolustusvoimat (IDF) ilmoitti 13. syyskuuta lopettavansa ”Hyvä naapuri” (eng. Good Neighbour) -nimellä tunnetun humanitaarisen avustusooperaation, jonka yhteydessä Israel oli toimittanut avustuksia (ja tarvittaessa myös Israelin puolella annettua sairaalahoitoa) Golanin kukkuloiden tuntumassa, Quneitran ja Deraan maakunnissa eläville siviileille.³⁵⁵

Syria Directin 12.12.2018 julkaiseman artikkelin mukaan Etelä-Syyrian oppositioalue on muuttunut alueen takaisinvaltauksen ja taisteluiden päättymisen jälkeen – alueella solmittujen rekonsiliaatio- ja aseleposopimusten seurauksena – eri tahojen (joukossa Syyrian hallinnon kanssa sovinnon tehneitä kapinallisryhmiä) vaikutuspiiriin kuuluvien alueiden muodostamaksi ”tilkkutäkiksi”. Osaa alueista hallussaan pitävien entisten kapinallisryhmien ja paikallishallinnon edustajien kerrotaan kyenneen säilyttämään jonkinlaisen autonomian suhteessaan Syyrian hallintoon. Syyrian hallintoa tukevien joukkojen sotilaallisesti haltuunsa ottamalla alueilla hallinnon todetaan kuitenkin kykenevän toimimaan täysin mielensä mukaan. Syria Directin artikkelissa haastateltu paikallinen henkilö kuvaa esimerkiksi Deraan kaupungin eteläisiä, takaisinvalloitusoperaation aikana laajasti tuhoutuneita kaupunginosia ”suureksi vankilaksi”. Syria Directin artikkelissa toisena esimerkkinä tarkastellulla Jassimin alueella järjestyksenpidosta vastaavat rekonsiliaatiosopimuksen turvin valtansa säilyttäneet paikalliset kapinalliset ja ajoittain myös venäläiset sotilaspoliisit, eikä Syyrian hallinnolla ole juurikaan läsnäoloa alueella. Artikkelin mukaan Jassimin alueella toimii myös paikallinen al-Muqawama al-Shabiya (eng. Popular Resistance, suom. ”Kansan vastarinta”) -niminen ryhmittymä, joka on kohdistanut hyökkäyksiä Syyrian hallinnon joukkoihin ja väitetysti myös rekonsiliaatioprosessin läpikäyneisiin kapinallisryhmiin. Syria Directin kolmanneksi esimerkiksi nostamassa Busra al-Shamin kaupungissa paikalliset kapinallisjoukot tekivät Syyrian hallinnon kanssa Venäjän välityksellä

³⁵¹ Tarkemmin ”asemansa selvittämisestä”, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

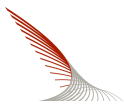
³⁵² OCHA 2.8.2018, 2.

³⁵³ OCHA 2.8.2018, 5–6.

³⁵⁴ UNSC 23.10.2018, 3.

³⁵⁵ ISW 12.10.2018.

sopimuksen, jonka perusteella kapinalliset liittyivät Viidenteen armeijakuntaan ja hallitsevat Busra al-Shamia, Syyrian hallinnon läsnäolon rajoittuessa kaupungissa yhteen poliisiasemaan.³⁵⁶

Syyria-analyttikko Haid Haid raportoi joulukuun 2018 lopulla Etelä-Syyrian entisillä oppositioalueilla puhjennesta uudesta vastarinnasta, joka oli ilmennyt esimerkiksi Syyrian hallinnon joukkoihin kohdistuneina yllätyshyökkäyksinä ja hallinnon kanssa yhteistyötä tekeviin tahoihin kohdistuneina salamurhina.³⁵⁷ Syria Directin 4.2.2019 julkaiseman artikkelin mukaan Etelä-Syyrian asukkaat eivät luota Syyrian hallinnon joukkoihin liittyneiden oppositioryhmien jäseniin, joille on tarjoutunut mahdollisuus käyttää uutta valta-asemaansa oman etunsa ajamiseen ja entisiin ystäviinsä kohdistuviin kostotoimiin. Artikkelissa haastateltujen Etelä-Syyrian takaisinvalloitetun alueiden nykyisten ja entisten (sisäisesti siirtymään joutuneina elävien) asukkaiden mukaan alueiden takaisinvaltaaminen johti paikallisyhteisöjen heikkenemiseen ihmisten toisiaan kohtaan tunteman pelon ja epäluulon sekä tästä seuraavan sosiaalisen eristäytymisen seurauksena. Paikallisten kerrotaan esimerkiksi hyljeksivän oppositioalueiden paikallishallintoon kuuluneita henkilöitä pidätysten, omaisuuden takavarikoimisen ja häirinnän kohteeksi joutumisen pelossa. Eräs artikkelia varten haastateltu, Etelä-Syyrian oppositioalueelta paennut henkilö kertoo välttelevänsä paluuta yhteisöjen sisäisten ilmiantojen uhan takia (ks. luku 2.1.2).³⁵⁸

International Crisis Groupin mukaan helmikuussa 2019, puoli vuotta Etelä-Syyrian oppositioalueiden takaisinvaltauksen jälkeen, alueiden turvallisuus- ja elinolosuhteet ovat epävarmalla pohjalla, mikä ei rohkaise alueilta paenneen IDP-väestön ja pakolaisten paluuta takaisin kotiseudulle. Syyrian hallinto on vakiinnuttanut uudelleen autoritaarisen valtansa alueilla ja Iraniin kytköksissä olevat ryhmät ovat soluttautuneet hallinnon omiin turvallisuusjoukkoihin ja pyrkineet vakiinnuttamaan läsnäoloaan Israelin kanssa solmitun aselepolinjan ja Golanin kukkuloiden lähellä. Venäjä ei ole tehnyt mitään estääkseen Syyrian hallintoa turvautumasta sortotoimiin. Hallinnon raportoidaan pidättäneen valtansa palauttamisen jälkeen satoja muodollisesti rekonsiliaatioprosessin läpi käyneitä kapinallistaistelijoita ja rauhanomaiseen oppositiotoimintaan yhdistettyjä siviilejä. Myös omavaltaisesti toimivat Syyrian turvallisuuspalvelut ovat palauttamassa asemansa Etelä-Syyrian alueella, ja vaikka Venäjän joukkojen läsnäolon kerrotaan hillinneen tähän saakka turvallisuuspalveluiden omavaltaista toimintaa, tämän asetelman ja Venäjän läsnäolon jatkumisesta ei ole olemassa minkäänlaisia takuita. Turvallisuustilanteeseen liittyvän epävarmuuden ohella Etelä-Syyrian siviiliväestön raportoidaan kärsivän myös toimivan infrastruktuurin, peruspalveluiden ja työmahdollisuuksien puutteesta. Tämän kerrotaan olevan seurausta esimerkiksi Jordanian kautta toimitetun humanitaarisen avun päättymisestä ja kriittisen infrastruktuurin kunnostamiseen liittyvistä hidasteista.³⁵⁹

5.3.2. Siviiliuhrit Deraan maakunnassa

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 217 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 177, elokuussa 12, syyskuussa 11, lokakuussa 6, marraskuussa 7 ja joulukuussa 4 (tarkemmin, ks. alla).³⁶⁰

Tilannekatsauksessa tarkasteltua ajanjaksoa käsittelevissä YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa mainituissa, Deraan maakunnassa tapahtuneissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 37 ja haavoittui ainakin 35 siviiliä.³⁶¹

³⁵⁶ Syria Direct/ Al-Noufal et.al 12.12.2018.

³⁵⁷ Haid 24.12.2018.

³⁵⁸ Syria Direct/ Nassar et.al. 4.2.2019.

³⁵⁹ International Crisis Group 25.2.2019.

³⁶⁰ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

³⁶¹ UNSC 22.8.2018, 5, 15; UNSC 14.9.2018, 13; UNSC 11.12.2018, 5.

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deraan maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Taisteluita käytiin Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.³⁶² Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 26 ja haavoittui ainakin 31 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat oletettavasti Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) toteuttamia ilma- ja maaiskuja, jotka kohdistuivat erityisesti Yarmoukin laakson alueelle. Näitä iskuja käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deraan maakunnassa:

- 8.7. kolme siviiliä sai surmansa ja neljä haavoittui väitetyn ilmaiskun osuessa Om Mayadin kaupunkiin Deraan maakunnan itäosassa
- 17.7. neljä siviiliä kuoli väitetyn ilmaiskujen osuessa Aliyah'n kaupunkiin maakunnan länsiosassa
- 17.7. kaksi lasta sai surmansa väitettyjen ilmaiskujen osuessa Tasilin kaupunkiin ISISin hallussaan pitämän Yarmoukin laakson alueella
- 20.7. neljä siviiliä sai surmansa väitettyjen ilmaiskujen osuessa Tasilin kaupunkiin
- 31.7. ainakin 12 siviiliä kuoli ja 27 loukkaantui väitetyissä maa- ja ilmaiskussa, jotka kohdistuivat Shajarah'n kaupunkiin ja Koyan alueelle Yarmoukin laaksossa.³⁶³

Heinäkuussa 2018 Syyriassa vahvistettiin YK:n ja tämän yhteistyötahojen toimesta myös kaksi Deraan alueella tapahtunutta, terveydenhuoltolaitoksiin ja -henkilökuntaan kohdistunutta iskuja, joissa yksi terveydenhuollon työntekijä sai surmansa:

- 5. heinäkuuta kotitekoinen, räjähdysvoimainen raketti osui Deraan terveysviraston rakennukseen.
- 17. heinäkuuta Etelä-Syyrian sotatoimet vahingoittivat Nawan yleistä sairaalaa. Sotatoimien seurauksena sairaalan johtaja sai surmansa ja myös itse rakennus tuhoutui osittain, ollen heinäkuun lopussa edelleen poissa toiminnasta. Sairaalassa toimi sekä Daraan terveysviraston että Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien henkilöstöä.³⁶⁴

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 177 siviiliä. Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (168), ISIS (4).³⁶⁵

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 8 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (8).³⁶⁶

Elokuu

---

³⁶² UNSC 22.8.2018, 2.

³⁶³ UNSC 22.8.2018, 15.

³⁶⁴ UNSC 22.8.2018, 5.

³⁶⁵ SNHR 1.8.2018, 5.

³⁶⁶ SNHR 8.8.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deraan maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Sotatoimet olivat kuitenkin vähentyneet elokuulle 2018 tultaessa merkittävästi Etelä-Syyrian maakunnissa (Deraa, Quneitra ja Suweida). Syyriassa raportoitiin elokuussa 2018 taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.³⁶⁷ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 11 siviiliä. Surmansa saaneet kuolivat sodan räjähtämättömien jäänteiden räjähdyksissä. Valtaosa raportoiduista turvallisuusvälikohtauksista oli Syyrian hallinnon toteuttamia joukkopidätyksiä. Näitä turvallisuusvälikohtauksia käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deraan maakunnassa:

- 2.8. kuusi miespuolista, Yarmoukin laaksossa sijaitsevan Ma'arriyah'n laakson alueelta kotoisin olevaa siviiliä pidätettiin Syyrian hallinnon joukkojen toimesta Ma'arriyahin IDP-leirillä tehdyn taustatarkastuksen yhteydessä. Lisäksi hallinnon joukkojen raportoidaan pidättäneen saman päivän aikana ainakin 72 muuta miestä Lajah'n alueella koillisessa Deraan maakunnassa toteutetuissa pidätysoperaatioissa
- 11.8. Syyrian hallinnon joukot (Ilmavoimien tiedustelu) pidättivät 10 miespuolista henkilöä, jotka olivat mukana Jassimin kaupungista Idlibiin matkalla olleessa, noin 500 henkilön evakuointikuljetuksessa. Pidätettyjä epäiltiin kytköksistä ISISiin. Samana päivänä Da'ilin kaupungissa pidätettiin 25 miestä, pidätyksen syiden jäädessä epäselväksi. 12 pidätetyistä vapautettiin pian pidätyksen jälkeen Venäjän joukkojen puututtua asiaan
- 2–16.8. välisenä aikana 9 henkilöä sai surmansa räjähtämättömien ammusten räjähdyksissä eri puolilla Deraan maakuntaa. 4.8. kaksi lasta sai surmansa räjähdyksissä Shajrah'n ja Nahtah'in kylissä
- 18–22.8. välisenä aikana viisi siviiliä pidätettiin Syyrian ilmavoimien tiedustelun näiden koteihin tekemien ratsioiden yhteydessä Mahajjah'n Uthmanin, Jiabin ja Saydan kylissä Deraan maaseudulla. Pidätettyjä epäiltiin kytköksestä ISISiin.³⁶⁸

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 12 siviiliä.³⁶⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), ISIS (3), jokin muu osapuoli (5).³⁷⁰

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Deraan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.³⁷¹

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 11 siviiliä.³⁷² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (11).³⁷³

Lokakuu

---

³⁶⁷ UNSC 14.9.2018, 2.

³⁶⁸ UNSC 14.9.2018, 13.

³⁶⁹ SNHR 1.9.2018, 5.

³⁷⁰ SNHR 1.9.2018, 5.

³⁷¹ UNSC 23.10.2018.

³⁷² SNHR 1.10.2018, 5.

³⁷³ SNHR 1.10.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Deraan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.³⁷⁴

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 6 siviiliä.³⁷⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), ISIS (2).³⁷⁶

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa vahvistetaan yksi Deraan maakunnassa toimiviin terveydenhuoltolaitoksiin tai -henkilökuntaan kohdistunut isku.

- 2.10. improvisoitu räjähdde vahingoitti Busran kaupungissa sairaalan lähelle pysäköityä ambulanssia. Henkilövahingoilta kuitenkin vältyttiin.³⁷⁷

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan myös yksi Deraan maakunnassa toimiviin oppilaitoksiin vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus. Välikohtauksessa haavoittui 4 siviiliä:

- 6.11. neljä Deir al-Adasin alueella toimivaan peruskoulun oppilasta haavoittui räjähtämättömän ammuksen räjähdyksessä.³⁷⁸

Turvallisuusneuvoston raportissa ei mainita muita Deraan maakunnassa raportoituja turvallisuusvälikohtauksia.

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 7 siviiliä.³⁷⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (7).³⁸⁰

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Deraan maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.³⁸¹ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 4 siviiliä.³⁸² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), jokin muu osapuoli (2).³⁸³

5.3.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Deraan maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon

---

³⁷⁴ UNSC 21.11.2018.

³⁷⁵ SNHR 1.11.2018, 5.

³⁷⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

³⁷⁷ UNSC 11.12.2018, 5.

³⁷⁸ UNSC 11.12.2018, 5.

³⁷⁹ SNHR 1.12.2018, 5.

³⁸⁰ SNHR 1.12.2018, 5.

³⁸¹ UNSC 19.2.2019.

³⁸² SNHR 1.1.2019, 8.

³⁸³ SNHR 1.1.2019, 8.

räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.³⁸⁴ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Deraan maakuntaan oli tehty vuoden aikana 3 rypälepommi-iskua.³⁸⁵ Mine Action Review -julkaisussa viitataan Syyrian Civil Defence -järjestöön (White Helmets), joka on puhdistanut vuosina 2016–2018 alueita Deraan maakunnassa sodan räjähtämättömistä jäänteistä.³⁸⁶ Tanskalainen järjestö Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Deraan maakunnasta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista pääkaupungissa Damaskoksessa.³⁸⁷ Elokuussa 2018 improvisoitujen räjähteiden ja räjähtämättömien ammusten (Unexploded Ordnance, UXO) aiheuttamia siviiliuhreja raportoitiin Syyrian hallinnon joukkojen takaisin valtaamalla alueilla Deraan maakunnassa.³⁸⁸ UNRWA raportoi marraskuussa 2018 Deraan palestiinalaispakolaisten leiristä, jonne se alkaa palauttaa palveluita. Ennen tätä alueelta täytyy järjestön mukaan kuitenkin raivata miinoja.³⁸⁹

5.3.4. Mielivaltaiset pidätykset Deraan maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Deraan maakunnassa 90, joista 68 toteutettiin Syyrian hallinnon ja 22 ISISin toimesta.³⁹⁰ Heinäkuussa 2018 SNHR raportoi asepalvelusikäisten (18–42-vuotiaat), opiskelijoiden ja valtion työntekijöiden pidätyskampanjoista.³⁹¹ ACLED raportoi pakkorekrytointiin ja siihen liittyvien pidätysten määrän kasvaneen kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana Deraan maakunnassa.³⁹² SNHR:n mukaan siviilejä pidätettiin Deraan maakunnassa myös ns. rekonsiliaatiosopimusten piiriin kuuluvilla alueilla.³⁹³

Elokuu

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa pidätettiin elokuussa 2018 mielivaltaisesti yhteensä 82 henkilöä, joista 67 Syyrian hallinnon ja 15 ISISin toimesta.³⁹⁴ SNHR:n mukaan Syyrian hallinto pidätti mielivaltaisesti rekonsiliaatioalueilla eläviä siviilejä sekä sellaisia tällaisille alueille Pohjois-Syyriasta palaavia henkilöitä, jotka olivat käyneet ns. rekonsiliaatioprosessin läpi jo aiemmin. Pidätykset keskittyivät Deraan maakuntaan ja Damaskoksen itäpuolella, Itä-Ghoutan alueella sijaitsevaan Duman kaupunkiin.³⁹⁵

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Deraan maakunnassa raportoitiin yhteensä 109 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³⁹⁶ SNHR raportoi tapauksista, joissa Syyrian hallinto pidätti mielivaltaisesti rekonsiliaatioalueilla oleskelevia ja tällaisille alueille palaavia henkilöitä. Pidätykset keskittyivät Deraan maakuntaan ja Damaskoksen esikaupunkialueille. Hallinto pidätti edelleen myös aktivistien perheenjäseniä.³⁹⁷

³⁸⁴ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

³⁸⁵ SNHR 24.3.2017.

³⁸⁶ Mine Action Review 1.8.2018, 132.

³⁸⁷ Danish Demining Group [päiväämätön].

³⁸⁸ UNSC 14.9.2018, 4.

³⁸⁹ UNRWA 11/2018.

³⁹⁰ SNHR 5.8.2018, 6.

³⁹¹ SNHR 5.8.2018, 4–5.

³⁹² Pavlik et. al. 6.9.2018.

³⁹³ SNHR 5.8.2018, 4–5.

³⁹⁴ SNHR 4.9.2018, 6.

³⁹⁵ SNHR 4.9.2018, 4–5.

³⁹⁶ SNHR 3.10.2018, 6.

³⁹⁷ SNHR 3.10.2018, 4–5.

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Deraan maakunnassa raportoitiin yhteensä 31 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.³⁹⁸ SNHR:n mukaan Syyrian hallinto jatkoi pidätyksiä, joiden kohteina oli edelleen rekonsiliaatioprosessin läpikäyneitä henkilöitä. Lokakuussa SNHR raportoi myös Syyriaan lähialueilta palanneiden pidätyksistä. Osa pidätetyistä kuului ns. armahduslakien piiriin ja osa oli solminut hallinnon kanssa myös rekonsiliaatiosopimuksen.³⁹⁹

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Deraan maakunnassa raportoitiin yhteensä 68 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁰⁰ SNHR:n mukaan Syyrian hallinnon toteuttamat pidätykset kohdistuivat aiempien kuukausien tavoin rekonsiliaatioprosessien piiriin kuuluneisiin henkilöihin. Myös naapurimaista Syyrian palanneiden henkilöiden pidätykset jatkuivat.⁴⁰¹

Joulukuu

SNHR:n mukaan Deraan maakunnassa pidätettiin joulukuussa 2018 mielivaltaisesti yhteensä 62 henkilöä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁰² SNHR:n mukaan Syyrian hallintoa tukevat joukot pidättivät joulukuussa 2018 aiempien kuukausien tapaan rekonsiliaatioprosesseihin osallistuneita henkilöitä sekä joitain Pohjois-Syyriaan aiempien rekonsiliaatiosopimusten seurauksena paenneita ja sittemmin alkuperäiseen asuinpaikkaansa palanneita henkilöitä. Syyrian hallinto pidätti myös naapurimaista palanneita henkilöitä, jotka kuuluivat edellä käsiteltyjen armahduslakien piiriin. Naapurimaista palanneita pidätettiin erityisesti Damaskoksen esikaupunkialueilla ja Deraan maakunnassa.⁴⁰³

5.4. Suweida

Suweidan maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. Suweidan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 328 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 63 000.⁴⁰⁴ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Suweidassa oli elokuussa 2018 arviolta 72 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 600 henkilöä.⁴⁰⁵

Heinäkuussa 2018 ISIS toteutti Suweidan maakunnassa mittavan itsemurhaiskujen sarjan, jossa sai surmansa YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle toimittaman selonteon mukaan jopa yli 300 henkilöä. Iskut kohdistuivat Suweidan druusivähemmistöön. Iskujen aikana ISISin raportoidaan syyllistyneen myös siviilien (naisia ja lapsia) sieppauksiin. Heinäkuun lopussa Etelä-Syyrian alueelta oli evakuoitu Pohjois-Syyrian oppositioalueille lähes 9 500 henkilöä. Lisäksi noin 380 ISIS-taistelijaa oli evakuoitu vielä elokuun 2018 alussa vahvistamattomien tietojen mukaan

---

³⁹⁸ SNHR 5.11.2018, 7.

³⁹⁹ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁴⁰⁰ SNHR 3.12.2018, 7.

⁴⁰¹ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁴⁰² SNHR 3.1.2019, 9.

⁴⁰³ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

⁴⁰⁴ UNFPA 11/2017, 84–85.

⁴⁰⁵ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

Al-Badian autiomaahan Suweidan itäpuolelle.⁴⁰⁶ OCHA:n mukaan ISISin Suweidan kaupungissa ja kaupunkia ympäröivissä kylissä heinäkuun 2018 lopulla toteuttama hyökkäys vaikutti merkittävästi alueen siviilien turvallisuuteen, hyökkäyksen johtaessa siviiliuhrien ohella myös satojen perheiden pakenemiseen kodeistaan.⁴⁰⁷

ISW raportoi 21. elokuuta 2018 tapahtuneesta turvallisuusvälikohtauksesta, jossa tuntemattomaksi jääneet tahot tulittivat Syyrian puolustusministerin kenraali Ali Abdullah Ayyoubin autosaattuetta Suweidan maakunnassa sijaitsevan Tarban alueella. Paikallisväestön raportoidaan myös herjanneen Ayyoubia, joka kiersi alueella seuraamassa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ISISin vastaisen taistelun edistymistä.⁴⁰⁸ ISW:n mukaan Syyrian hallintoa tukevia joukkoja, joukossa Syyrian armeijan 5. ja 9. divisioonan joukkoja ja Libanonin Hizbollah-liikkeen taistelijoita, siirtyi 22.–24. syyskuuta välisenä aikana Idlibin rintamalta Etelä-Syyrian alueelle. Siirron tarkoituksena oli tukea Syyrian hallinnon ISISin vastaisia operaatioita Suweidan maakunnan itäisissä osissa. Syyrian hallinnon ISISin vastaiset operaatiot Suweidan ja Rif Dimashqin maakuntien alueella käynnistyivät elokuussa 2018.⁴⁰⁹ ISISin vastaiset operaatiot ja ISISin sieppaamien druusisiviilien vapauttamisesta käydyt neuvottelut jatkuivat pitkälle syksyyn 2018. Viimeiset siviilit vapautettiin Syyrian hallinnon 8. marraskuuta 2018 Tadmurissa (Palmyra) toteuttaman operaation yhteydessä. Reilua viikkoa myöhemmin hallinnon joukot ilmoittivat puhdistaneensa Badian autiomaan itäosissa sijaitsevan al-Safan tasangon ISISin taistelijoita, minkä yhteydessä ISISin vastainen operaatio Suweidan maakunnassa julistettiin päättyneeksi.⁴¹⁰

5.4.1. Siviiliuhrit Suweidan maakunnassa

SNHR:n mukaan Suweidan maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 71 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 62, elokuussa 5, syyskuussa siviiliuhreja ei raportoitu, lokakuussa siviiliuhreja raportoitiin 1, marraskuussa 3 ja joulukuussa uhreja ei raportoitu (tarkemmin, ks. alla).⁴¹¹ Uhrilukuja tarkasteltaessa on syytä huomata, että SNHR:n mukaan järjestöllä ei ole Suweidan maakunnassa laajaa paikallisverkostoa, mikä vaikeuttaa siviiliuhreja koskevien tietojen saamista ja vahvistamista maakunnan alueella.⁴¹²

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan ISISin 25. heinäkuuta 2018 käynnistämän hyökkäyksen ainakin 220 kuolonuhrista monet olivat siviilejä. Tämän lisäksi tilannekatsauksessa tarkasteltua ajanjaksoa käsittelevissä YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa mainituissa, Suweidan maakunnassa tapahtuneissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 4 siviiliä. Kaikki turvallisuusneuvoston raporteissa mainitut siviiliuhrit liittyvät ISISin 25. heinäkuuta 2018 toteuttamaan hyökkäykseen, hyökkäyksen yhteydessä otettujen panttivankien teloituksiin (2) ja panttivankien vapautusoperaation yhteydessä koituneisiin siviiliuhreihin (2 siviilikuolonuhria).⁴¹³ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan edellä mainitun hyökkäyksen yhteydessä olisi saanut surmansa ainakin 268 henkilöä (joukossa ainakin 200 siviiliä), minkä lisäksi ainakin 170 siviiliä olisi haavoittunut. Tämän lisäksi ISISin raportoidaan teloittaneen yhteensä 3 panttivankia, 2 panttivangin saadessa surmansa vapautusoperaation yhteydessä.⁴¹⁴

⁴⁰⁶ UNSC 22.8.2018, 1, 2–3.

⁴⁰⁷ OCHA 2.8.2018, 5–6.

⁴⁰⁸ ISW 7.9.2018.

⁴⁰⁹ ISW 28.9.2018.

⁴¹⁰ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

⁴¹¹ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁴¹² SNHR 16.10.2018, 2.

⁴¹³ UNSC 22.8.2018, 15; UNSC 14.9.2018, 12; UNSC 21.11.2018, 12; UNSC 11.12.2018, 13.

⁴¹⁴ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Suweidan maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴¹⁵

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan yksi, OHCHR:n dokumentoitu, Syyrian siviiliväestöön Suweidan maakunnassa vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus. Kyseessä on edellä mainittu, ISISin Suweidan kaupungissa ja sen itäpuolella 25.7. käynnistämä hyökkäysten ja itsemurhaiskujen sarja, jossa sai surmansa ainakin 220 henkilöä (joukossa sotilaita ja siviilejä):

- 25.7. käynnistyi ISISin koordinoitujen itsemurhaiskujen ja hyökkäysten sarja, joka kohdistui sotilas ja siviilikohteisiin Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla. Suweidan kaupungissa iskut kohdistuivat kaupungissa sijaitsevan markkinapaikalle ja Najmah'n ja Mashnaqah'n liikenneympyröiden läheisyyteen. Tämän lisäksi iskuja tehtiin maaseutukyliin maakunnan itä- ja koillisosissa. Ainakin 220 sotilasta ja siviiliä kuoli tai loukkaantui iskussa OHCHR:n ollessa kykenemätön vahvistamaan siviiliuhrien tarkkaa määrää.⁴¹⁶

Turvallisuusneuvoston raportissa esitetyjä tietoja tarkennetaan YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa. Raportin mukaan Suweidan kaupungissa sai 25.7.2018 surmansa ainakin 200 siviiliä, minkä lisäksi ainakin 170 haavoittui. Tutkintakomissio ei raportoi tietoa kaikista Suweidan maaseudulla surmansa saaneista siviileistä. Pelkästään al-Shabkin kylässä surmansa saaneita kerrotaan olleen ainakin 68.⁴¹⁷

SNHR:n mukaan Suweidan maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 62 siviiliä. Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (1), ISIS (61).⁴¹⁸ (SNHR:n arvio on selkeästi YK-järjestöjen raportoimia lukuja alhaisempi.)

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Suweidan maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Sotateot olivat kuitenkin vähentyneet elokuulle 2018 tultaessa merkittävästi Etelä-Syyrian maakunnissa (Deraa, Quneitra ja Suweida). Elokuussa Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴¹⁹

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainitaan yksi OHCHR:n dokumentoitu, Syyrian siviiliväestöön Suweidan maakunnassa vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus. Kyseessä on ISISin heinäkuussa toteuttamaan laajamittaiseen iskuun liittyvä turvallisuusvälikohtaus, jossa yksi siviili surmattiin:

- 2.8. ISISin raportoidaan mestanneen yhden Suweidan itäiseltä maaseudulta 25.7. hyökkäyksen yhteydessä siepatuista panttivangeista. Mestauksesta julkaistulla videolla

⁴¹⁵ UNSC 22.8.2018, 2.

⁴¹⁶ UNSC 22.8.2018, 15.

⁴¹⁷ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

⁴¹⁸ SNHR 1.8.2018, 5.

⁴¹⁹ UNSC 14.9.2018, 2.

ISIS vaati Syyrian hallinnon pidättämien ISISin jäsenten vapauttamista vastineeksi panttivankien vapauttamisesta.⁴²⁰

SNHR:n mukaan Suweidan maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 5 siviiliä.⁴²¹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), ISIS (2), jokin muu osapuoli (1).⁴²²

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston tai SNHR:n syyskuuta 2018 käsittelevissä raporteissa ei mainita Suweidan maakunnassa tapahtuneita, siviiliuhreja vaatineita turvallisuusvälikohtauksia.⁴²³

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset ja tapahtumat Suweidan maakunnassa. Tapaukset liittyvät ISISin heinäkuussa 2018 toteuttamaan laajamittaiseen hyökkäykseen ja niissä sai surmansa 1 siviili:

- 1.10. ISIS teloitti toisen Shabkin kylästä (25.7.2018) sieppaamistaan 27 panttivangista. Teloituksen kerrottiin olevan kosto Syyrian hallinnon ISISin vastaisista operaatioista Suweidan itäosissa, Tulul al-Safan alueella
- 19.10. ISIS vapautti yhteensä 6 edellä mainituista panttivanteista vastineeksi Syyrian hallinnon vapauttamista 17 naispuolisesta, ISISiin kytköksissä olevasta henkilöstä.⁴²⁴

SNHR:n mukaan Suweidan maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 1 siviili.⁴²⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (1).⁴²⁶

Marraskuu

Marraskuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin ilmaiskujen, tykistötulen, maataisteluiden ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista.⁴²⁷ YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan yksi, OHCHR:n dokumentoima, Syyrian siviiliväestöön Suweidan maakunnassa vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus. Kyseessä on ISISin heinäkuussa 2018 Suweidassa toteuttamaan laajamittaiseen hyökkäykseen liittyvä panttivankien vapautusoperaatio, jossa sai surmansa 2 siviiliä.

- 8.11. ISISin panttivangiksi ottamat 19 druusisiviiliä vapautettiin Syyrian hallinnon joukkojen toteuttaman vapautusoperaation päätteeksi. Kahden nuoren pojan raportoidaan saaneen surmansa vapautusoperaation aikana.⁴²⁸

SNHR:n mukaan Suweidan maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 3 siviiliä.⁴²⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (1), jokin muu osapuoli (2).⁴³⁰

⁴²⁰ UNSC 14.9.2018, 12.

⁴²¹ SNHR 1.9.2018, 5.

⁴²² SNHR 1.9.2018, 5.

⁴²³ UNSC 23.10.2018; SNHR 1.10.2018.

⁴²⁴ UNSC 21.11.2018, 12.

⁴²⁵ SNHR 1.11.2018, 5.

⁴²⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁴²⁷ UNSC 11.12.2018, 2.

⁴²⁸ UNSC 11.12.2018, 13.

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Suweidan maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁴³¹ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

Myöskään SNHR:n joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole mainintaa siviiliuhreista, joita olisi raportoitu Suweidan maakunnassa.⁴³²

5.4.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Suweidan maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁴³³ Tanskalainen järjestö Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Suweidan maakunnasta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista pääkaupungissa Damaskoksessa.⁴³⁴ Landmine & Cluster Munition Monitor -kansalaisjärjestön elokuussa 2018 julkaiseman tiedon mukaan rypälepommeja oli käytetty hiljattain Suweidan maakunnassa.⁴³⁵

5.4.3. Mielivaltaiset pidätykset Suweidan maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Suweidan maakunnassa 18, joista 7 Syyrian hallinnon ja 11 ISISin toimesta.⁴³⁶ YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan ISIS sieppasi heinäkuussa 2018 Suweidan maakunnassa ainakin 32 siviiliä.⁴³⁷

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin yhteensä 6 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴³⁸

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevän raportin mukaan terroristijärjestö ISIS piti edelleen elokuussa 2018 panttivankeinaan ainakin 27 siviiliä, jotka järjestö oli siepannut Suweidan alueella 25. heinäkuuta toteutetun hyökkäyksen yhteydessä. ISISin raportoidaan uhanneen surmata panttivangit, mikäli Syyrian hallinto ja tämän liittolaiset eivät suostuisi järjestön vaatimuksiin. Elokuussa järjestön raportoitiin myös surmanneen ainakin yhden panttivangeista.⁴³⁹

Syyskuu

---

⁴²⁹ SNHR 1.12.2018, 5.

⁴³⁰ SNHR 1.12.2018, 5.

⁴³¹ UNSC 19.2.2019.

⁴³² SNHR 1.1.2019.

⁴³³ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁴³⁴ Danish Demining Group [päiväämätön].

⁴³⁵ Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

⁴³⁶ SNHR 5.8.2018, 6.

⁴³⁷ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

⁴³⁸ SNHR 4.9.2018, 6.

⁴³⁹ UNSC 14.9.2018, 5.

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin yhteensä 9 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁴⁰

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa ISISin todettiin pitävän edelleen panttivankinaan Suweidan alueelta siepattuja siviilejä.⁴⁴¹

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin yhteensä 9 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁴²

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan lokakuun 2018 lopulle tultaessa ISIS oli teloittanut heinäkuussa 2018 sieppaamistaan 27 siviilistä kaksi. ISIS vapautti 19.10. kaksi sieppaamaansa naista ja 4 lasta.⁴⁴³

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin yhteensä 10 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁴⁴ Syyrian hallinnon joukot toteuttivat 8. marraskuuta onnistuneen operaation ISISin heinäkuussa sieppaamien druusisiviilien vapauttamiseksi. YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan panttivankeja pidettiin Homsin maakunnan alueella Tadmurissa (Palmyra) sijaitsevassa luolassa. 2 panttivankeja sai surmansa vapautusoperaation aikana, minkä lisäksi 3 panttivankeja teloitettiin vankeusjakson aikana.⁴⁴⁵

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Suweidan maakunnassa raportoitiin yhteensä 9 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁴⁶

5.5. Quneitra

Quneitran alueella tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien (ml. ISIS) välillä käytyjä taisteluja käsitellään edellä Deraan maakunnan turvallisuustilanteen yhteydessä (ks. Etelä-Syyrian oppositioalue). Tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) maakunta on Syyrian hallinnon joukkojen hallinnassa. Quneitran maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 101 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 49 000.⁴⁴⁷ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Quneitran maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 49 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 1700 henkilöä.⁴⁴⁸

---

⁴⁴⁰ SNHR 3.10.2018, 6.

⁴⁴¹ UNSC 23.10.2018, 5.

⁴⁴² SNHR 5.11.2018, 7.

⁴⁴³ UNSC 21.11.2018, 5.

⁴⁴⁴ SNHR 3.12.2018, 7.

⁴⁴⁵ HRC/ IICIS 28.2.2019, 9.

⁴⁴⁶ SNHR 3.1.2019, 9.

⁴⁴⁷ UNFPA 11/2017, 128–129.

⁴⁴⁸ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

5.5.1. Siviiliuhrit Quneitran maakunnassa

SNHR:n mukaan Quneitran maakunnassa kuoli heinäkuussa 10 siviiliä.⁴⁴⁹ Muina tilannekatsauksen tarkastelujakson piiriin kuuluvina kuukausina SNHR ei raportoi siviiliuhreista Quneitran maakunnassa.⁴⁵⁰

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevässä raportissa mainituissa, Quneitran maakunnassa tapahtuneissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 13 ja haavoittui ainakin 1 siviili.⁴⁵¹ Quneitran maakunnassa raportoituja siviiliuhreja ei mainita muissa tämän tilannekatsauksen tarkastelujaksoa käsittelevissä turvallisuusneuvoston raporteissa.⁴⁵²

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Quneitran maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴⁵³ YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraava, OHCHR:n dokumentoima, Syyrian siviiliväestöön vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus Quneitran maakunnassa, jossa sai surmansa ainakin 13 ja haavoittui ainakin 1 siviili. Kyseessä oli oletettavasti Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten toteuttama ilmaisku:

- 17.7. ainakin 13 siviiliä sai surmansa ja yksi haavoittui vakavasti väitetyn ilmaiskun osuessa Ayn al-Tinah'n kaupungissa sijaitsevaan kouluun. Uhrien kerrottiin olleen sisäisesti siirtymään joutuneita Deraan maakunnasta.⁴⁵⁴

SNHR:n mukaan Quneitran maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 10 siviiliä. Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (7), jokin muu osapuoli (5).⁴⁵⁵

SNHR:n mukaan Quneitran maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 1 hyökkäys elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (1).⁴⁵⁶

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Quneitran maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Elokuulle tultaessa sotatoimien raportoitiin kuitenkin vähentyneen merkittävästi Etelä-Syyrian maakunnissa (Deraa, Quneitra ja Suweida). Elokuussa 2018 Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴⁵⁷

⁴⁴⁹ SNHR 1.8.2018, 5.

⁴⁵⁰ SNHR 1.9.2018, 1.10.2018, 1.11.2018, 1.12.2018 & 1.1.2019.

⁴⁵¹ UNSC 22.8.2018, 14.

⁴⁵² UNSC 14.9.2018; UNSC 23.10.2018; UNSC 21.11.2018; UNSC 19.2.2019.

⁴⁵³ UNSC 22.8.2018, 2.

⁴⁵⁴ UNSC 22.8.2018, 14.

⁴⁵⁵ SNHR 1.8.2018, 5.

⁴⁵⁶ SNHR 8.8.2018, 5.

⁴⁵⁷ UNSC 14.9.2018, 2.

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Quneitran maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁵⁸ SNHR ei raportoi elokuussa 2018 Quneitran maakunnassa koituneista siviiliuhreista.⁴⁵⁹

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Quneitran maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁶⁰ SNHR ei raportoi syyskuussa 2018 Quneitran maakunnassa koituneista siviiliuhreista.⁴⁶¹

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Quneitran maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁶² SNHR ei raportoi lokakuussa 2018 Quneitran maakunnassa koituneista siviiliuhreista.⁴⁶³

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Quneitran maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁶⁴ SNHR ei raportoi marraskuussa 2018 Quneitran maakunnassa koituneista siviiliuhreista.⁴⁶⁵

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Quneitran maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁴⁶⁶ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

Myöskään SNHR ei raportoi joulukuussa 2018 Quneitran maakunnassa koituneista siviiliuhreista.⁴⁶⁷

5.5.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Quneitran maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁴⁶⁸ Mine Action Review -julkaisussa viitataan Syyrian Civil Defence -järjestöön (White Helmets), joka on puhdistanut vuosina 2016–2018 alueita Quneitran maakunnassa sodan räjähtämättömistä jäänteistä.⁴⁶⁹ Syyrian valtiollinen uutistoimisto SANA uutisoi lokakuussa 2018, että Quneitran maakunnan länsiosista löytyi varastoituina panssarintorjuntamiinoja.⁴⁷⁰

---

⁴⁵⁸ UNSC 14.9.2018.

⁴⁵⁹ SNHR 1.9.2018.

⁴⁶⁰ UNSC 23.10.2018.

⁴⁶¹ SNHR 1.10.2018.

⁴⁶² UNSC 21.11.2018.

⁴⁶³ SNHR 1.11.2018.

⁴⁶⁴ UNSC 11.12.2018.

⁴⁶⁵ SNHR 1.12.2018.

⁴⁶⁶ UNSC 19.2.2019.

⁴⁶⁷ SNHR 1.1.2019.

⁴⁶⁸ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁴⁶⁹ Mine Action Review 1.8.2018, 132.

⁴⁷⁰ SANA 31.10.2018.

5.5.3. Mielivaltaiset pidätykset Quneitran maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Quneitran maakunnassa 2, joista molemmat Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷¹ Heinäkuussa 2018 SNHR raportoi asepalvelusikäisten (18–42-vuotiaat), opiskelijoiden ja valtion työntekijöiden pidätyskampanjoista.⁴⁷² ACLED raportoi pakkorekrytöinnin ja siihen liittyvien pidätysten määrän kasvaneen kesäkuun ja syyskuun välisenä aikana Quneitran maakunnassa.⁴⁷³

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Quneitran maakunnassa raportoitiin yhteensä 2 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷⁴

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Quneitran maakunnassa raportoitiin yhteensä 3 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷⁵

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Quneitran maakunnassa raportoitiin yhteensä 4 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷⁶

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Quneitran maakunnassa raportoitiin yhteensä 5 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷⁷

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Quneitran maakunnassa raportoitiin yhteensä 5 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁴⁷⁸

5.6. Homs

Homsin maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. Homsin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,4 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 355 000.⁴⁷⁹ REACHin maaliskuussa 2018 ilmestyneen tutkimuksen mukaan Homsin piirikunnan (ml. Homsin kaupunki) alkuperäisistä asukkaista arviolta 25–49 % oli paennut alueelta.⁴⁸⁰ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan

---

⁴⁷¹ SNHR 5.8.2018, 6.

⁴⁷² SNHR 5.8.2018, 4–5.

⁴⁷³ Pavlik et. al. 6.9.2018.

⁴⁷⁴ SNHR 4.9.2018, 6.

⁴⁷⁵ SNHR 3.10.2018, 6.

⁴⁷⁶ SNHR 5.11.2018, 7.

⁴⁷⁷ SNHR 3.12.2018, 7.

⁴⁷⁸ SNHR 3.1.2019, 9.

⁴⁷⁹ UNFPA 11/2017, 108–109.

⁴⁸⁰ REACH Initiative 3/2018 b, 3.

Homsissa oli elokuussa 2018 arviolta 327 800 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 49 300 henkilöä.⁴⁸¹

5.6.1. Homsin kaupunki

Financial Timesin 2.8.2017 julkaiseman, Erika Solomonin laatiman reportaasin mukaan eri uskonnollisten ryhmien väliset sektaariset jännitteet olivat vuoden 2017 elokuussa fyysisesti läsnä Homsin kaupungin katukuvassa. Sunnimuslimien asuinalueet olivat tyhjiillään ja raunioina. Alaviittien asuttamat kaupunginosat olivat kokeneet vahinkoa, mutta edelleen pystyssä ja täynnä Syyrian hallintoa tukevien militioiden värväystoimistoja. Alaviitteja pidetään erityisesti Homsin kaupungissa Syyrian hallinnon suosimana vähemmistönä. Solomonin mukaan alaviitteja löytyy kuitenkin kaupungin kaikista yhteiskuntaluokista ja näistä monet ovat melko köyhiä. Joidenkin Solomonin haastattelemien paikallisten mukaan Homsin kaupungin asemakaava erottelee eri uskonnolliset ryhmät omiin erillisiin kaupunginosiinsa, minkä arvioidaan ruokkivan eri ryhmien välistä vierauden tunnetta ja levottomuuksia myös tulevaisuudessa. Solomonin reportaasin perusteella vain harvojen Syyrian hallinnon vastustajiin yhdistettyjen Baba Amrin ja al-Waerin kaupunginosien asukkaiden oli sallittu palata elokuuhun 2017 tultaessa takaisin koteihinsa ja kyseiset kaupunginosat olivat tiukasti Syyrian turvallisuuskoneiston valvonnassa.⁴⁸²

Synaps Networkin elokuussa 2018 julkaiseman laajan artikkelin mukaan Homsin kaupungin sektaariset jakolinjat ovat ilmiselviä vaikuttaen kaikkeen tavanomaisesta päivittäisestä kanssakäymisestä jälleenrakennukseen ja sodan uhrien auttamiseen. Homsin alaviittiväestön edustajat kokevat tulleen sunniväestön toteuttaman hyökkäyksen kohteeksi ja ovat osoittaneet tämän vuoksi tyytymättömyytensä myös kaupungin sunnialueilla tehdyistä rajallisista kunnostustoimista. Homsin sunniväestön edustajat taas kokevat tulleen vaiennetuksi ja tukahdutetuksi. Erään Synapsin haastatteleman paikallisen sunnin mukaan Homsin alaviittialueet olisivat hyötyneet sodasta valtavasti ja muuttuneet paikallisten militioiden hallitsemiksi pienoিসvaltioiksi, joiden alueelle virallisten turvallisuusjoukkojen valta ei aina ulotu (ks. luku 2.1.2). Homsin yhteiskuntaelämän todetaan tuovan selkeästi näkyväksi ilmiön, jossa sodasta hyötynyt harvalukuinen joukko syyrialaisia on rikastunut valtaväestön ajautuessa köyhyyteen. Synapsin mukaan Homsin, kuten myös muun Syyrian, yhteiskuntaa määrittää myös voimakas jako Syyrian hallinnon kannattajiin ja vastustajiin, joka on leimannut kokonaisia perheitä, asuinalueita, kyliä ja kaupunkeja tavalla, jonka vaikutukset tulevat näkymään Syyriassa vuosikymmenten ajan.⁴⁸³

5.6.2. Al-Tanfin rajavyöhyke ja Rukbanin leiri

Yhdysvaltojen johtama liittouma ja tämän paikalliset liittolaiset ovat pitäneet hallinnassaan Itä-Syyriassa sijaitsevaa Syyrian ja Irakin välistä al-Tanfin rajanylityspistettä vuodesta 2016 lähtien. Eri arvioissa rajavyöhykkeen katsotaan ulottuvan Homsin ja Rif Dimashqin maakuntien alueelle. Rif Dimashqin maakunnassa, al-Tanfin rajavyöhykkeellä sijaitseva Rukbanin pakolaisleiri on ainoa vyöhykkeellä sijaitseva pysyvämpi asutuskeskus. Alueella toimii Syyrian hallintoa vastustavia aseellisia ryhmiä, jihadisteja ja paikallisten heimojen asejoukkoja. Yhdysvaltojen johtaman liittouman tukema Maghawir al-Thawra -kapinallisryhmä on vastannut rajavyöhykettä ympäröivän autiomaan valvonnasta.⁴⁸⁴ ISW:n 28.9.2018 julkaiseman tilanpäivityksen mukaan Venäjä ja Yhdysvaltojen aiemmin tukema, Rukbanin leirin alueella toimiva aseellinen oppositioryhmä Liwa Shuhada al-Qaryatayn pääsivät 16. syyskuuta sovintoon ryhmän taistelijoiden evakuoimisesta kapinallisryhmien Aleppon maakunnan pohjoisosissa hallitsemille alueille. Evakuointisopimuksen piiriin raportoitii kuuluvan jopa 5 000 henkilöä, joukossa kapinallistaistelijoita ja näiden perheitä.⁴⁸⁵ Arviot Rukbanin leirin asukasmäärästä vaihtelevat

⁴⁸¹ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁴⁸² FT/ Solomon 3.8.2017.

⁴⁸³ Synaps Network 6.8.2018.

⁴⁸⁴ Lund 14.12.2018, 51–52.

⁴⁸⁵ ISW 28.9.2018.

30 000 ja yli 50 000 välillä. Humanitaarinen tilanne leirillä on huono. Leirillä toimii yksi terveysasema, josta saa vain perustasosta ensiapua. Jotkut erityissairaanhoidon tarvitsevat ihmiset ovat päässeet hoitoon Jordanian puolelle.⁴⁸⁶

5.6.3. Siviiliuhrit Homsin maakunnassa

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 220 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 133, elokuussa 44, syyskuussa 6, lokakuussa 10, marraskuussa 18 ja joulukuussa 9 (tarkemmin, ks. alla).⁴⁸⁷ YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa mainitaan vain muutama OHCHR:n Homsin maakunnassa vuoden 2018 jälkipuoliskolla raportoima turvallisuusvälikohtaus. OHCHR:n maakunnassa raportoimat siviilikuolonuhrit olivat seurausta Rukbanin pakolaisleirin (sijaitsee al-Tanfin rajavyöhykkeellä, Rif Dimashqin maakunnassa) humanitaarisen tilanteen heikkenemisestä (ks. alla).

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Homsin maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴⁸⁸ YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole kuitenkaan listattu yhtäkään OHCHR:n Homsin maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁸⁹

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 133 siviiliä.⁴⁹⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (130), ISIS (2), jokin muu osapuoli (1).⁴⁹¹

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Homsin maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Elokuussa 2018 Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁴⁹² YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Homsin maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁴⁹³

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 44 siviiliä.⁴⁹⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (14), jokin muu osapuoli (30).⁴⁹⁵

Syyskuu

⁴⁸⁶ UN 13.12.2018; Health Cluster 31.10.2018, 1–3; Humanitarian worker, Amman, April 2018, viitattu Lund 14.12.2018, 52.

⁴⁸⁷ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁴⁸⁸ UNSC 22.8.2018, 2.

⁴⁸⁹ UNSC 22.8.2018.

⁴⁹⁰ SNHR 1.8.2018, 5.

⁴⁹¹ SNHR 1.8.2018, 5.

⁴⁹² UNSC 14.9.2018, 2.

⁴⁹³ UNSC 14.9.2018.

⁴⁹⁴ SNHR 1.9.2018, 5.

⁴⁹⁵ SNHR 1.9.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraava, OHCHR:n dokumentoima, Syyrian siviiliväestöön vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus Homsin maakunnassa. Kyseessä on Syyrian hallinnon entisen Rastanin oppositioenklaavin alueella toteuttama joukkopidätys:

- 14.9. ainakin 11 miespuolista siviiliä siepattiin Syyrian hallinnon turvallisuusjoukkojen toimesta hallinnon kontrolloimassa Rastanin kaupungissa, Homsin pohjoisella maaseudulla. Pidätettyjen raportoidaan olleen ”White Helmets” -järjestön entisiä jäseniä, jotka olivat jääneet alueelle toukokuussa 2018 alueella toteutetun rekonsiliaation jälkeen. OHCHR:n saamien tietojen mukaan pidätettyjä olisi syytetty osallisuudesta hallintoa vastustavien ryhmien väitetysti toteuttamiin kemiallisiin iskuihin.⁴⁹⁶

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 6 siviiliä.⁴⁹⁷ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), jokin muu osapuoli (2).⁴⁹⁸

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestön turvallisuuteen vaikuttaneet tapahtumat Homsin maakunnassa. Kaikki tapahtumat liittyvät Syyrian Jordanian vastaisella rajalla sijaitsevan Rukbanin leirin humanitaarisen tilanteen heikkenemiseen ja ne vaativat yhteensä 3 kuolonuhria:

- 6.10. Tadmurin (Palmyran) alueelta kotoisin oleva 58-vuotias naispuolinen siviili kuoli puutteellisen terveydenhuollon seurauksena Rukbanin IDP-leirillä.
- 8.10. 16-vuotias poika kuoli Rukbanin leirillä aliravitsemukseen liittyvien komplikaatioiden seurauksena.
- 27.10. 8 kuukauden ikäinen poikavauva kuoli Rukbanin leirillä sairastamansa A hepatiitin seurauksena.⁴⁹⁹

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 10 siviiliä.⁵⁰⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (9), jokin muu osapuoli (1).⁵⁰¹

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Homsin maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten, tarkka-ampujatulen ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista.⁵⁰² YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Homsin maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁵⁰³

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 18 siviiliä.⁵⁰⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku

---

⁴⁹⁶ UNSC 23.10.2018, 15.

⁴⁹⁷ SNHR 1.10.2018, 5.

⁴⁹⁸ SNHR 1.10.2018, 5.

⁴⁹⁹ UNSC 21.11.2018, 14.

⁵⁰⁰ SNHR 1.11.2018, 5.

⁵⁰¹ SNHR 1.11.2018, 5.

⁵⁰² UNSC 11.12.2018, 2.

⁵⁰³ UNSC 11.12.2018.

⁵⁰⁴ SNHR 1.12.2018, 5.

sulkeissa): Syyrian hallinto (7), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (6), jokin muu osapuoli (5).⁵⁰⁵

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Homsin maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁵⁰⁶ Raportti on siinä käsiteltujen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Homsin maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 9 siviiliä.⁵⁰⁷ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (3), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (6).⁵⁰⁸

5.6.4. Sodan räjähtämättömät jäänteet Homsin maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁵⁰⁹ Tanskalainen Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Homsin maakunnasta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista pääkaupungissa Damaskoksessa.⁵¹⁰ Oppositiomedia Zaman al-Wasl uutisoi toukokuussa 2018, että neljä White Helmets -järjestön jäsentä menehtyi raivatessaan miinoja Homsin maakunnassa, minkä lisäksi 12 henkilöä haavoittui.⁵¹¹

5.6.5. Mielivaltaiset pidätykset Homsin maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Homsin maakunnassa 29, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵¹²

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Homsin maakunnassa raportoitiin yhteensä 31 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵¹³ Homsin kaupungeissa pidätettiin henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioiryhmiin. Syyrian hallinto pidätti hallussaan pitämillään alueilla myös vuoden 2011 kansannousuun osallistuneita aktivisteja.⁵¹⁴

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Homsin maakunnassa raportoitiin yhteensä 23 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵¹⁵

---

⁵⁰⁵ SNHR 1.12.2018, 5.

⁵⁰⁶ UNSC 19.2.2019.

⁵⁰⁷ SNHR 1.1.2019, 8.

⁵⁰⁸ SNHR 1.1.2019, 8.

⁵⁰⁹ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁵¹⁰ Danish Demining Group [päiväämätön].

⁵¹¹ The Syrian Observer (Zaman al-Wasl) 17.5.2018.

⁵¹² SNHR 5.8.2018, 6.

⁵¹³ SNHR 4.9.2018, 6.

⁵¹⁴ SNHR 4.9.2018, 4–5.

⁵¹⁵ SNHR 3.10.2018, 6.

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevän raportin mukaan OHCHR:n tietoon tuotiin tapauksia, joissa Syyrian hallinnon joukot olivat pidättäneet takaisinvalloitetuille ja ns. ”paikallisten sovintojen” piiriin kuuluville alueille jääneitä siviilejä Rif Dimashqin maakunnassa ja Homsin maakunnan pohjoisella maaseudulla.⁵¹⁶

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Homsin maakunnassa raportoitiin yhteensä 28 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵¹⁷ SNHR:n mukaan Syyrian hallinnon turvallisuuspalvelut, erityisesti Syyrian ilmavoimien tiedustelu ja sotilastiedustelu sieppasivat lokakuussa ihmisiä myös lunnastarkoituksissa. Tällaiset sieppaustapaukset keskittyivät Haman, Latakian ja Homsin kaupunkeihin ja niiden kohteiksi valikoitui erityisesti naisia ja lapsia. Myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon yhdistettyjä henkilöitä pidätettiin, pidätysten keskittyessä edellä mainittuihin kaupunkeihin.⁵¹⁸

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Homsin maakunnassa raportoitiin yhteensä 31 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵¹⁹ Edellä lokakuun yhteydessä mainitut tiedustelupalvelut jatkoivat sieppauksiaan lunnaiden toivossa, naisten ja lasten ollessa edelleen sieppausten pääasiallisia kohteita. Aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä pidätettiin edelleen, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa.⁵²⁰

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Homsin maakunnassa raportoitiin yhteensä 32 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵²¹ SNHR:n mukaan edellä mainitut Syyrian tiedustelupalvelut jatkoivat ihmisten pidättämistä lunnaiden toivossa, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa. Kohteina olivat edelleen erityisesti naiset ja lapset. Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa pidätettiin edelleen myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä.⁵²²

5.7. Hama

Valtaosa Haman maakunnasta on tämän tilannekatsauksen kirjoitushetkellä (helmikuussa 2019) Syyrian hallinnon joukkojen hallinnassa. Jotkin maakunnan pohjoisista alueista kuuluvat kuitenkin edelleen ns. Idlibin kapinallisalueeseen.⁵²³ Haman maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,5 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 288 000.⁵²⁴ REACHin huhtikuussa 2018 julkaisemien tietojen mukaan eri puolilla maakuntaa on monia alueita, joilta on paennut 50–74 % tai 75–100 % alkuperäisestä väestöstä. Haman kaupungin joistain osista on paennut enintään neljäsosa väestöstä, osasta 50–74 %. Maakunnan eri puolilla on taisteltu paljon Syyrian sodan eri

⁵¹⁶ UNSC 23.10.2018, 5.

⁵¹⁷ SNHR 5.11.2018, 7.

⁵¹⁸ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁵¹⁹ SNHR 3.12.2018, 7.

⁵²⁰ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁵²¹ SNHR 3.1.2019, 9.

⁵²² SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

⁵²³ Idlibin kapinallisalueen ja tätä ympäröivien alueiden kartta syyskuulta 2018, KICG 3.9.2018, ja joulukuulta 2018, kTwitter/ @ETANA_Syria 17.12.2018; koko Syyrian hallintasuhteita joulukuussa 2018 piirikuntatasolla tarkasteleva kartta, KACLED 18.1.2019.

⁵²⁴ UNFPA 11/2017, 104–105.

vaiheissa, ja esimerkiksi maakunnan pohjoisosissa taisteluita on käyty Syyrian hallinnon, aseellisten oppositioryhmien ja ISISin välillä. ISIS on myös hallinnut alueita maakunnan itäosissa. Nämä tekijät ovat aiheuttaneet maakunnassa laajamittaista pakolaisuutta.⁵²⁵ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Haman maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 362 100 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 28 300 henkilöä.⁵²⁶

5.7.1. Siviiliuhrit Haman maakunnassa

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 176 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviiliuhreja oli 88, elokuussa 22, syyskuussa 31, lokakuussa 5, marraskuussa 19 ja joulukuussa 11 (tarkemmin, ks. alla).⁵²⁷ YK:n turvallisuusneuvoston raporttien mukaan Haman maakunnassa raportoitiin tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Raporteissa käsitellään kuitenkin seikkaperäisesti OHCHR Haman maakunnassa raportoimia turvallisuusvälikohtauksia, vain syyskuun 2018 osalta (ks. alla).

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Haman maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Taisteluita käytiin Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁵²⁸

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Haman maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtauksia.⁵²⁹

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 88 siviiliä.⁵³⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (84), jokin muu osapuoli (4).⁵³¹

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Haman maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Elokuussa Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien raportoitiin vahvistavan (liittolaisineen) asemiaan Idlibin de-eskalaatioalueen rajoilla.⁵³²

YK:n turvallisuusneuvoston elokuun 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Haman maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtauksia.⁵³³

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 22 siviiliä.⁵³⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (19), jokin muu osapuoli (3).⁵³⁵

⁵²⁵ REACH Initiative 4/2018 c, 1, 3.

⁵²⁶ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁵²⁷ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁵²⁸ UNSC 22.8.2018, 2.

⁵²⁹ UNSC 22.8.2018.

⁵³⁰ SNHR 1.8.2018, 5.

⁵³¹ SNHR 1.8.2018, 5.

⁵³² UNSC 14.9.2018, 2.

⁵³³ UNSC 14.9.2018.

⁵³⁴ SNHR 1.9.2018, 5.

⁵³⁵ SNHR 1.9.2018, 5.

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa toteutettiin elokuussa 2018 yhteensä 2 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: aseelliset oppositiorihmit (2).⁵³⁶

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Haman maakunnassa raportoitiin syyskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Syyskuun ensimmäisellä puoliskolla sotatoimien raportoitiin kiihtyneen erityisesti Idlibin de-eskalaatioalueella.⁵³⁷ YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Haman maakunnassa. Kyseessä on Syyrian hallinnon Muhradahin kaupunkiin toteuttama maahyökkäys, jossa sai surmansa 9 ja haavoittui 22 siviiliä:

- 7.9. yhteensä 9 siviiliä sai surmansa ja 22 haavoittui maahyökkäyksessä Syyrian hallinnon kontrolloimaan Muhradahin kaupunkiin Haman maakunnan luoteisosassa.⁵³⁸

Lisäksi YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, Haman maakunnassa toimiviin sairaaloihin kohdistuneet iskut:

- 6.9. ilmaisku osui Magharahin sairaalaan Kafr Zaytan alueella. Isku tuotti merkittävää aineellista vahinkoa ja sen raportoidaan tehneen sairaalan toimintakyvyttömäksi. Alustavien tietojen perusteella henkilövahingoilta kuitenkin vältyttiin
- 8.9. ilmaisku osui kansalaisjärjestön tukemaan erikoissairaalaan Kafr Zaytan alueella tuottaen vahinkoa sairaalalle ja sen kalustolle ja tehden sairaalan väliaikaisesti toimintakyvyttömäksi.
- 9.9. raskaat ilmapommitukset Lataminah'n sairaalan läheisyydessä tekivät sairaalan toimintakyvyttömäksi Lataminah'n kaupungissa, Haman maakunnan pohjoisosassa.⁵³⁹

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 31 siviiliä.⁵⁴⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (19), jokin muu osapuoli (12).⁵⁴¹

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa toteutettiin syyskuussa 2018 yhteensä 6 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: aseelliset oppositiorihmit (3), Venäjän asevoimat (3).⁵⁴²

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Haman maakunnassa raportoitiin lokakuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Syyskuun jälkipuoliskon suhteellisen rauhallisen jakson jälkeen sotatoimet kiihtyivät lokakuussa monilla Aleppon, Haman ja Idlibin maakuntien alueilla.⁵⁴³

⁵³⁶ SNHR 7.9.2018, 4.

⁵³⁷ UNSC 23.10.2018, 2.

⁵³⁸ UNSC 23.10.2018, 12.

⁵³⁹ UNSC 23.10.2018, 4–5.

⁵⁴⁰ SNHR 1.10.2018, 5.

⁵⁴¹ SNHR 1.10.2018, 5.

⁵⁴² SNHR 4.10.2018, 5.

⁵⁴³ UNSC 21.11.2018, 2.

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole raportoitu yhtäkään OHCHR:n Haman maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁵⁴⁴

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 5 siviiliä.⁵⁴⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), jokin muu osapuoli (1).⁵⁴⁶

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Haman maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Siviiliuhreja raportoitiin Idlibin ja Haman maakuntien maaseudulla.⁵⁴⁷

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Haman maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁵⁴⁸

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 19 siviiliä.⁵⁴⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (17), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (1).⁵⁵⁰

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Haman maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁵⁵¹ Raportti on siinä käsiteltävien turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 11 siviiliä.⁵⁵² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (5), ISIS (2), HTS (1), jokin muu osapuoli (3).⁵⁵³

SNHR:n mukaan Haman maakunnassa toteutettiin joulukuussa 2018 yhteensä 7 hyökkäystä elintärkeisiin siviili-kohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviili-kohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (7).⁵⁵⁴

5.7.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Haman maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁵⁵⁵ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017.

⁵⁴⁴ UNSC 21.11.2018.

⁵⁴⁵ SNHR 1.11.2018, 5.

⁵⁴⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁵⁴⁷ UNSC 11.12.2018, 2.

⁵⁴⁸ UNSC 11.12.2018.

⁵⁴⁹ SNHR 1.12.2018, 5.

⁵⁵⁰ SNHR 1.12.2018, 5.

⁵⁵¹ UNSC 19.2.2019.

⁵⁵² SNHR 1.1.2019, 8.

⁵⁵³ SNHR 1.1.2019, 8.

⁵⁵⁴ SNHR 8.1.2018, 7.

⁵⁵⁵ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

Järjestön mukaan Haman maakuntaan oli tehty vuoden aikana 9 rypälepommi-iskua.⁵⁵⁶ Mine Action Review -julkaisussa viitataan White Helmets -järjestöön, joka on puhdistanut vuosina 2016–2018 alueita Haman maakunnassa sodan räjähtämättömistä jäänteistä.⁵⁵⁷ HRW:n edustaja viittaa vahvistamattomiin lähteisiin, joiden mukaan Syyrian hallinto olisi asettanut miinoja esimerkiksi Haman maakunnan keskiosissa sijaitsevaan Uqayribatin kaupunkiin.⁵⁵⁸ Syyrian valtiollisen uutistoimisto SANAn mukaan Breqan kylästä Haman maakunnan länsiosista löydettiin panssarintorjuntamiinoja.⁵⁵⁹ Tanskalainen järjestö Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Haman maakunnasta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista pääkaupungissa Damaskoksessa.⁵⁶⁰

5.7.3. Mielivaltaiset pidätykset Haman maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Haman maakunnassa 47, joista 38 Syyrian hallinnon, 5 aseellisten oppositioryhmien ja 4 HTS:n toimesta.⁵⁶¹ SNHR:n mukaan Haman kaupungissa pidätettiin heinäkuussa 2018 henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioryhmiin.⁵⁶²

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Haman maakunnassa raportoitiin yhteensä 44 mielivaltaista pidätystä, joista 29 Syyrian hallinnon, 7 aseellisten oppositioryhmien ja 48 HTS:n toimesta.⁵⁶³ Haman kaupungissa pidätettiin henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioryhmiin. Syyrian hallinto pidätti hallussaan pitämillään alueilla myös vuoden 2011 kansannousuun osallistuneita aktivisteja. HTS pidätti Syyriassa hallitsemillaan alueilla esimerkiksi paikallisneuvostoissa toimivia lääkäreitä ja aktivisteja.⁵⁶⁴

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa OHCHR:n raportoitiin saaneen heinäkuun 2018 tapaan tietoa ei-valtiollisten aseellisten ryhmien toteuttamista siviilien sieppauksista. HTS:n ja muiden ei-valtiollisten aseellisten ryhmien raportoidaan pidättäneen satoja miespuolisia henkilöitä Haman, Aleppon ja Idlibin maakunnissa hallitsemillaan alueilla. Sieppausten kerrotaan tapahtuneen joko lunnastarkoituksessa tai sen perusteella, että siepatut olisivat pyrkineet edistämään Syyrian hallinnon kanssa tehtävää sovintoa. YK:n todettiin olevan erityisen huolissaan sieppauksista, jotka kohdistuivat kolmen kapinallisalueella toimivan sairaalan johtohenkilöihin.⁵⁶⁵ Eräessä YK:n elokuussa 2018 raportoimassa tapauksessa aseelliset ryhmät sieppasivat 25.8. siviilejä Aleppon maakunnan lounaisosassa sijaitsevasta Zarah'n kylästä ja Haman maakunnan pohjoisosassa sijaitsevasta Mughirin kylästä.⁵⁶⁶

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Haman maakunnassa raportoitiin yhteensä 28 mielivaltaista pidätystä, joista 21 Syyrian hallinnon, 2 aseellisten oppositioryhmien ja 5 HTS:n toimesta.⁵⁶⁷ HTS

⁵⁵⁶ SNHR 24.3.2017.

⁵⁵⁷ Mine Action Review 1.8.2018, 132.

⁵⁵⁸ Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017.

⁵⁵⁹ SANA 31.10.2018.

⁵⁶⁰ Danish Demining Group [päiväämätön].

⁵⁶¹ SNHR 5.8.2018, 6.

⁵⁶² SNHR 5.8.2018, 4–5.

⁵⁶³ SNHR 4.9.2018, 6.

⁵⁶⁴ SNHR 4.9.2018, 4–5.

⁵⁶⁵ UNSC 14.9.2018, 4.

⁵⁶⁶ UNSC 14.9.2018, 5.

⁵⁶⁷ SNHR 3.10.2018, 6.

pidätti edelleen hallitsemiensa alueiden paikallisneuvostoissa vaikuttavia lääkäreitä ja aktivisteja.⁵⁶⁸

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Haman maakunnassa raportoitiin yhteensä 33 mielivaltaista pidätystä, joista 31 Syyrian hallinnon ja 2 HTS:n toimesta.⁵⁶⁹ SNHR:n mukaan Syyrian hallinnon turvallisuuspalvelut, erityisesti Syyrian ilmavoimien tiedustelu ja sotilastiedustelu sieppasivat lokakuussa ihmisiä myös lunnastarkoituksissa. Tällaiset sieppaustapaukset keskittyivät Haman, Latakian ja Homsin kaupunkeihin ja niiden kohteiksi valikoitui erityisesti naisia ja lapsia. Myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon yhdistettyjä henkilöitä pidätettiin, pidätysten keskittyessä edellä mainittuihin kaupunkeihin (ks. luku 2.1.2). Myös HTS jatkoi ihmisten pidättämistä edellä syyskuun yhteydessä kuvattujen syiden perusteella.⁵⁷⁰

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Haman maakunnassa raportoitiin yhteensä 27 mielivaltaista pidätystä, joista 24 Syyrian hallinnon ja 3 HTS:n toimesta.⁵⁷¹ Edellä lokakuun yhteydessä mainitut tiedustelupalvelut jatkoivat sieppauksiaan lunnaiden toivossa, naisten ja lasten ollessa edelleen sieppausten pääasiallisia kohteita. Aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä pidätettiin edelleen, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa.⁵⁷² HTS pidätti myös marraskuussa hallitsemillaan alueilla lääkäreitä ja paikallisneuvostojen työntekijöitä.⁵⁷³

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Haman maakunnassa raportoitiin yhteensä 29 mielivaltaista pidätystä, joista 26 Syyrian hallinnon, 1 aseellisten oppositioryhmien ja 2 HTS:n toimesta.⁵⁷⁴ SNHR:n mukaan edellä mainitut Syyrian tiedustelupalvelut jatkoivat ihmisten pidättämistä lunnaiden toivossa, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa. Kohteina olivat edelleen erityisesti naiset ja lapset. Edellä mainituissa Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa pidätettiin edelleen myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä.⁵⁷⁵

5.8. Tartus

Tartusin maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. Tartusin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 832 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 202 000.⁵⁷⁶ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Tartusin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 138 300 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 2100 henkilöä.⁵⁷⁷ Päiväämättömän UNDP:n artikkelin mukaan yli puolet Tartusin maakunnan asukkaista oli sisäisesti siirtymään joutuneita

---

⁵⁶⁸ SNHR 3.10.2018, 4–5.

⁵⁶⁹ SNHR 5.11.2018, 7.

⁵⁷⁰ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁵⁷¹ SNHR 3.12.2018, 7.

⁵⁷² SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁵⁷³ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁵⁷⁴ SNHR 3.1.2019, 9.

⁵⁷⁵ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

⁵⁷⁶ UNFPA 11/2017, 142–143.

⁵⁷⁷ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

(noin 452 000). Heitä on tullut alueelle eri puolilta Syyriaa, Homsista, Hamasta, Idlibistä, Aleppoista, Raqqasta ja Deir al-Zourista.⁵⁷⁸

5.8.1. Siviiliuhrit Tartusin maakunnassa

YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa, jotka käsittelevät tämän tilannekatsauksen tarkastelujaksoa, ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Tartusin maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁵⁷⁹ Myöskään SNHR ei raportoi siviilikuolemista Tartusin maakunnassa tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana.⁵⁸⁰

5.8.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Tartusin maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁵⁸¹ Landmine & Cluster Munition Monitorin mukaan rypälepommeja on vuodesta 2012 käytetty kaikissa Syyrian maakunnissa, paitsi Tartusissa.⁵⁸² YK on esittänyt 2018 pidetyssä esityksessä räjähteiden laajuutta Syyriassa. Esityksen mukaan Tartusin maakunnassa on joitain alueita, missä on esiintynyt turvallisuusvälikohtauksia.⁵⁸³

5.8.3. Mielivaltaiset pidätykset Tartusin maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Tartusin maakunnassa 5, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁴

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Tartusin maakunnassa raportoitiin yhteensä 11 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁵

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Tartusin maakunnassa raportoitiin yhteensä 4 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁶

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Tartusin maakunnassa raportoitiin yhteensä 5 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁷

Marraskuu

---

⁵⁷⁸ UNDP [päiväämätön].

⁵⁷⁹ UNSC 22.8.2018, 14.9.2018, 23.10.2018, 21.11.2018, 11.12.2018 & 19.2.2019.

⁵⁸⁰ SNHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5; SNHR 1.1.2019, 8.

⁵⁸¹ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁵⁸² Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

⁵⁸³ Rajashingham 13.2.2018. Kkalvo "Explosive Hazard Situation in Syria".

⁵⁸⁴ SNHR 5.8.2018, 6.

⁵⁸⁵ SNHR 4.9.2018, 6.

⁵⁸⁶ SNHR 3.10.2018, 6.

⁵⁸⁷ SNHR 5.11.2018, 7.

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Tartusin maakunnassa raportoitiin yhteensä 7 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁸

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Tartusin maakunnassa raportoitiin yhteensä 8 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁵⁸⁹

5.9. Latakia

Valtaosa Latakian maakunnasta on ollut tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa. Maakunnan koillisosissa sijaitsevat alueet kuuluvat kuitenkin edelleen ns. Idlibin kapinallisalueeseen.⁵⁹⁰ Latakian maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 427 000.⁵⁹¹ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Latakian maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 451 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 1400 henkilöä.⁵⁹²

5.9.1. Siviiliuhrit Latakian maakunnassa

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 25 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 6, elokuussa 13, syyskuussa 1, lokakuussa 2, marraskuussa 1 ja joulukuussa 2 (tarkemmin, ks. alla).⁵⁹³

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Latakian maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä.⁵⁹⁴

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Latakian maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁵⁹⁵

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 6 siviiliä.⁵⁹⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (6).⁵⁹⁷

Elokuu

---

⁵⁸⁸ SNHR 3.12.2018, 7.

⁵⁸⁹ SNHR 3.1.2019, 9.

⁵⁹⁰ Idlibin kapinallisalueen ja tätä ympäröivien alueiden kartta syyskuulta 2018, KICG 3.9.2018, ja joulukuulta 2018, kTwitter/ @ETANA_Syria 17.12.2018; koko Syyrian hallintasuheteita joulukuussa 2018 piirikuntatasolla tarkasteleva kartta, kACLED 18.1.2019.

⁵⁹¹ UNFPA 11/2017, 124–125.

⁵⁹² FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁵⁹³ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁵⁹⁴ UNSC 22.8.2018, 2.

⁵⁹⁵ UNSC 22.8.2018.

⁵⁹⁶ SNHR 1.8.2018, 5.

⁵⁹⁷ SNHR 1.8.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston mukaan elokuussa 2018 ilmapommituksien, tykistöpommitusten, tarkka-ampujatulen ja maataisteluiden kaltaisia sotatoimia raportoitiin myös Latakian maakunnassa. Elokuussa 2018 Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien raportoitiin vahvistavan (liittolaisineen) asemiaan Idlibin de-eskalaatioalueen rajoilla.⁵⁹⁸ YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraava, OHCHR:n dokumentoima, Syyrian siviiliväestöön vaikuttanut turvallisuusvälikohtaus Latakian maakunnassa. Kyseessä oli tuntemattomien aseistautuneiden henkilöiden toteuttama sieppaus:

- 7.8. tuntemattomat naamioituneet asemiehet sieppasivat Al-Sahelin sairaalan terveystalouden johtajan lähellä kapinallisryhmien hallitsemaa Ayn al-Baydan kylää. Hänet vapautettiin 12.8. lunnaita vastaan.⁵⁹⁹

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 13 siviiliä.⁶⁰⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (13).⁶⁰¹

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainituissa, Latakian maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa 3 ja haavoittui 5 siviiliä. Raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Latakian maakunnassa:

- 4.9. kolme siviiliä sai surmansa ja viisi haavoittui Latakian maaseudulla sijaitseviin Kafr Din ja Furaykahin kyliin kohdistuneissa ilmaiskussa.⁶⁰²

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 1 siviili.⁶⁰³ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (1).⁶⁰⁴

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Latakian maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtautta.⁶⁰⁵

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 2 siviiliä.⁶⁰⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): jokin muu osapuoli (2).⁶⁰⁷

Marraskuu

---

⁵⁹⁸ UNSC 14.9.2018, 2.

⁵⁹⁹ UNSC 14.9.2018, 12.

⁶⁰⁰ SNHR 1.9.2018, 5.

⁶⁰¹ SNHR 1.9.2018, 5.

⁶⁰² UNSC 23.10.2018, 15.

⁶⁰³ SNHR 1.10.2018, 5.

⁶⁰⁴ SNHR 1.10.2018, 5.

⁶⁰⁵ UNSC 21.11.2018.

⁶⁰⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁶⁰⁷ SNHR 1.11.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan marraskuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoituihin ilmaiskuihin, tykistötulen, maataisteluiden ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista.⁶⁰⁸

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Latakian maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁶⁰⁹

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 1 siviili.⁶¹⁰ Konfliktin eri osapuolten raportoituihin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (1).⁶¹¹

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Latakian maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁶¹² Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Latakian maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 2 siviiliä.⁶¹³ Konfliktin eri osapuolten raportoituihin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): jokin muu osapuoli (2).⁶¹⁴

5.9.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Latakian maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁶¹⁵ Landmine & Cluster Munition Monitorin mukaan rypälepommeja on vuodesta 2012 käytetty kaikissa Syyrian maakunnissa, paitsi Tartusissa.⁶¹⁶ YK on tarkastellut 2018 pidetyssä esityksessä sodan räjähtämättömien jäänteiden levinneisyyttä Syyriassa. Esityksen mukaan Latakian maakunnassa turvallisuusvälikohtaukset ovat keskittyneet maakunnan pohjoisosiin, missä Syyrian hallintoa vastustavat ryhmät ovat kontrolloineet alueita.⁶¹⁷

5.9.3. Mielivaltaiset pidätykset Latakian maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoituihin Latakian maakunnassa 35, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁶¹⁸ SNHR:n mukaan Latakian kaupungissa pidätettiin heinäkuussa henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioiryhmiin.⁶¹⁹

Elokuu

---

⁶⁰⁸ UNSC 11.12.2018, 2.

⁶⁰⁹ UNSC 11.12.2018.

⁶¹⁰ SNHR 1.12.2018, 5.

⁶¹¹ SNHR 1.12.2018, 5.

⁶¹² UNSC 19.2.2019.

⁶¹³ SNHR 1.1.2019, 8.

⁶¹⁴ SNHR 1.1.2019, 8.

⁶¹⁵ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁶¹⁶ Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

⁶¹⁷ Rajashingham 13.2.2018. Kkalvo "Explosive Hazard Situation in Syria".

⁶¹⁸ SNHR 5.8.2018, 6.

⁶¹⁹ SNHR 5.8.2018, 4–5.

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoitiin yhteensä 29 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁶²⁰ Latakian kaupungissa pidätettiin henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioiryhmiin. Syyrian hallinto pidätti hallussaan pitämillään alueilla myös vuoden 2011 kansannousuun osallistuneita aktivisteja. HTS pidätti Syyriassa hallitsemillaan alueilla esimerkiksi paikallisneuvostoissa toimivia lääkäreitä ja aktivisteja.⁶²¹

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoitiin yhteensä 21 mielivaltaista pidätystä, joista 18 Syyrian hallinnon ja 3 aseellisten oppositioyhmien toimesta.⁶²² HTS pidätti edelleen hallitsemiensa alueiden paikallisneuvostoissa vaikuttavia lääkäreitä ja aktivisteja.⁶²³

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoitiin yhteensä 22 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁶²⁴ SNHR:n mukaan Syyrian hallinnon turvallisuuspalvelut, erityisesti Syyrian ilmavoimien tiedustelu ja sotilastiedustelu sieppasivat lokakuussa ihmisiä myös lunnastarkoituksissa. Tällaiset sieppaustapaukset keskittyivät Haman, Latakian ja Homsin kaupunkeihin ja niiden kohteiksi valikoitui erityisesti naisia ja lapsia. Myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon yhdistettyjä henkilöitä pidätettiin, pidätysten keskittyessä edellä mainittuihin kaupunkeihin.⁶²⁵

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoitiin yhteensä 34 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁶²⁶ Edellä lokakuun yhteydessä mainitut tiedustelupalvelut jatkoivat sieppauksiaan lunnaiden toivossa, naisten ja lasten ollessa edelleen sieppausten pääasiallisia kohteita. Aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä pidätettiin edelleen, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa.⁶²⁷

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Latakian maakunnassa raportoitiin yhteensä 24 mielivaltaista pidätystä, joista kaikki Syyrian hallinnon toimesta.⁶²⁸ SNHR:n mukaan edellä mainitut Syyrian tiedustelupalvelut jatkoivat ihmisten pidättämistä lunnaiden toivossa, erityisesti Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa. Kohteina olivat edelleen erityisesti naiset ja lapset. Haman, Latakian ja Homsin kaupungeissa pidätettiin edelleen myös aktivisteja ja aseelliseen oppositioon sidoksissa olevien henkilöiden perheenjäseniä.⁶²⁹

---

⁶²⁰ SNHR 4.9.2018, 6.

⁶²¹ SNHR 4.9.2018, 4–5.

⁶²² SNHR 3.10.2018, 6.

⁶²³ SNHR 3.10.2018, 4–5.

⁶²⁴ SNHR 5.11.2018, 7.

⁶²⁵ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁶²⁶ SNHR 3.12.2018, 7.

⁶²⁷ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁶²⁸ SNHR 3.1.2019, 9.

⁶²⁹ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

5.10. Idlib

Idlibin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 2,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 985 000.⁶³⁰ YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan Idlibin alueen tuolloin yhteensä noin 2,5 miljoonasta asukkaasta yli puolet oli paennut Syyrian sisällä konfliktin puhkeamisen jälkeen ja monesti useampaan kertaan. Pelkästään 16. tammikuuta ja 10. heinäkuuta 2018 välisenä aikana Idlibin alueelle tai Idlibin alueen sisällä pakeni yli 500 000 siviiliä. Monet Itä-Ghoutan, Rastanin ja Talbisehin sekä Yarmoukin alueelta Idlibiin siirtyneet olivat pakotettuja siirtymään alueelle oppositioalueiden takaisinvaltausoperaatioiden yhteydessä solmittujen ”evakuointisopimuksien” perusteella. Vuoden 2018 alkupuolella Idlibiin siirtyneiden raportoitiin kuormittavan entisestään ylikansoitettua maakunnan elinolosuhteita, eikä alueelle saapuneille kyetty tarjoamaan edes kaikkein perustavimpia välttämättömyyksiä.⁶³¹

Idlibin maakunta kuuluu tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) miltei kokonaisuudessaan Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien Luoteis-Syyriassa hallitsemiin alueisiin (ns. Idlibin kapinallisalue). Maakunnan kaakkoisosat ovat Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa.⁶³² Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 raportissa Idlibin kapinallisalueella valtaa pitävien Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien, erityisesti al-Qaidaan kytköksissä olevan Hayat Tahrir al-Shamin (HTS) todetaan puuttuvan niin Idlibin alueella elävien siviilien julkiseen kuin yksityiseen elämään. HTS:n hallussaan pitämien alueiden siviilihallinnosta vastaava ”Salvation Government” (tai ”Pelastuksen hallitus”) vastaa alueen palveluista, kuten siviilirekisteristä, kouluista ja terveydenhuollosta ja ylläpitää alueen asukkaiden ”moraalista” huolehtivia komiteoita. HTS:n hallitsemilla alueilla elävien siviilien olosuhteiden raportoidaan olevan huonommat kuin muiden Idlibin alueen kapinallisryhmien hallitsemilla alueilla elävillä siviileillä, naisten ja tyttöjen kärsiessä suhteettomasti HTS:n toimeenpanemista käytössäänöistä.⁶³³ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Idlibin kapinallisalueella tarjotun koulutuksen riittämättömyys on ollut osasyynä lapsien värväytymiseen HTS:n riveihin, järjestön käyttäessä lapsisotilaita esimerkiksi Bab al-Hawan, Ma’arrat Al-Nu’manin ja Saraqibin alueiden tarkastuspisteillä. Idlibin kapinallisalueella toimivissa, Turkin tukeman ”väliaikaishallinnon” ylläpitämissä kouluissa työskentelee noin 24 000 opettajaa, joista noin puolet saa palkkansa Syyrian hallinnolta. Tällaiset henkilöt joutuvat matkustamaan palkkansa saadakseen säännöllisesti Syyrian hallinnon kontrolloimille alueille Haman maakuntaan ja altistuvat samalla tarkastuspisteillä mielivaltaisille pidätyksille.⁶³⁴

Tutkintakomission raportin mukaan Idlibin kapinallisalueella on havaittavissa kaava, jossa alueella toimivat aseelliset ryhmät ja rikollisjoukkioit sieppaavat lääkäreiden ja humanitaaristen avustustyöntekijöiden kaltaisia varakkaita siviilejä lunnasrahojen toivossa. Sieppausten arvioidaan lisääntyneen sen jälkeen, kun kansainvälisten lahjoittajien Idlibin alueelle kanavoima apu on vähentynyt. Tämän lisäksi HTS:n raportoidaan syyllistyneen Idlibin kapinallisalueella vuoden 2018 jälkipuoliskolla (heinäkuun 2018 puolenväli–tammikuu 2019) myös poliittisten toisinajattelijoiden mielivaltaisiin pidätyksiin (tarkemmin, ks. alla).⁶³⁵

⁶³⁰ UNFPA 11/2017, 114–115.

⁶³¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 16.

⁶³² Idlibin kapinallisalueen ja tätä ympäröivien alueiden kartta syyskuulta 2018, kICG 3.9.2018, ja joulukuulta 2018, kTwitter/ @ETANA_Syria 17.12.2018; koko Syyrian hallintasuhteita joulukuussa 2018 piirikuntatasolla tarkasteleva kartta, kACLED 18.1.2019.

⁶³³ HRC/ IICIS 12.9.2018, 12.

⁶³⁴ HRC/ IICIS 28.2.2019, 12.

⁶³⁵ HRC/ IICIS 28.2.2019, 11.

5.10.1. Idlibin kapinallisalue

Heinäkuussa 2018 Idlibin kapinallisalueen humanitaarisen tilanteen raportoitiin heikkenevän. Idlibin ja Aleppon maakunnissa elävien humanitaarisen avun tarpeessa olevien henkilöiden määrään raportoitiin kasvaneen vuoden 2018 alusta yli 570 000 henkilöllä noin 4,2 miljoonaan. Heinäkuun aikana tuhansia Etelä-Syyrian oppositioalueilta evakuoituja kuljetettiin Syyrian hallinnon toimesta Idlibin alueelle, kuljetusten jatkaessa trendiä jonka seurauksena Idlibiin oli saapunut maaliskuun ja toukokuun 2018 välisenä aikana lähes 130 000 muualta Syyriasta sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä (IDP).⁶³⁶ Syyrian kapinallisten piirittämien Fu'an ja Kafrayan kaupunkien asukkaiden täysimittaisesta evakuoimisesta päästiin sopimukseen 16. heinäkuuta 2018. Kaupunkien asukkaat olivat eläneet piirityksen alla maaliskuusta 2015 lähtien. 19. heinäkuuta kaupunkien väestö kuljetettiin Aleppon maakunnassa sijaitsevan Mahalijin alueelle, jossa näille tarjottiin väliaikaismajoitusta.⁶³⁷

YK:n turvallisuusneuvoston raporttien mukaan vuoden 2018 jälkipuoliskolla Syyrian hallintoa tukevien joukkojen toteuttamia ilma- ja maapommituksia raportoitiin erityisesti Idlibin de-eskalaatioalueella. Elokuussa 2018 Syyrian hallinnon ajoittaiset pommitukset johtivat lukuisiin siviiliuhreihin ja tuhansiin sisäisiin pakolaisiin Aleppon ja Idlibin maakunnissa.⁶³⁸ 9. elokuuta Syyrian hallinnon joukot ryhtyivät levittämään Idlibin kapinallisalueelle lentolehtisiä, joissa alueen siviilejä kehoitettiin sovinnon tekemiseen hallinnon kanssa.⁶³⁹ Huoli Syyrian hallinnon joukkojen toteuttaman sotilasoperaation käynnistymisestä Idlibin kapinallisalueella syveni merkittävästi Idlibin ja Aleppon maakuntien alueella 10.–12.8. raportoitujen ilmaiskujen ja räjähdysten johtaessa siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin.⁶⁴⁰ Hyökkäysten raportoitiin vaikuttavan useampien terveydenhuoltolaitosten toimintaan, minkä lisäksi koulunkäynnin raportoitiin keskeytyneen monilla alueilla. Humanitaariset järjestöt valmistautuivat humanitaarisen avun lisäämiseen mahdollisesti käynnistyvien sotilasoperaatioiden seurauksena. YK:n arvion mukaan noin 2,1 miljoonaa Idlibin de-eskalaatioalueella elävää henkilöä oli humanitaarisen avun tarpeessa, näiden joukossa 1,4 miljoonaa sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Humanitaariset järjestöt valmistautuivat antamaan lisäapua 900 000 henkilölle, joista 700 000 katsottiin olevan mahdollisuus vain rajat ylittävän avun vastaanottamiseen.⁶⁴¹

Institute for the Study of War (ISW) -tutkimuslaitoksen elokuussa 2018 Syyriassa raportoimat sotatoimet keskittyivät etupäässä Idlibin kapinallisalueelle ja sen välittömään läheisyyteen. HTS:n ja tämän kanssa yhteistyötä tekevien kapinallisryhmien raportoitiin valmistautuvan Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hyökkäykseen siirtämällä kalustoa ja vahvistamalla asemiaan Haman maakunnan pohjoisosien rintamalinjan läheisyydessä 8–13. elokuuta välisenä aikana. HTS:n ja Jabal Islam -jihdistijärjestön raportoidaan myös iskeneen rajatussa mittakaavassa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen aseisiin Aleppon kaupungissa ja Latakian maakunnan pohjoisosissa sijaitsevan Jabal al-Turkmanin alueella. HTS:n ja Ahrar al-Shamin raportoidaan myös pidättäneen aiemmin heinäkuun ja elokuun 2018 taitteessa (27.7.–6.8.2018) Idlibin maakunnan eteläosissa ainakin 80 henkilöä, joita syytettiin Syyrian hallinnon kanssa tehtävän sovinnon edistämisestä. Pidätetyistä useimmat olivat FSA:han kytköksissä olevan ”Marttyyri Ahmed al-Abdun joukot” -kapinallisryhmän (eng. Martyr Ahmed al-'Abdu" forces) jäseniä, jotka siirtyivät Idlibiin huhtikuussa 2018 Itäisen Qalamounin vuoriston alueelta Rif Dimashqin maakunnasta.⁶⁴²

Sotilasoperaatioiden käynnistämiseen valmistautuvien Syyrian hallintoa tukevien joukkojen raportoidaan sulkeneen 13. elokuuta 2018 Haman maakunnan pohjoisosissa sijaitsevat

⁶³⁶ UNSC 22.8.2018, 2.

⁶³⁷ UNSC 22.8.2018, 2.

⁶³⁸ UNSC 14.9.2018, 4.

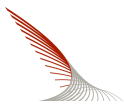
⁶³⁹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

⁶⁴⁰ UNSC 14.9.2018, 1, 3.

⁶⁴¹ UNSC 14.9.2018, 1, 3.

⁶⁴² ISW 7.9.2018.

kauttakulkupisteet Idlibin kapinallisalueelle. Syyrian armeijan kerrotaan varoittaneen Idlibin maakunnan asukkaita siitä, että koko maakuntaa tulnaisiin kohtelevaan HTS:n hallinnassa olevana "sotatoimialueena". Samana päivänä Venäjä ilmoitti, että sen Latakian maakunnassa toimiva ilmavoimat oli pysäyttänyt jo viidennen elokuun 2018 aikana toteutetun lennokkihyökkäyksen, joka kohdistui Bassel al-Assadin kansainväliseen lentokenttään. Venäjä katsoi HTS:n olevan vastuussa iskujen toteuttamisesta. 14. elokuuta Turkin tukeman Jabhat Tahrir Souriyän raportointiin toteutettiin raketti-iskun Syyrian hallintoa tukevien Tiikerijoukkojen tukikohtaan, joka sijaitsee Haman maakunnan länsiosissa. Samana päivänä Haman maakunnan pohjoisosissa toimivien Venäjän sotilaspoliisiyksiköiden raportointiin pyrkivän Syyrian hallintoa tukevien militioiden karkottamiseen Turkin armeijan joukkojen Idlibin kapinallisalueen ympärille perustamien tarkkailupisteiden läheisyydestä.⁶⁴³

Syyrian hallintoa tukevien joukkojen yksiköiden (joukossa mm. Iranin tukemia militioita) raportoidaan siirtyneen 21.–27. elokuuta Etelä-Syyrian alueelta Latakian ja Haman maakuntien pohjoisosiin osana valmistautumista Idlibin kapinallisalueelle kaavailtuun offensiiviin. HTS:n raportoidaan lakkauttaneen Haman maakunnan pohjoisosissa toimivia paikallisia uskonnollisia neuvostojaan ja siirtäneen alueiden hallinnan Turkin tukeman Syyrian väliaikaishallinnon edustajina toimiville paikallisille neuvostoille. HTS:n johtajan Abu Muhammad al-Jolanin raportoidaan vierailleen 21. elokuuta HTS:n taistelijoiden asemapaikoilla Latakian maakunnan pohjoisosissa. HTS:n ja Turkin tukeman Jabhat Tahrir Souriyän raportoidaan pidättäneen 19.–20. elokuuta arviolta 35 henkilöä, joita syytettiin Syyrian hallinnon kanssa tehdyn sovinnon tukemisesta. Pidätysten raportointiin keskittyvän Idlibin pohjoispuolella sijaitsevan Ma'arat Misrinin alueelle. Tuntemattomaksi jäänyt taho toteutti 18. elokuuta autopommi-iskun, joka kohdistui Jabhat Tahrir Souriyän Jabal Arbainissa sijaitsevaan päämajaan.⁶⁴⁴

Syyskuun 2018 ensimmäisellä puoliskolla sotilasoperaatiot Idlibin de-eskalaatioalueella voimistuivat merkittävästi. Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten Idlibin maakunnan alueelle ja tätä ympäröivien Aleppon ja Haman maakuntien alueille kohdistuneiden pommitusten raportointiin vaikuttaneen merkittävästi alueiden siviiliväestöön.⁶⁴⁵ Physicians for Human Rights -järjestö raportoi syyskuussa 2018 ilmaiskuja terveydenhuoltokohteisiin Idlibistä ja Haman maakunnan pohjoisosista.⁶⁴⁶ OCHAN mukaan elokuusta lähtien lisääntyneet pommitukset olivat kohdistuneet erityisesti Haman maakunnan pohjoiselle ja Idlibin maakunnan eteläiselle maaseudulle, joskin pommituksia oli raportoitu myös muissa osissa Idlibin de-eskalaatioaluetta. OCHA toteaa, että 4.–9. syyskuuta välisissä ilma- ja maapommituksissa olisi kuollut ainakin 33 ja haavoittunut 67 henkilöä, joskaan Luoteis-Syyrian turvallisuustilanteen takia kattavien isku- ja uhrilukujen kokoaminen ei ollut mahdollista. Siviiliuhrien lisäksi syyskuussa lisääntyneet väkivaltaisuuDET olivat tuottaneet vahinkoa terveydenhuoltolaitosten ja koulujen ohella myös muiden julkisten palveluiden kaltaiselle elintärkeälle siviili-infrastruktuurille.⁶⁴⁷ ISW:n mukaan myös Israel toteutti 4. syyskuuta ilmaiskuja Haman ja Tartusin maakunnassa. Iskujen raportoidaan kohdistuneen Iranin tukemien militioiden aseisiin.⁶⁴⁸ YK:n turvallisuusneuvoston raportissa konfliktin eri osapuolten toteuttamien ilma- ja maaiskujen todetaan surmanneen ja haavoittaneen siviilejä 4.–12. syyskuuta välisenä aikana niin Syyrian hallinnon kuin hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien hallitsemilla alueilla. Ilmaiskujen raportoidaan myös osuneen kolmeen sairaalaan, joista yksi sijaitti taisteluiden osapuolten yhteisellä sopimuksella rauhoitetulla alueella. Myös kolme koulua vahingoittui iskujen aikana, mikä johti koulunkäynnin keskeytymiseen useilla alueilla Idlibin ja Haman maakunnissa. Turvallisuusneuvoston raportin tietojen mukaan 17 350–27 500 henkilöä

⁶⁴³ ISW 7.9.2018.

⁶⁴⁴ ISW 7.9.2018.

⁶⁴⁵ UNSC 23.10.2018, 4.

⁶⁴⁶ Physicians for Human Rights 10.9.2018. Järjestön sivuilla on interaktiivinen kartta väkivaltaisuuksien kohteena olleista terveydenhuoltoyksiköistä, mutta linkki ei toiminut raportin kirjoittamishetkellä. (<https://phr.org/countries/syria/>)

⁶⁴⁷ OCHA 12.9.2018, 1–2.

⁶⁴⁸ ISW 14.9.2018.

joutui pakenemaan Idlibin de-eskalaatioalueella syyskuun alun väkivaltaisuuksien seurauksena.⁶⁴⁹

ISW:n 14.9.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan kymmenissä Idlibin kapinallisalueella (Idlibin ja Aleppon maakunnissa) sijaitsevilla kaupungeilla järjestettiin 31. elokuuta–7. syyskuuta koordinoituja mielenosoituksia, joissa vastustettiin Syyrian hallintoa tukevien joukkojen kapinallisalueella käynnistämää offensiivaa.⁶⁵⁰ ISW:n 28.9.2018 julkaisemassa päivityksessä mielenosoitusten raportointiin jatkuvan alueella myös syyskuun puolivälissä (14.9.2018).⁶⁵¹ Idlibin kapinallisalueella operoivat aseelliset oppositioryhmät hyökkäsivät 8.–10. syyskuuta Grad-raketeilla Syyrian hallinnon helikopteri- ja tykistöasemiin Haman maakunnan pohjoisosissa. Iskujen raportointiin olleen vastine Syyrian hallintoa tukevien joukkojen tykistöpommitusten ja tynnyripommitusten mittavalle lisääntymiselle Idlibin läntisellä rintamalla. 9.–10. syyskuuta Syyrian hallintoa tukevia joukkoja siirrettiin hallinnon aseisiin Aleppon kaupungin pohjoispuolella sijaitsevien Tal Rifaatin ja Deir Jamalín alueilla, Syyrian hallinnon ja Turkin tukemien kapinallisten hallussa olevien alueiden välisellä rintamalinjalla. Joukkojen siirrolla pyrittiin hallinnon läsnäolon vahvistamiseen Turkin tukemien kapinallisten mahdollisesti Idlibin offensiivien seurauksena käynnistämää vastahyökkäystä silmälläpitäen.⁶⁵²

Syyskuussa 2018 Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien raportoidaan syyllistyneen Idlibin kapinallisalueella sellaisten siviilien murhiin, joiden väitettiin toimittaneen tietoja Syyrian hallinnolle tai arvostelleen aluetta hallitsevan HTS:n toimintaa. Esimerkiksi 20. syyskuuta HTS:n edustajien raportoidaan teloitettaneen julkisesti miespuolisen siviilin Tallmannisin kylässä Ma'arrat al-Nu'manin alueella sen perusteella, että kyseinen henkilö olisi pyrkinyt edistämään sovinnontekoa Syyrian hallinnon kanssa.⁶⁵³ Human Rights Watchin mukaan HTS on syyllistynyt vuoden 2018 lopulla Idlibin kapinallisalueella (Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnissa) lukuisiin paikallisten mielivaltaisiiin pidätyksiin. HRW:n 28.1.2019 julkaiseman raportin mukaan järjestö on dokumentoinut yhteensä 11 tapausta, joissa HTS olisi pidättänyt Idlibin alueella ryhmittymän rauhanomaiseen vastustamiseen (esim. HTS:n valtaa vastustavat mielenosoitukset ja väärinkäytösten dokumentoiminen) pyrkineitä paikallisia asukkaita. HRW huomioi myös SNHR:n 21.10.2018 julkaiseman raportin, jonka mukaan HTS olisi lisännyt paikallisväestöön kohdistamiaan oikeudenloukkauksia syyskuun 2018 puolivälissä Turkin ja Venäjän välillä solmitun sopimuksen (ks. alla) jälkeen ja syyllistynyt jopa 184 henkilön pidätykseen (ja useampiin surmiin).⁶⁵⁴

OCHA raportoi 12.9.2018 jopa yli 38 300 Idlibin kapinallisalueen asukkaan joutuneen pakenemaan pommitusten seurauksena kapinallisalueen sisällä, joista 4 500 olisi kuitenkin päässyt palaamaan jo 10.–12. syyskuuta takaisin Jisr al-Shughurin ja Mhambalin alueille. OCHA:n mukaan valtaosa Idlibin alueella sisäisesti siirtymään joutuneista pakeni pohjoiseen, Turkin vastaisen rajan tuntumassa sijaitseville IDP-leireille. Pommitusten aikaan Idlibin kapinallisalueen asukkailla ei ollut mahdollisuutta paeta Syyrian hallinnon hallitsemille alueille, kaikkien virallisten rajanylityspisteiden (Abul Thohurin, Murakin ja al-Madiqin linnoituksen ylityspisteen) pysyessä suljettuina. Venäjän mukaan Abul Thohurin rajanylityspisteen avaamista IDP-väestölle kuitenkin valmisteltiin ja myös Syyrian hallinnon viranomaiset Haman ja Aleppon valmistautuivat IDP-väestön vastaanottamiseen.⁶⁵⁵

17. syyskuuta 2018 Venäjä ja Turkki sopivat 20 kilometriä leveän demilitarisoidun vyöhykkeen perustamisesta Idlibin ”de-eskalaatioalueen” sisälle, alueen läntisille ja eteläisille ulkolaidoille.

⁶⁴⁹ UNSC 23.10.2018, 2–3.

⁶⁵⁰ ISW 14.9.2018.

⁶⁵¹ ISW 28.9.2018.

⁶⁵² ISW 14.9.2018.

⁶⁵³ UNSC 23.10.2018, 5.

⁶⁵⁴ SNHR 21.10.2018; HRW 28.1.2019.

⁶⁵⁵ OCHA 12.9.2018, 1, 2–3.

Sopimosapuolet sopivat raskaan aseistuksen ja ”radikaalien terroristijärjestöjen” vetäytymisestä vyöhykkeen alueelta 10. (raskas aseistus) ja 15. lokakuuta (terroristijärjestöt) mennessä. Sopimuksen raportoidaan vähentäneen ”dramaattisesti” sotilaallista toimintaa Idlibin ”de-eskalaatioalueella” ja myös ilmaiskujen raportoitiin keskeytyneen. Siviilien turvallisuutta uhkaavien välikohtausten, kuten sieppausten ja improvisoitujen räjähteiden avulla toteutettujen iskujen, raportoitiin kuitenkin jatkuvan.⁶⁵⁶ Turkin ja Venäjän välisellä sopimuksella Idlibin kapinallisalueelle 17. syyskuuta 2018 perustettu demilitarisoitu vyöhyke pysyi voimassa lokakuussa 2018, joskin väkivaltaisuudet lisääntyivät monilla alueilla Idlibin maakunnassa ja sen lähiympäristössä. ”Radikaalien terroristijärjestöjen” vetäytymiselle demilitarisoidulta vyöhykkeeltä asetettua 15. lokakuuta määräpäivää siirrettiin tulevaisuuteen sopimosapuolten yhteisellä päätöksellä.⁶⁵⁷

Lokakuussa 2018 Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien pommitukset Idlibin, Aleppon ja Haman alueella jatkuivat. Vaikka lokakuussa ei raportoitu Idlibin kapinallisalueelle kohdistuneita ilmaiskuja, alueella raportoitiin lukuisista tykistöiskuista, joihin syyllistyivät sekä Syyrian hallinnon joukot että hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät. Turvallisuusneuvoston raportissa huomioidaan erityisesti 26.10. toteutetut maaiskut, jotka kohdistuivat lukuisiin kyliin, surmaten ainakin 7 ja haavoittaen ainakin 5 siviiliä.⁶⁵⁸ Myös hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisten yhteenottojen raportoitiin vaikuttavan edelleen Idlibin alueen siviiliväestöön.⁶⁵⁹ Osan Idlibin kapinallisalueella ja sen lähiympäristössä raportoiduista tykistöiskuista todetaan kohdistuneen Venäjän ja Turkin sopimuksella perustetulle demilitarisoidulle vyöhykkeelle. Iskut kohdistuivat Aleppon kaupunkiin, Mari’n ja Azazin alueille Aleppon maaseudulla, Idlibin maakunnan etelä- ja kaakkoisseudulle ja useisiin Haman maakunnan luoteisosissa sijaitseviin kohteisiin. Siviiliuhreja raportoitiin niin Syyrian hallinnon kuin hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemille alueille kohdistuneiden iskujen yhteydessä. Kafr Halabin kylässä HTS:n ja paikallisen kapinallisryhmän välillä 5. ja 6. lokakuuta käydyt taistelut johtivat joidenkin alueella oleskelevien siviilien pakenemiseen alueelta. Aiemmin 26. syyskuuta Darat Izzahin kaupungissa HTS:n ja paikallisen ryhmän väliset jännitteet johtivat alueen teiden sulkemiseen. Yleisemmällä tasolla Luoteis-Syyrian asukkaiden turvallisuutta uhkaaviksi tekijöiksi arvioitiin myös sieppaukset, jotka kohdistuivat myös terveydenhuollon- ja humanitaarisen avun parissa työskenteleviin, sekä hyökkäykset, joissa hyödynnettiin improvisoituja räjähteitä.⁶⁶⁰

ISW:n 12.10.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan HTS ei ollut esittänyt lokakuun 2018 alkupuolelle tultaessa virallista kantaansa Venäjän ja Turkin 17. syyskuuta solmimaan sopimukseen. ISW myös raportoi, että Idlibin kapinallisalueen demilitarisoidun vyöhykkeen alueella toimivat jihadistiryhmät olisivat kätkeneet 6.–9. lokakuuta välisenä aikana raskasta aseistusta Latakian maakunnan pohjoisosissa sijaitseviin asemiinsa. 3.–5. lokakuuta HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyän välisten jännitteiden raportoidaan johtaneen yhteenottoihin, joiden aikana HTS valtasi väliaikaisesti Aleppon maakunnan länsiosissa sijaitsevan Kafr Halabin kaupungin, NLF:ään kuuluvan Harakat Nour al-Din al-Zinkin hyökätessä vastavuoroisesti HTS:n Tadalissa sijaitseviin asemiin. HTS:n taistelijoiden raportoidaan avanneen tulen myös kohti Zardanaon kaupungin siviiliväestöä kaupunkiin 3. lokakuuta kohdistuneessa hyökkäyksessä. ISISin raportoidaan toteuttaneen 23. syyskuuta–5. lokakuuta Idlibin kapinallisalueella salamurhakampanjan, jonka aikana surmattiin ainakin 7 alueella toimivien jihadistiryhmien (HTS, Hurras al-Dinin ja ”Turkestanin islamilainen puolue”, TIP) taistelijaa. 6. lokakuuta HTS:n raportoidaan tehneen ratsian ISISin paikallisen solun tukikohtaan Idlibin kaupungin lähellä sijaitsevan Maarat Misrinin alueella ja vapauttaneen ISISin panttivankeinaan pitämiä siviilejä.⁶⁶¹ Idlibin demilitarisoitua vyöhykettä koskevan tulitaukosopimuksen astuttua virallisesti voimaan 15.

⁶⁵⁶ UNSC 23.10.2018, 2–3.

⁶⁵⁷ UNSC 21.11.2018, 4.

⁶⁵⁸ UNSC 21.11.2018, 5.

⁶⁵⁹ UNSC 21.11.2018, 1.

⁶⁶⁰ UNSC 21.11.2018, 2.

⁶⁶¹ ISW 12.10.2018.

lokakuuta 2018, humanitaarista apua on pystytty toimittamaan Idlibin kapinallisalueelle Turkin kautta. YK:n mukaan terveydenhuolto- ja humanitaarisen alan työntekijöiden sieppaukset Idlibissä kääntyivät kuitenkin kasvuun lokakuussa 2018.⁶⁶²

Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien kontrolloimien alueiden rajalle perustetusta demilitarisoidusta puskurivyöhykkeestä huolimatta Idlibin maakunnassa raportoitiin myös marraskuussa 2018 useille eri alueille kohdistuneista pommituksista, joissa olivat vastuussa niin Syyrian hallintoa tukevat joukot kuin hallintoa vastustavat ryhmät. Pommitusten raportoitiin johtaneen siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin, Idlibin tilanteen säilyessä erittäin tulenarkana.⁶⁶³ Syyrian hallinnon raportoidaan käynnistäneen 2. marraskuuta 2018 maahyökkäyksen demilitarisoidulla vyöhykkeellä sijaitsevaan Jarjanazin kaupunkiin, jonka 20 000–30 000 asukkaasta tuhannet olivat jo valmiiksi sisäisesti siirtymään joutuneita. Jarjanazin asukkaat raportoivat lähimpien aseellisten ryhmien asemien sijaitsevan noin 10 kilometrin päässä kaupungista.⁶⁶⁴ Syria Directin 4.12.2018 julkaisemassa artikkelissa tarkastellaan Idlibin kapinallisalueen demilitarisoidun vyöhykkeen asukkaita piinaavaa, eri osapuolten satunnaisina iskuina ja näiden seurauksena toteutettuina kostoiskuina näyttäytyvää väkivaltaa. Syyrian hallinnon kontrolloimassa Aleppon kaupungissa 24. marraskuuta 2018 raportoidun kemiallisen iskun todetaan johtaneen Syyrian hallinnon ja Venäjän ilmavoimien Idlibin demilitarisoidun vyöhykkeen tuntumassa käynnistämiin pommituksiin.⁶⁶⁵ HRW raportoi Syyrian hallintoa tukevien joukkojen 24. marraskuuta Jarjanazin kaupungissa käynnistämän maahyökkäyksen kohdistuneen kaupungissa toimivaan kouluun, jonka seurauksena 8 siviiliä (6 lasta ja 2 aikuista) sai surmansa ja jopa 13 (10 lasta ja 3 aikuista) haavoittui.⁶⁶⁶ Joulukuun 2018 alussa Jarjanazin kylän paikalliset aktivistit raportoivat ainakin 18 siviilin kuolleen ja ainakin 51 haavoittuneen kylään 30. marraskuuta lähtien kohdistuneissa pommituksissa.⁶⁶⁷

Syyskuussa 2018 Syyrian luonteisosien hallintoa vastustavien ryhmien keskinäisten taisteluiden raportoitiin vaikuttavan edelleen alueen siviiliväestöön, pääasiassa improvisoitujen räjähteiden siviileille muodostaman uhan seurauksena. Idlibin maakunnassa ja muilla Luoteis-Syyrian alueilla raportoitiin edelleen laittomuuksia ja uhkailun, vihamielisen käytöksen, sieppausten ja surmien kaltaisia rikoksia.⁶⁶⁸ Lokakuussa 2018 hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisten taisteluiden raportoitiin jatkuvan Idlibin ja Aleppon maakunnissa. Taisteluiden raportoitiin johtaneen siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin, minkä lisäksi edellä kuvatut laittomuudet ja rikokset jatkuivat hallintoa vastustavien ryhmien Idlibissä ja muualla Luoteis-Syyriassa hallitsemilla alueilla.⁶⁶⁹ Hallintoa vastustavien ryhmien keskinäiset yhteenotot jatkuivat myös marraskuussa 2018 Idlibin ja Aleppon maakunnissa. Tämä näkyi pääasiassa improvisoitujen räjähteiden avulla tehtyinä iskuina, jotka johtivat myös siviiliuhreihin ja siviilien omaisuudelle koituneeseen vahinkoon. Myös edellä listattujen kaltaiset laittomuudet ja rikokset jatkuivat.⁶⁷⁰

ISW:n 14.12.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Syyrian hallintoa tukevia joukkoja (mukana eliittiyksiköitä mm. Syyrian armeijan 4. panssaridivisioonasta ja Viidennestä armeijakunnasta) siirtyi 29. marraskuuta Idlibin kapinallisalueen rajoille. HTS:n raportoidaan tuhonneen Aleppon maakunnan eteläosissa, Idlibin kapinallisalueen etulinjoilla sijaitsevia siltoja hallintoa tukevien joukkojen soluttautumisen estämiseksi. Joulukuun 2018 alussa HTS:n ja Ahrar al-Shamin välillä käytiin taisteluita Idlibin maakunnan länsiosissa. Osapuolet sopivat 3.–5. joulukuuta aselevosta, jonka seurauksena HTS sai hallintaansa Ahrar al-Shamilta Jisir al-

⁶⁶² Health Cluster 31.10.2018, 2.

⁶⁶³ UNSC 11.12.2018, 4.

⁶⁶⁴ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

⁶⁶⁵ Syria Direct/ Nassar et.al. 4.12.2018.

⁶⁶⁶ HRW 11.1.2019.

⁶⁶⁷ Syria Direct/ Nassar et.al. 4.12.2018.

⁶⁶⁸ UNSC 23.10.2018, 4.

⁶⁶⁹ UNSC 21.11.2018, 5.

⁶⁷⁰ UNSC 11.12.2018, 4.

Shughurin eteläpuolella valloittamansa alueet. Syyrian hallintoa tukevat joukot toteuttivat 5.–6. joulukuuta pienimuotoisia hyökkäyksiä Idlibin maakunnan itäosissa sijaitsevaan Tel Tuqaniin ja Haman maakunnan pohjoisosissa sijaitseviin Lahayan ja Masasnahin kaupunkeihin. HTS ja Jaish al-Izza -kapinallisryhmä torjuivat hyökkäykset, jotka tapahtuivat lähellä Turkin armeijan Idlibin de-eskalaatioalueen rajoille perustamia tarkkailupisteitä. Turkin armeijan joukot vahvistivat asemiaan de-eskalaatioalueen rajoilla ottaessaan 7. joulukuuta hallintaansa Haman maakunnan pohjoisosassa sijaitsevan Morekin kauttakulkupisteen. 4.–6. joulukuuta ISISin epäiltiin toteuttaneen Idlibin kapinallisalueella ainakin 4 räjähdeiskua, jotka kohdistuivat Aleppon maakunnan länsiosissa ja Idlibin maakunnassa Ma'arat al-Numanin alueella sijaitseviin kohteisiin.⁶⁷¹

Tilannekatsauksen tarkastelujakson päättymisen jälkeen tammikuun 2019 alussa HTS käynnisti laajan hyökkäyksen järjestön kanssa Idlibin kapinallisalueen hallinnasta kilpailevan Jabhat Tahrir Souriyän muodostavia ryhmittymiä vastaan. HTS valloitti 6. tammikuuta Ataribin kaupungin, joka oli ollut aiemmin Harakat Nur al-Din al-Zinki -kapinallisryhmän hallinnassa, minkä jälkeen HTS:ään kytköksissä oleva ”Syyrian pelastuksen hallitus” (Syrian Salvation Government) ryhtyi vastaamaan Ataribin siviilihallinnosta. Nur al-Din al-Zinkin taistelijat vetäytyivät Ataribin alueelta HTS:n kanssa solmitun sopimuksen turvin Turkin tukemien kapinallisten hallitsemalle Afrinin alueelle. Saavuttamallaan voitoilla HTS:n katsotaan vahvistaneen otettaan Idlibin kapinallisalueen hallinnasta.⁶⁷² Syria Direct uutisoi 8.1.2019 HTS:n Jabhat Tahrir Souriyaa vastaan kohdistaman hyökkäyksen jatkuvan. Tammikuun alussa käynnistyneiden taisteluiden uutisoitiin vaatineen yli 100 kuolonuhria ja HTS:n esitettiin pyrkivän offensiivillaan ottamaan hallintaansa koko Idlibin kapinallisalueen.⁶⁷³ HTS ja Jabhat Tahrir Souriya pääsivät sopuun tulitauosta 10. tammikuuta 2019.⁶⁷⁴ The Washington Postin toimittaja Louisa Loveluck raportoi 19.1.2018 HTS:n Idlibin kapinallisalueesta vahvistaman otteen lisäävän Syyrian hallintoa tukevien joukkojen kapinallisalueella toteuttaman offensiivin todennäköisyyttä. Samalla HTS:lle antautuneiden kapinallisryhmien jäsenten kerrottiin jatkaneen siirtymistään Afrinin alueelle. Loveluckin haastatteleman Syyria-analyytikko Sam Hellerin mukaan Idlibin kapinallisalueen Syyrialle muodostama vakavin uhka ei liity alueen olemassaolon jatkumiseen vaan siihen, että Idlibin takaisinvalloitus tulisi johtamaan käytännössä alueelle keskittyneiden jihadistien levittäytymiseen eri puolille Syyriaa.⁶⁷⁵

YK:n humanitaarisista asioista vastaavan varapääsihteeri Mark Lowcockin 30.1.2019 antaman lausunnon mukaan Turkin ja Venäjän välillä syyskuussa 2018 solmittu sopimus Idlibin demilitarisoidun vyöhykkeen perustamisesta oli vähentänyt merkittävästi alueella käytyjä maataisteluita ja ilmapommituksia. Tammikuussa 2019 lisääntyneet Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien keskinäiset taistelut asettivat kuitenkin alueen siviilit alttiiksi siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin johtaneelle väkivallalle. Lowcock korostaa Turkin ja Venäjän välisen sopimuksen noudattamisen välttämättömyyttä, sillä Syyrian hallintoa tukevien joukkojen Idlibin alueella toteuttaman laajamittaisen sotilasoperaation humanitaariset seuraukset olisivat katastrofaaliset. Alueen siviiliväestölle ei ole enää tarjolla mitään paikkaa, jonne nämä voisivat paeta laajamittaisen sotilasoperaation tieltä.⁶⁷⁶ YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyän välillä tammikuun 2019 alkupuolella Idlibin ja Aleppon maakunnissa käytyjä taisteluita käytiin myös alueen IDP-leirien läheisyydessä ja taisteluiden raportoidaan johtaneen monella alueella myös siviiliuhreihin. Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ja Idlibin alueen kapinallisryhmien välisten taisteluiden raportoitin jatkuvan Idlibin kapinallisalueella, taisteluiden ulottuessa myös demilitarisoidun vyöhykkeen alueelle.⁶⁷⁷

⁶⁷¹ ISW 14.12.2018.

⁶⁷² Syria Direct/ Al-Noufal et.al. 6.1.2019.

⁶⁷³ Syria Direct/ Hourani et.al. 8.1.2019.

⁶⁷⁴ UNSC 19.2.2019, 3.

⁶⁷⁵ The Washington Post/ Loveluck 19.1.2019.

⁶⁷⁶ OCHA 30.1.2019.

⁶⁷⁷ UNSC 19.2.2019, 3.

YK:n mukaan maapommitukset Idlibin kapinallisalueella ja sen ympäristössä lisääntyivät joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana, ja pommituksia raportoitiin Idlibin maakunnan kaakkoisosissa, Haman maakunnan pohjoisosissa ja Aleppon maakunnan länsiosissa sijaitsevilla Idlibin kapinallisalueen rintamalinjoilla lähes päivittäin. Myös improvisoitujen räjähteiden (IED) käytön raportoitiin lisääntyneen eri puolilla Luoteis-Syyriaa. Idlibin maakunnassa ja lähiympäristössä raportoitiin joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana myös erilaisista laittomuuksista ja rikollisuudesta. HTS:n raportoidaan siepanneen ja pidättäneen siviilejä (joukossa ihmisoikeusaktivisteja, terveydenhuoltotyöntekijöitä ja toimittajia), joita epäiltiin Syyrian hallinnon kanssa tehdystä yhteistyöstä tai HTS:n arvostelemisesta.⁶⁷⁸ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan siviileitä on pidätetty myös sen perusteella, etteivät nämä ole noudattaneet HTS:n ylläpitämää tiukkaa sharia-lain tulkintaa.⁶⁷⁹ Myös rikollisryhmien lunnasrahojen toivossa tekemiä sieppauksia raportoitiin monien siepattujen kohtalon jäädessä epäselväksi. YK:n mukaan HTS:n on valikoinut kohteikseen myös tiettyihin etnisiin tai uskonnollisiin ryhmiin kuuluvia yhteisöjä. OHCHR:n kokoamien tietojen mukaan HTS olisi takavarikoinut hallitsemiltaan alueilta paenneiden tai ”evakuoitujen” kristittyjen ja shiamuslimien omaisuutta. Esimerkiksi Idlibin kaupungissa sijaitsevalla Kanisah'n asuinalueella alueella ennen asuneille kristityille siviileille annettiin kolme päivää aikaa rekisteröidä usein naapureiden vartioitavaksi jääneet talonsa tai tyhjentää ne asukkaista.⁶⁸⁰ Tutkintakomission raportin mukaan HTS on syyllistynyt rutiininomaisesti pidättämiensä henkilöiden kiduttamiseen ja muuhun huonoon kohteluun järjestön ylläpitämissä pidätyskeskuksissa.⁶⁸¹

5.10.2. Siviiliuhrit Idlibin maakunnassa

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 231 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli yhteensä 67, elokuussa 44, syyskuussa 30, lokakuussa 25, marraskuussa 55 ja joulukuussa 10 (tarkemmin, ks. alla).⁶⁸²

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Idlibin maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Taisteluita käytiin Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Tämän lisäksi Idlibin (ja Aleppon) maakunnassa raportoitiin hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisiä yhteenottoja.⁶⁸³ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 3 ja haavoittui ainakin 12 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat oletettavasti Syyrian hallinnon ja tämän liittolaisten toteuttamia ilmaiskuja ja ne kohdistuivat Idlibin kapinallisalueella sijaitsevaan Jisr al-Shughurin piirikuntaan. Nämä iskut eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Idlibin maakunnassa:

- 10.7. siviilejä loukkaantui ilmaiskussa läntisellä Idlibin maaseudulla, lähellä Jisr al-Shughuria. Kolme siviiliä loukkaantui Bashiriyah Muhambalissa ja yksi Mishmishan kylässä

⁶⁷⁸ UNSC 19.2.2019, 4.

⁶⁷⁹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 12.

⁶⁸⁰ UNSC 19.2.2019, 4.

⁶⁸¹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 12.

⁶⁸² SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁶⁸³ UNSC 22.8.2018, 2.

- 12.7. kolme siviiliä kuoli ja kahdeksan loukkaantui lähellä Jisr al-Shughuria sijaitsevaan Kanisat Bai Izzin kylään kohdistuneessa ilmaiskussa.⁶⁸⁴

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Syyriassa raportoitiin heinäkuussa 2018 yhdestä koululaitoksen toimintaan vaikuttaneesta iskusta, improvisoidun räjähteen räjähtäessä 18. heinäkuuta lähellä Salqinin koulua Idlibin maakunnan koillisosassa. Räjähdyksen ei raportoitu vaatineen uhreja.⁶⁸⁵

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 67 siviiliä.⁶⁸⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (53), aseelliset oppositioiryhmät (2), HTS (1), jokin muu osapuoli (11).⁶⁸⁷

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 4 hyökkäystä elintärkeisiin siviiliikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviiliikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (2), jokin muu osapuoli (2).⁶⁸⁸

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Idlibin maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Taisteluita raportoitiin Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien (liittolaisineen) raportoitiin vahvistavan asemiaan Idlibin de-eskalaatioalueen rajoilla.⁶⁸⁹ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 83 ja haavoittui ainakin 86 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa joko HTS:n hallitsemillaan alueilla tekemiä pidätyksiä tai Syyrian hallintoa tukevien joukkojen Idlibin kapinallisalueella toteuttamia ilma- ja maaiskuja, jotka kohdistuivat kapinallisalueen itä- ja eteläosiin (mm. Khan Shaykhunin, Jisr al-Shughurin ja Ma'arrat al-Nu'manin alueelle). Eniten uhreja vaatinut turvallisuusvälikohtaus tapahtui Danan kaupungissa 12. elokuuta 2018, jolloin taustoiltaan epäselväksi jääneessä räjähdyksessä 67 henkilöä kuoli ja 37 haavoittui. OHCHR:n raportoimat turvallisuusvälikohtaukset eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Idlibin maakunnassa:

- 2.8. yksi siviili kuoli ja 10 muuta haavoittui autopommin räjähdyksessä Idlibin kaupungin keskustassa
- 6., 8. ja 9.8. HTS ja muut Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät asettivat ulkonaliikkumiskieltoja ja pidättivät siviilejä eteläisessä ja itäisessä Idlibin maakunnassa ja Haman maakunnan pohjoisosissa. Raporttien mukaan ryhmät pidättivät satoja miespuolisia siviilejä, jotka olivat kannattaneet Syyrian hallinnon kanssa tehtävää sovintoa. OHCHR ei kyennyt vahvistamaan tietoja pidätettyjen vapauttamisesta. Paikallisten mukaan pidätyksistä vastuussa olevat ryhmät olivat ilmoittaneet pidättävänsä myös vastaisuudessa jokaisen hallinnon kanssa tehtävää sovintoa kannattavan henkilön

⁶⁸⁴ UNSC 22.8.2018, 15.

⁶⁸⁵ UNSC 22.8.2018, 5.

⁶⁸⁶ SNHR 1.8.2018, 5.

⁶⁸⁷ SNHR 1.8.2018, 5.

⁶⁸⁸ SNHR 8.8.2018, 5.

⁶⁸⁹ UNSC 14.9.2018, 2.

- 10.8. kaksitoista siviiliä kuoli ja 38 haavoittui ilma- ja maaiskuissa, jotka kohdistuivat Idlibin maakunnan läntiselle ja eteläiselle maaseudulle. Iskuja tehtiin Khan Shaykhunin (7 kuollutta ja 23 haavoittunutta), Tahin kylän (3 kuollutta ja 2 haavoittunutta), Tamani'ah'n (12 haavoittunutta), Kafr Aynin kaupungin (1 haavoittunut) ja Jisr al-Shughurin (1 kuollut) alueille
- 11.8. yksi siviili kuoli ilmaiskussa Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa sijaitsevaan Tamani'an kaupunkiin
- 12.8. 67 henkilöä kuoli ja 37 haavoittui mittavassa räjähdyksessä Bab al-Hawan asuinalueella, Danan kaupungissa. Räjähdysten raportoidaan olleen seurausta joko asevaraston räjähdyksestä tai hallintoa vastustavien ryhmien epäonnistuneesta yrityksestä improvisoitujen räjähteiden valmistamiseen
- 13.8. kaksi siviiliä kuoli maaiskuissa Tahin ja Tahtayan kylissä, Khan Shaykhunin piirikunnassa
- 13.8. Khan Shaykhunin al-Imadin sairaalan terveystalveluiden johtaja siepattiin HTS:n jäsenten toimesta ja vapautettiin vuorokautta myöhemmin. Pidätyksen ja vapautuksen taustat eivät ole tiedossa
- 19.8. ainakin 13 miespuolista siviiliä pidätettiin HTS:n toimesta Salqinin, Azmarin ja Ma'arrat Misrin kylissä tehdyissä kotietsinnöissä Idlibin pohjoisella maaseudulla. Miehiä syytettiin pyrkimyksistä hallinnon kanssa tehdyn sovinnon edistämiseen
- 29.8. yhteensä 30 miespuolista siviiliä pidätettiin HTS:n toimesta Buraysahin, Tall al-Shihin, Halbahin ja Itäisen Dayrin kylissä tehdyissä kotietsinnöissä Idlibin itäisellä maaseudulla. Pidätettyjä syytettiin pyrkimyksistä hallinnon kanssa tehdyn sovinnon edistämiseen
- 30.8. Idlibin erikoiskirurgisen sairaalan terveystalveluiden johtaja siepattiin kotoaan Idlibin kaupungissa tuntemattomien naamioitujen hyökkääjien toimesta. Johtaja löydettiin myöhemmin kadulta loukkaantuneena ja tämän vammat sisälsivät viitteitä kidutuksesta ja huonosta kohtelusta.⁶⁹⁰

Edellä esitetyjä tietoja täydentäen YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa mainitaan myös 12. elokuuta 2018 Tahitayan kylään kohdistunut rakettihyökkäys, jossa sai surmansa 2 ja haavoittui 7 henkilöä.⁶⁹¹

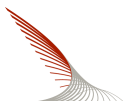
Elokuussa Idlibin kapinallisalueella raportoitiin YK:n turvallisuusneuvoston mukaan myös lukuisia sairaaloihin kohdistuneita hyökkäyksiä:

- 4.8 Idlibin maakunnassa, Sarminin lähellä tapahtunut räjähdys vahingoitti sairaalan ikkunoita, mutta henkilövahingoilta vältyttiin
- 7.8. useampi henkilö tunkeutui sairaalaan Bdaman piirikunnassa ja kidnappasi sairaalassa työskennelleen lääkärin
- 10.8. ilmaiskut kohdistuivat Kafr Nublin piirikunnassa sijaitsevaan dialyysikeskukseen tuottaen vahinkoa keskuksen toiminnalle
- 10. ja 11.8. raskaat ilmapommitukset Ma'arrat al-Nu'manin valtiollisen sairaalan läheisyydessä estivät sairaalaa usean päivän ajan hoitamasta muita kuin hätätapauksia
- 22.8. ilmaisku osui sairaalaan Ma'arrahin piirikunnassa. Henkilövahingoilta vältyttiin
- 30.8. tuntemattomat naamioituneet miehet pahoinpitelivät ja sieppasivat kotoaan Idlibin kaupungissa työskennelleen lääkärin, joka vapautettiin muutamaa tuntia myöhemmin kriittisesti loukkaantuneena.⁶⁹²

⁶⁹⁰ UNSC 14.9.2018, 14.

⁶⁹¹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

⁶⁹² UNSC 14.9.2018, 5.

Sairaaloiden ohella Syyrian konflikti vaikutti YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan myös Idlibin alueen koulujen toimintaan:

- 10.8. ainakin seitsemän Kafr Nublin ja Ma'arrahin alueen koulua keskeytti toimintansa useaksi päiväksi alueille kohdistuneiden raskaiden pommitusten takia.⁶⁹³

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 44 siviiliä.⁶⁹⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (32), jokin muu osapuoli (12).⁶⁹⁵

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin elokuussa 2018 yhteensä 10 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (3), jokin muu osapuoli (7).⁶⁹⁶

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Idlibin maakunnassa raportoitiin syyskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. YK:n turvallisuusneuvoston mukaan syyskuussa 2018 väkivaltaisuuksien raportoitiin vähentyneen Syyriassa useilla alueilla, ilmaiskujen, tykkitulen ja maataisteluiden jatkuessa Aleppon, Idlibin, Haman ja Deir al-Zourin maakunnissa. Syyskuun ensimmäisellä puoliskolla sotatoimien raportoitiin kiihtyneen erityisesti Idlibin de-eskalaatioalueella.⁶⁹⁷ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 34 ja haavoittui ainakin 62 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat elokuun tavoin pääasiassa Jisr al-Shughurin, Ma'arrat al-Nu'manin ja Khan Shaykhunin piirikuntiin kohdistuneita Syyrian hallinnon ilma- ja maaiskuja ja HTS:n toteuttamia sieppauksia. Näitä turvallisuusvälikohtauksia eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Idlibin maakunnassa:

- 1.9. kaksi siviiliä sai surmansa maaiskussa, joka kohdisti Bdaman kaupunkiin Jisr al-Shughurin piirikunnan maaseudulla.
- 2.9. yksi siviili kuoli ja toinen haavoittui ajoneuvoon asennetun pommin räjähdyksessä Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa sijaitsevassa Kafr Sajnahin kylässä
- 2.9. HTS:n taistelijat sieppasivat paikallisen aktivistin/toimittajan Kafr Ruman kylässä Idlibin maakunnan eteläisellä maaseudulla. Pidätetyn kerrotaan kritisoineen järjestöä
- 2.9. yksi siviili haavoittui maaiskussa lähellä Mar'andin kylää Idlibin läntisellä maaseudulla.
- 3.9. kaksi siviiliä haavoittui tienvarsipommin räjähdyksessä Jisr al-Shughurin kaupungin laidalla
- 4.9. ainakin 13 siviiliä kuoli ja 20 haavoittui seuraavissa ilma- ja maaiskuissa, jotka kohdistuivat Jisr al-Shughurin alueelle: 5 siviiliä kuoli ja 12 haavoittui Jisr al-Shughurin Basatin kaupunginosaan kohdistuneissa pommituksissa; 4 siviiliä kuoli ja 1 haavoittui Jisr al-Shughurin kaupungin lähellä; 2 siviiliä haavoittui Janudiyahin kylässä; 1 siviili kuoli ja 4 haavoittui Kafr Binin kylässä; 1 siviili kuoli ja 1 haavoittui Furaykahin kylässä; 2 siviiliä kuoli Muhambalin kylässä

⁶⁹³ UNSC 14.9.2018, 5.

⁶⁹⁴ SNHR 1.9.2018, 5.

⁶⁹⁵ SNHR 1.9.2018, 5.

⁶⁹⁶ SNHR 7.9.2018, 4.

⁶⁹⁷ UNSC 23.10.2018, 2.

- 5.9. kaksi siviiliä haavoittui maaiskuissa Hishin kylään Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa
- 6.9. yksi siviili kuoli ja yksi haavoittui maaiskuissa Tahin kylään Khan Shaykhunin piirikunnassa
- 7.9. yhteensä 4 siviiliä kuoli ja 7 haavoittui pommituksissa, jotka kohdistuivat Habitin kylään Khan Shaykhunin piirikunnassa. Samana päivänä 2 siviiliä haavoittui maaiskussa "White Helmets" -järjestön Khan Shaykhunissa sijaitsevaan toimistoon
- 8.9. kolme siviiliä kuoli ilmaiskussa, joka kohdistui Abidin kylään Khan Shaykhunin piirikunnassa
- 8.9. yksi siviili sai surmansa pommituksen seurauksena Halbahin kylässä Ma'arrat al-Nu'manissa
- 9.9. kolme siviiliä haavoittui maaiskuissa, jotka kohdistuivat Kafr Aynin kylään Khan Shaykhunissa
- 9.9. yksi siviili kuoli ja viisi haavoittui ilmaiskussa, joka kohdistui Habitin kaupunkiin Khan Shaykhunissa. Samana päivänä yksi siviili haavoittui pommituksissa, jotka kohdistuivat Habitin alueella sijaitsevaan Aljabin kylään
- 14.9. HTS:n taistelijat pidättivät kaksi imaamia Atimah'n kylässä, Danan piirikunnassa. Faroukin ja Ahl al-Sunnan moskeijoissa työskennelleitä imaameja syytettiin HTS:n antamien ohjeiden noudattamatta jättämisestä, sillä imaamit eivät olleet pitäneet näille määrättyjä, HTS:n kannattamiseen ja tukemiseen kannustavia saarnoja. Toinen imaameista vapautettiin pian pidätyksen jälkeen ja tämän raportoitiin joutuneen pidätyksen aikana julman kohtelun kohteeksi. Toisen imaamin olinpaikasta ei ollut raportointihetkellä tietoa
- 18.9. tunnistamattomat naamioituneet asemiehet sieppasivat paikallisen kansalaisjärjestön johtajan Sahyan kylässä, Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa. Siepatun kohtalosta ei ollut raportointihetkellä tietoa
- 20.9. HTS teloitti julkisesti miespuolisen siviilin Tallmannisin kylässä Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa. Teloitetun esitettiin syyllistyneen Syyrian hallinnon tukemiseen ja hallinnon kanssa tehdyn sovinnon edistämiseen
- 22.9. naamioituneet ja aseistautuneet HTS:n taistelijat sieppasivat paikallisen aktivistin tämän kotoa Kafr Nublin kaupungissa, Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa. Pidätetyn raportoitiin osallistuneen 21. syyskuuta alueella järjestettyihin rauhanomaisiin mielenosoituksiin, joissa vaadittiin Syyrian konfliktin eri osapuolien ottamien vankien vapauttamista. Pidätetty aktivisti oli tuominnut aiemmin ISISin Suweidassa 25. heinäkuuta toteuttamat iskut ja osoittanut solidaarisuuttaan Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien piirittämien Fu'an ja Kafrayan shiiakyläen asukkaille, minkä perusteella myös muut paikalliset aktivistit olivat kritisoineet pidätettyä hallinto- ja shiiamyönteisyydestä. Raportointihetkellä siepatun kohtalosta ei ollut tietoa.⁶⁹⁸

Edellä esitettyjä tietoja täydentäen YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa mainitaan, että Bassatin kaupunginosassa 4. syyskuuta 2018 tapahtuneiden iskujen seurauksena olisi saanut surmansa 12 ja haavoittunut 20 siviiliä (edellä kuolleiden määräksi raportoidaan 5 ja haavoittuneiden 12). Lisäksi raportissa mainitaan Syyrian hallintoa tukevien joukkojen 10. syyskuuta Hishin kaupunkiin kohdistamat ilmaiskut, joissa olisi haavoittunut 9 siviiliä.⁶⁹⁹

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan myös seuraavat, Idlibin maakunnassa toimiviin sairaaloihin kohdistuneet iskut:

- 8.9. tynnyripommit vahingoittivat kansalaisjärjestön tukemaa Nabdh al-Hayatin sairaalaa ja sairaalan kalustoa Kafr Nublin piirikunnassa Idlibissä. Kahden sairaalan työntekijän ja

⁶⁹⁸ UNSC 23.10.2018, 12–14.

⁶⁹⁹ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

kahden siviilin raportoidaan haavoittuneen iskussa ja sairaalan raportoidaan menettäneen väliaikaisesti toimintakykensä iskun takia.⁷⁰⁰

Tämän lisäksi turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat Idlibin maakunnassa toimiviin kouluihin kohdistuneet iskut:

- 5.9. Jisr al-Shughurin alueella raportoidut ilmaiskut johtivat useiden alueen koulujen merkittävään vahingoittumiseen ja opetustoiminnan keskeyttämiseen.
- 10.9. kaksi vierekkäistä Ma'arrahin piirikunnassa sijaitsevaa koulua vahingoittui rypälepommi-iskussa, jossa haavoittui myös 5 oppilasta. Molemmat koulut suljettiin iskun seurauksena kolmen päivän ajaksi.⁷⁰¹

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 30 siviiliä.⁷⁰² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (9), HTS (1), Venäjän asevoimat (17), jokin muu osapuoli (11).⁷⁰³

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin syyskuussa 2018 yhteensä 16 hyökkäystä elintärkeisiin siviiliikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviiliikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (6), aseelliset oppositioryhmät (1), Venäjän asevoimat (7), jokin muu osapuoli (2).⁷⁰⁴

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Idlibin maakunnassa raportoitiin lokakuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. YK:n turvallisuusneuvoston mukaan lokakuussa 2018 ilmaiskuja, tykistötulta ja maataisteluita raportoitiin syyskuun tavoin Aleppon, Idlibin, Haman ja Deir al-Zourin maakunnissa. Syyskuun jälkipuoliskon suhteellisen rauhallisen jakson jälkeen sotatoimet kiihtyivät lokakuussa monilla Aleppon, Haman ja Idlibin maakuntien alueilla.⁷⁰⁵ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 14 ja haavoittui ainakin 32 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa HTS:n ja muiden alueella toimivien aseellisten ryhmien toteuttamia sieppauksia. OHCHR raportoi myös 23.lokakuuta HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyän välillä Jarjanazin kylässä tapahtuneista yhteenotoista. Syyrian hallinnon joukot pommittivat 26.10. Ruffahin ja Bdaman kyliä. Näitä turvallisuusvälikohtauksia eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Idlibin maakunnassa:

- 1.10. yksi siviili haavoittui tienvarsipommissa Saraqibin kaupungissa. Pommi-iskun esitettiin kohdistuneen HTS:n paikalliseen johtajaan
- 2.10. HTS:n taistelijat hyökkäsivät Kansafrahiissa, Arihan piirikunnassa kahden paikallisen aktivistin koteihin. Aktivistit pidätettiin. Syyksi pidätykseen kerrottiin aktivistien keskeinen rooli alueella järjestetyissä mielenosoituksissa ja näiden HTS:ään kohdistama kritiikki.

⁷⁰⁰ UNSC 23.10.2018, 5.

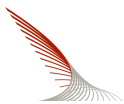
⁷⁰¹ UNSC 23.10.2018, 5.

⁷⁰² SNHR 1.10.2018, 5.

⁷⁰³ SNHR 1.10.2018, 5.

⁷⁰⁴ SNHR 4.10.2018, 5.

⁷⁰⁵ UNSC 21.11.2018, 2.

Toinen aktivisteista vapautettiin 9. lokakuuta 2018, toisen kohtalon jäädessä raportointihetkellä epäselväksi

- 10.10. yksi siviili kuoli ja kaksi haavoittui Ahrar al-Shamin taistelijoiden hyökättyä asuntoon Tahin kaupungissa, Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa. Hyökkäyksen aikana etsittiin Syyrian hallinnon kollaboraattoriksi epäiltyä henkilöä
- 11.10. HTS:n taistelijat pidättivät järjestön asettamaa "Pelastuksen hallitusta" ja HTS:n aktivisteihin kohdistamia tukahdustustoimia sosiaalisessa mediassa kritisoineen aktivistin Idlibin kaupungissa. Pidätetty vapautettiin sen jälkeen, kun tämä oli allekirjoittanut lupauksen olla levittämättä jatkossa "väärää syytöksiä" HTS:ää kohtaan.
- 12.10. Atiman kylässä, paikallisessa kansalaisjärjestössä toiminut aktivisti siepattiin oletettavasti HTS:n asemiesten toimesta. Kansalaisjärjestö ilmoitti lopettavansa toimintansa kunnes siepattu työntekijä olisi vapautettu.
- 13.10. tuntemattomat naamioituneet asemiehet sieppasivat miespuolisen siviilin kotioveltaan Idlibin kaupungissa. Pidätetty vapautettiin 15.10. lunnasrahoja vastaan.
- 13.10. tuntematon aseellinen ryhmä, joka väitti toimivansa osana HTS:n turvallisuusjoukkoja, ryösti liikeyrityksen Idlibin kaupungissa, Thabitin kaupunginosassa, ja sieppasi liikkeen omistajan. Omistajan kohtalosta ei ollut raportoimishetkellä tietoa.
- 15.10. joukko HTS:n taistelijoita hyökkäsi Ayn al-Arusin kylään Arihan piirikunnassa, Jabal al-Zawiyahin länsiosassa ja pidätti 12 miespuolista siviiliä. Kaksi siviileistä haavoittui pidätyksen aikana, toisen vammojen osoittautuessa myöhemmin kuolettaviksi.
- 21.10. autopommi räjähti lähellä Raqdahin moskeijaa Idlibin kaupungissa, Qusurin kaupunginosassa. Kolme siviiliä sai surmansa ja 13 haavoittui iskussa, minkä lisäksi moskeijaa ympäröivä asuinalue koki merkittävää aineellista vahinkoa.
- 21.10. tuntemattomat asemiehet vapauttivat syyrialaisen hyväntekeväisyysjärjestön johtajan, jonka nämä olivat siepanneet Sahyan kylässä, Ma'arrat al-Nu'manin piirikunnassa 18.9. Vapautuksen yksityiskohdat eivät olleet raportoimisajankohtana selvillä.
- 23.10. kaksi miespuolista siviiliä kuoli ja 10 haavoittui HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyän välisissä yhteenotoissa Jarjanazin kylässä, Ma'arrat al-Nu'manin kaupungin itäpuolella.
- 26.10. Syyrian hallinnon joukot ja näiden liittolaiset jatkoivat maaiskuja eri puolilla Idlibin maakuntaa sijainneisiin kyliin. Iskuissa kuoli 7 ja haavoittui ainakin 5 siviiliä. Iskut kohdistuivat pääasiassa Ruffahin ja Bdaman kyliin.⁷⁰⁶

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, Idlibin maakunnassa toimiviin sairaaloihin ja terveydenhuollon työntekijöihin kohdistuneet iskut:

- 10.10. Idlibin terveysviraston kirurgisen keskusosaston johtaja sai surmansa Fu'an alueella, Kafrayaan johtavalla tiellä räjähtäneessä tienvarsipommissa.⁷⁰⁷

Sairaaloiden ohella Syyrian konflikti vaikutti YK:n turvallisuusneuvoston mukaan lokakuussa 2018 myös Idlibin alueen koulujen toimintaan:

- 21.10. Idlibin kaupungissa, Sana al-Rabisin koulun läheisessä naapurustossa räjähtänyt autopommi tuotti aineellista vahinkoa myös kyseiselle koululle.⁷⁰⁸

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 25 siviiliä.⁷⁰⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti: Syyrian hallinto (8), aseelliset oppositioryhmät (1), HTS (1), jokin muu osapuoli (15).⁷¹⁰

⁷⁰⁶ UNSC 21.11.2018, 12–14.

⁷⁰⁷ UNSC 21.11.2018, 5.

⁷⁰⁸ UNSC 21.11.2018, 6.

⁷⁰⁹ SNHR 1.11.2018, 5.

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin lokakuussa 2018 yhteensä 4 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (4).⁷¹¹ SNHR mainitsee tarkemmassa dokumentaatioissaan kolme tuntemattoman tahon toteuttamaa hyökkäystä: Al Rawdan moskeijaa ja TIP:n toimistoa Idlibin kaupungissa 21. lokakuuta 2018 vahingoittanut autopommi-isku, Sadeq Hendayn peruskoulun lähellä Jarablusin kaupungin keskustassa 4. lokakuuta 2018 räjähtänyt maamiina ja tuntemattomien asemiesten hyökkäys Haman terveystalouksista vastaavan oppositiotahon toimistoon Kafranbelin kaupungissa.⁷¹²

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Idlibin maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista. Siviiliuhreja raportoitiin Idlibin ja Haman maakuntien maaseudulla. Konfliktiin liittyvien väkivaltaisuuksien raportoitiin johtaneen siviilien sisäiseen pakoon Idlibin maakunnassa sijaitsevien Tahin, Jarjanazin, Umm Jalalin ja Tall Sultanin alueilla. Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisten yhteenottojen raportoitiin aiheuttaneen siviiliuhreja ja siviilien omaisuudelle koitunutta vahinkoa Idlibin ja Aleppon maakunnissa.⁷¹³ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 14 ja haavoittui ainakin 34 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa HTS:n ja muiden alueella toimivien aseellisten ryhmien toteuttamia sieppauksia. OHCHR raportoi myös 23.10. HTS:n ja Jabhat Tahrir Souriyän välillä Jarjanazin kylässä tapahtuneista yhteenotoista. Syyrian hallinnon joukot pommittivat 26.10. Ruffahin ja Bdaman kyliä. Näitä turvallisuusvälikohtauksia eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Idlibin maakunnassa:

- 2.11. maaiskut kohdistuivat Jarjanazin kylään Ma'arrat al-Numanin itäosassa. 8 siviiliä kuoli ja 6 haavoittui iskun seurauksena.
- 6.11. kaksi siviiliä siepattiin tuntemattomasta syystä tuntemattomien asemiesten toimesta Salemin moskeijan lähellä Arihan kaupungissa. Siepattujen olinpaikasta ei ollut raportointihetkellä tietoa.
- 10.11. HTS:n asemiehet hyökkäsivät koteihin ja sieppasivat 12 miestä, joita nämä syyttivät ISIS-kytköksistä Tallmannisin kylässä Ma'arrat al-Numanin piirikunnassa. Siepattujen kohtalosta ei ollut tietoa.
- 11.11. neljä siviiliä haavoittui Jarjanazissa kylään oletetusti kohdistuneiden maaiskujen seurauksena.
- 11.11. yksi siviili kuoli ja toinen haavoittui IED:n räjähdyksessä Sarminin kenttäsaaralan lähellä, Sarminin kaupungissa, Idlibin maakunnan kaakkoisosassa.
- 23.11. tunnistamattomat asemiehet surmasivat autosta ampumalla kaksi media-aktivistia Kafr Nublin kylässä, Ma'arrat al-Numanin piirikunnassa. Aktivistit työskentelivät Fresh Radio Station -oppositiokanavalle ja nämä olivat olleet avainrooleissa Syyrian hallintoa vastaan vuoden 2011 jälkeen suunnatussa väkivallattomassa vastarinnassa. Aktivistit olivat myös olleet erittäin kriittisiä HTS:ää ja muita radikaaleja, Kafr Nublissa ja laajemmin Idlibin maakunnassa toimivia hallintoa vastustavia ryhmiä kohtaan.

⁷¹⁰ SNHR 1.11.2018, 5.

⁷¹¹ SNHR 4.11.2018, 5.

⁷¹² SNHR 4.11.2018, 9–10.

⁷¹³ UNSC 11.12.2018, 2.

- 25.11. yksi siviili kuoli ja kaksi haavoittui Jarjanazin pohjoisosiin kohdistuneissa maaiskuissa.⁷¹⁴

Edellä esitettyjä tietoja täydentäen YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa mainitaan, että 2. marraskuuta Jarjanazin kylään kohdistuneissa maaiskuissa olisi saanut surmansa 8 ja haavoittunut 8 siviiliä (edellä surmansa saaneiden määräksi raportoidaan 8 ja haavoittuneiden 6).⁷¹⁵

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan myös seuraavat Idlibin maakunnassa toimiviin sairaaloihin ja terveydenhuoltohenkilökuntaan kohdistuneet iskut:

- 10.11. väitetysti HTS:ään kuuluneet taistelijat sieppasivat lääkärin Kurayzin kylässä, Idlibin kaupungin länsipuolella sijaitsevalta vastaanotoltaan. Sieppauksen taustat ja siepatun kohtalo ei ollut tiedossa.

Lisäksi YK:n turvallisuusneuvoston raportti huomioi myös seuraavat Idlibin maakunnassa toimiviin kouluihin vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset:

- 24.11. OHCHR:n mukaan kahdeksan siviiliä kuoli ja neljä haavoittui Jarjanazin eteläosissa Khansan peruskouluun kohdistuneessa maaiskussa. Uhrit olivat pääasiassa koulun oppilaita ja opettajia.⁷¹⁶ (YK:n turvallisuusneuvoston raportti ei kuitenkaan sisällä yksityiskohtaisia tietoja Khansan peruskouluun kohdistuneen iskun kuolonuhreista.)⁷¹⁷

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 18 siviiliä.⁷¹⁸ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (24), HTS (1), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (14), jokin muu osapuoli (16).⁷¹⁹

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin marraskuussa 2018 yhteensä 11 hyökkäystä elintärkeisiin siviili-kohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviili-kohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (6), HTS (1), jokin muu osapuoli (4).⁷²⁰

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan pommitukset lisääntyivät Idlibin kapinallisalueella joulukuussa 2018 (ja tammikuussa 2019) ja maapommituksia raportoitiin kapinallisalueen rintamalinjoilla (Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnissa) lähes päivittäin. Raportissa ei kuitenkaan eritellä Idlibin maakunnassa joulukuussa 2018 raportoituja, siviiliuhreja vaatineita turvallisuusvälikohtauksia.⁷²¹

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 10 siviiliä.⁷²²

---

⁷¹⁴ UNSC 11.12.2018, 14.

⁷¹⁵ HRC/ IICIS 28.2.2019, 7.

⁷¹⁶ UNSC 11.12.2018, 14.

⁷¹⁷ Toisaalla raportissa 24.11.2018 Khansa'n peruskouluun kohdistuneen iskun kuolonuhrien määräksi mainitaan 6 ja haavoittuneiden lukumääräksi yhteensä 10, kUNSC 11.12.2018, 5; YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaistussa raportissa kuolonuhrien määräksi mainitaan 7. HRC/ IICIS 28.2.2019, 8.

⁷¹⁸ SNHR 1.12.2018, 5

⁷¹⁹ SNHR 1.12.2018, 5

⁷²⁰ SNHR 5.12.2018, 5.

⁷²¹ UNSC 19.2.2019, 4.

⁷²² SNHR 1.1.2019, 8.

Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), HTS (1), jokin muu osapuoli (7).⁷²³

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa huomioidaan seuraavat Idlibin maakunnassa toimiviin kouluihin vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset:

- 1.12. Tahin kaupunkiin osuneet pommitukset vahingoittivat kolmen koulun (Al-Mahabbain, Walid al-Mohamadin ja Tahin koulujen) muodostamaa oppilaitoskompleksia. Kapinallisten paikallishallinto ilmoitti Tahin kaupungin ja sitä ympäröivän maaseudun koulujen sulkemisesta neljäksi päiväksi iskun ja siihen liittyvien turvallisuusuhkien takia.
- 18.12. tykistöpommitus vaurioitti Hittinin koulua Jarjanazin kaupungissa. Henkilövahingoilta vältyttiin.⁷²⁴

SNHR:n mukaan Idlibin maakunnassa toteutettiin joulukuussa 2018 yhteensä 8 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (6), jokin muu osapuoli (2).⁷²⁵

5.10.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Idlibin maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁷²⁶ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Idlibin maakuntaan oli tehty vuoden aikana 68 rypälepommi-iskua.⁷²⁷ Mine Action Review -julkaisussa viitataan Syyrian Civil Defence -järjestöön (ns. ”White Helmets”), joka on puhdistanut vuosina 2016–2018 useita alueita Idlibin maakunnassa sodan räjähtämättömistä jäänteistä.⁷²⁸

5.10.4. Mielivaltaiset pidätykset Idlibin maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Idlibin maakunnassa 61, joista 2 Syyrian hallinnon, 22 aseellisten oppositioryhmiä ja 37 HTS:n toimesta.⁷²⁹ SNHR:n mukaan Jaish al-Islam ja HTS pidättivät Damaskoksen esikaupunkialueilta paenneita ihmisiä HTS:n kontrolloimilla alueilla Idlibin ja Aleppon maakunnissa.⁷³⁰

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Idlibin maakunnassa raportoitiin yhteensä 67 mielivaltaista pidätystä, joista 12 Syyrian hallinnon, 13 aseellisten oppositioryhmiä ja 42 HTS:n toimesta.⁷³¹ HTS pidätti hallitsemillaan alueilla esimerkiksi paikallisneuvostoissa toimivia lääkäreitä ja aktivisteja.⁷³²

---

⁷²³ SNHR 1.1.2019, 8.

⁷²⁴ UNSC 19.2.2019, 5.

⁷²⁵ SNHR 8.1.2018, 7.

⁷²⁶ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁷²⁷ SNHR 24.3.2017.

⁷²⁸ Mine Action Review 1.8.2018, 132.

⁷²⁹ SNHR 5.8.2018, 6.

⁷³⁰ SNHR 5.8.2018, 4–5.

⁷³¹ SNHR 4.9.2018, 6.

⁷³² SNHR 4.9.2018, 4–5.

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa OHCHR:n raportoitiin vastaanottavan heinäkuun 2018 tapaan tietoa ei-valtiollisten aseellisten ryhmien toteuttamista siviilien sieppauksista. HTS:n ja muiden ei-valtiollisten aseellisten ryhmien raportoidaan pidättäneen satoja miespuolisia henkilöitä Haman, Aleppon ja Idlibin maakunnissa hallitsemillaan alueilla. Sieppausten kerrotaan tapahtuneen joko lunnastarkoituksessa tai sen perusteella, että siepatut olisivat pyrkineet edistämään Syyrian hallinnon kanssa tehtävää sovintoa. YK:n todettiin olevan erityisen huolissaan sieppauksista, jotka kohdistuivat kolmen kapinallisalueella toimivan sairaalan johtoon.⁷³³

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Idlibin maakunnassa raportoitiin yhteensä 32 mielivaltaista pidätystä, joista 2 Syyrian hallinnon, 8 aseellisten oppositioryhmien ja 22 HTS:n toimesta.⁷³⁴ HTS pidätti edelleen hallitsemiensa alueiden paikallisneuvostoissa vaikuttavia lääkäreitä ja aktivisteja.⁷³⁵

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevän raportin mukaan OHCHR:n tietoon oli tullut tapauksia, joissa Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät olivat syyllistyneet hallitsemillaan alueilla kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomiseen, ihmisoikeusloukkauksiin ja alueiden siviiliväestöön kohdistuviin väärinkäytöksiin. Kymmenet miespuoliset aktivistit, terveystalveluiden parissa työskentelevät, journalistit ja uskonnolliset tahot olivat joutuneet Idlibin kapinallisalueella HTS:n ja muiden aseellisten ryhmien toteuttamien oikeudenloukkausten kohteiksi. Kymmenien miespuolisten siviilien raportoitiin olevan aseellisten ryhmien panttivankeina. Siviilit oli pidätetty joko lunnastarkoituksessa tai sen takia, että nämä olivat pyrkineet edistämään Syyrian hallinnon kanssa tehtävää sovintoa.⁷³⁶

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Idlibin maakunnassa raportoitiin yhteensä 32 mielivaltaista pidätystä, joista 6 Syyrian hallinnon, 3 aseellisten oppositioryhmien ja 23 HTS:n toimesta.⁷³⁷ SNHR:n mukaan HTS jatkoi ihmisten pidättämistä edellä syyskuun yhteydessä kuvattujen syiden perusteella.⁷³⁸

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan OHCHR dokumentoi syyskuun tavoin myös lokakuussa 2018 Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien siviileihin kohdistamia lukuisia ihmisoikeusloukkauksia ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksia. Hallintoa vastustavien ryhmien toimintaa vastustavien aktivistien raportoitiin joutuvan aseellisten ryhmien mielenkiinnon ja sieppausten kohteiksi, joidenkin siviilien joutuessa siepatuksi pelkästään lunnasrahojen perusteella. Eräässä tapauksessa siepatun hyväntekeväisyysjärjestön johtajan perheelle lähetettiin kuvia siepatun kidutuksesta sen jälkeen kun perhe oli osoittautunut kykenemättömäksi lunnasrahojen maksamiseen. OHCHR:n kokoamien tietojen mukaan kymmeniä miespuolisia siviilejä oli siepattu Syyriassa elokuun 218 jälkeen joko lunnasrahojen tai Syyrian hallinnon tukemiseen liittyvien syytösten takia. Monien siepattujen kohtalosta ei ollut raportointihetkellä tietoa. Esimerkiksi 15.10. HTS:n taistelijat hyökkäsivät erääseen kylään ja sieppasivat 12 samaan perheeseen kuulunutta miespuolista siviiliä, haavoittaen samalla kahta (joista toista kuolettavasti).⁷³⁹

---

⁷³³ UNSC 14.9.2018, 4.

⁷³⁴ SNHR 3.10.2018, 6.

⁷³⁵ SNHR 3.10.2018, 4–5.

⁷³⁶ UNSC 23.10.2018, 5.

⁷³⁷ SNHR 5.11.2018, 7.

⁷³⁸ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁷³⁹ UNSC 21.11.2018, 5.

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Idlibin maakunnassa raportoitiin yhteensä 24 mielivaltaista pidätystä, joista 8 Syyrian hallinnon, 4 aseellisten oppositioryhmien ja 12 HTS:n toimesta.⁷⁴⁰ HTS pidätti myös marraskuussa hallitsemillaan alueilla lääkäreitä ja paikallisneuvostojen työntekijöitä.⁷⁴¹

Myös OHCHR jatkoi marraskuussa 2018 Luoteis-Syyriassa tapahtuneiden sieppausten dokumentoimista, joiden kohteiksi joutuivat aktivistit, lääkärit, toimittajat sekä muut siviilit, joita syytettiin Syyrian hallinnon kanssa tehdystä yhteistyöstä tai HTS:n toiminnan arvostelemisesta. Eräässä dokumentoidussa tapauksessa tunnistamattomat, oletettavasti HTS:n nimissä toimineet taistelijat sieppasivat lääkärin Idlibin kaupungin länsipuolella sijaitsevasta Kurayzin kylästä.⁷⁴²

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Idlibin maakunnassa raportoitiin yhteensä 24 mielivaltaista pidätystä, joista 11 Syyrian hallinnon, 2 aseellisten oppositioryhmien ja 23 HTS:n toimesta.⁷⁴³

5.11. Aleppo

Aleppon maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 3,6 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 960 000.⁷⁴⁴ REACHin huhtikuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan joistakin osista Aleppon maakuntaa ja kaupunkia on paennut 75–100 % sotaa edeltävästä väestöstä. Tämän lisäksi monilta paikkakunnilta on paennut noin 50–74 % väestöstä.⁷⁴⁵ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Aleppon maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 990 500 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 161 800 henkilöä.⁷⁴⁶

Aleppon maakunta jakautuu karkeasti Turkin tukemien kapinallisten hallitsemiin Aleppon maakunnan pohjoisosiin (mm. Afrinin, Azazin, al-Babin ja Jarablusin kaupungit), Syyrian kurdien YPG-joukkojen kontrolloimaan Tal Rifaatin alueeseen ja kurdijoukkojen johtaman SDF:n hallinnoimiin itäisiin alueisiin (erityisesti Manbijin alue), Syyrian hallinnon hallitsemaan Aleppon kaupunkiin ja kaupungin eteläpuolisiin alueisiin sekä Idlibin alueen kapinallisryhmien kontrolloimiin Aleppon kaupungin länsipuolisiin alueisiin. Kyseisten alueiden turvallisuustilannetta käydään seuraavassa lyhyesti läpi, pois lukien Idlibin kapinallisalue, jota käsiteltiin edellä Idlibin maakunnan turvallisuustilanteen yhteydessä.

5.11.1. Turkin tukemat kapinallisalueet (Afrin ja ”Eufratin kilpi”)

Turkin valtion tukemat kapinallisalueet Aleppon maakunnan pohjoisosissa muodostuvat Turkin tukemien kapinallisten keväällä 2018 valloittamasta Afrinin piirikunnasta ja Turkin syksyllä 2016 käynnistämän ns. ”Eufratin kilpi” -operaation aikana valloitetusta erillisalueesta, jonka piiriin kuuluvat Azazin, Al-Babin ja Jarablusin kaupungit. Turkin tukemilla kapinallisalueilla arvioidaan elävän jopa 842 000 asukasta.⁷⁴⁷

---

⁷⁴⁰ SNHR 3.12.2018, 7.

⁷⁴¹ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁷⁴² UNSC 11.12.2018, 4.

⁷⁴³ SNHR 3.1.2019, 9.

⁷⁴⁴ UNFPA 11/2017, 66-67.

⁷⁴⁵ REACH Initiative 4/2018 a, 3.

⁷⁴⁶ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁷⁴⁷ Lund (Mercy Corps) 14.12.2018, 52.

Turkin valtion raportoidaan tukeneen kapinallisalueita rakentamalla alueelle oman mallinsa mukaista hallintoa ja finanssi-, turvallisuus- ja sotilasinstituutioita sekä rahoittamalla alueen kouluja ja sairaaloita. Valtaosan Turkin kapinallisalueille antamasta tuesta raportoidaan kohdistuvan juuri alueen terveydenhuollon ja koululaitoksen rahoittamiseen. Esimerkiksi Al-Babin kaupungissa Turkki on kuitenkin vastannut myös paikallisten turvallisuusjoukkojen perustamisesta, joiden vahvuudeksi kerrotaan 2 000 henkilöä.⁷⁴⁸ Toimittaja Sarah el Deebin kesäkuussa 2018 esittämän arvion mukaan kapinallisalueiden turvallisuuden ylläpitäminen on Turkille suuri haaste. Alueella arvioidaan toimivan jopa 60 000 Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien taistelijaa, joilla ei ole enää mahdollisuutta siirtyä jonnekin muualle Syyrian sisällä. Kapinallisryhmien välillä on raportoitu toistuvasti verisistä yhteenotoista, jotka ovat olleet pääasiassa seurausta tarjolla olevista rajallisista resursseista, paikallisten ja muualta Syyriasta alueelle saapuneiden taistelijoiden välisistä kiistoista ja valtakamppailusta. Kapinallisryhmien keskinäisten yhteenottojen raportoidaan halvaannuttaneen kokonaisia kaupunkeja useiden päivien ajaksi. Joidenkin ryhmien raportoidaan myös vallanneen ja ryöstelleen kapinallisalueilla elävän kurdiväestön koteja. Radikaalimpien ryhmien kerrotaan myös pyrkineen esimerkiksi naisille määrättyjen ankarien pukeutumismäärien asettamiseen.⁷⁴⁹

Syyria-analyitikko Haid Haid arvioi marraskuussa 2018, että Turkin tukema ”Kansallinen armeija” (National Army) on suurelta osin epäonnistunut pyrkimyksissään Pohjois-Syyrian kapinallisalueiden asettamiseen Turkin tukemien joukkojen tehokkaaseen hallintaan. Tämän katsotaan olevan seurausta joukkojen järjestäytymiseen liittyvistä haasteista ja joidenkin paikallisten kapinallisryhmien komentajien vastarinnasta. Yli vuosi ”Kansallisen armeijan” näennäisesti yhtenäisten joukkojen perustamisen jälkeen joukot muodostaneilla kapinallisryhmillä on Haidin mukaan edelleen omat johtajansa, rakenteensa, agendansa ja vaikutuspiirinsä, eikä ”Kansallisen armeijan” keskusjohtolla ole kykyä ryhmien hallitsemiseen. Joukkojen hajaannuksesta hyötyvien paikallisten johtajien katsotaan vastustavan joukkojen yhtenäistämistä. Turkin vaikutusvallan arvioidaan olevan suurinta Jarablusin ja al-Rain kaltaisissa kaupungeissa, jotka sijaitsevat lähellä Turkin rajaa ja joiden alueelle Turkki on sijoittanut enemmän joukkoja. Turkin joukkojen läsnäolon ja vaikutusvallan arvioidaan vähenevän etelään mentäessä. Useimpien kapinallisten paikallisiin siviileihin kohdistamien oikeudenloukkausten ja kapinallisryhmien keskinäisen valtakamppailun raportoidaan tapahtuvan juuri näillä eteläisillä kapinallisalueilla, esimerkiksi al-Babin kaupungissa. Haidin mukaan Turkki vaikuttaa pyrkivän Pohjois-Syyrian kapinallisten hitaaseen integroimiseen ”Kansallisen armeijan” komentorakenteeseen, millä vältettäisiin puuttuminen paikalliseen valtdynamiikkaan.⁷⁵⁰

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien keskinäiset yhteenotot vaikuttivat Aleppon maakunnan siviiliväestön hyvinvointiin, mikä johtui pääasiassa improvisoitujen räjähteiden käytöstä tiheään asutuilla alueilla sekä laittomuudesta ja rikollisuudesta, joka ilmeni uhkailuna, vihamielisenä käyttäytymisenä, sieppauksina ja surmina.⁷⁵¹

5.11.2. Afrinin piirikunta ja Tal Rifaatin alue

Turkin turvallisuusjoukot ja Turkin tukemat, Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät käynnistivät 20. tammikuuta 2018 ns. Oliivinoksa-sotilasoperaation Syyrian kurdien PYD/YPG:n hallinnassa olevan Afrinin piirikunnan valtaamiseksi. Operaatio kulmineitui 18. maaliskuuta 2018 tapahtuneeseen Afrinin kaupungin valtaukseseen.⁷⁵² OCHAN mukaan Afrinin alueen (Afrinin piirikunta ja muut YPG/SDF:n Aleppon maakunnan luoteisosissa hallitsevat alueet) asukasmäärä

⁷⁴⁸ AP/ El Deeb 19.6.2018.

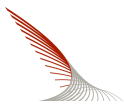
⁷⁴⁹ AP/ El Deeb 19.6.2018.

⁷⁵⁰ Haid 2.11.2018.

⁷⁵¹ UNSC 14.9.2018, 4.

⁷⁵² Human Rights Watch 8.4.2018.

oli ennen tammikuussa 2018 alueella käynnistyneitä sotatoimia 323 000 henkilöä, joista 125 000 oli sisäisesti siirtymään joutuneita ja 192 000 jo valmiiksi humanitaarisen avun tarpeessa.⁷⁵³ Toisissa arvioissa Afrinin alueen asukasmääräksi arvioitiin noin 500 000 (Syyrian hallinto) ja jopa 800 000 henkilöä (SOHR).⁷⁵⁴ Oliivinoksa-operaation päättymisen jälkeen toukokuun 2018 lopussa Afrinin piirikunnan asukasluvuksi arvioitiin 136 000 henkilöä, minkä lisäksi arviolta 134 000 piirikunnan asukkaan raportoitiin elävän maan sisäisesti siirtymään joutuneina Tal Rifaatin alueella sijaitsevilla Nubulin ja Zahraan kaupungeissa ja näiden lähiympäristössä.⁷⁵⁵ Aiemmin huhtikuussa 2018 OCHA raportoi Afrinin kaupungin asukasluvuksi 50 000 henkilöä.⁷⁵⁶

Human Rights Watchin huhtikuussa 2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Syyrian hallinto rajoitti Afrinista pakenevien siviilien liikkumista ja pääsyä humanitaarisen avun piiriin.⁷⁵⁷ OCHAN huhtikuun lopulla julkaiseman raportin mukaan Afrinin piirikunnasta paenneita ei päästetty pääsääntöisesti palaamaan takaisin piirikunnan alueelle tai jatkamaan matkaansa Aleppon kaupunkiin siitä huolimatta, että Syyrian viranomaiset ovat luvanneet pääsyn Aleppossa omaisuutta tai sukulaisia omaaville henkilöille. Valtaosalla IDP-väestöstä on yksinomaan viranomaisten suullinen lupa hylätyissä rakennuksissa asumiseen.⁷⁵⁸ OCHAN mukaan Afrinista paenneiden liikkumista rajoitettiin edellä kuvatulla tavalla myös toukokuussa 2018.⁷⁵⁹ Toimittaja Molly Crabapplen Afrinin tilanteesta tekemässä reportaasissa Syyrian hallinnon esitetään määrittelevän Afrinin asukkaat PYD:n vallan alla eläneiksi ”pettureiksi” ja estävän näiltä tämän vuoksi pääsyn Aleppon kaupunkiin. Afrinista palaamisen ja yleisemmin alueen kaupunkien välillä liikkumisen uutisoidaan myös vaativan huomattavasti rahaa, jota tarvitaan aseellisille ryhmille tarkastuspisteillä maksettaviin lahjuksiin.⁷⁶⁰

Afrinin valloituksen uutisoidaan johtaneen alueen kurdiväestöön kohdistuneisiin oikeudenloukkauksiin. Maaliskuun 2018 alussa Afrinin operaatioon osallistuneiden kapinallisryhmien⁷⁶¹ jäsenten uutisoitiin näkevän kurdien vastaisen taistelun keinona henkilökohtaisiin kaunoihin perustuvaan koston. Oliivinoksa-operaation käynnistymisen jälkeen Afrinin alueella raportoitiin ryöstelyn ja kapinallistaisteluiden toteuttamien summittaisten teloitusten lisääntymisestä.⁷⁶² Human Rights Watchin mukaan Turkin tukemat aseelliset ryhmät olivat syyllistyneet Afrinin valtauksen yhteydessä Afrinin kaupungissa ja ympäröivissä kylissä ryöstelyyn ja siviilien omaisuuden tuhoamiseen.⁷⁶³ Huhtikuussa 2018 julkaistussa Afrinin asukkaiden haastatteluihin perustuvassa Crabapplen artikkelissa Turkin tukemien kapinallisryhmien esitetään syyllistyneen Afrinin alueella ryöstelyyn ja etnisiin puhdistuksiin. Etnisillä puhdistuksilla viitataan artikkelissa kurditaustaisten, PYD:hen yhdistettyjen Afrinin asukkaiden kotien pakkolunastuksiin, jolla pyritään kodittomaksi joutuneen väestön karkottamiseen. Tämän lisäksi Afrinin asukkaiden kerrotaan kärsivän arvaamattomasta toiminnasta alueen tarkastuspisteillä, rutiininomaisesta häirinnästä ja mielivaltaisista asiakirjavaatimuksista. Artikkelissa haastatellun paikallisen mukaan Afrinin alueelle jääneet kurdit kuuluvat ”halveksittuun ryhmään”, joka altistuu ryöstöille, pahoinpitelyille ja karkottamisille.⁷⁶⁴ OCHAN kesäkuun puolivälissä julkaiseman raportin mukaan Itä-Ghoutan alueelta evakuoitua IDP-

⁷⁵³ OCHA 23.1.2018.

⁷⁵⁴ Barfi 12.2.2018.

⁷⁵⁵ OCHA 15.6.2018.

⁷⁵⁶ OCHA 26.4.2018.

⁷⁵⁷ Human Rights Watch 8.4.2018.

⁷⁵⁸ OCHA 26.4.2018.

⁷⁵⁹ OCHA 15.6.2018.

⁷⁶⁰ Crabapple 11.4.2018.

⁷⁶¹ YK:n ihmisoikeusneuvoston elokuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan Afrinin taisteluihin osallistui Turkin tukeman ”Syyrian kansallisen armeijan” riveissä Ahrar al-Sham-, Failaq al-Sham-, Jaish al-Nukhba-, Jaish al-Sharqiya-, Jabhat al-Shaimya- ja Nur al-Din al-Zinki -kapinallisryhmien taistelijoita. HRC/ IICIS 12.9.2018, 5.

⁷⁶² Loveluck & Zakaria 7.3.2018.

⁷⁶³ Human Rights Watch 8.4.2018; The Middle East Eye

⁷⁶⁴ Crabapple 11.4.2018.

väestöä olisi asutettu Afrinin alueelle perustettuihin leireihin ja alueelta paenneiden koteihin.⁷⁶⁵ Syria Direct uutisoi 1.5.2018 Turkin Afrinin alueella tukemien kapinallisryhmien tarjonnan alueelta paenneiden kurdien asuintaloja Itä-Ghoutan alueelta alueelle evakuoitujen perheiden käyttöön.⁷⁶⁶

YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan Afrinin alueen asukkaat raportoivat tutkintakomissiolle toistuvasti epätietoisuudestaan sen suhteen, mikä taho oli tosiasiallisesti vastuussa Afrinin turvallisuudesta ja yleisestä järjestyksenpidosta. Samalla kapinallisryhmien läsnäolon kerrottiin johtaneen lukuisiin oikeudenloukkauksiin. Afrinin asukkaat raportoivat pidätysten, pahoinpitelyjen ja sieppausten sarjoista, tiettyjen alueiden hallinnasta vastaavien kapinallisryhmien ollessa erityisen pahamaineisia asemansa vakiintumisen jälkeen toteuttamistaan mielivaltaisista pidätyksistä. Oikeudenloukkausten kerrottiin kohdistuvan erityisesti YPG:n tukijoiksi tai Syyrian hallinnon kannattajiksi epäiltyihin, kurdien paikallishallinnon edustajiin ja näiden perheenjäseniin sekä toimittajiin ja aktivisteihin. Lukuisat Afrinin asukkaat kertoivat tutkintakomissiolle myös laajamittaisesta ryöstelystä ja siviilien kotien haltuunotoista. Tutkintakomission mukaan Afrinin jesidiväestön uskonnollisia paikkoja oli tuhottu hyökkäyksissä, jotka vaikuttivat olevan sektaarisesti motivoituneita. Kapinallisryhmien jäsenten ohella myös paikallisten siviilien ja Turkin tuella perustetun paikallisen ”sotilaspoliisin” kerrottiin osallistuneen ryöstelyyn. Tutkintakomission mukaan Afrinin siviiliväestön koteja oli otettu sekä kapinallistaistelijoiden että Itä-Ghoutan alueelta Afriniin siirtyneiden taistelijoiden ja näiden perheiden käyttöön. Heinäkuussa 2018 tutkintakomissio ei kyennyt saavuttamaan varmuutta Afrinin alueen hallintasuhteista, minkä perusteella on mahdollista, että alueella ryöstelyn kaltaisiin sotarikoksiin syyllistyneet kapinallisryhmät ovat toimineet Turkin valtion alaisuudessa.⁷⁶⁷

YK:n turvallisuusneuvoston 22.8.2018 päivityssä raportissa Turkin tukemien Syyrian kapinallisten Afrinissa ja muualla Pohjois-Syyriassa hallinnassaan pitämien alueiden turvattomuuden todettiin vaikuttavan alueella asuvien siviilien elämään ja alueella vaikuttavien aseellisten toimijoiden katsottiin syyllistyneen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomiseen.⁷⁶⁸ Amnesty International ilmaisi 2.8.2018 julkaisemassaan raportissa huolensa Turkin valtion Afrinissa tukemilleen kapinallisryhmille antamista ”vapaista käsistä”, minkä katsottiin johtaneen alueen siviiliväestöön kohdistuneisiin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Turkin tukemien kapinallisryhmien⁷⁶⁹ raportoitiin syyllistyneen mielivaltaisiin pidätyksiin, tahdonvastaisiin katoamisiin, ryöstelyyn ja siviilien omaisuuden takavarikoimiseen Turkin asevoimien⁷⁷⁰ hyväksynnällä. Tämän lisäksi kapinallisryhmien raportoidaan syyllistyneen myös joidenkin Afrinin koulujen haltuun ottamiseen sotilaskäyttöön. Syyrian hallinnon raportoidaan estävän Afrinista Tal Rifaatin alueelle paenneiden arviolta 140 000 sisäisesti siirtymään joutuneen henkilön liikkumisen Aleppon kaupunkiin tai muualle Syyrian hallinnon alueille. Tämän lisäksi hallinnon raportoidaan rajoittavan myös lääkinnällisistä syistä tapahtuvia evakuoiteja Aleppon kaupunkiin. Syyrian kurdien YPG-joukkojen raportoidaan sulkeneen IDP-väestöltä Afrinin kaupunkiin johtavat viralliset tiet, minkä seurauksena sadat kaupunkiin palanneet ovat joutuneet turvautumaan vaikeakulkuisiin vuoristoreitteihin. Amnestyn Lähi-idän johtaja Lynn Maaloufin mukaan Syyrian hallinnon ja YPG:n voidaan katsoa tavoittelevan toimillaan Afrinin IDP-väestön kärsimysten lisäämistä.⁷⁷¹ Myös HRW on raportoinut samanlaisista oikeudenloukkauksista Afrinissa.⁷⁷²

⁷⁶⁵ OCHA 15.6.2018.

⁷⁶⁶ Syria Direct 1.5.2018.

⁷⁶⁷ HRC/ IICIS 12.9.2018, 6–7.

⁷⁶⁸ UNSC 22.8.2018, 2, 4.

⁷⁶⁹ Oikeudenloukkauksiin syyllistyneiksi ryhmiksi mainitaan: Firqa 55, Jabhat al-Shamiya, Failaq al-Sham, Sultan Muradin pataljoona ja Ahrar al-Shariqiya. HRC/ IICIS 12.9.2018, 5.

⁷⁷⁰ Turkin asevoimien raportoidaan ylläpitävän merkittävää läsnäoloa Afrinin kaupungissa ja useammassa kaupunkia ympäröivissä kylissä.

⁷⁷¹ Amnesty International 2.8.2018

⁷⁷² HRW 14.6.2018.

SOHR:n 20.1.2019 julkaiseman raportin mukaan Afrinin aluetta hallitsevat Turkin tukemat kapinallisryhmät ovat jatkaneet alueen asukkaisiin kohdistuvia, edellä kuvatun kaltaisia väärinkäytöksiä ja oikeudenloukkauksia.⁷⁷³ Paikallisväestöön kohdistuvien oikeudenloukkauksien lisäksi marraskuussa 2018 Afrinin alueella uutisoitiin myös Turkin tukemien kapinallisryhmien keskinäisistä yhteenotoista.⁷⁷⁴ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Afrinin ja Eufratin kilpi -alueisiin lukeutuvan Azazin alueella toimii yhteensä yli 50 aseellista kapinallisryhmää. Nämä ryhmät ovat taistelleet Afrinin valtauksen jälkeen keskenään alueiden hallinnasta. Eri ryhmät ovat käyttäneet keskinäisissä välienselvittelyissään erityisesti Afrinin ja Azazin kaupungeissa autopommeja ja improvisoituja räjähteitä, joiden seurauksena on koitunut kymmeniä siviiliuhreja. Esimerkiksi 16. joulukuuta 2018 autopommi räjähti al-Halin vihannesmarkkinoilla Afrinin kaupungissa surmaten jopa 12 siviiliä ja haavoittaen lukuisia muita.⁷⁷⁵

ISW raportoi Syyrian kurdien YPG-joukkojen 12. elokuuta 2018 antamasta lausunnosta, jossa YPG ilmoitti pyrkivänsä Itä-Ghoutan alueelta huhtikuussa 2018 Afrinin alueelle evakuoitujen sunniarabien karkottamiseen.⁷⁷⁶ The Guardian uutisoi syyskuussa 2018 Afrinin alueella toimineiden YPG-joukkojen jäsenten olevan järjestön kokemien aluemenetysten seurauksena katkeria. Afrinin ympäristössä edelleen toimivien YPG-joukkojen kerrottiin suunnittelevan kosta ja asettuneen tässä tarkoituksessa myös tukemaan Idlibin kapinallisaluetta piirittäviä Syyrian hallinnon joukkoja.⁷⁷⁷ ISW:n mukaan Turkin tiedustelupalvelun (MIT) ja santarmin edustajat pidättivät 14. syyskuuta Afrinin alueella 9 YPG-joukkojen jäsentä, joita syytettiin kahden turkkilaisen sotilaan surmaamisesta ns. "Oliivinoksa-operaation" aikana.⁷⁷⁸ ISW raportoi 2. joulukuuta tapahtuneesta hyökkäyksestä, jossa Afrinin kaupungin läheisyydessä toimineet YPG-joukot tuhosivat panssarintorjuntaohjuksella Jaish al-Islamin sotilasajoneuvon. Lisäksi YPG toteutti autopommi-iskun Jinderesissä, Afrinin kaupungin laidalla sijaitsevaan Ahrar al-Shamin tukikohtaan.⁷⁷⁹

5.11.3. Manbij

Erityisesti SDF:n Eufrat-joen länsipuolella kontrolloima Manbijin alue on muodostunut keskeiseksi kiistanaiheeksi Syyrian kurdeja tukevien Yhdysvaltojen ja Syyrian kapinallisia Pohjois-Syyriassa tukevan Turkin välillä. SDF valtasi Manbijin kaupungin elokuun 2016 puolivälissä ja kaupungin valtauksen arvioidaan vaikuttaneen Turkin päätökseen Pohjois-Syyriassa elokuun 2016 ja maaliskuun 2017 aikana toteutetun ns. Eufratin kilpi -operaation käynnistämiseen.⁷⁸⁰ Toukokuussa 2018 Manbijin kaupunki on SDF:n perustaman Manbijin sotilasneuvoston hallinnassa.⁷⁸¹ Valtaosan Manbijin väestöstä uutisoidaan olevan etniseltä taustaltaan arabeja ja vakaumukseltaan konservatiivisia, minkä seurauksena nämä vierastavat vasemmistolaisia, maallistuneita arvoja edustavan SDF:n läsnäoloa ja kannattavat alueen palauttamista joko sunnalaista islamia edustavan Turkin tai arabeja ja Syyrian yhtenäisyyttä edustavan Syyrian hallinnon hallintaan. Paikalliset ovat kuitenkin tehneet SDF:n kanssa yhteistyötä käytännöllisistä syistä, Manbijin vakauden säilyttämiseksi, terroristijärjestö ISISin solujen toimiessa edelleen alueella.⁷⁸²

⁷⁷³ SOHR 20.1.2019.

⁷⁷⁴ Ks. esim. VOA/ Kajjo 19.11.2018.

⁷⁷⁵ HRC/ IICIS 28.2.2019, 8.

⁷⁷⁶ ISW 7.9.2018.

⁷⁷⁷ The Guardian/ Chulov et.al. 7.9.2018.

⁷⁷⁸ ISW 28.9.2018.

⁷⁷⁹ ISW 14.12.2018.

⁷⁸⁰ Stein 21.5.2018.

⁷⁸¹ Stein 21.5.2018.

⁷⁸² Moussa et.al. 31.5.2018.

5.11.4. Aleppon kaupunki

Aleppon kaupungin vuoden 2016 lopulla tapahtuneen takaisinvaltauksen jälkeen kaupungin väestön uutisoidaan pysyneen jakaantuneena hallintoa kannattavaan ja vastustavaan leiriin. Tämän poliittisen jakolinjan katsotaan seurailevan kaupungin kokemien tuhojen syventämää sosioekonomista jakolinjaa.⁷⁸³ Aleppon kaupungin kokemien tuhojen arvioidaan kohdistuneen erityisesti kaupungin itäosien väkirikkaisiin asuinalueisiin, joiden suurista asuinalueista 58 % oli kärsinyt jonkinasteisia tuhoja tai tuhoutunut täysin sodan aikana.⁷⁸⁴ Konfliktin katsotaan vaikuttaneen suhteellisen vauraan ja suureksi osaksi eri uskonnollisten vähemmistöjen asuttaman länsiosan sekä kaupungin muiden väkirikkaampien ja sunnienemmistöisten osien välisten sosioekonomisten erojen syvenemiseen.⁷⁸⁵ Kesäkuussa 2017 voimakkaiden paikallisten militioiden arvioitiin pyrkivän mukaan Aleppon eri asuinalueiden jälleenrakennushankkeisiin ja samalla paikallisen valta-asemansa vahvistamiseen (ks. luku 2.1.2.).⁷⁸⁶

IRINin 22.6.2017 julkaiseman artikkelin mukaan Aleppon kaupungin asukkaat kohtasivat kesäkuussa 2017 päivittäisessä elämässään monia vaikeuksia. Syyrian hallinnon kerrottiin etsivän kaupungissa oppositiota kannattaneita henkilöitä myös tapauksissa, joissa nämä olisivat arvostelleet hallintoa rauhanomaisesti tai yksityisen elämän piirissä. Kaupungissa tapahtuvista ihmisoikeusloukkauksista raportoimisen todettiin olevan vaikeaa tiedotusvälineille ja kaupungissa vieraileville toimittajille asetettujen rajoitusten, ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyvän tutkimuksen kieltämisen ja konfliktin eri osapuolten esittämien väitteiden politisoimisen takia. Syyrian hallintoa tukevien militioiden raportoitiin syyllistyneen Aleppon kaupungissa laajamittaiseen ryöstelyyn, opposition kannattajien koteja ja liikeyrityksiä oli ryöstelty ja poltettu esimerkiksi Masaken Hananon, Sakhourin ja Saliheenin kaupunginosissa ja Aleppon vanhan kaupungin alueella, minkä lisäksi militioiden kerrottiin keräävän suojelurahaa Aleppon alueella ylläpitämällä tarkastuspisteillä. Syyrian hallinnon raportoitiin ryhtyneen toimiin militioiden toiminnan rajoittamiseksi.⁷⁸⁷

Financial Timesin toimittaja Erika Solomonin mukaan elokuussa 2017 arviolta 10 000, eli noin kolmannes Aleppon kaupungissa ennen sotaa toimineista 40 000 tehtaasta ja työpajasta oli jälleen toiminnassa.⁷⁸⁸ Synaps Networkin elokuussa 2018 julkaiseman artikkelin mukaan Aleppon kaupungin laajamittaisesti tuhoutuneet itäiset osat ovat kärsineet kaupungissa käytyjen taisteluiden jälkeen peruspalveluiden minimaalisuudesta, paikallistalouden romahtamisesta ja alueella vapaasti toimivien militioiden synnyttämästä turvattomuudesta. Tässä ympäristössä paikalliset ovat päätyneet värväytymään militioiden riveihin, sillä tämä on ollut näille ainoa keino itsensä ja perheensä suojelemiseen. Militiaan liittymisen kerrotaan tarjoavan palkan ja oman sähkögeneraattorin kaltaisten luontaisien ohella myös mahdollisuuden aseiden kantamiseen, mikä koetaan militioiden valtakamppailujen armoilla elävien itäisen Aleppon asukkaiden keskuudessa houkuttelevaksi. Aleppon kaupungissa haastatellun tehtaanomistajan mukaan tehtaiden avaaminen kaupungissa ei ole mahdollista sillä tarvittavaa miestyövoimaa ei ole tarjolla. Turvallisuuspalveluiden ja militioiden kerrotaan myös pidättäneen tehtaisiin palkattuja työntekijöitä ja kiristäneen työntekijät palkanneiden tehtaiden johtoa.⁷⁸⁹

Syria Directin 29.11.2018 julkaisema artikkeli tarkastelee al-Sukkarin kaupunginosaa esimerkkinä Aleppon kaupungin jälleenrakennukseen liittyvistä ongelmista. Aleppon kaupungin itäosissa sijaitseva al-Sukkari oli yksi viimeisistä Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien Aleppon kaupungissa hallussaan pitämistä ja samalla yksi pahiten taisteluiden aikana tuhoutuneista

⁷⁸³ Syria Deeply/ Preethi 17.3.2017.

⁷⁸⁴ Schneider 13.6.2017.

⁷⁸⁵ Syria Deeply/ Preethi 17.3.2017.

⁷⁸⁶ Schneider 13.6.2017.

⁷⁸⁷ IRIN/ Lund 22.6.2017.

⁷⁸⁸ FT/ Solomon 3.8.2017.

⁷⁸⁹ Synaps Network 6.8.2018.

kaupunginosista. Artikkelissa haastateltujen paikallisten asukkaiden mukaan al-Sukkarin alueella ei olisi tapahtunut juuri lainkaan jälleenrakennusta vuoden 2016 lopulla tapahtuneen Aleppon kaupungin takaisinvaltauksen jälkeen, kaupungin asukkaiden ollessa itse vastuussa vähäisenkin jälleenrakennuksen toteuttamisesta. Erityisesti joidenkin Aleppon itäisistä osista paenneiden kerrotaan olevan valmiita omaisuutensa myymiseen ja paluuhaaveistaan luopumiseen perusinfrastruktuuriin ja palveluiden palautumiseen liittyvien vähäisten odotusten ja kaupungissa vaikutusvaltaisten militioiden heikentämän turvallisuustilanteen takia. Syyrian hallintoa tukevien ja toisinaan Iranin tukemien militioiden raportointiin pitävän vuoden 2018 lopulla edelleen hallussaan Alepossa kokonaisia kaupunginosia ja näitä on syytetty säännöllisesti ryöstelystä, asuntojen takavarikoimisesta ja eri ryhmittymien keskinäisistä yhteenotoista. Artikkelin mukaan Syyrian hallinnon pyrkimykset militioiden toiminnan rajoittamiseen eivät olleet tuottaneet tulosta. Militioiden todettiin olevan edelleen merkittävä osa Aleppon asukkaiden päivittäistä elämää ja altistavan kaupungin siviiliväestön häirinnälle, ryöstelylle ja muille oikeudenloukkauksille. Myös Syyrian armeijan henkilöstön raportoidaan syyllistyneen Aleppon takaisinvaltauksen jälkeen siviilien kotien ryöstelyyn.⁷⁹⁰

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana (heinäkuu–joulukuu 2018) Aleppon kaupungissa raportoidut turvallisuusvälikohtaukset ovat liittyneet pääasiassa Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien Idlibin kapinallisalueelta Aleppon kaupunkiin kohdistamiin pommituksiin (tarkemmin, ks. alla). Myös Syyrian konfliktia seuraavan kansalaisjärjestö ACLEDin mukaan Aleppon kaupungissa ja sen ympäristössä ilmennyt vuoden 2018 aikana siviileihin vaikuttavia väkivaltaisuuksia, vaikka kaupunki on Syyrian hallinnon kontrollissa. ACLEDin tietojen mukaan väkivaltaisia yhteenottoja tapahtuu tai iskuja tehdään eniten Aleppon kaupunkiin, kaupungin länsipuolelle sekä kaupungista luoteeseen johtavan tien varrelle.⁷⁹¹ Marraskuussa 2018 Aleppon kaupungin länsiosien asukkaiden esitettiin myös joutuneen Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien toteuttaman kemiallisen iskun kohteeksi. Syyrian edustaja YK:ssa toimitti 25. marraskuuta YK:n pääsihteerille ja turvallisuusneuvoston puheenjohtajalle identtiset kirjeet, joissa aseistettujen terroristiryhmien kerrottiin käyttäneen myrkkyykaasuja 24. marraskuuta tapahtuneessa hyökkäyksessä Aleppon läntisiin kaupunginosiin. Kirjeessä viitattiin kymmeneen klooria sisältäneisiin heitinkranaatteihin, joiden seurauksena 107 siviiliin kerrottiin kärsineen vakavista hengitysvaikeuksista ja myrkytystiloista. Joulukuussa 2018 OPCW oli keräämässä tietoja iskuun liittyen. Venäjän puolustusministeriö ilmoitti 25. marraskuuta vastanneensa väitettyyn kemialliseen iskuun ilmaiskulla.⁷⁹²

5.11.5. Siviiliuhrit Aleppon maakunnassa

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana (heinäkuu–joulukuu 2018) yhteensä 192 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli yhteensä 34, elokuussa 68, syyskuussa 24, lokakuussa 28, marraskuussa 18 ja joulukuussa 20 (tarkemmin, ks. alla).⁷⁹³

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Aleppon maakunnassa raportointiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Tämän lisäksi Aleppon (ja Idlibin maakunnassa) raportointiin hallintoa

⁷⁹⁰ Syria Direct/ Hourani et.al. 29.11.2018.

⁷⁹¹ Anderson/ ACLED 29.11.2018.

⁷⁹² UNSC 11.12.2018, 2.

⁷⁹³ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisiä yhteenottoja.⁷⁹⁴ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 8 ja haavoittui ainakin 50 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa improvisoitujen räjähteiden (IED) avulla toteutettuja iskuja. Iskuja toteutettiin SDF:n kontrolloiman Manbijin alueella, Turkin tukemien kapinallisryhmien hallussa pitämässä Akhtarin, Jarablusin ja Qabbasin kaupungeissa sekä Syyrian hallinnon kontrolloimassa Aleppon kaupungissa. Näitä iskuja eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Aleppon maakunnassa:

- 4.7. yksi siviili kuoli ja 17 loukkaantui improvisoidun räjähteen räjähdettyä väkijoukossa Hayyah'n alueella Manbijissa
- 5.7. ainakin kolme siviiliä loukkaantui tienvarsipommissa Manbijin alueella
- 6.7. improvisoitu räjähdettä räjähti terveyskeskuksen ja ”Pohjoisen prikaatin” toimiston lähellä ja haavoitti 6 siviiliä Jarablusissa
- 8.7. kolme siviiliä sai surmansa ja kuusi haavoittui moottoripyörään kiinnitetyn improvisoidun räjähteen räjähdettyä al-Babin piirikunnassa sijaitsevan Qabbasin kaupungin torilla
- 23.7. autopommi räjähti Akhtarin kaupungin paikallisneuvoston rakennuksen läheisyydessä ja surmasi 2 ja haavoitti 11 siviiliä
- 30.7. kaksi siviiliä sai surmansa ja seitsemän haavoittui Hamdaniyan naapurustossa, Aleppon kaupungissa toteutetussa maahyökkäyksessä.⁷⁹⁵

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 34 siviiliä.⁷⁹⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (5), aseelliset oppositioyhmät (5), kurdijoukot (5), jokin muu osapuoli (19).⁷⁹⁷

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa ei raportoida erikseen sairaaloiden tai koulujen kaltaisiin siviilikohteisiin heinäkuussa 2018 kohdistuneista hyökkäyksistä Aleppon maakunnassa.

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 4 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (4).⁷⁹⁸ SNHR mainitsee tarkemmassa dokumentaatioissaan yhden tuntemattomaksi jääneen tahon Aleppon maakunnassa toteuttaman iskun, kyseessä 23. heinäkuuta 2018 Akhtarinin kaupungin paikallisneuvoston toimistoon kohdistunut autopommi-isku.⁷⁹⁹

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Aleppon maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Syyriassa raportoitiin elokuussa 2018 taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Syyrian hallinnon ja hallintoa vastustavien ryhmien raportoitiin vahvistavan (liittolaisineen) asemiaan Idlibin de-eskalaatioalueen rajoilla.⁸⁰⁰

⁷⁹⁴ UNSC 22.8.2018, 2.

⁷⁹⁵ UNSC 22.8.2018, 14.

⁷⁹⁶ SNHR 1.8.2018, 5.

⁷⁹⁷ SNHR 1.8.2018, 5.

⁷⁹⁸ SNHR 8.8.2018, 5.

⁷⁹⁹ SNHR 8.8.2018, 11.

⁸⁰⁰ UNSC 14.9.2018, 2.

Turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa Aleppon maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 42 ja haavoittui ainakin 23 siviiliä. Siviiliuhreja koitui erityisesti 10. elokuuta 2018 Idlibin kapinallisalueella toimivien ryhmien hallitsemalle Urum al-Kubran asuinalueelle toteutetussa ilmaiskussa ja IED-iskussa Turkin tukemien kapinallisten hallitsemassa Jarablusin kaupungissa. Raportissa mainitaan myös useita tapauksia, joissa Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät syyllistyivät siviilien sieppauksiin ja pahoinpitelyihin. Näitä turvallisuusvälikohtauksia eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Aleppon maakunnassa:

- 10.8. ainakin 41 siviiliä sai surmansa ja kymmeniä haavoittui ilmaiskujen osuessa Urum al-Kubran kaupunkiin Aleppon läntisellä maaseudulla, iskujen tuottaessa myös merkittävää aineellista vahinkoa
- 12.8. kaksi naista siepattiin Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien muodostaman sotilaspoliisin toimesta Zaydiyah'n naapurustossa Afrinissa
- 13.8. yksi siviili kuoli ja kolme haavoittui moottoripyörään asennetun improvisoidun räjähteen räjähdettyä Jarablusissa, Bayt al-Qanunin suurmoskeijan lähellä.
- 14.8. viisi siviiliä pidätettiin Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien muodostaman sotilaspoliisin toimesta Korzileh'in kylässä Shirawan alueella Afrinin piirikunnassa
- 29.8. Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien jäsenet tunkeutuivat Qantarah'n kylässä Ma'batlin paikallisen neuvoston varapuheenjohtajan kotiin ja pahoinpitelivät kyseisen henkilön ja tämän perheenjäseniä.⁸⁰¹

Edellä esitetyistä tiedoista poiketen YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa 10.8. Urum al-Kubran kaupunkiin kohdistuneessa ilmaiskussa raportoidaan saaneen surmansa ainakin 37 ja haavoittuneen ainakin 56 siviiliä. Jopa 40 kaupungin rakennuksen raportoidaan tuhoutuneen täysin ja 30 osittain, iskuja seuranneiden raivaustöiden kestäessä kaksi viikkoa.⁸⁰²

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 68 siviiliä.⁸⁰³ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (6), aseelliset oppositioyhmät (1), ISIS (1), kurdijoukot (11) Venäjän asevoimat (36), jokin muu osapuoli (13).⁸⁰⁴

YK:n turvallisuusneuvoston tai SNHR:n raporteissa ei raportoida erikseen sairaaloiden tai koulujen kaltaisiin siviilikohteisiin heinäkuussa 2018 kohdistuneista hyökkäyksistä Aleppon maakunnassa.

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Aleppon maakunnassa raportoitiin syyskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. YK:n turvallisuusneuvoston mukaan syyskuussa 2018 väkivaltaisuuksien raportoitiin vähentyneen Syyriassa useilla alueilla, ilmaiskujen, tykkitulen ja maataisteluiden kuitenkin jatkuessa Aleppon, Idlibin, Haman ja Deir al-Zourin maakunnissa. Syyskuun ensimmäisellä puoliskolla sotatoimien raportoitiin kiihtyneen erityisesti Idlibin de-eskalaatioalueella.⁸⁰⁵ YK:n turvallisuusneuvoston

⁸⁰¹ UNSC 14.9.2018, 12.

⁸⁰² HRC/ IICIS 28.2.2019, 8.

⁸⁰³ SNHR 1.9.2018, 5.

⁸⁰⁴ SNHR 1.9.2018, 5.

⁸⁰⁵ UNSC 23.10.2018, 2.

syyskuuta käsittelevässä raportissa Aleppon maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 4 ja haavoittui ainakin 28 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat IED- ja kranaatti-iskuja. Iskut tapahtuivat Turkin tukemien kapinallisten hallinnassa pitämässä Afrinin, Azazin ja Jarablusin kaupungeissa sekä Syyrian hallinnon hallitsemaan Aleppon kaupunkiin. Kyseisiä iskuja eritellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Aleppon maakunnassa:

- 1.9. autopommi räjähti Azazin kaupungissa sijaitsevan paikallisneuvoston rakennuksen läheisyydessä. Iskussa kuoli 3 ja haavoittui 11 siviiliä.
- 5.9. moottoripyörään asennettu improvisoitu räjähdettä räjähti Jarablusin kaupungissa sijaitsevan sharia-koulun lähellä haavoittaen ainakin 4 siviiliä.
- 13.9. Aleppon kaupungissa, Nile Streetin kaupunginosassa sijaitsevan Nahhasin liikenneympyrän ja Tali'an koulun lähelle tehtiin kranaatti-isku. Yksi siviili kuoli ja 13 haavoittui iskussa.
- 27.9. kaksi miespuolista siviiliä siepattiin Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien tarkastuspisteellä Afrinin kaupungissa. Syytä sieppaukselle ei tiedetty.⁸⁰⁶

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 24 siviiliä.⁸⁰⁷ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (12), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (11).⁸⁰⁸

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa ei raportoida erikseen sairaaloiden tai koulujen kaltaisiin siviilikohteisiin syyskuussa 2018 kohdistuneista hyökkäyksistä Aleppon maakunnassa.

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa toteutettiin syyskuussa 2018 yhteensä 5 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (5).⁸⁰⁹ SNHR mainitsee tarkemmassa dokumentaatioissaan kolme tuntemattoman tahon toteuttamaa hyökkäystä: 1. syyskuuta 2018 autopommi räjähti lähellä Al-Matyamin moskeijaa Azazin kaupungin keskustassa, 14. syyskuuta moottoripyörään asennettu räjähdettä räjähti Al-Amalin sairaalan lähellä Manbijin kaupungin keskustassa ja 1.9. autopommi räjähti paikallisneuvoston toimiston lähellä Azazin kaupungissa.⁸¹⁰

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Aleppon maakunnassa raportoitiin lokakuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. YK:n turvallisuusneuvoston mukaan lokakuussa 2018 ilmaiskuja, tykistötulta ja maataisteluita raportoitiin syyskuun tavoin Aleppon, Idlibin, Haman ja Deir al-Zourin maakunnissa. Syyskuun jälkipuoliskon suhteellisen rauhallisen jakson jälkeen sotatoimet kiihtyivät lokakuussa monilla Aleppon, Haman ja Idlibin maakuntien alueilla.⁸¹¹ YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa Aleppon maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 4 ja haavoittui ainakin 29 siviiliä. Turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien alueille (al-Babin ja Kafr Hamran kaupungit) ja Syyrian hallinnon kontrolloimaan Aleppon kaupunkiin kohdistuneita maaiskuja, minkä lisäksi Ataribin

⁸⁰⁶ UNSC 23.10.2018, 12.

⁸⁰⁷ SNHR 1.10.2018, 5.

⁸⁰⁸ SNHR 1.10.2018, 5.

⁸⁰⁹ SNHR 4.10.2018, 5.

⁸¹⁰ SNHR 4.10.2018, 11–12.

⁸¹¹ UNSC 21.11.2018, 2.

piirikunnassa raportoitiin 5. lokakuuta 2018 raskaista aseellisista yhteenotoista, ilmeisesti HTS:n ja muiden Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Näitä iskuja ja yhteenottoja käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Aleppon maakunnassa:

- 5.10. Aleppon maakunnan lounaisosissa, Ataribin piirikunnassa sijaitsevassa Kafr Halabin kylässä raportoitiin raskaista aseellisista yhteenotoista, joiden seurauksena yksi siviili sai surmansa ja toinen haavoittui. Uhrin olivat samaan perheeseen kuuluneita lapsia. HTS avasi samana päivänä tulen surmattujen lasten kohtalon vuoksi järjestettyyn mielenosoitukseen. Yksi siviili kuoli ja useita haavoittui tulituksen seurauksena
- 19.10. yksi miespuolinen siviili kuoli ja ainakin 10 siviiliä haavoittui Syyrian hallinnon kontrolloimaan Aleppon kaupunkiin kohdistuneissa maaiskuissa. Iskut kohdistuivat Zahra'n, Halab al-Jadidan ja Sabilin kaupunginosaan
- 22.10. neljä siviiliä haavoittui maaiskuissa al-Babin kaupunkiin
- 23.10. ainakin 7 siviiliä haavoittui maaiskuissa Aleppon kaupungin A'zamiyahin, Akraniyahin ja Sayf al-Dawlahin kaupunginosaan
- 24.10. yksi siviili kuoli ja ainakin kolme haavoittui maaiskuissa hallintoa vastustavien ryhmien kontrolloimaan Kafr Hamran kaupunkiin Aleppon maakunnan läntisellä maaseudulla.⁸¹²

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, Aleppon maakunnassa toimiviin sairaaloihin ja terveydenhuollon työntekijöihin kohdistuneet iskut:

- 31.10. paikalliset terveystoimijat sulki kolmeksi päiväksi Haritanissa, Aleppon pohjoisella maaseudulla sijaitsevan Amalin sairaalan. Sairaalan sulkeminen oli seurausta alueella sijaitseviin terveydenhuoltolaitoksiin kohdistuneista toistuvista iskuista.⁸¹³

Sairaaloiden ohella Syyrian konflikti vaikutti myös Aleppon alueen koulujen toimintaan:

- 24.10. pommitukset kohdistuivat Kafr Hamrassa, Aleppon kaupungissa sijaitsevaan kouluun. Henkilövahingoilta vältyttiin pommitusten osuessa yöaikaan.
- Lokakuussa 2018 raportoitiin myös Jarablusin piirikunnassa toimineeseen kouluun kohdistuneesta IED-iskusta. Iskulla ei raportoitu kuitenkaan olleen kuolonuhreja.⁸¹⁴

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 28 siviiliä.⁸¹⁵

Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (8), aseelliset oppositioyhmät (1), HTS (3), kurdijoukot (4), jokin muu osapuoli (12).⁸¹⁶

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa toteutettiin lokakuussa 2018 yhteensä 2 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (1), jokin muu osapuoli (1).⁸¹⁷

⁸¹² UNSC 21.11.2018, 12.

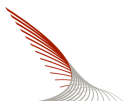
⁸¹³ UNSC 21.11.2018, 5.

⁸¹⁴ UNSC 21.11.2018, 6.

⁸¹⁵ SNHR 1.11.2018, 5.

⁸¹⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁸¹⁷ SNHR 4.11.2018, 5.

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Aleppon maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten, maataisteluiden ja muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista. Siviiliuhreja raportoitiin myös Aleppon kaupungissa. Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien keskinäisten yhteenottojen raportoitiin aiheuttaneen siviiliuhreja ja siviilien omaisuudelle koitunutta vahinkoa Aleppon ja Idlibin maakunnissa.⁸¹⁸ Turvallisuusneuvoston raportissa mainituissa, Aleppon maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 12 ja haavoittui ainakin 9 siviiliä. Turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa IED-, kranaatti- ja maaiskuja. Iskut kohdistivat Idlibin alueen kapinallisryhmien (Kafir Hamra) ja Turkin tukemien kapinallisten alueille (Saariya ja Tall al-Hawa) 24. marraskuuta Syyrian hallinnon kontrolloimaan Aleppon kaupunkiin kohdistuneessa kranaatinheitiniskussa käytettiin väitetysti myös kemiallisia aseita. Näitä iskuja käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Aleppon maakunnassa:

- 24.10. yksi siviili kuoli ja ainakin 3 haavoittui Kafir Hamraan kohdistuneissa maaiskuissa.
- 7.11. kuusi siviiliä kuoli improvisoidun räjähteen räjähdettyä Saariyan kylässä, Bulbulin alueella Afrinin piirikunnassa.
- 24.11. viisi saman perheen lasta kuoli räjähtämättömän ammuksen räjähdyksessä Tall al-Hawan kylässä, Ra'in alueella, Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien kontrolloimalla Aleppon itäisellä maaseudulla.
- 24.11. OHCHR:lle raportoitiin kranaatinheitiniskusta Aleppon läntisiin kaupunginosiin (Khalidiyah, Nile Street, Jam'iyat al-Zahra'), jossa käytettiin väitetysti kemiallisia aseita. Hengitysvaikeuksista ja myrkytysoireista kärsineet siviilit kuljetettiin Aleppon yliopistolliseen sairaalaan ja Razin sairaalaan ja nämä kotiutettiin seuraavana päivänä. Iskusta ei koitunut raporttien perusteella kuolonuhreja. OHCHR ei ollut kyennyt vahvistamaan raportointihetkellä kemiallista iskua koskevia väitteitä.⁸¹⁹

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, Aleppon maakunnassa toimiviin sairaaloihin ja terveydenhuollon työntekijöihin kohdistuneet iskut:

- 20.10. sairaalahenkilökuntaan käytiin käsiksi Izmun terveysasemalla.
- 29.10. haavoittunutta henkilöä saattaneen aseellisen ryhmän jäsenet tunkeutuivat väkivaltaisesti Haritanin terveysasemalle.⁸²⁰

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa mainitaan myös seuraavat, Aleppon maakunnassa toimiviin kouluihin kohdistuneet iskut:

- 8.11. autoon asennettu IED räjähti Andalusin peruskoulun lähellä vahingoittaen koulurakennusta ja haavoittaen 6 koulun oppilasta.
- 12.11. Jarablusin kaupungissa. lähellä Ahmad Salim Mallan peruskoulua räjähtänyt IED vahingoitti koulurakennusta.
- 19.11. Darat Izzahin laitamalla, Hotehin koulun pihalla räjähtänyt IED haavoitti 5 koululaista ja aiheutti vahinkoa koulurakennukselle.⁸²¹

⁸¹⁸ UNSC 11.12.2018, 2.

⁸¹⁹ UNSC 11.12.2018, 13.

⁸²⁰ UNSC 11.12.2018, 5.

⁸²¹ UNSC 11.12.2018, 5.

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 18 siviiliä.⁸²² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (3), ISIS (6), kurdijoukot (4), jokin muu osapuoli (5).⁸²³

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa toteutettiin marraskuussa 2018 yhteensä 5 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (1), jokin muu osapuoli (4).⁸²⁴

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan pommitukset lisääntyivät Idlibin kapinallisalueella joulukuussa 2018 (ja tammikuussa 2019) ja maapommituksia raportoitiin kapinallisalueen rintamalinjoilla (Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnissa) lähes päivittäin. Raportissa ei kuitenkaan eritellä Aleppon maakunnassa joulukuussa 2018 raportoituja, siviiliuhreja vaatineita turvallisuusvälikohtauksia.⁸²⁵ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.25.2019 julkaisemassa raportissa huomioidaan yksi Aleppon maakunnassa joulukuussa 2018 raportoitu, siviiliuhreja vaatinut turvallisuusvälikohtaus. Kyseessä on Afrinin kaupungissa, al-Halin vihannesmarkkinoilla 16.12.2018 tapahtunut autopommi-isku, jossa sai surmansa jopa 12 siviiliä ja lukuisia haavoittui.⁸²⁶

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 20 siviiliä.⁸²⁷

Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): aseelliset oppositiorhytmät (1), jokin muu osapuoli (19).⁸²⁸

YK:n turvallisuusneuvoston raportissa huomioidaan seuraavat Aleppon maakunnassa toimiviin sairaaloihin vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset:

- 12.12. Azazin kaupungissa räjähti autopommi, joka vahingoitti muiden rakennusten ohella myös mielenterveysparantolaa ja proteesikeskusta. Iskun raportoidaan kohdistuneen paikallisneuvoston rakennukseen ja vaatineen useita siviiliuhreja.⁸²⁹

Lisäksi YK:n turvallisuusneuvoston raportissa huomioidaan myös seuraavat Aleppon maakunnassa toimiviin kouluihin vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset:

- 12.12. Azazin kaupungissa räjähtänyt autopommi (ks. edellä) vahingoitti myös Ibn Zaybunin peruskoulua ja teki sen toimintakyvyttömäksi.

SNHR:n mukaan Aleppon maakunnassa toteutettiin joulukuussa 2018 yhteensä 7 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: HTS (2), jokin muu osapuoli (5).⁸³⁰

---

⁸²² SNHR 1.12.2018, 5

⁸²³ SNHR 1.12.2018, 5

⁸²⁴ SNHR 5.12.2018, 5.

⁸²⁵ UNSC 19.2.2019, 4.

⁸²⁶ HRC/ IICIS 28.2.2019, 8.

⁸²⁷ SNHR 1.1.2019, 8.

⁸²⁸ SNHR 1.1.2019, 8.

⁸²⁹ UNSC 19-2-2019, 5.

⁸³⁰ SNHR 8.1.2018, 7.

5.11.6. Sodan räjähtämättömät jäänteet Aleppon maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁸³¹ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Aleppon maakuntaan oli tehty vuoden aikana 89 rypälepommi-iskua.⁸³² Tanskalainen järjestö Danish Demining Group on kouluttanut esimerkiksi Aleppon maakunnasta kotoisin olevia opettajia sodan räjähtämättömien jäänteiden vaaroista pääkaupungissa Damaskoksessa.⁸³³ Landmine & Cluster Munition Monitor -kansalaisjärjestön heinäkuussa 2018 julkaiseman tiedon mukaan rypälepommeja oli käytetty hiljattain Aleppon maakunnassa.⁸³⁴ Afrinissa⁸³⁵ ja sen eteläpuolella Tal Rifaatin alueella⁸³⁶ on raportoitu sodan räjähtämättömistä jäänteistä. YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan Afrinin piirikunnan maaseutualueilla maanviljelysmaat ovat miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden saastuttamia, mikä on johtanut siviiliuhreihin (joukossa myös lapsia).⁸³⁷

5.11.7. Mielivaltaiset pidätykset Aleppon maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Aleppon maakunnassa 122, joista 43 Syyrian hallinnon, 48 aseellisten oppositioryhmiä, 11 HTS:n ja 22 kurdijoukkojen toimesta.⁸³⁸ SNHR:n mukaan Aleppon kaupungissa pidätettiin heinäkuussa 2018 henkilöitä, joiden perheenjäsenillä on yhteyksiä aseellisiin oppositioryhmisiin. SNHR:n mukaan aseelliset oppositioryhmät pidättivät lukuisia siviileitä Aleppon maakunnan pohjois- ja itäosissa, erityisesti Afrinin, Azazin ja al-Babin kaupungeissa. SNHR:n mukaan Jaish al-Islam ja HTS pidättivät Damaskoksen esikaupunkialueilta paenneita ihmisiä HTS:n kontrolloimilla alueilla Idlibin ja Aleppon maakunnassa.⁸³⁹

Heinäkuussa 2018 OHCHR:n raportoitiin vastaanottavan tietoa ei-valtiollisten aseellisten ryhmien tekemistä, Syyrian siviiliväestöön kohdistuvista pidätyksistä. OHCHR nostaa esimerkiksi Turkin tukemien kapinallisryhmien hallitsemissa Aleppon maakunnan pohjoisosissa sijaitsevassa Afrinin kaupungissa raportoidun pidätystapauksen, jossa kapinallistaistelijat pidättivät 16. heinäkuuta siviilin, joka ei ollut toimittanut tietoa ammatistaan kaupungissa valtaa pitävien kapinallisten edustajien ylläpitämään rekisteriin.⁸⁴⁰

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Aleppon maakunnassa raportoitiin yhteensä 85 mielivaltaista pidätystä, joista 44 Syyrian hallinnon, 21 aseellisten oppositioryhmiä, 12 HTS:n ja 8 kurdijoukkojen toimesta.⁸⁴¹ HTS pidätti hallitsemillaan alueilla esimerkiksi paikallisneuvostoissa

⁸³¹ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁸³² SNHR 24.3.2017.

⁸³³ Danish Demining Group [päiväämätön].

⁸³⁴ Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

⁸³⁵ UNSC 22.8.2018, 8.

⁸³⁶ IRIN News/ Ismaeli 3.4.2018.

⁸³⁷ HRC/ IICIS 28.2.2019, 8.

⁸³⁸ SNHR 5.8.2018, 6.

⁸³⁹ SNHR 5.8.2018, 4–5.

⁸⁴⁰ UNSC 22.8.2018, 5.

⁸⁴¹ SNHR 4.9.2018, 6.

toimivia lääkäreitä ja aktivisteja. Aseelliset oppositior ryhmät tekivät mielivaltaisia pidätyksiä erityisesti Afrinin ja al-Babin kaupungeissa.⁸⁴²

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa OHCHR:n raportoitiin vastaanottavan heinäkuun 2018 tapaan tietoa ei-valtiollisten aseellisten ryhmien toteuttamista siviilien sieppauksista. HTS:n ja muiden ei-valtiollisten aseellisten ryhmien raportoidaan pidättäneen satoja miespuolisia henkilöitä Haman, Aleppon ja Idlibin maakunnissa hallitsemillaan alueilla. Sieppausten kerrotaan tapahtuneen joko lunnastarkoituksessa tai sen perusteella, että siepatut olisivat pyrkineet edistämään Syyrian hallinnon kanssa tehtävää sovintoa. YK:n todettiin olevan erityisen huolissaan sieppauksista, jotka kohdistuivat kolmen kapinallisalueella toimivan sairaalan johtoon.⁸⁴³ Eräissä YK:n elokuussa 2018 raportoimissa tapauksessa aseelliset ryhmät sieppasivat 25.8. siviilejä Aleppon maakunnan lounaisosassa sijaitsevasta Zarah'n kylästä ja Haman maakunnan pohjoisosassa sijaitsevasta Mughirin kylästä.⁸⁴⁴

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Aleppon maakunnassa raportoitiin yhteensä 68 mielivaltaista pidätystä, joista 26 Syyrian hallinnon, 25 aseellisten oppositior ryhmien, 8 HTS:n ja 9 kurdijoukkojen toimesta.⁸⁴⁵ HTS pidätti edelleen hallitsemiensa alueiden paikallisneuvostoissa vaikuttavia lääkäreitä ja aktivisteja.⁸⁴⁶

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Aleppon maakunnassa raportoitiin yhteensä 78 mielivaltaista pidätystä, joista 46 Syyrian hallinnon, 18 aseellisten oppositior ryhmien, 7 HTS:n ja 7 kurdijoukkojen toimesta.⁸⁴⁷ SNHR:n mukaan aseelliset oppositior ryhmät tekivät pidätyksiä hallitsemillaan alueilla, erityisesti Afrinin kaupungissa. HTS jatkoi ihmisten pidättämistä edellä syyskuun yhteydessä kuvattujen syiden perusteella.⁸⁴⁸

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Aleppon maakunnassa raportoitiin yhteensä 75 mielivaltaista pidätystä, joista 42 Syyrian hallinnon, 22 aseellisten oppositior ryhmien, 4 HTS:n ja 7 kurdijoukkojen toimesta.⁸⁴⁹ HTS pidätti myös marraskuussa hallitsemillaan alueilla lääkäreitä ja paikallisneuvostojen työntekijöitä.⁸⁵⁰ Aseelliset oppositior ryhmät tekivät pidätyksiä erityisesti Afrinin kaupungissa.⁸⁵¹

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Aleppon maakunnassa raportoitiin yhteensä 87 mielivaltaista pidätystä, joista 50 Syyrian hallinnon, 26 aseellisten oppositior ryhmien, 6 HTS:n ja 5

---

⁸⁴² SNHR 4.9.2018, 4–5.

⁸⁴³ UNSC 14.9.2018, 4.

⁸⁴⁴ UNSC 14.9.2018, 5.

⁸⁴⁵ SNHR 3.10.2018, 6.

⁸⁴⁶ SNHR 3.10.2018, 4–5.

⁸⁴⁷ SNHR 5.11.2018, 7.

⁸⁴⁸ SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁸⁴⁹ SNHR 3.12.2018, 7.

⁸⁵⁰ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁸⁵¹ SNHR 3.12.2018, 4–5.

kurdijoukkojen toimesta.⁸⁵² SNHR:n mukaan Syyrian aseelliset oppositioryhmät jatkoivat joulukuussa aiempien kuukausien tapaisten pidätysten tekemistä.⁸⁵³

5.12. Raqqa

Raqqaan maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) osin Syyrian hallintoa tukevien joukkojen ja osin SDF:n hallinnassa. Raqqaan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 440 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 157 000.⁸⁵⁴ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Raqqaan maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 154 340 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 135 900 henkilöä.⁸⁵⁵ Reutersin mukaan Raqqaan kaupungin väkiluku ennen sotaa oli yli 300 000.⁸⁵⁶ Kaikki Raqqaan kaupungin asukkaat evakuoitiin kaupungista ISISin vastaisen taistelun ja kaupungin takaisinvaltauksen yhteydessä lokakuussa 2017.⁸⁵⁷ Lokakuun 2017 ja joulukuun 2018 puolenvälin (14.12.2018) välisenä aikana Raqqaan kaupunkiin palasi OCHA:n mukaan yhteensä 166 305 henkilöä.⁸⁵⁸

5.12.1. Raqqaan kaupunki

Raqqaan maakunnan ja erityisesti Raqqaan kaupungin ISISin vastaisen taistelun aikana kärsimät tuhot ja sodan räjähtämättömät jäänteet (ERW) ovat keskeisimpiä Raqqaan maakunnan siviiliväestön turvallisuuteen tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana vaikuttavia tekijöitä.

Yhdysvaltojen johtaman liittouman ja SDF:n valloittivat terroristijärjestö ISISin ”pääkaupunkina” tunnetun Raqqaan kaupungin lokakuussa 2017. Kesäkuussa 2017 käynnistyneen valloitusoperaation aikana suuri osa kaupungista tuhoutui ja satoja siviilejä kuoli ja haavoittui. Kaupungin asukkaiden koteja, yksityisiä ja julkisia rakennuksia ja infrastruktuuria tuhoutui täysin tai vahingoittui korjauksettomaksi.⁸⁵⁹ YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan SDF sai Raqqaan valtauksen aikana mittavaa ilmatukea Yhdysvaltojen johtamalta kansainväliseltä koalitiolta. Samalla Syyria-tutkintakomissio katsoo Raqqaan valtauksen johtaneen kaikkien taisteluiden osapuolien toteuttamiin oikeudenloukkauksiin ja siviilien arvioidaan maksaneen taisteluista äärimmäisen korkean hinnan. Kansainvälisen koalition todetaan toteuttaneen enimmillään noin 150 ilmaiskua päivässä, minkä seurauksena suuri osa Raqqaan kaupungista tuhoutui ja myös siviiliuhrien määrä oli suuri.⁸⁶⁰

Syyrialaisen ”Raqqa is Being Slaughtered Silently” -kansalaisjärjestön mukaan Raqqaan valtauksen yhteydessä 9. kesäkuuta ja 15. lokakuuta 2017 välisenä aikana kuoli yli 1873 siviiliä, minkä lisäksi tuhansia siviilejä haavoittui. Raqqaan taisteluiden aikana alueella toteutettiin yli 3829 ilmaiskua, minkä lisäksi alueella ammuttiin tuhansia tykistöammuksia.⁸⁶¹ Itsenäisten tutkijoiden muodostaman Airwars-tutkimusverkoston mukaan Yhdysvaltojen ilma-aseella ja tykistöllä oli keskeinen rooli Raqqaan taisteluissa.⁸⁶² Ilmaiskut ovat saaneet aikaan mittavia siviilivahinkoja.⁸⁶³

⁸⁵² SNHR 3.1.2019, 9.

⁸⁵³ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

⁸⁵⁴ UNFPA 11/2017, 80-81.

⁸⁵⁵ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁸⁵⁶ Reuters 7.1.2019.

⁸⁵⁷ REACH Initiative 6.4.2018.

⁸⁵⁸ OCHA 14.12.2018, 1.

⁸⁵⁹ Amnesty International 5.6.2018, 5.

⁸⁶⁰ HRC/ IICIS 6.3.2018, 9–10.

⁸⁶¹ Twitter/ @Raqqa_SL 16.10.2017.

⁸⁶² Oakford 12.3.2018.

⁸⁶³ Ks. esim. Amnesty International 5.6.2018.

YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan esimerkiksi Yhdysvaltojen johtaman koalition 20. ja 21. maaliskuuta 2017 välisenä yönä toteuttama ilmaisku osui siviilien asumuksena toimineeseen kouluun Raqqan Mansuran kaupunginosassa. Koulun tiloissa asuneista noin 200 henkilöstä 150 sai surmansa iskussa. Koalitio myönsi myöhemmin olleensa vastuussa iskusta ja kertoi iskun kohdistuneen 30 ISIS-taistelijaan. YK:n mukaan koulu oli kuitenkin toiminut sisäisesti siirtymään joutuneiden suojana vuodesta 2012 lähtien, eivätkä tutkimukset tukeneet koalition väitettä kouluun sijoitetuista ISIS-taistelijoista.⁸⁶⁴ YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 päivätyssä raportissa tutkintakomission todetaan jatkavan Yhdysvaltojen johtaman koalition Raqqan valtauksen aikana toteuttamien pommitusten tutkimista.⁸⁶⁵

Kesäkuussa 2018 Amnesty International raportoi useimpien Raqqan kaupungin asukkaista elävän edelleen sisäisesti siirtymään joutuneina. Kaupunkiin palanneiden todettiin elävän huonoissa olosuhteissa romun ja sortuneiden talojen alle hautautuneiden ruumiiden keskellä. Miinojen, improvisoitujen räjähteiden (IED) ja räjähtämättömien ammusten raportoitiin muodostavan uhan kaupunkiin palanneille. Palanneiden kerrotaan arvostelleen kansainvälisen liittouman haluttomuutta raivausavun toimittamiseen.⁸⁶⁶ YK:n turvallisuusneuvoston mukaan Raqqan kaupunkiin oli palannut heinäkuun 2018 loppuun mennessä 147 000 siviiliä, jotka olivat palanneet kaupunkiin lokakuussa 2017 päättyneiden taisteluiden jälkeen. Kaupungin raportoitiin olevan edelleen mittavissa määrin sodan räjähtämättömien jäänteiden saastuttama. Kaupunkiin palanneiden todetaan asettuneen pääasiassa niihin kaupunginosaan, joiden infrastruktuuri oli kokenut suhteellisesti vähemmän tuhoa ja joiden alueilla räjähdewaara oli vähäisempi. Miinojen ja räjähtämättömien ammusten raportoitiin vaikeuttavan myös humanitaaristen avustushjelmien kasvattamista kaupungissa.⁸⁶⁷

YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan siviiliväestön kotien ja sairaaloiden, koulujen ja muiden suojeltujen kohteiden kaltaisen siviili-infrastruktuurin kokemat laajamittaiset tuhot, vesijohtoverkon ja sähkönjakelun tuhoutuminen sekä jälleenrakennuksen puute muodostivat edelleen elokuussa 2018 esteen Raqqan maakunnan siviiliväestön toteuttamiskelpoiselle paluulle takaisin kotialueilleen. Myös Yhdysvaltojen johtaman liittouman ja SDF:n toteuttaman sotilasoperaation jälkeensä jättämät sodan räjähtämättömät jäänteet (ERW) ja ISISin alueelle asettamat miinat ja räjähdewaarat muodostivat esteen paluun toteuttamiselle. Myös peruspalveluiden puuttumisen todettiin vaikuttavan paluun toteuttamiskelpoisuuteen. Tämän lisäksi tutkintakomissio esitti huolensa tiedoista, joiden mukaan SDF olisi syyllistynyt mielivaltaisiin pidätyksiin Raqqan maakunnassa ylläpitämillään tarkastuspisteillä.⁸⁶⁸

ISW raportoi 19. elokuuta Raqqan kaupungissa järjestetyistä mielenosoituksista, joissa kaupungin asukkaat vastustivat SDF:n väärinkäytöksiä. Kurdien turvallisuuspalvelu Asayishin raportoidaan tulittaneen siviilejä ja pidättäneen Mashlabin kaupunginosassa järjestettyjen mielenosoitusten osallistujia. SDF:n raportoidaan myös lähettäneen Mashlabin alueelle vahvistuksia mielenosoitusten kitkemiseksi. 23. elokuuta Syyrian hallintoa tukevien joukkojen raportoidaan levittäneen Raqqan kaupungissa lentolehtisiä, joissa kaupungin asukkaita kehoitettiin vastustamaan SDF:n ja Yhdysvaltojen ”miehitysjoukkojen” läsnäoloa.⁸⁶⁹ Synaps Networkin elokuussa 2018 julkaistussa artikkelissa haastatellun paikallisen mukaan monet Raqqan kaupungissa vaikuttaneet ISIS-taistelijat olisi värvätty SDF:n riveihin. Synaps arvioi järjestelyn synnyttävän Raqqan väestössä katkeruutta, jonka katsotaan odottavan purkautumistaan.⁸⁷⁰

⁸⁶⁴ HRC/ IICIS 6.3.2018, 9–10.

⁸⁶⁵ HRC/ IICIS 12.9.2018, 18.

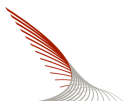
⁸⁶⁶ Amnesty International 5.6.2018, 9.

⁸⁶⁷ UNSC 22.8.2018, 2, 8.

⁸⁶⁸ HRC/ IICIS 12.9.2018, 17.

⁸⁶⁹ ISW 7.9.2018.

⁸⁷⁰ Synaps Network 6.8.2018.

Syyskuussa 2018 Raqqaan lokakuun 2017 jälkeen palanneita siviilejä raportoitiin olevan noin 152 000.⁸⁷¹ OCHAN syyskuun puolivälissä julkaistun tilannekatsauksen mukaan siviilien paluumuutto Raqqaan kaupunkiin ei ollut kuitenkaan kestävällä pohjalla kaupungin kokemien laajamittaisten tuhojen ja kaupungin niin ikään laajamittaisesti saastuttamien räjähteiden takia. Sisäisesti siirtymään joutuneiden paluumuuttoa kuitenkin tapahtui, minkä arvioitiin johtuvan erityisesti Hasakan maakunnassa sijaitsevien IDP-leirien heikoista elinolosuhteista, sisäisen pakolaisuuden pitkittymisestä, IDP-väestölle asetetuista liikkumisrajoituksista sekä Raqqaan kokemien tuhojen ja räjähteiden aiheuttamia vaaroja koskevan tiedon puutteellisuuden takia. OCHA totesi räjähtämättömien ammusten muodostavan merkittävän uhan kaupunkiin palaaville siviileille, vaikka Raqqaan kaupungin terveydenhuoltolaitosten raportoimien, räjähteisiin liittyvien turvallisuusvälikohtausten määrä oli vähentynyt asteittain. Räjähteiden Raqqaan siviiliväestölle ja humanitaarisille toimijoille muodostamaan uhkaan oli reagoitu vuoden 2018 aikana räjähteiden raivaamisen lisäksi esimerkiksi miinoihin liittyviä riskejä käsittelevällä koulutuksella ja räjähteisiin liittyvien uhkien kartoittamisella myös laajemmin koko Raqqaan maakunnan alueella.⁸⁷²

ISW raportoi 12.10.2018 tilannepäivityksessään Raqqaan kaupungin turvallisuustilannetta heikentävien ISIS-solujen toiminnasta kaupungissa. Paikallisten turvallisuusjoukkojen raportoidaan toteuttaneen 29. syyskuuta ratsian ISISin uinuvaan soluun, joka suunnitteli Raqqaan kaupungissa toteutettavaa, useisiin eri kohteisiin kohdistunutta pommi-iskujen ja aseellisten hyökkäysten sarjaa. Kurdien turvallisuuspalvelu Asayish raportoi myös estäneensä samana päivänä ISISin paikallisen solun pyrkimykset ISISin lipun nostamiseen Raqqaan kaupungin pohjoisosassa.⁸⁷³ Syyriassa toimivien kansalaisjärjestöjen turvallisuuteen erikoistuneen International NGO Safety Organisationin (INSO) mukaan avustusjärjestöjen työntekijät altistuvat improvisoiduille räjähteille (IED) ja muulle asymmetriselle väkivallalle SDF:n Koillis-Syyriassa hallitsemien alueiden reuna-alueilla ja ISISin entisessä ”pääkaupungissa” Raqqassa. INSO:n mukaan kyseisillä alueilla on raportoitu paikallisiin turvallisuusjoukkoihin kohdistuvista lisääntyneistä asymmetrisistä iskuista, minkä katsottiin lisäävän myös avustusjärjestöihin kohdistuvan kollateraalisen väkivallan riskiä.⁸⁷⁴

Raqqaan kaupunkiin palanneiden lukumäärän raportoitiin pysyneen samana myös lokakuussa 2018, vuosi kaupungissa käytyjen taisteluiden päättymisen jälkeen. Kaupungin raportoitiin olevan edelleen mittavissa määrin räjähteiden saastuttama. Raqqaan kaupungista löydettiin lokakuussa myös joukkohauta, jonka arvioitiin sisältävän yli 1 000 ihmisen ruumiit.⁸⁷⁵ Lokakuussa OCHA arvioi Raqqaan kaupunkiin suuntautuvan paluumuuton hidastumisen syyksi paluun kestättömyyden, jonka katsottiin olevan seurausta kaupungin kokemista laajamittaisista tuhoista ja sodan räjähtämättömistä jäänteistä, joiden katsottiin edelleen saastuttavan laajamittaisesti Raqqaan kaupunkia.⁸⁷⁶ Lokakuussa 2018 koulutukseen ja välttämättömään terveydenhuoltoon ja ravinnonsaantiin liittyvien avustusohjelmien raportoitiin kohdanneen häiriöitä Raqqaan ja Hasakan maakunnissa paikallisviranomaisten toiminnan seurauksena.⁸⁷⁷

Institute for the Study of War (ISW) -tutkimuslaitoksen 19.12.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan ISIS oli tehostanut kampanjaansa epävakauden lisäämiseksi Raqqaan kaupungissa. ISW nostaa esimerkiksi ISISin 4. marraskuuta Raqqaan kaupungissa toteuttaman autopommi-iskun, joka oli terroristijärjestön ensimmäinen vastaava isku kaupungissa lokakuun 2017 ja kaupungin vapauttamisen jälkeen. Samalla ISW arvioi ISISin laajentaneen tukialuettaan Raqqaan maaseudulla, jossa ISISin taistelijoiden katsottiin kykenevän liikkumaan vapaasti.⁸⁷⁸ Syyria-

⁸⁷¹ UNSC 23.10.2018, 3.

⁸⁷² OCHA 14.9.2018, 1–2.

⁸⁷³ ISW 12.10.2018.

⁸⁷⁴ INSO (päiväämätön).

⁸⁷⁵ UNSC 21.11.2018, 3.

⁸⁷⁶ OCHA 12.11.2018, 1.

⁸⁷⁷ OCHA 12.11.2018, 1.

⁸⁷⁸ ISW/ Wallace et.al. 19.12.2018.

analytiikko Mona Alamin kokoamien tietojen mukaan ISIS oli vastuussa myös 2. marraskuuta tapahtuneesta vaikutusvaltaisen Afadala-heimon johtajan salamurhasta ja 27. marraskuuta Syria Future Party -puolueen toimistoon tehdystä pommi-iskusta. ISISin katsotaan jatkaneen iskujaan Raqqan kaupungissa ja maakunnassa myös joulukuussa 2018. ISISin kerrotaan hyökänneen 10. joulukuuta Raqqan oikeustalolle ja kaupungissa toimivaan SDF:n päämajaan. Alamin mukaan Koillis-Syyrian kurdi- ja arabiväestön keskinäinen epäluulo lisää ISISin toimintamahdollisuuksia alueella. Myös Yhdysvaltojen presidentti Donald Trumpin 19. joulukuuta 2018 julkistaman yhdysvaltalaisjoukkojen vetäytymispäätöksen ja joukkojen vetäytymisestä mahdollisesti seuraavan SDF:n ja Turkin (tai Syyrian hallintoa tukevien joukkojen) välisen konfliktin katsotaan vievän resursseja ISISin vastaiselta taistelulta Koillis-Syyrian alueella.⁸⁷⁹

Joulukuun puoleenväliin tultaessa Raqqan kaupunkiin arvioitiin palanneen lokakuun 2017 jälkeen yhteensä 166 305 henkilöä.⁸⁸⁰ OCHA:n mukaan Raqqan maakunnassa ja kaupungissa oli kuitenkin edelleen hyvin paljon sodan räjähtämättömiä jäänteitä.⁸⁸¹

5.12.2. Siviiluhrit Raqqan maakunnassa

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 47 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli 8, elokuussa 6, syyskuussa 13, lokakuussa 11, marraskuussa 5 ja joulukuussa 4 (tarkemmin, ks. alla).⁸⁸² YK:n turvallisuusneuvoston raporteissa ei mainita OHCHR:n Raqqan maakunnassa vuoden 2018 jälkipuoliskolla raportoimia turvallisuusvälikohtauksia.

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Raqqan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtauksia.⁸⁸³

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 8 siviiliä.⁸⁸⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviilihireista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (3), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (4).⁸⁸⁵

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 1 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (1).⁸⁸⁶ SNHR:n tarkemmassa dokumentaatiossa mainitaan tuntemattoman tahon al-Hamzan moskeijaan al-Tabaqqan kaupungissa 31. heinäkuuta 2018 toteutettu IED-isku.⁸⁸⁷

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Raqqan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtauksia.⁸⁸⁸

---

⁸⁷⁹ Alami 11.1.2019.

⁸⁸⁰ OCHA 19.12.2018, 1.

⁸⁸¹ OCHA 14.12.2018, 4, 6.

⁸⁸² SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁸⁸³ UNSC 22.8.2018.

⁸⁸⁴ SNHR 1.8.2018, 5.

⁸⁸⁵ SNHR 1.8.2018, 5.

⁸⁸⁶ SNHR 8.8.2018, 5.

⁸⁸⁷ SNHR 8.8.2018, 10.

⁸⁸⁸ UNSC 14.9.2018.

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 6 siviiliä.⁸⁸⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), ISIS (1), kurdijoukot (2), jokin muu osapuoli (1).⁸⁹⁰

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Raqqan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁸⁹¹

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 13 siviiliä.⁸⁹² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (3), ISIS (5), kurdijoukot (5).⁸⁹³

OCHA raportoi 16.9.2018 julkaisemassaan tilannekatsauksessa Raqqan kaupungissa tapahtuneesta, kansainvälisen avustusjärjestön saattueeseen kohdistuneesta IED-iskusta, jossa yksi henkilö haavoittui. OCHAN mukaan kyseessä oli ensimmäinen vastaava, kansainväliseen järjestöön kohdistunut isku.⁸⁹⁴

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Raqqan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁸⁹⁵

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 11 siviiliä.⁸⁹⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (3), kurdijoukot (3), jokin muu osapuoli (5).⁸⁹⁷

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa toteutettiin lokakuussa 2018 yhteensä 2 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (2).⁸⁹⁸ SNHR mainitsee tarkemmassa dokumentaatioissaan toisen hyökkäyksistä, jossa tuntemattoman tahon räjäyttämä IED vahingoitti Raqqan kaupungissa toimivaa leipomoa.⁸⁹⁹

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Raqqan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.⁹⁰⁰

---

⁸⁸⁹ SNHR 1.9.2018, 5.

⁸⁹⁰ SNHR 1.9.2018, 5.

⁸⁹¹ UNSC 23.10.2018.

⁸⁹² SNHR 1.10.2018, 5.

⁸⁹³ SNHR 1.10.2018, 5.

⁸⁹⁴ OCHA 14.9.2018, 1.

⁸⁹⁵ UNSC 21.11.2018.

⁸⁹⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁸⁹⁷ SNHR 1.11.2018, 5.

⁸⁹⁸ SNHR 4.11.2018, 5.

⁸⁹⁹ SNHR 4.11.2018, 10.

⁹⁰⁰ UNSC 11.12.2018.

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 5 siviiliä.⁹⁰¹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (2), jokin muu osapuoli (3).⁹⁰²

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Raqqan maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.⁹⁰³ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 4 siviiliä.⁹⁰⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), jokin muu osapuoli (2).⁹⁰⁵

SNHR:n mukaan Raqqan maakunnassa toteutettiin joulukuussa 2018 yhteensä 1 hyökkäys elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: jokin muu osapuoli (1).⁹⁰⁶

5.12.3. Sodan räjähtämättömät jäänteet Raqqan maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.⁹⁰⁷ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Raqqan maakuntaan oli tehty vuoden aikana yksi rypälepommi-isku.⁹⁰⁸

Human Rights Watchin helmikuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan 21. lokakuuta 2017 ja 20. tammikuuta 2018 välisenä aikana Raqqan kaupungissa olisi kuollut tai haavoittunut miinojen seurauksena ainakin 491 henkilöä. Järjestön johtoon kuuluva Nadim Houry arvioi räjähteiden Raqqan kaupungissa vaatimien uhrien määrän kasvaessa yhä useampien ihmisten palatessa kaupunkiin. ISISin alueelle jättämät miinat aktivoituvat HRW:n mukaan kosketuksesta ja ovat kansainvälisen lain mukaan kiellettyjä. Räjähteitä oli jätetty esimerkiksi asuintiloihin, pesukoneisiin, jääkaappeihin.⁹⁰⁹ Huhtikuulle 2018 tultaessa HRW katsoi miinojen seurauksena Raqqan kaupungissa kuolleiden tai haavoittuneiden määrän nousseen yli 1 000 henkilöön. HRW perusti kantansa paikallisten terveydenhuollon työntekijöiden kokoamiin tietoihin.⁹¹⁰

OCHAN 14.9.2018, 11.10.2018 ja 12.11.2018 julkaisemissa raporteissa Koillis-Syyrian (Deir al-Zourin, Hasakan ja Raqqan maakunnat) arvioitiin olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama. Räjähteiden määrän arvioitiin olevan erittäin suuri Raqqan kaupungin ja Deir al-Zourin maakunnan teiden ja kaupunkien kaltaisilla alueilla, joiden hallintasuhteet olivat vaihtuneet Koillis-Syyriassa käytyjen taisteluiden aikana. OCHAN mukaan räjähteitä oli myös yleisemmin Koillis-Syyrian maaseudulla ja asutuskeskuksissa, erityisesti sotilasoperaatioiden kohteiksi

⁹⁰¹ SNHR 1.12.2018, 5.

⁹⁰² SNHR 1.12.2018, 5.

⁹⁰³ UNSC 19.2.2019.

⁹⁰⁴ SNHR 1.1.2019, 8.

⁹⁰⁵ SNHR 1.1.2019, 8.

⁹⁰⁶ SNHR 8.1.2018, 7.

⁹⁰⁷ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

⁹⁰⁸ SNHR 24.3.2017.

⁹⁰⁹ HRW 12.2.2018.

⁹¹⁰ HRW 2019.

joutuneilla ja/tai aseellisten ryhmien hallitsemilla alueilla. IDP-leireillä humanitaarisessa avussa ja palveluissa raportoitujen katkosten seurauksena sisäisesti siirtymään joutuneiden kerrottiin myös olevan taipuvaisia palaamaan Raqqan ja Deir al-Zourin maakuntiin, joissa näiden turvallisuutta ei kyetty takaamaan.⁹¹¹

OCHA esitti Koillis-Syyrian olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama myös joulukuun 2018 puolivälissä julkaisemassaan arviossa. Raqqan kaupungissa tapahtuneiden, räjähteisiin liittyvien turvallisuusvälikohtausten määrä oli tippunut vuoden 2017 lopun noin 40 turvallisuusvälikohtauksesta viikossa noin 4 turvallisuusvälikohtaukseen viikossa. OCHA toteaa jo marraskuun alussa julkaisemassaan tilannekatsauksessa Koillis-Syyriassa toimivien humanitaaristen toimijoiden raportoineen räjähteisiin liittyvien turvallisuusvälikohtausten vähentymisestä esimerkiksi Raqqan kaupungissa. Samassa yhteydessä OCHA toteaa räjähteiden muodostavan edelleen merkittävän turvallisuusuhan Raqqan ja Deir al-Zourin maakuntiin palaavalle siviiliväestölle.⁹¹²

Miinat estävät normaaliin elämään paluun ja päivittäisten asioiden hoitamisen. Amnesty Internationalin 5.6.2018 julkaiseman raportin mukaan Raqqan kaupunkia saastuttavat sodan räjähtämättömät jäänteet ovat erityinen riski esimerkiksi kaupungissa eläville miehille ja pojille, jotka siivoavat katuja työkseen ja niille naisille ja tytöille, jotka keräävät romua myytäväksi.⁹¹³

OCHA raportoi joulukuussa 2018, että Raqqan maakunnassa raivataan yhä miinoja. Tammikuussa ja maaliskuussa 2019 alueelle saapuu kaksi kansainvälistä miinojenraivausjärjestöä.⁹¹⁴

5.12.4. Mielivaltaiset pidätykset Raqqan maakunnassa

Heinäkuu

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Raqqan maakunnassa 38, joista 19 Syyrian hallinnon ja 19 kurdijoukkojen toimesta.⁹¹⁵ SNHR:n mukaan kurdijoukot (lähinnä kurdipuolue PYD:n alaiset joukot) pidättivät mielivaltaisesti heidän politiikkaansa vastustavia henkilöitä. Kurdijoukkojen raportoidaan pidättäneen myös arabitaustaisia henkilöitä tarkastuspisteillä erityisesti Raqqan ja Hasakan maakunnissa.⁹¹⁶

Heinäkuussa 2018 OHCHR:n raportoitiin vastaanottavan tietoa ei-valtiollisten aseellisten ryhmien tekemistä, Syyrian siviiliväestöön kohdistuvista pidätyksistä. OHCHR nostaa esimerkiksi Raqqan kaupungissa raportoidun pidätystapauksen, jossa SDF pidätti 17. heinäkuuta 25 naispuolista siviiliä, jotka olivat osoittaneet mieltään aviomiestensä vankilaolojen takia SDF:n ylläpitämässä vankilassa. Vuorokaudeksi pidätettyjä naisia syytettiin ISIS-kytköksistä.⁹¹⁷

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Raqqan maakunnassa raportoitiin yhteensä 54 mielivaltaista pidätystä, joista 22 Syyrian hallinnon ja 32 kurdijoukkojen toimesta. Kurdijoukot (lähinnä kurdipuolue PYD:n alaiset joukot) pidättivät mielivaltaisesti heidän politiikkaansa vastustavia henkilöitä.⁹¹⁸

⁹¹¹ OCHA 14.9.2018, 7; OCHA 11.10.2018, 6; OCHA 12.11.2018, 6.

⁹¹² OCHA 12.11.2018, 6.

⁹¹³ Amnesty International 5.6.2018, 57.

⁹¹⁴ OCHA 14.12.2018, 4.

⁹¹⁵ SNHR 5.8.2018, 6.

⁹¹⁶ SNHR 5.8.2018, 4–5.

⁹¹⁷ UNSC 22.8.2018, 5.

⁹¹⁸ SNHR 4.9.2018, 6.

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Raqqan maakunnassa raportoitiin yhteensä 134 mielivaltaista pidätystä, joista 21 Syyrian hallinnon ja 113 kurdijoukkojen toimesta.⁹¹⁹ SNHR:n mukaan kurdijoukot pidättivät aiempien kuukausien tapaan myös syyskuussa 2018 mielivaltaisesti heidän poliitiikkaansa vastustavia henkilöitä, aktivisteja ja kansalaisyhteiskunnan jäseniä. Kurdijoukkojen toteuttamat pidätykset painottuivat edelleen Hasakan maakuntaan. Lisäksi kurdijoukkojen värväystoimintaan liittyvät mielivaltaiset pidätykset lisääntyivät SNHR:n mukaan syyskuussa 2018.⁹²⁰

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Raqqan maakunnassa raportoitiin yhteensä 70 mielivaltaista pidätystä, joista 8 Syyrian hallinnon ja 62 kurdijoukkojen toimesta.⁹²¹ SNHR:n mukaan kurdijoukot jatkoivat ihmisten pidättämistä edellä syyskuun yhteydessä kuvattujen syiden perusteella.⁹²²

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Raqqan maakunnassa raportoitiin yhteensä 57 mielivaltaista pidätystä, joista 6 Syyrian hallinnon ja 51 kurdijoukkojen toimesta.⁹²³ SNHR:n mukaan kurdijoukot pidättivät hallitsemillaan alueilla mielivaltaisesti heitä vastustavia tahoja. Myös asepalvelukseen liittyvät pidätykset kurdijoukkojen toimesta jatkuivat.⁹²⁴

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Raqqan maakunnassa raportoitiin yhteensä 49 mielivaltaista pidätystä, joista 22 Syyrian hallinnon ja 27 kurdijoukkojen toimesta.⁹²⁵ SNHR:n mukaan kurdijoukot jatkoivat joulukuussa 2018 värväystarkoituksessa tapahtuvia ja kurdien politiikkaa vastustavien henkilöiden pidätyksiä.⁹²⁶

5.13. Deir al-Zour

Deir al-Zourin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 896 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 152 000.⁹²⁷ Heinäkuun ja joulukuun 2017 välisenä aikana Deir al-Zourin maakunnasta ja maakunnan sisällä pakeni arviolta 230 000 henkilöä.⁹²⁸ Marraskuun 2017 ja joulukuun 2018 puolivälin (14.12.2018) välisen reilun vuoden aikana Deir al-Zourin maakuntaan palasi 244 655 henkilöä.⁹²⁹ WFP:n tietojen mukaan helmikuussa 2018 erityisesti julkisen alan työntekijöitä palasi Deir al-Zourin kaupunkiin. Suurin osa palanneista palasi Damaskoksesta ja Homsista.⁹³⁰ Helmikuussa 2018 Deir al-Zourin kaupungissa vain muutaman kaupunginosan alueella (Al-Qosur,

⁹¹⁹ SNHR 3.10.2018, 6.

⁹²⁰ SNHR 3.10.2018, 4–5.

⁹²¹ SNHR 5.11.2018, 7.

⁹²² SNHR 5.11.2018, 4–6.

⁹²³ SNHR 3.12.2018, 7.

⁹²⁴ SNHR 3.12.2018, 4–5.

⁹²⁵ SNHR 3.1.2019, 9.

⁹²⁶ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

⁹²⁷ UNFPA 11/2017, 102–103.

⁹²⁸ REACH Initiative 19.4.2018.

⁹²⁹ OCHA 14.12.2018, 1; Julkisen alan työntekijöiden paluusta Deir al-Zouriin, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 7.

⁹³⁰ WFP 2/2018, 2.

Joura, Al-Muwzafeen ja Harabish) arvioitiin elävän yhteensä 160 000 henkilöä.⁹³¹ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 146 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 294 600 henkilöä.⁹³²

Tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä Deir al-Zourin maakunta on jakautunut Yhdysvaltojen johtaman liittouman tukemien ja Syyrian kurdien YPG-joukkojen käytännössä johtamien Syyrian demokraattisten joukkojen (Syrian Democratic Forces, SDF) hallitsemiin, Eufrat-joen itäpuolisiin alueisiin ja Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallitsemiin Eufrat-joen länsipuolisiin alueisiin.

5.13.1. Eufrat-joen itäpuoliset alueet (Yhdysvallat, SDF ja ISIS)

Yhdysvaltojen johtaman liittouman ja näiden tukeman SDF:n terroristijärjestö ISISin vastaiset sotilasoperaatiot jatkuivat Deir al-Zourin maakunnan itäosissa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana. OCHAN mukaan SDF ilmoitti 5. elokuuta 2018 ottaneensa täydellisesti haltuunsa ISISin Deir al-Zourin maakunnan itäisellä maaseudulla, Irakin rajan tuntumassa hallitsevat alueet. SDF:n raportoitiin käynnistäneen turvallisuusoperaation alueelle hajaantuneiden ISIS-taistelijoiden kitkemiseksi alueelta. Samalla Yhdysvaltojen johtaman liittouman ja SDF:n raportoitiin keskittävän operaationsa ISISin viimeiselle Deir al-Zourin maakunnassa hallitsemalle alueelle, ns. ”Hajinin enklaaviin”, joka kattoi elokuun 2018 lopulle tultaessa Hajinin, al-Susahin, al-Sha’afan ja Baghuzin kaupungit.⁹³³ Operaatio Hajinin enklaavin valtaamiseksi käynnistyi virallisesti 11. syyskuuta 2018.⁹³⁴

OCHAN mukaan elokuun 2018 lopulle tultaessa lähes 205 000 henkilöä oli palannut alkuperäiselle kotiseudulle Deir al-Zourin maakunnassa marraskuun 2017 jälkeen.⁹³⁵ Syyskuun lopulla palanneiden määräksi arvioitiin 224 685.⁹³⁶ Lokakuun lopulla palanneita arvioitiin olevan 233 000.⁹³⁷ Joulukuun puolivälissä palanneita oli 244 655.⁹³⁸ Vielä 28.7.2018 arviolta 90 000 sisäisesti siirtymään joutuneen henkilön (IDP) katsottiin elävän Koillis-Syyrian IDP-leireillä, joiden olosuhteet olivat vaikeat, leirejä ylläpitävien tahojen rajoittaessa siviilien liikkumista ja monimutkaisen ja työlään sponsorijärjestelmän vaikeuttaessa IDP-väestön asettumista leirien ulkopuolelle.⁹³⁹ YK:n Syyria-tutkintakomission 9.8.2018 julkaiseman raportin mukaan ISISin Deir al-Zourin maakunnan alueelle asettamat miinat ja räjähdeansat muodostivat esteen paluun toteuttamiselle. Myös peruspalveluiden puuttumiseen todettiin vaikuttavan paluun toteuttamiskelpoisuuteen. Tämän lisäksi tutkintakomissio esitti huolensa tiedoista, joiden mukaan SDF olisi syyllistynyt Deir al-Zourin maakunnassa ylläpitämillään tarkastuspisteillä (Eufrat-joen itäpuolella) mielivaltaisiin pidätyksiin.⁹⁴⁰

OCHA ilmaisi syyskuussa 2018 huolensa ISISin hallitsemille alueille loukkuun jääneiden siviilien turvallisuudesta alueella raportoitujen ilmapommitusten, maaoperaatioiden ja alueita saastuttavien räjähteiden takia. OCHAN arvion mukaan ISISin alueilla oleskeli elokuun 2018 lopussa noin 20 000 siviiliä.⁹⁴¹ YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan vahvistamaton määrä siviilejä oli loukussa terroristijärjestö ISISin hallitsemilla alueilla. Samalla kyseisten siviilien raportoitiin jääneen ISISin ja SDF:n välillä käytyjen taisteluiden jalkoihin. Vahvistamattomien tietojen mukaan Susahin ja Baghuz Fawqanin alueilla toteutetuissa

⁹³¹ WFP 2/2018, 2.

⁹³² FAO & WFP 9.10.2018, 46.

⁹³³ OCHA 14.9.2018, 3.

⁹³⁴ OCHA 11.10.2018, 1.

⁹³⁵ OCHA 14.9.2018, 1.

⁹³⁶ OCHA 11.10.2018, 1.

⁹³⁷ OCHA 12.11.2018, 1.

⁹³⁸ OCHA 19.12.2018, 1.

⁹³⁹ OCHA 14.9.2018, 2.

⁹⁴⁰ HRC/ IICIS 12.9.2018, 17.

⁹⁴¹ OCHA 14.9.2018, 1, 4.

ilmapommituksissa oli saanut surmansa monia siviilejä. 30. heinäkuuta 2018 raportoitiin yhteensä 40 kriittisestä, lääketieteellisiin syihin perustuvasta evakuoinnista ja myös kaupallisten ruokakuljetusten kerrottiin päässeen ISISin hallitsemille alueille.⁹⁴²

Elokuussa 2018 taistelut Deir al-Zourin maakunnan itäosissa jatkuivat, yli 20 000 henkilön joutuessa pakenemaan heinäkuun lopun ja elokuun alkupuolen aikana kodeistaan ja päätyessä asumaan tilapäisiin asumuksiin.⁹⁴³ OCHAN mukaan ISIS-alueilta paenneet olivat asettuneet pääsääntöisesti väliaikaisiin asumuksiin SDF:n kontrolloimalle Eufrat-joen itärannalle, harvojen jatkaessa matkaansa tarkastuspisteiden läpi Hasakan maakunnassa toimiville IDP-leireille.⁹⁴⁴ Humanitaarisen pääsyn sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) asuinalueille raportoitiin olevan rajallinen, eikä valtaosaa sisäisesti siirtymään joutuneista päästetty jatkamaan matkaansa Raqqan tai Hasakan maakuntien alueelle (pois lukien jotkin sairastapaukset). 25. elokuuta mennessä Deir al-Zourin maakunnassa oli raportoitu maaliskuun 2018 jälkeen yhteensä 723 akuuttia ripulitautitapausta, joista 12 oli päättynyt tautiin sairastuneen kuolemaan.⁹⁴⁵

Syyskuun 2018 alussa Syyrian eri alueita taisteluiden tuottua saastuttavien räjähteiden raportoitiin muodostavan yhden kriittisimmistä siviiliväestön turvallisuuteen liittyvistä huolenaiheista Koillis-Syyrian alueella.⁹⁴⁶ Räjähneiden raportoitiin muodostavan päivittäisen riskin tuhansille Deir al-Zourin maakunnassa eläville siviileille ja maakunnan alueella raportoitiin tiheään tahtiin siviiliuhreja vaatineista räjähdyksistä. Räjähneiden aiheuttaman vaaran raportoitiin vaikuttavan yhdessä Deir al-Zourin puutteellisten elinolosuhteiden ja palveluiden kanssa siihen, että jotkin IDP:t päättivät Deir al-Zouriin palattuaan siirtyä uudelleen Hasakan maakunnassa sijaitseville leireille. Asianmukaisen kartoituksen puuttuessa OCHalla ei ollut syyskuun 2018 alussa yksityiskohtaista tietoa Deir al-Zouria saastuttavien räjähteiden määrästä tai saastumisen laajuudesta.⁹⁴⁷

Syyskuussa 2018 terroristijärjestö ISISin vastainen sotilasoperaatio jatkui Deir al-Zourin maakunnan kaakkoisosissa, ISISin edelleen hallussaan pitämän Hajinin enklaavin alueella, vaikuttaen merkittävästi alueen siviilien elämään.⁹⁴⁸ OCHAN mukaan ilmaiskut ja maataistelut olivat lisääntyneet Hajinin alueella merkittävästi enklaavin takaisinvaltausoperaation käynnistymisen (11.9.2018) jälkeen, johtaen siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin. Syyskuun aikana takaisinvaltausoperaatioon liittyvien sotatoimien raportoitiin keskittyvän erityisesti al-Sha'afan, al-Baghouzin, Suwaidanin ja Hajinin kaupunkien alueelle. SDF valtasi Baghouzin kaupungin ISISiltä 20. syyskuuta ja 25. syyskuuta SDF:n joukkojen raportoitiin piirittävän Suwaidanin kaupunkia. Hajinin enklaavin ISIS-alueilla arvioitiin oleskelevan noin 15 000 henkilöä, joukossa 5 000 ISIS-taistelijaa ja heidän perheitään.⁹⁴⁹ Baghuzin kaupungin valtauksen yhteydessä SDF:n raportoidaan ottaneen hallintaansa myös kaupungin lähellä sijaitsevan Eufrat-joen joenylityspisteen.⁹⁵⁰

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan kesäkuun jälkeen taisteluiden tieltä paenneiden henkilöiden määrä nousi syyskuussa 2018 yhteensä 27 000, humanitaarinen pääsy IDP-väestön asuinalueille oli edelleen rajallinen ja noin 15 000 henkilön, joukossa siviilejä ja ISISin taistelijoita, arvioitiin oleskelevan edelleen ISISin hallitsemilla alueilla ja altistuvan maakunnassa käynnissä oleville väkivaltaisuuksille. Lukuisten siviilien raportoitiin kuolleen ja loukkaantuneen ilmaiskujen tai maataisteluiden seurauksena. Siviilien liikkumiselle asetettujen rajoitusten ja joillakin alueilla

⁹⁴² UNSC 22.8.2018, 3.

⁹⁴³ UNSC 14.9.2018, 3.

⁹⁴⁴ OCHA 14.9.2018, 4.

⁹⁴⁵ UNSC 14.9.2018, 3.

⁹⁴⁶ OCHA 14.9.2018, 6–7.

⁹⁴⁷ OCHA 14.9.2018, 7.

⁹⁴⁸ UNSC 23.10.2018, 2.

⁹⁴⁹ OCHA 11.10.2018, 1–2.

⁹⁵⁰ ISW 28.9.2018.

käytyjen taisteluiden intensiteetin raportoitiin estävän liikkumista alueella.⁹⁵¹ OCHAN mukaan Hajinin enklaavin alueelta paenneet siviilit kuvasivat tilannettaan pakonsa aikana hyvin turvattomaksi. IDP:t pystyivät poistumaan alueelta vain maksua vastaan ja joutuivat useampia päiviä kestävään taustatarkastukseen, jonka aikana nämä olivat vaarassa altistua taisteluihin liittyville väkivaltaisuuksille sekä esimerkiksi ISISin asemista toteutetuille kranaatti-iskuille.⁹⁵²

YK:n pääsihteeri huomioi jo lokakuussa 2018 terroristijärjestö ISISin vastaisten operaatioiden yhteydessä toteutettujen ilma- ja maapommitusten vaikutuksen ISISin Deir al-Zourin maakunnassa edelleen hallussaan pitämällä alueilla eläviin siviileihin, iskujen johtaessa alueella siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin. Esimerkiksi 19.10. alueilla raportoitiin siviiliuhreja vaatineista ilmaiskusta, jotka kohdistuivat paikalliseen moskeijaan.⁹⁵³ Marraskuussa 2018 siviilikuolemiin ja loukkaantumisiin johtaneilla sotilasoperaatioilla raportoitiin olevan tuhoisa vaikutus ISISin hallitsemilla alueilla Deir al-Zourin maakunnassa elävien siviilien elämään. Esimerkiksi 12. marraskuuta 60 siviilin raportoitiin kuolleen tai haavoittuneen ja satojen paenneen kodeistaan Sha'fahin kylään ja muille lähialueille kohdistuneissa pommituksissa. 15. marraskuuta toteutettujen, Susah'n piirikunnassa sijaitsevaan Abu Badran kylään kohdistuneiden ilmaiskujen raportoidaan surmanneen 18 siviiliä, joukossa saman suurperheen 14 lasta. ISISin raportoidaan estäneen siviiliväestöä poistumasta hallitsemiltaan alueilta sekä siepanneen ja teloittaneen henkilöitä, joiden järjestö katsoi toimivan yhteistyössä Syyrian hallinnon tai jonkin muun järjestölle vihamielisen tahon kanssa. 29. marraskuuta ilmaiskujen raportoidaan osuneen Sha'fahin kenttäsairaalaan ja surmanneen naisia, lapsia ja sairaalan henkilökuntaa. Ilmaiskujen raportoidaan osuneen marraskuun lopulla myös Hajinin vankilaan.⁹⁵⁴

Lokakuussa 2018 väkivaltaisuuudet lisääntyivät Hajinin enklaavin alueella. Lisääntyneiden väkivaltaisuuksien raportoitiin vaikuttavan tuhansiin alueella eläviin siviileihin, sotatoimien johtaessa siviilikuolemiin, loukkaantumisiin, sisäiseen pakolaisuuteen ja siviili-infrastruktuurin kokemuksiin tuhoihin. Yli 10 000 siviilin arvioitiin elävän edelleen Hajinin enklaavin alueella, jossa nämä kärsivät erilaisten perustarpeiden puutteesta ja raskaista liikkumisrajoituksista. Terveystieteiden, veden ja sanitaation kaltaisten peruspalveluiden puutteen raportoitiin vaikuttavan eniten alueella eläviin naisiin ja tyttöihin. Kesäkuun 2018 jälkeen alueella sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan jopa 27 000 ja näiden elinolosuhteet olivat ankarat, alueen turvallisuustilanteen vaikeuttaessa avun toimittamista.⁹⁵⁵ OCHAN mukaan Hajinin alueelta pakeni lokakuussa väkivaltaisuuksien lisääntymisen seurauksena vain vähän väestöä ja harvat paenneet pakenivat taisteluista lähiseudulle. OCHA osoitti huolensa erityisesti niistä syyskuun jälkeen Hajinin alueelta paenneesta noin 7 000 siviilistä, jotka olivat paenneet SDF:n hallitsemilla alueilla sijaitseville väliaikaisille leireille (pääasiassa Gharanijin ja Bahrin alueelle), joissa olosuhteet olivat huonot ja pääsy humanitaariseen apuun ja palveluihin rajallinen.⁹⁵⁶

Lokakuussa 2018 Hajinin enklaavin ja erityisesti Hajinin alueella sijaitsevan Abu Badran ja Susah'in kaupunkien ilmapommitusten raportoitiin vaatineen suuren määrän siviiliuhreja, joukossa naisia, lapsia ja irakilaisia pakolaisia. ISISin raportoidaan hyökänneen 12. lokakuuta 2018 sisäisesti siirtymään joutuneiden leirille Hajinin kaupungissa, minkä seurauksena yli puolet majoituskeskuksen asumuksista tuhoutui.⁹⁵⁷ OCHAN mukaan jo 11. lokakuuta käynnistyneessä hyökkäyksessä leirillä asuvia siviilejä sai surmansa ja haavoittui, minkä lisäksi ISIS olisi ottanut yli 100 henkilöä panttivangiksi ja kuljettanut nämä Hajinissa hallussaan pitämille alueille.⁹⁵⁸ Susahin kaupungissa 239 rakennuksen raportoidaan kärsineen vahinkoa, 54 vakavaa vahinkoa ja 90

⁹⁵¹ UNSC 23.10.2018, 2, 3.

⁹⁵² OCHA 11.10.2018, 4.

⁹⁵³ UNSC 21.11.2018, 5.

⁹⁵⁴ UNSC 11.12.2018, 4.

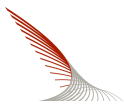
⁹⁵⁵ UNSC 21.11.2018, 1–2, 2–3.

⁹⁵⁶ OCHA 12.11.2018, 2.

⁹⁵⁷ UNSC 21.11.2018, 3.

⁹⁵⁸ OCHA 12.11.2018, 2.

tuhoutuneen täysin 10. syyskuuta ja 27. lokakuuta välisenä aikana alueelle kohdistuneissa pommituksissa.⁹⁵⁹ OCHAN mukaan taisteluiden osapuolten raportoitiin rajoittavan lokakuussa 2018 siviilien liikkumista yhtäältä pois ISISin hallitsemilta alueilta ja toisaalta SDF:n hallitsemien alueiden sisällä.⁹⁶⁰ OCHAN mukaan SDF ilmoitti 31. lokakuuta 2018 keskeyttävänsä ISISin vastaiset sotilasoperaatiot Deir al-Zourin maakunnan itäisissä osissa.⁹⁶¹

Yhdysvaltojen johtaman liittouman ohella myös Iranin raportoidaan iskeneen lokakuussa 2018 Hajinin enklaavin alueella operoivia ISISin joukkoja vastaan. ISW:n mukaan Iranin vallankumouskaarti (IRGC) pommitti 1. lokakuuta ISISin asemia Hajinissa ballistisilla ohjuksilla ja lennokki-iskuilla. Iskujen esitetään olleen seurausta ISISin 22. syyskuuta 2018 Iranissa, Ahvazin maakunnassa IRGC:n sotilasparaatiin kohdistamasta iskusta.⁹⁶² ISW:n mukaan ISIS ilmoitti tehneensä 3. lokakuuta autopommi-iskun SDF:n Gharanijin kaupungissa ylläpitämää tarkastuspistettä vastaan.⁹⁶³

Marraskuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnan kaakkoisosissa raportoitiin alueella toteutettujen ilmaiskujen siviiliuhrien suuresta määrästä. Myös maataisteluiden raportoitiin jatkuvan. Jopa 9 000 siviilillä ei ollut edelleenkään mahdollisuutta poistua alueilta, joihin maakunnassa käydyillä taisteluilla oli välitön vaikutuksensa, minkä lisäksi siviilien raportoitiin kohtaavan myös muita turvallisuuteensa liittyviä haasteita. Alueelta lokakuun 2018 jälkeen paenneiden 6 000 sisäisesti siirtymään joutuneen elinolosuhteiden raportoitiin olevan heikot, minkä lisäksi alueen heikon turvallisuustilanteen kerrottiin vaikeuttavan humanitaarisen avun toimittamista erityisesti välittömästi taisteluiden etulinjojen läheisyydessä oleville alueille.⁹⁶⁴ Humanitaarisiin avustuskuljetuksiin raportoidaan kohdistuneen vuoden 2018 jälkipuoliskolla myös suoraa väkivaltaa. 29. marraskuuta 2018 Deir al-Zourissa raportoitiin humanitaariseen avustusaattueeseen kohdistuneesta hyökkäyksestä.⁹⁶⁵

Joulukuun 2018 puolivälissä Yhdysvaltojen tukemien SDF-joukkojen Hajinin enklaavin valloittamiseen tähtäävän sotilasoperaation uutisoitiin olevan päättymässä neljä kuukautta jatkuneiden taisteluiden jälkeen ISISin kukistumiseen. SDF:n raportoitiin edenneen 14. joulukuuta Hajinin kaupunkiin, joskin ISISin katsottiin pitävän edelleen joitakin alueen kyliä hallinnassaan. Arviolta 2 000 jäljellä olevaa ISIS-taistelijaa oli raporttien mukaan saarrettu Hajinin kaupungin ja Irakin rajan väliin jäävälle alueelle.⁹⁶⁶ Jane's Terrorism & Insurgency Monitorin 19.12.2018 julkaiseman analyysin mukaan SDF ilmoitti 14.12.2018 vallanneensa Hajinin kaupungin. Hajinin raportoitiin olevan viimeinen ISISin Deir al-Zourin itäosissa hallitsemista suuremmista kaupungeista, jonka menettämisen jälkeen ISISin läsnäolo alueella rajoittui muutamiin kyliin, jotka sijaittivat pääasiassa SDF:n hallinnassa olevilla Eufrat-joen itäpuolella sijaitsevilla alueilla ja kaistaleeseen aavikkoa Syyrian hallintoa tukevien joukkojen Eufrat-joen länsipuolella hallitsemilla alueilla. Yhdysvaltojen asevoimien mukaan Hajinin alueella vaikutti joulukuussa 2018 vielä 2 000–2 500 ISIS-taistelijaa, SDF:n sotilasjohdon arvioidessa vähintään 5 000 ISIS-taistelijan vaikuttavan edelleen enklaavin alueella.⁹⁶⁷ ISW:n 19.12.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Yhdysvaltojen johtama ISISin vastainen liittouma ei ollut vielä tuhonnut ISISin viimeistä linnaketta Eufrat-joen laaksossa, Deir al-Zourin maakunnan itäosissa. ISISin arvioitiin pitävän edelleen hallussaan 20 kilometrin pituista osaa laaksosta, jota se käytti SDF:ään kohdistuvien vastahyökkäysten valmistelemiseen. SDF oli edennyt Hajinin kaupunkiin ja vallannut suuren osan kaupungista joulukuun puoleenväliin tultaessa (14.12.2018). SDF:n etenemisen todettiin kuitenkin

⁹⁵⁹ UNSC 21.11.2018, 3.

⁹⁶⁰ OCHA 12.11.2018, 2.

⁹⁶¹ OCHA 12.11.2018, 1–2.

⁹⁶² ISW 12.10.2018.

⁹⁶³ ISW 12.10.2018.

⁹⁶⁴ UNSC 11.12.2018, 2.

⁹⁶⁵ OCHA 14.12.2018, 1.

⁹⁶⁶ Al Monitor/ Alami 14.12.2018.

⁹⁶⁷ IHS Markit/ Hartley et.al. 19.12.2018.

olevan riippuvaista Yhdysvaltojen johtaman liittouman ilmatuesta ja ISISin kerrottiin edelleen haastavan SDF:n kaupungin hallinnassa. Yhdysvaltojen presidentti Donald Trumpin joulukuun 2018 puolivälissä tekemän, yhdysvaltalaisjoukkojen vetäytymistä koskevan ilmoituksen jälkeen Yhdysvaltojen tuki kurdijoukoille on epävarmaa.⁹⁶⁸

UNHCR:n 11.1.2019 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Hajinin alueella arvioitiin elävän edelleen noin 2 000 henkilöä. Alueelta paenneiden mukaan Hajinin alueen elinolosuhteet olivat epätoivoiset palveluiden vähenemisen ja perusruokatarvikkeiden äärimmäisen korkean hinnan takia.⁹⁶⁹ YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaisemassa raportissa YK:n pääsihteeri esitti vakavan huolensa Hajinin alueella elävistä siviileistä ISISin vastaisten operaatioiden jatkuessa alueella edelleen. Joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana Hasakan maakuntaan perustetulle, al-Holin sisäisesti siirtymään joutuneiden leirille raportoitiin saapuneen noin 25 000 Hajinin alueelta paennutta siviiliä. Hajinin alueelta paenneet olivat pääasiassa naisia, lapsia ja vanhuksia. Hajinista al-Holiin on matkaa noin 300 kilometriä ja paenneet altistuivat matkansa aikana äärimmäisen ankarille olosuhteille, kuten kylmyydelle sekä puutteelle ruoasta, vedestä, suojasta ja terveydenhuollosta. Helmikuun 2019 alkuun tultaessa ainakin 39 lapsen raportoitiin kuolleen matkan aikana tai pian IDP-leirille saapumisensa jälkeen, pääasiassa hypotermian seurauksena. Humanitaaristen toimijoiden pääsyn Hajinin alueelle ja alueelta paenneiden henkilöiden pakoreitin varrelle raportoitiin olevan alueella käynnissä olevan konfliktin ja heikon turvallisuustilanteen seurauksena äärimmäisen rajallinen. YK:n pääsihteeri toteaa myös IDP-väestön liikkumisen rajoittamisen herättävän huolta, monien al-Holin leireille saapuneiden raportoidessa halustaan siirtyä asumaan Deir al-Zourin maakunnassa elävien läheistensä tai ystäviensä luo.⁹⁷⁰

YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Syyrian konfliktiin liittyvät väkivaltaisuuudet jatkuivat vuoden 2019 vaihteessa erityisesti Deir al-Zourin maakunnan itäosissa, alueella jatkuneiden ilma- ja maaiskujen johtaessa siviilien kuolemiin ja loukkaantumisiin sekä siviili-infrastruktuurin tuhoutumiseen ja vahingoittumiseen. Myös terroristijärjestö ISISin raportoidaan jatkaneen systemaattista kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomista ja ihmisoikeusloukkauksien toteuttamista. ISISin kerrotaan esimerkiksi tappaneen alueillaan joukon siviilejä, joiden katsottiin olevan joko terroristijärjestön ideologisia vastustajia tai tekevän yhteistyötä järjestön vastustajien kanssa. YK:n mukaan ISISin hallitsemilla alueilla oli loukussa tammikuussa 2019 tuntematon määrä siviilejä, joita ei päästetty poistumaan alueelta ja käytettiin näin ollen ISISin toimesta ihmiskilpinä.

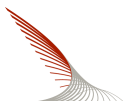
5.13.2. Eufrat-joen länsipuoliset alueet (Syyrian hallintoa tukevat joukot)

Syyria-analyytikko Nick Grinsteadin 16.1.2019 julkaistun artikkelin mukaan yhteenotot Iranin tukemien Hashd al-Shaabi -militioiden ja Syyrian hallinnolle uskollisten militioiden välillä käynnistyivät elokuussa 2018 Deir al-Zourin itäosassa, lähellä Irakin rajaa sijaitsevan Abu Kamalin alueella. Koko elokuun jatkuneet yhteenotot puhkesivat uudelleen lokakuussa 2018. Taisteluita käytiin useamman Eufrat-joen jokilaaksossa sijaitsevan kaupungin ja joenylityspisteiden hallinnasta. Grinsteadin mukaan nämä Syyrian hallintoa tukevien joukkojen keskinäiset yhteenotot liittyisivät syyrialaisien militioiden ja Iranin etunäkökohtia edistävien militioiden kamppailuun Iranin kannalta strategisesti tärkeän Irakin raja-alueen ja militioiden tulonlähteinä toimivien Eufrat-joen jokilaakson liikenneväylien hallinnasta. Syyrian hallinnon raportoidaan olevan joko kyvytön tai haluton militioiden toiminnan rajoittamiseen. Venäjän kerrotaan lähettäneen alueelle jo 14. elokuuta sotilaspoliiseja tilanteen rauhoittamiseksi ja myös Hizbollahin joukkoja lähetettiin elokuussa Deir al-Zouriin, oletettavasti lisäämään Iranin

⁹⁶⁸ ISW/ Wallace et.al. 19.12.2018.

⁹⁶⁹ UNHCR 11.1.2019.

⁹⁷⁰ UNSC 19.2.2019, 1, 2.

painoarvoa alueella.⁹⁷¹ Grinstead huomioi alunperin SOHR:n 30.10.2018 raporttoiman tiedon, jonka mukaan Iran olisi perustanut värväystoimistoja Deir al-Zourin maakuntaan.⁹⁷²

ISW:n 14.9.2018 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Venäjän joukot ottivat 16.–28. elokuuta hallintaansa kahdeksan Syyrian hallintoa tukevien joukkojen tarkastuspistettä ja näiden yhteydessä sijaitsevat Eufrat-joen joenylityspisteet Venäjän ja Yhdysvaltojen tukemien joukkojen välisellä rajalinjalla. 30. elokuuta 2018 Iranin tukemat, Irakin shiiamilitoiden muodostaman Hashd al-Shaabin joukot siirtyivät itäisessä Deir al-Zourin maakunnassa sijaitsevan Abu Kamalin alueelle ja ottivat hallintaansa Syyrian ja Irakin rajanylityspisteen, mikä johti militioiden ja Syyrian armeijan 4. divisioonan joukkojen väliseen yhteenottoon. Abu Kamalin alueella Iranin ja Syyrian hallinnon joukkojen välillä elokuussa raportoidut yhteenotot olivat käynnistyneet sen jälkeen, kun Iranin vallankumouskaartin (IRGC) jäsenet pidättivät Syyrian hallintoa tukevan militian johtajia 18. elokuuta 2018.⁹⁷³ Myös Venäjän raportoidaan siirtäneen joukkojaan Abu Kamalin kaupunkiin 5. lokakuuta 2018.⁹⁷⁴

ISW:n 7.1.2019 julkaiseman tilannepäivityksen mukaan Syyrian hallinto ja tämän keskeiset liittolaiset Venäjä ja Iran ovat lähettäneet Syyrian armeijan eliittijoukoista, Venäjän ja Iranin vallankumouskaartin joukoista sekä puolisolitaallisista militioista koostuvia vahvistuksia Deir al-Zourin maakuntaan, Syyrian hallinnon Eufrat-joen länsipuolella hallitsemille alueille. Syyrian hallintoa tukevien joukkojen sotilaallisen läsnäolon vahvistumisen arvioidaan enteilevän Yhdysvaltojen joukkojen ilmoitettua vetäytymistä, mikä tarjoaisi hallinnon joukoille mahdollisuuden Eufrat-joen pohjoispuolella sijaitsevien, SDF:n tällä hetkellä hallitsevien öljykenttien takaisinvalloittamiseen.⁹⁷⁵

5.13.3. Siviiliuhrit Deir al-Zourin maakunnassa

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana (heinäkuu–joulukuu 2018) yhteensä 254 siviiliä. SNHR:n tilastot eivät pidä sisällään tietoja Syyrian konfliktin seurauksena haavoittuneista siviileistä. Heinäkuussa siviilikuolonuhreja oli yhteensä 56, elokuussa 20, syyskuussa 43, lokakuussa 34, marraskuussa 74 ja joulukuussa 27 (tarkemmin, ks. alla).⁹⁷⁶

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin heinäkuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Heinäkuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä. Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin satunnaisia yhteenottoja myös hallintoa tukevien joukkojen ja SDF:n välillä.⁹⁷⁷ YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 32 ja haavoittui ainakin 5 siviiliä. Mainitut turvallisuusvälikohtaukset olivat SDF:ään kohdistuva autopommi-isku ja ISISin itäisessä Deir al-Zourin maakunnassa hallussaan pitämän Hajinin enklaavin alueelle kohdistunut, oletettavasti Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttama ilmaisku. Näitä iskuja käsitellään tarkemmin alla.

---

⁹⁷¹ Grinstead 16.1.2019

⁹⁷² SOHR 30.10.2018.

⁹⁷³ ISW 14.9.2018.

⁹⁷⁴ ISW 12.10.2018.

⁹⁷⁵ ISW/ Suomenaro et.al. 7.1.2019.

⁹⁷⁶ SOHR 1.8.2018, 5; SNHR 1.9.2018, 5; SNHR 1.10.2018, 5; SNHR 1.11.2018, 5; SNHR 1.12.2018, 5.

⁹⁷⁷ UNSC 22.8.2018, 2.

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deir al-Zourin maakunnassa:

- 6.7. neljä siviiliä sai surmansa ja viisi haavoittui autopommi-iskussa, joka kohdistui SDF:n toimistoon Busayrah'in kaupungissa itäisessä Deir al-Zourissa.
- 12.7. ainakin 28 siviiliä sai surmansa jäätehtaaseen kohdistuneessa ilmaiskussa lähellä Muzanin risteystä ISISin hallussaan pitämän Susahin kaupungin ja Baghuz Fawqanin välimaastossa.⁹⁷⁸

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 56 siviiliä.⁹⁷⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (5), ISIS (15), kurdijoukot (4), Venäjän asevoimat (6), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (9), jokin muu osapuoli (17).⁹⁸⁰

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 1 hyökkäys elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Yhdysvaltojen johtama liittouma (1).⁹⁸¹

Elokuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotateoista. Elokuussa 2018 Syyriassa käytiin taisteluita Syyrian hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien välillä, hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien sekä hallintoa tukevien joukkojen ja SDF:n välillä.⁹⁸² YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 2 ja haavoittui ainakin 3 siviiliä. Mainitut turvallisuusvälikohtaukset liittyivät sodan räjähtämättömiin jäänteisiin ja ne tapahtuivat Deir al-Zourin itäisellä maaseudulla. Näitä turvallisuusvälikohtauksia käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deir al-Zourin maakunnassa:

- 23.8. yksi siviili kuoli ja kolme haavoittui räjähtämättömän ammuksen räjähdettyä Kashmah'n kylässä Albu Kamalin itäisellä maaseudulla
- 29.8. siviili kuoli räjähtämättömän ammuksen räjähdettyä Mahkan kylässä Deir al-Zourin itäisellä maaseudulla.⁹⁸³

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 20 siviiliä.⁹⁸⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), ISIS (5), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (10).⁹⁸⁵

---

⁹⁷⁸ UNSC 22.8.2018, 15.

⁹⁷⁹ SNHR 1.8.2018, 5.

⁹⁸⁰ SNHR 1.8.2018, 5.

⁹⁸¹ SNHR 8.8.2018, 5.

⁹⁸² UNSC 14.9.2018, 2.

⁹⁸³ UNSC 14.9.2018, 13.

⁹⁸⁴ SNHR 1.9.2018, 5.

⁹⁸⁵ SNHR 1.9.2018, 5.

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin elokuussa 2018 yhteensä 3 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: Syyrian hallinto (1), Yhdysvaltojen johtama liittouma (2).⁹⁸⁶

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin syyskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista.⁹⁸⁷ YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa haavoittui 2 siviiliä. Siviilit haavoittuivat Mayadinin alueella raportoidussa ohjusiskussa. Iskua käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deir al-Zourin maakunnassa:

- 26.9. kaksi siviiliä haavoittui ohjusiskussa, joka kohdistui Dhibanin kaupunkiin Mayadinin maaseudulla, Deir al-Zourin itäosassa.⁹⁸⁸

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 43 siviiliä.⁹⁸⁹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (4), ISIS (8), kurdijoukot (10), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (3), jokin muu osapuoli (18).⁹⁹⁰

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin syyskuussa 2018 yhteensä 4 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: ISIS (1), Yhdysvaltojen johtama liittouma (3).⁹⁹¹

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin lokakuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista.⁹⁹² YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 16 ja haavoittui ainakin 4 siviiliä. Mainitut turvallisuusvälikohtaukset olivat ISISin hallitseman Hajinin enklaavin alueelle kohdistuneita maa- ja ilmaiskuja. Näitä turvallisuusvälikohtauksia käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deir al-Zourin maakunnassa:

- 19.10. Albu Badran kylässä, Susahin kaupungissa sijaitseva Othman Ibn Affanin moskeija joutui ilmaiskujen kohteeksi. Iskun kymmenien kuolonuhrien joukossa oli monia ISISiin kytköksissä olevia miespuolisia henkilöitä. OHCHR oli saanut tietoonsa 6 iskussa kuolleen

---

⁹⁸⁶ SNHR 7.9.2018, 4.

⁹⁸⁷ UNSC 23.10.2018, 2.

⁹⁸⁸ UNSC 23.10.2018, 15.

⁹⁸⁹ SNHR 1.10.2018, 5.

⁹⁹⁰ SNHR 1.10.2018, 5.

⁹⁹¹ SNHR 4.10.2018, 5.

⁹⁹² UNSC 21.11.2018, 2.

siviilin nimet. Tarkkoja tietoja iskun uhreista ja näiden yhteydestä ISISiin ei pystytty kuitenkaan saamaan.

- 19.10. maaiskut kohdistuivat Susahin kaupunkiin haavoittaen kolmea siviiliä.
- 21.10. ilmaiskut osuivat Susahin kaupungissa sijaitsevaan taloon, jossa ISISin taistelijoiden esitettiin oleskelevan. Iskussa sai surmansa viisi talon läheisyydessä oleskellutta siviiliä, minkä lisäksi yksi siviili haavoittui.⁹⁹³

Lisäksi YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaisemassa raportissa mainitaan Susahin kaupungissa 27.10. dokumentoitu isku, jossa sai tutkintakomission paikallisen tietolähteen mukaan 5 samaan perheeseen kuulunutta siviiliä.⁹⁹⁴

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 34 siviiliä.⁹⁹⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), ISIS (8), kurdijoukot (4), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (12), jokin muu osapuoli (8).⁹⁹⁶

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin lokakuussa 2018 yhteensä 6 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: ISIS (1), kurdijoukot (2), Yhdysvaltojen johtama liittouma (3).⁹⁹⁷

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin marraskuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten, tarkka-ampujatulen tai muuntyyppisten sotilasoperaatioiden kaltaisista sotatoimista.⁹⁹⁸ YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa Deir al-Zourin maakunnan itäosissa käynnissä olevien ISISin vastaisten sotilasoperaatioiden vaikutuksia alueen siviiliväestöön kuvattiin ”tuhoisaksi” (”devastating toll”).⁹⁹⁹ YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainituissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa tai haavoittui ainakin yli 60 ja mahdollisesti yli 120 siviiliä. Raportoidut turvallisuusvälikohtaukset olivat pääasiassa Hajinin enklaavin alueelle kohdistuneita ilmaiskuja, minkä lisäksi terroristijärjestö ISISin raportoidaan teloittaneen enklaavin alueella kaksi siviiliä. Siviiliuhreja koskevat tiedot ovat epävarmoja pääsyn Hajinin alueelle ollessa erittäin rajoitettua. Edellä mainittuja turvallisuusvälikohtauksia käsitellään tarkemmin alla.

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Deir al-Zourin maakunnassa:

- 3.11. ainakin 9 siviiliä kuoli ja useita haavoittui ilmaiskussa, jotka kohdistuivat Khalid Ibn al-Walidin moskeijan lähellä sijaitsevaan taloon Hajinin alueella.
- 4.11. kolme lasta sai surmansa siviiliasumukseen osuneessa ilmaiskussa Sha’fahin kylässä.
- 8.11. ainakin 10 siviiliä, raportoidusti irakilaisia pakolaisia, sai surmansa ilmaiskussa Hajinin alueella.

⁹⁹³ UNSC 21.11.2018, 14.

⁹⁹⁴ HRC/ IICIS 28.2.2019, 10.

⁹⁹⁵ SNHR 1.11.2018, 5.

⁹⁹⁶ SNHR 1.11.2018, 5.

⁹⁹⁷ SNHR 4.11.2018, 5.

⁹⁹⁸ UNSC 11.12.2018, 2.

⁹⁹⁹ UNSC 11.12.2018, 2.

- 10.11. ainakin 7 siviiliä sai surmansa ilmaiskussa Hajinin alueella.
- 12.11. Sha'fahin kylään ja muille alueille kohdistuneissa ilmaiskussa sai surmansa ja haavoittui 60 siviiliä, minkä lisäksi sadat muut joutuivat pakenemaan iskujen tieltä. (Tiedot pitävät mahdollisesti sisällään OHCHR:n aiemmin marraskuussa raportoimien iskujen uhreja.)
- 15.11. yhteensä 18-henkinen perhe (kaksi naista ja 16 lasta) sai surmansa ilmaiskussa, joka kohdistui Albu Kamalin piirikunnassa, Susahin alueella sijaitsevaan Abu Badran kylään. Uhrien raportoitiin olleen sisäisesti siirtymään joutuneita Baghuzin alueelta, Deir al-Zourin itäosista.
- 16.11. ISIS teloitti julkisesti kaksi naista Sha'fahin kylässä. Teloitettuja syytettiin tiedon antamisesta SDF:n käyttöön.
- 29.11. ilmaisku osui Sha'fahin kenttä sairaalaan, jossa sai surmansa naisten ja lasten ohella myös sairaalan työntekijöitä. OHCHR:n mukaan ainakin 10 siviiliä sai surmansa iskuissa.¹⁰⁰⁰

SNHR:n mukaan Deir al-Zour maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 74 siviiliä.¹⁰⁰¹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (7), ISIS (10), kurdijoukot (4), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (43), jokin muu osapuoli (10).¹⁰⁰²

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin marraskuussa 2018 yhteensä 2 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: kurdijoukot (1), Yhdysvaltojen johtama liittouma (1).¹⁰⁰³

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 (ja tammikuuta 2019) käsittelevässä raportissa ei eritellä tarkemmin Syyrian eri maakunnissa surmansa saaneita siviiliuhreja. Raportin mukaan joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana Deir al-Zourin maakunnan itäosissa, Hajinin alueella toteutetuissa ISISin vastaisissa operaatioissa sai kuitenkin surmansa tai haavoittui suuri määrä siviilejä. Siviiliuhrit olivat seurausta ilmaiskusta ja SDF:n ja ISISin välillä käydyistä intensiivisistä taisteluista.¹⁰⁰⁴

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 27 siviiliä.¹⁰⁰⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (3), ISIS (5), kurdijoukot (2), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (12), jokin muu osapuoli (5).¹⁰⁰⁶

SNHR:n mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toteutettiin joulukuussa 2018 yhteensä 8 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: ISIS (1), Yhdysvaltojen johtama liittouma (6), jokin muu osapuoli (1).¹⁰⁰⁷

¹⁰⁰⁰ UNSC 11.12.2018, 4, 14–15.

¹⁰⁰¹ SNHR 1.12.2018, 5.

¹⁰⁰² SNHR 1.12.2018, 5.

¹⁰⁰³ SNHR 5.12.2018, 5.

¹⁰⁰⁴ UNSC 19.2.2019, 2.

¹⁰⁰⁵ SNHR 1.1.2019, 8.

¹⁰⁰⁶ SNHR 1.1.2019, 8.

¹⁰⁰⁷ SNHR 8.1.2018, 7.

5.13.4. Sodan räjähtämättömät jäänteet Deir al-Zourin maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.¹⁰⁰⁸ SNHR raportoi rypälepommien käytöstä Syyriassa Venäjän ilmavoimien ja Syyrian hallinnon toimesta maaliskuussa 2017. Järjestön mukaan Aleppon maakuntaan oli tehty vuoden aikana 2 rypälepommi-iskua.¹⁰⁰⁹

Elokuussa 2018 improvisoitujen räjähteiden ja räjähtämättömien ammusten aiheuttamia siviiliuhreja raportoitiin Syyrian hallinnon joukkojen takaisin valtaamalla alueilla Deir al-Zourin maakunnassa.¹⁰¹⁰ Tällaisista siviiliuhreista raportoitiin maakunnassa myös syyskuussa 2018.¹⁰¹¹ Landmine & Cluster Munition Monitor -kansalaisjärjestön heinäkuussa 2018 julkaiseman tiedon mukaan rypälepommeja oli käytetty hiljattain Deir al-Zourin maakunnassa.¹⁰¹²

OCHAN 14.9.2018, 11.10.2018 ja 12.11.2018 julkaisemissa raporteissa Koillis-Syyrian (Deir al-Zourin, Hasakan ja Raqqan maakunnat) arvioitiin olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama. Räjähteiden määrän arvioitiin olevan erittäin suuri Raqqan kaupungin ja Deir al-Zourin maakunnan teiden ja kaupunkien kaltaisilla alueilla, joiden hallintasuhteet olivat vaihtuneet Koillis-Syyriassa käytyjen taisteluiden aikana. OCHAN mukaan räjähteitä oli myös yleisemmin Koillis-Syyrian maaseudulla ja asutuskeskuksissa, erityisesti sotilasoperaatioiden kohteiksi joutuneilla ja/tai aseellisten ryhmien hallitsemilla alueilla. IDP-leireillä humanitaarisessa avussa ja palveluissa raportoitujen katkosten seurauksena sisäisesti siirtymään joutuneiden kerrottiin myös olevan taipuvaisia palaamaan Raqqan ja Deir al-Zourin maakuntiin, joissa näiden turvallisuutta ei kyetty takaamaan.¹⁰¹³ YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan räjähteet muodostivat lokakuussa 2018 vakavan uhan siviileille kaikkialla Deir al-Zourin maakunnan alueella, maamiinojen ja räjähtämättömien ammusten johtaessa moniin loukkaantumisiin.¹⁰¹⁴

OCHA esitti Koillis-Syyrian olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama myös joulukuun 2018 puolivälissä julkaisemassaan arviossa. OCHA toteaa jo marraskuun alussa julkaisemassaan tilannekatsauksessa Koillis-Syyriassa toimivien humanitaaristen toimijoiden raportoineen räjähteisiin liittyvien turvallisuusvälikohtausten vähentymisestä esimerkiksi Raqqan kaupungissa. Samassa yhteydessä OCHA toteaa räjähteiden muodostavan edelleen merkittävän turvallisuusuhan Raqqan ja Deir al-Zourin maakuntiin palaavalle siviiliväestölle. Esimerkiksi Deir al-Zourin Shadadahin, Markadan ja Kisrehin alapiirikuntien raportoidaan olevan raskaasti räjähteiden saastuttamia.¹⁰¹⁵

OCHAN mukaan Deir al-Zourin maakunnassa toimi joulukuussa 2018 yksi miinanraivausjärjestö. Maakunnassa miinanraivaustyö ei ole ollut tehokasta ja asianmukaisesti dokumentoitua, mikä heikentää työn tehokkuutta.¹⁰¹⁶

5.13.5. Mielivaltaiset pidätykset Deir al-Zourin maakunnassa

Heinäkuu

¹⁰⁰⁸ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

¹⁰⁰⁹ SNHR 24.3.2017.

¹⁰¹⁰ UNSC 14.9.2018, 4.

¹⁰¹¹ UNSC 23.10.2018, 4.

¹⁰¹² Landmine & Cluster Munition Monitor 2.8.2018.

¹⁰¹³ OCHA 14.9.2018, 7; OCHA 11.10.2018, 6; OCHA 12.11.2018, 6.

¹⁰¹⁴ UNSC 21.11.2018, 3.

¹⁰¹⁵ OCHA 12.11.2018, 6.

¹⁰¹⁶ OCHA 14.12.2018, 6.

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Deir al-Zourin maakunnassa 64, joista 52 Syyrian hallinnon, 4 ISISin ja 8 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰¹⁷

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin yhteensä 72 mielivaltaista pidätystä, joista 23 Syyrian hallinnon, 17 ISISin ja 32 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰¹⁸

Syyskuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin yhteensä 70 mielivaltaista pidätystä, joista 32 Syyrian hallinnon, 22 ISISin ja 16 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰¹⁹

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin yhteensä 39 mielivaltaista pidätystä, joista 22 Syyrian hallinnon, 11 ISISin ja 6 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰²⁰

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin yhteensä 55 mielivaltaista pidätystä, joista 36 Syyrian hallinnon, 9 ISISin ja 10 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰²¹

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Deir al-Zourin maakunnassa raportoitiin yhteensä 66 mielivaltaista pidätystä, joista 38 Syyrian hallinnon, 9 ISISin ja 19 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰²²

5.14. Hasaka

Hasakan maakunta on tämän tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä (helmikuu 2019) pääasiassa Syyrian kurdien johtaman SDF:n hallinnassa. Syyriaan hallintoa tukevat joukot kontrolloivat hallintokortteleita Hasakan ja Qamishlin kaupungeissa. Marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan Hasakan maakunnan väkiluku oli 1,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan maakunnassa noin 230 000.¹⁰²³ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Hasakassa oli elokuussa 2018 arviolta 249 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 18 300 henkilöä.¹⁰²⁴

ISW:n epäsäännöllisesti ilmestyvissä turvallisuuskatsauksissa mainitaan muutamia Hasakan maakunnan turvallisuustilanteeseen liittyviä tapahtumia, jotka ajoittuvat tämän tilannekatsauksen tarkastelujaksolle. ISW:n 28.9.2018 julkaiseman päivityksen mukaan Saudi Arabian tiedustelupalveludelegaatio kävi 18. syyskuuta Deir al-Zourin alueella neuvotteluja Yhdysvaltojen johtaman liittouman ja SDF:n edustajien kanssa. Neuvotteluja käytiin Saudi Arabian SDF:n hallitsemilla alueilla toteutetulle jälleenrakennukselle antamasta rahoituksesta ja paikallisten

---

¹⁰¹⁷ SNHR 5.8.2018, 6.

¹⁰¹⁸ SNHR:n raportissa on oletettavasti tehty näiden eriteltyjen pidätyslukujen pohjalta yhteenlaskuvirhe, jossa yhteenlasketuksi pidätyslukuksi ilmoitetaan 54 mielivaltaista pidätystä. SNHR 4.9.2018, 6.

¹⁰¹⁹ SNHR 3.10.2018, 6.

¹⁰²⁰ SNHR 5.11.2018, 7.

¹⁰²¹ SNHR 3.12.2018, 7.

¹⁰²² SNHR 3.1.2019, 9.

¹⁰²³ UNFPA 11/2017, 76–77.

¹⁰²⁴ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

heimojen aseman vahvistamisesta SDF:n puitteissa.¹⁰²⁵ ISW:n 14.9.2018 julkaiseman tilanpäivityksen mukaan Syyrian kurdien turvallisuuspalvelu Asayish ja Syyrian hallinto tukevat joukot ottivat 8.–9. syyskuuta yhteen Asayishin tarkastuspisteellä Qamishlin kaupungissa, hallinnon joukkojen kieltäytyttyä pysähtymästä Asayishin toteuttamaa tarkastusta varten. Välikohtauksen seurauksena Syyrian hallinto ilmoitti käynnistävänsä Hasakan maakunnassa operaation Asayishin turvallisuusjoukkoja vastaan.¹⁰²⁶ ISW:n mukaan YPG ja Asayish tekivät 19. syyskuuta ratsian ISISin Kobanen kaupungissa sijaitsevaan asevarastoon ja pidättivät samalla kymmeniä ISIS-taistelijoita, joiden esitettiin suunnitelleen terrori-iskuja Pohjois-Syyrian alueella.¹⁰²⁷

5.14.1. Siviiliuhrit Hasakan maakunnassa

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana yhteensä 184 siviiliä: heinäkuussa siviilikuolonuhreja raportoitiin yhteensä 35¹⁰²⁸, elokuussa 114¹⁰²⁹, syyskuussa 17¹⁰³⁰, lokakuussa 7¹⁰³¹, marraskuussa 7¹⁰³² ja joulukuussa 2018 yhteensä 4¹⁰³³. OHCHR:n Hasakan maakunnassa tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana raportoimissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa ainakin 8 siviiliä.¹⁰³⁴

Heinäkuu

YK:n turvallisuusneuvoston heinäkuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Hasakan maakunnassa. Kyseessä on maakunnan eteläosissa oletettavasti Yhdysvaltojen johtaman liittouman toteuttama, ISISin hallitsemille alueille kohdistunut ilmaisku, jossa sai surmansa ainakin 6 siviiliä:

- 4.7. ainakin kuusi siviiliä sai surmansa väitetyssä ilmaiskussa, joka kohdistui ISISin hallitsemaan Tarrafin kylään Tall al-Shayirin alueella Hasakan eteläosissa.¹⁰³⁵

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa heinäkuussa 2018 yhteensä 35 siviiliä.¹⁰³⁶ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (21), kurdijoukot (1), Yhdysvaltojen johtama kansainvälinen koalitio (1), jokin muu osapuoli (12).¹⁰³⁷

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa toteutettiin heinäkuussa 2018 yhteensä 2 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: ISIS (1), jokin muu osapuoli (1).¹⁰³⁸

Elokuu

---

¹⁰²⁵ ISW 28.9.2018.

¹⁰²⁶ ISW 14.9.2018.

¹⁰²⁷ ISW 28.9.2018.

¹⁰²⁸ SNHR 1.8.2018, 5.

¹⁰²⁹ SNHR 1.9.2018, 5.

¹⁰³⁰ SNHR 1.10.2018, 5.

¹⁰³¹ SNHR 1.11.2018, 5.

¹⁰³² SNHR 1.12.2018, 5.

¹⁰³³ SNHR 1.1.2019, 8.

¹⁰³⁴ UNSC 22.8.2018, 14; UNSC 23.10.2018, 15.

¹⁰³⁵ UNSC 22.8.2018, 14.

¹⁰³⁶ SNHR 1.8.2018, 5.

¹⁰³⁷ SNHR 1.8.2018, 5.

¹⁰³⁸ SNHR 8.8.2018, 5.

YK:n turvallisuusneuvoston raportin mukaan Hasakan maakunnassa raportoitiin elokuussa 2018 ilmaiskujen, tykistöpommitusten ja tarkka-ampujatulen kaltaisista sotatoimista. Elokuussa 2018 Syyriassa raportoitiin taisteluita hallinnon (ja tämän liittolaisten) ja hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien sekä hallintoa tukevien joukkojen ja SDF:n välillä.¹⁰³⁹

YK:n turvallisuusneuvoston elokuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Hasakan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta, joissa olisi koitunut siviiliuhreja. Raportin mukaan Hasakan maakunnan paikallisviranomaiset sulkiivat 6.8.2018 useita yksityiskouluja, joukossa Qamishlin kaupungissa toimivia, kristittyjen kirkkojen ylläpitämiä kouluja.¹⁰⁴⁰

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa elokuussa 2018 yhteensä 114 siviiliä.¹⁰⁴¹ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (104), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (9).¹⁰⁴²

Syyskuu

YK:n turvallisuusneuvoston syyskuuta käsittelevässä raportissa mainitaan seuraavat, OHCHR:n dokumentoimat, Syyrian siviiliväestöön vaikuttaneet turvallisuusvälikohtaukset Hasakan maakunnassa. Kyseessä oli Hasakan maakunnan eteläosassa räjähtänyt tienvarsi-pommi, jossa sai surmansa 2 siviiliä:

- 26.9. kaksi siviiliä kuoli tienvarsi-pommissa, joka räjähti Markadan kaupungissa Hasakan maakunnan eteläisellä maaseudulla.¹⁰⁴³

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa syyskuussa 2018 yhteensä 17 siviiliä.¹⁰⁴⁴ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), ISIS (4), kurdijoukot (2), jokin muu osapuoli (9).¹⁰⁴⁵

Lokakuu

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevän raportin mukaan Syyrian kurdien itsehallintoalueen viranomaiset kielsivät arabiankielisen opetuksen yli 250 alueellaan toimivassa, Syyrian keskushallinnon ylläpitämässä koulussa syyskuun 2018 lopulta lähtien. 8.10. lähtien itsehallintoalueen viranomaiset myös estivät lapsia kouluun kuljettaneiden ajoneuvojen pääsyn Syyrian hallinnon Qamishlin kaupungissa hallinnassaan pitämille alueille.¹⁰⁴⁶

YK:n turvallisuusneuvoston lokakuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Hasakan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta, josta olisi koitunut siviiliuhreja.¹⁰⁴⁷

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa lokakuussa 2018 yhteensä 7 siviiliä.¹⁰⁴⁸ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): Syyrian hallinto (2), ISIS (1), kurdijoukot (1), jokin muu osapuoli (3).¹⁰⁴⁹

---

¹⁰³⁹ UNSC 14.9.2018, 2.

¹⁰⁴⁰ UNSC 14.9.2018, 5.

¹⁰⁴¹ SNHR 1.9.2018, 5.

¹⁰⁴² SNHR 1.9.2018, 5.

¹⁰⁴³ UNSC 23.10.2018, 15.

¹⁰⁴⁴ SNHR 1.10.2018, 5.

¹⁰⁴⁵ SNHR 1.10.2018, 5.

¹⁰⁴⁶ UNSC 21.11.2018, 5–6.

¹⁰⁴⁷ UNSC 21.11.2018.

¹⁰⁴⁸ SNHR 1.11.2018, 5.

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa toteutettiin lokakuussa 2018 yhteensä 3 hyökkäystä elintärkeisiin siviilikohteisiin (terveydenhuoltolaitokset, koulut, moskeijat, pakolaisleirit, jne.). Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa elintärkeisiin siviilikohteisiin kohdistuneista hyökkäyksistä seuraavasti: ISIS (1), kurdijoukot (2).¹⁰⁵⁰

Marraskuu

YK:n turvallisuusneuvoston marraskuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei ole listattu yhtäkään OHCHR:n Hasakan maakunnassa dokumentoimaa turvallisuusvälikohtausta.¹⁰⁵¹

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa marraskuussa 2018 yhteensä 7 siviiliä.¹⁰⁵² Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): kurdijoukot (2), jokin muu osapuoli (5).¹⁰⁵³

Joulukuu

YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 käsittelevässä raportissa ei mainita yhtäkään Hasakan maakunnassa raportoitua, siviiliuhreja vaatinutta turvallisuusvälikohtausta.¹⁰⁵⁴ Raportti on siinä käsiteltyjen turvallisuusvälikohtausten osalta aiempia kuukausia käsitteleviä raportteja suppeampi.

SNHR:n mukaan Hasakan maakunnassa sai surmansa joulukuussa 2018 yhteensä 4 siviiliä.¹⁰⁵⁵ Konfliktin eri osapuolten raportoitiin olevan vastuussa siviiliuhreista seuraavasti (uhriluku sulkeissa): ISIS (2), jokin muu osapuoli (2).¹⁰⁵⁶

5.14.2. Sodan räjähtämättömät jäänteet Hasakan maakunnassa

Kansainvälisten järjestöjen mukaan miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on eri puolilla Syyriaa. Rintamalinjojen siirtyessä Syyrian eri alueille on joko jäänyt tai jätetty hyvin paljon räjähteitä, kuten sodan räjähtämättömiä jäänteitä ja miinoja.¹⁰⁵⁷ OCHAN 14.9.2018, 11.10.2018 ja 12.11.2018 julkaisemissa raporteissa Koillis-Syyrian (Deir al-Zourin, Hasakan ja Raqqan maakunnat) arvioitiin olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama. Räjähteiden määrän arvioitiin olevan erittäin suuri Raqqan kaupungin ja Deir al-Zourin maakunnan teiden ja kaupunkien kaltaisilla alueilla, joiden hallintasuhteet olivat vaihtuneet Koillis-Syyriassa käytyjen taisteluiden aikana. OCHAN mukaan räjähteitä oli myös yleisemmin Koillis-Syyrian maaseudulla ja asutuskeskuksissa, erityisesti sotilasoperaatioiden kohteiksi joutuneilla ja/tai aseellisten ryhmien hallitsemilla alueilla.¹⁰⁵⁸ OCHA esitti Koillis-Syyrian olevan suuressa määrin räjähteiden saastuttama myös joulukuun 2018 puolivälissä julkaisemassaan arviossa.¹⁰⁵⁹

5.14.3. Mielivaltaiset pidätykset Hasakan maakunnassa

Heinäkuu

---

¹⁰⁴⁹ SNHR 1.11.2018, 5.

¹⁰⁵⁰ SNHR 4.11.2018, 5.

¹⁰⁵¹ UNSC 11.12.2018.

¹⁰⁵² SNHR 1.12.2018, 5.

¹⁰⁵³ SNHR 1.12.2018, 5.

¹⁰⁵⁴ UNSC 19.2.2019.

¹⁰⁵⁵ SNHR 1.1.2019, 8.

¹⁰⁵⁶ SNHR 1.1.2019, 8.

¹⁰⁵⁷ OCHA 14.12.2018, 6; Syria Deeply/ Bradford 8.11.2017; Mine Action Review 1.10.2018, 358.

¹⁰⁵⁸ OCHA 14.9.2018, 7; OCHA 11.10.2018, 6; OCHA 12.11.2018, 6.

¹⁰⁵⁹ OCHA 12.11.2018, 6.

SNHR:n mukaan heinäkuussa 2018 mielivaltaisia pidätyksiä raportoitiin Hasakan maakunnassa 31, joista 14 Syyrian hallinnon ja 17 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁶⁰ SNHR:n mukaan kurdijoukot (lähinnä kurdipuolue PYD:n alaiset joukot) pidättivät mielivaltaisesti heidän politiikkaansa vastustavia henkilöitä. Kurdijoukkojen raportoidaan pidättäneen myös arabaustaisia henkilöitä tarkastuspisteillä erityisesti Raqqan ja Hasakan maakunnissa.¹⁰⁶¹

Elokuu

SNHR:n mukaan elokuussa 2018 Hasakan maakunnassa raportoitiin yhteensä 125 mielivaltaista pidätystä, joista 77 Syyrian hallinnon ja 48 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁶² Kurdijoukot pidättivät heitä vastustavia poliittisia aktivisteja sekä kansalaisyhteiskunnan edustajia erityisesti Hasakan maakunnassa.¹⁰⁶³

Syyskuu

SNHR:n mukaan syyskuussa 2018 Hasakan maakunnassa raportoitiin yhteensä 79 mielivaltaista pidätystä, joista 27 Syyrian hallinnon ja 52 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁶⁴ SNHR:n mukaan kurdijoukot pidättivät aiempien kuukausien tapaan myös syyskuussa 2018 mielivaltaisesti heidän politiikkaansa vastustavia henkilöitä, aktivisteja ja kansalaisyhteiskunnan jäseniä. Kurdijoukkojen toteuttamat pidätykset painottuivat edelleen Hasakan maakuntaan. Lisäksi kurdijoukkojen värväystoimintaan liittyvät mielivaltaiset pidätykset lisääntyivät SNHR:n mukaan syyskuussa 2018.¹⁰⁶⁵

Lokakuu

SNHR:n mukaan lokakuussa 2018 Hasakan maakunnassa raportoitiin yhteensä 59 mielivaltaista pidätystä, joista 16 Syyrian hallinnon ja 43 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁶⁶ SNHR:n mukaan kurdijoukot jatkoivat ihmisten pidättämistä edellä syyskuun yhteydessä kuvattujen syiden perusteella.¹⁰⁶⁷

Marraskuu

SNHR:n mukaan marraskuussa 2018 Hasakan maakunnassa raportoitiin yhteensä 53 mielivaltaista pidätystä, joista 14 Syyrian hallinnon ja 39 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁶⁸ SNHR:n mukaan kurdijoukot pidättivät hallitsemillaan alueilla mielivaltaisesti heitä vastustavia tahoja. Myös asepalvelukseen liittyvät pidätykset kurdijoukkojen toimesta jatkuivat.¹⁰⁶⁹

Joulukuu

SNHR:n mukaan joulukuussa 2018 Hasakan maakunnassa raportoitiin yhteensä 57 mielivaltaista pidätystä, joista 16 Syyrian hallinnon ja 41 kurdijoukkojen toimesta.¹⁰⁷⁰ SNHR:n mukaan

---

¹⁰⁶⁰ SNHR 5.8.2018, 6.

¹⁰⁶¹ SNHR 5.8.2018, 4–5.

¹⁰⁶² SNHR 4.9.2018, 6.

¹⁰⁶³ SNHR 4.9.2018, 4–5.

¹⁰⁶⁴ SNHR 3.10.2018, 6.

¹⁰⁶⁵ SNHR 3.10.2018, 4–5.

¹⁰⁶⁶ SNHR 5.11.2018, 7.

¹⁰⁶⁷ SNHR 5.11.2018, 4–6.

¹⁰⁶⁸ SNHR 3.12.2018, 7.

¹⁰⁶⁹ SNHR 3.12.2018, 4–5.

¹⁰⁷⁰ SNHR 3.1.2019, 9.

kurdijoukot jatkoivat joulukuussa 2018 värväystarkoituksessa tapahtuvia ja kurdien politiikkaa vastustavien henkilöiden pidätyksiä.¹⁰⁷¹

6. Humanitaarinen tilanne

Syyrian humanitaarista tilannetta arvioitaessa on syytä huomioida, milloin tarkastellulla alueella on viimeksi käyty taisteluja. Aseelliset yhteenotot tai ilmaiskut saattavat heikentää merkittävästi humanitaarista tilannetta, esimerkiksi jos apua ei kyetä toimittamaan perille, infrastruktuuria tuhoutuu tai ihmiset joutuvat pakenemaan kodeistaan (mahdollisesti useampaan kertaan). Maailmanpankin vuonna 2017 julkaisema raportti Toll of War¹⁰⁷² on ollut yksi käsillä olevan tilannekatsauksen keskeisistä lähteistä kuvattaessa infrastruktuurin ja jälleenrakennuksen tilaa Syyriassa. Raportin tekijöillä ei ole kuitenkaan ollut pääsyä Syyriassa tutkimiinsa alueisiin, vaan heidän on täytynyt kerätä tietoa etäältä ja tarkistaa sen paikkansapitävyys käyttäen julkisia lähteitä ja sosiaalista mediaa. FAOn ja WFP:n tiedot Syyrian väestöstä, sisäisesti siirtymään joutuneista henkilöistä (IDP) sekä eri maakuntiin palanneista henkilöistä perustuvat kansainvälisten järjestöjen (Interagency Population Taskforce) tietoihin. Niihin on laskettu mukaan myös UNHCR:n raportoima tieto 23 400 Libanonissa, Turkissa, Jordaniassa, Irakissa ja Egyptissä oleskelleen syyrialaisen paluusta kotimaahansa.¹⁰⁷³

6.1. Yleistä humanitaarisesta tilanteesta

Syyrian väkiluku oli ennen sotaa arvioilta 21 miljoonaa.¹⁰⁷⁴ Joulukuussa 2018 sisäisesti siirtymään joutuneita oli Syyriassa noin 6,2 miljoonaa¹⁰⁷⁵ ja Syyrian lähialueilla oli rekisteröity 5,7 miljoonaa syyrialaispakolaista.¹⁰⁷⁶ Vuoden 2018 aikana yhteensä 1,4 miljoonaa syyrialaista palasi takaisin kotiseudulle.¹⁰⁷⁷ Paluuluvussa ovat mukana sekä sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt (Internally Displaced Persons, IDP) että Syyriaan spontaanisti maan ulkopuolelta palanneet henkilöt.

Loppuvuodesta 2017 Syyriassa eli humanitaaristen toimijoiden mukaan humanitaarisen avun tarpeessa 13,1 miljoonaa ihmistä. Eniten apua tarvitsevia asui Rif Dimashqin (2,4 miljoonaa ihmistä) Aleppon (2,3) ja Idlibin (1,4) maakunnissa sekä Damaskoksen kaupungissa (1,5 miljoonaa ihmistä). Haavoittuvimpia ovat vaikeasti saavutettavissa olevilla alueilla elävät henkilöt, väkivaltaisten yhteenottojen tai erilaisten räjähteiden saastuttamilla alueilla elävät henkilöt, IDP-leireillä elävät henkilöt, hiljattain pakenemaan joutuneet henkilöt, spontaanisti koteihinsa palanneet henkilöt sekä ylikansoituksesta kärsivät yhteisöt (ml. pitkäaikaiset IDP-yhteisöt).¹⁰⁷⁸

Vuoden 2018 lopussa Syyriassa eli OCHAN mukaan edelleen humanitaarisen avun tarpeessa arviolta 13 miljoonaa ihmistä. Välittömän humanitaarisen avun (acute humanitarian assistance) tarpeessa eläviä oli 5,2 miljoonaa.¹⁰⁷⁹ YK arvioi joulukuussa 2018, että Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla 8,7 miljoonaa ihmistä on humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁰⁸⁰ Kansainvälisten järjestöt ovat ajoittain myös hallinnon kontrolloimilla alueilla ainoita palveluntarjoajia, esimerkiksi terveyssektorilla¹⁰⁸¹. Lähes kaikki (95 %) Syyriassa olevista palestiinalaispakolaisista

¹⁰⁷¹ SNHR 3.1.2019, 4–5, 7.

¹⁰⁷² World Bank 6/2017.

¹⁰⁷³ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁰⁷⁴ World Bank 6/2017, 48.

¹⁰⁷⁵ Humanitarian Response 28.12.2018.

¹⁰⁷⁶ UNHCR 31.12.2018.

¹⁰⁷⁷ OCHA 19.2.2019.

¹⁰⁷⁸ OCHA 21.11.2017, 23–24.

¹⁰⁷⁹ OCHA 19.2.2019.

¹⁰⁸⁰ UN 13.12.2018.

¹⁰⁸¹ WHO 11.10.2018.

(marraskuussa 2018 yhteensä 438 000 pakolaista) ovat riippuvaisia humanitaarisen avusta.¹⁰⁸² Humanitaarinen tilanne Idlibin kapinallisalueilla (Idlibin maakunnan lisäksi osia Latakian, Aleppon ja Haman maakunnista) on erittäin huono. YK:n edustajan elokuussa 2018 esittämän arvion mukaan kapinallisalueen asukkaista kaksi kolmasosaa oli humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁰⁸³ OCHAN helmikuussa 2019 esittämän arvion mukaan Luoteis-Syyrian (Idlibin kapinallisalue) asukkaista 2,7 miljoonaa oli humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁰⁸⁴

Humanitaarisen avun puitteissa Syyriaan on viety selkeästi eniten ruoka-apua. Ruoka-avun osuus oli vuosina 2011–2016 puolet kaikesta avusta. Terveyspalvelut - ja tarvikkeet muodostivat noin 15 % ja hätäsuojat (emergency shelters) ja muu kuin ruoka-apu (non food items, NFI) noin 10 % kaikesta avusta. Vesi-, sanitaatio- ja hygienia-avun sekä koulutusavun osuudet olivat molemmat noin 7 %. Apua vietiin vuonna 2011 yhteensä 39 miljoonan Yhdysvaltain dollarin (USD) arvosta ja vuonna 2016 yhteensä 2584 miljoonan USD arvosta.¹⁰⁸⁵ Vuonna 2017 kansainvälisen yhteisön Syyriaan viemän humanitaarisen avun arvo oli yhtä suuri kuin 35 % Syyrian bruttokansantuotteesta (BKT).¹⁰⁸⁶ Joulukuussa 2016 suurin osa avunsaajista eli Aleppon, Rif Dimashqin ja Idlibin maakunnissa. Deir al-Zourin ja Raqqan maakuntiin vietiin vähemmän apua.¹⁰⁸⁷ Viime vuosien aikana myös Latakiassa, Damaskoksen kaupungissa, Tartusissa, Hamassa ja Homsissa jaetun humanitaarisen avun määrä on laskenut.¹⁰⁸⁸ Syyt avun määrän laskuun eivät käy ilmi lähteistä. On mahdollista, että Syyrian hallinnon saadessa lisää alueita takaisin hallintaansa myös Damaskoksesta käsin (ns. Damaskoksen humanitaarinen keskittymä, eng. Damascus hub) avustettavien ihmisten kokonaismäärä nousee, mutta avun määrä ei välttämättä nouse samassa suhteessa.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) mukaan Syyrian elinajanodote oli ennen sotaa 76 vuotta, mutta vuonna 2014 vain 56 vuotta. Köyhyys on kasvanut ja julkiset palvelut ovat monin paikoin romahtaneet. Nämä ilmiöt pahenevat jatkuessaan ja tekevät yhteiskunnan jälleenrakentamisesta vaikeampaa.¹⁰⁸⁹ Äärimmäisessä köyhyydessä elävien osuus näyttäisi kasvaneen sodan aikana. Ennen konfliktia tämä osuus oli eri lähteiden mukaan 12–14 % Syyrian väestöstä.¹⁰⁹⁰ YK:n Länsi-Aasian talous- ja sosiaalikomission (ESCWA) vuonna 2016 ilmestyneessä raportissa arvioidaan, että äärimmäisessä köyhyydessä eli yli 50 % väestöstä.¹⁰⁹¹ Vuonna 2017 ilmestyneessä raportissa Maailmanpankki arvioi luvun olevan 60 %.¹⁰⁹² Enab Baladi -uutissivuston artikkeli syksyiltä 2018 viittaa YK:hon, jonka mukaan 69 % syyrialaisista elää äärimmäisessä köyhyydessä.¹⁰⁹³

YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan monet vuosikautia saarretuilla alueilla eläneet siviilit ovat kohdanneet lukuisia hallinnollisia ja oikeudellisia esteitä peruspalveluihin pääsemiseen sen jälkeen, kun Syyrian hallinnon joukot valloittaneet alueet takaisin hallintaansa. Lukemattomilla ihmisillä on hallussaan vain hallintoa vastustavien ryhmien myöntämiä siviiliasiakirjoja. Syyrian hallinto ei tunnusta näitä asiakirjoja virallisiksi asiakirjoiksi, mikä on vaikuttanut siviilien pääsyyn koulutuksen ja terveydenhuollon piiriin ja esimerkiksi perinnönjakoon liittyviin oikeudellisiin kysymyksiin. Infrastruktuurin ja siviiliväestön kotien laajamittainen tuhoutuminen ja Syyrian hallinnon terrorisminvastaisen lainsäädännön turvin

¹⁰⁸² UNRWA 11/2018.

¹⁰⁸³ Linda Tom, UN OCHA spokesperson, August 2018, viitattu Lund 14.12.2018, 55.

¹⁰⁸⁴ OCHA 19.2.2019.

¹⁰⁸⁵ World Bank 6/2017, 72–73.

¹⁰⁸⁶ Foreign Affairs/ Sparrow 20.9.2018.

¹⁰⁸⁷ World Bank 6/2017, 74.

¹⁰⁸⁸ FAO & WFP 9.10.2018, 48.

¹⁰⁸⁹ de Imus et.al. 12/2017, 20.

¹⁰⁹⁰ World Bank 6/2017, 12.

¹⁰⁹¹ UN ESCWA 2016, 28.

¹⁰⁹² World Bank 6/2017, 71.

¹⁰⁹³ Enab Baladi 8.11.2018.

järjestelmällisesti toteuttamat omaisuuden takavarikoimiset ovat heikentäneet siviilien asumis-, maa- ja omistusoikeuksia.

Maailmanpankki arvioi kesäkuussa 2017 julkaisemassaan raportissa, että Syyrian yhteiskunnan ja taloudellisen toiminnan sodan aikana kärsimät tuhot ovat rakennuskannan ja infrastruktuurin kärsimiä aineellisia tuhoja mittavammat (ks. Infrastruktuuri ja jälleenrakennus). Maailmanpankin mukaan sodan negatiiviset vaikutukset yhteiskuntaan ja taloudelliseen toimintaan myös kasvavat sodan pitkittyessä.¹⁰⁹⁴ Erityisesti ne syyrialaiset, joilla on ollut taloudellisia mahdollisuuksia paeta ulkomaille, ovat paenneet ja köyhyys on kasvanut jyrkästi.¹⁰⁹⁵ Maailmanpankin vuoden 2017 tietojen mukaan 77 % työkäisestä väestöstä ei ollut mukana taloudellisessa toiminnassa. Maahanmuuttoviraston tiedonhankintamatkaraportin mukaan työmahdollisuuksien puuttuessa monien miesten pitää liittyä aseelliseen ryhmään saadakseen elantoa perheelleen. Työmahdollisuuksien ollessa rajattuja myös muut epäviralliset ansaintakeinot yleistyvät ja monet joutuvat mukaan sotatalouteen.¹⁰⁹⁶

Synaps Network -tutkimusjärjestön mukaan syyrialaiset ovat taloudellisen toimeentulonsa osalta monesti riippuvaisia sosiaalisten tulonsiirtojen, Syyrian ulkopuolella elävien sukulaistensa rahalähetysten ja ruohonjuuritasolla organisoidun hyväntekeväisyyden kaltaisista avustuksen muodoista. Syyrian hallinnon takaisin valloittamilla alueilla edelleen elävät asepalvelusikäiset miehet ovat joutuneet tekemään valinnan joko palkkaukseltaan erittäin huonon ja riskeiltään suuremman asepalveluksen¹⁰⁹⁷ tai säällistä palkkaa tarjoavien paikallisten hallintoa tukevien aseellisten ryhmien välillä.¹⁰⁹⁸ Asepalvelusikäiset miehet tai henkilöt, jotka epäilevän viranomaisten olevan kiinnostuneita heistä, rajoittavat myös liikkumistaan pidätysten pelossa.¹⁰⁹⁹ Osa syyrialaisista rajoittaa liikkumistaan myös sen takia, ettei heillä ei ole asianmukaisia henkilöllisyysasiakirjoja tai yleisemmin liikkumista rajoittavien tarkastuspisteiden takia.¹¹⁰⁰

Enne sotaa noin 56 % syyrialaisista asui kaupunkiympäristöissä. Vuonna 2017 määrä oli noin 73 %. Homsin ja Aleppon kaltaiset suuret kaupungit ovat kärsineet pahoin taisteluista ja ihmisiä on paennut niistä rauhallisemmille alueille. Niillä taas sisäisesti siirtymään joutuneet ovat rasittaneet olemassa olevia yhteisöjä.¹¹⁰¹ Sisäisesti siirtymään joutuneet elävät usein vielä huonommissa oloissa kuin muut ihmiset Syyriassa. Heillä voi olla esimerkiksi vähemmän mahdollisuuksia varautua talveen, kuumuuteen tai sateisiin¹¹⁰² ja lähes olemattomat keinot elannon hankkimiseen.¹¹⁰³

Synaps Networkin mukaan Syyrian miespuolisen väestön kokema hävitys on merkittävin syyrialaisen yhteiskunnan sodan seurauksena kokemista muutoksista. Kokonainen miesten sukupolvi on harventunut kuoleman, vammautumisten, pakkosiirtojen ja katoamisten seurauksena ja jäljelle jääneet ovat joutuneet pääasiassa alistumaan osaksi aseellisten ryhmien

¹⁰⁹⁴ World Bank 6/2017, xi-i.

¹⁰⁹⁵ Lund 14.12.2018, 39.

¹⁰⁹⁶ Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 25; World Bank 6/2017, 68–69.

¹⁰⁹⁷ Synaps Networkin mukaan asepalveluksen tai militioiden riveihin liittymisen välttäminen on edellyttänyt joko armeijan myöntämää vapautusta, Syyriasta pakenemista tai kutsuntojen välttämiseksi maksettuja mittavia lahjuksia. Paikallisen militian johdolle maksetun lahjuksen esitetään toimineen keinona myös muiden alueella toimivien aseellisten ryhmien harjoittaman värväyksen välttämiseen. Synaps Network 6.8.2018. Aiheesta tarkemmin, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹⁰⁹⁸ Synaps Network 6.8.2018.

¹⁰⁹⁹ Tarkemmin syyrialaisien liikkumismahdollisuuksista ja liikkumisen rajoittamisesta, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹¹⁰⁰ UNFPA 11/2017, 92; ks. myös Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹¹⁰¹ World Bank 6/2017, 21.

¹¹⁰² Esim. Koillis-Syyriassa (Raqqa, Hasaka ja Deir al-Zour) sisäisesti siirtymään joutuneiden varustusten talvea varten raportoitiin olevan riittämättömiä ja heidän teltojensa kärsineen sateista ja tulvista. OCHA 14.12.2018, 2. Idlibin maakunnassa monien sisäisesti siirtymään joutuneiden on raportoitu elävän ahtaissa oloissa ilman pääsyä peruspalveluiden pariin. Reach Initiative 31.7.2018.

¹¹⁰³ Asharq al-Awsat 16.12.2018.

ympärille kehittyntä väkivaltaista ja korruptoitunutta järjestelmää. Konfliktiin liittyvät väkivaltaisuuDET näkyvät myös niillä alueilla jotka ovat säilyneet koko konfliktin ajan tiukasti Syyrian hallinnon kontrollissa. Synapsin esimerkkinä käyttämän Syyrian rannikkoseudun 3 000 asukkaan alaviittikylän 18–50-vuotiaista miehistä kolmannes oli joko kuollut (80 henkilöä) tai haavoittunut (130 henkilöä) ja kaksi kolmannesta valtaosin värvätty armeijan tai militioiden riveihin, kylän asukkaiden toimeentulon ollessa riippuvainen Syyrian sotilas- ja turvallisuuskoneiston toiminnasta.¹¹⁰⁴ Syyrian rannikolla sijaitsevien, Tartusin maakunnan kaltaisten presidentti Assadin hallinnon keskeisten tukialueiden asukkaiden uutisoidaan kokeneen sodan seurauksena suuria menetyksiä.¹¹⁰⁵ Joissakin arvioissa Assadin hallinnon edustaman ja sodasta suhteettomasti kärsineen alaviittivähemmistön keskuudessa heränneen tyytymättömyyden katsotaan jopa uhkaavan hallinnon tulevaisuutta.¹¹⁰⁶

Synaps Network painottaa Syyrian tuotantoon perustuvan talouden rappeutumisen merkitystä Syyrian ja erityisesti maan nuoren miespuolisen väestön asemalle. Synapsin mukaan uusien hyödykkeiden tuottamiseen perustuva talous on korvautunut Syyriassa laajalti ”järjestelmälliseksi kannibalisaatioksi” kuvatulla toiminnalla, jossa Syyrian köyhtyneet väestöryhmät hankkivat elinkeinonsa viemällä resursseja toinen toisiltaan. Eri puolilla Syyriaa taisteluiden jalkoihin jääneille asuinalueille palanneet asukkaat ovat joutuneet maksamaan erilaisia maksuja, jotka ovat vaihdelleet tarkastuspisteillä maksetuista epävirallisista tietulleista Syyrian valtion eri hallinnonhaarojen vaatimiin mittaviin palkkioihin. Monesti palanneet ovat myös löytäneet kotinsa tuhottuna tai vähintään kaikesta rahan arvoisesta tyhjennettynä ja nämä ovat joutuneet korvaamaan ryöstetyn omaisuutensa ostamalla käytetyn tavaran markkinoilta toisilta syyrialaisilta varastettua omaisuutta. Erityisesti huhtikuussa 2018 takaisin vallatun, Damaskoksen kaupungin eteläosassa sijaitsevan Yarmoukin palestiinalaisleirin asuinalueen kerrotaan joutuneen useita kuukausia jatkuneen, perusinfrastruktuurin romuttumiseen johtaneen ryöstelyn kohteeksi. Synapsin mukaan Syyrian sota on myös synnyttänyt uuden asianajajista, turvallisuusviranomaisista ja valtion virkamiehistä muodostuvan ”välittäjien” ammattikunnan, joka elää kaupittelemalla virallisia synnyin-, avioliitto- ja kuolintodistuksia niille syyrialaisille, joille ei ole myönnetty tai jotka ovat menettäneet asiakirjansa konfliktin seurauksena. Edellä kuvatus ”ryöstötalouden” arvioidaan kiihdyttäneen osaavien ihmisten ja taloudellisen pääoman pakoa Syyriasta ja johtanut tilanteeseen, jossa syyrialaisen yhteiskunnan voimavarat hupenevat välttämättömyyden toimeentulon edellytyksistä käytyyn kamppailuun.¹¹⁰⁷

Financial Timesin toimittaja Erika Solomonin vieraili elokuussa 2017 Damaskoksessa, Homsissa ja Aleppossa ja raportoi oloista näiltä alueilta. Solomonin mukaan tuloerojen kerrotaan olevan Syyriassa räikeät ja maan arvioidaan jakaantuneen jyrkästi rikkaisiin ja köyhiin. 86 % syyrialaisista eli tuolloin köyhyysrajan alapuolella. Solomonin haastatteleman hallintomyönteisen sanomalehden, al-Watanin johtajan mukaan suuri osuus Syyrian keskiluokasta on kadonnut. Ihmisiä on vajonnut köyhyyteen työttömyyden tai inflaation syömien reaali-palkkojen seurauksena. Iso osa koulutetusta väestöstä on muuttanut ulkomaille. Presidentti Assadin hallinto on väläytellyt uudistuksia, joilla pyritään virkakoneistossa rehottavan korruption kitkemiseen sekä mustan pörssin kaupan pyrittävän sotatalouden suitsemiseen. Samalla hallintoa tukevien ja vallitsevasta olotilasta hyötyvien ”sotaherrojen” ja näiden johtamien puolisolitaallisten ryhmien kerrotaan vastustavan kyseisiä uudistuksia.¹¹⁰⁸

¹¹⁰⁴ Synaps Network 6.8.2018.

¹¹⁰⁵ Ks. esim. The Syrian Observer (Alsouria Net) 26.8.2016.

¹¹⁰⁶ The Atlantic/ Dagher 12.4.218.

¹¹⁰⁷ Synaps Network 6.8.2018. Lisää erilaisista välikäsistä hankittaessa asiakirjoja, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 61.

¹¹⁰⁸ FT/ Solomon 3.8.2017.

6.2. Humanitaarisen avun pääsy alueille

OCHAN mukaan lokakuussa 2018 Syyriassa oli yhä lukuisia alueita, joiden se katsoo olevan vaikeasti saavutettavissa olevia (hard-to-reach locations)¹¹⁰⁹. Tällaisia alueita oli Rif Dimashqin, Quneitran, Homsin, Haman, Idlibin, Aleppon, Raqqan, Deir al-Zourin ja Hasakan maakunnissa. Alueita kuvataan tarkemmin OCHAN verkkosivuilta löytyvässä kartassa.¹¹¹⁰ Vaikeasti saavutettavissa olevilla alueilla arvioitiin elävän tammikuussa 2019 yhteensä 1,16 miljoonaa ihmistä.¹¹¹¹ Vielä heinäkuussa 2018 vaikeasti saavutettavissa olevilla alueilla eli YK:n mukaan arviolta 1,48 miljoonaa ihmistä.¹¹¹²

Avustusjärjestöt tarvitsevat Syyrian hallinnolta luvan avun toimittamiseksi hallinnon kontrollissa oleville alueille tai avustushankkeiden käynnistämiseksi tällaisilla alueilla. Luvan saaminen on usein hankalaa.¹¹¹³ Humanitaarista apua jakavat tahot ovat joutuneet Syyrian konfliktin aikana väkivallan kohteeksi ja toiminta on usein jouduttu tästä syystä keskeyttämään.¹¹¹⁴ Myös Turkin tukemilla kapinallisalueilla toimivien avustusjärjestöjen toiminta on raskaasti säänneltyä ja järjestöt joutuvat käymään läpi mittavan byrokraattisen prosessin ja taustatarkastuksen alueella toimiakseen.¹¹¹⁵ YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi joulukuussa 2018 päätöslauselman 2449 (2018), joka mahdollistaa humanitaarisen avun viemisen Syyriaan naapurimaista rajojen yli. Käytännössä tämä koskee niitä alueita, jotka eivät ole Syyrian hallinnon hallinnassa, eli siis etupäässä Idlibin kapinallisaluetta.¹¹¹⁶ Sodan aikana apua on pystytty viemään Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemille alueille juuri kyseisen päätöslauselman (ja sitä edeltäneiden vastaavien päätöslauselmien) perusteella.

YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle joulukuussa 2018 toimittaman selonteon mukaan Syyriaan apua toimittavat humanitaariset työntekijät altistuvat työssään väkivallalle ja uhkaavalle käytökselle, humanitaarisiin avustuskuljetuksiin kohdistuneille hyökkäyksille sekä avustustarvikkeiden ryöstelylle ja tuhoamiselle. ISISin, Jabhat al-Nusran ("Al-Nusran rintama", nykyisin osa HTS:ää) ja muiden al-Qaidaan kytköksissä olevien tahojen todettiin olevan vastuussa humanitaarisen avun toimittamisen vaikeuttamisesta ja estämisestä. Kestävän, avustettavien tarpeisiin perustuvan ja mahdollisimman suorita reittejä toimitettavan humanitaarisen avun toimittamiselle todettiin olevan esteitä kaikkialla Syyriassa, myös vaikeapääsyisillä alueilla ja taisteluiden rintamalinjat ylittävän avun tapauksissa. Terveystuhoon pääsyä rajoitettiin Syyriassa myös yleisemmin merkittävästi ja turvallisuusneuvosto korosti tarvetta terveydenhuollon neutraliteetin kunnioittamiseen. Turvallisuusneuvosto korosti myös, että humanitaarisen avun tulisi olla välittömästi ja esteettömästi kaikkien konfliktin osapuolten saatavilla, minkä perusteella kaikki avun toimittamiselle asetetut rajoitukset tulisi poistaa välittömästi.¹¹¹⁷

Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian rahoittamien avustusten toimittaminen Luoteis-Syyriaan, eli käytännössä Idlibin kapinallisalueelle, Baba al-Hawan rajanylityspisteen kautta lopetettiin syyskuussa 2018. Syynä olivat epäilyt, joiden mukaan rajanylitysmaksut rahoittaisivat rajanylityspistettä Syyrian puolella hallinnoivan HTS:n toimintaa. YK:n mukaan päätös saattaa heikentää humanitaarista tilannetta Idlibin kapinallisalueella, sillä rajanylityspisteen kautta kulkee

¹¹⁰⁹ YK määrittelee alueen vaikeasti saavutettavissa olevaksi silloin, kun humanitaariset toimijat eivät kykene pääsemään alueelle säännöllisesti pääsyn mahdollisen epäämisen takia, mikä saattaa johtua tarpeesta pääsyn neuvottelemiseen tapauskohtaisesti, aktiivisen konfliktin pääsulle asettamista rajoituksista, monien tarkastuspisteiden vaikutuksesta tai viranomaisten lupaprosessin viivästyisestä.

¹¹¹⁰ OCHA 29.10.2018.

¹¹¹¹ UNHCR 1/2019, 2.

¹¹¹² UNSC 22.8.2018, 6.

¹¹¹³ Health Cluster 30.9.2018, 2–3; UNICEF 10/2018, 4.

¹¹¹⁴ Esim. Deir al-Zourissa humanitaarista saattuetta kohtaan tehtiin hyökkäys 29.11.2018. OCHA 14.12.2018, 1.

¹¹¹⁵ AP/ EI Deeb 19.6.2018.

¹¹¹⁶ UN 13.12.2018.

¹¹¹⁷ UNSC 13.12.2018, 2–3.

suurin osa Luoteis-Syyriaan vietävästä avusta eikä toinen alueella sijaitsevista rajanylityspisteistä kykene hallinnoimaan samaa määrää avustuskuljetuksia.¹¹¹⁸ YK raportoi lokakuussa 2018 pääsyn Itä-Ghoutaan olevan edelleen rajattua. YK:n alaiset järjestöjenväliset humanitaarisen avun kuljetukset keskeytettiin kesäkuussa 2018, eikä niitä ole tämän jälkeen jatkettu.¹¹¹⁹ Humanitaarisen avun toimittaminen on ollut hankalaa myös Jordanian vastaisella rajalla sijaitsevalle Rukbanin IDP-leirille (ks. Al-Tanfin rajavyöhyke ja Rukbanin leiri). OCHA tiedotti 9.12.2018 Jordanian vastaisella rajalla sijaitsevan Nassibin rajanylityspisteen kautta Etelä-Syyriaan suuntautuvasta yksittäisestä avustusoperaatiosta. Syyrian hallinto otti rajanylityspisteen hallintaansa Etelä-Syyrian oppositioalueen takaisinvaltausoperaation aikana (kesällä 2018), minkä jälkeen avustuksia ei ole pystytty toimittamaan Nassibin rajanylityspisteen kautta.¹¹²⁰

6.3. Infrastrukturi ja jälleenrakennus

Syyrian sodan aiheuttama aineellinen tuho on ollut eriasteista eri puolilla maata. Jotkin alueet ovat säilyneet lähes koskemattomina tai alueilla koituneet tuhot on korjattu hyvin pian. Jotkin alueet ovat tuhoutuneet täysin eikä jälleenrakennusta ole aloitettu, vaikka taisteluiden päättymisestä olisi kulunut jo vuosia. Tarkkoja, koko Syyrian kattavia tietoja tuhoista ja jälleenrakennuksen mahdollisesta edistymisestä ei ole saatavilla. (Syyrian pääkaupungin Damaskoksen infrastruktuurin tilaa ja jälleenrakennusta tarkastellaan perusteellisemmin alla.)

Syyrian jälleenrakennus ja kysymys siitä, kuka jälleenrakennuksen maksaa, on yksi merkittävistä maan tulevaisuutta koskevista tematiikoista. Julien Barnes-Dacey, European Council on Foreign Relationsin (ECFR) ohjelmajohtaja arvioi joulukuussa 2018, ettei merkittävää jälleenrakennusta tule tapahtumaan, vaikka jonkinlaisia jälleenrakennushankkeita on jo käynnissä. On laskettu, että Syyrian jälleenrakentaminen maksaisi 100–200 miljardia Yhdysvaltain dollaria (USD), eikä Syyrialla ole siihen varaa. Myöskään Syyrian hallintoa tukevat – tai sitä vastustavat – valtiot eivät ole halukkaita rahoittamaan jälleenrakennusta tässä mittakaavassa.¹¹²¹ IMF arvioi vuonna 2016, että jos jälleenrakennus käynnistyisi vuonna 2018, Syyrialta saattaisi mennä sotaa edeltäneen BKT:nsä saavuttamiseen jopa 20 vuotta.¹¹²² Syyria-analyttikko Aron Lund arvioi joulukuussa 2018, ettei Syyrialla ole varaa jälleenrakennukseen. Lundin mukaan iso osa maan teollisuudesta on tuhoutunut, aivovuoto on ollut merkittävää ja köyhyys on kasvanut jyrkästi.¹¹²³

Syyrian jälleenrakennukseen liittyy erilaisia hallinnon suunnittelemissa kehityshankkeita ja lakimuutoksia (esim. asetus 66 ja laki nro. 10¹¹²⁴). Ne ovat luoneet epävarmuutta niin Syyriassa edelleen oleskelevien kuin maan ulkopuolelle paenneiden syyrialaisien keskuudessa. Hallinnon suunnittelemat uudistukset on nähty pitkälti pyrkimyksenä hallinnon oman aseman vahvistamiseen ja tukijoiden palkitsemiseen hallinnon vastustajiksi miellettyjen väestöryhmien kustannuksella. Osa jälleenrakennukseen tarkoitetuista varoista voi kadota korruption myötä. Tekemällä jonkinasteista jälleenrakennusta Syyrian hallinto voi pyrkiä osoittamaan ulkomaailmalle, että maa on palautunut normaalitilaan. Vaikka länsimaat eivät ole olleet halukkaita osallistumaan jälleenrakennukseen, ne tukevat sitä osittain humanitaarisen avun kautta, esimerkiksi rahoittamalla YK:n kehitysohjelma UNDP:n Syyriassa tekemää kunnostustyötä.¹¹²⁵ Laki nro. 10 kaltaisten lakien on pelätty tarjoavan Syyrian hallinnolle keinon vastustajikseen mieltämiensä väestönosien omaisuuden takavarikoimiseen.¹¹²⁶ YK:n Syyria-tutkintakomission 28.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Syyrian hallinto on käyttänyt myös

¹¹¹⁸ Health Cluster 30.9.2018, 2.

¹¹¹⁹ Health Cluster 31.10.2018, 2.

¹¹²⁰ OCHA 9.12.2018.

¹¹²¹ Barnes-Dacey 27.12.2018, 16; Gobat et.al. 6/2016, 19.

¹¹²² Gobat et.al. 6/2016, 19.

¹¹²³ Lund 14.12.2018, 39.

¹¹²⁴ Ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 59–60.

¹¹²⁵ Barnes-Dacey 27.12.2018, 16; Daher 12/2018.

¹¹²⁶ Ks. esim. Yahya 9.5.2018.

maan terrorisminvastaista lainsäädäntöä, kuten lakia nro. 19 (2012), takavarikoidakseen sellaisten henkilöiden omaisuutta, joiden hallinto katsoo syyllistyneen terrorismiksi luokiteltavaan toimintaan. Tutkintakomission mukaan takavarikkoja on raportoitu ainakin Damaskoksen kaupungissa ja Aleppon, Homsin, Haman, Rif Dimashqin ja Suweidan maakunnissa. Takavarikkojen kerrotaan kohdistuneen terroristeiksi epäiltyjen henkilöiden ohella myös näiden puolisoihin ja alaikäisiin lapsiin.¹¹²⁷

Maailmanpankki julkaisi kesäkuussa 2017 laajan raportin Syyrian sodan vaikutuksista maan infrastruktuuriin, talouteen ja laajemmin syyrialaiseen yhteiskuntaan. Raporttia varten kerättiin tietoa yhteiskunnan eri sektoreilta kymmenessä kaupungissa (Aleppo, Raqqa, Deraa, Duma, Deir al-Zour, Homs, Hama, Idlib, Tadmur ja Kobane). Vuoden 2017 alkuun mennessä näissä kaupungeissa 7 % asutuksesta oli tuhoutunut täysin ja 20 % osittain.¹¹²⁸ Vuosien 2017 ja 2018 aikana osissa Maailmanpankin kartoittamia alueita on käyty monia taisteluja ja erityisesti ilmapommitukset ovat todennäköisesti tuhonneet asutusta ja infrastruktuuria entisestään.

YK:n alainen UNITAR raportoi satelliittikuviin perustuen infrastruktuurin ja tieverkoston tilasta eri puolilla Syyriaa. UNITARin tarkastelemat alueet ovat pääosin kapinallisalueita, jotka Syyrian hallinto on sittemmin vallannut takaisin, tai alueita, jotka on valloitettu terroristijärjestö ISISiltä. Näillä alueilla ei ole tapahtunut pääsääntöisesti merkittävää jälleenrakennusta. Tuhojen laajuus on nähtävissä tarkemmin UNITARin internet-sivuilta löytyvistä kartoista. Seuraavilta alueilta on raportoitu eriasteisia tuhoja¹¹²⁹: Itä-Ghouta¹¹³⁰ ja Damaskoksen eteläiset esikaupunkialueet¹¹³¹, Deir al-Zourin kaupunki¹¹³², Raqqan kaupunki¹¹³³, Deraan kaupunki¹¹³⁴, Haman kaupunki¹¹³⁵, Idlibin kaupunki¹¹³⁶, Aleppon kaupunki¹¹³⁷, Manbij ja sen ympäristö¹¹³⁸ Aleppon maakunta ja al-Qaryatayn (Homsin maakunnassa)¹¹³⁹. Julkisia peruspalveluita kuten terveydenhuoltoa, kouluja, juoksevaa vettä tai sähköä ei ole palautettu joillekin tuhoutuneille alueille tai niitä saattaa olla saatavilla vain hyvin rajallisesti. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi osa Aleppon kaupungista¹¹⁴⁰, Itä-Ghouta¹¹⁴¹ ja Damaskoksen eteläiset esikaupunkialueet¹¹⁴², iso osa Deraan maakuntaa¹¹⁴³, Deraan palestiinalaispakolaisten leiri¹¹⁴⁴, osa pohjoista Haman maakuntaa¹¹⁴⁵, Idlibin maakunta¹¹⁴⁶, Raqqan kaupunki ja erityisesti maakunnan keski- ja eteläosat¹¹⁴⁷ ja Deir al-Zourin maakunta¹¹⁴⁸.

Isossa osassa Syyriaa on pulaa puhtaasta vedestä ja vesi-infrastruktuuri on usein tuhoutunut. Maailmanpankin mukaan vuoteen 2017 mennessä kaksi kolmasosaa vedenkäsittelylaitoksista,

¹¹²⁷ HRC/ IICIS 28.2.2019, 16.

¹¹²⁸ World Bank 6/2017, 21.

¹¹²⁹ Kaikkia Syyriassa tuhoutuneita alueita ei ole listattu ja tilanne listattujen alueiden osalta on voinut muuttua päivityksen jälkeen. Tähän raporttiin on koottu UNITARin raportoimat tiedot kesästä 2016 lähtien.

¹¹³⁰ UNITAR 8.3.2018.

¹¹³¹ AFP/ Abou Rahal 10.11.2018.

¹¹³² UNITAR 11.12.2017.

¹¹³³ UNITAR 1.12.2017.

¹¹³⁴ UNITAR 3.7.2017.

¹¹³⁵ UNITAR 18.1.2017.

¹¹³⁶ UNITAR 16.1.2017.

¹¹³⁷ UNITAR 19.12.2016.

¹¹³⁸ UNITAR 19.9.2016.

¹¹³⁹ UNITAR 6.9.2016.

¹¹⁴⁰ YLE/ Kankkonen 30.12.2018; Syria Direct/ Hourani et.al. 29.11.2018.

¹¹⁴¹ ICRC 30.10.2018; UNICEF 13.12.2018.

¹¹⁴² Syria Direct/ Ahmad et.al. 8.11.2018.

¹¹⁴³ IDP (WoS) Task Force 21.12.2018.

¹¹⁴⁴ UNRWA 11/2018.

¹¹⁴⁵ Enab Baladi 29.11.2018.

¹¹⁴⁶ Reach Initiative 31.7.2018.

¹¹⁴⁷ OCHA 31.8.2018, 2; REACH Initiative 6.4.2018.

¹¹⁴⁸ REACH Initiative 19.4.2018.

puolet veden pumppaamoista, kolmannes vesitorneista, neljännes jätteenkäsittelylaitoksista ja kuudesosa kaivoista Syyriassa oli tuhoutunut osittain tai täysin.¹¹⁴⁹ Maailmanpankin raportin mukaan sähkön tuotanto ja sähköverkko eivät olisi aivan yhtä pahasti vaurioituneet. Sähköä on silti saatavilla heikosti, usein vain muutamia tunteja päivässä, ja jotkin alueet ovat olleet useamman vuoden ajan sähköverkon ulkopuolella. Syyrian hallinnon hallitsemilta alueilta on myös myyty sähköä hallintoa vastustavien ryhmien kontrolloimille alueille. Polttoaineen saatavuus sen sijaan on romahtanut monilla alueilla ja laittomista markkinoista on tullut entistä keskeisempiä.¹¹⁵⁰ Merkittävä osa maatalousrakennuksista ja tuotantolaitoksista, esim. siiloja, kastelujärjestelmiä ja tehtaita ja öljysektoriin kuuluvia tuotantolaitoksia, on tuhoutunut sodan aikana.¹¹⁵¹ Syyrian hallinto helpotti yritystoiminnan siirtämistä maan sisällä rauhallisemmille alueille, esimerkiksi Latakian ja Tartusin maakuntiin. Monet siirtyivät näille alueille, mutta myös Syyrian naapuri- ja lähimaihin. Kaikilla aloilla tuotantoa ei ole ollut mahdollista siirtää. Maailmanpankin kesäkuussa 2017 esittämän arvion mukaan Syyrian hallinto yrittää nyt houkutella ulkomaille siirtyneitä yrityksiä takaisin Syyriaan.¹¹⁵²

Rakennusten ja infrastruktuurin tuhoaminen ei ole aina liittynyt taisteluihin tai sotilaallisiin tarkoituksiin. Human Rights Watch (HRW) raportoi vuonna 2014 Syyrian hallinnon tuhonneen vuosina 2012–2013 asuinalueita Haman ja Damaskoksen kaupungeissa. Hallinnon toimet eivät liittyneet taisteluihin, mutta alueilla oli taisteltu ennen asuinalueiden tuhoamisen käynnistymistä.¹¹⁵³ Asutuksen tuhoamista osana sodankäyntiä on käsitelty myös John Unruh'n vuonna 2016 ilmestyneessä tieteellisessä tutkimuksessa. Tutkimuksen mukaan asutusta tuhottiin jo 1980-luvulla, kun Syyrian hallinto vastasi erityisesti Hamassa nousseeseen kansannousuun voimalla. Käytäntö on julkaisun mukaan ollut yleinen Syyrian sodan aikana ja sillä on kauaskantoisia vaikutuksia kiinteistöjen ja maan omistajuuteen¹¹⁵⁴ liittyen. Tutkimuksen mukaan asutusta on tuhottu erityisesti kaupunkien (mm. Damaskos, Hama, Homs, Deraa, Deir al-Zour ja Aleppo) ympäristöissä, epävirallisilla asuinalueilla.¹¹⁵⁵ Vuonna 2011 Syyrian kansannousun käynnistäneet, Syyrian hallintoa vastustaneet mielenosoitukset keskittyivät monesti juuri näille, suuria asutuskeskuksia ympäröiville köyhemmille asuinalueille ja ne päättyivät monesti Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien hallintaan.¹¹⁵⁶

6.4. Ruokaturva ja hinnat

Maailman ruokaohjelman (WFP) joulukuussa 2018 esittämien tietojen mukaan 6,7 miljoonalla ihmisellä Syyriassa ei ole tarpeeksi ruokaa ja nämä elävät ruokaturvattomuudessa (food insecure). Samalla 4,5 miljoonaa syyrialaista on vaarassa joutua kärsimään ruokaturvattomuudesta.¹¹⁵⁷

Syyrialle on asetettu huhtikuusta 2011 lähtien pakotteita kansainvälisen yhteisön toimesta ja ne ovat vaikeuttaneet Syyrian käymää kansainvälistä kauppaa ja rajoittaneet tuotteiden pääsyä Syyrian markkinoille.¹¹⁵⁸ Hyödykkeiden hinnat ovat nousseet merkittävästi konfliktia edeltävään aikaan verrattuna. Esimerkiksi riisin sekä valtion tukemien leivän ja jauhon hinnat nousivat maaliskuun 2011 ja marraskuun 2015 välisenä aikana 723 %, 418 % ja 388 % (vastaavassa järjestyksessä). Samaan aikaan Syyrian punnan (SYP) arvo on laskenut. Hinnat ovat nousseet

¹¹⁴⁹ World Bank 6/2017, 29.

¹¹⁵⁰ World Bank 6/2017, 31–33.

¹¹⁵¹ FAO & WFP 9.10.2018, 26; de Imus et.al. 12/2017, 20; Gobat et.al. 6/2016, 19.

¹¹⁵² World Bank 6/2017, 59.

¹¹⁵³ HRW 1/2014.

¹¹⁵⁴ Lisää oikeudesta asuntoon, maahan ja omaisuuteen (housing, land and property rights), ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹¹⁵⁵ Unruh 3/2016, 7–8.

¹¹⁵⁶ Ks. esim. Balanche 2018.

¹¹⁵⁷ WFP 12/2018.

¹¹⁵⁸ Foreign Affairs/ Sparrow 20.9.2018.

suhteessa enemmän niillä alueilla, missä on käyty enemmän taisteluja tai mitkä ovat olleet saarrettuja tai vaikeasti saavutettavissa.¹¹⁵⁹

WFP ja YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO) raportoivat lokakuussa 2018, että ruoan hinta saavutti tähän mennessä korkeimman tasonsa joulukuussa 2016 ja on sittemmin laskenut, kun tavaroiden kuljetusreitit on pystytty avaamaan uudelleen ja ihmiset ovat jälleen voineet ryhtyä viljelemään maata turvallisuustilanteen parantuessa. Tästä huolimatta hinnat ovat edelleen seitsemän kertaa korkeammat kuin ennen konfliktia ja ne vaihtelevat voimakkaasti alueesta toiseen. Turvallisuustilanteen heikentyessä uudelleen, esimerkiksi Suweidan maakunnassa kesällä 2018 (ks. Siviiliuhrit Suweidan maakunnassa), myös pääsy maataloilille heikkenee.¹¹⁶⁰ Tällaiset muutokset vaikuttavat suoraan hintoihin ainakin paikallisesti.

Tavallisen ruokakorin hinta Syyriassa oli joulukuussa 2016 keskimäärin 64 USD. Se on 487,5 % enemmän kuin vuonna 2012. Kalleinta ruoka oli Rif Dimashqin ja Homsin maakunnissa sekä pääkaupunki Damaskoksessa, halvinta Suweidan, Deraan ja Quneitran maakunnissa. Pelkästään maailman ruokaohjelma WFP vei vuonna 2017 ilmestyneen Maailmanpankin raportin mukaan Syyriaan yli neljä miljoonaa ruokakoria kuukaudessa.¹¹⁶¹ WFP:n lokakuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan Syyrian vehnäntuotanto oli vähentynyt jyrkästi ja sen arvioitiin vastaavan vain 30 % konfliktia edeltävästä, 4,1 miljoonan vehnätonnin tasosta.¹¹⁶²

Hasakan, Haman, Aleppon, Deir al-Zourin ja Raqqan maakunnissa on kärsitty kuivuudesta. WFP:n ja FAOn on määrä toimittaa marraskuusta 2018 lähtien kuuden kuukauden ajan paikallisille ihmisille ruoka-apua.¹¹⁶³ WFP:n mukaan noin 1,5 miljoonaa ihmistä eli loppuvuodesta 2018 vaikeasti saavutettavilla alueilla. Näillä alueilla kärsitään usein esimerkiksi ruokapulasta. WFP on toimittanut Syyrian punaisen puolikuun (SARC) kanssa ruoka-apua myös hallinnon takaisin valloittamille alueille, esimerkiksi marraskuussa 2018 Deraan ja Quneitran maakuntiin.¹¹⁶⁴ Maataloustuotteiden pääsy hiljattain takaisinvalloitetuille alueille voi olla vaikeaa.¹¹⁶⁵ Talvella 2018–2019 Syyrian hallintoa tukevien sosiaalisen median sivustoilla julkaistiin kriittisiä kommentteja hallintoa kohtaan. Niissä kritisoitiin laajaa korruptiota sekä ihmisten huonoja elinoloja, esimerkiksi sähkön, polttoaineen ja ruoan huonoa saatavuutta. Oppositio-sivusto Alsouria Netin julkaiseman uutisen mukaan hallinnon kontrolloimilla alueilla esimerkiksi äidinmaidonkorvike olisi loppu ja Aleppossa lapsi olisi kuollut hallinnon alueilla kylmyyteen.¹¹⁶⁶

Nassibin rajanylityspiste Syyrian ja Jordanian välillä avattiin lokakuussa 2018. Sen toivottiin piristävän lähialueiden taloutta molemmin puolin rajaa, mutta ainakin toistaiseksi jordanialaiset ovat matkustaneet rajan yli ostamaan edullisia tuotteita ja perushyödykkeiden hinnat ovat kohonneet syyrialaisen näkökulmasta entisestään. Paikallisten mukaan hinnat ovat rajanylityspisteen avaamisen myötä kohonneet Deraan lisäksi myös Suweidassa ja pääkaupungissa Damaskoksessa. Rajanylityspisteen avaamisen odotettiin laskevan hintoja. Aiemmin, Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien hallitessa aluetta, eteläisessä Deraan maakunnassa toimi erilaisia järjestöjä ja alueelle tuotiin jonkin verran kansainvälistä apua. Syyrian hallinnon saatua alueen takaisin hallintaansa monet kansalaisyhteiskunnan toimijat siirtyivät Pohjois-Syyriaan tai lopettivat toimintansa.¹¹⁶⁷ Rajanylityspisteen aukeamisen myötä

¹¹⁵⁹ World Bank 6/2017, 65–66.

¹¹⁶⁰ FAO & WFP 9.10.2018, 15–16, 27–28.

¹¹⁶¹ World Bank 6/2017, 74.

¹¹⁶² FAO & WFP 9.10.2018, vi

¹¹⁶³ WFP 11/2018, 1.

¹¹⁶⁴ WFP 11/2018, 1.

¹¹⁶⁵ FAO & WFP 9.10.2018, 26.

¹¹⁶⁶ Alsouria Net 14.1.2019.

¹¹⁶⁷ Syria Direct/ Edwards et.al. 28.11.2018; FAO & WFP 9.10.2018, 29–30; Reuters/ Al-Khalidi et.al. 15.10.2018.

myös syyrialaiset voivat matkustaa ainakin teoriassa Jordaniaan, mutta he tarvitsevat tähän turvallisuusselvityksen Jordanian viranomaisilta.¹¹⁶⁸

Sisäisesti siirtymään joutuneet sekä koteihinsa palanneet syyrialaiset (entiset sisäisesti siirtymään joutuneet tai ulkomaille paenneet) ovat haavoittuvammassa asemassa ruokaturvan suhteen verrattuna niihin, jotka eivät joutuneet pakenemaan konfliktin aikana kodeistaan. Koteihinsa palaavat joutuvat rakentamaan elämänsä uudelleen usein tuhoutuneessa ympäristössä.¹¹⁶⁹ Sisäinen muuttoliike vaikuttaa myös paikallisyhteisöjen kantokykyyn. Muuttoliike on rasittanut Damaskoksen kaupungin sekä Suweidan, Tartusin että Latakian maakuntien infrastruktuuria.¹¹⁷⁰

6.5. Terveysthuolto

Maailmanpankin mukaan ihmisiä on saattanut kuolla Syyriassa enemmän terveydenhuollon romahtamisen seurauksena kuin suoraan sodankäynnin seurauksena.¹¹⁷¹ Jo vuonna 2014 terveydenhuollon romahtamisen seurauksena kuolleita arvioitiin olevan 200 000. Yllä kuvattu infrastruktuurin heikko taso kasvattaa tautien leviämisen riskiä.¹¹⁷² Ihmiset ovat myös vammautuneet sodan seurauksena. Aleppon, Raqqan ja Idlibin maakunnissa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan kolmasosa maakuntien väestöstä on saanut jonkinlaisen vamman konfliktin seurauksena. Suurimmassa osassa tapauksista vamma on fyysinen. Koko maassa lähes puolella sodassa vammautuneista vammat ovat pysyviä. Syyrialaiset kärsivät myös erilaisista mielenterveydellisistä ja psyykkisistä oireista. Mielenterveyspalveluita on saatavilla aiempaa enemmän, mutta niitä ei ole missään määrin tarpeeksi ottaen huomioon ihmisten tarpeet.¹¹⁷³

Terveysthuolto on ollut sodankäynnin kohteena koko Syyrian konfliktin ajan. Paikalliset ja kansainväliset avustajajärjestöt ovat joutuneet rajoittamaan toimintaansa esimerkiksi aseellisten ryhmien suoran tai epäsuoran väkivallan takia¹¹⁷⁴ sekä Syyrian tai Venäjän ilmavoimien tekemien ilmaiskujen takia¹¹⁷⁵. Tuhoutuneiden terveydenhuoltolaitosten tarkkaa määrää koko maassa ei tiedetä, mutta sen on raportoitu olevan yli puolet kaikista Syyrian terveydenhuoltolaitoksista.¹¹⁷⁶ Erään arvion mukaan kaksi kolmasosaa terveydenhuoltohenkilökunnasta on paennut Syyriasta.¹¹⁷⁷ Syrian American Medical Society (SAMS) haastattelemalla Deraassa toimivan lääkärin mukaan eteläisessä Syyriassa oli ennen vuotta 2011 yli 1000 lääkäriä, marraskuussa 2018 heitä oli jäljellä arviolta enää 150. Järjestö huomauttaa, että lääkäreistä osa siirtyi taloudellisista tai poliittisista syistä työskentelemään yksityisellä sektorilla. Tavallisilla syyrialaisilla ei ole kuitenkaan varaa yksityisen sektorin tarjoamiin palveluihin.¹¹⁷⁸ Toisen lähteen mukaan konfliktin alussa Aleppon kaupungissa toimi 6000 lääkäriä, mutta vuonna 2014 vain 70.¹¹⁷⁹

Syyrian eri alueilla on puutetta monista lääkkeistä, joita käytetään esimerkiksi syövän, astman, diabeteksen, tuberkuloosin ja psykiatristen sairauksien hoitoon. YK:n mukaan koko maassa on pulaa terveydenhuoltoalan työntekijöistä. Erityissairaanhoidon on saatavilla vain Syyrian hallinnon alueilla.¹¹⁸⁰ SAMSin johtajan mukaan tällä hetkellä Syyriassa on eniten pulaa

¹¹⁶⁸ Reuters/ Al-Khalidi et.al. 15.10.2018.

¹¹⁶⁹ FAO & WFP 9.10.2018, 38.

¹¹⁷⁰ Enab Baladi 8.11.2018.

¹¹⁷¹ World Bank 6/2017, 40–41.

¹¹⁷² World Bank 6/2017, 40–41; Overton 11.1.2019.

¹¹⁷³ Health Cluster 30.9.2018, 3.

¹¹⁷⁴ SAMS 16.4.2018.

¹¹⁷⁵ SAMS 5.2.2018.

¹¹⁷⁶ WHO [päiväämätön]

¹¹⁷⁷ Overton 11.1.2019.

¹¹⁷⁸ Esimerkkikustannuksena mainittiin keisarinleikkaus (hinta lähes 200 USD) ja tavallisen syyrialaisen keskituloiksi mainittiin 150 USD. SAMS 12/2018, 6

¹¹⁷⁹ World Bank 6/2017, 39.

¹¹⁸⁰ Health Cluster 31.10.2018, 3.

perusterveydenhuollosta, kuten ultraääni- ja röntgenlaitteista, siinä missä sodan alkuvaiheessa tarvittiin eniten erilaisten haavojen ja vammojen hoitoa. Johtajan mukaan esimerkiksi WHO ei ole tuonut Syyriaan riittävästi tai riittävän nopeasti tuberkuloosirokotteita.¹¹⁸¹ YK-järjestöjen mukaan vesi-, sanitaatio- ja hygieniapalveluiden huono saatavuus ja syksyllä ja talvella Syyriassa esiintyvät sateet lisäävät vesivälitteisten tautien ilmenemistä, riskin ollessa suurin IDP-leireillä ja epävirallisissa asumuksissa elävien keskuudessa.¹¹⁸²

SAMS julkaisi joulukuussa 2018 raportin lisääntymisterveydestä Idlibissä, Itä-Ghoutassa ja Deraassa¹¹⁸³. Sen mukaan korkeat terveydenhuolto- ja liikkumiskustannukset, pula osaavasta terveydenhuoltohenkilökunnasta ja asianmukaisista välineistä sekä yleinen huono turvallisuustila vaikuttavat riskeihin raskauden ja synnytyksen aikana. Erilaiset komplikaatiot voivat heikentää naisen terveyttä pysyvästi, jos asianmukaista hoitoa ei ole saatavilla, ja vastasyntyneiden kuolleisuus ja alhainen syntymäpaino ovat yleistyneet.¹¹⁸⁴

Terveydenhuollon puutteiden takia menehtyneiden määrä kasvoi myös vuoden 2018 jälkipuoliskolla. SNHR:n marraskuun 2018 alussa julkaiseman raportin mukaan terveydenhuollon huonon tason takia menehtyneiden määrä jatkoi kasvuaan Syyriassa. Suurin osa lokakuussa 2018 raportoiduista kuolemantapauksista sattui Rukbanin sisäisesti siirtymään joutuneiden leirillä Homsin maakunnassa. Humanitaarinen tilanne leirillä on huonontunut erityisesti talven lähestyessä.¹¹⁸⁵ YK:n turvallisuusneuvoston joulukuuta 2018 ja tammikuuta 2019 käsittelevän raportin mukaan Rukbanin leirillä oli kuollut tammikuun 2019 puoliväliin tultaessa humanitaaristen olojen heikkenemisen seurauksena yhteensä 8 pientä lasta.¹¹⁸⁶

Syyrian hallinnon hiljattain takaisin valtaamien alueiden kohdalla on huomioitava, että näiden alueiden väestö on elänyt usein hyvin huonoissa oloissa ja se voi olla kipeästi terveydenhuoltopalveluiden tarpeessa. Siten hallinnon kontrolloimilla alueilla toimivan terveydenhuollon tulisi vastata entistä suuremman ihmismäärän, joka ei ole välttämättä saanut riittävästi terveydenhuoltoa vuosiin, tarpeisiin. Alueen siirtyminen takaisin hallinnon kontrolliin ei kuitenkaan välttämättä tarkoita riittäviä terveystalviteita paikallisille asukkaille. Terveydenhuollon vaatimia työtiloja ja laitteita ei ole heti riittävässä määrin saatavilla, kuten ei myöskään koulutettua henkilökuntaa. Esimerkiksi monet lääketieteen opiskelijat ovat siirtyneet sodan aikana suoraan lääkäreiksi, ilman riittävästi koulutusta.¹¹⁸⁷ Esimerkiksi Homsin maaseudulla on ollut pulaa terveydenhuoltopalveluista useita kuukausia takaisinvaltauksen jälkeen. Joillain alueilla palveluiden saatavuus on jopa huonontunut, kun aiemmin toimineita sairaaloita on suljettu Syyrian terveysministeriön toimesta.¹¹⁸⁸

Esimerkiksi saarretuilla, aseellisten oppositioryhmien hallitsemilla tai äskettäin Syyrian hallinnon takaisin valloittamilla aluilla on esiintynyt erilaisia tauteja (esim. Hepatiitti A) sen vuoksi, ettei avustuskuljetuksia ei ole päästetty alueelle. Lokakuussa 2018 Hepatiitti A:ta esiintyi Deraan ja Aleppon maakunnissa. Afrinissa taas raportoitiin mahdollisesti maksatulehdukseen liittyvää akuuttia keltaisuutta (acute jaundice syndrome) kouluissa.¹¹⁸⁹ Aseellisten ryhmien hallitsemilla alueilla ei ole pystytty tarkastamaan ja tarvittaessa hoitamaan tuberkuloosi-tapauksia.¹¹⁹⁰

¹¹⁸¹ NPR for Central California/ Klein 11.12.2018.

¹¹⁸² Health Cluster 31.10.2018, 3.

¹¹⁸³ Raportin tiedot ovat ajalta ennen Itä-Ghoutan ja Deraan takaisinvalloituksia keväällä ja kesällä 2018.

¹¹⁸⁴ SAMS 12/2018.

¹¹⁸⁵ SNHR 1.11.2018, 3.

¹¹⁸⁶ UNSC 19.2.2019.

¹¹⁸⁷ SAMS 12/2018, 6–8.

¹¹⁸⁸ Enab Baladi 9.10.2018.

¹¹⁸⁹ Health Cluster 31.10.2018, 1; WHO 10/2018; The Syrian Observer (Sada al-Sham) 27.4.2018.

¹¹⁹⁰ Health Cluster 31.10.2018, 1.

6.6. Naiset ja tytöt

Naiset ja tytöt kohtaavat seksuaalista väkivaltaa ja syrjintää eri puolilla Syyriaa. Pitkittynyt konflikti on normalisoinut naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa.¹¹⁹¹ Kuten muuallakin maailmassa ja erityisesti konfliktiympäristöissä, naiset kohtaavat Syyriassa hyvin erilaisia seksuaalisen väkivallan muotoja. Näitä ovat tutkimuksen mukaan raiskaukset, seksuaalinen häirintä, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksin vaatiminen vastineeksi humanitaarisesta avusta, ns. selviytymiseksi ("survival sex"), pakkoavioliitot, seksuaaliset väkivaltaiset hyökkäykset (sexual assault), avioliiton sisäiset raiskaukset, useat peräkkäiset määräaikaiset avioliitot ja alaikäisenä solmitut avioliitot.¹¹⁹²

Sisäisesti siirtymään joutuneet ja epävirallisissa asumuksissa elävät naiset, lesket, eronneet tai vammautuneet naiset ovat sukupuolittuneen väkivallan osalta erityisessä vaarassa.¹¹⁹³ Jos nainen tai tyttö joutuu olemaan tekemisissä aseellisen ryhmän edustajan tai sotilaan kanssa, esimerkiksi tarkastuspisteellä asioidessaan, seksuaalisen väkivallan riski kasvaa. YK:n väestörahasen (UNFPA) tutkimuksen mukaan keskeisin motiivin kidnappauksille ja sieppauksille on raiskaus. Tyttöjen kohtaama häirintä ja sieppauksen tai raiskauksen uhka ovat keskeisimpiä syitä koulupudokkuudelle. Jos nainen tai tyttö raiskataan, voidaan hänet myös pakottaa naimisiin tekoon syyllistyneen kanssa, jotta hänen ja hänen sukunsa kunnia säilyy. Avioliitossa olevan naisen mies taas voi erota vaimostaan tai ottaa toisen puolison. Äärimmäisessä tapauksessa nainen voidaan myös tappa.¹¹⁹⁴

Tarkkaa tietoa ns. "kunniamurhien" määrästä Syyriassa ei ole. Oppositiosivusto Zaman Al Waslin Syyriassa tapahtuisi vuosittain 200–300 "kunniamurhaa".¹¹⁹⁵ Vuonna 2017 ilmestyneen UNFPA:n kyselytutkimuksen vastausaineistossa maininnat "kunniamurhista" olivat aiempiin vuosiin verrattuna yleisempiä. Vastauksissa "kunniamurhan" kohteena oli aina nainen. Nainen saatettiin tappa esimerkiksi sen perusteella, että hän oli joutunut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, häirinnän tai hyökkäyksen kohteeksi kadulla, raiskatuksi tai jos hän oli kohdannut seksuaalista väkivaltaa vankeudessa. Koska sosiaaliset tukiverkostot Syyriassa ovat romahtaneet ja maassa vallitsee enenevässä määrin yleinen laittomuuden tila, tytöt ja naiset eivät pysty hakemaan apua yhtä helposti kuin ennen sotaa.¹¹⁹⁶

Alaikäisten avioliittoja on esiintynyt Syyriassa myös ennen sotaa. Erään arvion mukaan 13 % 20–25-vuotiaista oli mennyt naimisiin alaikäisinä. Tyttöjä on naitettu sodan aikana yhä useammin alaikäisinä. Pakolaisuus, maan sisällä ja ulkopuolella, lisää alaikäisenä solmitun avioliiton riskiä. Alaikäisavioliittojen määrää Syyrian sisällä ei ole pystytty kunnolla selvittämään, mutta esimerkiksi Libanonissa lähes puolet 20–24-vuotiaista syyrialaispakolaisista oli avioitunut alle 18-vuotiaina. Jordaniassa rekisteröidyissä syyrialaispakolaisten avioliitoissa nainen oli ollut avioliittoa solmittaessa alaikäinen noin joka kolmannessa. UNHCR:n tekemän tutkimuksen mukaan vuonna 2014 syyrialaista tyttöjen keskimääräinen avioitumisikä Turkissa oli 13–20-vuotta.¹¹⁹⁷ OCHA raportoi huhtikuussa 2018, että järjestön Syyriassa kartoittamista yhteisöistä 69 % raportoi alaikäisten avioliittojen (early marriage) olevan ongelma.¹¹⁹⁸

Avioliiton katsotaan suojelevan tyttöä ja naista seksuaaliselta häirinnältä tai sieppauksen uhalta. Fyysisen turvallisuuden lisäksi avioliiton ajatellaan tuovan tytölle myös taloudellista turvaa. Tytön naittaminen helpottaa myös perheen taloudellista tilannetta, kun hän siirtyy miehensä perheen

¹¹⁹¹ UNFPA 11/2017, 8.

¹¹⁹² UNFPA 11/2017, 26.

¹¹⁹³ UNFPA 11/2017, 10.

¹¹⁹⁴ UNFPA 11/2017, 26–28.

¹¹⁹⁵ The Syrian Observer (Zaman Al Wasl) 2.10.2018.

¹¹⁹⁶ UNFPA 11/2017, 29.

¹¹⁹⁷ NRC 27.11.2018.

¹¹⁹⁸ OCHA 15.4.2018, 1.

elätettäväksi. Kokonaisten perheiden voi olla lisäksi helpompi liikkua alueella tai ylittää raja kuin yksinäisten miesten. Näin ollen miehet voivat yrittää avioitua liikkumisen helpottamiseksi.¹¹⁹⁹ SAMSin haastatteleman lääkärin mukaan lapsiavioliitot ja teiniraskaudet ovat yleistyneet erityisesti syyrialaisen erittäin huonon taloudellisen tilanteen takia. Etelä-Syyrian oppositioalueella ja Itä-Ghoutan enklavissa ennen kyseisten alueiden takaisinvaltausta noin 12 % raskaana olevista oli alle 18-vuotiaita.¹²⁰⁰ Perheet päättävät usein avioliitosta tytön puolesta. Alaikäisenä solmitut avioliitot lisäävät tyttöjen terveyden vaarantavien varhaisten raskauksien ohella myös sukupuolitautilien riskiä. Myös kotiväkivallan riski on alaikäisenä solmituissa avioliitoissa täysi-ikäisenä solmittuja liittoja suurempi. Alaikäisenä avioituneet tytöt jäävät myös ikätovereitaan useammin pois koulusta ja heidän liikkumismahdollisuutensa ovat rajallisemmat. Eri lähteiden mukaan teini-ikäiset tytöt eivät myöskään ole monesti riittävän kypsiä avioliittoon, mikä voi aiheuttaa lisäkonflikteja liitossa. Alaikäisavioliitot päättyvät myös täysi-ikäisinä solmittuja useammin eroon. Tällöin avioliitossa syntyneet lapset voivat jäädä heitteille, jos tyttö tai nainen menee uudelleen naimisiin. Sama pätee myös tapauksiin, joissa aviomies on kuollut. Eronneet naiset voivat saada osakseen sosiaalisen stigman.¹²⁰¹

Parisuhde- ja kotiväkivalta on yleistynyt Syyriassa konfliktin seurauksena. Sota on muuttanut joidenkin perheiden sisäistä dynamiikkaa ja esimerkiksi naisen rooli perheen elättäjänä on vahvistunut, minkä seurauksena miehet voivat kokea asemansa uhatuksi. Väkivalta kohdistuu useammin naisiin, mutta myös miehiin. Myös lapset kohtaavat väkivaltaa kodin sisällä. Sodan keskellä avun hakeminen ei välttämättä ole mahdollista ja jo pelkät syyrialaisen liikkumiselle asetetut rajoitukset voivat estää paon väkivaltaisesta kodista.¹²⁰² Köyhyys, pakolaisuus ja perheen elättäjän rooli voivat ajaa naisia ja tyttöjä hyväksikäytön uhreiksi, välillä kyse voi olla ns. selviytymisestään. Naiset voivat olla pakotettuja seksuaaliseen kanssakäymiseen myydessään tuotteita, käyttäessään julkisia palveluita tai hakiessaan humanitaarista apua. Myös turvautuminen paikalliseen henkilöön maan sisällä liikkumisen mahdollistavana sponsorina saattaa johtaa naisen tai tytön hyväksikäytön vaaraan. Seksuaalisesta kanssakäymisestä kieltäytyessään nainen tai tyttö saattaa jäädä ilman palveluita tai humanitaarista apua.¹²⁰³

Syyriassa solmitaan myös lyhyitä, määräaikaista avioliittoja, jotta islamilaisen lain mukainen seksuaalinen kanssakäyminen olisi mahdollista. Mies saattaa antaa työlle tai naiselle rahaa tai hyödykkeitä vastalahjaksi tällaisen ”avioliiton” solmimisesta. Joissain tilanteissa määräaikaisten avioliittojen solmiminen on käytännössä prostituutiota. ”Avioliitot” ovat uskonnollisten johtajien solmimia eikä niistä tehdä virallisia asiakirjoja. Näin ollen ”avioliitosta” mahdollisesti syntyviä lapsia ei rekisteröidä, eikä työllä tai naisella ole ”avioliiton” päättymisen jälkeen minkäänlaisia oikeuksia suhteessa mieheensä.¹²⁰⁴

6.7. Lapset

YK:n lastenrahaston lokakuussa 2018 julkistamien tietojen mukaan kaikista humanitaarisen avun varassa elävistä syyrialaisista (yhteensä 13,1 miljoonaa) 5,6 miljoonaa on alaikäisiä. Kaikista sisäisesti siirtymään joutuneista lapsia on 2,6 miljoonaa. Lokakuussa 2018 vaikeasti saavutettavilla alueilla elävistä (yhteensä 1,2 miljoonaa) lähes puoli miljoonaa oli lapsia.¹²⁰⁵ Miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamien turvallisuusvälikohtauksien uhrin ovat usein lapsia.¹²⁰⁶ Alaikäisiä on värvätty Syyriassa taistelijoiksi eri aseellisiin ryhmiin.¹²⁰⁷ OCHAN

¹¹⁹⁹ UNFPA 11/2017, 20–21; NRC 27.11.2018.

¹²⁰⁰ SAMSin raportissa kuvataan myös useita alaikäisten raskauksien aiheuttamia terveysriskejä. SAMS 12/2018, 11.

¹²⁰¹ UNFPA 11/2017, 20–21; NRC 27.11.2018; The Syrian Observer (Sada al-Sham) 11.10.2018.

¹²⁰² UNFPA 11/2017, 23–25.

¹²⁰³ UNFPA 11/2017, 29–30.

¹²⁰⁴ UNFPA 11/2017, 31.

¹²⁰⁵ UNICEF 10/2018, 2.

¹²⁰⁶ UNICEF 10/2018, 4.

¹²⁰⁷ Tarkemmin alaikäisten rekrytoinnista, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 18–19.

mukaan vuonna 2017 Syyriassa raportoitiin yhteensä 960 tapauksesta, jossa alaikäinen poika tai tyttö oli värvätty tai tämä oli otettu jollakin muulla tavalla mukaan taisteluun.¹²⁰⁸

Syrians for Truth and Justice -järjestön mukaan monet, nuorimmillaan 9-vuotiaat lapset joutuvat tekemään töitä, esimerkiksi myymään tavaroita kadulla, tai kerjäämään. Järjestön mukaan lapsityövoiman käyttö on kasvanut artikkelissa tarkastellussa Haman kaupungissa.¹²⁰⁹ OCHA:n mukaan esimerkiksi ruokaturvan heikkeneminen saattaa johtaa lapsityön, kerjäämisen, alaikäisten avioliitosten tai lapsisotilaiden käytön lisääntymiseen. Esimerkiksi Raqqan, Hasakan ja Deir al-Zourin maakunnissa alueille toimitetun humanitaarisen avun väheneminen saattaa johtaa ruokaturvan heikkenemiseen ja kuvatuinkaltaisiin selviytymiskeinoihin.¹²¹⁰ UNICEFin mukaan 40 % 15–17-vuotiaista lapsista ei ole koulussa. Nämä lapset ovat haavoittuvassa asemassa ja saattavat joutua turvautumaan edellä kuvattuihin selviytymiskeinoihin.¹²¹¹

Kolmannes Syyrian kouluista¹²¹² ei ole UNICEFin tietojen mukaan toiminnassa ja kaksi miljoonaa Syyriassa elävää lasta ei käy koulua.¹²¹³ Osa lapsista ei ole koskaan käynyt koulua. Koulupudokkaiden osuus koko maassa on 29 %.¹²¹⁴ Norwegian Refugee Councilin (NRC) mukaan lähes kaksi miljoonaa syyrialaislasta ei käy koulua ja 1,3 miljoonaa on vaarassa jäädä pois koulusta. Järjestön mukaan koulupudokkuus lisää lapsiavioliittojen riskiä (ks. Naiset ja tytöt).¹²¹⁵

ACUn vuodenvaihteessa 2017–2018 tekemän tutkimuksen mukaan 80 % tutkimuksessa mukana olleista kouluista oli toiminnassa. Eniten toiminnassa olevia kouluja oli Deraan ja Quneitran (97 %) maakunnissa sekä Aleppon maakunnan pohjoisosissa, ns. ”Eufraatin kilpi” -alueella (96 %). ISISin hallinnoimilla alueilla ei ollut toiminnassa yhtäkään koulua. Syyrian hallinnon kontrolloimilla alueilla toimivien koulujen määrä oli pienempi, mutta otanta oli myös pienempi eikä tulos ollut tutkimuksen mukaan tässä suhteessa vertailukelpoinen.¹²¹⁶ Sodan jatkuessa ja tilanteen muuttuessa myös koulujen kunto saattaa muuttua. UNICEFin mukaan puolet Deraan maakunnan kouluista tarvitsi joulukuussa 2018 jonkinasteista korjausta.¹²¹⁷ ACUn mukaan sodassa tuhoutuneiden koulujen määrä vaihteli alueittain. Eniten kouluja oli tuhottu Aleppon ja Deir al-Zourin maakunnissa ja Itä-Ghoutan alueella. Kouluja oli tuhoutunut kaikilla niillä tutkimuksessa mukana olleilla alueilla, joita Syyrian hallintoa vastustavat aseelliset ryhmät olivat pitäneet jossain vaiheessa hallinnassaan.¹²¹⁸

Kun koulut ovat tuhoutuneita, muussa käytössä tai niihin ei ole turvallista pääsyä, opetuksen järjestämisessä joudutaan käyttämään muita tiloja, joita ei ole tarkoitettu koulunkäyntitarkoitukseen (esimerkiksi teltoja tai kellareita). Yhdellä luokalla saattaa olla opetuksen kannalta liian paljon oppilaita ja samaa opetusta saatetaan antaa samanaikaisesti useammalle vuosiluokalle.¹²¹⁹ ACUn tutkimissa kouluissa eri puolilla Syyriaa oli eniten pulaa lämmityksen ja sähkön vaatimasta polttoaineesta lämmitystä sekä oppikirjoista. Lisäksi tarvetta oli

¹²⁰⁸ OCHA 15.4.2018, 1.

¹²⁰⁹ Syrians for Truth and Justice 11/2018.

¹²¹⁰ OCHA 31.10.2018, 5.

¹²¹¹ UNICEF 23.4.2018.

¹²¹² Humanitaarista tietoa Syyrian konfliktista tuottava Assistance Coordination Unit (ACU) on julkaissut kesäkuussa 2018 kattavan raportin kouluista ja mm. niiden kunnosta ja opetetuista aineista. Raportissa käsitellään kouluja aseellisen opposition, kurdien itsehallinnon, ISISin ja Syyrian hallinnon alaisuudessa. Maakunnista edustettuina ovat Idlib, Hasaka, Raqqan, Quneitra, Aleppo, Hama, Homs, Deraa, Deir al-Zour ja Rif Dimashq. Tiedot on kerätty marraskuun 2017 ja tammikuun 2018 välillä. ACU 6/2018.

¹²¹³ Tamara Kummer, UNICEF Middle East and North Africa, September 2018, viitattu Lund 14.12.2018, 67.

¹²¹⁴ UNICEF 13.12.2018.

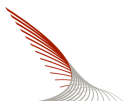
¹²¹⁵ NRC 27.11.2018.

¹²¹⁶ ACU 6/2018, 14, 23.

¹²¹⁷ UNICEF 13.12.2018.

¹²¹⁸ ACU 6/2018, 26.

¹²¹⁹ ACU 6/2018, 34–35, 51.

myös koulutarvikkeille (tauluja, kyniä, vihkoja, yms.), koulujen ylläpidolle, opettajien palkkojen maksamiselle ja erilaisille koulutiloissa tehtäville korjauksille.¹²²⁰

6.8. Sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt

UNHCR:n¹²²¹ mukaan sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 6,2 miljoonaa. Tammikuun ja marraskuun 2018 välisenä aikana yhteensä 1 575 429 syyrialaista pakeni maan sisällä. Heistä noin 64 % pakeni jonkin maakunnan sisällä. Eniten sisäisesti siirtymään joutuneita pakeni Idlibin ja Aleppon maakuntiin, suuri osa heistä oletettavasti ns. rekonsiliaatioprosessien seurauksena solmittujen paikallisten sovintojen seurauksena.¹²²² Vuoden 2018 pakoluvut vastaavat varsin pitkälle vuoden 2017 lukuja. UNHCR:n mukaan vuonna 2017 yhteensä 1,8 miljoonaa ihmistä pakeni Syyrian sisällä ja nämä joutuivat usein jättämään kotinsa jo toista tai kolmatta kertaa.¹²²³ Syyrian konfliktille on tyypillistä juuri moninkertainen pakolaisuus. Syyrian sisällä tai maan rajojen ulkopuolelle paenneet henkilöt ovat saattaneet paeta useampaan kertaan, ensimmäisen kerran esimerkiksi kodin lähelle sukulaisten luo, josta nämä ovat palanneet takaisin kotiin tilanteen rauhoittuessa. Ihmiset saattavat siirtyä toiselle alueelle myös etsiessään töitä tai parempia elinoloja. Myöhemmin, taisteluiden pitkittyessä, ihmiset ovat saattaneet siirtyä kauemmas kotoa tai paeta maan ulkopuolelle. Ulkomaille pakenemista rajoittaa merkittävästi se, että Syyrian naapurimaat ovat sulkeneet viime vuosien aikana rajansa syyrialaisilta ja lailliset keinot lähteä maasta ovat hyvin rajalliset.¹²²⁴

OCHA viittaa Syyriassa tällä hetkellä oleskeleviin 6,2 miljoonaan sisäisesti siirtymään joutuneeseen henkilöön pitkäaikaisina sisäisesti siirtymään joutuneina henkilöinä (long-term IDP's). Termillä viitataan henkilöön, jonka pako on kestänyt yli kolme kuukautta. Näin ollen lyhytaikaiset poistumiset kotoa esimerkiksi pommitusten alta (ja paluut nopeasti takaisin pommitusten päätyttyä) eivät ole mukana tilastoissa. Pitkäaikaisesti sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt ovat OCHAN mukaa hyvin riippuvaisia humanitaarisesta avusta ja paikallisyhteisöjen tuesta.¹²²⁵ Vain pieni osa Syyrian IDP-väestöstä asuu leireillä ja suurin osa asuu maan muun väestön keskuudessa. IDP-väestön enemmän tai vähemmän epävirallisia asutuskeskuksia (IDP site) on erityisesti Turkin vastaisella rajalla Idlibin ja Aleppon maakunnissa ja myös muualla kyseisissä maakunnissa sekä Golanin kukkuloiden vastaisella rajalla Quneitran maakunnassa. Myös Syyrian muilla alueilla sijaitsee muutamia vastaavia asutuskeskuksia.¹²²⁶ Damaskoksessa toimivan kansainvälisen järjestön mukaan suuri osa sisäisesti siirtymään joutuneista on muuttanut Syyrian rannikolla sijaitseviin Tartusin ja Latakian kaupunkeihin, missä asuminen on halvempaa ja tilanne on ollut turvallisempi kuin Damaskoksessa.¹²²⁷ Hasakan maakunnassa on muutama irakilaispakolaisten leiri, joilla eli UNHCR:n mukaan toukokuun 2018 lopussa noin 12 000 irakilaista.¹²²⁸ Kyseisillä leireillä elää myös sisäisesti siirtymään joutuneita syyrialaisia.¹²²⁹

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson (heinäkuu–joulukuu 2018) aikana Syyriassa sisäisesti siirtymään joutuneista raportoitiin seuraavasti:

¹²²⁰ ACU 6/2018, 114.

¹²²¹ YK ja sen alaiset järjestöt eivät pysty toimimaan kaikkialla Syyriassa, joten myös luvut sisäisesti siirtymään joutuneista henkilöistä (IDP) ovat toisinaan vain arvioita. Esimerkiksi Deir al-Zourin maakunnassa YK:lla ei ole pääsyä kaikkien sisäisesti siirtymään joutuneiden luokse eikä järjestö näin ollen pysty tarkistamaan käytössään olevia lukuja. OCHA 14.12.2018, 3.

¹²²² Interagency Population Taskforce 22.11.2018; Humanitarian Response 28.12.2018.

¹²²³ UNHCR [päiväämätön].

¹²²⁴ IDMC 11/2017; Interagency Population Taskforce 20.8.2018.

¹²²⁵ OCHA 10/2018; OCHA 21.11.2017.

¹²²⁶ IDP-väestön asutuskeskusten tarkemmat sijainnit on nähtävissä Humanitarian Information Unitin sivuilla. Ks. Humanitarian Information Unit 1.10.2018.

¹²²⁷ An international organisation in Syria, viitattu DRC & DIS 8/2018, 54.

¹²²⁸ UNHCR 31.5.2018.

¹²²⁹ Humanitarian Information Unit 1.10.2018.

Heinäkuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 107 637 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä, heistä 57 % saman maakunnan sisällä. Suurin osa sisäisesti siirtymään joutuneista oli seurausta Deraan maakunnassa käydyistä taisteluista. Yhteensä noin 56 000 ihmistä pakeni Deraan maakunnassa kodeistaan, heistä 41 000 maakunnan sisällä. Lähes 10 000 ihmistä pakeni Deraasta Idlibin ja Aleppon maakuntiin Deraassa toteutettujen rekonsiliaatioprosessien seurauksena. Idlibin maakuntaan paettiin myös muualta Syyriasta ja pakoja raportoitiin myös maakunnan sisällä (yhteensä 25 000). Lisäksi Deraan maakunnasta pakeni lähes 7000 ihmistä Rif Dimashqin maakunnan alueelle. Rif Dimashqiin paenneista osa saattoi olla myös aiemmin Idlibin maakunnan alueelle paenneita.¹²³⁰

Elokuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 60 921 henkilöä. Suurin osa (lähes 30 000) paenneista suuntasi Idlibin maakuntaan, lähes 22 000 paetessa Idlibin maakunnan sisällä. Paenneet etsivät parempaa asumusta tai suojaa sekä parempia tuloja. Lähes 6500 ihmistä pakeni Aleppon maakunnan sisällä ja lähes 4000 ihmistä Idlibin maakunnasta Aleppon maakuntaan. Noin 6000 ihmistä pakeni Deir al-Zourin maakunnassa, heistä 4300 maakunnan sisällä ja reilut 1100 ihmistä Hasakan maakuntaan. Hieman alle 3500 ihmistä pakeni Suweidan maakunnan sisällä.¹²³¹

Syyskuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 84 020 henkilöä, heistä 52 % saman maakunnan sisällä. Suurin osa sisäisesti siirtymään joutuneista pakeni Idlibin maakuntaan (53 000, joista 26 000 maakunnan sisällä). Idlibin maakuntaan muualta paenneet henkilöt olivat kotoisin Haman ja Aleppon maakunnista. Toiseksi eniten sisäisesti siirtymään joutuneita pakeni Aleppon maakuntaan (15 000 ihmistä), joista 8000 maakunnan sisällä.¹²³²

Lokakuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 64 160 henkilöä, heistä 82 % pakeni saman maakunnan sisällä. Suurin osa pakeni Aleppon maakunnan sisällä (32 000) ja Aleppon maakuntaan paettiin myös Idlibin ja Haman maakunnista. Sisäisesti siirtymään joutuneita pakeni myös Idlibin maakuntaan (yhteensä 14 000, joista 12 000 maakunnan sisällä). Idlibin maakuntaan saapuneita tilastoitiin erityisesti sen jälkeen, kun Turkin ja Venäjän tekemä sopimus demilitarisoidun vyöhykkeen perustamisesta ja tähän liittyvästä tulitauosta Idlibin kapinallisalueella astui voimaan 17.9.2018 (ks. Idlibin kapinallisalue).¹²³³

Marraskuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 66 934 henkilöä, heistä 76 % saman maakunnan sisällä. Suurin osa (42 000) pakeni Idlibin maakuntaan. Idlibin alueelle paenneissa oli sekä maakunnan sisällä paenneita että Homsin, Haman ja Aleppon maakunnista Idlibiin paenneita henkilöitä. Lähes 3500 ihmistä pakeni väkivaltaisuuksia Deir al-Zourista Hasakan, Raqqan ja Aleppon maakuntiin.¹²³⁴

Joulukuussa 2018 Syyrian sisällä pakeni yhteensä 58 549 henkilöä. Marraskuun 2018 tavoin 76 % paenneista pakeni saman maakunnan sisällä. Suurin osa ihmisistä (33 000) pakeni Idlibin maakuntaan tai maakunnan sisällä. Idlibin alueelle paenneet pakenivat ensisijassa Syyrian hallinnon ja kapinallisten välisiä taisteluista demilitarisoidulla vyöhykkeellä. Aleppon maakunnan huonontuneen turvallisuustilanteen vuoksi noin 5500 ihmistä pakeni maakunnan sisällä. Kansainvälisen koalition terroristijärjestö ISISin vastaiset ilmaiskut johtivat Deir al-Zourissa noin 6000 ihmisen pakenemiseen, joista noin 4000 pakeni Hasakan maakuntaan.¹²³⁵

¹²³⁰ Interagency Population Taskforce 20.8.2018.

¹²³¹ Humanitarian Response 28.12.2018.

¹²³² Interagency Population Taskforce 31.10.2018.

¹²³³ Interagency Population Taskforce 20.11.2018 a.

¹²³⁴ Interagency Population Taskforce 21.12.2018 a.

¹²³⁵ Interagency Population Taskforce 21.1.2019.

6.9. Syyrialaispakolaiset maan ulkopuolella

UNHCR (ja Turkin osalta Turkin viranomaiset) oli rekisteröinyt loppuvuodesta 2018 Syyrian naapurimaissa ja lähialueilla yhteensä 5,7 miljoonaa rekisteröityä syyrialaispakolaista. Heistä suurin osa, 3,6 miljoonaa, on Turkissa. Seuraavaksi eniten syyrialaisia on Libanonissa (lähes 950 000), Jordaniassa (noin 670 000), Irakissa (noin 250 000) ja Egyptissä (noin 133 000).¹²³⁶ UNHCR:n Syyrian lähialueita koskeviin lukuihin tukeutuva Syyria-analyttikko Aron Lund on esittänyt arvion, jonka mukaan Syyrian naapurimaissa ja muualla (etupäässä Euroopassa) elävien syyrialaispakolaisten ja UNHCR:n kautta kolmansiin maihin sijoitettujen syyrialaisien kiintiöpakolaisten yhteenlaskettu määrä lähentelee 7 miljoonaa.¹²³⁷

Syyrian naapurimaissa elävien syyrialaispakolaisten määrä saattaa kuitenkin olla UNHCR:n raportoimaa suurempi. Syyrian naapurimaiden ja YK-järjestöjen keskinäisessä yhteistyössä laaditun Alueellisen pakolais- ja resilienssisuunnitelman (Regional Refugee & Resilience Plan, 3RP) mukaan kaikki syyrialaiset eivät syystä¹²³⁸ tai toisesta rekisteröidy UNHCR:lle tai paikallisille viranomaisille. 3RP arvioi, että esimerkiksi Egyptissä olisi jopa puoli miljoonaa, Libanonissa jopa 1,5 miljoonaa ja Jordaniassa jopa 1,4 miljoonaa syyrialaispakolaista. Turkin ja Irakin osalta edellä esitettyjen lukujen katsotaan pitävän paikkansa. Nämä luvut huomioon ottaen syyrialaispakolaisten kokonaismäärä Syyrian lähialueella olisi siten ollut joulukuussa 2018 yhteensä 7,2 miljoonaa.¹²³⁹

Jos lasketaan yhteen edellä esitetty korkeampi arvio lähialueille paenneista (yhteensä 7,2 miljoonaa), sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt (yhteensä 6,2 miljoonaa¹²⁴⁰) sekä muihin maihin paenneet ja kiintiöohjelmien kautta uudelleen sijoitetut (tammikuussa 2018 arviolta noin miljoona¹²⁴¹), kotoaan paenneen syyrialaisväestön määräksi saadaan yhteensä noin 14,4 miljoonaa. Tämä on arviolta 2/3 Syyrian sotaa edeltävästä väestöstä (noin 21 miljoonaa¹²⁴²).

UNHCR:n mukaan vuonna 2017 Syyriaan palasi ulkomailta omatoimisesti 50 900 henkilöä ja vuonna 2018 (30.11.2018 mennessä) yhteensä 42 728 henkilöä.¹²⁴³ DRC & DIS:n haastatteleman humanitaarisen asiantuntijan mukaan yksi ja sama henkilö saatetaan huomioida UNHCR:n paluutilastoissa useampaan kertaan, mikäli tämä esimerkiksi matkustaa edestakaisin Syyrian ja Libanonin välillä.¹²⁴⁴ 3RP:n mukaan todelliset paluuluvut saattavat myös olla huomattavasti UNHCR:n raportoimia lukuja suuremmat, kyseisten lukujen perustuessa hallintolähteisiin ja (YK-järjestöjen) suoraan havainnointiin.¹²⁴⁵

Libanonin viranomaisten mukaan vuonna 2018 yhteensä 50 000 ihmistä olisi palannut Libanonista Syyriaan. Osa paluumuutosta on voinut olla Syyrian naapurimaiden kohdalla seurausta syyrialaisiin kohdistuneesta painostuksesta. Osa Libanonista palanneista on palannut Syyriaan maiden hallintojen välisten sopimusten seurauksena (Libanonin viranomaisten mukaan sopimusten seurauksena palanneita on noin 25 000) ja osa sen takia, ettei heillä ole ollut oleskelulupaa Libanonissa.¹²⁴⁶ Reutersin Libanonin turvallisuuspalvelulta (General Security) saamien tietojen mukaan Libanonista takaisin Syyriaan pyrkivien nimet lähetetään

¹²³⁶ UNHCR 31.12.2018.

¹²³⁷ Lund 14.12.2018, 24.

¹²³⁸ Libanonin osalta alhaisempaan lukuun vaikuttaa se, että Libanonin hallitus pyysi UNHCR:ää lopettamaan rekisteröinnin toukokuussa 2015. Syy rekisteröimättömyydelle saattaa olla myös esimerkiksi se, ettei henkilö koe hyötyvänsä rekisteröinnistä, esimerkiksi saatavilla olevien palveluiden muodossa. News Deeply/ Khawaja 14.3.2017.

¹²³⁹ 3RP 23.12.2018, 4.

¹²⁴⁰ Humanitarian Response 28.12.2018.

¹²⁴¹ Connor 29.1.2018.

¹²⁴² World Bank 6/2017, 48.

¹²⁴³ UNHCR 30.11.2018.

¹²⁴⁴ A humanitarian security organization, viitattu DRC & DIS 8/2018, 45.

¹²⁴⁵ 3RP 23.12.2018, 6.

¹²⁴⁶ DRC & DIS 8/2018, 22; NRC et.al. 5.2.2018, 9–10; Reuters/ Bassam 25.9.2018.

Damaskokseen hyväksyntää varten. Arviolta 10 % tapauksista paluu Syyriaan olisi evätty. Reutersin mukaan viranomaiset kertovat henkilölle, mikäli tämä on etsitty, jotta kyseinen henkilö voi itse päättää, jääkö hän Libanoniin vai valitseeko hän sovittelun Syyrian hallinnon kanssa.¹²⁴⁷

Tanskan Punaisen Ristin mukaan suurin osa Syyriaan saapuvista käy tarkistamassa omaisuutensa kunnon ja palaa takaisin Syyrian ulkopuolelle. Lähteen mukaan ulkovallat ovat kannustaneet syyrialaisia palaamaan tapauksissa, joissa suurempi määrä syyrialaisia on palannut maahan samalla kertaa. Suurin osa kotipaikkakunnalle palanneista on ollut sisäisesti siirtymään joutuneena. Tanskan Punainen Risti olettaa, ettei yksikään palanneista olisi asettunut palatessaan Damaskokseen.¹²⁴⁸

6.9.1. Paluumuutto ja palanneisiin kohdistuneet oikeudenloukkaukset

Carnegie Middle East Centerin vuonna 2018 julkaiseman laajan, syyrialaisen paluumahdollisuuksia ja toiveita kartoittavan tutkimuksen mukaan Syyriasta paenneet asettavat paluunsa keskeisimmäksi ehdoksi mahdollisuuden turvalliseen ja turvattuun paluuseen. Tämän katsotaan edellyttävän mm. sotatoimien päättymistä, erilaisten puolisoitilaallisten joukkojen lakkauttamista sekä oikeusvaltioperiaatetta kunnioittavan, kansalaisten silmissä legitiimin vallan asettamista, eli käytännössä poliittisen siirtymävaiheen käynnistämistä.¹²⁴⁹ Syyriassa toimivat kansainväliset järjestöt eivät kannusta palaamiseen. Järjestöjen listaamia edellytyksiä kestävälle ja turvalliselle paluulle ovat esimerkiksi Syyrian hallinnon antamat takeet, jotka liittyvät mm. palanneiden turvallisuuteen ja liikkumisenvapauteen sekä esimerkiksi erilaisten pakolaisuuden aikana hankittujen asiakirjojen hyväksymiseen.¹²⁵⁰ Syyrian sektaarisia jakolinjoja tutkineen Fabrice Balanchen vuoden 2017 lopulla esittämän arvion mukaan miljoonat syyrialaispakolaiset eivät pääse palaamaan takaisin kotimaahansa, koska nämä mielletään Syyrian opposition kannattajiksi. Paluu tulee olemaan Balanchen mukaan mahdoton jopa siinä tapauksessa, että Syyrian hallinto osoittaisi vilpittömästi halua opposition kannattajiksi miellettyjen henkilöiden armahtamiseen. Balanche perustelee näkemystään sillä, ettei palanneille kyetä antamaan minkäänlaisia takeita siitä, että esimerkiksi Syyriassa vaikutusvaltaiset puolisoitilaalliset militiat olisivat valmiita osoittamaan hallitsemilleen alueille palaavien kohdalla vastaavaa armeliaisuutta.¹²⁵¹

Syyrian hallinto ja erityisesti presidentti Bashar al-Assad ovat antaneet sodan aikana ristiriitaisia lausuntoja liittyen Syyriaan palaaviin. Heinäkuussa 2015 Assad totesi haastattelussa, että Syyria on tarkoitettu maata puolustaville, ja Assadin hallinnon on esitetty pyrkivän maassa demografisiin muutoksiin.¹²⁵² Balanche on todennut sektaarisuuden kehittyneen Syyrian sodan keskeisimmäksi taustatekijäksi ja esittänyt Assadin hallinnon vallan vakauttamisen edellyttävän pääosin sunnitaustaisen pakolaisväestön (vuoden 2017 lopulla pakolaisista sunnimuslimeja 5,5 miljoonaa) paluun estämistä.¹²⁵³ Toisaalta presidentti Assad on esittänyt myös useita armahduksia armeijakarkureille, näistä viimeisin lokakuussa 2018. Asetuksen 18 (2018) mukaan kaikkien maan sisällä olevien, armeijasta karanneiden tulee ilmoittautua viranomaisille neljän kuukauden sisällä ja maan ulkopuolella olevien kuuden kuukauden sisällä, jotta nämä välttyisivät karkuruudesta säädetyltä rangaistukselta.¹²⁵⁴ Asepalveluksen välttämisen voidaan katsoa tarjonnan sotaponnistuksien kuormittamalle Syyrian valtiolle merkittävän tulonlähteen. Asepalveluksen

¹²⁴⁷ Reuters/ Bassam 25.9.2018. Sovittelusta (settling of affairs) tarkemmin, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 53–55.

¹²⁴⁸ Danish Red Cross, viitattu DRC & DIS 8/2018, 67.

¹²⁴⁹ Yahya et.al. 2018, 2, 31–32.

¹²⁵⁰ NRC et.al. 5.2.2018, 6.

¹²⁵¹ Balanche 2017, 100.

¹²⁵² Maahanmuuttovirasto 23.8.2016, 7.

¹²⁵³ Balanche 2017, 26–27.

¹²⁵⁴ SANA 9.10.2018; Reuters 9.10.2018.

välttäminen on ollut monessa tapauksessa mahdollista Syyrian ulkopuolella oleskelevalle henkilölle Syyrian hallinnolle suoritettua maksua vastaan.¹²⁵⁵

Samaan aikaan kun Syyrian hallinto on ilmoittanut ns. armahduslaeista, se on myös julkaissut listoja armeijakarkuruuden tai palveluksen välttelyn seurauksena etsittävästä henkilöistä. Esimerkiksi Alsouria Net -oppositiomedian julkaiseman uutisen mukaan tammikuussa 2019 julkaistiin 10 000–15 000 nimeä sisältävä lista. Henkilöitä on etsitty liikkuvien tarkastuspisteiden avulla ja uutisen mukaan Syyrian puolustusministeriö on pyytänyt vuoden 2019 alussa Syyrian sisäministeriötä tehostamaan ase- ja reservipalvelusta välttelevien värväämistä.¹²⁵⁶ SOHR:n mukaan värväystoimintaan liittyvää tarkkailua olisi lisätty ja nimilistoja vuosien 1976 ja 1985 välillä syntyneistä, asepalvelukseen etsityistä henkilöistä olisi levitetty Damaskoksen kaupungissa ja Rif Dimashqin maakunnassa.¹²⁵⁷ Alsouria Netin marraskuussa 2018 julkaiseman uutisen mukaan lokakuun 2018 armahduslain seurauksena viranomaisille ilmoittautuneita henkilöitä olisi vangittu ja komennettu palvelukseen. Myös reserviläisten kutsumista aseisiin jatkettiin, vaikka lokakuun 2018 armahduslain olisi pitänyt merkitä kyseisen käytännön lopettamista.¹²⁵⁸ SNHR raportoi joulukuussa 2018 Syyrian hallinnon pidättäneen Syyrian naapurimaista palanneita henkilöitä, jotka kuuluivat armahduslakien piiriin. Pidätyksiä tehtiin erityisesti Damaskoksen esikaupunkialueilla ja Deraan maakunnassa.¹²⁵⁹

UNHCR:n helmikuussa 2017 julkaiseman raportin mukaan Syyriasta lähteminen (tai maahan palaaminen) ilman asianmukaista matkustusasiakirjaa, lupaa tai epävirallista rajanylityspistettä käyttäen ovat laissa (18/2014) rangaistavia tekoja, rangaistuksen vaihdellessa sakkorangaistuksesta vankeustuomioon.¹²⁶⁰ Immigration and Refugee Board of Canada (IRB) mukaan rajaviranomaiset tarkastaisivat Syyriaan saavuttaessa lähtökohtaisesti sen, onko maahan saapunut henkilö poistunut maasta laittomasti. Tämän lisäksi rajanviranomaiset tarkastaisivat maahan saapuneen yhteydet rikoksiin tai Syyrian hallinnon vastaiseksi mielletävään toimintaan.¹²⁶¹ DRC & DIS:n raportin mukaan laittomasta maasta poistumisesta säädetään myös Syyrian rikoslaissa (1949, artikkelit 263–270).¹²⁶² UNHCR:n mukaan Syyriaan palanneille, laittomasti maasta poistuneille henkilöille annetut rangaistukset vaihtelevat tapauksesta toiseen.¹²⁶³ DRC & DIS:n mukaan se, kuinka tarkasti henkilön maasta poistumiseen liittyvät yksityiskohdat tarkastetaan, saattaa riippua rajatarkastuksesta vastaavasta virkailijasta tai henkilön maasta poistumiseen vaikuttaneista syistä.¹²⁶⁴ IRB:n selvitys sisältää tietoja myös rajatarkastuksen yhteydessä tapahtuneista pidätyksistä ja katoamisista.¹²⁶⁵ Syyriaan palanneiden henkilöiden katoamisista uutisoitiin näkyvästi viimeksi helmikuussa 2019. Tuolloin Foreign Policy uutisoi Saksasta Syyriaan palanneesta henkilöstä, joka pyydettiin kuulusteluun tiedustelupalvelun luo ja myöhemmin selvisi, että hänet oli pidätetty. Toinen Saksasta Syyriaan palannut henkilö oli pidätetty Libanonin ja Syyrian välisen rajan lähellä. Uutisessa raportoidaan myös muista palanneista, jotka ovat kadonneet, myös Syyriassa asuneista palestiinalaisista.¹²⁶⁶

DRC:n & DIS:n raportin mukaan ulkomailta Syyriaan palaava henkilö tarkistaa usein etukäteen, onko hän hallinnon etsimä. Tiedosta ei voi kuitenkaan olla varma ja kohtelu voi riippua myös

¹²⁵⁵ Esimerkiksi asepalvelusta yli neljä vuotta paenneita miespuolisia henkilöitä on palannut Syyriaan heidän maksettuaan Syyrian hallinnon vaatiman maksun (50 000 SYP). DRC & DIS 8/2018, 22; SANA 5.1.2017. Aihetta käsitellään tarkemmin raportissa Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹²⁵⁶ The Syrian Observer (Alsouria Net) 8.1.2019.

¹²⁵⁷ SOHR 14.2.2019.

¹²⁵⁸ The Syrian Observer (Alsouria Net) 19.11.2018.

¹²⁵⁹ SNHR 3.1.2019.

¹²⁶⁰ UNHCR 2/2017, 3.

¹²⁶¹ IRB 19.1.2016.

¹²⁶² DRC & DIS 8/2018, 24.

¹²⁶³ UNHCR 2/2017, 3.

¹²⁶⁴ DRC & DIS 8/2018, 24.

¹²⁶⁵ IRB 19.1.2016.

¹²⁶⁶ Foreign Policy/ Vohra 6.2.2019; Medico International/ Küster 11.2.2019.

rajatarkastuksesta vastaavasta henkilöstä. DRC & DIS:in haastatteleman Syria Directin edustajan mukaan Syyriaan ja takaisin ulkomaille matkustavia henkilöitä on usein pidätetty yllättäen.¹²⁶⁷ Myöskään kohtelusta lentokentällä ei ole saatavilla tarkkaa tietoa. Yhden DRC & DIS:in haastatteleman lähteen mukaan Syyrian ilmavoimien tiedustelupalvelu kontrolloisi lentokenttää ja paikka olisi sotilaiden miehittämä.¹²⁶⁸ DRC & DIS:n haastatteleminen tahojen mukaan Eurooppaan paenneet, erityisesti miehet, voisivat Syyriaan palatessaan herättää viranomaisten mielenkiinnon. Syyrian tiedustelupalvelut voisivat seurata ja tutkia tällaisia miehiä, erityisesti jos he pyrkivät palaamaan Damaskoksen kaupunkiin. Vuoden 2011 jälkeen lähteneet ja sellaiset henkilöt, jotka ovat esittäneet oppositiota tukevia mielipiteitä, voivat joutua viranomaisten tarkemman mielenkiinnon kohteiksi. Jos henkilö on hallinnon etsimä, hänet otetaan kiinni lentokentällä. Jos henkilö ei ole hallinnon etsimä, hänellä ei olisi lähtökohtaisesti raportin mukaan ongelmaa palata Syyriaan. Myös oleskelu tietyissä maissa, kuten Irakissa tai Turkissa, voisi herättää viranomaisten mielenkiinnon.¹²⁶⁹

OCHAN mukaan syyrialaiset saattavat palata takaisin koteihinsa, mikäli he katsovat turvallisuustilanteen kotialueellaan parantuneen, mikäli olot heidän nykyisessä olinpaikassaan huononevat tai mikäli paenneille tarjottua apua on saatavilla nykyisessä olinpaikassa aiempaa vähemmän. Talvea kohden, sääolosuhteiden huonontuessa paluumuutto saattaa vähentyä. Koteihinsa kerran palanneet henkilöt voivat myös joutua pakenemaan uudelleen, jos esimerkiksi turvallisuus- tai humanitaarinen tilanne kotialueella muuttuu. OCHAN mukaan esimerkiksi Deir al-Zouriin palanneet ihmiset ovat palanneet ilman selvää kuvaa siitä, minkälaisiin oloihin he ovat olleet palaamassa.¹²⁷⁰ YK:n Syyria-tutkintakomission mukaan syyrialaiset pelkäävät paluuta kotialueilleen erityisesti tapauksissa, joissa pakeneminen on ollut seurausta taisteluiden eri osapuolten laittomasta toiminnasta. Tutkintakomission mukaan tällä pelolla tulee olemaan tuhoisa vaikutus jo valmiiksi yhteiskunnallisesti pirstoutuneen Syyrian demografiaan. Syyrialaiset saattavat pelätä paluuta kotialueelleen useasta eri syystä: Kotialueella käydyistä taisteluista (ja alueiden takaisinvaltauksista) saattaa olla kulunut hyvin vähän aikaa (mm. Itä-Ghouta, Homsin maakunnan pohjoisosat ja Yarmoukin palestiinalaisleiri), kotialue on saattanut joutua perusteellisen ryöstelyn kohteeksi (Afrin), siviilien kodit on saatettu ottaa taistelijoiden ja näiden perheenjäsenten haltuun tai kotialue on saattanut kärsiä laajamittaisia tuhoja ja alueella saattaa olla paljon sodan räjähtämättömiä jäänteitä (mm. Raqqan ja Deir al-Zourin maakunnat).¹²⁷¹

Tämän tilannekatsauksen tarkastelujakson (heinäkuu–joulukuu 2018)¹²⁷² aikana Syyriassa kotialueilleen palanneista henkilöistä¹²⁷³ raportoitiin seuraavasti:

Elokuussa 2018 yhteensä 188 386 ihmistä palasi kotipaikkakunnalle, ylivoimaisesti suurin osa maakunnan sisällä. Näistä suurin osa oli paennut Deraan maakunnan sisällä (noin 130 000). Muita isompia paluulukuja raportoitiin Rif Dimashqin (noin 12 000), Aleppon (noin 10 000) ja Quneitran (noin 8000) maakuntien sisällä. Raqqan ja Homsin maakuntien sisällä kotialueilleen palasi molempien maakuntien tapauksessa noin 5000 henkilöä.¹²⁷⁴

Syyskuussa 2018 koteihinsa palanneista ihmisistä 83 % (103 874 ihmistä) oli paennut oman maakuntansa sisällä. Eniten ihmisiä palasi koteihinsa Deraan maakunnassa (kaikki 46 000

¹²⁶⁷ DRC & DIS 8/2018, 21–22.

¹²⁶⁸ DRC & DIS 8/2018, 23.

¹²⁶⁹ DRC & DIS 2017, 8/2018, 23–24.

¹²⁷⁰ OCHA 31.10.2018, 5.

¹²⁷¹ HRC/ IICIS 12.9.2018, 12–13.

¹²⁷² Tietoja ei ollut tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä saatavilla heinäkuulta 2018.

¹²⁷³ YK kuitenkin toteaa, etteivät raportoidut spontaanit paluut välttämättä täytä kansainvälisesti määriteltyjä ”paluumuutolle” tai (IDP-väestön asiassa saavutetulle) ”kestävälle ratkaisulle” asetettuja kriteerejä. YK:n mukaan henkilö tilastoidaan kategoriaan ”asukas”, mikäli tämä ei pakene uudelleen paluuta seuraavan kuuden kuukauden sisällä. Interagency Population Taskforce 20.11.2018 b.

¹²⁷⁴ Humanitarian Response 28.12.2018.

maakunnan sisältä). Seuraavaksi eniten palattiin Rif Dimashqin maakuntaan (16 000, joista 15 000 maakunnan sisältä), Aleppon maakuntaan (11 000, joista 8000 maakunnan sisältä) ja Raqqan maakuntaan (11 000, joista 10 000 maakunnan sisältä).¹²⁷⁵

Lokakuussa 2018 kotiinsa palasi 10 525 ihmistä. Heistä 86 % oli paennut oman maakuntansa sisällä. Venäjän ja Turkin sopimus demilitarisoidusta vyöhykkeestä astui voimaan 17.9.2018, mikä vaikutti paluumuuttoon Idlibin (17 000, kaikki maakunnan sisällä) ja Aleppon (13 000, joista 10 000 maakunnan sisällä) maakunnissa. Eniten ihmisiä palasi koteihinsa Rif Dimashqin (28 000, joista 27 000 maakunnan sisällä) ja Deraan (27 000, joista 25 000 maakunnan sisällä) maakunnissa. Näihin paluusiin vaikutti kouluvuoden alkaminen ja ihmisten halu jatkaa normaalia elämää.¹²⁷⁶

Marraskuussa 2018 kotiinsa palanneista ihmisistä 74 % (102 267 ihmistä) oli paennut oman maakuntansa sisällä. Eniten ihmisiä palasi koteihinsa Deraan maakunnassa (48 000, joista 47 000 maakunnan sisältä). Seuraavaksi eniten paluumuuttoa raportoitiin Quneitran maakunnassa (13 000, joista 7000 maakunnan sisältä), Aleppon maakunnassa (9000, joista 7000 maakunnan sisältä), Homsin maakunnassa (7000, joista 2000 maakunnan sisältä), Idlibin maakunnassa (kaikki 7000 maakunnan sisältä) ja Haman maakunnassa (6000, joista 964 maakunnan ulkopuolelta).¹²⁷⁷

Joulukuussa 2018 kotiinsa palasi 119 698 ihmistä, joista 79 % oli paennut saman maakuntaan sisällä. Palanneista 54 000 palasi kotiinsa Deraan maakunnan sisällä. Ihmisiä palasi koteihinsa myös muualla Syyrian hallinnon takaisin valloittamilla alueilla, kun ihmisille kyettiin jälleen tarjoamaan palveluita. Rif Dimashqin alueella palanneita raportoitiin noin 26 000, Aleppon maakunnassa noin 9200. Idlibistä Haman maakuntaan palasi noin 7800 ihmistä.¹²⁷⁸

3RP:n mukaan laajamittaiset taistelut päättyivät monissa osissa Syyriaa vuoden 2018 edetessä, minkä seurauksena Syyriassa palasi kotialueilleen vuoden 2018 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana yhteensä 1,2 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Joillakin alueilla turvallisuustilanne pysyi kuitenkin haastavana, minkä seurauksena kyseisillä alueilla raportoitiin asukkaiden laajamittaisesta sisäisestä paosta koko vuoden 2018 ajan. Peruspalveluihin pääsyn sekä sosioekonomisten elinmahdollisuuksien raportoitiin olevan niin ikään haastavia erityisesti alueilla, jotka pyrkivät toipumaan konfliktiin liittyvistä väkivaltaisuuksista.¹²⁷⁹

6.10. Humanitaarinen tilanne maakunnittain¹²⁸⁰

6.10.1. Rif Dimashqin maakunta

Rif Dimashqin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan 3,3 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 1,3 miljoonaa.¹²⁸¹ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Rif Dimashqin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 1 227 400 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 100 000 henkilöä.¹²⁸² Alueelta paenneiden ihmisten määrät vaihtelevat alueittain paljon. Esimerkiksi joiltakin Damaskoksen itäpuolella sijaitsevan Itä-Ghoutan alueilta on osin paennut arviolta 75–100 % sotaa edeltävästä väestöstä. REACHin Rif Dimashqin

¹²⁷⁵ Interagency Population Taskforce 31.10.2018.

¹²⁷⁶ Interagency Population Taskforce 20.11.2018 b.

¹²⁷⁷ Interagency Population Taskforce 21.12.2018 b.

¹²⁷⁸ Interagency Population Taskforce 15.1.2019.

¹²⁷⁹ 3RP 23.12.2018, 6.

¹²⁸⁰ Pääkaupunki Damaskoksen tilannetta on käsitelty tarkemmin kappaleessa 7.

¹²⁸¹ UNFPA 11/2017, 134–135.

¹²⁸² FAO & WFP 9.10.2018, 46.

maakunnan etelä-, länsi- ja pohjoisosista tutkimissa yhteisöissä paenneiden osuus on useimmiten noin 25–49 % sotaa edeltävästä väestöstä.¹²⁸³

Itä-Ghoutan takaisinvaltauksen jälkeen Syyrian hallinto pyysi YK:lta humanitaarista apua alueen asukkaille. Huhtikuun ja toukokuun 2018 aikana YK:n välikätenä toimiva Syyrian Punainen Puolikuu ja muut humanitaariset toimijat toimittivat apua Itä-Ghoutan alueen asukkaille, jotka olivat paenneet enklavia ympäröiville asuinalueille. Maaliskuun 2018 jälkeen YK:n edustajat olivat päässeet Itä-Ghoutan alueelle kuitenkin vain kerran, 14. toukokuuta, jolloin nämä vierailivat Saqban ja Kafr Batnan alueilla. Vierailun perusteella joidenkin palveluiden kuten sähkönjakelun, koulujen ja terveydenhuoltolaitosten arvioitiin olevan palaamassa takaisin toimintaan. Myös pieni osa liikeyrityksistä ja markkinoista oli aloittanut toimintansa uudelleen. Viranomaisten mukaan yli 10 000 henkilöä oli palannut Itä-Ghoutaan muualta Rif Dimashqin maakunnan alueelta pelkästään toukokuun kahden viimeisen viikon aikana. Samalla lähes 200 000 henkilön arvioitiin olevan Itä-Ghoutan alueella humanitaarisen avun tarpeessa.¹²⁸⁴

OCHA määritteli vielä heinäkuussa 2018 Itä-Ghoutan vaikeasti saavutettavissa olevaksi alueeksi. Kaupungin eteläpuolella oli heinäkuussa 2018 useampia vaikeasti saavutettavissa olevia alueita.¹²⁸⁵ Nämä alueet olivat suurilta osin eri kapinallisryhmien hallinnassa kevääseen 2018 asti. Hallinto valtasi osan Rif Dimashqin maakunnan alueista takaisin mittavien ilmapommitusten jälkeen, minkä seurauksena myös näiden alueiden infrastruktuuri tuhoutui käytännössä täysin. OCHAN lokakuun 2018 tietojen mukaan pääkaupunki Damaskoksen lähellä oli enää kaksi vaikeasti saavutettavaa aluetta, Zamalka ja Duma, molemmat kaupungin itäpuolella sijaitsevan Itä-Ghoutan alueella Rif Dimashqin maakunnassa.¹²⁸⁶ Maailmanpankin vuonna 2017 julkaisemien tietojen mukaan Damaskoksen itäpuolella Dumassa sijaitsevista taloista oli tuhoutunut 18,5 % osittain ja 4,7 % täysin.¹²⁸⁷ Alueen kouluista olisi tuhoutunut osittain 90 %. Monet koulut olivat muussa käytössä, esimerkiksi pommisuoja. Myös lähes kaikki terveydenhuoltolaitokset olivat tuhoutuneet eikä sähköä tai vettä vesijohtoverkosta ollut tuolloin saatavilla.¹²⁸⁸ Enab Baladin elokuussa ilmestyneen artikkelin mukaan Itä-Ghouta olisi ollut Syyriassa ja Rif Dimashqin maakunnan alueella pääasiallinen jälleenrakennuskohde.¹²⁸⁹

YK:n pääsihteerin turvallisuusneuvostolle syksyn 2018 aikana toimittamissa selonteoissa käydään läpi Itä-Ghoutan sisäisesti siirtymään joutuneiden tilannetta.

Heinäkuussa 2018 hätäapua, ruokaa ja lääkkeitä toimittavien avustuskuljetusten raportoitiin tavoittaneen Rif Dimashqin maakunnassa Duman, Bayt Jinnin, Baytiman, Bayt Sabirin ja Kafr Hawarin alueet, Homsin maakunnan pohjoisosassa sijaitsevan Hulah'n alueen sekä Haman maakunnan eteläosassa sijaitsevan Harbinafsih'n alueen, jotka määriteltiin YK:n mukaan ns. vaikeasti saavutettavissa oleviksi alueiksi (ks. Humanitaarisen avun pääsy alueille).¹²⁹⁰ Rif Dimashqin maakunnassa oleskeli Syyrian hallinnon mukaan vielä 9 762 Itä-Ghoutan alueelta sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä (IDP). YK:n mukaan valtaosa sisäisesti siirtymään

¹²⁸³ Tässä raportissa lähteinä käytetyt REACHin tutkimukset perustuvat tietyillä alueilla toimivien avainhenkilöiden järjestölle välittämiin tietoihin. Järjestön tutkimukset eivät ole siten kattavia ja niiden tulokset tulee ymmärtää suuntaa antavina. REACH on tutkinut joidenkin alueiden humanitaarista tilannetta Rif Dimashqin maakunnassa lähellä Damaskoksen kaupunkia maaliskuun-huhtikuun 2018. Alueella käytiin tuolloin vielä taisteluita. Tietoja on silti käytetty tässä raportissa, koska REACH tarjoaa hyvin yksityiskohtaista ja luotettavaa tietoa. Alueilla ei myöskään ole tapahtunut mittavaa jälleenrakennusta, mikä olisi muuttanut humanitaarista tilannetta maakunnan alueella. REACH Initiative 3/2018 c, 3.

¹²⁸⁴ OCHA 29.5.2018.

¹²⁸⁵ OCHA 27.7.2018.

¹²⁸⁶ OCHA 29.10.2018.

¹²⁸⁷ World Bank 6/2017, 21.

¹²⁸⁸ World Bank 6/2017, 107–110.

¹²⁸⁹ Enab Baladi 3.8.2018.

¹²⁹⁰ UNSC 22.8.2018, 2.

joutuneista oli taustaltaan 15–55-vuotiaita poikia ja miehiä.¹²⁹¹ Elokuussa 2018 Itä-Ghoutan alueella raportoitiin sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) paluumuutosta ja paikallisen liiketoiminnan uudelleenkäynnistymisestä. Samalla siviilien vapautta palata ja poistua Itä-Ghoutan enklaavin alueelta kuitenkin rajoitettiin, ja humanitaaristen järjestöjen pääsy enklaavin alueelle oli erittäin rajallinen.¹²⁹²

Syyskuussa 2018 Itä-Ghoutan alueen humanitaaristen tarpeiden raportoitiin olevan edelleen korkeat. Terveyspalveluissa todettiin olevan edelleen merkittäviä aukkoja, vain kahden sairaalan (ja rajallisen määrän lääkäreitä) toimiessa alueella ja liikkuvien klinikoiden toiminta-alueen ollessa rajallinen. Julkisen liikenteen raportoitiin palanneen toimintaan. Kaupalliselle liiketoiminnalle Itä-Ghoutan alueella asetettujen rajoitteiden todettiin vaikuttavan keskeisten hyödykkeiden korkeisiin hintoihin.¹²⁹³ Lokakuussa 2018 sisäisesti siirtymään joutuneiden (IDP) paluun Itä-Ghoutan alueelle raportoitiin jatkuvan, noin 5 000 henkilön oleskellessa lokakuun lopussa edelleen Rif Dimashqin maakunnan alueelle perustetuilla IDP-leireillä. YK:n ja tämän yhteistyökumppaneiden Itä-Ghoutan alueelle toimittama ruoka- ja muu humanitaarinen apu jatkui, joskin YK:n henkilöstön pääsyä Itä-Ghoutan alueelle rajoitettiin edelleen.¹²⁹⁴ UNICEFin mukaan Itä-Ghoutan pohjoisosissa sijaitsevan Duman kaupungin alueella arvioitiin elävän vuoden 2018 joulukuussa noin 200 000 henkilöä.¹²⁹⁵

Pääkaupunki Damaskoksen ympärillä Rif Dimashqin maakunnassa on useita alueita, jotka on mielletty kansannousun tai sodan aikana kapinallisalueiksi. Näiden alueiden väestö on usein paennut lähes kokonaan taisteluiden tai taistelut päättäneiden paikallisten sovintojen myötä. Ihmisten paluumahdollisuudet näille alueille vaihtelevat paljon alueesta toiseen ja paluumahdollisuuksia koskevat tiedot saattavat myös olla tosinaan keskenään ristiriitaisia.¹²⁹⁶ Reuters uutisoi elokuussa 2018 Syyrian valtiolliseen mediaan viitaten, että tuhansia asukkaita olisi päässyt palaamaan Darayyaan kaupunkiin, Damaskoksen eteläpuolelle. Syyrian hallinto valloitti kaupungin kapinallisilta kaksi vuotta aiemmin pitkän saarron¹²⁹⁷ jälkeen. Reutersin mukaan Darayyaan elokuussa 2018 palanneet pakenivat kaupungin vuoden 2016 takaisinvaltauksen yhteydessä pääkaupunki Damaskoksen ympäristöön. Tämän lisäksi Darayyan asukkaita pakeni myös Pohjois-Syyrian kapinallisalueille.¹²⁹⁸ HRW raportoi kuitenkin lokakuussa 2018, ettei asukkaita päästetty palaamaan Darayyan kaupunkiin, Wadi Baradaan Damaskoksen luoteispuolelle tai tiettyihin osiin Damaskoksen kaupunkia. Ainakin osa kyseisistä alueista oli aiemmin Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien hallinnassa.¹²⁹⁹

Oppositiomedia Zaman Al Wasl viittaa aktivistien antamiin tietoihin, joiden mukaan hallinto olisi määrännyt Itä-Ghoutan alueelta kotoisin oleville henkilöille lisää liikkumisrajoituksia. Jokainen henkilö tarvitsisi turvallisuusselvityksen matkatessaan pääkaupunkiin tai vain matkustaessaan Itä-Ghoutan alueen läpi. Zaman Al Waslin mukaan Itä-Ghoutan alueelta poistuvilta edellytetään paikalliselta poliisiasemalta hankittu poistumislupa. Yksi uutisessa haastatelluista kertoo hankkineensa kalliin luvan matkustaessaan äitinsä kanssa pääkaupunkiin saamaan hoitoa.¹³⁰⁰ Myös DRC:n ja DIS:n raportissa kuvataan Itä-Ghoutasta kotoisin olevien mahdollisuuksia päästä Damaskokseen. Tiedot tarvittavasta turvallisuusselvityksessä matkustettaessa pääkaupunkiin

¹²⁹¹ UNSC 22.8.2018, 2, 8.

¹²⁹² UNSC 14.9.2018, 3.

¹²⁹³ UNSC 23.10.2018, 3.

¹²⁹⁴ UNSC 21.11.2018, 3.

¹²⁹⁵ UNICEF 13.12.2018.

¹²⁹⁶ Paluumahdollisuuksia ja paluuseen liittyviä seikkoja käsitellään tarkemmin esim. Maahanmuuttoviraston tiedonhankintamatkaraportissa, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 51–53.

¹²⁹⁷ Darayyan kaupunki oli keskeisessä roolissa Syyrian hallinnon vastaisessa kansannousussa ja Syyrian armeija piiritti kaupunkia yhteensä neljän vuoden ajan. HRW 16.10.2018.

¹²⁹⁸ Reuters 28.8.2018.

¹²⁹⁹ Samalla on syytä huomata, että asukkaat raportoivat paluun olevan mahdollinen niin ikään entisinä kapinallisalueina tunnettuihin Moadamiyyaan ja Zabadaniin, HRW 16.10.2018.

¹³⁰⁰ The Syrian Observer (Zaman al Wasl) 7.11.2018.

ovat yhteneväisiä edellä kuvatun kanssa. Naisten ja lasten matkustaminen voi olla helpompaa, jos heillä on sponsori, kuin 15–60-vuotiaiden miesten.¹³⁰¹

Esimerkiksi Sbeinan palestiinalaispakolaisten leiri 14 kilometriä Damaskoksen kaupungista etelään tyhjentyi asukkaista (25 000) vuonna 2013, kun taistelut kiihtyivät. Asukkaat saivat palata alueella vasta elokuussa 2017. Helmikuuhun 2018 mennessä noin 4500 palestiinalaispakolaista oli palannut ja noin 3000 perhettä oli käynyt tarkistamassa leirin tilanteen ja oli aikeissa palata. Alueen kolmesta koulusta kaksi oli toiminnassa, minkä lisäksi leirillä toimi yksi terveystieteiden keskus. Yhden toimimattoman koulun ohella myöskään leirin hyödykkeiden jakelukeskus, terveyskeskus, yhteisökeskus/sosiaalityöntekijän toimisto ja vesi- ja sanitaatiopiste eivät olleet toiminnassa. UNRWAn mukaan järjestö tarvitsee lisää varoja palveluiden tarjoamiseksi leirin asukkaille.¹³⁰² UNRWA raportoi joulukuussa 2018, että aivan Damaskoksen kaupungin etelälaidalle Yaldaan, oli saatu tehtyä neljää päivää kestänyt avustusoperaatio. Tänä aikana humanitaarista apua vietiin lähes 9000 palestiinalaispakolaiselle. Osa heistä on sisäisesti siirtymään joutuneita. Järjestön mukaan ihmisillä ei ole pääsyä alueelle tai sieltä pois.¹³⁰³

Marraskuun 2017 tietojen mukaan Rif Dimashqin maakunnassa oli noin 2,4 miljoonaa ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³⁰⁴ REACHin maaliskuun 2018 tietojen mukaan avun tarpeessa olevien ihmisten määrä oli noussut 3,3 miljoonaan.¹³⁰⁵ Rif Dimashqin maakunnan asukkaiden keskimääräinen vuokra oli REACHin tutkimilla alueilla 10 505 SYP.¹³⁰⁶ Ruokakori maksoi keskimäärin lähes 90 000 SYP. Ruoan keskimääräinen hinta oli useiden tuotteiden osalta jopa viisinkertainen maan keskiarvoon nähden. Leipä sen sijaan oli yli puolet keskimääräistä edullisempaa.¹³⁰⁷ Useimmilla alueilla talouden kokonaistuloiksi ilmoitettiin alle 50 000 SYP kuukaudessa. Tutkituista 17 alueesta vain kolme ilmoitti, että asukkailla oli tarpeeksi tuloja päivittäisten tarpeiden tyydyttämiseksi. Selviytymiskeinoja olivat syödyn ruoan vähentäminen, rahan lainaaminen, omaisuuden myyminen, riskialttiin tai laittoman työn tekeminen. Yleisimpiä tulonlähteitä olivat epävarmat, päiväksi kerrallaan sovittavat työsuhteet, kaupankäynti, palkkatyö, korkeariskinen laitton työ ja säästöt.¹³⁰⁸ Polttoainetta oli saatavilla vaihtelevasti ja myös pidempään hallinnon kontrollissa olleilla alueilla kärsittiin polttoainepulasta.¹³⁰⁹ Maaliskuussa 2018 terveystieteiden palveluita raportoitiin olevan saatavilla.¹³¹⁰ Esimerkiksi Duman suurin sairaala oli kuitenkin vielä lokakuussa 2018 jälleenrakentamatta ja sairaita hoidettiin kellarissa.¹³¹¹ Marraskuussa 2018 ilmestyneen uutisen mukaan hallinto on avannut yhden sairaalan Dumaan ja Itä-Ghoutan alueella olisi myös muita terveydenhuoltolaitoksia. Samassa uutisessä kuitenkin todetaan, että alueella asuvat ihmiset joutuivat matkustamaan Damaskoksen kaupunkiin saamaan terveydenhoitoa.¹³¹² Rif Dimashqin maakunnan alueella kouluun pääsemiseen liittyvistä esteistä raportoitiin vain Itä-Ghoutan alueella.¹³¹³

6.10.2. Deraan maakunta

Deraan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 900 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin

¹³⁰¹ DRC & DIS 8/2018, 15.

¹³⁰² UNRWA 3/2018.

¹³⁰³ UNRWA 1/2019.

¹³⁰⁴ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁰⁵ REACH Initiative 3/2018 c, 1.

¹³⁰⁶ REACH Initiative 3/2018 c, 4.

¹³⁰⁷ REACH Initiative 3/2018 c, 7–8.

¹³⁰⁸ REACH Initiative 3/2018 c, 8.

¹³⁰⁹ REACH Initiative 3/2018 c, 4.

¹³¹⁰ REACH Initiative 3/2018 c, 5–7.

¹³¹¹ Reuters/ Djurica 22.10.2018.

¹³¹² The Syrian Observer (Zaman al Wasl) 7.11.2018.

¹³¹³ REACH Initiative 3/2018 c, 8.

330 000.¹³¹⁴ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Deraan maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 362 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 61 200 henkilöä.¹³¹⁵

Maailmanpankin tietojen mukaan Deraan kaupungin rakennuksista oli vuoteen 2017 mennessä tuhoutunut osittain 12 % ja kokonaan 2 %.¹³¹⁶ Maailmanpankki raportoi alkuvuodesta 2017, että Deraan kaupungin vesijohtoverkosto oli toiminnassa vain osittain. Entisillä kapinallisalueilla sijainnut verkosto oli kärsinyt tuhoista.¹³¹⁷ Alkuvuoden 2017 tietojen mukaan Deraan kaupungin kouluista oli tuhoutunut 15 % ja osittain vaurioitunut 37 %.¹³¹⁸ OCHA:n marraskuun 2017 tietojen mukaan Deraan maakunnassa oli noin 600 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³¹⁹ Deraan kaupungin terveydenhuoltolaitoksista oli alkuvuodesta 2017 tuhoutunut osittain 65 %. Tällöin osa terveydenhuollon toimijoista operoi kapinallisten hallitsemilla alueilla, mutta sekä näillä että Syyrian hallinnon hallitsemilla alueilla oli pulaa terveydenhuoltohenkilökunnasta.¹³²⁰ UNICEF raportoi joulukuussa 2018, että puolet Deraan maakunnan sadasta terveyskeskuksesta on tuhoutunut.¹³²¹ SAMSin haastatteleman Deraassa toimivan lääkärin mukaan eteläisessä Syyriassa oli ennen vuotta 2011 yli 1000 lääkärinä, marraskuussa 2018 heitä oli kuitenkin jäljellä arviolta enää 150.¹³²² OCHA tiedotti 9.12.2018, että Nassibin rajanylityspisteen kautta oli saatu sovittua yhdestä avustusoperaatiosta Syyrian puolelle. Rajanylityspiste siirtyi kesällä 2018 Syyrian hallinnon kontrolliin, minkä jälkeen avustuksia ei ole pystytty toimittamaan sitä kautta. Nyt vietiin tarvikkeita kuukaudeksi yli 650 000 ihmiselle sekä muuta apua.¹³²³

Marraskuussa 2018 Deraan maakuntaa ei ollut juurikaan jälleenrakennettu taisteluiden jäljiltä. SARC on tasoittanut joitakin teitä ja kansalaisyhteiskunnan edustajat ovat poistaneet taisteluista aiheutunutta romua asuinalueilta.¹³²⁴

6.10.3. Suweidan maakunta

Suweidan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 328 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 63 000.¹³²⁵ OCHA:n marraskuun 2017 tietojen mukaan Suweidan maakunnassa oli noin 183 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³²⁶ Muuttoliikkeen on uutisoitu rasittavan Suweidan maakunnan rakenteita ja heikentävän mahdollisuuksia vastata ihmisten perustarpeisiin.¹³²⁷ Opositiomedian Zaman Al Waslin mukaan Suweidassa olisi eniten syöpätapauksia suhteessa maakunnan väestöosuuteen (171 tapausta/ 1 000 asukasta kohden). Koko maassa luku on uutisen mukaan 169/ 1000 asukasta kohden.¹³²⁸ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Suweidassa oli elokuussa 2018 arviolta 72 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 600 henkilöä.¹³²⁹

---

¹³¹⁴ UNFPA 11/2017, 94–95.

¹³¹⁵ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹³¹⁶ World Bank 6/2017, 21.

¹³¹⁷ World Bank 6/2017, 107.

¹³¹⁸ World Bank 6/2017, 110.

¹³¹⁹ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³²⁰ World Bank 6/2017, 109.

¹³²¹ UNICEF 13.12.2018.

¹³²² SAMS 12/2018, 6.

¹³²³ OCHA 9.12.2018.

¹³²⁴ IDP (WoS) Task Force 21.12.2018.

¹³²⁵ UNFPA 11/2017, 84–85.

¹³²⁶ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³²⁷ Enab Baladi 8.11.2018.

¹³²⁸ The Syrian Observer (Zaman Al Wasl) 27.11.2018.

¹³²⁹ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

6.10.4. Quneitran maakunta¹³³⁰

Quneitran maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 101 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan noin 49 000.¹³³¹ OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Quneitran maakunnassa oli noin 69 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³³² Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Quneitran maakunnassa oli elokuussa 2018 edelleen arviolta 49 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 1700 henkilöä.¹³³³ Maakunnan sisällä paenneita henkilöitä palasi koteihinsa myös loppuvuodesta. Esimerkiksi joulukuussa 2018 koteihinsa palasi yhteensä 1200 henkilöä.¹³³⁴ Quneitran maakunnan poikki kulkee YK:n loitontamisoperaatio UNDOFin (United Nations Disengagement Force, käynnistetty vuonna 1974) mandaatin alaisuudessa oleva alue. Sen länsipuolella on Israelin miehittämien Golanin kukkuloiden vastainen alue ja itäpuolella kapeampi kaistale maakuntaa. OCHA määritteli lokakuussa 2018 itäisen osan lähes kokonaan vaikeasti saavutettavissa olevaksi alueeksi (hard-to-reach location). Myös osa UNDOFin mandaatin alaisuuteen kuuluvasta alueesta on vaikeasti saavutettavissa olevaa.¹³³⁵

6.10.5. Homsin maakunta

Homsin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,4 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 355 000.¹³³⁶ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Homsissa oli elokuussa 2018 arviolta 327 800 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 49 300 henkilöä.¹³³⁷ REACHin maaliskuussa 2018 ilmestyneen tutkimuksen mukaan Homsin piirikunnan (ml. Homsin kaupunki) alkuperäisistä asukkaista 25–49 % oli paennut alueelta.¹³³⁸

Maailmanpankin vuonna 2017 julkaisemien tietojen mukaan Homsin kaupungista oli tuhoutunut 17,3 % osittain ja 5,8 % täysin.¹³³⁹ Tuhoutuneesta infrastruktuurista on syntynyt mittavia määriä tuhoutuneita rakennuksia ja muuta romua. Maailmanpankki arvioi Homsin kaupungissa syntyneen taisteluiden konfliktin yhteensä 5,3 miljoonaa tonnia jätettä.¹³⁴⁰ OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Homsin maakunnassa oli noin 950 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³⁴¹ Syyrian hallinto valloitti osia Homsin kaupungista kapinallisilta jo sodan alkuvuosina. Esimerkiksi al-Khalidiyan kaupunginosa vallattiin vuonna 2013. Reuters uutisoi lokakuussa 2018, että kyseinen kaupunginosa oli yhä jälleenrakentamatta, eikä siellä asunut juurikaan ihmisiä. Syyrian armeija oli lisäksi sulkenut alueen, mikä voi rajoittaa ihmisten mahdollisuuksia jälleenrakentaa kotejaan.¹³⁴² Financial Times toimittaja Erika Solomon vieraili kesällä 2017 Homsin kaupungissa. Hänen mukaansa kaupungin aiemmin sunni-enemmistöiset asuinalueet olivat raunioina, kun taas alaviittialueet olivat parempikuntoisia. Osa ihmisistä asui tuhoutuneissa taloissaan.¹³⁴³

¹³³⁰ REACH on tehnyt humanitaarisen selvityksen Quneitran tilanteesta huhtikuussa 2018. Tämä oli ennen kuin Syyrian hallinto sai eteläisen Syyrian haltuunsa. KREACH Initiative 4/2018 d.

¹³³¹ UNFPA 11/2017, 128–129.

¹³³² OCHA 21.11.2017, 24.

¹³³³ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹³³⁴ Interagency Population Taskforce 15.1.2019.

¹³³⁵ OCHA 29.10.2018.

¹³³⁶ UNFPA 11/2017, 108–109.

¹³³⁷ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹³³⁸ REACH Initiative 3/2018 b, 3.

¹³³⁹ World Bank 6/2017, 21.

¹³⁴⁰ World Bank 6/2017, 27.

¹³⁴¹ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁴² Djurica/ Reuters 22.10.2018.

¹³⁴³ FT/ Solomon 3.8.2017.

Homsin maakunta on Maailmanpankin mukaan yksi niistä maakunnista, missä ruoka oli vuonna 2016 Syyrian kalleinta.¹³⁴⁴ Alkuvuonna 2017 Maailmanpankin raportissa ei ollut saatavilla tarkkoja tietoja Homsin kaupungin vesitilanteesta. Kaupungin vesihuolto oli kokenut raportin mukaan osittaisia vaurioita.¹³⁴⁵ REACH raportoi maaliskuussa 2018, ettei polttoainetta ollut tarpeeksi saatavilla ainakaan tietyissä osissa Syyrian hallinnon kokonaisuudessaan hallitsemaa Homsin piirikuntaa.¹³⁴⁶ REACHin tutkimalla alueella ei ollut myöskään saatavilla terveystalouksia,¹³⁴⁷ eikä riittävästi vettä¹³⁴⁸ tai ruokaa¹³⁴⁹. Kaikki kouluikäiset eivät myöskään päässeet alueella kouluun.¹³⁵⁰ Tadmurin kaupungissa (Palmyra), keskellä Syyrian aavikkoalueita, vesijohtoverkosto on vaurioitunut erittäin pahoin, eikä vesijohtoverkostosta saanut vettä. Myöskään kaupungin sähköverkosto ei toiminut alkuvuodesta 2017 ja terveydenhuoltoverkosto tuhoutui tai vahingoittui täysin kaupungin ollessa ISISin hallinnassa. Kouluista 83 % oli osittain tuhoutunut. Tammikuussa 2017 yksikään koulu ei ollut kaupungissa toiminnassa.¹³⁵¹ YK raportoi lokakuussa 2018, että pääsy Homsin maakunnan pohjoisosiin oli parantunut, koska YK ja Syyrian hallinto olivat saaneet sovittua pääsystä alueelle.¹³⁵² Enab Baladin mukaan Homsin pohjoisella maaseudulla on ollut pulaa palveluista monta kuukautta sen jälkeen, kun hallinto otti alueet takaisin hallintaansa. Joillain alueilla palveluiden saatavuus on jopa huonontunut, mikäli aiemmin toimineita sairaaloita on suljettu Syyrian terveysministeriön toimesta.¹³⁵³ Lokakuussa 2018 raportoitiin edelleen terveydenhuollon huonon tason takia menehtyneistä. Määrä koko maassa jatkoi kasvuaan ja suurin osa kuolemantapauksista raportoitiin saartoon julistetulla Rukbanin sisäisesti siirtymään joutuneiden leirillä, joka sijaitsee Yhdysvaltojen joukkojen kontrolloimalla al-Tanfin rajavyöhykkeellä.¹³⁵⁴

Rukbanin leiri

Elokuussa 2018 YK ilmaisi huolensa Syyrian ja Jordanian rajalla sijaitsevalla Rukbanin leirillä elävien noin 45 000 henkilön humanitaarisesta tilanteesta. Useamman sadan leirin asukkaan raportoitiin muuttaneen pois leiriltä huonojen elinolosuhteiden takia. Leiriltä poistumisen raportoitiin edellyttävän henkilöltä mittavia taloudellisia resursseja, minkä lisäksi sen katsottiin altistavan henkilön alueella toimivien aseellisten ryhmien muodostamalle merkittäväälle turvallisuusuhalle. Leirin asukkaat olivat vastaanottaneet edellisen merkittävän YK:n avustuskuljetuksen tammikuussa 2018.¹³⁵⁵ Syyskuussa 2018 Rukbanin leirin humanitaarisen tilanteen raportoitiin heikentyneen entisestään. Kolmen henkilön (joista kaksi lapsia) raportoitiin kuolleen leirillä puutteellisen terveydenhuollon seurauksena, ja ruuan ja veden saatavuuden raportoitiin vähentyneen merkittävästi kulkuyhteyksiä leirille vaikeuttavien sotilasoperaatioiden seurauksena.¹³⁵⁶

Lokakuussa 2018 jopa 50 000 elävän henkilön humanitaarisen tilanteen raportoitiin olevan entistä heikompi. Ruuan ja muiden tarvikkeiden saatavuuden raportoitiin olevan hyvin niukkaa. Terveydenhuollon katsottiin olevan kaikista kriittisin huolenaihe ja yhteensä 4 lapsen raportoitiin kuolleen Rukbanin leirillä puutteellisen terveydenhuollon seurauksena. Leirin paikallisyhteisöjen johtajat esittivät 11. lokakuuta julkilausuman, jossa nämä viittasivat leirin asukkaille leirin ulkopuolella Rukbanin alueella asetettuihin liikkumisrajoituksiin. Leirillä järjestettiin myös useita

¹³⁴⁴ World Bank 6/2017, 74.

¹³⁴⁵ World Bank 6/2017, 107.

¹³⁴⁶ REACH Initiative 3/2018 b, 4.

¹³⁴⁷ REACH Initiative 3/2018 b, 5.

¹³⁴⁸ REACH Initiative 3/2018 b, 6.

¹³⁴⁹ REACH Initiative 3/2018 b, 7.

¹³⁵⁰ REACH Initiative 3/2018 b, 8.

¹³⁵¹ World Bank 6/2017, 107–110.

¹³⁵² Health Cluster 31.10.2018, 2.

¹³⁵³ Enab Baladi 9.10.2018.

¹³⁵⁴ SNHR 1.11.2018, 3.

¹³⁵⁵ UNSC 14.9.2018, 1.

¹³⁵⁶ UNSC 23.10.2018, 3.

leirin olosuhteita kritisoivia mielenosoituksia. Avustusjärjestöjen raportoitiin suunnittelevan järjestöjen yhteistä humanitaarista avustussaattuetta, jonka pääsy Rukbanin leirille estyi kuitenkin vielä lokakuussa alueella raportoitujen turvallisuusuhkien seurauksena.¹³⁵⁷

Marraskuun alussa, 3–8.11.2018, YK:n ja Syyrian punaisen puolikuun avustussaattue pääsi viimein toimittamaan apua Rukbanin leirille. Toimitettu humanitaarinen apu piti sisällään esimerkiksi ruoka-annoksia, hygieniapakkauksia ja perusterveydenhuoltoon liittyviä tarvikkeita. Yli 5 100 lasta rokotettiin polion ja muiden rokotuksilla ehkäistävien tautien varalle. Rukbanin asukkaiden tilanteen todettiin olevan vakava. Pääsy peruspalveluihin, ruokaan ja muihin hyödykkeisiin oli rajattu ja epäsäännöllinen, minkä lisäksi terveydenhuollon olosuhteiden todettiin heikkenevän. Arviolta 41 725 leirin asukasta eli jonkinlaisessa väliaikaisessa asumuksessa. Leirillä asuvien naisten, lasten ja vanhusten keskuudessa raportoitiin rikollisuuden, väkivallan kohteeksi joutumisen riskin ja palveluiden puutteen synnyttämän pelon lisääntymisestä. Useimpien leirin asukkaiden kerrottiin haluavan palata takaisin kotiseudulleen. Kotiseudun turvallisuustilanteen ja liikkumista estävien aseellisten oppositioryhmien läsnäolon, pidätetyksi joutumisen pelon, asiakirjojen puutteen ja liikkumisen vaatimien kustannusten raportoitiin vaikeuttavan palaamista.¹³⁵⁸

YK:n humanitaarisista asioista vastaavan varapääsihteeri Mark Lowcockin 30.1.2019 antaman lausunnon mukaan Rukbanin leirillä oleskeli vuoden 2019 tammikuun lopussa edelleen noin 42 000 henkilöä. Lowcock toteaa leirin olojen heikentyneen marraskuun 2018 alussa leirille toimitetusta humanitaarisesta avusta huolimatta. Tammikuussa 2019 yhteensä 8 imeväisikäisen lapsen kerrotaan kuolleen leirillä ja talven kylmyyden raportoitiin heikentävän entisestään leirin asukkaiden tilannetta. Toinen ruokaa, perushyödykkeitä, rokotteita ja talvisuojavarusteita kuljettava avustussaattue oli Lowcockin mukaan leirin asukkaiden kannalta välttämättömyys.¹³⁵⁹ YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Rukbanin leirin humanitaarisen avun tarve kasvoi edelleen tammikuussa 2019, leirille suunnitellun uuden avustussaattueen valmistelujen ollessa loppusuoralla. Tammikuun puoliväliin tultaessa ainakin 8 pienen lapsen raportoitiin kuolleen leirillä humanitaaristen olosuhteiden heikkenemisen seurauksena.¹³⁶⁰

6.10.6. Haman maakunta

Haman maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,5 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 288 000.¹³⁶¹ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Haman maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 362 100 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 28 300 henkilöä.¹³⁶²

REACHin huhtikuussa 2018 julkaisemien tietojen mukaan eri puolilla maakuntaa on monia alueita, joilta on paennut 50–74 % tai 75–100 % alueen alkuperäisestä väestöstä. Haman kaupungin joistain osista on paennut enintään neljäsosa väestöstä, toisista jopa 50–74 %. Maakunnan eri puolilla on taisteltu paljon Syyrian sodan eri vaiheissa ja esimerkiksi maakunnan pohjoisosissa taisteluita on käyty Syyrian hallinnon, aseellisten oppositioryhmien ja ISISin välillä. ISIS on myös hallinnut alueita maakunnan itäosissa. Nämä tekijät ovat aiheuttaneet

¹³⁵⁷ UNSC 21.11.2018, 2, 3.

¹³⁵⁸ UNSC 11.12.2018, 2–3.

¹³⁵⁹ OCHA 30.1.2019, 2.

¹³⁶⁰ UNSC 19.2.2019, 1, 3.

¹³⁶¹ UNFPA 11/2017, 104–105.

¹³⁶² FAO & WFP 9.10.2018, 46.

maakunnassa laajamittaista pakolaisuutta.¹³⁶³ Taistelut Haman maakunnan pohjoisosissa estävät edelleen ihmisiä palaamasta Hasrayan, Maarkaban ja al-Arbainin kyliin.¹³⁶⁴

Maailmanpankin vuonna 2017 julkaisemien tietojen mukaan Haman kaupungista oli tuhoutunut osittain 2,5 % ja 3 % täysin.¹³⁶⁵ Alkuvuodesta 2017 raportoitiin, että Haman kaupungin vesijohtoverkosto on pääosin ehjä ja 90–100 % kaupungin asukkaista saa vetensä sen kautta. Kaupungin ulkopuolella putkisto on rikkoutunut.¹³⁶⁶ OCHA:n marraskuun 2017 tietojen mukaan Haman maakunnassa oli noin 875 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³⁶⁷

Alkuvuoden 2017 suurimmassa osassa Haman kaupunginosia oli saatavilla sähköä 5–9 tuntia päivässä, osassa ei lainkaan. Masyafin kaupungissa aivan Haman maakunnan länsiosissa sähköä oli saatavilla 4 tuntia päivässä ja Haman kaupungin kaakkoispuolella sijaitsevassa Salamiyassa 2 tuntia päivässä.¹³⁶⁸

REACHin huhtikuussa 2018 raportoimien tietojen mukaan isossa osassa Syyrian hallinnon kontrolloimaa Haman maakuntaa (ml. Haman kaupunki) kärsittiin polttoainepulasta. Muutamilla alueilla polttoainetta oli riittävästi.¹³⁶⁹ Maakunnassa oli pulaa myös terveydenhuoltolaitoksista.¹³⁷⁰ Veden saannin osalta vettä raportoitiin olevan Haman kaupungissa tarpeeksi saatavilla myös vuonna 2018 (vrt. vuoden 2017 tiedot edellä). Osissa maakuntaa vettä ei ollut kuitenkaan saatavilla.¹³⁷¹ Samoin ruokaa oli saatavilla osissa maakuntaa riittävästi, osissa melkein riittävästi (ml. Haman kaupunki) ja osissa ei riittävästi.¹³⁷² Myös mahdollisuudet koulunkäyntiin vaihtelivat eri puolilla Haman maakuntaa ja kaupunkia.¹³⁷³

REACH raportoi marraskuussa 2018 Luoteis-Syyrian humanitaarisista oloista. Raportti kattaa alueita Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnista, jotka ovat Idlibin alueen kapinallisryhmien, SDF:n, Turkin tukemien kapinallisten sekä Syyrian hallinnon kontrollissa. Osa Haman maakunnassa tutkituista yhteisöistä elää Syyrian hallinnon, osa kapinallisten hallitsemilla alueilla. Tutkituissa yhteisöissä raportoitiin korkeista vuokrista ja myös siitä, ettei vapaita vuokrattavia huoneita ollut saatavilla. Osa sisäisesti siirtymään joutuneista henkilöistä, kuten myös spontaanisti alueelle palanneista, oli majoittunut maakuntaan maksamatta vuokraa.¹³⁷⁴

6.10.7. Tartusin maakunta

Tartusin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 832 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 202 000.¹³⁷⁵ OCHA:n marraskuun 2017 tietojen mukaan Tartusin maakunnassa oli noin 553 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³⁷⁶ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Tartusin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 138 300 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 2100 henkilöä.¹³⁷⁷ Päiväämättömän UNDP:n artikkelin mukaan yli puolet Tartusin maakunnan asukkaista oli sisäisesti siirtymään joutuneita

¹³⁶³ REACH Initiative 4/2018 c, 1, 3.

¹³⁶⁴ Enab Baladi 29.11.2018.

¹³⁶⁵ World Bank 6/2017, 21.

¹³⁶⁶ World Bank 6/2017, 107.

¹³⁶⁷ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁶⁸ World Bank 6/2017, 108.

¹³⁶⁹ REACH Initiative 4/2018 c, 4.

¹³⁷⁰ REACH Initiative 4/2018 c, 5.

¹³⁷¹ REACH Initiative 4/2018 c, 6.

¹³⁷² REACH Initiative 4/2018 c, 7.

¹³⁷³ REACH Initiative 4/2018 c, 8.

¹³⁷⁴ REACH Initiative 11/2018, 2.

¹³⁷⁵ UNFPA 11/2017, 142–143.

¹³⁷⁶ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁷⁷ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

(noin 452 000). Heitä on tullut alueelle eri puolilta Syyriaa, Homsista, Hamasta, Idlibistä, Aleppoista, Raqqasta ja Deir al-Zourista.¹³⁷⁸

UNDP:n päivämättömän artikkelin mukaan suuri määrä sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä (noin 452 000) on rasittanut Tartusin maakunnan palveluidentarjontaa, infrastruktuuria ja työmarkkinoita. UNDP on järjestänyt erilaisia projekteja, joiden tavoitteena on mm. sisäisesti siirtymään joutuneiden ja paikallisten työllistäminen.¹³⁷⁹ Myös vuonna 2018 uutisoitiin muuttoliikkeen rasittaneen Tartusin maakunnan rakenteita ja mahdollisuuksia vastata ihmisten perustarpeisiin.¹³⁸⁰ USAID viittaa WFP:n tekemään tutkimukseen, jonka mukaan Tartusin maakunnassa 36 % asukkaista saa liian vähän ruokaa syödäkseen korkeiden hintojen takia. Tämä osuus on suurin kaikista WFP:n tutkimista maakunnista.¹³⁸¹

6.10.8. Latakian maakunta

Latakian maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 1,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 427 000.¹³⁸² OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Latakian maakunnassa oli noin 772 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa. Heistä 634 000 oli akuutin avun tarpeessa.¹³⁸³ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Latakian maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 451 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 1400 henkilöä.¹³⁸⁴

IMF viittaa Maailmanpankin tekemiin laskelmiin valikoitujen kaupunkien tuhoista. Näiden tietojen mukaan Latakian kaupunki ei ole kärsinyt mittavista taisteluista aiheutuneista tuhoista. Kaupunkiin paenneet sisäisesti siirtymään joutuneet ovat kuitenkin rasittaneet kaupungin infrastruktuuria ja tarjolla olevia palveluita.¹³⁸⁵ Näistä seikoista raportoitiin myös loppuvuodesta 2018.¹³⁸⁶

Alkuvuoden 2017 Maailmanpankin raportin mukaan Latakian kaupungissa oli saatavilla sähkö 1–4 tuntia päivässä. Tammikuussa 2017 järjestö sai tietoja sähkökatkoksista kokonaisissa kaupunginosissa (Dator ja Rmalat Shmali) ja 20–22 tunnin säännöstelyvälistä useimmilla alueilla. Tilanne on Maailmanpankin tietojen mukaan huonompi Latakian maaseudulla. Järjestö viittaa uutissivusto Syria Directin tietoihin, joiden mukaan keskimäärin sähköä saatiin Latakian maaseudulla vain tunti päivässä.¹³⁸⁷ Latakian ja Idlibin maakuntien pohjoisosissa lähellä Turkin vastaista rajaa on sisäisesti siirtymään joutuneiden leirejä. Niitä on rakennettu esimerkiksi harkoista ja pressuista. 11 leirillä asuu uutissivusto Enab Baladin mukaan yli 70 000 ihmistä eri puolilta Syyriaa. Joulukuussa 2018 leirien uutisoitiin kärsineen rankkasateiden aiheuttamista tulvista ja vesi tuhosi osan telttakodeista. Vuoristoseudulla sade on tullut lumena.¹³⁸⁸

Kymmenittäin koteja ja yrityksiä tuhottiin maan tasalle epävirallisella palestiinalaispakolaisten leirillä marraskuussa 2017 Latakian kaupungissa (Southern Ramalin kaupunginosa). Ihmiset olivat epätietoisia tuhoamisten syistä ja ne aiheuttivat pelkoa alueella. Viranomaiset kertoivat syyksi, että tuhotut rakennukset olivat epävirallisia. Alueella järjestettiin myös hallinnon vastaisia

¹³⁷⁸ UNDP [päivämätön].

¹³⁷⁹ UNDP [päivämätön].

¹³⁸⁰ Enab Baladi 8.11.2018.

¹³⁸¹ USAID 7.12.2018.

¹³⁸² UNFPA 11/2017, 124–125.

¹³⁸³ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁸⁴ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹³⁸⁵ Gobat et.al. 6/2016, 21.

¹³⁸⁶ Enab Baladi 8.11.2018.

¹³⁸⁷ World Bank 6/2017, 108.

¹³⁸⁸ Enab Baladi 27.12.2018.

mielenosoituksia vuonna 2011. Alueella asui ainakin loppuvuodesta 2017 yli 10 000 palestiinalaista ja syyrialaista.¹³⁸⁹

6.10.9. Idlibin maakunta¹³⁹⁰

Marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan Idlibin maakunnan väkiluku oli noin 2,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 985 000.¹³⁹¹ Heinäkuussa 2018 raportoitiin, että Idlibin maakunnassa ja sitä ympäröivillä oppositioalueilla läntisessä Alepossa ja Koillis-Hamassa asui noin 1,4 miljoonaa ihmistä sisäisesti siirtymään joutuneina. Joillain alueilla, erityisesti lähellä Turkin vastaista rajaa heitä on 66–100 % väestöstä.¹³⁹² FAOn ja WFP:n raportin mukaan pelkästään Idlibin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta yhteensä 1,1 miljoonaa sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 115 800 ihmistä.¹³⁹³ Joulukuussa 2018 ihmisten raportoitiin jälleen pakenevan Idlibiin kapinallisalueen rajoille perustetulta demilitarisoidulta vyöhykkeeltä ilmaiskujen takia.¹³⁹⁴

Syyria-analyttikko Aron Lundin elokuussa 2018 humanitaariselta toimijalta saamien tietojen mukaan vuoden 2018 tammikuun ja elokuun välisenä aikana Idlibiin oli rekonsiliaatioprosessien myötä siirretty noin 90 000 ihmistä.¹³⁹⁵ REACHin tietojen mukaan maaliskuun ja elokuun 2018 välisenä aikana Idlibin kapinallisalueelle Luoteis-Syyriaan siirtyi Itä-Ghoutasta, Homsin maakunnan pohjoisosista ja muualta Luoteis-Syyriasta yhteensä 95 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä.¹³⁹⁶ YK on esittänyt huolensa siviilien kohtalosta Idlibin kapinallisalueella, jos taistelut alueen hallinnasta kiihtyvät entisestään. Idlibiin on paennut tai siirretty monilta opposition hallitsemilta alueilta ihmisiä rekonsiliaatioprosessien yhteydessä solmittujen ns. evakuointisopimusten kautta, eikä näillä henkilöillä ole enää muuta paikkaa, mihin paeta.¹³⁹⁷

Marraskuun 2017 tietojen mukaan Idlibin maakunnassa oli noin 1,4 miljoonaa ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹³⁹⁸ Vuotta myöhemmin marraskuussa 2018 Idlibin kapinallisalueella ruokaturvattomien määräksi arvioitiin 500 000–800 000 henkilöä.¹³⁹⁹ Maailmanpankin vuonna 2017 julkaisemien tietojen mukaan Idlibin kaupungista oli tuhoutunut 25,3 % osittain ja 6,3 % täysin.¹⁴⁰⁰ Idlibin kaupungissa julkinen vesijohtoverkosto toimii osittain, mutta vedenkäyttöä oli alkuvuodesta 2017 säännöstelty siten, että yksi kaupunginosa sai vettä joka 12. päivä.¹⁴⁰¹ Sähköä oli saatavilla vain 1–4 tuntia päivässä. 75 % asukkaista saa sähkönsä 29 yksityisen generaattorin kautta. Heinäkuussa 2016 sähköä sai tuottaa enintään 4,5 tuntia päivässä.¹⁴⁰² Idlibissä sijaitsevista kouluista 68 % oli alkuvuoden 2017 tietojen mukaan kärsinyt osittaisia vaurioita.¹⁴⁰³

¹³⁸⁹ Syria Direct/ Hourani et.al 16.11.2017.

¹³⁹⁰ Idlibin maakunnan humanitaarisista oloista löytyy tarkempaa tietoa esimerkiksi REACHin marraskuussa 2018 julkaisemasta, Luoteis-Syyrian humanitaarista tilannetta käsittelevästä raportista. Raportti kattaa alueita Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnista, jotka ovat Idlibin alueen kapinallisryhmien, SDF:n, Turkin tukemien kapinallisten sekä Syyrian hallinnon kontrollissa. KREACH Initiative 11/2018.

¹³⁹¹ UNFPA 11/2017, 114–115.

¹³⁹² Reach Initiative 31.7.2018.

¹³⁹³ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹³⁹⁴ Syria Direct/ Nassar et.al. 4.12.2018.

¹³⁹⁵ Humanitarian official August 2018, viitattu Lund 14.12.2018, 54.

¹³⁹⁶ REACH Initiative 10/2018, 1.

¹³⁹⁷ Nebhay/ Reuters 11.6.2018

¹³⁹⁸ OCHA 21.11.2017, 24.

¹³⁹⁹ UNSC 21.11.2018, 4.

¹⁴⁰⁰ World Bank 6/2017, 21.

¹⁴⁰¹ World Bank 6/2017, 107.

¹⁴⁰² World Bank 6/2017, 108.

¹⁴⁰³ World Bank 6/2017, 110.

Alkuvuodesta 2017 Idlibin kaupungissa oli saatavilla terveydenhoitoa vain rajallisesti. 15 terveydenhoitolaitoksesta yhdeksän oli tuhoutunut osittain, kolme tuhoutunut täysin ja kolme ehjiä. Raportin mukaan uusia laitoksia oltiin avaamassa, mutta niistä ei ollut tarkempaa tietoa.¹⁴⁰⁴ Idlibin maakunnan väestöstä kolmasosalla on arvioitu olevan jonkinlainen vamma, yli puolet niistä oli seurausta sodasta.¹⁴⁰⁵ Huhtikuussa 2018 Idlibin kapinallialueella oli edelleen pulaa terveydenhuollosta. Ilmaiskuja tehdään yhä terveydenhuoltokohteisiin ja potilaita voidaan joutua ajoittain siirtämään tavallisiin asuntoihin pois ilmaiskujen alta. Tällaisissa oloissa elävien hoitoon ei ole tarjolla sairaalatarvikkeita. Joitain haavoittuneita on päässyt sairaalahoitoon Turkkiin. Idlibissä on yksityisiä terveystalouksia tarjoavia tahoja, jotka ovat kuitenkin paikallisen väestön näkökulmasta kalliita. Edullisemmat terveydenhoitopisteet sijaitsevat pohjoisessa, Turkin rajan lähellä, mutta matkustaminen on kallista ja pohjoiseen ajavia ajoneuvoja on raportoinnin perusteella tulitettu.¹⁴⁰⁶

Latakian ja Idlibin maakuntien pohjoisosissa lähellä Turkin vastaista rajaa on sisäisesti siirtymään joutuneiden leirejä. Niitä on rakennettu esimerkiksi harkoista ja pressuista. 11 leirillä asuu uutissivusto Enab Baladin mukaan yli 70 000 ihmistä eri puolilta Syyriaa. Syksyllä ja talvella 2018 leirien uutisoitiin kärsineen rankkasateiden aiheuttamista tulvista ja vesi tuhosi osan telttakodeista. REACHin mukaan rankkasateiden aiheuttamat tulvat olisivat vaikuttaneet noin 400 000 sisäisesti siirtymään joutuneen elämään.¹⁴⁰⁷ YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Luoteis-Syyrian tulvat vaikuttivat tammikuulle 2019 tultaessa erityisesti Aleppon maakunnassa, Zarah'n ja Ataribin kuntien alueella elävän IDP-väestön elämään. Myös Aleppon maakunnan Atmessa sijaitsevat Karamahin alueen leirit ja Idlibin länsiosissa, Khirbat al-Jaqzin ja Zawf'n alueella sijaitsevat leirit kärsivät vahinkoa tulvien seurauksena. Tulvien raportointiin vaikuttaneen suoraan 82 000 sisäisesti siirtymään joutuneeseen henkilöön.¹⁴⁰⁸

6.10.10. Aleppon maakunta

Marraskuussa 2017 ilmestyneen tutkimuksen mukaan Aleppon maakunnan väkiluku oli noin 3,6 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita oli tuolloin noin 960 000.¹⁴⁰⁹ OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Aleppon maakunnassa oli noin 2,3 miljoonaa ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁴¹⁰ REACHin huhtikuun 2018 tietojen mukaan osasta Aleppon maakuntaa ja kaupunkia on paennut 75–100 % sotaa edeltävästä väestöstä. Monilta paikkakunnilta on paennut 50–74 % väestöstä.¹⁴¹¹ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAO:n ja WFP:n raportin mukaan Alepossa oli elokuussa 2018 arviolta 990 500 sisäisesti siirtymään joutunutta. Maakuntaan oli palannut 161 800 ihmistä.¹⁴¹²

YK arvioi vuonna 2017, että 44 % Aleppon kaupungin kodeista ja 86 % kaupallisesta infrastruktuurista oli tuhoutunut.¹⁴¹³ Aleppo oli ennen sotaa Syyrian talouden keskus, joten häiriöt sen taloudellisessa tuotannossa heijastuvat koko maahan.¹⁴¹⁴ Maailmanpankin mukaan Aleppon kaupunki ja piirikunta ovat kärsineet eniten väkivaltaisuuksista kaikissa sodankäynnin kategorioissa, eli esimerkiksi tykistö- ja ilmapommituksista.¹⁴¹⁵ Järjestön mukaan vuonna 2017

¹⁴⁰⁴ World Bank 6/2017, 109.

¹⁴⁰⁵ Health Cluster 30.9.2018, 3.

¹⁴⁰⁶ al-Sayid 24.4.2018.

¹⁴⁰⁷ Enab Baladi 27.12.2018; REACH Initiative 10/2018, 2.

¹⁴⁰⁸ UNSC 19.2.2019, 3.

¹⁴⁰⁹ UNFPA 11/2017, 66-67.

¹⁴¹⁰ OCHA 21.11.2017, 24.

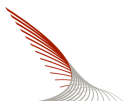
¹⁴¹¹ REACH Initiative 4/2018 a, 3.

¹⁴¹² FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁴¹³ Daher 12/2018, 14.

¹⁴¹⁴ World Bank 6/2017, 58–59.

¹⁴¹⁵ World Bank 6/2017, 18.

Aleppon kaupungin rakennuksista oli tuhoutunut täysin 7,5 % ja osittain 23,3 %.¹⁴¹⁶ Maailmanpankki arvioi Aleppon kaupungissa syntyneen 14,9 miljoonaa tonnia romua infrastruktuurin tuhoutumisen seurauksena.¹⁴¹⁷ Financial Timesin vuonna 2017 ilmestyneen artikkeli mukaan Aleppon alueella oli ennen sotaa 40 000 erilaista tehdasta ja työpajaa, vuonna 2013 niitä oli toiminnassa enää 1200. Artikkelin kirjoittamishetkellä niitä oli 10 000.¹⁴¹⁸ Tammikuussa 2018 osia Aleppon kaupungista (ennen sotaa Syyrian suurin kaupunki) on yhä tuhoutuneena, eikä jälleenrakennus ole alkanut vauhdilla. Ihmisiä on palannut tuhoutuneille alueille jonkin verran ja jotkut ovat korjanneet asuinalueitaan pienissä määrin itse.¹⁴¹⁹

Aleppon kaupungissa on jälleenrakennuksen suhteen samanlainen tilanne kuin Damaskoksessa ja sen lähialueilla (Damakoksen tilanteesta tarkemmin alla). Länsi-Aleppo säästyi raskaammilta taisteluilta, mutta alueet sen ympärillä, erityisesti itäpuolella, tuhoutuivat pahoin vuosia kestäneissä ilmapommituksissa. Itä-Aleppossa jälleenrakennus on uutislähteiden mukaan hidasta ja se on tuhojen vähydestä huolimatta keskittynyt Länsi-Aleppoon. Länsi-Aleppossa aseistautuneet henkilöt ovat ryöstelleet hylättyjä asuntoja. Syria Directin haastatteleman Aleppo Projectin edustajan mukaan Aleppossa on kunnostettu lähinnä merkittäviä monumentteja.¹⁴²⁰ Financial Timesin Erika Solomonin mukaan Aleppon kaupunki on jakautunut itä-länsi-akselilla ja kaupungin itä- ja länsiosista kotoisin olevat ihmiset näillä alueilla pyrkivät karttamaan toisiaan.¹⁴²¹

Alkuvuodesta 2017 Aleppon kaupungissa ei ollut saatavilla vettä vesijohtoverkosta. Vesiverkosto ja pumppu-järjestelmä ovat pahoin vahingoittuneet erityisesti kaupungin itä- ja eteläosissa. Vettä saatiin kaivoista ja vesiautoista.¹⁴²² Myös tammikuussa 2018 uutisoitiin, ettei vettä ollut ainakaan osissa kaupunkia saatavilla.¹⁴²³

Aleppon kaupungin länsiosissa saatiin tammikuussa 2017 yhteensä 0–2 tuntia sähköä päivässä. Aleppon kaupungin Syyrian muuhun sähköverkkoon yhdistävä kaapeli on tuhoutunut. 42 % kaupungin asukkaista käyttää generaattoreita. Itä-Aleppossa sähköverkko on monin paikoin tuhoutunut eikä sähköä ole saatavilla. Sähkönjakelusta muilla tavoin ei ollut tietoa.¹⁴²⁴ Myös tammikuussa 2018 uutisoitiin, ettei sähköä ollut ainakaan osissa kaupunkia saatavilla.¹⁴²⁵ Myös suurella osalla Aleppon maakuntaa julkinen infrastruktuuri on tuhoutunut tai poissa sähköverkon piiristä.¹⁴²⁶ Alkuvuoden 2017 tietojen mukaan 53 % Aleppon kaupungin kouluista oli kärsinyt vaurioista ja 10 % tuhoutunut täysin. Lähes kaikki Itä-Aleppossa sijaitsevat koulut ovat tuhoutuneet.¹⁴²⁷

Ennen sotaa noin 20 % kaikista sairaalapaikoista Syyriassa sijaitsi Aleppon kaupungissa. Vertailun vuoksi Idlibin kaupungissa oli vain noin 3 % sairaalapaikoista. Alkuvuoden 2017 tietojen mukaan 58 % Aleppon kaupungin terveydenhuoltokohteista oli tuhoutunut jossain määrin. 84 % terveydenhuoltolaitoksista Itä-Aleppossa ei ollut toiminnassa. Näin ollen Aleppon sairaalapaikkojen prosentuaalisesti suuremmalla tuhoutumisasteella on vielä suurempi merkitys koko Syyrian terveydenhuollon näkökulmasta. Itä-Aleppo on riippuvainen väliaikaisista terveysteistä ja liikkuvista klinikoista. Kaupungin ulkopuolella sijaitsevilta sisäisesti siirtymään joutuneiden leireiltä on pääsy vain liikkuville klinikoille.¹⁴²⁸ Konfliktin alussa Aleppon kaupungissa

¹⁴¹⁶ World Bank 6/2017, 21.

¹⁴¹⁷ World Bank 6/2017, 27.

¹⁴¹⁸ FT/ Solomon 3.8.2017.

¹⁴¹⁹ BBC/ Doucet 22.1.2018.

¹⁴²⁰ YLE/ Kankkonen 30.12.2018; Syria Direct/ Hourani et.al. 29.11.2018; Daher 12/2018, 14.

¹⁴²¹ FT/ Solomon 3.8.2017.

¹⁴²² World Bank 6/2017, 107.

¹⁴²³ BBC/ Doucet 22.1.2018.

¹⁴²⁴ World Bank 6/2017, 108.

¹⁴²⁵ BBC/ Doucet 22.1.2018.

¹⁴²⁶ World Bank 6/2017, 108.

¹⁴²⁷ World Bank 6/2017, 110.

¹⁴²⁸ World Bank 6/2017, 38, 109.

oli 6000 lääkäriä, mutta vuonna 2014 vain 70.¹⁴²⁹ Aleppon maakunnan väestöstä kolmasosalla on arvioitu olevan jonkinlainen vamma, joista yli puolet oli suoraa seurausta Syyrian sodasta.¹⁴³⁰

6.10.11. Eufratin kilpi -alue¹⁴³¹

REACHin huhtikuussa 2018 haastattelemista ns. Eufratin kilpi -alueen alueiden asukkaista 77 % sai sähkönsä generaattoreista ja 11 % aurinkoenergiasta. Tutkitusta 217 alueesta 204 raportoi polttoaineen puutteesta. Vaihtoehtoisesti poltettiin puuta, vanhoja huonekaluja ja muovia. Suurin osa asukkaista asui omassa talossa tai huoneistossa. Vuokra oli keskimäärin 7761 SYP.¹⁴³² REACHin mukaan talouden tulot olivat useimmiten noin 50 000 SYP. Tuloja saatiin päivittäisistä tai epäsäännöllisistä töistä, maataloudesta, kaupankäynnistä tai palkkatyöstä. Perustarpeiden tyydyttämiseksi ihmisten piti lainata rahaa perheeltä tai ystävilä, lähettää lapset töihin kerjäämään, vähentää annosten kokoja, jättää ruokahetkiä välistä tai tehdä riskialtista tai laitonta työtä.¹⁴³³ Suurin osa tutkituista alueista raportoi saavansa jokseenkin riittävästi ruokaa. Suurimmat esteet ruoan saamiselle olivat resurssien puute sen hankkimiseksi, tuotteiden liian korkea hinta, vähentynyt paikallinen tuotanto ja se, ettei markkinoille ollut pääsyä. Suuri osa osti ruokansa, mutta monet tuottivat sitä myös itse.¹⁴³⁴

Suurimmassa osassa REACHin tutkimista alueista raportoitiin, ettei alueen asukkailla ole pääsyä terveystarpeiden piiriin, erityisesti siksi, ettei niitä ei ollut saatavilla alueella. Suurimpia terveystarpeita olivat: kaikenlainen terveydenhuolto, lääkkeet ja raskaudenaikainen hoito. Eniten raportoitiin seuraavia terveysongelmia: alle 5-vuotiaiden vakavat taudit, krooniset taudit ja hengitystieinfektiot.¹⁴³⁵ Pääsy juoksevaan veteen vaihteli eri alueiden välillä. Osa vedestä saatiin vesijohdoista, osa vesikuljetuksista ja osa kaivoista.¹⁴³⁶ Osassa alueita, useimmiten aseellisten oppositioryhmiä hallitsevilla alueilla Idlibin maakunnan lähellä, raportoitiin vaikeuksista päästä kouluun. Suurimmat esteet olivat tuhoutuneet rakennukset, koulumatkan pituus, opettajien tai koulutarvikkeiden puute sekä koulutien vaarallisuus.¹⁴³⁷

6.10.12. Afrin ja Tal Rifaat

Turkin vallattua Afrinin piirikunnan alkuvuodesta 2018 osa ihmisistä pakeni Afrinin eteläpuolelle, pienelle kaistaleelle Turkin tukemien aseellisten ryhmien ja Syyrian hallinnon kontrolloimien alueiden välissä. Taisteluiden seurauksena Afrinista pakeni YK:n mukaan noin 137 000 ihmistä, heistä 105 000 Tal Rifaatiin ja 30 000 Nublin ja Zahran kyliin (kylät oli aiemmin tyhjennetty shiialaisista asukkaista osana Syyrian hallinnon ja kapinallisten välistä sopimusta). YK arvioi maaliskuussa 2018, että 50 000–70 000 ihmistä oleskeli edelleen Afrinin kaupungissa.¹⁴³⁸ Huhtikuussa 2018 Afrinin alueelta paenneiden raportoitiin asuvan muun muassa osittain tuhoutuneissa taloissa ja moskeijoissa. Artikkelin mukaan alueella on mahdollisesti ISISin taakseen jättämiä sodan räjähtämättömien jäänteitä. Paikalla vierailleen toimittajan mukaan asukkailla oli puutetta ruoasta, vedestä sekä terveydenhuoltopalveluista.¹⁴³⁹ Amnesty Internationalin mukaan Syyrian hallinto on estänyt siviileitä liikkumasta Aleppon kaupunkiin

¹⁴²⁹ World Bank 6/2017, 39.

¹⁴³⁰ Health Cluster 30.9.2018, 3.

¹⁴³¹ Turkin tukemien kapinallisten hallitseman Eufratin kilpi -alueen humanitaarisista oloista löytyy tarkempaa tietoa esimerkiksi REACHin marraskuussa 2018 julkaisemasta, Luoteis-Syyrian humanitaarista tilannetta käsittelevästä raportista. Raportti kattaa alueita Idlibin, Haman ja Aleppon maakunnista, jotka ovat Idlibin alueen kapinallisryhmien, SDF:n, Turkin tukemien kapinallisten sekä Syyrian hallinnon kontrollissa. KREACH Initiative 11/2018.

¹⁴³² YK:n 1.4.2018 tiedon mukaan 1 USD = 434 SYP. REACH Initiative 4/2018 a, 4.

¹⁴³³ REACH Initiative 4/2018 a, 8.

¹⁴³⁴ REACH Initiative 4/2018 a, 7.

¹⁴³⁵ REACH Initiative 4/2018 a, 5.

¹⁴³⁶ REACH Initiative 4/2018 a, 6.

¹⁴³⁷ REACH Initiative 4/2018 a, 8.

¹⁴³⁸ UNHCR 29.3.2018.

¹⁴³⁹ IRIN News/ Ismaeli 3.4.2018.

hakemaan terveydenhoitoa, maaliskuun ja heinäkuun 2018 aikana vain 50 ihmistä olisi Amnestyn mukaan päästetty kulkemaan Aleppoon sairaalaan.¹⁴⁴⁰

YK:n mukaan heinäkuussa 2018 Aleppon maakunnassa – Tal Rifaatin, Nublin, Zahran ja Fafinin alueella – oleskeli edelleen arviolta 138 800 Afrinin piirikunnasta paennutta henkilöä. YK:n mukaan Alepposta käsin toimivat humanitaariset järjestöt kykenivät toimittamaan apua Afrinista paenneille.¹⁴⁴¹ Elokuussa 2018 Turkin viranomaisten raportoitiin vastaavan pääosin Afrinin piirikuntaan toimitetusta avusta. Syyrian viranomaiset eivät olleet vielä myöntäneet lupaa humanitaariselle pääsulle Afrinin kaupunkiin niille toimijoille, jotka pyrkivät toimittamaan apua kaupunkiin Syyriasta käsin. Avustukset ovat painottuneet ruokaan ja terveydenhuoltoon, mutta tarpeet Afrinin piirikunnassa ovat edelleen suuret. Useimmat terveyskeskukset Afrinin maaseudulla olivat edelleen suljettuja, monet palveluntarjoajat olivat paenneet alueelta, suuri osa kouluista, markkinoista ja leipomoista ei ollut edelleenkaan toiminnassa henkilöpuolan ja sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttaman vaaran takia.¹⁴⁴²

6.10.13. Koillis-Syyria (Raqqan, Deir al-Zour ja Hasaka)

REACH tutki syksyllä 2018 humanitaarista tilannetta Koillis-Syyriassa (Hasakan, Deir al-Zourin, Raqqan ja itäisen Aleppon maakunta). Suurin osa alueista oli SDF:n kontrollissa, pieni osa Deir al-Zourin maakunnan itäisistä alueista edelleen ISISin hallinnassa. Deir al-Zourissa suurin osa REACHin tutkimista yhteisöistä oli vaikeasti saavutettavilla alueilla. REACH raportoi lokakuussa 2018, että suurimmat humanitaariset tarpeet alueella olivat terveydenhuoltoon, elinkeinoihin ja koulutukseen liittyviä. Alueella oli avun tarpeessa yhteensä 2 miljoonaa ihmistä.¹⁴⁴³ Lähes kaikilla tutkituilla alueilla paikalliset ihmiset asuivat asunnossa tai omassa talossa. Myös monet sisäisesti siirtymään joutuneet asuivat niissä, lähes kolmasosan jakaessa talon tai asunnon toisten kanssa. 8 % sisäisesti siirtymään joutuneista asui teltassa. Erityisesti Raqqan ja Hasakan alueella raportoitiin polttoainepulasta. Puolet tutkituista alueista sai sähkönsä generaattorista ja hieman pienempi osuus sähköverkosta.¹⁴⁴⁴

Keskimääräisen ruokakorin hinta oli noin 60 000 SYP ja se oli noussut 3,2 % viimeisen kuuden kuukauden aikana.¹⁴⁴⁵ Suurin osa vastaajista sanoi, ettei heillä ole tarpeeksi ruokaa. Yllättäen monilla Deir al-Zourin vaikeasti saavutettavilla alueilla ruokaa oli sen sijaan tarpeeksi. Suurin osa tutkittujen yhteisöjen asukkaista osti ruokansa, mutta sitä tuotetaan myös paljon itse. Talouden keskimääräisiksi tuloiksi raportoitiin 50 000–100 000 SYP. Suurin osa tuloista tulee omalta maatilalta, epäsäännöllisistä töistä, kaupankäynnistä, rahalähetyksistä ja palkkatyöstä. Suurimmat esteet ruoan ostamiseksi olivat liian korkea hinta ja olemattomat resurssit ruoan hankkimiseen. Perustarpeiden tyydyttämiseksi ihmiset lainaavat rahaa perheeltä tai ystäviltä, lähettävät lapsia töihin tai kerjäämään, ottavat lainaa tai vähentävät syödyn ruoan määrää.¹⁴⁴⁶ Osalla alueista raportoitiin myös vakavasta aliravitsemuksesta.¹⁴⁴⁷ Mikäli ihmisten ruokaturva on heikko, voi lapsityö, alaikäisten avioliitot tai lasten rekrytointi eri aseellisiin ryhmiin kasvaa tai lapset voivat joutua kerjäämään kadulle. OCHAN mukaan Raqqan, Hasakan ja Deir al-Zourin maakunnissa on vaarana, että näin käy, kun humanitaarista apua sisäisesti siirtymään joutuneille on tarjolla vähemmän.¹⁴⁴⁸

¹⁴⁴⁰ Amnesty International UK 1.8.2018.

¹⁴⁴¹ UNSC 22.8.2018, 8.

¹⁴⁴² UNSC 22.8.2018, 8.

¹⁴⁴³ REACH Initiative 10/ 2018, 1, 3.

¹⁴⁴⁴ REACH Initiative 10/ 2018, 9.

¹⁴⁴⁵ REACH Initiative 10/ 2018, 1.

¹⁴⁴⁶ REACH Initiative 10/ 2018, 5–6.

¹⁴⁴⁷ REACH Initiative 10/ 2018, 8.

¹⁴⁴⁸ OCHA 31.10.2018, 5.

Suuri osa REACHin tutkimuksen vastaajista ilmoitti, etteivät he saa riittävästi vettä. Eniten vesipulasta kärsittiin Hasakan ja Deir al-Zourin maakunnissa. Noin puolet alueista sai vetensä vesijohtoverkosta, neljäsosa vesikuljetuksista ja neljäsosa kaivosta.¹⁴⁴⁹ Isossa osassa alueita ei ollut saatavilla terveystalvuita. Eniten terveystalvuita raportoitiin olevan saatavilla Deir al-Zourin maakunnassa ja vähiten Raqqan ja Hasakan maakunnissa. Tarvetta oli eniten seuraaville terveystalvuita: kirurginen toimenpide, hoitoa krooniseen tautiin ja raskaudenaikainen hoito. Tutkimuksessa raportoitiin useimmiten seuraavista terveystalvuita: krooniset taudit, hengitystiesairaudet ja alle 5-vuotiaiden vakavat taudit.¹⁴⁵⁰

REACHin tutkimien 449 alueen asukkaista 441 kohdalla ilmoitettiin, ettei alueella ole toimivia peruskouluja. 219 alueen asukkaat ilmoittivat, että alueella on toimivia toiseen asteen kouluja. 167 alueelta ilmoitettiin, että kaikki lapset pääsivät kouluun, kun taas 282 alueelta ilmoitettiin, että koulunkäynnille on esteitä. Merkittävimmät esteet olivat pula koulutarvikkeista ja opettajista, välimatka kouluun, lapsityö sekä se, etteivät vanhemmat hyväksy koulun opetussuunnitelmaa.¹⁴⁵¹ Hasakan kaupungissa 10 % ja Qamishlin kaupungissa 23 % lapsista ei käy koulua. Esimerkiksi tarkastuspisteet vaikeuttavat kouluun pääsyä, erityisesti Qamishlissa. Raqqan ja Deir al-Zourin maakunnissa ei OCHAN mukaan käytännössä ole toisen asteen koulutusta. Kolme prosenttia tutkituista kouluista järjesti toisen asteen koulutusta. Iso osa edellä mainituilla alueilla toimineista kouluista on tuhoutunut ja ainakin Deir al-Zourissa kouluja käytetään edelleen sotilastarkoituksiin.¹⁴⁵²

6.10.14. Raqqan maakunta¹⁴⁵³

Raqqan maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 440 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 157 000.¹⁴⁵⁴ Marraskuun 2017 tietojen mukaan Raqqan maakunnassa oli noin 331 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa. Heistä 280 000 oli akuutisti avun tarpeessa.¹⁴⁵⁵ Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Raqqan maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 154 340 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 135 900 henkilöä.¹⁴⁵⁶

Reutersin mukaan Raqqan kaupungin väkiluku ennen sotaa oli yli 300 000.¹⁴⁵⁷ REACHin mukaan kaikki Raqqan kaupungin asukkaat evakuoitiin kaupungista ISISin vastaisen taistelun ja kaupungin takaisinvaltauksen yhteydessä lokakuussa 2017.¹⁴⁵⁸ Lokakuun 2017 ja joulukuun 2018 puolenvälin (14.12.2018) välisenä aikana Raqqan kaupunkiin palasi 166 305 henkilöä.¹⁴⁵⁹ Ihmisiä palasi, vaikka maakunnassa ja kaupungissa on yhä hyvin paljon sodan räjähtämättömiä jäänteitä¹⁴⁶⁰. Maailmanpankin raportin mukaan Syyriassa tehtiin vuosien 2011–2017 aikana eniten ilmaiskuja juuri Raqqan kaupunkiin. Raportin mukaan kaupunkiin iskettiin yli 2000 kertaa.¹⁴⁶¹ Maailmanpankin vuonna 2017 esittämien arvioiden mukaan 12,9 % Raqqan kaupungin rakennuksista oli tuhoutunut osittain ja 4,3 % täysin.¹⁴⁶² Raqqan kaupungin julkinen vesijohtoverkosto ei toiminut kunnolla ja se kärsi esimerkiksi tuhoista ja varastelusta. Myös

¹⁴⁴⁹ REACH Initiative 10/ 2018, 7.

¹⁴⁵⁰ REACH Initiative 10/2018, 8.

¹⁴⁵¹ REACH Initiative 10/ 2018, 6.

¹⁴⁵² OCHA 14.12.2018, 3.

¹⁴⁵³ Lisätietoja Raqqan humanitaarisesta tilanteesta, kAmnesty 2018.

¹⁴⁵⁴ UNFPA 11/2017, 80–81.

¹⁴⁵⁵ OCHA 21.11.2017, 24.

¹⁴⁵⁶ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁴⁵⁷ Reuters 7.1.2019.

¹⁴⁵⁸ REACH Initiative 6.4.2018.

¹⁴⁵⁹ OCHA 14.12.2018, 1.

¹⁴⁶⁰ OCHA 14.12.2018, 4, 6.

¹⁴⁶¹ World Bank 6/2017, 18.

¹⁴⁶² World Bank 6/2017, 21.

ilmaiskut olivat tuhonneet verkostoa.¹⁴⁶³ Sähköä oli saatavilla Raqqan maakunnassa 8 tuntia päivässä. Sähkö saadaan al-Furatin padosta (Eufrat-pato).¹⁴⁶⁴ Maakunnan kouluista 63 % oli tuhoutunut osittain ja 16 % täysin.¹⁴⁶⁵ Amnesty Internationalin mukaan kansainvälisen koalition ISISin vastaisissa ilmapommituksissa Raqqan kaupungista tuhoutui lähes 80 %.¹⁴⁶⁶

Terveydenhuollon ja muiden peruspalveluiden saatavuus on parantunut Raqqan kaupungissa sen jälkeen, kun se valloitettiin ISISiltä. Humanitaarisen terveydenhoitoavun vieminen alueelle ei ollut mahdollista ISISin hallitessa kaupunkia. Elokuussa 2018 raportoidun tiedon mukaan kaupungissa oli ainakin kuusi toimivaa sairaalaa, viisi niistä oli yksityisiä ja niiden palveluista pitää maksaa. Maailmanpankin mukaan ennen sotaa Raqqan kaupungissa oli vain yksityisiä terveystiloja. Kaupungissa on pulaa perus- ja erikoisterveydenhuollosta. Sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat vammat rasittavat terveyssektoria. Raqqan maakunnan väestöstä kolmasosalla on arvioitu olevan jonkinlainen vamma. Toukokuussa 2018 ihmisiä mahdollisesti kuoli juotuaan likaantunutta vettä. Raqqaa hallinnoiva kurdien paikallishallinto kiisti tiedon.¹⁴⁶⁷ Kurdien itsehallintoalueilla Raqqassa suljettiin 24.10.2018 useita terveys-, rokote- ja ruokaklinikoita, joita UNICEF ja WHO olivat tukeneet. YK ei eritellyt sulkemisten syytä.¹⁴⁶⁸

Raqqan maakunnan pohjoisosissa sijaitseviin viiteen kylään saatiin vedettyä sähkö kesällä 2018. Alue oli ollut ilman sähkö seitsemän vuotta ja turvautunut pitkälti generaattoreihin. Nyt sähköä on OCHAN mukaan saatavilla 50 000 asukkaalle 5–8 tuntia päivässä. Myös vesipumput ja leipomot toimivat alueella paremmin sähköverkkoon kytkemisen jälkeen.¹⁴⁶⁹

6.10.15. Deir al-Zourin maakunta

Deir al-Zourin maakunnan väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan noin 896 000. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 152 000.¹⁴⁷⁰ OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Deir al-Zourin maakunnassa oli noin 722 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa. Heistä 706 000 oli akuutisti avun tarpeessa.¹⁴⁷¹

Vuosien 2017 ja 2018 aikana ISISin vastaiset taistelut ovat pakottaneet ihmisiä pakenemaan kodeistaan mahdollisesti useampaan kertaan. Taisteluiden rauhoittuessa ja alueiden valtauksien jälkeen ihmisiä on palannut nopeasti takaisin kotialueilleen. Esimerkiksi heinäkuun ja joulukuun 2017 välisenä aikana Deir al-Zourin maakunnasta ja maakunnan sisällä pakeni arviolta 230 000 henkilöä.¹⁴⁷² Hieman tämän jälkeen alueelle ryhtyi palaamaan runsaasti ihmisiä. OCHAN mukaan marraskuun 2017 ja joulukuun 2018 puolivälin (14.12.2018) välisen reilun vuoden aikana Deir al-Zourin maakuntaan palasi OCHAN mukaan yhteensä 244 655 henkilöä.¹⁴⁷³ WFP:n tietojen mukaan helmikuussa 2018 erityisesti julkisen alan työntekijöitä palasi Deir al-Zourin kaupunkiin. Suurin osa palanneista palasi Damaskoksesta ja Homsista.¹⁴⁷⁴ Maahanmuuttoviraston syyskuussa 2018 haastatteleman asiantuntijan mukaan valtion työntekijöitä, esimerkiksi opettajia, on määrätty palaamaan Deir al-Zouriin. Heidän talonsa ovat olleet edelleen tuhoutuneina ja työntekijät asuivat 5–6 henkeä samassa asunnossa. Myös turvallisuustilanne alueella oli edelleen heikko.¹⁴⁷⁵

¹⁴⁶³ World Bank 6/2017, 107.

¹⁴⁶⁴ World Bank 6/2017, 108.

¹⁴⁶⁵ World Bank 6/2017, 110.

¹⁴⁶⁶ Amnesty International 21.11.2018.

¹⁴⁶⁷ Enab Baladi 20.10.2018; World Bank 6/2017, 109; OCHA 31.8.2018, 2; Health Cluster 30.9.2018, 3.

¹⁴⁶⁸ Health Cluster 31.10.2018, 2.

¹⁴⁶⁹ OCHA 31.8.2018, 2.

¹⁴⁷⁰ UNFPA 11/2017, 102-103.

¹⁴⁷¹ OCHA 21.11.2017, 24.

¹⁴⁷² REACH Initiative 19.4.2018.

¹⁴⁷³ OCHA 14.12.2018, 1.

¹⁴⁷⁴ WFP 2/2018, 2.

¹⁴⁷⁵ Syrian Expert 9/2018, viitattu Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 65.

Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Deir al-Zourin maakunnassa oli elokuussa 2018 arviolta 146 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 294 600 henkilöä.¹⁴⁷⁶ Ihmisiä pakeni Deir al-Zourin maakunnassa jälleen syksyllä ja talvella 2018 väkivaltaisuuksien ja ilmapommituksien seurauksena. Syyskuun ja lokakuun aikana Irakin rajan tuntumasta, maakunnan itäosista pakeni 6300 ihmistä.¹⁴⁷⁷ Joulukuussa 2018 raportoitujen tietojen mukaan lähes 3500 ihmistä pakeni Deir al-Zourista Hasakan, Raqqan ja Aleppon maakuntiin.¹⁴⁷⁸

Vuonna 2017 Maailmanpankki arvioi Deir al-Zourin kaupungista tuhoutuneen 31,2 % osittain 10 % täysin.¹⁴⁷⁹ Helmikuussa 2018 WFP arvioi Deir al-Zourin kaupungista tuhoutuneen 60 % ainakin jonkin verran.¹⁴⁸⁰ Maailmanpankki raportoi vuonna 2017, että 88 % Deir al-Zourin kaupungin terveydenhuoltolaitoksista oli kärsinyt taisteluista tai tuhoutuneet. Kaupungin kouluista 62 %:ssa oli merkkejä tuhoista.¹⁴⁸¹ Helmikuussa 2018 Deir al-Zourin kaupungissa vain muutaman kaupunginosan alueella (Al-Qosur, Joura, Al-Muwzafeen ja Harabish) arvioitiin elävän yhteensä 160 000 henkilöä.¹⁴⁸² Osa Deir al-Zourin kaupungista oli ISISin piirittämä syyskuuhun 2017 asti. Tällä hetkellä kaupunki on Syyrian hallinnon kontrollissa. Humanitaarinen tilanne kaupungissa on parantunut, esimerkiksi vastasyntyneiden kuolleisuus, vakava aliravitsemus ja varastaminen ruoaksi ovat vähentyneet. Tuhoutunut infrastruktuuri, rajoitetut elinkeinomahdollisuudet ja kaupunkiin palaavat ihmiset vaikeuttavat kuitenkin humanitaarista tilannetta. Koska kaupunki tuhoutui pahoin, eikä sitä ole jälleenrakennettu, joutuvat ihmiset asumaan ahtaasti huonoissa oloissa. Monia palveluita, kuten terveyskeskuksia, kouluja ja leipomoita, ei ole saatavilla. Sähkö kaupunkiin saa vain generaattoreista. Yksipuolinen ja ravinneköyhä ruokavalio on johtanut lapsilla vitamiini A:n puutteesta johtuvaan yösokeuteen (night blindness).¹⁴⁸³ Raqqan tavoin myös Deir al-Zourista on raportoitu riittämättömästä perusterveydenhuollon tasosta.¹⁴⁸⁴

6.10.16. Hasakan maakunta

Marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan Hasakan maakunnan väkiluku oli 1,1 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin tuolloin olevan maakunnassa noin 230 000.¹⁴⁸⁵ OCHAN marraskuun 2017 tietojen mukaan Hasakan maakunnassa oli noin 655 000 ihmistä humanitaarisen avun tarpeessa.¹⁴⁸⁶ FAOn ja WFP:n raportin mukaan Hasakassa oli elokuussa 2018 arviolta 249 900 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Maakuntaan oli palannut 18 300 henkilöä.¹⁴⁸⁷ Syyrian hallinnolla on kontrollissaan alueita Hasakan ja Qamishlin kaupungeissa Hasakan maakunnassa ja se tarjoaa jotain palveluita paikallisille. Koillis-Syyrian kurdihallinto esti lapsia pääsemästä Syyrian hallinnon ylläpitämiin kouluihin Koillis-Syyriassa. Yhteensä 102 000 lapsen (41 % kaikista kouluikäisistä lapsista alueella) koulunkäynti estettiin 1.11.–14.12.2018 välisellä ajalla.¹⁴⁸⁸

¹⁴⁷⁶ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁴⁷⁷ Health Cluster 31.10.2018.

¹⁴⁷⁸ Interagency Population Taskforce 21.12.2018 a. Lähteistä ei käy ilmi, oliko joukossa jo kerran marraskuun 2017 ja joulukuun 2018 välillä alueelle palanneita henkilöitä.

¹⁴⁷⁹ World Bank 6/2017, 21.

¹⁴⁸⁰ WFP 2/2018, 2.

¹⁴⁸¹ World Bank 6/2017, 109–110.

¹⁴⁸² WFP 2/2018, 2.

¹⁴⁸³ WFP 2/2018, 1.

¹⁴⁸⁴ OCHA 31.8.2018, 4.

¹⁴⁸⁵ UNFPA 11/2017, 76–77.

¹⁴⁸⁶ OCHA 21.11.2017, 24.

¹⁴⁸⁷ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁴⁸⁸ OCHA 14.12.2018, 2–3.

Koillis-Syyrian ennennäkemättömän kuivuuden raportoitiin vaikuttavan merkittävästi erityisesti maatalousvaltaisen Hasakan maakunnan asukkaiden toimeentuloon ja ruokaturvallisuuteen.¹⁴⁸⁹ Kurdien itsehallintoalueilla Hasakassa suljettiin 24.10.2018 useita terveys-, rokote- ja ruokaklinikoita, joita UNICEF ja WHO olivat tukeneet. YK ei eritellyt sulkemisten syytä.¹⁴⁹⁰ Hasakan maakunnassa on pulaa puhtaasta juomavedestä. REACHin tammikuussa 2019 julkaiseman katsauksen mukaan missään maakunnan alueella ei ole saatavilla riittävästi kloorattua juomavettä. 79 % maakunnan asukkaista sai vetensä vesijohtoverkosta, 6 % vesikuljetuksista ja 16 % muilla tavoin.¹⁴⁹¹ Lokakuussa 2018 julkaistun raportin mukaan Hasakan maakunnassa sijaitsevilla sisäisesti siirtymään joutuneiden leireillä, Arisha ja Al Hol, on raportoitu lavantautitapauksista.¹⁴⁹² YK:n turvallisuusneuvoston 19.2.2019 julkaiseman raportin mukaan Koillis-Syyriassa kärsittiin joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana vakavista tulvista, jotka vaikuttivat pahiten IDP-leireillä oleskeleviin henkilöihin. Humanitaaristen järjestöjen arvion mukaan tulvat olivat vallanneet tammikuulle 2019 tultaessa 70 % Arishan leiristä, pakottaen yli 1 000 sisäisesti siirtymään joutuneen perheen poistumaan asumuksistaan.¹⁴⁹³

7. Damaskoksen sosioekonominen tilanne

Syyrian pääkaupunki Damaskoksen keskustassa ei ole taisteltu laajamittaisesti sodan aikana, vaan kaupunkiin on isketty esimerkiksi kranaatein kaupungin ulkopuolelta. Kaupunki on myös sodan aikana pääosin Syyrian hallintoa tukevien joukkojen hallinnassa ja siellä on voitu elää normaalimpaa elämää kuin monilla muilla alueilla. Myös kaupungille konfliktin seurauksena aiheutuneet tuhot saatiin korjattua nopeammin ja kaupungin keskustassa eletään olosuhteisiin nähden pääasiassa kuin missä tahansa alueen suurkaupungissa.¹⁴⁹⁴ Damaskoksessa monet kaupungin asukkaista yrittävät unohtaa sodan ja jatkaa elämäänsä eteenpäin.¹⁴⁹⁵ Edellä ”normaaliksi” kuvattu elämä on mahdollista erityisesti varakkaille ja hallinnon ainakin hiljaisesti hyväksyville. Samaan aikaan kun osa Damaskoksen asukkaista juhlii hienoissa ravintoloissa, osa asukkaista joutuu kerjäämään elantonsa kadulla.¹⁴⁹⁶ Reutersin haastattelemat paikalliset nuoret kertovat, että he haluaisivat muuttaa ulkomaille, koska taloudellinen kehitys maassa on ja tulee olemaan hidasta.¹⁴⁹⁷ Synaps Networkin 6.8.2018 julkaiseman laajan, taisteluiden jälkeistä Syyriaa tarkastelevan artikkelin mukaan Damaskoksen kaupunkia määrittävät erot kaupungin alkuperäisten asukkaiden ja kaupunkiin myöhemmin muuttaneiden, maan sisäisesti paenneiden muodostamien yhteisöjen välillä. Kaupungin asukkaiden kerrotaan kilpailevan työpaikoista ja hyväntekeväisyysjärjestöjen tarjoamasta avusta. Synaps kertoo esimerkiksi tapauksesta, jossa Itä-Ghoutan alueelta keväällä 2018 sisäisesti siirtymään joutuneille henkilöille (IDP) tarjottu humanitaarinen apu olisi asetettu Syyrian punaisen puolikuun (SARC) toimesta etusijalle suhteessa muulle Damaskoksessa oleskelevalle IDP-väestölle tarjottuun apuun, mikä olisi johtanut artikkelissa haastatellun naisen perheelle annetun avun keskeytymiseen.¹⁴⁹⁸

7.1. Väestö

Britannican mukaan Damaskoksen kaupungin väkiluku oli vuonna 2007 noin 1,7 miljoonaa. Kaupungin pinta-ala on 43 km².¹⁴⁹⁹ Sodan edellä Damaskoksen eri alueella eläneen väestön

¹⁴⁸⁹ OCHA 12.11.2018, 1.

¹⁴⁹⁰ Health Cluster 31.10.2018, 2.

¹⁴⁹¹ REACH Initiative 1/2019.

¹⁴⁹² Health Cluster 31.10.2018, 3.

¹⁴⁹³ UNSC 19.2.2019, 3.

¹⁴⁹⁴ YLE/ Kankkonen 17.12.2018; Reuters/ Djurica 22.10.2018.

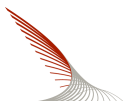
¹⁴⁹⁵ FT/ Solomon 3.8.2017.

¹⁴⁹⁶ Hazel et.al. 14.1.2019; FT/ Solomon 3.8.2017.

¹⁴⁹⁷ Reuters/ Djurica 22.10.2018.

¹⁴⁹⁸ Synaps Network 6.8.2018.

¹⁴⁹⁹ Britannica/ Rabbat 2018 (1998). Vertailun vuoksi Suomen pääkaupungin Helsingin pinta-ala on 214 km². Helsingin kaupungin tietokeskus 2010, 4.

asema vaihtelee eri puolilla kaupunkia. Osassa alueita ihmiset ovat voineet asua alkuperäisellä kotialueellaan koko sodan ajan, toisilta alueilta ihmiset ovat saattaneet joutua pakenemaan kokonaan.¹⁵⁰⁰ Vuonna 2016 kolmannes Damaskoksen kaupungin asukkaista oli Syyrian hallinnon mukaan sisäisesti siirtymään joutuneita.¹⁵⁰¹ Damaskoksen kaupungin väkiluku oli marraskuussa 2017 ilmestyneen UNFPA:n tutkimuksen mukaan 1,9 miljoonaa. Sisäisesti siirtymään joutuneita raportoitiin olevan Damaskoksen maakunnassa tuolloin noin 650 000 (eli noin kolmannes maakunnan väestöstä).¹⁵⁰² Lokakuussa 2018 ilmestyneen FAOn ja WFP:n raportin mukaan Damaskoksen kaupungissa oli elokuussa 2018 arviolta 624 600 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Kaupunkiin oli palannut 16 200 henkilöä.¹⁵⁰³

Tanskan pakolaisneuvosto (DRC) ja Tanskan maahanmuuttoviraston maatietopalvelu (DIS)¹⁵⁰⁴ haastatteleman humanitaarisen turvallisuusorganisaation mukaan muualta Syyriasta Damaskokseen ei olisi suuntautunut merkittävää pakolaisliikettä tammikuun ja maaliskuun 2018 aikana.¹⁵⁰⁵ Sisäisesti siirtymään joutuneiden määrä Damaskoksen kaupungin ja Rif Dimashqin maakunnan alueella on voinut muuttua keväällä 2018 alueella käytyjen taisteluiden seurauksena.¹⁵⁰⁶ Damaskoksessa toimivan kansainvälisen turvallisuusjärjestön mukaan ihmisiä on paennut sodan eri vaiheissa Damaskokseen, mutta ihmisiä on myös palannut takaisin alkuperäisille asuinalueilleen, kun aktiiviset sotatoimet näillä alueilla ovat päättyneet, esimerkiksi Raqqan ja Deir al-Zourin maakunnissa.¹⁵⁰⁷

Damaskoksessa toimivan humanitaarisen järjestön mukaan sisäisesti siirtymään joutuneet haluaisivat palata omalle asuinalueelleen niin pian kuin mahdollista, jos alueelle on vain sallittua palata. Tärkein syy ihmisten halulle palata kotiseudulle on Damaskoksen kaupungin korkea vuokrataso sekä muut elämiskustannukset.¹⁵⁰⁸ Huhtikuussa 2018 tärkeimmät syyt Damaskoksen kaupunkiin jäämiselle olivat pääsy suojaan, elinkeinoihin ja tuloihin.¹⁵⁰⁹ DRC:n ja DIS:n haastattelemien lähteiden mukaan ulkomailta Damaskokseen palanneiden määrästä ei ole saatavilla luotettavia tilastoja, mutta määrän arvioidaan olevan alhainen. Lähteet antoivat myös ristiriitaisia tietoja siitä, onko kukaan palannut Damaskoksen kaupunkiin.¹⁵¹⁰ Damaskoksen kansainvälinen lentokenttä on toiminnassa ja lentokentän kautta kulkee DRC:n ja DIS:n raportin mukaan Damaskokseen matkustajaliikennettä. Suurin osa matkustajista kulkee kaupunkiin kuitenkin maateitse Libanonin kautta.¹⁵¹¹ Syrian Airin toimitusjohtajan Shafa al-Nourin tammikuussa 2018 valtiolliselle uutistoimistolle, SANAlle, antaman lausunnon mukaan Arabiemiraattien Etihad Airways, Bahrainin Gulf Air ja Oman Air olisivat aloittamassa kansainväliset lennot Damaskokseen¹⁵¹². Päätös lentojen avaamisesta Arabian niemimaan maista seuraa Arabiemiraattien päätöstä, jonka perusteella maa avasi suurlähetystönsä Damaskoksessa 27.12.2018.¹⁵¹³ Myös Tunisiasta aloitettiin lennot Damaskokseen aiemmin joulukuussa 2018.¹⁵¹⁴

¹⁵⁰⁰ REACH Initiative 4/2018 b, 3.

¹⁵⁰¹ Enab Baladi 8.11.2018.

¹⁵⁰² UNFPA 11/2017, 90–91.

¹⁵⁰³ FAO & WFP 9.10.2018, 46.

¹⁵⁰⁴ DRC ja DIS tekivät maaliskuussa 2018 tiedonhankintamatkan Damaskokseen, Beirutiin ja Ammaniin. He tutkivat muun muassa syyrialaisen mahdollisuutta palata takaisin Syyriaan Damaskoksen kansainvälisen lentokentän kautta. Tarkempia tietoja ja haastattelut löytyvät itse raportista.

¹⁵⁰⁵ A humanitarian security organization, viitattu DRC & DIS 8/2018, 15.

¹⁵⁰⁶ DRC & DIS 8/2018, 15.

¹⁵⁰⁷ An international security organisation, viitattu DRC & DIS 8/2018, 58.

¹⁵⁰⁸ A humanitarian organization, viitattu DRC & DIS 8/2018, 36.

¹⁵⁰⁹ REACH Initiative 4/2018 b, 1.

¹⁵¹⁰ DRC & DIS 8/2018, 22.

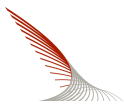
¹⁵¹¹ DRC & DIS 8/2018, 23.

¹⁵¹² Damaskoksen lentokentän ja maahan saapuvien lentojen turvallisuustilanteesta, ks. luku 7.1.

¹⁵¹³ IHS Markit/ Jane's Intelligence Weekly 14.1.2019; Reuters 27.12.2018.

¹⁵¹⁴ Reuters 27.12.2018.

7.1.1. Mahdollisuudet palata Damaskokseen¹⁵¹⁵

Saatavilla olevien tietojen perusteella siviilit ovat voineet palata Damaskoksen lähialueille vaihtelevasti ja asiasta on saatavilla osittain ristiriitaista tietoa.

YK:n Syyria-tutkintakomission elokuussa 2018 julkaiseman raportin mukaan esimerkiksi monet Yarmoukin epävirallisella palestiinalaisleirillä asuneet siviilit pelkäävät palata Syyrian hallinnon joukkojen vastikään valtaaman leirin alueelle.¹⁵¹⁶ Syria Directin mukaan Yarmoukin leirillä asui ennen sotaa noin 160 000 palestiinalaista ja tämän lisäksi myös Syyrian kansalaisia. Alkuvuodesta 2018, ennen alueen takaisinvaltaamista, Yarmoukin leirillä asui enää noin 6000 ihmistä. Joidenkin leirin asukkaiden on raportoitu palanneen alueelle vuoden 2018 aikana. Syria Directin mukaan osa leirin asukkaista haluaisi palata, mutta Syyrian hallinto ei salli heidän palaavan alueelle.¹⁵¹⁷

HRW raportoi lokakuussa 2018, ettei alkuperäisiä asukkaita ole päästetty palaamaan myöskään Darayyan kaupunkiin Damaskoksen lounaispuolelle, Wadi Baradaan Damaskoksen luoteispuolelle, Tadamunin kaupunkiin tai Qabouniin kaupungin koillisosiin. Ainakin Qaboun, Darayya ja Tadamun olivat aiemmin Syyrian hallintoa vastustavien aseellisten ryhmien hallinnassa.¹⁵¹⁸ REACHin huhtikuun 2018 tietojen mukaan Qabounin sotaa edeltävistä asukkaista 75–99 % oli paennut alueelta. Samassa kuussa 125 ihmistä palasi REACHin tietojen mukaan Qabouniin.¹⁵¹⁹

7.2. Infrastrukturi

Damaskoksen kaupungin keskustaa ja Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemia alueita vertailtaessa eri alueiden kokemien vahinkojen välinen kontrasti on suuri. Monet hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemista alueista tuhoutuivat ilmapommituksissa pahoin eikä systemaattista jälleenrakennusta ole aloitettu.¹⁵²⁰ Monilla kapinallisryhmiltä takaisin vallatuilla alueilla Damaskoksen ulkopuolella eletään kansalaisjärjestöjen antaman tuen varassa.¹⁵²¹ Vielä heinäkuussa 2018 OCHA määritteli Damaskoksen kaupungin itäpuolella olevat alueet (Itä-Ghouta) ja niiden vieressä olevat, Damaskoksen kaupunkiin kuuluvat Qabounin, Tishreenin ja Barza al Baladin alueet vaikeasti saavutettavissa oleviksi. Damaskoksen kaupungin eteläosissa vaikeasti saavutettavia alueita olivat kaupunkiin kuuluvat Tadamoun¹⁵²², al Assali, Qadam Sharqi, Jouret Shreibati ja Yarmouk. Lisäksi kaupungin eteläpuolella oli heinäkuussa 2018 useampia vaikeasti saavutettavissa olevia alueita.¹⁵²³

Edellä listatut alueet olivat suurilta osin eri kapinallisryhmien hallinnassa kevääseen 2018 asti. Osan alueista hallinto valtasi takaisin mittavien ilmapommitusten seurauksena, jolloin myös alueiden infrastrukturi tuhoutui käytännössä täysin. UNITARin mukaan esimerkiksi Damaskoksen kaupungin itäosissa olevilla Joubar Gharbin, Joubar Sharqin ja Tishreenin (Tishrine) alueilla infrastruktuuria oli tuhoutunut helmikuussa ja maaliskuussa 2018 käytyjen taisteluiden ja ilmapommitusten seurauksena.¹⁵²⁴ HRW tarkastelee Qabounin aluetta

¹⁵¹⁵ Tarkemmin liikkumisesta Syyrian sisällä, palaamisesta kotipaikkakunnalle ja hallinnon etsimistä henkilöistä, ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018.

¹⁵¹⁶ HRC/ IICIS 12.9.2018, 12–13.

¹⁵¹⁷ Syria Direct/ Ahmad et al. 8.11.2018.

¹⁵¹⁸ HRW 16.10.2018.

¹⁵¹⁹ REACH Initiative 4/2018 b, 3.

¹⁵²⁰ YLE/ Kankkonen 17.12.2018; Reuters/ Djurica 22.10.2018.

¹⁵²¹ UNICEF 13.12.2018. Maailmanpankin kesäkuussa 2017 ilmestyneessä raportissa kuvataan kartoilla eriateisia tuhoja Damaskoksen kaupungin ympäristössä, kWorld Bank 6/2017, 19–20.

¹⁵²² Esimerkiksi Tadamunin alueella Damaskoksen kaupungin etelälaidalla asui ennen konfliktia noin 250 000 ihmistä. Marraskuussa 2018 siellä arvioitiin asuvan noin 65 000 ihmistä. AFP/ Abou Rahal 10.11.2018.

¹⁵²³ OCHA 27.7.2018.

¹⁵²⁴ UNITAR 8.3.2018.

Damaskoksen kaupungin koillisosissa, jossa rakennuksia oli satelliittikuvien perusteella tuhottu toukokuun 2017 ja syyskuun 2018 välisenä aikana. Lokakuussa 2018 päivätyn tiedon mukaan rakennusten tuhoamista jatkettiin alueella edelleen, vaikka alueella ei käyty tuolloin enää taisteluita. HRW:n haastatteleminen paikallisten mukaan asukkaat eivät saaneet varoitusta tai kompensatiota tuhoamisista. Asukkaita oli myös estetty pääsemästä alueelle. Syyrian hallinnon ilmoitusten mukaan hallinto tuhosi Qabounin alueella kapinallisten käyttämiä tunneleita ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä. HRW:n mukaan satelliittikuvissa näkyisi kuitenkin maansiirtokoneita ja muita koneita, joita ei käytettäisi näihin tarkoituksiin.¹⁵²⁵

7.3. Humanitaarinen tilanne

ESCWAN mukaan vuoden 2015 lopulla Syyrian 13,5 miljoonasta humanitaarista apua tarvitsevasta 1,07 miljoonaa asui Damaskoksen kaupungissa (kaupungin väestö 1,9 miljoonaa).¹⁵²⁶ Marraskuun 2017 tietojen mukaan avustusta tarvitsevia ihmisiä oli kaupungissa noin 1,1 miljoonaa.¹⁵²⁷ Huhtikuussa 2018 REACHin julkaisemien tietojen mukaan 1,9 miljoonaa ihmistä Damaskoksen kaupungissa oli avun tarpeessa. Kaikki REACHin tutkimat alueet olivat Syyrian hallinnon kontrollissa.¹⁵²⁸

7.3.1. Humanitaarista apua tarjoavien järjestöjen läsnäolo ja toiminta

Kansainväliset järjestöt toimittavat humanitaarista apua Syyriaan joko pääkaupunki Damaskoksen tai maan ulkorajojen kautta, pääasiassa Turkista ja Irakista.¹⁵²⁹ Apua on toimitettu Turkin ja Irakin rajojen poikki Syyrian hallintoa vastustavien tahojen kontrolloimille alueille ja Damaskoksesta Syyrian hallinnon hallitsemille alueille. Tämä järjestely on saanut aikaan sen, että apu on polarisoitunutta. Kapinallisalueille avun toimittaminen ja jakaminen on usein vaarallista. Hallinnon kontrolloimilla alueilla hallinto pystyy määräämään siitä, mille alueille ja mille tahoille apua saa toimittaa. Esimerkiksi YK:n alaiset järjestöt ja Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC) eivät voi toimia kapinallisalueilla ilman Syyrian hallituksen antamaa lupaa.¹⁵³⁰ Syyrian hallinnon kontrolloimilla alueilla toimivien järjestöjen pitää myös rekisteröityä hallinnon virallisena yhteistyökumppanina toimivalle Syyrian Punaiselle Puolikuulle (Syrian Arab Red Crescent, SARC). Kansainväliset järjestöt eivät voi toimia maassa itsenäisesti ja ne tarvitsevat esimerkiksi kulkulupia toimiakseen eri puolilla Syyriaa. Ylivoimaisesti suurin osa humanitaarisesta avusta Syyriaan kulkee pääkaupunki Damaskoksen kautta.¹⁵³¹

OCHAN mukaan Damaskoksessa humanitaarisella sektorilla on yhteensä 75 toimijaa. Näistä yhdeksän on YK:n alaisia järjestöjä, 11 kansainvälistä järjestöä, 44 kansallista kansalaisjärjestöä ja 10 Syyrian hallituksen alaisia toimijoita. Lisäksi humanitaarisella sektorilla toimii myös edellä mainittu Syyrian Punainen Puolikuu (SARC). OCHAN sivusto ei erittele sitä mihin Damaskoksesta käsin operoivat toimijat vievät avun. Koska Damaskoksen lähialueilla on verrattain paljon enemmän tuhoutuneita alueita, voi ainakin osa avusta päätyä näille alueille tai muualle maahan. OCHA ei myöskään erittele sitä, minkälainen läsnäolo eri järjestöllä on kaupungissa, esimerkiksi onko kyseessä vain järjestön humanitaarista apua Syyriassa koordinoiva toimisto vai

¹⁵²⁵ HRW 16.10.2018.

¹⁵²⁶ UN ESCWA 2016, 29.

¹⁵²⁷ UNFPA 11/2017, 91; OCHA 21.11.2017, 24.

¹⁵²⁸ REACH Initiative 4/2018 b, 1–2.

¹⁵²⁹ Apua vietiin aiemmin myös Jordaniasta, mutta avustuskuljetukset jouduttiin lopettamaan kesällä 2018, kun Syyrian hallinto sai maan eteläisen osan ja rajanylityspisteen hallintaansa ja järjestöt joutuivat hakemaan lupia toiminnalleen Damaskoksen kautta. OCHA 2.8.2018. Joulukuussa 2018 YK sai neuvoteltua yhdestä avustusoperaatiosta Jordanian rajan kautta. OCHA 9.12.2018.

¹⁵³⁰ Samuel Hall 2018, 34; Foreign Affairs/ Sparrow 20.9.2018; UNSC 14.7.2014.

¹⁵³¹ Foreign Affairs -lehdessä julkaistun artikkelin mukaan hallinto voisi myös estää avun toimittamisen sekä nykyisille kapinallisalueille (esimerkiksi Idlibiin) että alueille, jotka olivat aiemmin kapinallisten hallinnassa (esimerkiksi Itä-Ghoutan alueelle). Foreign Affairs/ Sparrow 20.9.2018.

konkreettisesti apua jakava taho.¹⁵³² FAOn ja WFP:n julkaiseman raportin mukaan viime vuosien aikana Damaskoksessa jaetun humanitaarisen avun määrä on laskenut.¹⁵³³ OCHA raportoi avunsaajista myös sen mukaan, minkä sektorin apua ihmisille on jaettu¹⁵³⁴ (tilastoissa voi olla päällekkäisyyttä, eli sama ihminen on saatettu laskea eri sektoreiden yhteydessä mukaan useampaan kertaa): Damaskoksen kaupungissa eniten avun saajia oli ”treatment courses” (1 372 362) ja ”medical procedures” (1 209 591) otsikoiden alla. Koulutukseen liittyvää apua oli saanut noin 80 000 ja vesi-, sanitaatio- ja hygieniapalveluita arviolta puoli miljoonaa syyrialaista. Tilastoissa eritellään Yarmoukin alue, jossa koulutusapua sai vain 327 ihmistä.¹⁵³⁵ UNFPA:n mukaan kansainvälisten järjestöjen palveluiden saatavuudessa Damaskoksen sisällä aluekohtaisia eroja. Esimerkiksi palveluita sukupuolittunutta väkivaltaa kitkemiseksi ja uhrien auttamiseksi on saatavilla osissa kaupungin keskustaa sekä etelä- ja itäosia.¹⁵³⁶

7.3.2. Elinolosuhteet

Syyrian valtio tukee joitakin hyödykkeitä ja nämä hyödykkeet ovat tämän vuoksi hyvin halpoja. Yksityisillä markkinoilla tuotteista hyödykkeistä joutuu maksamaan enemmän.¹⁵³⁷ FAOn ja WFP:n mukaan ruoka tuodaan Damaskokseen pääasiassa kaupungin ulkopuolelta. Kuljetusmahdollisuudet ovat parantuneet ja kuljetusten hinnat laskeneet parantuneen turvallisuustilanteen takia, sekä myös sen vuoksi, että Syyrian hallinto on saanut enemmän alueita ja teitä hallintaansa. Kuljetuskustannukset ovat kuitenkin yhä korkeita ja esimerkiksi tuhannen kilon lastin kuljettaminen 60 kilometrin matkan maksaa noin 10 USD.¹⁵³⁸ Damaskoksessa ruoka on Syyrian kalleinta Homsin maakunnan ja Damaskosta ympäröivän Rif Dimashqin maakunnan ohella. Tavallisen ruokakorin hinta oli Damaskoksen kaupungissa joulukuussa 2016 keskimäärin 64 USD.¹⁵³⁹ REACHin mukaan se oli huhtikuussa 2018 raportoidun tiedon mukaan 23 357 SYP. Damaskoksen asukkaat hankkivat ruokansa pääsääntöisesti ostamalla sen markkinoilta, minkä vuoksi ruoan hinta vaikuttaa oleellisesti ruoan saatavuuteen.¹⁵⁴⁰ Huhtikuussa 2018 raportoitujen hintojen mukaan Damaskoksen kaupungissa leipä oli yli puolet halvempaa maan keskitasoon verrattuna (50 SYP/leipäpussi). Muut tarkastellut tuotteet olivat keskitasoon verrattuna samoissa hinnoissa tai hieman kalliimpia (riisi 415 SYP/kg, linsit 400 SYP/kg, sokeri 319 SYP/kg, ruokaöljy 609 SYP/litra).¹⁵⁴¹ Leivän halvempi hinta Damaskoksessa saattaa selittyä sillä, että hallinto myöntää sille tukiaisia ja pääkaupungissa tukien maksaminen on hallinnolle helpompaa. Yksi shawarma-ruulla maksoi Damaskoksessa vuoden 2018 huhtikuussa 500 SYP.¹⁵⁴²

Heikosta ravitsemustasosta kärsivien määrä on pysynyt vuosina 2017 ja 2018 lähes samana (19 ja 18 %).¹⁵⁴³ REACHin tekemän tutkimuksen mukaan kahdella Damaskoksen asuinalueella (yhteensä 14 tutkitusta asuinalueesta) raportoitiin heikosta ruokaturvasta, koska hinnat olivat liian korkeita tai koska asukkailla ei ollut resursseja ostaa ruokaa. 13 alueelta raportoitiin, ettei suurimmalla osalla alueen asukkaista ollut tarpeeksi varoja elämiseen. REACHin mukaan tästä voidaan tehdä johtopäätös, että vaikka suurin osa tutkituista ihmisistä kertoo tekevänsä jonkinlaista työtä, työstä maksettava palkka ei se silti riitä elämiseen.¹⁵⁴⁴ Tutkittujen asuinalueiden

¹⁵³² Vertailun mahdollistavana esimerkkinä koko Aleppon maakunnassa oli OCHAN mukaan lähes saman verran toimijoita (77) kuin Damaskoksen kaupungissa. OCHA 28.10.2018 b.

¹⁵³³ FAO & WFP 9.10.2018, 48.

¹⁵³⁴ Tilastossa ei ole mukana SARC:in eikä ICRC:n jakama avustusta

¹⁵³⁵ OCHA 28.10.2018 a.

¹⁵³⁶ UNFPA 11/2017, 93.

¹⁵³⁷ YLE/ Kankkonen 17.12.2018.

¹⁵³⁸ FAO & WFP 9.10.2018, 22.

¹⁵³⁹ World Bank 6/2017, 74.

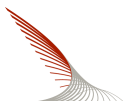
¹⁵⁴⁰ REACH Initiative 4/2018 b, 7.

¹⁵⁴¹ REACH Initiative 4/2018 b, 7.

¹⁵⁴² Havainto Maahanmuuttoviraston tiedonhankintamatkalta (huhtikuu 2018).

¹⁵⁴³ FAO & WFP 9.10.2018, 40.

¹⁵⁴⁴ REACH Initiative 4/2018 b, 1.

asukkaiden keskuudessa säästettiin rahaa jättämällä aterioita väliin, vähentämällä ruoan määrää tai lainaamalla rahaa suvulta ja tutuilta tai ottamalla lainaa.¹⁵⁴⁵ Lokakuussa 2018 julkaistujen tietojen mukaan Damaskoksen väestöstä noin kolmannes, eli noin 505 000 ihmistä, kärsi heikosta ruokaturvasta.¹⁵⁴⁶ Talvella 2018–2019 Business2Business Syria -talousjulkaisu raportoi, että äidinmaidonkorvikkeesta oli pulaa Damaskoksessa. Syyrian viranomaiset kiistivät tiedon. Talousjulkaisun tietojen mukaan ihmiset ovat ostaneet äidinmaidonkorviketta kalliimmalla Libanonista tai laittomilta markkinoilta tai syöttäneet vauvoilleen sopimattomia lehmänmaitotuotteita.¹⁵⁴⁷ Syyria ja Jordania sopivat lokakuussa 2018 Nassibin rajanylityspisteen uudelleenavaamisesta. Damaskoksen asukkaiden mukaan hyödykkeiden hinnat ovat kohonneet kaupungissa rajanylityspisteen avaamisen myötä.¹⁵⁴⁸

Yleisimmät työn muodot Damaskoksen kaupungissa huhtikuussa 2018 olivat epävarmat, päiväksi otetut työtehtävät, palkkatyö sekä erilaiset kaupankäynnin muodot. Hyvin pieni osa REACHin kartoittamista Damaskoksen asukkaista sai rahallista tukea perheeltä tai ystäviltä Syyrian sisällä. Keskimääräiset talouden tulot olivat maaliskuun 2018 tiedon mukaan 50 000–100 000 SYP.¹⁵⁴⁹

Enab Baladin elokuussa 2018 julkaiseman artikkelin mukaan rahalähetykset Itä-Ghoutan alueelle ovat nyt mahdollisia, mutta viranomaiset tutkivat lähetykset. Artikkelin mukaan viranomaiset tutkivat kaikki ulkomailta tehdyt rahalähetykset ja kaikki yli 400 USD lähetykset maan sisällä. Osa rahalähetyksiä välittävistä yrityksistä on joutunut lopettamaan toimintansa, koska viranomaiset ovat vierailleet yrityksissä esimerkiksi vaatimassa ilmaista ruokaa, juomaa ja tupakkaa. Kafr Batnan alueella yhden rahalähetyksyrityksen kaikki työntekijät pidätettiin kuulusteluja varten.¹⁵⁵⁰ Keskeytykset tai vaikeudet rahalähetyksien toimittamisessa voivat heikentää paikallisten maksukykyä ja siten näiden elinoloja. Hallintomyönteinen Damas Post -uutissivusto arvioi alkuvuodesta 2018, että ulkomaiset rahalähetykset koko Syyriaan ovat 1,5 miljardia USD vuosittain. Maailmanpankin vuoden 2016 tietojen mukaan rahalähetykset olisivat olleet tuolloin 1,62 miljardia USD. Lähetyksistä ei kuitenkaan pidetä tilastoja, minkä lisäksi lähetyksiä voidaan tehdä myös epävirallisia reittejä pitkin. Lähetykset ovat olleet usean vuoden ajan kymmenien tuhansien ihmisten pääasiallinen tulonlähde. Edellä esitetty summa olisi suurempi kuin kaikille syyrialaisille maksetut vuosittaiset palkat.¹⁵⁵¹

Sisäisesti siirtymään joutuneet ovat rasittaneet Damaskoksen kaupungin asuntokantaa ja kaupungissa tarjolla olevia palveluita (esim. julkisten palveluiden kuormittuminen ja jonot bensa-asemilla ja leipomoissa). Myös sähkönsaanti on heikentynyt ja ruuhkat lisääntyneet. Vuokrat ovat Enab Baladi -uutissivuston mukaan nousseet 65 % vuosina 2011–2017. Korkeat hinnat ja huonontuneet asuinolot ovat pakottaneet ihmisiä palaamaan kotiseuduilleen pääkaupungin ympäristöön.¹⁵⁵² Myös Tanskan Punaisen Ristin mukaan sisäisesti siirtymään joutuneet ovat kasvattaneet Damaskoksen kaupungin väestömäärää, lisänneet ylikansoitusta, vähentäneet saatavilla olevan veden, ruoan ja sähkön määrää sekä heikentäneet pääsemistä kouluihin.¹⁵⁵³ Sekä Damaskoksen paikallinen väestö että sisäisesti siirtymään joutuneet asuvat asunnoissa tai taloissa, eivät esimerkiksi IDP-väestölle erikseen tätä tarkoitusta varten rakennetuilla leireillä. Paikallinen väestö asuu useimmiten omistusasunnossa, kun taas sisäisesti siirtymään joutuneet asuvat vuokralla.¹⁵⁵⁴ DRC:n ja DIS:n raportin mukaan sisäisesti siirtymään joutuneet asuvat pääasiassa vuokralla tai sukulaisten luona eri puolilla kaupunkia. Asuinmuoto riippuu heidän

¹⁵⁴⁵ REACH Initiative 4/2018 b, 8.

¹⁵⁴⁶ FAO & WFP 9.10.2018, 50.

¹⁵⁴⁷ The Syrian Observer (Business2Business Syria) 10.1.2019.

¹⁵⁴⁸ Syria Direct/ Edwards et.al. 28.11.2018.

¹⁵⁴⁹ Maaliskuun 2018 alussa yksi Yhdysvaltain dollari (USD) oli yhteensä 434 SYP. REACH Initiative 4/2018 b, 8.

¹⁵⁵⁰ Enab Baladi 3.8.2018.

¹⁵⁵¹ The Syrian Observer (Damas Post) 1.3.2018.

¹⁵⁵² Enab Baladi 8.11.2018.

¹⁵⁵³ Danish Red Cross, viitattu DRC & DIS 8/2018, 66.

¹⁵⁵⁴ REACH Initiative 4/2018 b, 1.

käytettävissään olevista tuloista. Damaskoksessa on myös sisäisesti siirtymään joutuneita, joilla ei ole asuntoa, vaan he asuvat kadulla, esimerkiksi puistoissa ja penkeillä.¹⁵⁵⁵

Amnesty Internationalin mukaan iso osa rekonsiliaatioprosessien myötä Damaskoksen alueelle paenneista asuu Damaskoksen esikaupunkialueilla. Järjestön mukaan hallinto olisi pakottanut ihmiset näille alueille.¹⁵⁵⁶ DRC:n ja DIS:n Beirutissa haastatteleman diplomaattilähteen mukaan sisäisesti siirtymään joutuneita on enemmän Damaskoksen edullisemmilla asuinalueilla ja esikaupunkialueilla. Esimerkiksi Jaramanan alueella pääkaupungin kaakkoispuolella on lähteen mukaan ollut suuri sisäisesti siirtymään joutuneiden keskittymä. Keväällä 2018 siellä arvioitiin olevan noin kaksi miljoonaa¹⁵⁵⁷ sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä. Myös vauraammilla alueilla, kuten Mezzeh'ssä ja Malkissa asuu sellaisia sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä, joilla on varaa maksaa asumisestaan kyseisillä alueilla.¹⁵⁵⁸

REACHin mukaan kuukausivuokra huonetta kohden kuudella järjestön tutkimalla Damaskoksen asuinalueella oli keskimäärin noin 20 000 SYP. Kaikilla muilla paitsi kahdella alueella vuokrat olivat korkeammat kuin koko maan keskiarvo, eli 6108 SYP huonetta kohden.¹⁵⁵⁹ DRC:n ja DIS:n haastatteleman Mercy Corpsin edustajan mukaan Deir al-Zourista ja muilta alueilta, joilla on taisteltu paljon (ns. "hotspots"), kotoisin olevien olisi vaikea saada asuntoa Damaskoksessa, koska sisäisesti siirtymään joutuneiden täytyy saada asunnon vuokraamiseen lupa¹⁵⁶⁰ turvallisuusviranomaisilta.¹⁵⁶¹ Toisaalta Syyriassa toimivan kansainvälisen järjestön mukaan suurin osa Damaskoksessa asuvista sisäisesti siirtymään joutuneista on kotoisin Deir al-Zourista ja nämä asuvat vuokralla tai omistusasunnoissa kaupungin vaurailta alueilla, kuten Mezzeh'ssä.¹⁵⁶² Tämän tiedon perustella on mahdollista, että henkilön varallisuus ja esimerkiksi kyky maksaa lahjuksia voi vaikuttaa tämän pääsyyn Damaskoksen alueelle.

REACHin tutkimilla asuinalueilla ei raportoitu huhtikuussa 2018 polttoaineeseen tai veteen liittyvästä pulasta.¹⁵⁶³ Pääsy sähköverkkoon oli 93 %:lla väestöstä ja loput käyttivät sähkön tuottamiseen generaattoria.¹⁵⁶⁴ Toisaalta talvella 2018–2019 sosiaalisessa mediassa kritisoitiin huonoja elinoloja ja korkeita elinkustannuksia, esimerkiksi energian ja kaasun korkeita hintoja. Kritiikkiä esitettiin eri puolella Syyrian hallinnon hallitsemia alueilla. Esimerkiksi kaasun puutteen takia jotkin ravintolat ovat joutuneet sulkemaan ovensa ja toiminnassa olevien on pitänyt ostaa kaasua laittomilta markkinoilta kolminkertaiseen hintaan.¹⁵⁶⁵ Maailmanpankin kesäkuussa 2017 julkaiseman raportin mukaan Damaskoksessa oli saatavilla sähköä 4–12 tuntia päivässä. Kaupungin keskustassa sähköä oli paremmin saatavilla kuin kaupungin laitamilla. Raportissa mainitaan erikseen sähkön saatavuus seuraavissa kaupunginosissa: Qudsaya 6 tuntia, Mezzeh 4 tuntia, Sahnaya 2 tuntia, Barza 2 tuntia ja Artouz nolla tuntia sähköä päivässä.¹⁵⁶⁶

¹⁵⁵⁵ DRC & DIS 8/2018, 15, 33.

¹⁵⁵⁶ Amnesty International, viitattu DRC & DIS 8/2018, 47.

¹⁵⁵⁷ OCHAN interaktiivisen kartan mukaan Jaramanassa olisi lähes 300 000 sisäisesti siirtymään joutunutta ja lähes 400 000 avun tarpeessa olevaa ihmistä. OCHA [päiväämätön]. On mahdollista, että luku kaksi miljoonaa viittaa laajempaan alueeseen pääkaupungin laidalla.

¹⁵⁵⁸ A diplomatic source in Beirut, viitattu DRC & DIS 8/2018, 33.

¹⁵⁵⁹ REACH Initiative 4/2018 b, 1.

¹⁵⁶⁰ Tarkemmin luvista (permit) ja turvallisuusselvityksistä (security clearance), ks. Maahanmuuttovirasto 14.12.2018, 56–59.

¹⁵⁶¹ Mercy Corps, viitattu DRC & DIS 8/2018, 15.

¹⁵⁶² An international organisation in Syria, viitattu DRC & DIS 8/2018, 54.

¹⁵⁶³ REACH Initiative 4/2018 b, 4, 6.

¹⁵⁶⁴ REACH Initiative 4/2018 b, 4.

¹⁵⁶⁵ Alsouria Net 14.1.2019; SOHR 15.1.2019.

¹⁵⁶⁶ World Bank 6/2017, 108.

7.3.3. Terveydenhoitopalvelut

YK:n mukaan sairaaloita pommitettiin Damaskoksessa seitsemän kertaa 1.1–31.10.2018 välisenä aikana. Iskut vaikuttivat myös esimerkiksi hoidon ja terveydenhuoltotarvikkeiden kuljetuksiin. Suurin osa iskuista tehtiin tammikuun ja huhtikuun välisenä aikana.¹⁵⁶⁷ Raportoidut iskut olivat todennäköisesti Damaskoksen kaupungin itä- ja eteläpuolella sijaitsevilta, Syyrian hallintoa vastustavien ryhmien hallitsemilta alueilta tehtyjä iskuja. Hallinto sai kyseiset alueet takaisin hallintaansa huhtikuun ja toukokuun 2018 aikana.

REACHin 14 tutkimasta Damaskoksen asuinalueesta 11 asuinalueen asukkaat raportoivat, ettei heillä ole esteitä päästä terveydenhuollon pariin. Esteistä ilmoittaneiden keskuudessa yleisimpiä esteitä olivat matkustamisen estävä vamma (disability), loukkaantuminen tai sairaus, henkilön korkea ikä, matkustamisen korkeat kustannukset, liian kalliit terveydenhuoltokustannukset, turvattomaksi koettu matka terveystarpeisiin ja se, ettei terveystarpeita ollut saatavilla.¹⁵⁶⁸ Tutkimuksen mukaan Damaskoksessa tarvitaan eniten seuraavia terveystarpeita: psykososiaalinen tuki, psykiatrinen hoito sekä proteesi- ja ortoosi palvelut. Yleisimmät terveysongelmat olivat maaliskuun 2018 tietojen mukaan hengitystiesairaudet, raskauteen liittyvät seikat ja kuume.¹⁵⁶⁹ UNFPA:n vuonna 2017 ilmestyneen tutkimuksen mukaan Damaskoksessa ei olisi myöskään saatavilla riittävästi naisille tarkoitettuja terveystarpeita.¹⁵⁷⁰

7.3.4. Naiset ja lapset

Edellä luvuissa 6.6 ja 6.7 tarkastellut seikat vaikuttavat myös Damaskoksen kaupungissa elävien naisten ja lasten päivittäiseen elämään. Epävirallisissa asutuksissa tai asuttaessa muutoin tiiviisti naisilla voi olla vähemmän turvallisia tiloja ja nämä saattavat kokea enemmän seksuaalista väkivaltaa. Väkivaltaa voidaan kokea myös julkisilla paikoilla, esim. kouluissa tai noudettaessa avustuksia. Myös Damaskoksessa naiset ja tytöt saattavat joutua myös perhe- tai kotiväkivallan uhreiksi, monien syyrialaisien käsitellessä väkivaltaisista kokemuksistaan väkivaltaan turvautumisen avulla. Damaskoksesta on myös raportoitu, että naisia on pakotettu avioitumaan aseellisten ryhmien jäsenten kanssa. Selviytymiskeinoja väkivallan kohtaamiseen ovat esimerkiksi perheen tuki, peittävämpi pukeutuminen ja liikkumisen rajoittaminen. Muiden keinojen puuttuessa väkivaltaa kohdanneet henkilöt saattavat päätyä itsemurhaan.¹⁵⁷¹ Tyttöjen avioituminen alaikäisinä on yleistä myös Damaskoksessa. Tähän on tutkimuksen mukaan syinä yhteisön paine, taloudelliset tekijät sekä ”suojan” hakeminen tytölle avioliiton kautta.¹⁵⁷² Naiset ja tytöt rajoittavat liikkumistaan tai heidän liikkumistaan rajoitetaan väkivallan pelossa. Myös eronneet naiset saattavat rajoittaa liikkumistaan peläten leimautumista yhteisönsä silmissä.¹⁵⁷³

Muun maan tavoin myös Damaskoksessa esiintyy köyhyyttä ja sen myötä lapsityövoimaa. Lapset voivat joutua töihin myös silloin, jos näiden vanhemmat ovat vammautuneet.¹⁵⁷⁴ Damaskoksen ja Quneitran alaikäistuomioistuimien johtajan mukaan alaikäisten tekemät rikokset ovat kasvaneet sotaa edeltävistä luvuista. Alaikäisten tekemiä rikoksia ovat erityisesti varkaudet, ”moraalirikokset” ja kerjääminen. Vanhemmat lapset käyttävät lähteen mukaan pienempiä lapsia hyväkseen kerjäämisessä. Alaikäisiä on lähteen mukaan mukana myös huumekaupassa.¹⁵⁷⁵ Oppositiomedia Al-Halissa ilmestyneen artikkelin mukaan jotkut raskaana olevat naiset Damaskoksessa myyvät lapsiaan, koska heillä ei ole varaa heidän elättämiseensä.¹⁵⁷⁶

¹⁵⁶⁷ Health Cluster 12.11.2018.

¹⁵⁶⁸ REACH Initiative 4/2018 b, 5.

¹⁵⁶⁹ REACH Initiative 4/2018 b, 5.

¹⁵⁷⁰ UNFPA 11/2017, 93.

¹⁵⁷¹ UNFPA 11/2017, 90–93.

¹⁵⁷² UNFPA 11/2017, 90.

¹⁵⁷³ UNFPA 11/2017, 92.

¹⁵⁷⁴ Kankkonen/ YLE 17.12.2018.

¹⁵⁷⁵ The Syrian Observer (Damas Post)24.12.2018.

¹⁵⁷⁶ The Syrian Observer (Al-Hal/ Faris) 25.10.2018.

Syyrian hallintoon myönteisesti suhtautuva media raportoi Syyrian sosiaaliministeriöön viitaten, että Damaskoksessa ja sitä ympäröivällä maaseuduilla 22 000 lasta asui orpokodeissa. Koko maassa luku on ministeriön mukaan 32 000. Orpokodeissa on enemmän lapsia kuin mitä niissä on paikkoja. Laillinen adoptio ei ole lähteen mukaan mahdollista Syyriassa ja monet adoptoivatkin lapsia salaa. On myös mahdollista, että perhe ryhtyy valitsemansa orpolapsen sponsoriksi.¹⁵⁷⁷ REACHin huhtikuussa 2018 Damaskoksessa tutkimilla asuinalueilla kaikkien lasten raportoitiin pääsevän kouluun.¹⁵⁷⁸ REACHin kuukautta aiemman tekemän tutkimuksen mukaan sen sijaan yhdellä asuinalueella (Mazze 86) koulut eivät olleet toiminnassa maaliskuussa 2018 ja lasten oli käytävä koulussa muissa lähialueilla sijaitsevilla kouluilla.¹⁵⁷⁹

8. LÄHTEET

3RP (Regional Refugee & Resilience Plan) 23.12.2018. *Regional Strategic Overview*. http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2018/12/Strategic_Overview_23_12_2018.pdf (käyty 28.2.2019).

ACLED

18.1.2019. *The State of Syria. December 2018*. <https://www.acleddata.com/2019/01/18/the-state-of-syria-december-2018/> (käyty 29.3.2019).

29.11.2018. *Spotlight on Aleppo: How the War in Syria Is Impacting the City's Civilians*. <https://www.acleddata.com/2018/11/29/spotlight-on-aleppo-how-the-war-in-syria-is-impacting-the-citys-civilians/> (käyty 29.3.2019).

ACU (Assistance Coordination Unit) 6/2018. *Schools in Syria. Thematic Report. Edition 04. 2018*. https://www.acu-sy.org/en/wp-content/uploads/2018/08/Final_Schools2018_IMU_080818.pdf (käyty 29.3.2019).

AFP/ Abou Rahal, Layal 10.11.2018. *After IS, Damascus suburb residents blocked from going home*. Saatavilla osoitteesta: <https://www.yahoo.com/news/damascus-suburb-residents-blocked-going-home-013047241.html?guccounter=1> (käyty 29.3.2019).

Ahval/ Aktar, Cengiz 26.1.2019. *Turkish Imperialism*. <https://ahvalnews.com/syria/turkish-imperialism> (käyty 29.3.2019).

Alami, Mona

11.1.2019. *The Islamic State Lives On. Carnegie Endowment for International Peace*. <https://carnegieendowment.org/publications/78108> (käyty 29.3.2019).

31.8.2018. *Is Iran replicating Lebanon model in southern Syria? Middle East Institute*. <https://www.mei.edu/publications/iran-replicating-lebanon-model-southern-syria> (käyty 29.3.2019).

¹⁵⁷⁷ The Syrian Observer (Ayyam) 27.8.2018.

¹⁵⁷⁸ REACH Initiative 4/2018 b, 8.

¹⁵⁷⁹ REACH Initiative 3/2018 a, 1.

Alsouria Net 14.1.2019. هاجمت من وصفتهم بـ"ضعاف النفوس" .. "رئاسة الجمهورية" ترد على الرسائل الغاضبة. الموجهة للأسد <https://www.alsouria.net/content/-على-رئاسة-الجمهورية-ترد-على-الرسائل-الغاضبة-الموجهة-للأسد> (käyty 29.3.2019).

Amnesty International

21.11.2018. *Syria: Thousands of digital activists to track how US-led air strikes destroyed Raqqa.* <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/11/syria-thousands-of-digital-activists-to-track-how-us-led-air-strikes-destroyed-raqqa/> (käyty 29.3.2019).

2.8.2018. *Syria: Turkey must stop serious violations by allied groups and its own forces in Afrin.* <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/08/syria-turkey-must-stop-serious-violations-by-allied-groups-and-its-own-forces-in-afrin/> (käyty 29.3.2019).

7.6.2018. *"War of annihilation": Devastating toll on civilians, Raqqa – Syria.* <https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE2483672018ENGLISH.PDF> (käyty 29.3.2019).

2018. *Report 2017/2018.* <https://www.amnesty.org/download/Documents/POL1067002018ENGLISH.PDF> (käyty 29.3.2019).

AOAV (Action on Armed Violence)

11.1.2019. *2018: a year of explosive violence.* <https://aoav.org.uk/2019/2018-a-year-of-explosive-violence/> (käyty 29.3.2019).

1/2019. *Reverberating Effects of Explosive Weapons in Syria.* <https://aoav.org.uk/wp-content/uploads/2019/01/Reverberating-effects-of-explosive-weapons-in-Syria.V5.pdf> (käyty 29.3.2019).

AP/ El Deeb, Sarah 19.6.2018. *Blurring the border, Turkey deepens roots in northern Syria.* <https://apnews.com/3adcaa2b9b214465bb9e61d8427ab774> (käyty 29.3.2019).

Asharq al-Awsat 16.12.2018. *Displaced Huddle in a Basement as Winter Grips Syria.* <https://aawsat.com/english/home/article/1506401/displaced-huddle-basement-winter-grips-syria> (käyty 29.3.2019).

The Atlantic/ Dagher, Sam 12.4.2018. *The Families Who Sacrificed Everything for Assad.* <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/04/assad-alawite-syria/557810/> (käyty 29.3.2019).

Balanche, Fabrice 2018. *Sectarianism in Syria's Civil War. A Geopolitical Study Featuring 70 Original Maps.* (Fabrice Balance & Mary Kalbach Horan.) *The Washington Institute for Near East Policy.* <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/SyriaAtlasCOMPLETE.pdf> (käyty 29.3.2019).

Barnes-Dacey, Julien 27.12.2018. *Syria: The Year of Reconstruction? European Council on Foreign Relations.* https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/commentary_barnes_en_26.12.2018.pdf (käyty 29.3.2019).

BBC/ Doucet, Lyse 22.1.2018. *Rebuilding Aleppo: Life beyond Syria's civil war.* <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42755045> (käyty 29.3.2019).

Britannica/ Rabbat, Nasser O. 2018 (1998). *Damascus.* <https://www.britannica.com/place/Damascus> (käyty 29.3.2019).

Brookings/ Karasapan, Omer M. 17.9.2018. *The Idlib agreement and other pieces of the Syrian puzzle.* <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2018/09/17/the-idlib-agreement-and-other-pieces-of-the-syrian-puzzle/> (käyty 29.3.2019).

Children of Syria 4.4.2018. *Explosive Hazards Pose Fatal Risks to Children and Families in Syria.* <http://childrenofsyria.info/2018/04/05/explosive-hazards-pose-fatal-risks-to-children-and-families-in-syria/> (käyty 29.3.2019).

Connor, Phillip 29.1.2018. *Most displaced Syrians are in the Middle East, and about a million are in Europe.* Pew Research Center <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/01/29/where-displaced-syrians-have-resettled/> (käyty 29.3.2019).

CPJ (Committee to Protect Journalists) / Westcott, Lucy 12.11.2018. *Damascus journalist has a million stories but none she can safely report.* <https://cpj.org/blog/2018/11/damascus-journalist-has-a-million-stories-but-none.php> (käyty 29.3.2019).

Crabapple, Molly 11.4.2018. *How Turkey's Campaign in Afrin Is Stoking Syrian Hatreds.* *The New York Review of Books.* <http://www.nybooks.com/daily/2018/04/11/how-turkeys-campaign-in-afrin-is-stoking-syrian-hatreds/> (käyty 29.3.2019).

CSIS (Center for Strategic & International Studies)/ Markusen, Maxwell B. 30.11.2018. *The Islamic State and the Persistent Threat of Extremism in Iraq.* <https://www.csis.org/analysis/islamic-state-and-persistent-threat-extremism-iraq> (käyty 29.3.2019).

Daher, Joseph Dr.12/2018. *Reconstructing Syria: How the al-Assad regime is capitalizing on destruction. Teoksessa Adopt a Revolution 12/2018. Reconstructing Syria: Risks and Side Effects.* https://www.adoptrevolution.org/wp-content/uploads/2019/01/Reconstruction_Web-EN_Final.pdf?fbclid=IwAR2E1G-r5Nkb8IF4qQR6HPtiBcpJ9TYCk7ob7Sk8cSkQv_xs-jsXB8BpZH4 (käyty 29.3.2019).

Danish Demining Group [päiväämätön]. *Syria.* <https://danishdemininggroup.dk/danish-demining-group/where-we-work/syria> (käyty 29.3.2019).

DRC & DIS (Danish Refugee Council & Danish Immigration Service) 8/2018. *Syria. Security Situation in Damascus City and Yarmouk.* <https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landerapporter/Rapport-Syrien-august-2018docx-2.pdf?la=en-GB&hash=8EB1A2FD86253F88B23DA72EFC39F4D1877CA32A> (käyty 29.3.2019).

Enab Baladi

8.1.2019. *"Indiscreet" Kidnappings in Damascus.* <https://english.enabbaladi.net/archives/2019/01/indiscreet-kidnappings-in-damascus/> (käyty 29.3.2019).

27.12.2018. *Humanitarian Appeal Follows the Rainstorm that Drowned Northern Syria's Camps*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/12/humanitarian-appeal-follows-the-rainstorm-that-drowned-northern-syrias-camps/> (käyty 29.3.2019).

29.11.2018. *Northern Rural Hama, Villages Are Forgotten and People's Return Is Delayed*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/11/northern-rural-hama-villages-are-forgotten-and-peoples-return-is-delayed/> (käyty 29.3.2019).

8.11.2018. *The Stability of Damascus' Surrounding Eases the Capital City's Congestion*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/11/the-stability-of-damascus-surrounding-eases-the-capital-citys-congestion/> (käyty 29.3.2019).

20.10.2018. *Syria's Raqqa: Another Year of Pain*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/10/syrias-raqqa-another-year-of-pain/> (käyty 29.3.2019).

9.10.2018. *Relapse of Healthcare Services in Rural Homs after the Reconciliation Deal with Syrian Regime*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/10/relapse-of-healthcare-services-in-rural-homs-after-the-reconciliation-deal-with-syrian-regime/#> (käyty 29.3.2019).

3.8.2018. *Security Restrictions and Harassment Suffocate Ghouta's People*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/08/security-restrictions-and-harassment-suffocate-ghoutas-people/> (käyty 29.3.2019).

2.3.2018. *Factional Fighting for "Interests" Ignites Idlib*. <https://english.enabbaladi.net/archives/2018/03/factional-fighting-interests-ignites-idlib/> (käyty 29.3.2019).

FAO & WFP (Food and Agriculture Organization of the United Nations & World Food Programme) 9.10.2018. *Special Report. FAO/WFP Crop and Food Security Assessment Mission to the Syrian Arab Republic*. <http://www.fao.org/3/CA1805EN/ca1805en.pdf> (käyty 29.3.2019).

Foreign Affairs/ Sparrow, Annie 20.9.2018. *How UN Humanitarian Aid Has Propped Up Assad*. <https://www.foreignaffairs.com/articles/syria/2018-09-20/how-un-humanitarian-aid-has-propped-up-assad> (käyty 29.3.2019).

Foreign & Commonwealth Office 22-24.5.2017. *Clearance of improvised explosive devices in the Middle East. Monday 22 – Wednesday 24 May 2017 | WP1548*. <https://www.wiltonpark.org.uk/wp-content/uploads/WP1548-Report.pdf> (käyty 29.3.2019).

Foreign Policy/ Vohra, Anchal 6.2.2019. *A Deadly Welcome Awaits Syria's Returning Refugees*. <https://foreignpolicy.com/2019/02/06/a-deadly-welcome-awaits-syrias-returning-refugees/> (käyty 29.3.2019).

FT (Financial Times)/ Solomon, Erika 3.8.2017. *Syria: a tale of three cities*. <https://www.ft.com/content/6710ab2a-7716-11e7-90c0-90a9d1bc9691> (käyty 29.3.2019).

Ghaddar, Hanin & Smyth, Phillip 29.6.2018. *Accepting Regime Forces in South Syria Will Only Further Iran's Goals*. *The Washington Institute for Near East Policy, Policy Watch 2985*. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/accepting-regime-forces-in-south-syria-will-only-further-irans-goals> (käyty 29.3.2019).

Gobat, Jeanne & Kostial, Kristina. 6/2016. *Syria's Conflict Economy*. IMF Working Paper WP/16/123. IMF. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2016/wp16123.pdf> (käyty 29.3.2019).

Grinstead, Nick. 16.1.2019. The fight over the spoils of war in Deir ez-Zor heats up. *Middle East Institute*. <https://www.mei.edu/publications/fight-over-spoils-war-deir-ez-zor-heats> (käyty 29.3.2019).

The Guardian/

Baumont, Peter. 21.1.2019. *Israeli military strikes Iranian targets inside Syria*. <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/21/israeli-military-strikes-iranian-targets-inside-syria> (käyty 29.3.2019).

Chulov, Martin & Rasool, Mohammed. 7.9.2018. *Aggrieved Kurdish fighters quietly join Syrian regime side in battle for Idlib*. <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/07/kurds-renew-their-claim-for-idlib-as-final-battle-draws-near> (käyty 29.3.2019).

Hassan, Hassan. 30.12.2018. *Syria: Assad has decisively won his brutal battle*. <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/30/syria-year-cemented-assad-victory-trump-us-troops> (käyty 29.3.2019).

McKernan, Bethan. 28.12.2018. *Syrian troops mass at edge of Kurdish town threatened by Turkey*. <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/28/syrian-kurdish-militia-manbij-turkey> (käyty 29.3.2019).

Shaheen, Kareem. 22.3.2018. *Syrian rebel victory in Afrin reveals strength of Turkish-backed force*. <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/22/syrian-rebel-victory-in-afrin-reveals-strength-of-turkish-backed-force> (käyty 29.3.2019).

Haid, Haid

24.12.2018. *Daraa's resurgent resistance has lessons for the Syrian regime*. *Asia Times*. <https://www.asiatimes.com/2018/12/opinion/daraas-resurgent-resistance-has-lessons-for-the-syrian-regime/> (käyty 29.3.2019).

12.12.2018. *Reintegrating Syrian Militias: Mechanisms, Actors, and Shortfalls*. *Carnegie Middle East Center*. <https://carnegie-mec.org/2018/12/12/reintegrating-syrian-militias-mechanisms-actors-and-shortfalls-pub-77932> (käyty 29.3.2019).

21.11.2018. *Syrian army's embrace of loyalist militias incubating problems*. *Arab News*. <http://www.arabnews.com/node/1408786> (käyty 29.3.2019).

2.11.2018. *Turkey's Gradual Efforts to Professionalize Syrian Allies*. *Carnegie Endowment for International Peace*. *Sada Middle East Analysis*. <http://carnegieendowment.org/sada/77637> (käyty 29.3.2019).

31.7.2018. *Will the Syrian government strike a deal with the Kurds?* *Middle East Eye*. <https://www.middleeasteye.net/opinion/will-syrian-government-strike-deal-kurds> (käyty 29.3.2019).

Halo Trust 4.12.2017. *The Deadly Remnants of War Lurking in Syrian Homes*.
<https://www.halotrust.org/media-centre/impact-stories/syria-risk-education/> (käyty 29.3.2019).

Hassan, Muhammed 6/2018. *ISIS Falls Back on Guerilla Warfare*. *Chatham House*.
<https://syria.chathamhouse.org/research/isis-falls-back-on-guerilla-warfare> (käyty 29.3.2019).

Hazel, Israa & Ayoub, Joey 14.1.2019. *How a Syrian photo collective is resisting Assad's narrative from within*. *Global Voices*. <https://globalvoices.org/2019/01/14/how-a-syrian-photo-collective-is-resisting-assads-narrative-from-within/> (käyty 29.3.2019).

Health Cluster

12.11.2018. *Syrian Arab Republic. Attacks on health care*.
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/2018/11/WoS_attacks%20on%20health%20care_October_%202018_v3.pdf (käyty 29.3.2019).

31.10.2018. *Whole-of-Syria health cluster bulletin. 1-31 October 2018*.
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/2018/11/Whole%20of%20Syria%20Health%20Cluster%20Bulletin%20October%2018_final.pdf (käyty 29.3.2019).

30.9.2018. *Whole-of-Syria health cluster bulletin. 1-30 September 2018*.
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/whole_of_syria_health_cluster_bulletin_sept_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

Heller Sam

21.7.2017. *America Had Already Lost Its Covert War in Syria—Now It's Official*. *The Century Foundation*. <https://tcf.org/content/commentary/america-already-lost-covert-war-syria-now-official/?agreed=1> (käyty 29.3.2019).

30.6.2017. *Geneva Peace Talks Won't Solve Syria—So Why Have Them?* *The Century Foundation*. <https://tcf.org/content/report/geneva-peace-talks-wont-solve-syria/> (käyty 29.3.2019).

Helsingin kaupungin tietokeskus 2010. *Tilastotietoja Helsingistä*.
https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/tasku09_suomi_net.pdf (käyty 29.3.2019).

HI (Humanity & Inclusion) 1/2019. *Explosive Weapons in Populated Areas (EWIPA), Contamination and Mine Action*. https://hi.org/sn_uploads/content/IB-2-EWIPA-web_2019.pdf (käyty 29.3.2019).

HRC/ IICIS (United Nations Human Rights Council/ The Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic)

28.2.2019. *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic. A/HRC/40/70*.
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A_HRC_40_70.pdf (käyty 29.3.2019).

- 12.9.2018. *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syria Arab Republic A/HRC/39/65.*
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A_HRC_39_65_EN.docx (käyty 29.3.2019).
- 20.6.2018. *The siege and recapture of eastern Ghouta.*
https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session38/Documents/A_HRC_38_CRP_3_EN.docx (käyty 29.3.2019).
- 29.5.2018. *Sieges as a Weapon of War: Encircle, starve, surrender, evacuate.*
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/PolicyPaperSieges_29May2018.pdf (käyty 29.3.2019).
- 8.3.2018a. *Detention in the Syrian Arab Republic: A Way Forward.*
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/AWayForward_DetentionInSyria.pdf (käyty 29.3.2019).
- 8.3.2018b. *"I lost my dignity": Sexual and gender-based violence in the Syrian Arab Republic.* <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A-HRC-37-CRP-3.pdf> (käyty 29.3.2019).
- 6.3.2018. *Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic. A/HRC/37/72.*
https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A-HRC-37-72_EN.pdf (käyty 29.3.2019).
- 3.2.2016. *Out of Sight, Out of Mind: Deaths in Detention in the Syrian Arab Republic.* https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/A-HRC-31-CRP1_en.pdf (käyty 29.3.2019).

HRW (Human Rights Watch)

- 28.1.2019. *Syria: Arrests, Torture by Armed Group.*
<https://www.hrw.org/news/2019/01/28/syria-arrests-torture-armed-group> (käyty 29.3.2019).
2019. *Syria. Events of 2018.* <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/syria> (käyty 29.3.2019).
- 11.1.2019. *Syria: Deadly School Attack Was Unlawful.*
<https://www.hrw.org/news/2019/01/11/syria-deadly-school-attack-was-unlawful> (käyty 29.3.2019).
- 16.10.2018. *Syria: Residents Blocked From Returning.*
<https://www.hrw.org/news/2018/10/16/syria-residents-blocked-returning> (käyty 29.3.2019).
- 14.6.2018. *Syria: Turkey-Backed Groups Seizing Property.*
<https://www.hrw.org/news/2018/06/14/syria-turkey-backed-groups-seizing-property> (käyty 29.3.2019).

4.4.2018. *Syria: A Year On, Chemical Weapons Attacks Persist.*

<https://www.hrw.org/news/2018/04/04/syria-year-chemical-weapons-attacks-persist> (käyty 29.3.2019).

12.2.2018. *Syria: Landmines Kill, Injure Hundreds in Raqqa.*

<https://www.hrw.org/news/2018/02/12/syria-landmines-kill-injure-hundreds-raqqa> (käyty 29.3.2019).

16.12.2015. *If the Dead Could Speak. Mass Deaths and Torture in Syria's Detention Facilities.* <https://www.hrw.org/report/2015/12/16/if-dead-could-speak/mass-deaths-and-torture-syrias-detention-facilities> (käyty 29.3.2019).

1/2014. *Razed to the Ground. Syria's Unlawful Neighborhood Demolitions in 2012–2013.* <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/syria0114webwcover.pdf> (käyty 29.3.2019).

Humanitarian Information Unit 1.10.2018. *Syria: Regional Displacement Snapshot. Numbers and Locations of Refugees and IDPs as of 24 September 2018.*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Syria_DisplacementSnapshot_2018Oct01_HIU_U1873.pdf (käyty 29.3.2019).

Humanitarian Response 28.12.2018. *Syrian Arab Republic. IDP Movements.*

<https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/stima/idps-tracking> (käyty 29.3.2019).

Hürriyet Daily News 15.1.2019. *Turkey to set up safe zone in Syria: Erdoğan.*

<http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-to-set-up-safe-zone-in-syria-erdogan-140525> (käyty 29.3.2019).

ICRC (International Committee of the Red Cross) 30.10.2018. *From fields of green to fields of rubble in Ghouta.* <https://www.icrc.org/en/document/eastern-ghouta-syria> (käyty 29.3.2019).

IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre) 11/2017. *Returnees in Syria. Sustainable reintegration and durable solutions, or a return to displacement?* <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/20171130-idmc-syria-case-study.pdf> (käyty 29.3.2019).

IHS Markit/ Barfi, Barak 12.2.2018. *Turkey advances to expel Kurds from Afrin.* *Jane's Intelligence Review* [vaatii kirjautumisen].

https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_734121-JIR (käyty 29.3.2019).

IHS Markit/ Hartley Will & Strack Columb 19.12.2018. *OSINT Summary: Islamic State losing last significant Syrian town does not reduce severe risk of attacks against energy facilities.* *Jane's Terrorism & Insurgency Monitor.* [vaatii kirjautumisen]

https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_1402231-JTSM (käyty 29.3.2019).

IHS Markit/ Jane's Intelligence Weekly 14.1.2019. *Despite security improvements, residual elevated risk of collateral damage at Damascus Airport, mainly from Israeli airstrikes.* *Jane's Terrorism & Insurgency Monitor.* [vaatii kirjautumisen]

https://janes.ihs.com/IntelligenceWeekly/Display/FG_1489529-JIWK?from=email (käyty 29.3.2019).

IHS Markit/ Ripley, Tim 2.11.2017. Syrian army prepares for post-conflict challenges. *Jane's Intelligence Review*. [vaatii kirjautumisen] https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_675390-JIR (käyty 29.3.2019).

IHS Markit/ Spyer, Jonathan 16.8.2018. Syrian Kurds remain steadfast in seeking autonomy. *Jane's Intelligence Review* [vaatii kirjautumisen]. https://janes.ihs.com/Janes/Display/FG_1001328-JIR (käyty 29.3.2019).

IICIS (Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic) 27.11.2018. *Death Notifications in the Syrian Arab Republic*. https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColSyria/DeathNotificationsSyrianArabRepublic_Nov2018.docx (käyty 29.3.2019).

De Imus, Phil, Pierre, Gaëlle & Rother, Pierre 12/2017. The Cost of Conflict. Finance & Development. *IMF (International Monetary Fund)*. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2017/12/pdf/imus.pdf> (käyty 29.3.2019).

Interagency Population Taskforce

21.1.2019. *Syrian Arab Republic: IDP Movements. December 2018*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/idpmovements_201812_final.pdf (käyty 29.3.2019).

15.1.2019. *Syrian Arab Republic: IDP Spontaneous Returns. December - 2018*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/idpspontreturns_201812_final.pdf (käyty 29.3.2019).

21.12.2018 a. *Syrian Arab Republic: IDP Movements. November 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/idpmovements_201811_final.pdf (käyty 29.3.2019).

21.12.2018 b. *Syrian Arab Republic: IDP Spontaneous Returns. November - 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/idpspontreturns_201811_final.pdf (käyty 29.3.2019).

22.11.2018. *Syrian Arab Republic: IDP Movements and IDP Stocks. January - October 2018*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/idpmovements_and_stocks_janoct2018.pdf (käyty 29.3.2019).

20.11.2018 a. *Syrian Arab Republic: IDP Movements. October 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/idpmovements_201810_final.pdf (käyty 29.3.2019).

20.11.2018 b. *Syrian Arab Republic: IDP Spontaneous Returns. October 2018*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/idpspontreturns_201810_final.pdf (käyty 29.3.2019).

31.10.2018. *Syrian Arab Republic: IDP Spontaneous Returns. September 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/idpspontreturns_201809_final.pdf (käyty 29.3.2019).

20.8.2018. *Syrian Arab Republic: IDP Movements Tracking. July -2018.*
https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/idpmovements_201807_july_final.pdf (käyty 29.3.2019).

International Crisis Group

25.2.2019. *Lessons from the Syrian State's Return to the South.*
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/196-lessons-syrian-states-return-south> (käyty 29.3.2019).

3.9.2018. *Saving Idlib from Destruction.* <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/b63-saving-idlib-destruction> (käyty 29.3.2019).

7.2.2018. *Israel, Hizbollah and Iran: Preventing Another War in Syria.*
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/182-israel-hizbollah-and-iran-preventing-another-war-syria> (käyty 29.3.2019).

International Crisis Group/ Heller Sam 12.12.2018. *Rightsizing the Transnational Jihadist Threat.*
<https://www.crisisgroup.org/global/rightsizing-transnational-jihadist-threat> (käyty 29.3.2019).

IRB (Immigration and Refugee Board of Canada) 19.1.2016. *Syria: Treatment of returnees upon arrival at Damascus International Airport and international land border crossing points, including failed refugee claimants, people who exited the country illegally, and people who have not completed military service; factors affecting treatment, including age, ethnicity and religion (2014-December 2015).* Saatavilla osoitteessa: <https://www.refworld.org/docid/56d7fc034.html> (käyty 29.3.2019).

IRIN News/ Ismaeli, Afshin 3.4.2018. *After Afrin: No Safe Haven.* <https://www.irinnews.org/photo-feature/2018/04/03/after-afrin-no-safe-haven> (käyty 29.3.2019).

ISW (Institute for the Study of War)

14.12.2018. *Syria Situation Report: November 29 - December 12, 2018.*
<http://iswresearch.blogspot.com/2018/12/syria-situation-report-november-29.html> (käyty 29.3.2019).

12.10.2018. *Syria Situation Report: September 23 - October 10, 2018.*
<http://iswresearch.blogspot.com/2018/10/syria-situation-report-september-23.html> (käyty 29.3.2019).

28.9.2018. *Syria Situation Report: September 13 - 26, 2018.*
<http://iswresearch.blogspot.com/2018/09/syria-situation-report-september-13-26.html> (käyty 29.3.2019).

14.9. *Syria Situation Report: August 28 - September 12, 2018.*
<http://iswresearch.blogspot.com/2018/09/syria-situation-report-august-28.html> (käyty 29.3.2019).

7.9.2018. *Syria Situation Report: August 6 - 28, 2018.*
<http://iswresearch.blogspot.com/2018/09/syria-situation-report-august-6-28-2018.html> (käyty 29.3.2019).

ISW/ Wallace, Brandon & Cafarella Jennifer 19.12.2018. *ISIS Threat Update - December 2018*. <http://iswresearch.blogspot.com/2018/12/isis-threat-update-december-2018.html> (käyty 29.3.2019).

ISW/ Suomenaro Matti, Leathey Samantha, Hesse Aaron & Kozak Christopher 7.1.2019. *Russia and Iran Prepare For New Syria Battlefield*. <http://iswresearch.blogspot.com/2019/01/russia-and-iran-prepare-for-new-syria.html> (käyty 29.3.2019).

Al Jazeera 4.7.2017. *Syria's 'de-escalation zones' explained*. <https://www.aljazeera.com/news/2017/05/syria-de-escalation-zones-explained-170506050208636.html> (käyty 29.3.2019).

Jones, Seth G. 17.5.2018. *Developing a Containment Strategy in Syria*. *Center for Strategic & International Studies (CSIS)*. <https://www.csis.org/analysis/developing-containment-strategy-syria> (käyty 29.3.2019).

VOA (Voice of America)/ Kajjo Sirwan 19.11.2018. *Reports: Turkey-backed Rebels Battle in Afrin*. <https://www.voanews.com/a/infighting-reported-among-turkey-backed-rebels-in-syria-s-afrin/4665413.html> (käyty 29.3.2019).

Khaddour, Kheder 14.3.2016. *Strength in Weakness: The Syrian Army's Accidental Resilience*. *Carnegie Middle East Center/ Diwan*. <https://carnegie-mec.org/2016/03/14/strength-in-weakness-syrian-army-s-accidental-resilience-pub-62968> (käyty 29.3.2019).

Khlebnikov, Alexey 15.2.2018. *Major Challenges for the Military and Security Services in Syria*. *Russian International Affairs Council (RIAC)*. <http://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/analytics/major-challenges-for-the-military-and-security-services-in-syria/> (käyty 29.3.2019).

Kurdistan24/ van Wilgenburg, Wladimir 13.10.2018. *Islamic State attacks Deir al-Zor camp, kidnaps several civilians*. <http://www.kurdistan24.net/en/news/8c4f51e3-144f-421a-a8a9-8a064aa598eb> (käyty 29.3.2019).

Landmine & Cluster Munition Monitor

3.12.2018. *Syria. Casualties*. <http://www.the-monitor.org/en-gb/reports/2018/syria/casualties.aspx> (käyty 29.3.2019).

2.8.2018. *Syria. Cluster Munition Ban Policy*. <http://www.the-monitor.org/en-gb/reports/2018/syria/view-all.aspx#0ftn5> (käyty 29.3.2019).

Lobe Log/ Kayyali, Sara 12.12.2018. *A Post-War Syria?* <https://lobelog.com/a-post-war-syria/> (käyty 29.3.2019).

Lund, Aron

14.12.2018. *Syria's Civil War: Government Victory or Frozen Conflict? FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut)*. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--4640--SE> (käyty 29.3.2019).

2.10.2018. After Russia-Turkey deal, the fate of Syria's Idlib hangs in the balance. *IRIN News*. <https://www.irinnews.org/analysis/2018/10/02/after-russia-turkey-deal-fate-syria-s-idlib-hangs-balance> (käyty 29.3.2019).

3.9.2018. Syrian war: Understanding Idlib's rebel factions. *IRIN News*. <https://www.irinnews.org/analysis/2018/09/03/syrian-war-understanding-idlib-s-rebel-factions> (käyty 29.3.2019).

22.6.2017. Aleppo militias become major test for Assad. *IRIN News*. <https://www.irinnews.org/analysis/2017/06/22/aleppo-militias-become-major-test-assad> (käyty 29.3.2019).

Maahanmuuttovirasto

14.12.2018. *Syria: Fact-finding Mission to Beirut and Damascus, April 2018*. https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Syria_Fact-finding+mission+to+Beirut+and+Damascus%2C+April+2018.pdf/0eb6cab5-fa4e-b70c-497c-6903c636c43e/Syria_Fact-finding+mission+to+Beirut+and+Damascus%2C+April+2018.pdf (käyty 29.3.2019).

23.8.2016. *Syria: Military Service, National Defense Forces, Armed Groups Supporting Syrian Regime and Armed Opposition*. Fact-Finding Mission Report. https://migri.fi/documents/5202425/5914056/70972_Report_Military_Service_Final.pdf/0829bd47-fd3e-49c7-8a7f-59e8fe2c1029/70972_Report_Military_Service_Final.pdf.pdf (käyty 29.3.2019).

Medico International/ Küster, Till 11.2.2019. *Starthilfe in den Tod*. <https://www.medico.de/blog/starthilfe-in-den-tod-17309/> (käyty 29.3.2019).

Middle East Eye/ Soylyu, Ragip 17.1.2019. A 'security zone' in northern Syria? *Easier said than done*. <https://www.middleeasteye.net/news/security-zone-northern-syria-easier-said-done> (käyty 29.3.2019).

Mine Action Review

1.10.2018. *Clearing the Mines 2018*. http://www.mineactionreview.org/assets/downloads/NPA_Clearing_the_Mines_2018_Web.pdf (käyty 29.3.2019).

1.8.2018. *Clearing Cluster Munition Remnants 2018*. http://www.mineactionreview.org/assets/downloads/NPA_Cluster_Munition_Remnants-2018.pdf (käyty 29.3.2019).

Al Monitor/

Al-Khateb, Khaled 22.3.2018. Syrian opposition forms force to hold its army accountable. <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/03/syria-opposition-military-police-euphrates-national-army.html> (käyty 29.3.2019).

Osman, Tamer 28.2.2018. *Syrian Islamist factions join forces against Hayat Tahrir al-Sham*. <https://www.al-monitor.com/pulse/tr/contents/articles/originals/2018/02/syria-liberation-front-battles-against-hayat-ahrar-al-sham.html> (käyty 29.3.2019).

Moussa, Jenan & Doornbos, Harald 31.5.2018. 'The End of the World Will Start Here in Manbij' *The New York Times Magazine*. <https://www.nytimes.com/2018/05/31/magazine/syria-conflict-manbij.html?smtyp=cur&smid=tw-nytimesworld> (käyty 29.3.2019).

News Deeply/ Khawaja, Bassam 14.3.2017. *Lebanon Policy Leaves 'Second-Class' Syrians Vulnerable to Return: HRW*. <https://www.newsdeeply.com/refugees/community/2017/03/14/lebanon-policy-leaves-second-class-syrians-vulnerable-to-return-hrw> (käyty 29.3.2019).

The New Yorker/

Harp, Seth 26.11.2018. *Is the Trump Administration Pivoting the Fight in Syria Toward a War with Iran?* <https://www.newyorker.com/news/dispatch/is-the-trump-administration-pivoting-the-fight-in-syria-toward-a-war-with-iran> (käyty 29.3.2019).

Yaffa, Joshua 16.2.2018. *Putin's Shadow Army Suffers a Setback in Syria*. <https://www.newyorker.com/news/news-desk/putins-shadow-army-suffers-a-setback-in-syria> (käyty 29.3.2019).

NPR for Central California/ Klein, Kerry 11.12.2018. *Drug Shortages And Underground Hospitals: Valley Doctor Delivers Medical Care In Syria*. <https://www.kvpr.org/post/drug-shortages-and-underground-hospitals-valley-doctor-delivers-medical-care-syria> (käyty 29.3.2019).

NRC (Norwegian Refugee Council) 27.11.2018. *Syrian refugee girls: Married at the age of 13*. <https://www.nrc.no/shorthand/stories/syrian-refugee-girls---married-at-the-age-of-13/index.html> (käyty 29.3.2019).

NRC, Save the Children, Action Against Hunger, Care, DRC, International Rescue Committee & Durable Solutions Platform 5.2.2018. *Dangerous Ground. Syria's refugees face an uncertain future*. <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/dangerous-ground---syrias-refugees-face-an-uncertain-future/dangerous-ground---syrian-refugees-face-an-uncertain-future.pdf> (käyty 29.3.2019).

OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

19.2.2019. *Humanitarian Update Syrian Arab Republic - Issue 01 | 19 February 2019 [EN/AR]*. <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/humanitarian-update-syrian-arab-republic-issue-01-19-february-2019-enar> (käyty 29.3.2019).

30.1.2019. *Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Mark Lowcock. Briefing to the Security Council on the humanitarian situation in Syria*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ERC_USG%20Mark%20Lowcock%20Statement%20to%20the%20SecCo%20on%20Syria%20-%2030January2019%20-%20FINAL%20%28002%29.pdf (käyty 29.3.2019).

14.12.2018. *Syria Crisis: Northeast Syria Situation Report No. 30 (1 November - 14 December 2018)*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/North%20East%20Syria%20Sit%20Rep%201-30%20November_FINAL.pdf (käyty 29.3.2019).

9.12.2018. *Major UN Aid Delivery to Syria from Jordan.*

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/ocha_jordan_press_release.pdf (käyty 29.3.2019).

12.11.2018. *Syria Crisis: Northeast Syria Situation Report No. 29 (1 - 31 October 2018).*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/North%20East%20Syria%20Sit%20Rep%201-31%20October_FINAL.PDF (käyty 29.3.2019).

29.10.2018. *Syrian Arab Republic: Over view of hard-to-reach and besieged locations (as of 29 October 2018).*

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/acc-11_syr_overview_of_hard_to_reach_areas_20181029.pdf (käyty 29.3.2019).

28.10.2018 a. *Syrian Arab Republic: Interactive Humanitarian Response Dashboard (within Syria) (Jan-Oct 2018).* <http://www.ocha-sy.org/4wsresponse2018.html> (käyty 29.3.2019).

28.10.2018 b. *Syrian Arab Republic: Organizations Implementing Humanitarian Activities Based within Syria (Jan-Oct 2018).* <http://www.ocha-sy.org/4wspresence2018.html> (käyty 29.3.2019).

11.10.2018. *Syria Crisis: Northeast Syria Situation Report No. 28 (1 - 30 September 2018)*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/North%20East%20Syria%20Sit%20Rep%201-30%20Septemeber_FINAL.PDF (käyty 29.3.2019).

10/2018. *Middle East and North Africa. Displacement Snapshot.*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA-ROMENA-Displacement%20Snapshot-October%202018_0.pdf (käyty 29.3.2019).

14.9.2018. *Syria Crisis: Northeast Syria Situation Report No. 27 (15 July 2018 - 31 August 2018).*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/north_east_syria_sit_rep_15_july_to_31august.pdf (käyty 29.3.2019).

12.9.2018. *Syria: Recent Developments in North-west Syria (as of 12 Sep 2018).*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20180912_northwest_syria_flash_update_final.pdf (käyty 29.3.2019).

31.8.2018. *Syria Crisis: Northeast Syria. Situation Report No. 27 (15 July 2018 – 31 August 2018).*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/north_east_syria_sit_rep_15_july_to_31august.pdf (käyty 29.3.2019).

2.8.2018. *Syrian Arab Republic: Dar'a, Qunaitra, Sweida. Situation Report No. 5, as of 2 August 2018.*

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SW%20SitRep_%20no%205_south-west%20syria.pdf (käyty 29.3.2019).

27.7.2018. *Syrian Arab Republic: Over view of hard-to-reach and besieged locations (as of 27 July 2018).*

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/acc-11_syr_overview_of_hard_to_reach_areas_and_besieged_locations_20180727.pdf (käyty 29.3.2019).

15.6.2018. *Syrian Arab Republic: Humanitarian situation update in Afrin District and for IDPs in surrounding communities (as of 15 June 2018)*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20180615_afrin_update.pdf (käyty 29.3.2019).

15.4.2018. *Syrian Arab Republic. The Humanitarian Crisis in Syria*. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/syria_crisis_180416_v7.pdf (käyty 29.3.2019).

23.1.2018. *Turkey | Syria: Recent Developments in Northwestern Syria (Idleb Governorate and Afrin District) (as of 23 January 2018)*. <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/turkey-syria-recent-developments-northwestern-syria-idleb-governorate> (käyty 29.3.2019).

21.11.2017. *Humanitarian Needs Overview 2018*. <https://hno-syria.org/data/downloads/en/full.pdf> (käyty 29.3.2019).

OPCW (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons)

8.1.2019. *OPCW Spokesperson's Statement on Allegation of Chemical Weapons Use in Aleppo, Syria on 24 November, 2018*. <https://www.opcw.org/media-centre/news/2019/01/opcw-spokespersons-statement-allegation-chemical-weapons-use-aleppo-syria> (käyty 29.3.2019).

6.7.2018. *OPCW Issues Fact-Finding Mission Reports on Chemical Weapons Use Allegations in Douma, Syria in 2018 and in Al-Hamadaniya and Karm Al-Tarrab in 2016*. <https://www.opcw.org/media-centre/news/2018/07/opcw-issues-fact-finding-mission-reports-chemical-weapons-use-allegations> (käyty 29.3.2019).

Overton, Iain 11.1.2019. *Explosive violence and the health challenges ahead for Syria. Forum on the Arms Trade*. <https://www.forumarmstrade.org/looking-ahead-blog/explosive-violence-and-the-health-challenges-ahead-for-syria#> (käyty 29.3.2019).

PAX/ Siege Watch 17.9.2018. *Tenth Quarterly Report Part 2 – The Culmination of “Surrender or Die” February–May 2018*. <https://www.paxforpeace.nl/stay-informed/news/siege-watch-millions-still-trapped-in-idlib> (käyty 29.3.2019).

Physicians for Human Rights 10.9.2018. *New Attacks on Hospitals and Civilians in Idlib Signal Escalation in Syrian Conflict*. <https://phr.org/news/new-attacks-on-hospitals-and/> (käyty 29.3.2019).

Rajashingham, Ramesh 13.2.2018. *Principled Mine Action for IDPs in Syria*. https://www.mineaction.org/sites/default/files/documents/ndm-un21_presentation_ramesh_rajasIngham.pdf (käyty 29.3.2019).

REACH Initiative

1/2019. *WASH Situational Overview: Whole of Syria*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_wash_situational_overview_whole_of_syria_january_2019_0.pdf (käyty 29.3.2019).

11/2018. *Northwest Syria, November 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_regional_factsheet_nws_november_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

10/2018. *Northeast Syria, October 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_regional_factsheet_nes_october_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

31.7.2018. *Syria: Threats of shelling, lack of healthcare and no access to education – The needs of IDPs in Idleb mount as conflict continues*. <http://www.reach-initiative.org/syria-threats-from-shelling-lack-of-healthcare-and-no-access-to-education-the-needs-of-idps-in-idleb-mount-as-conflict-continues> (käyty 29.3.2019).

19.4.2018. *Syria: Despite reduction in conflict, access to services remains highly limited in Deir-ez-Zor governorate*. <http://www.reach-initiative.org/syria-despite-reduction-in-conflict-access-to-services-remains-highly-limited> (käyty 29.3.2019).

6.4.2018. *Syria: Services and infrastructure remain limited in Ar-Raqqa city as residents return*. <http://www.reach-initiative.org/syria-services-and-infrastructure-remain-limited-in-ar-raqqa-city-as-residents-return> (käyty 29.3.2019).

4/2018 a. *Aleppo Governorate, April 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_aleppo_april_2018_0.pdf (käyty 29.3.2019).

4/2018 b. *Damascus Governorate, April 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_damascus_april_2018_0.pdf (käyty 29.3.2019).

4/2018 c. *Hama Governorate, April 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_hama_april_2018_1.pdf (käyty 29.3.2019).

4/2018 d. *Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS): Sub-district Factsheets. Quneitra Governorate*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/syr_factsheet_hsos_subdistrict_factsheets_quneitra_may_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

3/2018 a. *Damascus Governorate, March 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_damascus_march_2018_1.pdf (käyty 29.3.2019).

3/2018 b. *Homs Governorate, March 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_homs_march_2018_1.pdf (käyty 29.3.2019).

3/2018 c. *Rural Damascus Governorate, March 2018. Humanitarian Situation Overview in Syria (HSOS)*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_syr_factsheet_hsos_governorate_factsheet_rural_damascus_march_2018_1.pdf (käyty 29.3.2019).

The Region 24.3.2018. *Current situation of civilians of Afrin, reports of WHO, UN*. <http://theregion.org/article/13104-current-situation-of-civilians-of-afrin-reports-of-who-un> (käyty 29.3.2019).

Reuters

7.1.2019. *Suicide bomber hits Kurdish-run base in Syria: IS*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-ragga/suicide-bomber-hits-kurdish-run-base-in-syria-is-idUSKCN1P11OR> (käyty 29.3.2019).

27.12.2018. *UAE reopens Syria embassy in boost for Assad*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-emirates/uae-reopens-syria-embassy-in-boost-for-assad-idUSKCN1OQ0QV> (käyty 29.3.2019).

9.10.2018. *Syria offers amnesty to deserters and draft dodgers*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-conscription/syria-offers-amnesty-to-deserters-and-draft-dodgers-idUSKCN1MJ0RH> (käyty 29.3.2019).

28.8.2018. *Thousands of Syrians start returning to Daraya: state media*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-daraya/thousands-of-syrians-start-returning-to-daraya-state-media-idUSKCN1LD1D2> (käyty 29.3.2019).

10.6.2018. *Syrian villages besieged by rebels come under attack: monitor*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-villages/syrian-villages-besieged-by-rebels-come-under-attack-monitor-idUSKBN1J60IL> (käyty 29.3.2019).

8.6.2018. *Germany issues international arrest warrant for top Assad officer*. <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-germany/germany-issues-international-arrest-warrant-for-top-assad-officer-idUSKCN1J41VQ> (käyty 29.3.2019).

7.6.2018. *Iraq launches air strike against Islamic State in Syria*. <https://www.reuters.com/article/us-iraq-syria-islamicstate/iraq-launches-air-strike-against-islamic-state-in-syria-idUSKCN1J30NL> (käyty 29.3.2019).

16.5.2018. *Syrian rebels pull out of their last besieged area*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria/syrian-rebels-pull-out-of-their-last-besieged-area-idUSKCN1IH14K> (käyty 29.3.2019).

Reuters/

Bassam, Laila 25.9.2018. *Fifty thousand Syrians returned to Syria from Lebanon this year: official.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-lebanon-refugees/fifty-thousand-syrians-returned-to-syria-from-lebanon-this-year-official-idUSKCN1M51OM> (käyty 29.3.2019).

Djurica, Marko 22.10.2018. *Normality returns for some in Damascus after fighting ends.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-life-widerimage/normality-returns-for-some-in-damascus-after-fighting-ends-idUSKCN1MW0SB> (käyty 29.3.2019).

Al-Khalidi, Suleiman & Lisa Barrington 15.10.2018. *Jordan and Syria reopen Nassib border crossing.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-jordan/jordan-and-syria-reopen-nassib-border-crossing-idUSKCN1MP0L4> (käyty 29.3.2019).

Nebehay, Stephanie 11.6.2018. *U.N. fears for 2.5 million in Syria's rebel-held Idlib as fighting escalates.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-un/u-n-fears-for-2-5-million-in-syrias-rebel-held-idlib-as-fighting-escalates-idUSKBN1J70V7> (käyty 29.3.2019).

Said, Rodi 4.1.2019. *Syrian Kurds seek Damascus deal regardless of U.S. moves.* <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-kurds/syrian-kurds-seek-damascus-deal-regardless-of-u-s-moves-idUSKCN1OY1ET> (käyty 29.3.2019).

SAMS (Syrian American Medical Society)

12/2018. *Disrupted Health Care In Syria. The State of Reproductive Health.* <https://www.sams-usa.net/wp-content/uploads/2019/01/RH-report-04-1-1.pdf> (käyty 29.3.2019).

16.4.2018. *SAMS and 13 Medical Organizations Suspend Services in Northern Syria after Armed Groups Attack Hospital.* https://www.sams-usa.net/press_release/16913/ (käyty 29.3.2019).

5.2.2018. *SAMS Hospital in Ma'aret al-Nu'man City Forced to Close after Six Airstrikes.* https://www.sams-usa.net/press_release/maternity-hospital-maaret-al-numan-city-forced-close-six-airstrikes/ (käyty 29.3.2019).

Samuel Hall 2018. *Syria's Spontaneous Returns.* <http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2018/07/Syria%E2%80%99s-Spontaneous>Returns-online.pdf> (käyty 29.3.2019).

SANA (Syrian Arab News Agency)

29.1.2019. *Mikdad: We keep on cooperation with UNMAS for eliminating mines and providing facilitation.* <https://sana.sy/en/?p=156945> (käyty 29.3.2019).

9.10.2018. *Presidential decree granting general amnesty for military deserters inside and outside country.* <https://sana.sy/en/?p=148449> (käyty 29.3.2019).

4.7.2018. *Syria, UNMAS sign MoU on mine clearance.* <https://sana.sy/en/?p=141548> (käyty 29.3.2019).

5.1.2017. *President al-Assad issues law regarding injured military personnel who succumb to wounds as martyrs.* <https://sana.sy/en/?p=97639> (käyty 29.3.2019).

Al-Sayid, Razan 24.4.2018. *Idlib Hospitals on the Brink of Collapse.* *Institute for War & Peace Reporting.* <https://iwpr.net/global-voices/idlib-hospitals-brink-collapse> (käyty 29.3.2019).

Schneider, Tobias

13.6.2017. *Aleppo's Warlords and Post-War Reconstruction.* *Middle East Institute.* <http://www.mei.edu/content/article/growing-warlordism-battle-scarred-aleppo> (käyty 29.3.2019).

31.8.2016. *The Decay of the Syrian Regime is Much Worse Than You Think.* *War on the Rocks.* <https://warontherocks.com/2016/08/the-decay-of-the-syrian-regime-is-much-worse-than-you-think/> (käyty 29.3.2019).

SNHR (Syrian Network for Human Rights).

[päiväämätön]. *Statistics of 2018.* <http://sn4hr.org/#1523211656304-10d5a051-67df> (käyty 29.3.2019).

8.1.2019. *At Least 587 Attacks on Vital Civilian Facilities Documented in Syria in 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/At least 31 incidents of attacks on vital civilian facilities in Syria in December 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/At%20least%2031%20incidents%20of%20attacks%20on%20vital%20civilian%20facilities%20in%20Syria%20in%20December%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

7.1.2019. *At Least 3,601 Barrel Bombs Dropped by the Syrian Regime in 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/At least 3601 barrels of explosives delivered by the Syrian regime in 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/At%20least%203601%20barrels%20of%20explosives%20delivered%20by%20the%20Syrian%20regime%20in%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

3.1.2019. *At least 7,706 Cases of Arbitrary Arrests Documented in Syria in 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Documenting at least 7706 arbitrary arrests in Syria in 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Documenting%20at%20least%207706%20arbitrary%20arrests%20in%20Syria%20in%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

1.1.2019. *Documenting the Death of 6,964 Civilians in Syria in 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Documenting the Death of 6964 Civilians in Syria in 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Documenting%20the%20Death%20of%206964%20Civilians%20in%20Syria%20in%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

5.12.2018. *No less than 18 Attacks on Vital Civilian Facilities Documented in Syria in November 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No less than 18 attacks on vital civilian facilities in Syria in November 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No%20less%20than%2018%20attacks%20on%20vital%20civilian%20facilities%20in%20Syria%20in%20November%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

3.12.2018. *No Fewer than 529 Cases of Arbitrary Arrest in Syria in November 2018.* [http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No less than 529 cases of arbitrary arrest in Syria in November 2018 en.pdf](http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No%20less%20than%20529%20cases%20of%20arbitrary%20arrest%20in%20Syria%20in%20November%202018%20en.pdf) (käyty 29.3.2019).

1.12.2018. *231 Civilians Killed in Syria in November 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/231_civilians_were_killed_in_Syria_in_November_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

30.11.2018. *Report on the Targeting of River Crossings Following the Destruction of Bridges in Deir Ez-Zour Governorate.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/River_Crossings_Following_the_Destruction_of_Bridges_en.pdf (käyty 29.3.2019).

5.11.2018. *No less than 488 Cases of Arbitrary Arrest in Syria in October 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No_less_than_488_Cases_of_Arbitrary_Arrest_in_Syria_in_October_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

4.11.2018. *No less than 17 attacks on Vital Civilian Facilities in Syria in October 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/At_least_17_incidents_of_attacks_on_civilian_vital_centers_in_Syria_in_October_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

1.11.2018. *167 Civilians Killed in Syria in October 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/167_civilians_killed_in_Syria_in_October_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

21.10.2018. *Hay'at Tahrir al Sham Exploits the De-Escalation Agreement and Escalates Their Violations.* <http://sn4hr.org/blog/2018/10/21/52779/> (käyty 29.3.2019).

16.10.2018. *The Brutal Attacks on Suwayda governorate between the Terrorism of the Syrian Regime and ISIS.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/The_brutal_attacks_on_the_province_of_Suwayda_en.pdf (käyty 29.3.2019).

4.10.2018. *No less than 31 Attacks on Vital Civilian Facilities in Syria in September 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No_less_than_31_Attacks_on_Vital_Civilian_Facilities_in_Syria_in_September_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

3.10.2018. *No less than 687 Cases of Arbitrary Arrest in Syria in September 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No_less_than_687_cases_of_arbitrary_arrest_in_Syria_in_September_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

1.10.2018. *192 Civilians Killed in Syria in September 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/192_Civilians_Killed_in_Syria_in_September_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

7.9.2018. *No less than 15 Attacks on Vital Civilian Facilities in Syria in August 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No_less_than_15_Attacks_on_Vital_Civilian_Facilities_en.pdf (käyty 29.3.2019).

4.9.2018. *No less than 693 Cases of Arbitrary Arrest in Syria in August 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No_less_than_693_Cases_of_Arbitrary_Arrest_in_Syria_in_August_2018_en.pdf

[content/pdf/english/No less than 693 cases for arbitrary arrest in Syria in August 2018 en.pdf](#) (käyty 29.3.2019).

1.9.2018. *391 Civilians Killed in Syria in August 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/391_Civilians_Killed_in_Syria_in_August_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

8.8.2018. *No less than 21 Attacks on Vital Civilian Facilities in Syria in July 2018.* <http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/at least 21 assault on a civilian vital center in Syria in July 2018 en.pdf> (käyty 29.3.2019).

5.8.2018. *No less than 647 Cases of Arbitrary Arrest in Syria in July 2018.* <http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/No less than 647 cases of arbitrary arrest in Syria in July 2018 en.pdf> (käyty 29.3.2019).

1.8.2018. *886 Civilians Killed in Syria in July 2018.* http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/886_Civilians_Killed_in_Syria_in_July_2018_en.pdf (käyty 29.3.2019).

7.6.2018. *International Coalition forces committed a massacre in al Jazza' village in Hasaka suburbs, on June 4.* <http://sn4hr.org/sites/news/2018/06/07/international-coalition-forces-committed-massacre-al-jazza-village-hasaka-suburbs-june-4/> (käyty 29.3.2019).

4.6.2018. *Kurdish Self- Management forces arrested a member of National Kurdish Council in al Derbasiya city in Hasaka suburbs, on June 3.* <http://sn4hr.org/sites/news/2018/06/04/kurdish-self-management-forces-arrested-member-national-kurdish-council-al-derbasiya-city-hasaka-suburbs-june-3/> (käyty 29.3.2019).

3.6.2018. *International Coalition forces killed a woman and her husband in Theib Hadaj Gharbi village in Hasaka suburbs on June 2.* <http://sn4hr.org/sites/news/2018/06/03/international-coalition-forces-killed-woman-husband-theib-hadaj-gharbi-village-hasaka-suburbs-june-2/> (käyty 29.3.2019).

24.3.2017. *Russian Forces are Worse than the Syrian Regime in Terms of Cluster Munitions Use.* <http://sn4hr.org/blog/2017/03/24/36449/> (käyty 29.3.2019).

SOHR (Syrian Observatory For Human Rights)

14.2.2019. *Tension and resentment prevail west of Rif Dimashq after killing a boy on regime's checkpoint.* <http://www.syriahr.com/en/?p=116543> (käyty 15.2.2019)

20.1.2019. *International Shameful silence on the abuses turns an entire year in Afrin into a dark year full of abuses, human trafficking, murder, and demographic change.* <http://www.syriahr.com/en/?p=113163> (käyty 29.3.2019).

15.1.2019. *Resentment of the living conditions in regime forces'-controlled areas pushes an old man to try to commit suicide in Hama city amid renewed demands for the officials to move.* <http://www.syriahr.com/en/?p=112596> (käyty 30.1.2019)

1.1.2019. *The last month of 2018 witnessed more bloodshed with the death of more than 1500 people about half of them were civilians.*
<http://www.syriahr.com/en/?p=111114> (käyty 29.3.2019).

31.12.2018. *2018 under different titles...the death of about 23,000 persons, the displacement of hundreds of thousands others, shifts in the influence of the conflicting powers, and regional and international agreements of de-escalation and withdrawal.* <http://www.syriahr.com/en/?p=111056> (käyty 29.3.2019).

1.12.2018. *206 civilians were killed in bombardment by the International Coalition out of 301 civilian casualties documented by the Syrian Observatory during November 2018.* <http://www.syriahr.com/en/?p=108019> (käyty 29.3.2019).

1.11.2018. *146 civilian casualties out of 1048 were killed in October 2018.*
<http://www.syriahr.com/en/?p=105737> (käyty 29.3.2019).

30.10.2018. *The Iranian Revolutionary Guards opens enlisting in its ranks for the first time, hundreds of people enlist driven by the financial inducements, immunity from the regime, and other options.* <http://www.syriahr.com/en/?p=105532> (käyty 29.3.2019).

25.10.2018. *In conjunction with holding about 300 persons of 130 kidnapped families...the "Islamic State" organization executes 5 persons on charge of "dealing with the SDF" in its last enclave east of the river.*
<http://www.syriahr.com/en/?p=105257> (käyty 29.3.2019).

1.10.2018. *139 Casualties including 58 children and woman in the lowest monthly toll of civilians ever since the start of the Syrian revolution.*
<http://www.syriahr.com/en/?p=103695> (käyty 29.3.2019).

1.9.2018. *In the lowest death toll ever in terms of civilian casualties, at least 253 people were killed in shelling, explosions, executions, and killings in detention camps.* <http://www.syriahr.com/en/?p=101465> (käyty 29.3.2019).

1.8.2018. *The continuous killing claims the lives of about 440 civilians out of more than 1500 people killed in July 2018.* <http://www.syriahr.com/en/?p=99319> (käyty 29.3.2019).

16.5.2018. *Through its leadership in Afrin, Jaysh Al-Islam declares Kurds, Tahrir Al-Sham, and ISIS as its enemies, restructures its ranks and buys tens of vehicles.*
<http://www.syriahr.com/en/?p=92283> (käyty 29.3.2019).

Specia Megan 13.4.2018. *How Syria's Death Toll Is Lost in the Fog of War.* *The New York Times.*
<https://www.nytimes.com/2018/04/13/world/middleeast/syria-death-toll.html>

Der Spiegel/ Schaap, Fritz 8.3.2017. *Assad's Control Erodes as Warlords Gain Upper Hand.*
<http://www.spiegel.de/international/world/assad-power-slips-in-syria-as-warlords-grow-more-powerful-a-1137475.html> (käyty 29.3.2019).

Synaps Network 6.8.2018. *Picking up the pieces. How Syrian society has changed.*
<http://www.synaps.network/picking-up-the-pieces> (käyty 29.3.2019).

Syria Deeply/

Bradford, Alexandra 8.11.2017. *Women at Forefront of Humanitarian Demining Efforts in Syria*. <https://www.newsdeeply.com/syria/articles/2017/11/08/women-at-forefront-of-humanitarian-demining-efforts-in-syria> (käyty 29.3.2019).

Preethi, Nallu 17.3.2017. *Analysis: Politics of Class and Identity Dividing Aleppo – and Syria*. <https://www.newsdeeply.com/syria/articles/2017/03/17/analysis-politics-of-class-and-identity-dividing-aleppo-and-syria> (käyty 29.3.2019).

Samaha, Nour 18.9.2017. *Long Read: Elites, War Profiteers Take Aim at Syria's Economic Future*. <https://www.newsdeeply.com/syria/articles/2017/09/18/long-read-elites-war-profiteers-take-aim-at-syrias-economic-future> (käyty 29.3.2019).

Sinjab, Lina 28.7.2017. *How Syria's War Economy Propels the Conflict*. <https://www.newsdeeply.com/syria/community/2017/07/28/how-syrias-war-economy-propels-the-conflict> (käyty 29.3.2019).

Syria Direct/

Ahmad, Reem & Hourani, Noura & Rollins, Tom 8.11.2018. *Displaced Yarmouk residents doubtful of return home despite fresh government assurances: 'Where will people return to?'* <https://syriadirect.org/news/displaced-yarmouk-residents-doubtful-of-return-home-despite-fresh-government-assurances-%E2%80%99where-will-people-return-to%E2%80%99/> (käyty 29.3.2019).

Edwards, Madeline & Rollins, Tom & Nasser, Alaa & a-Noufal, Waleed Khaled 28.11.2018. *The other side of the border: In southern Syria, promise of Naseeb border rings hollow for civilians mired by rising prices*. <https://syriadirect.org/news/the-other-side-of-the-border-in-southern-syria-promise-of-naseeb-border-rings-hollow-with-inflation-rising-prices/> (käyty 29.3.2019).

Hamou, Ammar & Edwards, Madeline 10.12.2018. *With return of 'kingdom of silence,' journalists contending with checkpoints, secret police in government-held Syria report from the shadows*. <https://syriadirect.org/news/with-return-of-%E2%80%99kingdom-of-silence%E2%80%99-journalists-in-government-held-syria-contend-with-checkpoints-secret-police/> (käyty 29.3.2019).

Hourani, Noura & Clark, Justin 8.1.2019. *HTS continues offensive against areas of rebel-held northwest, 'cutting off' and seizing nearly a dozen towns from factional rivals*. <https://syriadirect.org/news/hts-continues-offensive-against-areas-of-rebel-held-northwest-%E2%80%99cutting-off%E2%80%99-and-seizing-nearly-a-dozen-towns-from-factional-rivals/> (käyty 29.3.2019).

Hourani, Noura & Edwards, Madeline 16.11.2017. *Latakia authorities bulldoze homes, businesses in Palestinian camp, residents say*. <https://syriadirect.org/news/latakia-authorities-bulldoze-homes-businesses-in-palestinian-camp-residents-say/> (käyty 29.3.2019).

Hourani, Noura & Al Maleh, Alice & Mansour, Adeb 29.11.2018. *A life among the ruins: Displaced East Aleppo residents pushed to sell homes as promises of reconstruction, security go undelivered*. <https://syriadirect.org/news/a-life-among-the-ruins-displaced-east-aleppo-residents-pushed-to-sell-homes-as-promises-of-reconstruction-security-go-undelivered/> (käyty 29.3.2019).

Nassar, Alaa & Al-Maleh, Alice 4.2.2019. *In Daraa, where 'walls have ears,' post-reconciliation communities marred by fear, mistrust.* <https://syriadirect.org/news/in-daraa-where-%e2%80%98walls-have-ears%e2%80%99-post-reconciliation-communities-marred-by-fear-mistrust/> (käyty 29.3.2019).

Nassar, Alaa & Limoges, Barrett & Al-Haj Ali, Mohammed 4.12.2018. *In one town in Idlib's buffer zone, residents fleeing ongoing bombardments lose hope for Russian-Turkish deal.* <https://syriadirect.org/news/in-one-town-in-idlib%e2%80%99s-buffer-zone-residents-fleeing-ongoing-bombardments-lose-hope-for-russian-turkish-deal/> (käyty 29.3.2019).

Al-Noufal, Waleed Khaled & Clark Justin 6.1.2019. *HTS seizes key Aleppo province town as group continues to assert itself over rebel-held northwest.* <https://syriadirect.org/news/hts-seizes-key-aleppo-province-town-as-group-continues-to-assert-itself-over-rebel-held-northwest/> (käyty 29.3.2019).

A-Noufal, Waleed Khaled & Clark Justin 12.12.2018. *'Like a big prison': Months into reconciliation, invisible borders still divide Syria's southwest.* <https://syriadirect.org/news/%e2%80%98like-a-big-prison%e2%80%99-after-months-of-life-under-reconciliation-invisible-borders-still-divide-syria%e2%80%99s-southwest/> (käyty 29.3.2019).

A-Noufal, Waleed Khaled & Tariq Adely 22.2.2018. *Two of the largest factions in Syria's northwest merge, challenge HTS dominance.* <https://syriadirect.org/news/two-of-the-largest-factions-in-syria%E2%80%99s-northwest-merge-challenge-hts-dominance/> (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Alsouria Net)

8.1.2019. *The Regime Issues Lists for 15,000 People Wanted for the Army.* <https://syrianobserver.com/EN/news/47816/the-regime-issues-lists-for-15000-people-wanted-for-the-army.html> (käyty 29.3.2019).

19.11.2018. *Syrians Spend "Days in Hell" After Handing Themselves in to the Regime.* <https://syrianobserver.com/EN/features/46923/syrians-spend-days-in-hell-after-handing-themselves-in-to-the-regime.html> (käyty 29.3.2019).

26.8.2016. *Tartous' Endless Funerals: Assad Regime Will Bleed Province Dry.* https://syrianobserver.com/EN/features/25633/tartous_endless_funerals_assad_regime_will_bleed_province_dry.html (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Ayyam) 27.8.2018. *Orphanages in Syria Are Operating at and over Capacity.* https://syrianobserver.com/EN/features/46137/orphanages_syria_are_operating_and_over_capacity.html (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Business2Business Syria) 10.1.2019. *Shortage of Children's Milk Reaches Unprecedented Level.* <https://syrianobserver.com/EN/news/47867/shortage-of-childrens-milk-reaches-unprecedented-level.html> (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Damas Post)

24.12.2018. *Crimes by Minors in Damascus Increase by 50 Percent.*
<https://syrianobserver.com/EN/news/47673/crimes-by-minors-in-damascus-increase-by-50-percent.html> (käyty 29.3.2019).

1.3.2018. *Value of Annual Remittances to Syria at \$1.5 Billion.*
<https://syrianobserver.com/EN/news/21059/value-annual-remittances-syria-1-billion.html> (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Al-Hal/ Faris Ria) 25.10.2018. *Children for Sale in Damascus.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/46673/children-sale-damascus.html> (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Sada al-Sham)

11.10.2018. *Child Brides in Wartime.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/46545/child-brides-wartime.html> (käyty 29.3.2019).

27.4.2018. *Diseases Threaten Children in Besieged Homs Countryside.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/20586/diseases-threaten-children-besieged-homs-countryside.html> (käyty 29.3.2019).

The Syrian Observer (Zamal Al Wasl)

21.12.2018. *What the Regime Wants From Eastern Ghouta Women.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/47630/what-the-regime-wants-from-eastern-ghouta-women.html> (käyty 29.3.2019).

27.11.2018. *10,000 Patients With Cancer in Suweida Province.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/47088/10000-patients-with-cancer-in-suweida-province.html> (käyty 29.3.2019).

7.11.2018. *Eastern Ghouta Residents Need Security Permit to Enter Damascus: Activists.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/46787/eastern-ghouta-residents-need-security-permit-enter-damascus-activists.html> (käyty 29.3.2019).

2.10.2018. *Syrian Honor Crime Laws Too Lenient.*
<https://syrianobserver.com/EN/features/46461/syrian-honor-crime-laws-too-lenient.html> (käyty 29.3.2019).

Syrians for Truth and Justice 11/2018. *Child Labor Rises Sharply in Hama, Restrained by Neither Censorship nor Accountability.* https://www.stj-sy.com/uploads/pdf_files/Child%20Labor%20Rises%20Sharply%20in%20Hama,%20Restrained%20by%20Neither%20Censorship%20nor%20Accountability.pdf (käyty 29.3.2019).

Twitter/

@ETANA_Syria 17.12.2018. *Armed groups in north-west #Syria with statistics N.B. AQ on map indicates main strongholds not general placement #Idlib #Aleppo & #Hama.* https://twitter.com/ETANA_Syria/status/1074582475341512704 (käyty 29.3.2019).

@Raqqa_SL 16.10.2017. *Statistics of #Raqqa's battles since the declaration till the end of the battle 09.06.2017 to 15.10.2017 #Raqqa #Syria #ISIS #YPG #USA.*
https://twitter.com/Raqq_a_SL/status/919913784516505600 (käyty 29.3.2019).

UCLA (University of California, Los Angeles)/ All Survivors Project 5.9.2018. *Destroyed from within: Sexual violence against men and boys in Syria and Turkey.*
https://allsurvivorsproject.org/wp-content/uploads/2018/09/ASP_Syria_Report.pdf (käyty 29.3.2019).

UN (United Nations) 13.12.2018. *Security Council, Adopting Resolution 2449 (2018), Authorizes One-Year Extension of Cross-Border Aid Deliveries Targeting 13 Million in Syria.*
<https://www.un.org/press/en/2018/sc13620.doc.htm> (käyty 29.3.2019).

UNDP (United Nations Development Project) [päiväämätön]. *Tartous: Growing mushrooms for improved living conditions.* <http://www.undp.org/content/brussels/en/home/ourwork/sustainable-development/successstories/tartous-growing-mushrooms-for-improved-living-conditions.html> (käyty 29.3.2019).

UN ESCWA (United Nations Economic and Social Commission for Western Asia) 2016. *Syria at War. Five Years On.*
https://www.unescwa.org/sites/www.unescwa.org/files/publications/files/syria-war-five-years-english_1.pdf (käyty 29.3.2019).

UNFPA (United Nations Population Fund) 11/2017. *Voices from Syria 2018. Assessment Findings of the Humanitarian Needs Overview.*
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/file_s/2017-12_voices_from_syria_2nd_edition.pdf (käyty 29.3.2019).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

31.1.2019. *Syria Factsheet - January 2019.* <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/unhcr-syria-factsheet-january-2019> (käyty 29.3.2019).

11.1.2019. *Thousands fleeing fighting in northeast Syria – UNHCR.*
<https://www.unhcr.org/news/briefing/2019/1/5c385fdf4/thousands-fleeing-fighting-northeast-syria-unhcr.html> (käyty 29.3.2019).

31.12.2018. *Syria Regional Refugee Response: Durable Solutions.*
https://data2.unhcr.org/en/situations/syria_durable_solutions (käyty 29.3.2019).

30.11.2018. *Syria Regional Refugee Response: Durable Solutions.*
https://data2.unhcr.org/en/situations/syria_durable_solutions (käyty 29.3.2019).

31.5.2018. *IRAQ. Situation Update.*
<http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Iraq%20Flash%20Update%20-%2031MAY18.pdf> (käyty 29.3.2019).

29.3.2018. *Syria: Flash Update on Recent Events.*
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/180329%20syria%20flash%20update%20cccm%20snfi%20protection.pdf> (käyty 29.3.2019).

11/2017. *International Protection Consideration with Regard to People Fleeing the Syrian Arab Republic. Update V.* <http://www.refworld.org/pdfid/59f365034.pdf>

(käyty 29.3.2019).

10/2017. "We keep it in our heart". *Sexual violence against men and boys in the Syria crisis.* <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/60864> (käyty 29.3.2019).

2/2017. *Relevant Country of Origin Information to Assist with the Application of UNHCR's Country Guidance on Syria: "Illegal Exit" from Syria and Related Issues for Determining the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Syria.* <https://www.refworld.org/docid/58da824d4.html> (käyty 29.3.2019).

11/2015. *International Protection Consideration with Regard to People Fleeing the Syrian Arab Republic. Update IV.* <http://www.refworld.org/docid/5641ef894.html> (käyty 29.3.2019).

[päiväämätön]. *Internally Displaced People.* <https://www.unhcr.org/sy/internally-displaced-people> (käyty 28.1.2019)

UNICEF (United Nations International Children's Fund)

13.12.2018. *Half of Syria's children have grown up only seeing violence as conflict nears eight-year mark: UNICEF.* <https://www.unicef.org/press-releases/half-syrias-children-have-grown-only-seeing-violence-conflict-nears-eight-year-mark> (käyty 29.3.2019).

10/2018. *Syria Crisis October 2018 Humanitarian Results.* https://www.unicef.org/appeals/files/UNICEF_Syria_Crisis_Humanitarian_Situation_Report_October_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

23.4.2018. *Nearly 5 million Syrian children accessing education despite over seven years of war on children.* <https://www.unicef.org/press-releases/nearly-5-million-syrian-children-accessing-education-despite-over-seven-years-war> (käyty 29.3.2019).

UNITAR (United Nations Institute for Training and Research)

8.3.2018. *SYRIA. Eastern Ghouta Area / Damascus Governorate.* http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Damascus_damage_assessment_20180306_Portrait_Optimized.pdf (käyty 29.3.2019).

11.12.2017. *SYRIA. Deir Ez Zor/Deir Ez Zor Governorate.* http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Deir_Ez_Zor_Damage_Points_20171109_v2_o.pdf (käyty 29.3.2019).

1.12.2017. *SYRIA. Ar Raqqa/Ar Raqqa Governorate.* http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Raqqa_Damage_Points_20171021.pdf (käyty 29.3.2019).

3.7.2017. SYRIA. *Daraa/Daraa District/Daraa Governorate*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Daraa_Damage_Points_20170207_o.pdf (käyty 29.3.2019).

18.1.2017. SYRIA. *Hama, Hama Governorate*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Hama_Damage_Points_20160706_o.pdf (käyty 29.3.2019).

16.1.2017. SYRIA. *Idlib/Idlib Governorate*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Idlib_Damage_Density_20160801.pdf (käyty 29.3.2019).

19.12.2016. SYRIA. *Aleppo City / Jebel Saman District / Aleppo Province*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Aleppo_DamagePercentageNeighborhood_20160918opt.pdf (käyty 29.3.2019).

19.9.2016. *Damage Assessment: Manbij, Aleppo Governorate, Syria*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Manbij_Syria_07Sept2016_Landscape.pdf (käyty 29.3.2019).

6.9.2016. *Damage Assessment: Al Quaryatayn, Homs Governorate, Syria*. http://unosat-maps.web.cern.ch/unosat-maps/SY/CE20130604SYR/UNOSAT_A3_Portrait_Al_Quaryatayn_DA_20160507.pdf (käyty 29.3.2019).

Unruh, Jon 3/2016. *Weaponization of the Land and Property Rights system in the Syrian civil war: facilitating restitution?* *Journal of Intervention and Statebuilding*. Saatavilla osoitteessa: https://www.researchgate.net/publication/298728439_Weaponization_of_the_Land_and_Property_Rights_system_in_the_Syrian_civil_war_facilitating_restitution (käyty 29.3.2019).

UNRWA (United Nations Relief and Works Agency)

1/2019. *Syria: UNRWA - Humanitarian Snapshot, December 2018*. https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/unrwa_-_humanitarian_snapshot_december_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

11/2018. *Syria: UNRWA - Humanitarian Snapshot, November 2018*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/unrwa_-_humanitarian_snapshot_november_2018.pdf (käyty 29.3.2019).

3/2018. *Syria: Return to Newly Accessible Area - Sbeineh Camp as of March 2018*. https://www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/unrwa_-_return_to_sbeineh_camp.pdf (käyty 29.3.2019).

UNSC (The United Nations Security Council)

19.2.2019. *Implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017), 2401 (2018) and 2449*

(2018). *Report of the Secretary-General*. <https://undocs.org/S/2019/157> (käyty 29.3.2019).

1.2.2019. *Eighth report on the threat posed by ISIL (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat*. <http://undocs.org/en/S/2019/103> (käyty 29.3.2019).

13.12.2018. *Resolution 2449 (2018)*. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1843898.pdf> (käyty 29.3.2019).

11.12.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/1104> (käyty 29.3.2019).

21.11.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/1041> (käyty 29.3.2019).

23.10.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/947> (käyty 29.3.2019).

14.9.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/845> (käyty 29.3.2019).

22.8.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/777> (käyty 29.3.2019).

20.6.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/619> (käyty 29.3.2019).

22.5.2018. *Report on the implementation of Security Council resolutions 2139 (2014), 2165 (2014), 2191 (2014), 2258 (2015), 2332 (2016), 2393 (2017) and 2401 (2018)*. *Report of the Secretary-General*. <http://undocs.org/S/2018/484> (käyty 29.3.2019).

23.3.2018. *Report of the Secretary-General on conflict-related sexual violence*. <http://undocs.org/S/2018/250> (käyty 29.3.2019).

14.7.2014. *Resolution 2165 (2014)*. <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2165> (käyty 29.3.2019).

USAID 7.12.2018. *Syria Complex Emergency - Fact Sheet #2 FY19*.
<https://www.usaid.gov/crisis/syria/fy19/fs2> (käyty 29.3.2019).

USDoS (The United States Department of State)

2018. Syria 2017 Human Rights Report.
<https://www.state.gov/documents/organization/277509.pdf> (käyty 29.3.2019).

2017. Syria 2016 Human Rights Report.
<https://www.state.gov/documents/organization/265732.pdf> (käyty 29.3.2019).

The Wall Street Journal/ Rasmussen, Sune Engel & Ma'ayeh, Suha 1.11.2018. *Iran Ally Hezbollah Pays Syrian Rebels to Switch Sides*. <https://www.wsj.com/articles/iran-ally-hezbollah-pays-syrian-rebels-to-switch-sides-1541073600> (käyty 29.3.2019).

The Washington Post/ Loveluck, Louisa 19.1.2019. *Syrian offensive against rebel enclave more likely after al-Qaeda-linked fighters take control*.
https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/syrian-offensive-against-enclave-more-likely-after-al-qaeda-linked-fighters-take-control/2019/01/19/0ced22f0-142b-11e9-ab79-30cd4f7926f2_story.html (käyty 29.3.2019).

Waters, Gregory 10/2018. *The Tiger Forces. Pro-Assad Fighters Backed by Russia*. *The Middle East Institute. Policy Paper 2018-10, October 2018*. <https://www.mei.edu/sites/default/files/2018-11/TigerForces.pdf> (käyty 29.3.2019).

WFP (World Food Programme)

12/2018. *WFP Syria Situation Report 12*.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2018%2012%20WFP%20Syria%20Situation%20Report%20%2312.pdf> (käyty 29.3.2019).

11/2018. *WFP Syria. Country Brief*.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2018%2011%20Syria%20Country%20Brief%20November.pdf> (käyty 29.3.2019).

2/2018. *SYRIA - Deir-ez-Zor City WFP Assessment*.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/WFP-0000068354.pdf> (käyty 29.3.2019).

WHO (World Health Organization)

11.10.2018. *WHO helps restore primary health care services in Aleppo*.
<http://www.emro.who.int/syr/syria-news/who-helps-restore-primary-health-care-services-in-aleppo.html> (käyty 29.3.2019).

10/2018. *Whole of Syria - Disease Early Warning Snapshot*.
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/2018/12/WoS_who_ewars_n_October2018_V2.pdf (käyty 29.3.2019).

[päiväämätön]. *Syrian Arab Republic Humanitarian Response Plan 2018*.
<https://www.who.int/emergencies/response-plans/2018/syria/en/> (käyty 29.3.2019).

World Bank 2017. *The Toll of War. The Economic and Social Consequences of the Conflict in Syria*. <http://documents.worldbank.org/curated/en/811541499699386849/pdf/117331-WP-v2-PUBLIC-The-Toll-of-War.pdf> (käyty 29.3.2019).

Yahya, Maha 9.5.2018. *The Politics of Dispossession*. *Carnegie Middle East Center – Diwan*. <http://carnegie-mec.org/diwan/76290> (käyty 29.3.2019).

Yahya Maha, Kassir Jean & el-Hariri Khalil 2018. *Unheard Voices. What Syrian Refugees Need to Return Home*. *Carnegie Middle East Center*. https://carnegieendowment.org/files/Yahya_UnheardVoices_INT_final.pdf (käyty 29.3.2019).

Yeni Şafak 1.1.2017. *Turkey-backed National Army formed in Syria*. <https://www.yenisafak.com/en/world/turkey-backed-national-army-formed-in-syria-2921743> (käyty 29.3.2019).

YLE/ Kankkonen, Tom

30.12.2018. *Syyrian sota jakoi Aleppon kaupungin, mutta nyt kukaan ei enää puhu pahaa hallituksesta – Yle vieraili koulussa, jossa sodan rajalinjat yritetään unohtaa*. <https://yle.fi/uutiset/3-10561870> (käyty 29.3.2019).

17.12.2018. *Yle Syyriassa: Damaskos elää kahdessa todellisuudessa – Keskustassa odotellaan jo turisteja, kaupungin laidalla sinnitellään raunioissa*. <https://yle.fi/uutiset/3-10552964> (käyty 29.3.2019).

Zaman al-Wasl 17.5.2018. *4 Civil Defense workers killed while clearing landmines in northern Homs*. <https://en.zamanalwsl.net/news/article/35107> (käyty 29.3.2019).

Zambelis Chris 24.3.2017. *Institutionalized ‘Warlordism’: Syria’s National Defense Force*. *Terrorism Monitor*. <https://jamestown.org/program/institutionalized-warlordism-syrias-national-defense-force/> (käyty 29.3.2019).